

5 **ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ**
INTERNATIONAL CONGRESS ON SOCIAL SCIENCES
27-30 Haziran 2019, Uluslararası Balkan Üniversitesi, Üsküp - Makedonya
• June, 2019, 27-30, International Balkan University, Skopje - Macedonia

ÖZET BİLDİRİ KİTABI SUMMARY BOOK

5. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

**27-30 HAZİRAN 2019
ÜSKÜP-MAKEDONYA**

**ÖZET BİLDİRİ KİTABI
SUMMARY BOOK**

ANKARA - 2019

5.

ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ
INTERNATIONAL CONGRESS ON SOCIAL SCIENCES

Editör: Prof. Dr. Özcan GÜNGÖR

ISBN No. 9786051841755

Birinci Baskı: Ankara, Haziran 2019

SAGEYA YAYINCILIK

KURULLAR

KONGRE ONURSAL BAŞKANI / HONORARY CHAIR

Prof. Dr. Mustafa ŞENTOP

Speaker of The Grand National Assembly of Türkiye

ONURSAL KOMİTE HONORARY COMMITTEE

H. E. Tülin Erkal KARA
Ambassador of Republic of Turkey in
Macedonia

Dr. Necip Fazıl KURT
Chief Advisor of the Speaker of the
Grand National Assembly of Turkey

DÜZENLEME KURULU BAŞKANLARI CHAIRS OF THE ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM
International Balkan University

Prof. Dr. Erhan TABAKOĞLU
Trakya University

Prof. Dr. Mümin ŞAHİN
Tekirdağ Namık Kemal University

Prof. Dr. Erol ÖZVAR
Marmara University

GENEL KOORDİNATÖR

Prof. Dr. Özcan GÜNGÖR
Ankara Yıldırım Beyazıt University

SEKRETERLER SECRETARIES

Visar RAMADANI

Res. Asst. Halil İbrahim DOĞAN

Res. Asst. Mehmet Emin SARIKAYA

Muhammed Erdem ISLER

BİLİMSEL KURUL / SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Dr. Dona Kolar PANOVA
International Balkan University, Macedonia

Prof. Dr. Emilija STOIMENOVA-CANEVSKA
International Balkan University, Macedonia

Prof. Dr. Halil EKŞİ
Marmara University

Prof. Dr. Ahmet TABAKOĞLU
Marmara University

Prof. Dr. Davut HUT
Marmara University

Prof. Dr. Mojca REP
Faculty of Security and Scinec, Ljubjana, Croatia

Prof. Dr. Melihat TÜZÜN
Trakya University

Prof. Dr. Predrag DIMITRIJEVIC
Law Faculty, University in Nis, Serbia

Prof. Dr. Bekir BULUÇ
Gazi University

Prof. Dr. Hikmet ATİK
Necmettin Erbakan University

Prof. Dr. Marija IGNJATOVIC
Law Faculty, University in Nis, Serbia

Prof. Dr. Robert VAUGHN
American University Washington College of Law,
USA

Prof. Shalva WEIL, Senior researcher
Research Instit. for Innovation and Education,
Hebrew University

Prof. Dr. Yılmaz ÇAKICI
Namık Kemal University

Prof. Dr. Kudret BÜLBÜL
Ankara Yıldırım Beyazıt University

Prof. Dr. İlhan TOKSÖZ
Trakya University

Prof. Dr. Rasim YILMAZ
Namık Kemal University

Prof Dr. Susan L. KARAMANIAN
HBKU's College of Law & Public Policy, Doha,
Qatar

Prof. Dr. Özcan GÜNGÖR
Ankara Yıldırım Beyazıt University

Prof. Dr. Bülent EKER
Tekirdağ Namık Kemal University

Prof. Dr. Cem UZUN
Edirne Trakya University

Assoc. Prof. Aleksandra PORJAZOSKA-KUJUNDZISK
International Balkan University, Macedonia

Assoc. Prof. Bejtulla DEMIRI
International Balkan University, Macedonia

Assoc. Prof. Juddith MACLAHHAN
University of South Florida, Political Science USA

Assoc. Prof. Aleksandra RISTOVSKA
International Balkan University, Macedonia

Assoc. Prof. Mubariz MAMMADLI
Azerbaijan State University of Economics

Assoc. Prof. Shener BILALLI
International Balkan University

Assoc. Prof. Adriatik DERJAJ
State University of Tirana

Assoc. Prof. Derviş KIRIKKALELİ
European University of Lefke

Assoc. Prof. Elza SEMEDLİ
Hazar (Khazar University)

Assoc. Prof. Hiqmet KAMBERAJ
International Balkan University, Macedonia

Assoc. Prof. Güven ARIKLI
Cypris Science University

Assoc. Prof. Hayrettin YÜCESOY
Washington University

Assoc. Prof. Hüseyin YILMAZ
George Mason University

Assoc. Prof. İrade MEMMEDOVA
Azerbaijan National Academy of Sciences

Assoc. Prof. Milyauşa GAİNANOVA
Academy of Sciences of the Republic of Tatarstan

Assoc. Prof. Recep ÖNAL
Balıkesir University

BİLİMSEL KURUL / SCIENTIFIC COMMITTEE

Assoc. Prof. Spartak KADIU
Tiran University

Assoc. Prof. Alper ÖZÜN
University of Oxford

Asst. Prof. Nagihan TEPE
Samsun University

Asst. Prof. Vahdet ÖZKOÇAK
Hitit University

Asst. Prof. Neslihan GÖKTÜRK
Gazi University Faculty of Law, Turkey

Asst. Prof. Natalija SHIKOVA
International Balkan University, Macedonia

Asst. Prof. Sanja Adjaip – VELICHOVSKI
International Balkan University, Macedonia

Asst. Prof. Igballe MIFTARI
International Balkan University, Macedonia

Dr. Djorgjije BLAZIC
Faculty of Administrative and
European Studies, Montenegro

Dr. Latif ÇELİK
Germany IKG Enstitute

Dr. Immaculada COLOMINA
Universidad Carlos III, Madrid, Spain

Dr. Hanifi ŞAHİN
Atatürk University

Dr. Levent DOĞAN
Trakya University

Dr. Gökhan ILGAZ
Trakya University

M. A. Veronija NOLCHESKA
University St. Kliment Ohridski

Senior Preceptor Himmet TAŞKÖMÜR
Harvard University

İÇİNDEKİLER	6
5. ULUSLARARASI DİN VE TOPLUM SEMPOZYUMU	23
Dini Grupların İnsan Kazanma Yöntemlerine Sosyolojik Yaklaşım Prof. Dr. Özcan GÜNGÖR	24
Sahîh-i Buhârî Üzerine XX. Yüzyılda Yazılmış Bir Ta'lik Çalışması: İbn 'Âşûr'un (1879-1973) en-Nazar Fasîh'i Res. Asst. Halil İbrahim DOĞAN	25
M. Tayyib Okiç'in Sahâbe ile İlgili Görüşleri Res. Asst. Halil İbrahim DOĞAN	26
Osmanlı Arşiv Belgeleri Doğrultusunda Makedonya ve Kosova'nın Müslüman Olması Prof. Dr. Ramazan BİÇER	27
Üsküplü Halvetî Asiye Hatun'un Rüya Defterinin Tasavvufî Açından Değerlendirilmesi Prof. Dr. Ömer YILMAZ	28
Günümüzde Selefi Söylemin Siyasî bir Yansıması Olarak Hizbü't-Tahrîr el-İslâmî ve Kelâmcılara Bakışı Assoc. Prof. Recep ÖNAL	29
Ebu Mansur es-Seâlebi'de Ahlakî Görecelik Asst. Prof. Adnan ARSLAN	30
Hız. Muhammed (ASM)'ın Bir Sınanma Aracı Olarak "Hidayet" Asst. Prof. Adnan ARSLAN	31
Günümüz İslam Dünyasında Mezhep Kaynaklı Sorunlar ve Çözüm Önerileri Asst. Prof. Aytekin ŞENZEBEK	32
AK Parti İktidarını "Din-Sekülerizm (Laiklik) Gerilimi" Üzerinden Okumak: Yerel ve Küresel Vesayet Sistemlerinin Aşılması ile "Restorasyon ve İnşa Süreci" Dr. Erkan ÇAV	34
Gaziler ve Yakınlarının Manevî İhtiyaçlarının Belirlenmesine Yönelik Nitel Bir Araştırma Res. Asst. Nurdan YAĞLI - Prof. Dr. Öznur ÖZDOĞAN	35
Dindar Erkeklerin Kadının Çalışmasına Bakışı Assoc. Prof. Zekiye DEMİR	36
Fıkhi Perspektiften Genom Düzenlenmesi: CRISPR-Cas9 Sistemi: "Cesur Yeni Dünya" mı, "Dünyanın Ekseninden Çıkması" mı? Assoc. Prof. Ülfet GÖRGÜLÜ	37
Günümüzde Balkan Coğrafyasında Yer Alan Dini Grupların Değerlendirilmesi Assoc. Prof. Ahmet ARAS	38
Değer Odaklı Manevî Güçlenme ve Bakım Programının Geliştirilmesi ve Uygulanması Prof. Dr. Öznur ÖZDOĞAN	39
Hadramutlu Bir Sûfi: Abdullah b. Alevî el-Haddâd Res. Asst. Büşra Betül PUNAR	40
Tahrîfin Tebşirinden Tebşirin Tahrîfine Savrulma: Mukâtil b. Süleyman'ın Tefsirinde Kutsal Kitapların Tahrîfi İddiası ve Hız. Muhammed'in Tebşiri Res. Asst. Ayşe UZUN	41
Matürîdî Kelam Sisteminin Dini Tefekkür Dünyamıza Etkisi Dr. Lütfiye GÜLAY BİLGİN	42
Kur'an'ı Kerim'e Göre Hâbil ve Kâbil Kıssası Rahime KAYHAN	43
Kamerin Nûru ve Kurân'da Aya Dair Ayetlerin Tefsirlerinin Değerlendirilmesi Assoc. Prof. Mustafa KAYHAN	44

Kıyamet, Cennet ve Cehennemde Görevli Meleklerle İlgili Ayetlerin Yorumlarının Kurân Mesajı ile Kurân Yolu Tefsirlerinden Mukayesesi Assoc. Prof. Mustafa KAYHAN	45
Fıkıhta Hüküm Bağlamında Niyetin Amele Etkisi- Bütüncül Bir Yaklaşım- Prof. Dr. Nasi ASLAN	46
Özgür Düşüncenin Fıkhi Tezahürü: -İctihad Kurumu – Prof. Dr. Nasi ASLAN – Ömer Zahid ASLAN	47
Yeni Dini Akımların Ortaya Çıkmasını Etkileyen Sosyo-Psikolojik Faktörler (Kosova Örneği) Asst. Prof. Feim GASHİ	48
Üsküp'te Sultan Murat Caminin Eski ve Meşhur İmamlardan Biri Preşova'lı Hafız Ömer Efendi Bin Hafız İbrahim Efendi? – 1930 Dr. Hatixhe AHMEDİ	49
Genç Mühtedilerin İslamı Seçmesinde Dini Yayıncılığın Etkisi (Hollanda Örneği) Res. Asst. Ahmet Selim DEMİRYÜREK	50
Tayyip Okıç'e Göre İslamiyet'te Eğitim ve Sosyal Hayatta Kadın Asst. Prof. Tahsin KULA	51
Son Dönem Osmanlı Bilim Tarihinde Modern Psikolojinin Öncülerinden Hoca Tahsin ve Psikoloji Yahut İlm-İ Ruh Asst. Prof. Tahsin KULA	52
Erinlik Çağı Çocuklarda Dini Tutum ve Davranışlar Fatma DİKİLİTAŞ	53
Divan-ı Hikmet'te 'İyi İnsan' Modeli Prof. Dr. İhsan ÇAPCIOĞLU - Prof. Dr. Niyazi AKYÜZ	54
"Türk Müslümanlığı" Kavramına Yeni Bir Yaklaşım Prof. Dr. Niyazi AKYÜZ - Prof. Dr. İhsan ÇAPCIOĞLU	55
Resim ve Sembollerle İnsanlığın Toplumsal Yolculuğu Şehrazat YASTIMAN	56
Ebu Ubeyde ve Mecazu'ı Kur'an Adlı Eserinin Mukaddimesi Dr. Nurten KULA	57
Âyet Fasıllarında Mana Bütünlüğü Dr. Nurten KULA	58
Değerlerin Öğretmenlerin Tükenmişlikle Başa Çıkmaları İle İlişkisi Mehmet Vehbi POLAT	59
Teknoloji Kullanmanın Muhafazakâr Kadınların Hayat Tarzına Etkisi Üzerine Nitel Bir Araştırma Funda ELDEMİR	60
Bir Kavram Olarak Sivil Toplum, Sivil Toplumun Gelişimi ve Türkiye'de Sivil Toplum Kuruluşları Res. Asst. Muhammet Talha SAĞLAM	61
Kuşatıcı Bir Din Dili Sorunu ve Geç Farkedilmiş Bir Sorumluluk Sınavı Olarak Gençliğin Kimlik Krizleri Dr. Fatma ÇAKMAK	62
Suriyeli Mültecilerin Dini Entegrasyonu ve Sorunlar Res. Asst. Mehmet Emin SARIKAYA	63
Ehl-i Sünnet'in Temel İlkeleri Dr. Fatih KURT	64
5. ULUSLARARASI DİL VE EDEBİYAT SEMPOZYUMU	65
Kutadgu Bilig'in Toplumsal Yapıyı Oluşturmadaki Bilgi Alanları Prof. Dr. İsmet ÇETİN	66
Akbaba ve Tef Dergilerinde 27 Mayıs 1960 Darbesi Prof. Dr. Serdar SAĞLAM	67
Kutadgu Bilig'de Tören Yemekleri Prof. Dr. Ayşe YÜCEL ÇETİN	68

Baba-Oğul Çatışmasında Yalnızlaşan Öksüz Bir Karakterin Romanı: Aylak Adam Assoc. Prof. Kemal EROL	69
Üsküplü İshak Çelebi'nin Gazellerinde Ontolojik Metafor Olarak "Aşk" Assoc. Prof. Nagehan UÇAN EKE	70
Halk Edebiyatının Son Temsilcilerinden Elbistanlı Sırrı ve Şiirleri Prof. Dr. Hikmet ATİK	71
Trakya Ağzında Bir Sözcük: Aydamak Asst. Prof. Fatma Sibel BAYRAKTAR	72
Oğuz Türkçesi Metinlerinden Salsal-name'nin Paris Nüshası Prof. Dr. Nadir İLHAN	73
Ahmed Şem'i'nin "Hülâsatı'l-Ahlâk" Adlı Eseri ve Ahlaka Dair Görüşleri Assoc. Prof. Ahmet DOĞAN - Assoc. Prof. Seval YİNİLMEZ AKAGÜNDÜZ	74
Cevad Kâzım'ın "Gönül Yaşlarım" İsimli Eseri Asst. Prof. Ramazan BÖLÜK	75
Makedonya Türklerince Söylenen Türkülerde Kullanılan İkilemeler Asst. Prof. Levent DOĞAN - Gonca GÜLVODİNA	76
Edilgen Çatılı Cümlelerin Toplumun Düşünce Yapısına Etkisi Assoc. Prof. Yusuf AVCI - Sema ÇİÇEK	77
Art as the Agent of Patriarchal Ideology: Construction of the Ideal Woman in Ovid's Pygmalion and Galatea Lec. Ebru UGUREL OZDEMİR	78
Breaking the Gender Dualism through the Jungian Archetype: Interpretation of Anima/Animus in Hansel and Gretel Lec. Ebru UGUREL OZDEMİR	79
Storytelling – a Form of Cultural Women's Activism Dr. Marijana KLEMENCHICH	80
Nâzikî Mecmuasında Yer Alan Duaların İncelenmesi İmran TEKELİ	81
Köktürkçe Ders Materyalleri Üzerine: Ders Kitapları Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM - Asst. Prof. Ümit Özgür DEMİRCİ	82
Büyük İskender ve Zerdüşterin Kutsal Kitabı "Avesta" Prof. Dr. Sevin ARSLAN	83
Ortaöğretimde Yabancı Dil Olarak Almanca Derslerinin Teknoloji Odaklı Eğitim Dersleri İle Ortak Çalışma İmkânları Lec. Dr. Harun GÖÇERLER	84
Pend-Nâme Şerhlerinden Hareketle Dinî-Ahlakî Eserlerin Şerhlerinde Başvurulan Kaynaklar Asst. Prof. Gülçiçek AKÇAY	85
Mecmâ-i Tıp Adlı Eserdeki Söz Varlığı Dr. Mücahit AKKUŞ	86
A Jungian View of J.R.R. Tolkien's The Lord of the Rings Assoc. Prof. Ana KECHAN	87
Author- Reader Relationship: From Analogue (Print) to Digital Books Asst. Prof. Sanja Adjaip VELIČKOVSKI - Asst. Sauda NURKOVIĆ	88
James Wright's Poetry in the 1960s Asst. Prof. Lidija DAVIDOVSKA	89
Balkan Savaşları'ndan II. Dünya Savaşı'na Kadar Olan Dönemde Kuzey Yunanistan'da Azınlıklara Yönelik Dil Politikaları Assoc. Prof. İbrahim KELAĞA AHMET	90
Kosova Türk Çağdaş Edebiyatında Dil, Yazım ve Anlatım Sorunları Dr. Taner GÜÇLÜTÜRK	91

Çağatayca Sıradışı Bir Hal Eki Kullanımı Asst. Prof. Feyzî ÇİMEN	92
Tanzimat Edebiyatı'nda Üstat-Talebe İlişkisi Asst. Prof. Mehmet Ali GÜNDOĞDU	93
Eski Anadolu Türkçesi Özellikleri Gösteren Meçhul Bir Mesnevi: Yusuf'un Ahmediyye'si Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL	94
Drina Köprüsü Üzerine Bir Tahlil Denemesi Sezen CANATAN	95
Kutadgu Bilig'de Bar- Fiilinin Farklı Bir İşlevi Üzerine Prof. Dr. Funda TOPRAK	96
İsmet İbrahim Bey'in Biladiyesi Prof. Dr. Beyhan KESİK	97
Kamil Harezmi-Dıvan-ı Kamil Asst. Prof. Nursel DİNLER	98
Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Romanlarında "Yüzleşme" Hatice BİLDİRİCİ	99
İbn Haldûn'un Mukaddime'sinde Dil ve Üslûp Prof. Dr. Mehmet Faruk TOPRAK	100
Üskûp'ten Kadim Bir Ses: Abdulfettah Rauf'un "Hilal" Dergisinde Yer Alan Şiirleri Üzerine Assoc. Prof. Ertuğrul KARAKUŞ	101
Reklam Filmlerinde Kültürel Kodların Kullanımı: Ramazan'da Hacivat Karagöz Örneği Furkan KURT	102
Kırk Vezir Hikayelerinde Metin İçerik Karşılaştırması (Uppsala ve Konya Nüshaları) Asst. Prof. Serhat KÜÇÜK - Hasan KORKUTAN	103
Kırk Vezir Hikayelerinde Metin İçerik Karşılaştırması (İstanbul ve Konya Nüshaları) Asst. Prof. Serhat KÜÇÜK - Yunus Alperen ÖNCEL - Cansu PANCAR	104
Doğu Makedonya İstip Bölgesindeki Yörük Masallarındaki Motifler Mr. Rabie RUSİD	105
Yabancılarla Yönelik Türkçe Kurslarının Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi Dr. Gülşen YILMAZ	106
Türk-Alman Gençlik Alt Kültürü Örnekleri Bağlamında Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretimi Res. Asst. Oktay ATİK	107
Necip Fazıl Şiirinde Korku ve Nesneleri Kemal ŞAMLIOĞLU	108
Cümle Çözümleme Tekniklerinin Türkçeye Uyumluluklarına İlişkin Bir İnceleme Fahri AKDOĞAN	109
Türkçeden Arnavutçaya Çeviriler Üzerine Assoc. Prof. Spartak KADİU	110
Türkçenin Anlatım Teknikleri Çerçevesinde Gözlemlenen Dil Birliklerinin Yapısı Assoc. Prof. Xhemile ABDİU	111
Ahmet Hamdi Tanpınar ve Alberto Maguel'in Beş Şehir'i Assoc. Prof. Adem POLAT	112
Batı-Dışı İmkânsızlık: Ahmet Hamdi Tanpınar Assoc. Prof. Adem POLAT	113
Fuad Sezgin'e Göre Arap Şiirinin Kaynakları Asliyeti Prof. Dr. Yakup CİVELEK	114
Eski Türkçede "Umut ve Umutsuzluk" Deyimleri Üzerine Asst. Prof. Ümit Özgür DEMİRCİ – Aysun SOYER	115
Peyami Safa'nın Üslup Özelliklerinin Tespiti Üzerine Bir İnceleme Assoc. Prof. Yusuf AVCI - Ayşe ÖZBEK	116

Çingene Dilinden Türkiye Türkçesine Geçen Bazı Söz ve Söz Öbekleri Üzerine Halime ARIÇTEKİN	117
Romanlarda Hibrit Kimlik ve Kurgu-Hatıra Bağı: Kuzey Makedonya Roman Türü Örneği Res. Asst. Seyhan Murtezan İBRAHİMİ	118
Menâkıb-ı İskender Adlı Eserin İmlâ Özellikleri Üzerine Bazı Değerlendirmeler Şerife ÖZDEMİR	119
Şeyyâd Hamza'nın Yûsuf u Zelîhâ Mesnevisi Üzerine Yapılan Çalışmaların Bugünkü Durumu Dr. Şenol KORKMAZ - Dr. Türkan KORKMAZ BULUT	120
Kutadgu Bilig'de Yer ve Coğrafya Adları Üzerine Asst. Prof. Esra KİRİK	121
Reyhani: Mardin'de Müziğin ve Dansın Otantik Bileşimi Prof. Dr. Işıl ALTUN - Asst. Prof. Çiğdem AKYÜZ ÖZTOKMAK	122
Balkanlarda Türkçenin Öğretimi (Devlet politikaları, Zorluklar, Kolaylıklar, Yöntemler, Teknik ve Altyapı) Assoc. Prof. Adriatik DERJAJ - Assist. Prof. Alban FOÇİ	123
Halk İnanışları Üzerine Üsküp Örneği Asst. Prof. Levent DOĞAN - Feyhan RUŞİD	124
Üsküp'teki Gâzi Baba: Âşık Çelebi ve Hayatıyla İlgili Bazı Mülahazalar Asst. Prof. Kenan ÖZÇELİK	125
İdeal Kadın Karşısında İnci Aral Lec. Fatma ÜÇLER	126
5. ULUSLARARASI TARİH VE SANAT ARAŞTIRMALARI SEMPOZYUMU	127
Intellectual Cosmopolitanism in Islamic History Assoc. Prof. Hayrettin YÜCESOY	128
Cosmopolitan Imageries in Ottoman Art and Literature Assoc. Prof. Hüseyin YILMAZ	129
Literary Movements in the Early Modern Islamic World: Reception of New Style (Tarz-i Nev) by the Ottoman Literati Senior Preceptor Himmet TAŞKÖMÜR	130
Salonica: A Showcase for Ottoman Cosmopolitanism? Assoc. Prof. Cengiz ŞİŞMAN	131
Dünden Bugüne Balkanlarda Bir Başkent: Edirne ve Edirne'de Yaşam Asst. Prof. Sabri Can SANNAV	132
XIX. Yüzyılda Manastır'da Kurulan İki Gayrimüslim Vakfı Mumin OMEROV	133
Osmanlı'da Mühendislik Eğitimi Prof. Dr. Mehmet KAYA - Assoc. Prof. Fatma BÖLÜKBAŞ KAYA	134
Sinema ve Kimlik İnşası: Milli Sinema Örneği Serkan YORGANCILAR - Ayhan SELÇUK	135
Geçmişten Günümüze Mimaride İç ve Dış Arasındaki Sınırın Dönüşümü Res. Asst. Zühal KARAMIŞ - Res. Asst. İpek YILDIRIM	136
Türkiye-Arnavutluk İlişkileri Dâhilinde Tekke Ve Zaviyeler Kanunu ve Bektaşî Tekkesinin Arnavutluk'a Taşınması Prof. Dr. Selma YEL	137
Patlamış Mısır Krizi! Türk Sinema Sektörünün Muktedir Aktörleri Res. Asst. Mehmet Fatih VURAL - Res. Asst. Selvi GÖÇMEN	138
Üsküp'lü Ahmet Bedi Triniç Azerbaycan'da Prof. Dr. Asgerzade LUTVİYYE	139
Osmanlı'da Kadın, Suç ve Ceza Prof. Dr. Selda KILIÇ	140

Kızıltepe (Dunaysır) Ulu Camii'nin Mimari Olarak İncelenmesi ve Değerlendirilmesi Assoc. Prof. Mustafa GÜLER	141
Palmet Motifi Şeklinde Yapılmış Bir Grup Bayrak ve Sancak Alemi Asst. Prof. Gül GÜLER	142
XVIII. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Timar Sistemi: Üsküp Örneği Lec. Bünyamin PUNAR	143
Askeri Zaferden Diplomatik Yenilgiye Bir Örnek: 1897 Dömeke Meydan Muharebesi ve Sonrasında Meydana Gelen Gelişmeler Asst. Prof. Sabri Can SANNAV - Cem TURAN	144
Makedonya'dan Anadolu'ya Göç Eden Türklere Yönelik Yardım Kampanyasına İstanbul Yahudi Cemaati'nin İlgisi (1923-1924) Prof. Dr. Selma YEL - M. Abdullah KAYMAK	145
Makedonya'da Türk Basını ve Türk Varlığına Katkıları Prof. Dr. S. Esin DERİNSU DAYI	146
"Bezbojnik" Gazetesi ve Ateizm Propagandası Assoc. Prof. Vefa KURBAN	147
ABD İstihbarat Belgelerinde İslam ve Panislamizm Propagandalarının Türk Kurtuluş Savaşındaki Etkileri Prof. Dr. Esat ARSLAN	148
İslam Kültüründe Seramik Keşkül-ü Fukaralar Asst. Prof. Güler YILMAZ	149
Diplomat ve Seyyahların Gözünden Serez Asst. Prof. Hüseyin Baha ÖZTUNÇ	150
Osmanlı Elçisi Vezir Mustafa Paşa'ya H. 1149 / M. 1737 Tarihinde Elçilik Hizmeti İçin Verilen Malzemeler. Dr. Mustafa CAN Mustafa CAN	151
H. 25 Şaban 1189 / M. 21 Ekim 1775 Tarihli Mihmandar Masraf Defteri Üzerine Bir Değerlendirme Dr. Mustafa CAN	152
Grafik Tasarımın Mekân ve Çevre Estetiği Üzerindeki Etkisi Lec. Begün ERBAŞ	153
Osmanlı Şehrinin Oluşumu-Bilecik Örneği Dr. Refik ARIKAN	154
Peşte Ziraat Müzesi Dr. Halim DEMİRYÜREK	155
Bir Meteor Vak'ası: Sırbistan-Çaçak Altay BAYATLI	156
Order and History, Interpretation of Cold War and Present History Assoc. Prof. Shener BİLALLI	157
16. ve 17. Yüzyıllarda Balkan Şehirlerinden Viyana'nın Batısına Esir Olarak Götürülen Türklerin Yaşam Standartları Örneğinde Almanya'nın Entegrasyon Politikalarının Değerlendirilmesi Dr. Latif ÇELİK	158
Fransız Ressam Eugène Fromentin ve Oryantalist Gelenek Assoc. Prof. Eylem GÜZEL	159
Balkan Sorunu ve Türkistan Gelişimcilerinin Ona Olan İlgisi Prof. Dr. Kahraman RAJABOV	160
XX Yüzyıl Batı Bilim, Sanat ve Edebiyatının Türk Medeniyeti İçinde Harmanlanmasında Ali Bey Hüseyinzade'nin Rolü Assoc. Prof. Elza SEMEDLİ	161
Güney Kafkasya'nın Türk ve Müslüman Ahalisi 18. Yüzyılın İkinci Yarısı – 19. Yüzyılın Başlarında Assoc. Prof. İrade MEMMEDOVA	162

Azerbaycan ve Doğu Anadolu’da Ermenilerin Türk-Müslüman Ahaliye Yönelik Soykırımları (Alman Arşiv Belgelerine Göre İncelenme) Assoc. Prof. Güntekin NECEFLİ	163
XX. Yüzyılın İlk Yarısında Türkiye’deki Tatar Aydınlarının Faaliyeti Assoc. Prof. Milyauşa GAİNANOVA	164
19. Yüzyılın Sonları ve 20. Yüzyılın Başlarında “Makedonya Meselesi” ve Büyük Devletler Prof. Dr. Tofig MUSTAFAZADE	165
1897 Osmanlı-Yunan Harbi Yenilgisinden Sonra Yunanistan’da Yapılan Ordu Düzenlemeleri (1897-1912) Asst. Prof. Bülent AKYAY	166
XIX. Asır Niş Sancağında Eğitim-Öğretim Müessesleriyle Birlikte İlk İslahhanenin Kuruluşu Dr. Mead OSMANİ	167
Rumeli’nin Sosyal ve Ekonomik Hayatında Vakıfların Rolü – Mustafa Paşa Vakfiyesi Örneği Agron İSLAMİ	168
16. Yüzyılda Karadağ Sahilleri Admir ADROVIĆ	169
Atatürk Döneminde Erzincan’a İskan Edilen Balkan Muhacirleri Assoc. Prof. Erdem YAVUZ	170
Tunceli’de Faaliyet Gösteren Halkevleri ve Halkodaları Assoc. Prof. Erdem YAVUZ	171
Trakya Aleviliği, Meriç İlçesi Alevi Köyleri Örneği Özge ÖZTÜRK	172
Osmanlı Döneminde Balkanların İlim Merkezi Olarak Üsküp ve Üsküp’te Müderrislik ve Kadılık Yapmış Divan Şairleri Lec. Cüneyt NUR	173
Hat Sanatıyla Verilen Mesajlar: Süleymaniye Örneği Assoc. Prof. İsmail Hakkı NAKİLCİOĞLU	174
Kaligrafik İletişimin Görsel Sanat Harikası: Süleymaniye’de Karahisârî Yazıları Assoc. Prof. İsmail Hakkı NAKİLCİOĞLU	175
İtilaf Devletlerinden Son Uyarı: İstanbul-Ankara Yakınlaşması, Bilecik Görüşmesi Assoc. Prof. Taner BİLGİN	176
Yunan İdaresinin İlk Yıllarında Batı Trakya Türklerinin Eğitimi Asst. Prof. Nilüfer ERDEM	177
Makedonya’da Osmanlı Dönemi Evlad-ı Fatihan Teşkilatı Prof. Dr. Levent KAYAPINAR	178
Osmanlı Döneminde Makedonya Bölgesinde Mihaloğulları Akıncıları Prof. Dr. Ayşe KAYAPINAR	179
Sanatçı Mektupları, Yaratıcılık ve İlham Prof. Dr. Melihat TÜZÜN	180
T.Ü. İlhan Koman Heykel ve Resim Müzesi; Seçilmiş Eser Çözümlemeleri Prof. Melihat TÜZÜN	181
Ahmed Rüstem Bey’in (Alfred Rüstem Bilinski) Çetine Sefareti ve Makedonya (1911-1912) Assoc. Prof. Ö. Kürşad KARACAGİL	182
Gelenekselden Günümüze Kukla Tiyatrosunda Kostüm Asst. Prof. Melahat ÇEVİK	183
II. Abdülhamit’in Balkan Politikasıyla İttihat ve Terakki’nin Balkan Politikasının Mukayeseli Analizi (Makedonya Örneği) Prof. Dr. Hale Fatma ŞIVGIN	184
The Methods Used in Music Education at An Early Age Asst. Prof. Vahdet ÇALIŞKAN	185

Tarih İlimine İlişkin Konuların Yanlış Veya Eksik İşlenmesinin Türk Toplumsal Hayatında Yaratacağı Olumsuzluklar Prof. Dr. İsmail ÖZÇELİK	186
Ali Galip'in Sivas Kongresini Engelleme Çabaları Prof. Dr. Yüksel KAŞTAN	187
Doğanın Temsili ve Döngüsüne Bakış Bağlamında Belgesel Film: Honeyland ve Kamilet Üzerine Bir İnceleme Asst. Prof. Özlem ARDA	188
Birinci Dünya Savaşında Bulgar Komutasında Görev Almış Binbaşı ve Daha Üst Rütbeli Türk Subaylarına ve Türk Devlet Adamlarına Verilen Bulgar Nişanları Res. Asst. Dr. Ökkeş NARİNÇ	189
Balkanlar da Türk Cami Vakıflarına Dair Yeni Bir Kaynak: Evkâf-ı Ümem Tarihi Prof. Dr. Ali Fuat ÖRENÇ - Prof. Dr. Rifat GÜNALAN	190
Rusya'nın Balkanlarda Müslüman Halka ve Yeniçerilere Yönelik Propagandası Assoc. Prof. Yaşar ZORLU	191
Harput'da Ulu Camii (Bey Pınarı) Çeşmesi Ayetullah KILIÇ	192
Balkanlardaki Geleneksel Osmanlı Rumeli Meskenleri ve Fiziki Ortam İlişkisi Asst. Prof. Yüksel HOŞ	193
1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'nın Dünya Basınına Yansımaları Assoc. Prof. Güven ARIKLI - Dr. Melahat ARIKLI	194
Memlüklerin Kiralık Fedaileri Moğol ve Haçlılara Karşı İsmâîlî Suikastçılar Res. Asst. Maşallah NAR	195
Osmanlı Dönemi Kosova Para Vakıflarının Sosyo-Ekonomik Açidan Değerlendirilmesi Prof. Dr. Mehmet BULUT - Res. Asst. Mehmet TUĞRUL	196
Yugoslavya Döneminde Makedonya'nın Eski Reisu'l-Uleması: "Hâcî Hâfız Bedri Efendi Hamid" (1905 - 1980) Süleyman BAKİ	197
5. ULUSLARARASI EKONOMİ, HUKUK VE SİYASET SEMPOZYUMU	199
Kent Güvenliğinde Komşu Kollama Projesi Uğur GÜLCÜ	200
Demokrat Parti Döneminde Sivas (1950 – 1960) Dr. Esra Müjgân KARATAŞ	201
Çocuk İşçiliği İle Mücadele ve Çocuk Dostu Şehirler Lec. Sinan DERMAN	202
Housing Sector Bubble and Economic Uncertainty in the UK Assoc. Prof. Derviş KIRIKKALELİ - Dr. Melike TORUN - Assoc. Prof. Alper OZUN	203
Kafkasya Üniversiteleri Birliği'nin Bir Kurumsal Girişimci Olarak Tezahürü Res. Asst. Mehmet Fatih VURAL - Res. Asst. Selvi GÖÇMEN	204
Bilge Liderlik Modeli Çerçevesinde Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli Prof. Dr. Bilgehan GÜLTEKİN - Assoc. Prof. Tuba GÜLTEKİN EGE	205
Çocukları Televizyonun Olumsuz Etkilerinden Korumaya Yönelik Düzenlemeler ve RTÜK'ün Yaptırım Kararları Assoc. Prof. Yalçın YILMAZ	206
The Role of the Newspaper Hak ve Özgürlük in shaping Turkish Identity in Bulgaria (1991- 1995) Lec. Dr. Emine ALPAY	207
Repercussions of Dunning Kruger Effect on TV Debate Programmes Asst. Prof. Yalçın YILMAZ	208
Türkiye'nin Vazgeçilmezliği: Jeo-Starejik Konum, Enerji Koridoru ve Güvenlik Prof. Dr. Nurgün KOÇ - Prof. Dr. Bedriye KOÇ	209

21.Yüzyılda Akdeniz ve Kıbrıs'ın Artan Jeo Politik, Jeo Stratejik Önemi Assoc. Prof. Hasan CİCİOĞLU	210
Geçici Yönetim: Örgüte Etkileri ve Diğer Esnek Çalışma Sistemleri Arasındaki Farklar Prof. Dr. Şermin ŞENTURAN - Lec. Güler ERTAŞ - Emel TÖRE	211
Kobilerin Demografik Yapısı, Karşılaşılan Zorluklar ve Önerilen Çözümler Prof. Dr. Şermin ŞENTURAN - Lec. Güler ERTAŞ - Emel TÖRE	212
Case of Sejdic and Finci vs Bosnia and Herzegovina Nikolina KUNIC	213
Kentsel Yaşama Alternatif Bir Katılım: Kendin-Yap (DIY) Şehircilik Res. Asst. Arzu MALTAŞ EROL	214
Sanat Pazarlamasında Sosyal Medya Kullanımı: Müzeler Üzerine Bir Araştırma Res. Asst. Fuat EROL - Asst. Prof. Nezahat EKİCİ	215
Mahallenin Geleneksel Temeli ve Hukuki Durumu Üzerine Bir Değerlendirme Asst. Prof. Şerife PEKKÜÇÜKŞEN	216
Dünyada ve Türkiye'de Bağımsız Denetim: Bağımsız Denetimin Geleceği Mustafa ARSLAN	217
Çerçeveleme Etkisinin Satın Alma Kararları ve İrrasyonel Kararlar Üzerine Etkisi Lec. Dr. Sezen GÜNGÖR - Lec. Özge HABİBOĞLU	218
Bireysel Yatırımcıların Benzeşim Ön Yargılarının Sosyal Sorumluluk Projesi Yatırımları ile Birlikte Ele Alınması Lec. Dr. Sezen GÜNGÖR	219
Factors Affecting the Interest-Free Bond Issuance in Turkey and the World Prof. Dr. Rasim YILMAZ	220
Mesleki Etik İlkeleri Açısından Halkla İlişkiler Mesleğine Yaklaşım Saim ALTAY - Lec. Senem ALTAY	221
The Relationship Between Free Market Economy and Democracy: The Consequences of The Level of Economic Development on The Type of Democracy Assoc. Prof. Kire SHARLAMANOV	222
The Relative Impact of User-Generated Content and Firm-Generated Content on Consumer Decision-Making Process Veronija NOLCHESKA	223
From European Citizenship to Sovereign European Union – Reality or Paradox? Assoc. Prof. Biljana CHAVKOSKA	224
Western Balkans and its Future Euro-Atlantic Integration Challenges Asst. Prof. Mevludin IBISH	225
Globalization: Cultural and Economic Cooperation or Loss of Identity and Diversity? Assoc. Prof. Viktorija KAFEDJISKA	226
Rebirth of Nationalism in Modern World, Neo-Nationalism Ömer Cem ULUTAŞ	227
Civic Participation, The Essence of Democracy Natalija SHIKOVA	228
Political Participation and Voters Engagement on Social Media in Montenegro Asst. Prof. Sanja Adjaip VELIČKOVSKI - Asst. Sauda NURKOVIĆ	229
Research and Development Expenditures and Economic Growth in The EU and EU Candidate Countries Res. Asst. Kristina VELICHKOVSKA	230
Experiencing Flipped Classroom, as Innovative Pedagogical Learning in Economics and Finance Assoc. Prof. Violeta MADZOVA - Assoc. Prof. Snezana BILIC	231
The Process of Metamorphosis: from Entrepreneur through Entrepreneurial Manager to CEO Assoc. Prof. Natasha KRALEVA	232

Kuzey Makedonya'nın Polog Bölgesindeki KOBİ'lerin Finans Kaynakları MSc Erkan YUSUFI	233
Economy of The Central and Eastern European Countries (CEEC) Asst. Prof. Luljeta SADIKU - Assoc. Prof. Dr. Murat SADIKU - Assoc. Prof. Dr. Nimete BERISHA	234
Türk Cumhuriyetlerinin Bölgesel Ekonomik İşbirliği İş Düzenleme Sistemi Bağlamında (Azerbaycan ve Türkiye Örneğinde) Assoc. Prof. Mubariz MAMMADLI	235
The Nexus Between Public Debt and Economic Growth: Case of The Republic of North Macedonia Asst. Prof. Liza Alili SULEJMANI	236
Avrupa Birliği'nin Yeni, Dijital Tek Pazarda Telif Hakları Yönetmeliği Üzerine Bir Değerlendirme Prof. Dr. Gülcan SEÇKİN	237
Future of Work with The Industry 4.0 Assoc. Prof. Ayhan GÖRMÜŞ	238
The Relationship Between Unemployment and Economic Growth in OECD Countries: Panel Data Analysis Res. Asst. Elçin KARAŞ AYDIN	239
An Empirical Analysis of The Relationship Between Public Expenditure and Economic Growth in Turkey Res. Asst. Elçin KARAŞ AYDIN	240
Philosophical Construction of Classical Economics and its Weberian Critic Asst. Prof. Lutfu SIMSEK	241
Rethinking Eco-Tourism Through 2030 Sustainable Development Goals Assoc. Prof. Seda H. BOSTANCI	242
İslâm İktisadî Düşüncesine Göre “Sonsuz İhtiyaçlar-Kıt Kaynaklar” Paradoksu Asst. Prof. Veli SIRIM	243
Taşıyıcı Anneliğin Türk Medeni Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi Asst. Prof. Ahmet TÜRKMEN	244
Eğitim – Çevre Kalitesi İlişkisi: OECD Ülkeleri Üzerine Bir Analiz Assoc. Prof. Durmuş Çağrı YILDIRIM	245
Ekonomik Sosyal ve Çevresel Boyutta Enerji Sürdürülebilirliği Üzerine Bir İnceleme: Türkiye Örneği Assoc. Prof. Durmuş Çağrı YILDIRIM - Assoc. Prof. Seda YILDIRIM	246
Leadership in the Balkans Assoc. Prof. Korhan ARUN	247
The Affects of The Trumpist Policies on Turkey's Foreign Trade Asst. Prof. Özgül UYAN	248
The Incentives On The Service Exports For Financing Of The Health Tourism Sector In Turkey Asst. Prof. Özgül UYAN	249
Education as A Solution to Avoid Middle Income Trap: An Evaluation from the Perspective of Turkey Asst. Prof. Simla GÜZEL	250
Sembollerin Kültürel, İdeolojik ve Politik Açıdan Yansıması Asst. Prof. Gökmen KANTAR	251
Düşük Karbonlu Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme Çağında Refah Ölçümlerinin Değerlendirilmesi Dr. Senem K. DIŞKAYA	252
Liberalizmin Ekonomik Güvenlik ve Askeri Güvenlik İlişkisine Etkisi Dr. Senem K. DIŞKAYA	253
Reklam Sloganlarında Kutsallara Yapılan Atıfların Söylem Analizi Açısından İncelenmesi Assoc. Prof. Aşina GÜLERARSLAN ÖZDENGÜL - Lec. Eyüp Erdal YÖRÜK - Muammer ÖZTÜRK	254
Legal Arrangements of the Occupational Safety and Health in the Republic of North Macedonia Asst. Prof. Nikola DACEV	255

Türkiye’de Sürdürülebilir Enerji Kaynaklarının Çevresel Açından Önemi Asst. Prof. Ayşe ÖZGÜVEN - Assoc. Prof. Elif BABACANOĞLU	256
The New Dynamics in Western Balkans and the Changing Role of Turkey Asst. Prof. Dr. Mevludis IBISH - Res. Asst. Büşra DİLLİOĞLU	257
Vergi Hukukunda İhbar Müessesinin Yeri Assoc. Prof. Hayriye IŞIK	258
Genç Olmanın Bir Başka Avantajı: Genç Girişimci Mali Teşviki Assoc. Prof. Hayriye IŞIK	259
Economic Effects in Hungary Within Integration in European Union Assist. Prof. Amir IMERI - Assist. Prof. Mustafa Raza RABBANI	260
Sırbistan’da Yunus Emre Enstitüsü Faaliyetleri Kapsamında Yerel Algılarının İncelenmesi Fahri AKDOĞAN	261
A Discuss Conceptual on The Elimination and Possibility of Revocation in Non-Commercial Sales Between Cash and Prepaid Sales Prof. Dr. Mustafa KARA - Assoc. Prof. Ozan CAN - Assoc. Prof. Recep YÜCEL	262
Uluslararası Hukuk Bağlamında Bulgaristan’da Yaşanan Hak İhlalleri Üzerine Bir İnceleme: 1949-1989 Prof. Dr. Sibel TURAN - Sinem BASTIK	263
Hayat Sigortası Sözleşmelerinde Tüzel Kişilerin Lehtar Olarak Atanabilmesi Oğuz YOLAL	264
Tekirdağ İlinde Süt İşleme Sektöründe Soğuk Zincir Yönetimi Prof. Dr. Ahmet KUBAŞ - Melda KONDAL - Asst. Prof. Hasan Selçuk ETİ	265
Michel Foucault’un Bilgi ve Güç Odaklı Söylem Anlayışı Asst. Prof. Gökmen KANTAR	266
Van Meyveciliğinin Ekonomiye Katkısı Prof. Dr. Ahmet KAZANKAYA - Asst. Prof. Adnan DOĞAN	267
Digital Platforms: Regulatory Challenges for Turkey Deniz Ece DALGIÇ	268
Mobil Alışveriş Sitelerini Kullanma Niyetinin Anlık Satın Alma Davranışı Üzerindeki Etkisi Res. Asst. Dr. Aytaç GÜT - Res. Asst. Sevi BALOĞLU - Asst. Prof. Hasan Selçuk ETİ	269
Devlet Bütçelerinde Görünmezleri Görünür Kılmak: Sosyal Bütçeleme ve Bir Tahlil Asst. Prof. Gamze Yıldız ŞEREN KURULAR - Asst. Prof. Simla GÜZEL	270
Son Düzenlemeler Doğrultusunda Vergi İnceleme Süreçlerinde Yeni Esaslar Dr. Burhan DÜZ	271
Estimating the Effect of Municipal Environmental Indicators on Life Satisfaction: Evidence from Turkey Asst. Prof. Hakan YAŞ	272
The Evaluation of Personal Values in the Context of Generations and Political Preferences Asst. Prof. Sedef ZEYREKLİ YAŞ	273
Türk Siyasal Hayatında Büyük Türkiye Partisi Assoc. Prof. M. Serhan YÜCEL	274
Batı Akdeniz Bölgesinde Görev Yapan Muhasebe Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Örgütsel Adalet Algılarının Örgütsel Güven Üzerine Etkisi Asst. Prof. Ahmet YILDIRIM - Asst. Prof. Oğuzhan ÇARIKÇI	275
Küresel Çağda Nasıl Bir Gençlik? Prof. Dr. Kudret BÜLBÜL	277
Reel Efektif Döviz Kurunda Kalıcılık ve Doğrusal Dışılık: Türkiye Örneği Assoc. Prof. Emrah İsmail ÇEVİK - Asst. Prof. Nüket Kırcı ÇEVİK	278
İşçi – İşveren İlişkisinden Doğan Hak Uyuşmazlıklarının Barışçıl Bir Çözüm Yolu: Arabuluculuk Assoc. Prof. Mehmet Nusret BEDÜK	279

5. ULUSLARARASI EĞİTİM BİLİMLERİ VE UYGULAMALARI SEMPOZYUMU	281
John Dewey'in Demokrasi ve Eğitim Anlayışının Atatürk Dönemi Eğitim Politikasına Yansımaları Asst. Prof. Nursel GÜLCÜ	282
The Kid said "I wish the school to be ours." Lec. Rana YURTDAS - Prof. Dr. Ayperi DİKİCİ SİĞİRTMAÇ	283
Mimarlık-Tasarım Eğitiminde Çok Kültürlülük Aracı Olarak Sanat Res. Asst. İpek YILDIRIM - Res. Asst. Zühal KARAMIŞ	284
Lisans Öğrencilerinin İkinci Üniversite (Açıköğretim) Eğitimine Yönelik Algıları: Yalova Üniversitesi Örneği Prof. Dr. Ersin KAVİ	285
Anxiety Prevalence Among High School Students Haris HODZIC	286
Biyoloji Öğretmen Adaylarının Karbon Ayak İzinin Belirlenmesi Prof. Dr. Mustafa YEL - Res. Asst. Dr. Sultan ÇIKRIK	287
İlköğretim Öğretmenlerinin Öğrenme-Öğretme Süreçlerinde Teknoloji Kullanımına İlişkin Tutumları Assoc. Prof. Mehmet Arif ÖZERBAS	288
Değerlerin Kuşaklar Arası Değişimine İlişkin Öğretmen Görüşleri Assoc. Prof. A. Faruk LEVENT - İlkay ALP	289
Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarının Eğitim Bilimleri Alanındaki Tezlere Yansımaları Res. Asst. Yasemin SÖNMEZ - Lec. Dr. Fatma SÖNMEZ ÇAKIR	290
İnsan Kaynakları Yönetimi İşlevlerinden Seçme Sürecine İlişkin Analitik Bir Bakış Prof. Dr. Bekir BULUÇ	291
Lisansüstü Eğitimde Okul Etkililiğinin Değerlendirilmesi Prof. Dr. Bekir BULUÇ	292
Ailem ve Öğretmenlerim: Bazı Balkan Ülkelerinin Öğrencilerinin Gözünden Asst. Prof. Gökhan ILGAZ - Asst. Prof. Menekşe ESKİCİ	293
Öğretmen Adaylarının Okuma Kültürünü Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma Res. Asst. Dr. Pınar BULUT - Asst. Prof. Yasemin KUŞDEMİR - Res. Asst. Elif Büşra UZUN	294
Analysis of The Effect of Mathematics Worksheets Developed Based on Multiple Intelligence Theory on Mathematical Achievements and Attitudes of Eighth Grade Students Assoc. Prof. Cemil İNAN - Serdar ERKUŞ - Serhat DAĞHAN	295
The Impact of Mathematics Worksheets Developed Based on Critical Thinking Applications on Mathematical Achievements and Attitudes of Fourth Grade Students Assoc. Prof. Cemil İNAN - Serdar ERKUŞ - Serhat DAĞHAN	296
Okul İçindeki Stres Kaynakları Ve Başa Çıkma Yollarına İlişkin Öğretmen Görüşleri Assoc. Prof. A. Faruk LEVENT - Esin METLİLO	297
Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Türkçe Ders Kitaplarına Yönelik Okuma Becerisi Odaklı Bir Değerlendirme Asst. Prof. İzzet ŞEREF	298
Travma Sonrası Büyüme Konusunda Türkiye’de Yazılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi Res. Asst. Zeynep ŞİMŞİR	299
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğrencilerinin Osmanlı Türkçesi Derslerine Yönelik Görüşleri Assoc. Prof. Mehmet Celâl VARİŞOĞLU	300
İlkokul Öğrencilerinin Yazdıkları Hikâyelerde Çizgi Film Karakterleri Dilara AKYAR - Nesibe DENİZ - Asst. Prof. Pınar BULUT	301
Beni Nereden Tanıyorsun? Bana Nasıl Bakıyorsun?: Gözlem Tekniğine Dair Nitel Bir Çalışma Asst. Prof. Şükran CALP - Assoc. Prof. Alper KAŞKAYA	302
Üniversite Öğrencilerinin Zorbalık Davranış Düzeylerinin İncelenmesi Assoc. Prof. Mustafa KALE	303
Zorbalık İndeksi (Bully Index) Ölçeğinin Üniversite Öğrencilerine Yönelik Türkçe’ye Uyarlanması Assoc. Prof. Mustafa KALE	304

Veli Görüşleri Doğrultusunda Liselere Geçiş Sınavının Değerlendirilmesi Asst. Prof. Hasan BAKIRCI - Esra KILIÇ	305
Oyunlaştırma Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi Nesibe DENİZ - Dilara AKYAR	306
8. Sınıf Öğrencilerinin Geri Dönüşüm Konusunu Günlük Hayata Uygulayabilirliği Seda BİŞKİN UYGAR - Assoc. Prof. Hüseyin ARTUN	307
Eğitim Yönetimi Doktora Programlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi Dr. Gülşen YILMAZ - Asst. Prof. Nagihan TEPE	308
Teacher Education as a Prerequisite for Quality in Education Asst. Prof. Katerina Mitevska PETRUSHEVA	309
Halk Eğitim Merkezlerinin Toplumsal Gelişime Katkıları: Çorlu Halk Eğitim Merkezi Örneği Assoc. Prof. Teoman AKPINAR - Lec. Nazlı ÇAĞIL KÜÇÜKGÖKSEL	310
Biyoloji Öğretmen Adaylarının Ekolojik Ayak İzi Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi Res. Asst. Dr. Sultan ÇIKRIK - Prof. Dr. Mustafa YEL	311
İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Tüketici Davranışlarının İncelenmesi Asst. Prof. Ahu TANERİ	312
Atatürk Dönemi'nde Eğitim Politikasında Mustafa Necati'nin Yeri ve Ulusal Eğitim Anlayışı Asst. Prof. Nursel GÜLCÜ	313
Farklı Eğitim Felsefelerine Sahip Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Uygulanan Eğitim Programlarının Değerlendirilmesine İlişkin İzlenimleri Asst. Prof. Hale KOÇER - Tuğçe KARAKURUM	314
Kuzey Makedonya'da Anadili Olarak Türkçenin Öğretimi Ve Sorunları Üzerine Assoc. Prof. Osman EMİN	315
Makedonya Cumhuriyeti'nin 2018-2025 Eğitim Stratejisi ve Eylem Planı Çerçevesinin Başat Özel Eğitim Olmak Üzere İncelenmesi Asst. Prof. Çiğdem Nilüfer UMAR	316
Investigation of Teachers' Beliefs To The Concept of Creativity: Turkey, United States and Indian Asst. Prof. Çiğdem Nilüfer UMAR	317
Lise Öğrencilerinin Gençliğin Değer Krizine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi Prof. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM	318
Türkiye Yükseköğrenimindeki Gelişmeler: Gazi Üniversitesi Örneği Prof. Dr. Çiğdem GÜLDÜR - Prof. Dr. Yaşar AYDEMİR	319
6. Sınıf Türkçe Çalışma Kitaplarındaki Etkinliklerin İçerik Düzenleme Yaklaşımlarına Göre İncelenmesi Seda ŞEKER - Assoc. Prof. Ömer ÇİFTÇİ	320
Müzik ve Disleksi Asst. Prof. Seda ALTUNBAŞ YAVUZ - Beyza Nur AKTAŞ	321
Examining the Activities in Science Textbooks in terms of both Teaching and Measurement Assessment Methods and Techniques Prof. Dr. Yılmaz ÇAKICI	322
5. ULUSLARARASI FELSEFE, DAVRANIŞ VE SAĞLIK BİLİMLERİ SEMPOZYUMU	323
Hasta ve Çalışan Güvenliğinde Risk Yönetimi Lec. Ayşe ERCAN	324
Affiliative Memory of Cyprus Conflict: The Museum of Barbarism Lec. Anjelika ŞİMŞEK	325
Sporcuların Sportif İmgeleme Düzeylerinin İncelenmesi Lec. Esra Bayrak AYAŞ - Assoc. Prof. Eyyüp NACAR	326
Sosyal Olarak Kötücül Kişilik Özellikleri: Narsizm, Makyavelizm ve Psikopati Asst. Prof. Zeynep SET	327

İbn Haldûn'un Eğitim Felsefesinde Üç Mesele Asst. Prof. Murat ERTEN	328
Cemil Meriç'te Düşünce Evreleri Assoc. Prof. Hüseyin ÖZTÜRK - Assoc. Prof. Cengiz ÖZMEN	329
MEDULA ve SUT Temelli Medikal Muhasebe ve Faturalandırma Prof. Dr. Mustafa UÇAR	330
Dini İfadelerin Edim Sözel Açıdan Sınıflandırılması Asst. Prof. Abdulhan ÜNLÜSOY	331
Migration and Xenophobia in Modern World – Endeavour to Clarify from Psychoanalytical Perspective Lec. Anjelika ŞİMŞEK	332
Hemşirelikte Uzmanlaşma ve Branşlaşma Lec. Ayşe ERCAN	333
Relationship Between SNS Usage and Envy Among Turkish University Students Assoc. Prof. Gözde YILMAZ - Asst. Prof. Emel YILMAZ	334
Algılanan Sosyal Kaytarma Davranışı ve Kurumdan Kaynaklanan Sebepler Asst. Prof. Emel YILMAZ	335
Kraliçe Arı Sendromu ve Hemşirelik Mesleği Lec. Melike BAŞ	336
İbn Haldûn-Darwin Benzerlikler-Farklar Asst. Prof. Murat ERTEN	337
Disinformation and Social Media PhD Cand. Sead DZIGAL	338
Balkanlar: Birlikte Yaşama Tecrübesi ve Felsefesi Assoc. Prof. Muharrem HAFIZ	339
Hora Felsefesi Assoc. Prof. Muharrem HAFIZ	340
Kadın Yoksulluğunu Besleyen Unsurlar Asst. Prof. Handan KARAKAYA	341
Demografik Yapının Denetim Süreçleri ve Kadın Asst. Prof. Handan KARAKAYA	342
Ticaretin Toplumsal Cinsiyeti: Kadın Köle Ticareti Assoc. Prof. Erdal AKSOY	343
Political Corruption as a Social Deviation Assoc. Prof. Bejtulla DEMIRI	344
Role of the Family Determinants in the Development of Anxiety Disorders in Children and Adolescents: A Systemic Perspective Assoc. Prof. Katica STOIMENOVSKA	345
Effects of Yoga on The Level of Stress and Anxiety in Female Yoga Practitioners MSc Jana PETRESKA - Melis BILIBANI	346
Self-Compassion, Self-Criticism and Social Anxiety Among Students Prof. Dr. Emilija Stoimenova CANEVSKA - MSc. Fatime ZIBERI	347
Emotional Regulation Among Male and Female Adolescents in Prizren Area Melis BILIBANI	348
Moving Toward Education Based on Well-Being and Satisfaction Prof. Dr. Emilija Stipimenova CANEVSKA - MSc Jana PETRESKA - MA Baha KURULMAZ	349
Collaborative Teaching and Mentoring: Applying Parallel Teaching in Professional Development Asst. Prof. Dr. Igballe MIFTARI	350
University Life Satisfaction Scale- P Study MA Baha KURULMAZ - MSc. Fatime ZIBERI	351
Anne Görüşlerine Göre Kardeş Kıskançlığının Değerlendirilmesi Asst. Prof. Sibel ATLI	352

Türkiye'nin Sessiz Konukları Afgan Sığınmacıların Yaşadıkları Problemlerin Antropolojik Açıdan Değerlendirilmesi M. A. Fırat KOÇ - M. S. Damla TAŞKIN - Asst. Prof. Vahdet ÖZKOÇAK	353
Elazığ İlinde Çalışan Bireylerin Kadına Yönelik Şiddet Algısı Tutumu Res. Asst. Semra ÖZKAN	354
Victim-Offender Mediation and Social Work Practices Res. Asst. Semra ÖZKAN	355
Üniversite Öğrencilerinde Sağlık İnanç Düzeyi: Spor Yapma Durumları Açısından Değerlendirilmesi Dr. Mustafa VURAL - Elif Tuğçe KAVAS - Assoc. Prof. Fikret RAMAZANOĞLU	356
Y Kuşağı Gençliğin Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutumları: Nevşehir HBV Üniversitesi Örneği Dr. Hamza KURTKAPAN	357
Üniversite Gençliğinin Yaşlı Ayrımcılığı Tutumu: Nevşehir Örneği Dr. Hamza KURTKAPAN	358
Gençler Neden Egzersiz Yapar Veya Neden Egzersiz Yapmaz? Egzersiz Reçetemiz Yaşam Doyumunun Bir Öngörücüsü Müdür? Dr. Gözde ERSÖZ - Hasan İRGİ	359
Görsel Yönetim Kavramı ve Uygulama Alanları Üzerine Bir İnceleme Lec. Murat ÖZDEMİR	360
Üniversite Öğrencilerinin Egzersizde Temel Psikolojik İhtiyaçlarını Öngörmeye Egzersizde Davranışsal Düzenlemelerin ve Hedef Yöneliminin Rolü Dr. Gözde ERSÖZ - Yaşar ÖZCAN	361
“Trakya Üniversitesi Çocuk Akademisi” Bir Sosyal Sorumluluk Projesi Dr. Nilgün TABAKOĞLU - Asst. Prof. Esma MIHLAYANLAR - Lec. Burak İŞÇİMEN - Asst. Prof. Kerem İŞCANOĞLU - Res. Asst. Mehpere SAKA - Lec. Hakan AKINCI	362
Bir Sosyal Sorumluluk Projesi “Geleceğim Sensin” Dr. Nilgün TABAKOĞLU - Prof. Ahmet Hamdi ZAFER - Asst. Prof. Musa Eren İŞKODRALI - Asst. Prof. Zerrin TAN - Lec. Selacan DÖKMECİ	363
İletişim Teknolojileri ve Görsel Kültürde Yaşayan İnsanın Düşünsel Değişimi Asst. Prof. Faruk TEMEL	365
5. ULUSLARARASI BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE UYGULAMALI BİLİMLER SEMPOZYUMU	367
Sınıf Öğretmenlerinin Derslerinde Teknoloji Kullanım Düzeyleri Assoc. Prof. Mehmet Arif ÖZERBAŞ	368
Öğretmenlerin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Tutumlarının İncelenmesi Assoc. Prof. Behice VARİŞOĞLU	369
Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarının FeTeMM’ de Yer Alan Mühendislik Becerilerine İlişkin Görüşleri Gülşen ERTAŞ - Assoc. Prof. Hüseyin ARTUN - Asst. Prof. Hasan BAKIRCI	370
Türkiye’de Deniz Lojistik Hizmeti Veren Firmaların Sosyal Medya Kullanımı ve Öneriler Dr. Mehmet Bilge Kağan ÖNAÇAN - Ufuk SEVERCAN	371
Geleceğin Eğitim Paradigmasında Türkiye’de 21. Yüzyıl Becerileri Başlığı Altında Yapılan Araştırmalara Bakış Assoc. Prof. Demet SOMUNCUOĞLU ÖZERBAŞ	372
Occupational Health and Safety – About Stress at The Workplace Aleksandra Porjazoska KUJUNDZISKI - Saranda ALILI	373
Biyometrik Verilerin Ülke Giriş- Çıkış Noktalarında Kullanılması İle Suç- Geçiş Bölgelerinin Güvenliğinin Sağlanması M. A. Fırat KOÇ - M. S. Elif ÇETLİ - Asst. Prof. Vahdet ÖZKOÇAK	374
Kemik İçindeki Gözenekli Yapının Üç Boyutlu Lazer Yazıcılar Kullanarak Ti6Al4V Malzemeden Üretilebilirliği Arif BALCI - Furkan KÜÇÜKALTUN - M. Fatih AYCAN - Assoc. Prof. Yusuf USTA	375

The Development of Neural Network Models in Civil Engineering Applications Assoc. Prof. Soner GÜLER - Asst. Prof. Z. Funda TÜRKMENÖĞLU - Asst. Prof. Muhammet KURUCU - Res. Asst. Demet YAVUZ	376
Digital Communication as an Enterprise Strategy Dr. Ezgi DİNÇERDEN	377
Big Data Usage in Internet Advertising İbrahim ATEŞ - Esra Ayça GÜZELDERELİ - Ashhan TÜFEKÇİ	378
Teknolojik Olarak Süper İletkenliğin Sosyal Hayata Etkileri Tuğçe GÜR - Prof. Dr. Haluk KORALAY - Prof. Dr. Şükrü ÇAVDAR	379
Küresel Isınmaya Karşı Yeşil Bilişim Kapsamında Alınabilecek Bireysel Önlemler Dr. Mehmet Bilge Kağan ÖNAÇAN	380
5. ULUSLARARASI TURİZM VE COĞRAFYA SEMPOZYUMU	381
Dünden Bugüne Türk Lokumu Lec. Merve BERK - Lec. Cansu İZGİ	382
Metin Madenciliği Yöntemleri ile Online Otel Yorumlarının İncelenmesi: Bakü Otelleri Örneği Res. Asst. Engin TENGİLİMOĞLU - Prof. Dr. Yüksel ÖZTÜRK	383
İnanç Turizmi Bağlamında Nasreddin Hoca ve Akşehir Lec. İbrahim BAŞ	384
Pilgrimage Tourism in the World and Its Potential in Uzbekistan Dr. Abror JURAEV	385
UNESCO Geçici Listesindeki Niğde'nin Kalkınmasının Bölgesel Turizm İşletmeleri Bağlamında Değerlendirilmesi Res. Asst. Gamze ÖZMERTYURT - Res. Asst. S. Ece YILMAZ	386
The Relationship Between Tourism and Urban Economy: A Case Of Thracian Region of Turkey Assoc. Prof. Seda H. BOSTANCI - Assoc. Prof. Seda YILDIRIM	387
Heykel Sanatında Tekstil Atıkları Res. Asst. Sibel Armağan BENEK - Prof. Dr. Nesrin ÖNLÜ	388
Tourism Development Opportunities in Canakkale Cagdas INAN	389
Türkçede Çokluk Kavramı – 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Örneği Assoc. Prof. Serdar Yavuz - Ayşe Erdoğan	390
Uluslararası Hukukta İnsani Müdahale Kavramı: Balkanlar Örneği Prof. Dr. Sibel TURAN - Sinem BASTIK	391
Türkçe Öğretiminde Kullanılan Dil Öğretim Setlerinin Mecazlar Bakımından Karşılaştırılması Dr. Öğr. Üye. Muhammet Raşit MEMİŞ	392
User Data in Adaptive Learning Systems Neslihan ADEMİ - Suzana LOSHKOVSKA	393
Contributions of Gümüşhanevi Convent to the Human Resources: from the Ottoman to the Present Kenan AYDIN	394

5. ULUSLARARASI DİN VE TOPLUM SEMPOZYUMU

Dini Grupların İnsan Kazanma Yöntemlerine Sosyolojik Yaklaşım

Prof. Dr. Özcan GÜNGÖR

Ankara Yıldırım Beyazıt University, *ozgunturk@yahoo.com*

İnsanların tabiatları itibarıyla manevi arayışta olmaları, dini grupların tarih boyunca hemen hemen her toplumda varlığını gerekli kılmıştır. Söz konusu dini gruplar, kamusal alanda görünür hale gelebilmek ve devamlılığını sağlayabilmek için yapılarına yeni kişileri katmaya çalışmaktadır. Dini gruplar, bu amaçla bağlılarının sayısını artırmak için çeşitli metodlar geliştirmiştir.

Çalışmada dini grupların insan kazanmaya dair geliştirdikleri stratejiler ele alınacaktır. Amacı ise dini grupların modern dönemde geliştirdikleri bu stratejilerin sosyolojik boyutu kadar çeşitlenen yöntemlerinin dini boyutları analiz edilecektir. Görüldüğü kadarıyla dini grupların, insan kazanırken kullandıkları en güçlü yöntem, her insanın doğuştan getirdiği aidiyet güdüsüdür. Söz konusu dini gruplar, sahip oldukları dini argümanlar ile insanların sevmeye, sevilme, kabul görme ve ait olma ihtiyaçlarını karşılayabileceklerini iddia etmektedir. Özellikle dini grup üyelerinin birlikte gerçekleştirdikleri bir takım dini ritüeller; bireylerin gruba bağlılığını sağlarken, kendisini bir yere ait hissetme güdüsünü de doyurmaktadır. Bireylerin toplum ile bütünleşmelerinde ve aynı anda milyonlarca insana ulaşarak tutumlarının değişiminde önemli bir yere sahip olan kitle iletişim araçları da dini grupların üye kazanmak için kullandıkları araçlardan birisidir. Modernleşen dünyada, dinin sadece salt bilgiden ibaret olmadığı yönündeki düşünce dini grupları, farklı kanallarla insanlara dini tecrübeyi yaşatmaya yöneltmiştir. Dini gruplar, ideolojilerini insanlara benimsetmek amacıyla, gezi, kamp, tatil gibi projelerle insan kazanmaya çalışmaktadır. İnsanların hayatlarını sürdürebilmek için gerekli olan ekonomi ise, dini grupların insan kazanmada kullandıkları yöntemlerden birisidir. Dini gruplar gerek verdikleri burslarla gerekse karşıladıkları barınma, korunma ihtiyaçlarıyla bireylerin sempatilerini kazanarak onlar için gruplarını cazip hale getirmeye çalışmaktadır. Son olarak, gençlerin vakitlerinin çoğunu geçirdikleri sosyal medya ve diğer iletişim araçlarıyla, dini inanç ve kavramların araçsallaştırılmasıyla yapılan propagandalar ve bireylerin idraklarını zayıflatan beyin yıkama uygulamaları da dini grupların insan kazanmak amacıyla başvurduğu yöntemler arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Dini Gruplar, İnsan Kazanma, Sosyal Medya, Burs-Kermes.

**Sahîh-i Buhârî Üzerine XX. Yüzyılda Yazılmış Bir Ta'lik Çalışması: İbn
'Âşûr'un (1879-1973) *en-Nazaru'l-Fasîh*'i**

Res. Asst. Halil İbrahim DOĞAN

Ankara Yıldırım Beyazıt University, ibrahimseyh60@gmail.com

Buhârî'nin telif ettiği (v. 256) *el-Câmi'u's-Sahîh* hakkında pek çok âlim; Kur'ân-ı Kerîm dışında başka bir kitaba nasip olmayacak kadar şerh, hâşiye, ta'lik vb. pek çok çalışma yapılmıştır. *el-Câmi'u's-Sahîh*'in tasnif edildikten bir müddet sonra başlayan bu durum, günümüze kadar da devam etmiştir. Yakın dönemde yaşayan İbn 'Âşûr da Buhârî hakkında bir ta'lik türü eser telif etmiştir.

Muhammed et-Tâhîr b. 'Âşûr, İslâm âleminin en çalkantılı dönemlerinden biri olan XIX. asrın son çeyreği ile XX. asrın ilk üç çeyreğinde 1879-1973 yılları arasında Tunus'ta yaşamış zamanının önde gelen âlimlerdendir. Mâlikî kadılığı, şeyhü'l-İslâmîlık, rektörlük gibi önemli görevlerde bulunan İbn 'Âşûr, aynı zamanda çeşitli ilim dallarında pek çok eser telif etmiştir.

İbn 'Âşûr, her ne kadar en sahih hadis kitabı olarak İmam Mâlik'in el-Muvatta'ını kabul etse de onun telif etmiş olduğu eserlerden biri de Buhârî'nin *el-Câmi'u's-Sahîh* hakkındaki *en-Nazaru'l-Fasîh* 'inde *Medâ'ıki'l-Enzâr fi'l-Câmi'i's-Sahîh* adlı çalışmasıdır. Bu eserde *el-Câmi'u's-Sahîh*'in tamamı ele alınmamış olup müellifin gerekli gördüğu hadisler incelenmiştir. *en-Nazaru'l-Fasîh*'te bazı hadisler şerh edilmiş, bazı hadislerde geçen garip kelimeler incelenmiş, bazı hadislerdeki yer ve şahıs isimleri ile nüsha farklılıklarına dikkat çekilmiş, sened ve metin tenkidlerine yer verilmiştir. Bu tebliğe ilk önce müellifin hayatına kısaca yer verilecek, ardından *en-Nazaru'l-Fasîh* çeşitli yönlerden değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Buhârî, *el-Câmi'u's-Sahîh*, İbn 'Âşûr, *en-Nazaru'l-Fasîh*, Ta'lik.

M. Tayyib Okıç'ın Sahâbe ile İlgili Görüşleri

Res. Asst. Halil İbrahim DOĞAN

Ankara Yıldırım Beyazıt University, ibrahimseyh60@gmail.com

Hadis, Hz. Peygamber'in söz, fiil, takrir ve sıfatlarının sözlü olarak nakledilmesidir. Hadis ilmi de bize bu konuda sahih olanlar hadisleri zayıf olanlardan ayırt etme imkânı veren kurallardır. Bu konuda geçmişten günümüze kadar pek çok çalışma yapılmıştır. Bu konuda Türkiye'de çeşitli kitaplar yazılmış olmakla birlikte ilk defa Türkçe olarak böyle çalışmayı yapan M. Tayyib OKIÇ'tır.

M. Tayyib OKIÇ hem Balkan bölgelerinde hem de Türkiye'de yaşamış XX. asrın önde gelen Bosnalı âlimlerindendir. I. ve II. Dünya Savaşları'nın olduğu oldukça buhranlı ve çalkantılı bir dönemde yaşayan Okıç, 1 Aralık 1902'de Bosna'da dünyaya gelmiştir. İlk eğitimini Saraybosna'da aldıktan sonra Okruzna Medresesi'ni bitirmiş olup İslam Hukuku ve İlahiyat Mektebi'nden de mezun olmuştur. Ayrıca Hukuk Fakültesi'nde de eğitim görmüştür. Ardından bir müddet öğretmenlik yaptıktan sonra Paris Sorbonne Üniversitesi'nde Edebiyat Fakültesi'nde lisans ve doktora yapmıştır. Pek çok dil bilen Tayyib Okıç, hukuk ve edebiyatın yanında hadis, tefsir ve İslam tarihi alanlarında da dersler vermiştir. 1934-1941 yılların arasında Üsküp'te medreselerde dersler vermiş, 1945'te Türkiye'ye gelmeden önce Almanya'da sekiz ay esir kalmıştır. Türkiye'de çeşitli üniversitelerde hocalık yapmış olan Okıç, başta Talat Koçyiğit, İsmail Cerrahoğlu, Mehmed S. Hatiboğlu, Süleyman Ateş, M. Esad Coşan gibi Türkiye'nin önde gelen hocalarına hocalık yapmıştır. Hiç evlilik yapmayan Okıç, 9 Mart 1977'de Erzurum'da vefat etmiştir.

M. Tayyib Okıç, hadis ilmiyle ilgili birkaç eser telif etmiş olmakla birlikte bunlardan biri de *Bazı Hadis Meseleleri Üzerinde Tetkikler* adlı kitaptır. Müellif, bu kitapta hadis ilmiyle ilgili pek çok konuyu başlıklar hâlinde ele almış olup sahâbe hususu da eserinde yer verdiği başlıklardan biridir. Okıç, *Bazı Hadis Meseleleri Üzerinde Tetkikler*'de sahâbenin tanımı, çok hadis rivayet eden sahâbiler, bilgin ve şair sahâbiler, sahâbilerin yerleştikleri ve vefat ettikleri yerler, sahâbenin kategorilere ayrılması, bedir ve suffe ehli, sahâbenin sayısı, muhâcîr ile ensâr gibi pek çok konuyu ele almıştır.

Bu tebliğde ilk önce M. Tayyib Okıç'ın hayatına ve eserlerine kısaca yer verilecek, ardından *Bazı Hadis Meseleleri Üzerinde Tetkikler* adlı eserine değinilecektir. Akabinde de eserde yer alan sahâbe ile ilgili başlıklar üzerinden müellifin sahâbiler ile ilgili görüşleri ele alınacaktır. Bu çalışmanın amacı, Bosna'da doğup büyümüş ve Üsküp'te sekiz yıl dersler vermiş XX. asrın önde gelen âlimlerinden olan M. Tayyib Okıç'ın sahâbeye bakışını incelemektir.

Anahtar Kelimeler: M. Tayyib Okıç, Hadis, Sahâbe, Üsküp.

Osmanlı Arşiv Belgeleri Doğrultusunda Makedonya ve Kosova'nın Müslüman Olması

Prof. Dr. Ramazan BİÇER
Sakarya University, *ramazanbicer@gmail.com*

İslam dini, temel prensip olarak dinde zorlama olmamasına kabul eder. Bu açıkça Kur'an-ı Kerim'de vurgulandığı gibi, Hz. Muhammed tarafından da yansıtılmıştır. Dört halife dönemi, Emeviler, Abbasiler, Selçuklular tarihi boyunca Müslümanlar, Kur'an ve Hz. Muhammed'in konuyla ilgili buyruklarını genel olarak uygulamışlardır. Zorlama ve güç kullanarak İslam dininin bir başkasına kabul ettirilemeyeceği anlayışı Osmanlı Devleti döneminde de parlak bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle Osmanlı hâkimiyet alanında İslam dinini seçerek ihtida edenler, kendi istekleri doğrultusunda hareket etmişlerdir.

Osmanlı Türkleri, zorla bir başkasını Müslümanlar arasına katmanın, inandıkları dinî kabullere ve geleneksel kültürlerine aykırı olduğunun bilincinde olmuşlardır. Osmanlıların bu siyaseti bütün devlet topraklarında olduğu gibi Kosova'da da uygulanmıştır. Nitekim Osmanlı Arşiv belgeleri de bunu kanıtlamaktadır. Yine Osmanlı Arşiv belgeleri doğrultusunda Osmanlı hâkimiyeti altında bulunan tabaya, din, kültür ve kimliklerini terk etmek yolunda hiçbir şekilde zorlama yapılmamıştır. Hatta çocukların dinî ve kültürel tercihlerine müdahale edilmemiştir. Ayrıca maddi çıkar ve beklenti amacıyla ihtida edenlerin beklentilerine cevap verilmemiş, eski din/mezheplerine dönmek isteyenlere de izin verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müslümanlık, Osmanlı, Arşiv Belgeleri, Kosova, Makedonya.

Üsküplü Halvetî Asiye Hatun'un Rüya Defterinin Tasavvufî Açından Değerlendirilmesi

Prof. Dr. Ömer YILMAZ

Ankara Yıldırım Beyazıt University, omryilmaz64@gmail.com

XVII. Yüzyılda yaşamış Üsküplü Asiye Hatun'un gördüğü rüyaları devrin etkin sufilerinden Şeyh Muslihiddin Efendi'ye mektupla göndermek suretiyle yorumlatmıştır. Asiye Hatun'un Rüya Defteri, Osmanlıca orijinali Topkapı Sarayı Müzesi Yıllık 5 (1992): 168-222 numarada kayıtlıdır. (46b-55a). Biz bu çalışmamızda bahsi geçen konuyu, Cemal Kafadar tarafından yazılmış Kim Var İmiş Biz Burada Yoğ İken, Metis Yayınları, 5. Basım İstanbul 2014, ss. 123-191 sayfaları arasında mevcut, "Mütereddî Bir Mutasavvıf: Üsküplü Asiye Hatun'un Rüya Defteri 1641-1643" adlı bölümünden yararlanıp analiz etmeye çalıştık. Defterin içeriğinden anlaşıldığı kadarıyla 1641-1643 yılları arasında Halvetî tarikatına mensup Üsküp'te mukim Asiye Hatun'un adında bir derviş/mürîde, gördüğü rüyaları tanımadığı bir şeyhe mektup yazmak suretiyle göndermiş, yine şeyhten gelen cevapları derlemiştir. Ancak gelen cevap tek olduğu için muhtemelen farklı zamanlarda görülen rüyalar tek kalemde şeyhe gönderilmiş olsa gerektir. Kafadar, mektubun Osmanlıca halinden hareketle kitabın bir sayfasına onu latinize etmiş, karşı sayfasına ise günümüz Türkçesiyle aktarmıştır. Bununla birlikte genel bir değerlendirmeye analizini yapmaya çalışmıştır. Ona göre defterin özelliği sadece basit rüyalardan çok öte eski edebiyatımızda hatıra veya otobiyografik türüne ait güzel bir örnek teşkil etmesi bakımından önem arz etmektedir. Defterin müstensihî bilinmemekle birlikte istinsah tarihi 1114/1702 yılı gözükmemektedir.

Asiye Hatun'un hayatı ve şahsiyeti hakkında hiçbir bilgimiz yoktur. Ancak babası Kadri Efendi ilmiye sınıfına mensup biridir. Üsküp bu sırada 50 bin civarında bir nüfusa sahip olup bölgenin idari, ilmi ve ticari merkezi konumundadır. Kadri Efendinin kızı Veli Dede adında bir şeyhe intisap etmiş, Halvetî virdini ve seyr u sülûkunu başarıyla tamamlamıştır. Ancak bir zaman sonra aradığı meziyetleri adı geçen şeyhte göremeyince ondan uzaklaşmıştır. Bu durum onda bir sıkıntı meydana getirmiş ve şüpheli konuma sokmuştur. Böyle bir durumda arayış ve mütereddî bir halde iken, durumu önce babasına açmış, daha sonra adı geçen şeyhin Üsküp halifesi Şeyh Mehmed Efendi'ye danışarak bir yol izlemiştir. İstişare sonucunda adını ve namını duyduğu ancak kendisini hiç görmediği bir şeyhe rüyalarını yorumlatmak üzere mektuplar yazmıştır. Hatta rüyasında "Uziçe Şeyhi Muslihiddin Efendi" diye tanınan bu zat ile evlendirildiği, akabinde Hz. Peygamber'in hanımı olduğu belirtilmektedir. Şüphesiz bu, bilinen anlamda bir evlilik değildir, zira Asiye Hatun'un evlenmediğine dair bazı işaretler vardır. Üstelik onun intisabı "üveysî" yoldan gerçekleşmiştir. Şeyh öldükten sonra da tasarrufu devam etmiş ve onun irşadını oğlu Hasan vasıtasıyla devam ettirmiştir. Tebliğimizde bu minval üzere uzaıyıp giden rüya mektupları ve muhteıviyatına bakılacak, tarikatlarda rüyanın yeri ve değeri üzerinde durulacak gerek Kafadar gerekse bu konu üzerinde düşünce beyan eden kişilerin yazdıklarından hareketle tarafımızdan detaylı bir analize gidilecektir.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Halvetiyye, Asiye Hatun'un, Şeyh Muslihiddin, Rüya.

Günümüzde Selefi Söylemin Siyasî bir Yansıması Olarak Hizbü't-Tahrîr el-İslâmî ve Kelâmcılara Bakışı

Assoc. Prof. Recep ÖNAL

Balıkesir University, onal1975@gmail.com

Bu çalışmada, Hanbelî/Selefi söylemin siyasî bir yansıması olarak değerlendirilen Hizbü't-Tahrîr el-İslâmî'nin kuruluşu, siyasî görüşleri, temel kaynakları, faaliyet alanları ve çalışma metotları hakkında bilgi verilecektir. Ayrıca dini anlama ve yorumlamada Selefi çizgiyi takip eden söz konusu oluşumun günümüzde Müslüman toplumun din anlayışı üzerinde de etkili olması bakımından dinî metinlerin anlaşılıp ve yorumlanmasında, İslâm inanç esaslarının doğru tespit edilip, temellendirilmesinde hayati bir öneme sahip olan kelâm ilmine ve kelâmcılara yönelik görüş ve eleştirilerine de yer verilecek, akabinde din anlayışlarında nasıl bir yöntem takip ettikleri tespit edilip, değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

Partinin kurucusu Filistinli Nebhânî, 1909 ile 1977 yılları arasında yaşamış, Filistin ve Ürdün'ün çeşitli şehirlerinde hocalık ve hâkimlik yapmıştır. İsrail'in Filistin'i işgal etmesi (1948) üzerine siyasî hayata atılmış, İsrail ve İngilizlere karşı mücadele edebilmek için Hizbü't-Tahrîr'i'l-İslâmî adıyla bir parti kurmuştur.

Batı'da ve İslâm dünyasında oldukça aktif faaliyetler gösteren söz konusu partinin temel amacı, işgal altındaki Filistin'i özgürlüğüne kavuşturmak, Müslümanları tek bir idare altında birleştirmektir. Fakat parti mensupları, propaganda aracı olarak kendileri gibi düşünmeyen Müslümanlara karşı tekelci, reddedici, ötekileştirici ve tekfirci bir söylem benimsemişlerdir. Bu söylemlerini meşrulaştırmak ve Müslümanlar arasında taraftar bulabilmek için Kur'an ve Sünnet'i esas aldıklarını iddia etmeleri bu hareketin aynı zamanda dinî bir hüviyete de sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Hizbü't-Tahrîr, Nebhânî, Din, Siyaset, Kelâm, Felsefe, Te'vil.

Ebu Mansur es-Seâlebi'de Ahlaki Görecelilik

Asst. Prof. Adnan ARSLAN

Bilecik Şeyh Edebali University, adnan.arslan@bilecik.edu.tr

Arap edebiyatının en parlak dönemini yaşadığı hicri 4. yüzyılın edebiyatçılarından olan Ebû Mansûr es-Seâlebî'nin derleme tarzı eserlerinden birisi de “Tahsînu'l-kubhi ve takbîhu'l-husn”dir. İnsanlar tarafından örfi manada güzel bulunan şeylerde çirkinlikler tam aksine çirkin ve kötü kabul edilen şeylerde de güzellikler bulunabileceği düşüncesinden hareketle kaleme aldığı bu eserde fikri donukluğun ve ahlaki sıradanlığın ilgi çekici bir üslupla kırıldığı görülmektedir. Bu eserde Modern bir kavram olan ahlaki göreceliğin (rölativizm) İslam literatürünün erken dönemlerinde kavram düzeyinde olmasa da pratik düzeyde ele alındığı düşünülebilir. Zira eser başlığından da anlaşılacağı gibi örfi değer yargılarının kimi zaman kişi, zaman ve ortama göre değişkenlik arz edebildiği üzerine odaklanmaktadır. Yalan, cimrilik, kin, yaşlılık, hastalık mutlak anlamda kötü değerlendirilemeyeceği gibi kanaat, cesaret ve zühd gibi örfi manada güzel kabul edilen hasletlerde de yeri ve zamanına göre gayr-ı ahlaki olabilmektedir. Bu makale müellifin konuyu ele alış biçimini ele alacaktır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Arap Edebiyatı, Seâlebî, Görecelilik, Ahlak.

H. Muhammed (ASM)'ın Bir Sınanma Aracı Olarak "Hidayet"

Asst. Prof. Adnan ARSLAN

Bilecik Şeyh Edebali University, adnan.arslan@bilecik.edu.tr

Gemiye binmeyi reddeden pek çok inkârcının alaycı bakışları ve müstehzi tavırları sanırım Nuh (a.s.)'ı kendi öz oğlunun tavrı kadar incitmiş değildir. Oğlunun "Tufan çökerse de dağa sığınırım." pişkinliği karşısında Nuh (a.s.) yine de bir baba olarak onun dalgalar arasında boğulup gidişine belli ki son derece kederlenmiştir. Onun kederi "Ama o benim ailemden biriydi." nazlanışına ve nihayetinde malum itaba mazhar olmasına neden olmuştur. Anlaşılan Hz. Nuh, (a.s.) oğlunun gemiye binmeyip helak olması karşısında şefkatini hadd-i vasatta tutabilme imtihanı ile sınanmıştır. Benzer imtihanı eşi iman etmeyip helak olan Hz. Lût (a.s.)'da da görmekteyiz. Hayat arkadaşı ve o ana kadar yoldaşı olan eşi gözlerinin önünde helak olup gitmiştir. "Sizden öncekilerin başına gelenler size de çatıp gelmeyeceğini mi sandınız?" uyarısına muhatap olan sahabîler için de aynı sınanma söz konusu olmuştur. Hz. Ebû Bekir (r.a.) ilk başta iman etmeyen oğlu Abdurrahman'a karşı şefkati ile sınanmıştır. Oğlu Müslüman olduktan sonra kendisine hitaben "Bir savaşta karşıma çıksaydın gözümü kırpmadan seni paramparça ederdim." İfadesi Sıddık-ı Ekber'in bu imtihanındaki tavrını göstermesi açısından çarpıcıdır. İster peygamber kıssalarında olsun ister sahabe hayatına dair rivayetlerde büyüklere göre imtihan keyfiyetinin de farklı bir boyut aldığını görmekteyiz. İffetî ile dillerde destan olmuş Hz. Meryem'in kucağında bir çocuk ile Beytullahim'e girerken kendini savunmaktan bizzat Allah tarafından men edilmesi onun "iffeti" ile sınanması olduğu gibi Hz. İbrahim (a.s.)'ın eşi Hz. Hacer de oğlunun babası tarafından boğazlanması karşısında analık şefkati ile imtihanı olmuştur. Anadolu'da eskilerin tabiri ile Allah "dağına göre" kar vermektedir. Yüce mertebelere ermiş olanların zirvelere layık olduğunu tüm tarihe gösterecek ve onları tamam beşeriyete "örnek" haline getirecek şedit imtihan sahneleri kaderin cilvesi olarak tarihin kayıtlarına geçmiştir.

Risalet zincirinin son halkası Hz. Peygamber (a.s.m.)'ın kalemlerin vasfından aciz kaldığı kemâlâtı ve manevi mertebesi imtihan hususunda da onu seleflerinin önüne geçirmiştir denilebilir. Hz. Peygamber (a.s.m.) en başta yetim dünyaya gelmiş ve altı yaşında da öksüz kalmıştır. Ebeveyninin riayetinden mahrum kalan Hz. Muhammed (a.s.m.), imtihanların en şiddetlisi olan evlat sevgisi ile defalarca sınanmıştır. Yedi çocuğundan altısı kendinden önce vefat etmekle evlat acısını hücrelerine kadar hissetmiş ve sahabe onun akan gözyaşlarına olan şaşkınlığını "Sen de mi ey nebi!?" diyerek ifade etmiştir." Ona olan vefa ve sevgisiyle Hz. Aişe (r.a.)'ı bir ömür boyu kıskandıracak olan Hz. Hatice (r.a.) validemizden ayrılık acısını onun desteğine en muhtaç olduğu Mekke yıllarında tatmıştır. Sonradan edinilen evlatlığın öz evlat gibi ve onun eşinin de öz kız gibi muamele gördüğü Arap toplumunda Hz. Peygamber (a.s.m.), evlatlığı Hz. Zeyd (r.a.)'ın boşadığı Hz. Zeyneb (r.a.)'ı Allah'ın emri ile evlenecektir. Arap toplumunun sosyokültürel yapısını derinden sarsacak bu ilahi emrin tatbiki Hz. Peygamber (a.s.m.)'ın bir imtihanı olmuştur. Sosyal yapıyı teşkil eden ailevi bağlara yönelik köklü bir düzenlemeye gitmek, düne kadar gelini mesabesindeki bir kadınla evlenmek ve bunu da İslam'a hasmâne bakanların nazarında pervasızca uygulamak elbette kolay gerçekleşmemiştir. Nitekim Hz. Aişe, Hz. Peygamber (a.s.m.)'ın Hz. Zeyneb ile -sosyal bir tabuyu lağvetmek üzere- bizzat Allah tarafından nikâhlanması imtihanını şöyle ifade etmiştir: "Eğer Allah rasûlü Kur'ân'dan bir şeyi gizleyecek olsaydı o da işte bu ayet olurdu." Hz. Aişe'nin maksudını ifade etmek için seçtiği üsluba bakılırsa Hz. Peygamber (a.s.m.) açısından meselenin aynı zamanda bir imtihan boyutu da olduğu anlaşılmaktadır. Bu makale Hz. Peygamber (a.s.m.)'ı yalancılıkla itham eden ve akla hayale gelmeyecek fiziki ve psikolojik her nevi baskı ve zulümleri ona ve ashabına reva gören müşriklerden gelen eza ve cefa imtihanından bahsetmeyecektir. Siyer kaynakları Hz. Muhammed (a.s.m.)'ın müşrik ve münafıklar eliyle maruz kaldığı zulümleri tafsilatlı olarak bizlere aktarmaktadır. Burada Hz. Peygamber (a.s.m.)'ın risaletinin şanına ve nübüvvetinin makamına münasip imtihanın başka bir boyutuna değinmeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Hz. Muhammed, Hidayet, Sınanma.

Günümüz İslam Dünyasında Mezhep Kaynaklı Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Asst. Prof. Aytekin ŞENZEBEK

Necmettin Erbakan University, senzeybek4@hotmail.com

Günümüz İslam dünyasındaki mezhep kaynaklı problemler esasen tarihsel mirasın olumsuz bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Hz. Ali'nin hilafetinin son dönemlerinde ortaya çıkan Haricilik ile başlayan mezhepleşme faaliyetleri Emevi ve Abbasiler döneminde yoğun olarak yaşanmış, yirminci yüzyıl başlarında ortaya çıkan Kadiyanilik ile modern dönemlerde de varlığını devam ettirmiştir. Süreç içerisinde pek çok yeni fırka ortaya çıkmakla birlikte pek çoğu da tarih sahnesinden silinmiştir. Neticede günümüz İslam toplumlarında iki fırka güçlü şekilde temsil edilmektedir ki bunlar Sünni fırkalar ile Şii fırkalar. Ne yazık ki tarihi süreç içerisinde gerek her iki fırka mensupları ve gerekse bu fırkaların alt kolları kendi içlerinde farklı sebeple karşı karşıya gelmişlerdir. Bu menfi durum günümüze yansımış ve yaşanan sorunların bir unsuru olarak varlığını devam ettirmiştir.

Tebliğimizde, tarihsel süreçte yaşanan bu sorunların günümüzde halen devam etmesinin nedenleri dört başlık altında incelenecektir. Bunlardan ilki Din ve Mezhep ilişkisinin yeterince anlaşılamamasıdır. “Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'ı seçtim” (Maide 3/3) ayetinden hareketle İslam, Allah katından Hz. Muhammed'e gönderilen vahiyler çerçevesinde şekillenmiş ve Peygamberimiz hayattayken tamamlanan bir din olarak tanımlanır. Mezhepler ise sınırları mezhep alimleri tarafından belirlenmiş bir metodoloji dahilinde, İslam'ın inanç ve ibadet konularında ulemanın ortaya koyduğu görüş, yorum ve anlayış farklılıklarını ifade eden kurumsallaşmış yapılardır. Dolayısıyla din ve mezhep kavramaları birbirleri yerine kullanılabilecek özdeş kavramlar değildir. Günümüz İslam toplumlarında din ile mezhebin özdeşleştirilmesi her mezhebin kendi dışındaki dini yorumları din dışı görüşler gibi algılamasına sebep olmuştur.

Mezhep kaynaklı sorunların bir diğeri ise Mezhep-Siyaset ilişkisidir. İslam tarihi incelendiğinde, bazı devlet yöneticilerinin belirli mezheplere destek verdikleri (Emeviler, Abbasiler, Selçuklular vb.), bazen de mezhepsel ilkelere dayalı devletler kurulduğu (Fatımi İsmaili Devleti, Safevi Devleti vb.) görülmektedir. Mezhep-siyaset ilişkisinin tarihsel kökenleri bu olmakla birlikte günümüze yansıyan sorunların temel kaynağını sömürgecilik politikaları oluşturmaktadır. Mezhep ve ırk ayrılıklarına dayanarak oluşturulan bu politikaların etkisi özellikle Osmanlı Devleti'nin yıkılış dönemlerinde kendisini göstermiş; Balkanlarda ve Orta Doğuda mezhepsel ve ırki farklılıklara dayalı yapılan propagandalar neticesinde Osmanlı toplumu birbirine karşıt hale getirilmiştir. Bu politikalar I. Dünya Savaşı sonrasında da uygulanmaya devam etmiştir. Bu çerçevede azınlık fırka mensuplarına mezhepsel ilkelere dayalı otonom devletler kurdurtulmuş, Sünni çoğunlukla mücadelede bu fırka mensuplarından oluşturulan askeri birlikler tesis edilmiştir. Zikredilen politikalar neticesinde, Sünnilerle Şii fırkalar arasındaki mevcut sorunlar daha da büyütülmüştür. Günümüzde de aynı politikaların uygulamaya geçirildiği görülmektedir.

Günümüz Müslümanları arasındaki mezhep kaynaklı sorunlardan biri de ötekileştirmedir. Gerek din-mezhep ayrımının doğru yapılamaması ve gerekse mezhep ayrımına dayalı sömürge politikalarının neticesi olarak mezhep mensupları kendileri gibi dini yorumlamada bulunmayan fırkaları “ötekileştirme” yoluna sapsmışlardır. Bu ise Müslüman toplumun bir bütün olmasının önündeki en büyük engel olarak karşımıza çıkmaktadır.

Müslümanlar arasındaki mezhepsel sorunlardan bir diğeri ise “tekfir” kavramının sınırlarının belirlenmesinde yaşanan sorunlar oluşturmaktadır. Tekfir, “Hz. Muhammed'in vahiy yoluyla alıp insanlara tebliğ ettiği kesin delille sabit olan dinî bir esasın doğruluğunu

inkâr edenin kâfirliğine hükmetme” anlamına gelmektedir. Ancak bu terimin sınırları ilk olarak Haricilerle birlikte küçük günah işleyenleri bile içine alacak şekilde genişletilmiş ve buradan hareketle pek çok Müslümanın kanı akıtılmıştır. Süreç içerisinde varlığını devam ettiren bu durum günümüzde tekfirci akımlarla daha ileri boyutta devam ettirilmekte ve Müslümanların kanının akıtılmasına sebebiyet vermektedir.

Tespit edilen sorunların çözümü önündeki en büyük engel din eğitimin yetersizliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple gerek örgün ve gerekse yaygın din eğitiminde mezhepsel farklılıkların İslam düşünce yelpazesinin birer parçaları olduğuna vurgu yapan, bütün farklılıklarıyla birlikte Müslümanların bir bütün oldukları hususunu ön plana çıkartan, ötekileştirmeyi reddeden bir söylem geliştirilmelidir. Sorunların önündeki bir diğer engelin ise mezhep mensupları, özellikle de mezhep uleması arasındaki iletişimsizlik olduğu görülmektedir. Bu çerçevede zikredilen sorunların çözümüne yönelik mezhep önde gelenlerinin bir araya getirilmesi önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: İslam, Mezhep, Sorun, Çözüm.

AK Parti İktidarını “Din-Sekülerizm (Laiklik) Gerilimi” Üzerinden Okumak: Yerel ve Küresel Vesayet Sistemlerinin Aşılması ile “Restorasyon ve İnşa Süreci

Dr. Erkan ÇAV
caverkan@gmail.com

İslâmî Düşünce ve Harekete dayanan muhafazakâr-demokrat kimliğe sahip Adalet ve Kalkınma Partisi’nin, Kasım 2002’den bugüne gelen yönetim dönemini, “din-sekülerizm (laiklik) gerilimi” bağlamında gelişen ve yerel-küresel boyutları olan bir “iktidar mücadelesi” olarak incelemek mümkündür.

17 yıllık dönemi, 2002-2010, 2011-2016 ve 2016’dan bugüne olmak üzere üç alt-dönem hâlinde ele alıyoruz. 2 Kasım 2002 ile 12 Eylül 2010 tarihleri arasındaki birinci dönemde, iktidar Kemalist Vesayet Sistemi ile “muktedir olma” çatışması yaşar. Bu dönem, resmî-merkez ideoloji Kemalizm’in “devlet aygıtını” seçilmiş sivil iradeye ve iktidara devretmeme direnişi ve buna karşı iktidarın mücadelesi ile geçer. İkinci dönemde, 12 Eylül 2010 Referandumu ile Ordu’ya dayalı Kemalist Vesayet Sistemi (“Yerel Vesayet Sistemi”) geri plana çekilmiş, seçilmiş sivil irade ve iktidar devletin aygıtlarını yönetme kabiliyetine kavuşmuştur, ya da öyle olduğunu zannetmiştir. Bu dönemde, kapsamını, genişliğini ve derinliğini ancak 15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi’nde somut olarak göreceğimiz dinî bir oluşum görünümündeki “Cemaat” yapısının -FETÖ (Fetullahçı Terör Örgütü) organizasyonun ve örgütlenmesinin- seçilmiş sivil irade ve iktidar AK Parti Yönetimini ve devletin yerleşik kurumsal yapısını, Küresel Vesayet Sistemi adına ele geçirme girişimi yoğunlaşır. 12 Eylül 2010 ile 15 Temmuz 2016 arasındaki dönem küresel boyutlu “iktidar çatışması” olarak yaşanır. Üçüncü dönem, Küresel Vesayet Sistemi’nin tüm kozlarını ortaya koyduğu 15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi ile başlar. Başarısızlığa uğratılan Darbe Girişimi sonrasında AK Parti, “Cumhur İttifakı” çatısı altında MHP ile birlikte 15 Temmuz 2016’dan itibaren kurumları ile beraber bütün Devlet yapısında, 16 Nisan 2017 Referandumu ile kabul edilen “Cumhurbaşkanlığı Yönetim Sistemi” merkezli bir yapısal dönüşüm sürecini yürütmektedir. Yaşanılan süreç, “Restorasyon ve İnşa” dönemidir.

AK Parti iktidarının 17 yıla yaklaşan yönetim dönemi boyunca, yaşanan olayların hemen bütününe temas eden temel olgu “din” olur. Dolayısıyla, bu 3 alt-döneme dayalı tarihsel okumanın ana izleği, “din-sekülerizm gerilimi” olarak ele alınabilir. Güçlü, millî ve bağımsız bir devlet olarak Türkiye’nin inşası, bu gerilimin aşılması ile eşzamanlı olarak biçimlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Küresel Vesayet, Yerel (Kemalist) Vesayet, AK Parti İktidarı, Din, Sekülerizm, FETÖ.

Gaziler ve Yakınlarının Manevi İhtiyaçlarının Belirlenmesine Yönelik Nitel Bir Araştırma

Res. Asst. Nurdan YAĞLI

Ankara University, snayagli@ankara.edu.tr

Prof. Dr. Öznur ÖZDOĞAN

Ankara University, mutluluguseciyorum@yahoo.com

Vatanımız; doğduğumuz, büyüdüğümüz, eğitim gördüğümüz, değerlerimizi, kültürümüzü, hatıralarımızı içinde yaşattığımız, çalışıp daha da yükselmeye çıkması için ürettiğimiz, acısı acımız, neşesi neşemiz, bolluğu bereketiyle gururumuz olan, bayrağıyla ezanıyla özgürlüğümüzün sembolü, canımız ve her şeyimizdir. Bütün milletler şüphesiz vatanını sever fakat bizdeki vatan sevgisi bir başkadır. Bizler vatanımızı bu uğurda can verebilecek kadar çok severiz. Kültürümüzdeki vatan sevgisini perçinleyen en önemli husus ise imanımız ve Peygamber sevgimizdir. Bizler “Vatan sevgisi imandandır” buyuran güzel peygamberimizin ümmeti olarak vatanımızı o kadar çok severiz ki, “Vatan Sana Canım Feda!” diyerek talim yapar Mehmetçimiz. Bizler vatanımızı “ölürsem şehit, kalırsam gazi” diyerek savunuruz ve bu aşkla çıkarız yola.

Şehitlik ve Gazilik, canlarından çok sevdiklerini vatanlarını korumak için bedel ödeyen Müslümanlara verilen bir unvandır. Allah’ın güzel isimlerinden birisi de olan şehit, Rabbimiz tarafından ihsan edilen en yüksek manevi rütbelere biridir. Gazilik ise; yüreğindeki vatan sevgisi nedeniyle şehit olmayı arzulayan fakat yaralanıp sağ kalan kişilere özgü bir makamdır.

Şehitlik ve gazilik, dini literatürde net bir şekilde tanımlanmış bir statü içermekte, toplum ve devlet tarafından da manevi olarak anlamlı ve önemli görülmektedir. Aynı zamanda Gazilik, çoğu kez aynı birimde görev yaptığı arkadaşlarını şehadete uğurlayarak geride kalmışlığın acısını içinde barındırabilen, bedensel yönden engelli kalma durumunu beraberinde getirebilen ve bu engellilikten kaynaklanan manevi-psiko-sosyal sorunlarla baş edilmesi gereken bir unvandır.

Devletimiz tarafından gazilerimize yönelik rehabilitasyon hizmetleri verilmekte, gazilerimizin fiziksel anlamda güçlenmeleri ve yaşam kalitelerinin artması için destek sunulmaktadır. Fakat insan; sadece bedensel ihtiyaçları olan bir varlık değildir. Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılan sağlık tanımında; insanın bedensel, zihinsel ve ruhsal ihtiyaçları olduğu açıklanarak bütüncül bir sağlık vurgusu yapılmıştır. Gazilerimizin fiziksel ihtiyaçlarının giderilmesi kadar, yaşadıkları deneyimi anlamlandırma, bu deneyimle baş edebilme, bu anlamlandırma ve baş edebilme sürecinde maneviyattan güç alma, Yaradana sonsuz güvenme, suçluluk duygusundan ve keşkelerden arınma, değerleri doğru şekilde yaşama gibi manevi ihtiyaçlarının da giderilmesi gerekmektedir. Gazilerimizin yanı sıra yakınları da; özellikle eşleri ve çocukları bu süreçle baş edebilmede zorlanabilmekte, manevi ve psiko-sosyal desteğe ihtiyaç duyabilmektedir.

Bu çalışma Gazilerimizin ve yakınlarının, gazi olma ve bundan sonraki hayatlarına devam etme noktasında ne tür manevi ihtiyaçlarının olduğunun tespit edilmesine yönelik nitel bir araştırmadır.

Çalışmanın sonuç ve öneriler kısmında, alan araştırmasında elde edilen bulgular neticesinde gazilerin ve yakınlarının manevi ihtiyaçlarının tespiti ve bu ihtiyaçların giderilmesine yönelik teklif ve önerilere yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Gaziler, Gazi Yakınları, Manevi İhtiyaçlar, Bütünleşik Yaklaşım, Manevi Bakım.

Dindar Erkeklerin Kadının Çalışmasına Bakışı

Assoc. Prof. Zekiye DEMİR

Ankara Yıldırım Beyazıt University, zekiyedemir@gmail.com

Toplumu oluşturan kadın ve erkek hayatın devamı için mal ve hizmet üretmede ilk çağlardan beri birlikte çalışmıştır. Sanayi toplumundan sonra ücretle çalışmak genelde erkek işi olarak görülmüş, kadının çalışması daha çok ev merkezli olmuş, ancak zorunluluk durumunda ücret karşılıklı çalışmıştır.

Günümüzde “çalışan kadın” deyimini parasal kazanca dönüştürülebilen ve çoğu kez ev dışı bir işte çalışan kadın kastedilmektedir. Basit bir gözlemlerle günlük hayatta gün geçtikte çalışan kadın sayısında sistematik bir artış gözükmemektedir. Araştırmalara göre kadının çalışması toplumun büyük bir kısım tarafından kabul görmektedir. Bununla birlikte kadının ücret karşılığı ev dışında çalışması değişik gerekçelerle tartışma konusu edilmektedir. Bu tartışmalarda evrensel olan temel gerekçe kadının ev içi sorumluluğunun ihmale uğrayacağıdır.

Bu çalışmada kadının ücret karşılığı çalışmasına erkeklerin özellikle kendini dindar olarak tanımlayan erkeklerin bakışı analiz edilmeye çalışılmıştır. Bunun için alan araştırması yöntemi ve anket tekniği kullanılmış, 770 erkekle internet üzerinden kartopu örnekleme ile anket yapılmıştır. Ankette beşli Likert ölçeği ile erkeklerin kendilerinin dindarlığını tanımlaması istenmiş, daha sonra bu üçlü Likert haline getirilmiş ve kendilerini “dindar”, “orta” ve “dindar değil” olarak tanımlayan erkeklerin yaşı, eğitimi, mesleği ve medeni durumuna bakarak çalışmadaki erkeklerin profili çıkarılmıştır. Bundan sonra erkeklerin kadının çalışması; çalışan kadının ev, aile ilişkileri; kazancı; ev işlerinin yerine getirilmesi gibi çeşitli konulardaki tutum ve davranışlarına yönelik durumları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dindar Erkekler, Kadının Çalışması, Aile, Kadının Kazancı.

Fıkhi Perspektiften Genom Düzenlenmesi: CRISPR-Cas9 Sistemi: “Cesur Yeni Dünya” mı, “Dünyanın Ekseninden Çıkması” mı?

Assoc. Prof. Ülfet GÖRGÜLÜ

Diyanet İşleri Başkanlığı, ulfetgorgulu@gmail.com

Son zamanlarda popülaritesi yeniden artan, Aldous Huxley’in 1932’de kaleme aldığı bilim kurgu romanı “Cesur Yeni Dünya”da anlatılan fabrikasyon usulü üretim bebekler, tüp bebek teknolojisinin geliştirilmesine kadar sadece bir ütopyadan ibaretti.

1978 yılında gerçekleştirilen IVF sonucu ilk tüp bebek Louise Brown’ın doğumundan bugüne on binlerce tüp bebek dünyaya gözlerini açtı. Milyonlarca embriyo ise ya yolun başında ya da dondurulup bir süre saklandıktan sonra imha edildi. Süreç içinde geliştirilen PGT tekniği ile embriyonun genetik olarak incelenmesi, hastalıklı embriyoların teşhis edilip implantasyon öncesi elimine edilmesi ya da cinsiyetinin seçimi mümkün hale gelmiştir. İlgili mahfillerde söz konusu uygulamalar etik, hukuki, dinî pek çok perspektiften tartışılmaya devam ederken, hücrelerdeki DNA yapısının değiştirilmesine imkân veren CRISPR-Cas9 teknolojisinin keşfi, insan genomunun düzenlenmesiyle ilgili tartışmaların alevlenmesine yol açmıştır.

Söz konusu sistemle organizmaların DNA’sı adetâ bir word belgesi gibi düzenlenebilmekte, genler üzerinde istenilen değişiklikler yapılabilmektedir. Dolayısıyla bu teknik modern bilgisayarlar gibi sınırsız imkânlar sunarken, yapılabilecek en küçük bir hatanın ise nesilleri etkileyecek sonuçlara yol açabileceği belirtilmektedir. CRISPR teknolojisinin genel olarak “genetik tedavi” (düzgün çalışmayan veya hastalıklara sebep olacak genleri işlevsizleştirmek) ve “genetik geliştirme” (organizmaya yeni özellikler kazandıracak genler eklemek) olmak üzere iki amaçla kullanılabileceğinden söz edilmektedir.

Bilim çevrelerinde CRISPR-Cas9 tekniği etik açıdan genel olarak; güvenlik, etkinlik, ekolojik dengesizlik, embriyonun ahlaki statüsü, tasarım ürünü bebekler, eşitsizlik, ayrımcılık, öjeni ve ticarileşme başlıklarıyla tartışılmaktadır.

Genom düzenlenmesi konusunun etik açıdan olduğu kadar fıkhi yönden de daha ciddi şekilde ele alınması, muhtemel ahlaki ve sosyal risklerinin geniş platformlarda tartışılması gerektiği kanaati bu tebliğin çıkış noktasını oluşturmaktadır.

Çalışma ile farklı platformlarda tartışılmak üzere zihinlere dipnot düşürmek istenen konular, sorular üzerinden ifade edilecek olursa;

- CRISPR/Cas9 nedir? İmkânları ve riskleri nelerdir?
- İnsan olmak ne anlama gelmektedir? Eşref-i mahlûkât olarak yaratılan ve ismet-i ademiyyeye sahip olan insan, teknoloji ve mühendisliğin konusu olabilir mi?
- Bilimsel araştırmalar ve bilginin geliştirilmesi amacıyla, insanoğlu tabiat üzerinde ve insan embriyosunda dilediği gibi tasarrufta bulunma hak ve yetkisine sahip midir?
- Genom düzenlenmesi doğal üreme ve nesil emniyeti için tehdit oluşturur mu?
- İnsan eliyle üretilen biyomedikal teknolojiler insanlığın sonunu mu hazırlıyor?

Çalışma, konuyla ilgili bilimsel dokümanlardan hareketle etik ve kurumsal çerçeveyi ortaya koyduktan sonra, CRISPR sistemini özellikle makâsıd-ı şerîa ve küllî prensipler bağlamında fıkhi perspektiften ele alacak, sonuçta tekniğin genetik tedavi ve genom geliştirme olmak üzere iki farklı amaçla kullanımında göz önünde bulundurulması gereken ilkelere ilişkin önerilerde bulunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Fıkıh, Genom Düzenleme, CRISPR-Cas9, Embriyo, Etik.

Günümüzde Balkan Coğrafyasında Yer Alan Dini Grupların Değerlendirilmesi

Assoc. Prof. Ahmet ARAS

Necmettin Erbakan University, arasahmet@erbakan.edu.tr

Balkanlar tarih boyunca kavşak konumunda olan bir coğrafi yapıya sahiptir. Bölge bu özelliği sebebiyle tarihte birçok inanç ve kültürün uzun veya kısa süreli de olsa burada bulunmasına ve birçok kalıcı etkiler bırakmalarına sebep olmuştur.

Bölgede birçok din ve siyasi yapı kendini göstermiştir. Kültürel ve dini zenginlik sosyal yaşantıdaki özellikle etnik farklılıkları bertaraf ederek daha rahat ve uyumlu devam etmesinde katkıda bulunabilecek bir unsur olmasına rağmen balkan coğrafyasında bu durum tarihi süreçte zaman zaman inancın farklı yorumları ve uygulamaları ile çatışmaların merkezi olmasına da fırsat oluşturmıştır.

Din ve inanç hemen her dönemde siyasi yöneticiler tarafından halkın büyük çoğunluğunun birliğini ve inançta aynılığını sağlamak için kullanılmıştır. Uygulamalar sonrası ortaya çıkan anlayışlar ise dini olarak algılanılmasına ve dinin aslında olmayan birçok hususun dinsel anlayışa yerleştirilmesine de sebep olmuştur.

Biz tebliğimizde Roma döneminden başlayarak, Bizans ve Osmanlı dönemlerindeki inançlardan kısaca bahsedecek ve günümüzde balkan coğrafyasında görülen inançların durumunu ve uygulamalarını anlatacağız. Günümüzde birçok inanç mensubu siyasi güçleri oranında Balkanlarda hemen her şehirde kurumsal yapılanmalara gitmektedir. Hint kökenli dini guruplar (Ahmediler, Yeni Avatarlar, Krişna Öğretisi), Katolikler, Ortodokslar ve özellikle Protestan hareketler (Adventistler, Evangelik İttifaka Bağlı Kiliseler, Baptistler, Pentakostalistler, Kuveykirlar, Yehova Şahitleri), İslamiyet içerisinde yer aldıkları söylenen guruplar (Vahhabiler, Mevlevîler, Kadîrîler, Nakşibendîler) bunlardan bazılarıdır.

Dinler Coğrafyası alanındaki birikimimizle aktaracağımız bilgilerin tarihteki problemlerin oluşumuna ışık tutacağına, gelecek yıllara yönelik çözümlere katkıda bulunacağına inanıyor ve ümit ediyorum.

Anahtar Kelimeler: Balkanlar, Dini Gruplar, Dinler.

Değer Odaklı Manevi Güçlenme ve Bakım Programının Geliştirilmesi ve Uygulanması

Prof. Dr. Öznur ÖZDOĞAN

Ankara University, *mutluluguseciyorum@yahoo.com*

Maneviyat, bireyin yaşamında değer, amaç ve anlam aramasıyla ilgilidir. Maneviyat yaşamsal ve cesaret veren bir güçtür. Bütün insanların içsel ve özgün olarak ortaya koyduğu kapasite ve yönelimdir. Bu ruhsal yönelim bireyi, bilgiye, sevgiye, anlama, umuda, aşkınlığa, bağlanmaya ve şefkate ulaştırır. Maneviyat bir insanın değer sistemini, gelişme potansiyelini içerir. Maneviyat (Spirituality), din ve kişilik ötesini (Transpersonality) içine alır.

Bedenimizin ve zihnimizin ihtiyaçları olduğu gibi manevi ihtiyaçlarımız da vardır. Bunlar şöyle özetlenebilir:

*Var olmak (değerler; sevmek, affetmek, uzlaş, doğruluk, özgüven, üretkenlik, mutluluk, sabır)

*Ait olmak (Bağlılık, ilişkiler, toplum ve kültür)

*Anlam bulmak (yolculuk, ölüm, acı çekme ve ümit)

*Kendini aşmak (Yaradan, ölüm sonrası yaşam)

Karşılanmamış manevi ihtiyaçlar sonucunda bazı klinik belirtiler ortaya çıkabilir: Kontrol edilemez ağrı ya da başka fiziksel belirtiler. Anksiyete, üzüntü ve depresyon, doğrudan çaresizliğin ifade edilmesi, ümitsizlik, intihar fikri ve ötenazi isteği, tedirginlik, öfke ve agresiflik. (İleri Evre Kanserde Bakım, Çev. Editörü, Dr. Şeref Kömürcü)

Mahkûmlar, onkoloji tedavisi gören hastalar ve yakınları ile yapılan ikili görüşmelerde elde edilen veriler üzerinde yapılan ihtiyaç analizinde, değerleri yanlış yaşamının suçluluğu tetiklediği, bağışıklık sistemini olumsuz etkilediği görülmüştür. Pargament'in geliştirdiği; "Dini Başa Çıkma Kuramı" çerçevesinde, değerleri doğru anlama ve yaşamayı içeren "Manevi Güçlenme ve Bakım Programı" geliştirilmiştir. Program, yaşamın aşkın boyutlarını anlamamızı sağlayarak bizi yeni anlamlara ve olgunluğa ulaştırmayı hedeflemektedir. Program kadın mahkûmlara, onkoloji tedavisi gören hastalara, şehit ailelerine ve öğretmenlere uygulanmış, uygulama sonrası Tanrı algısı, psikolojik iyi oluş, yas süreci, tükenmişlik ve kendini gerçekleştirme ölçeklerinin puanları yükselmiştir.

Anahtar Kelimeler: Maneviyat, Manevi Bakım, Program Geliştirme, Dini Başa Çıkma, Anlamlandırma.

Hadramutlu Bir Sûfi: Abdullah b. Alevî el-Haddâd

Res. Asst. Büşra Betül PUNAR

Ankara Yıldırım Beyazıt University, busrabetulpunar@gmail.com

Yemen İslami ilimler alanında genel itibarıyla göz ardı edilmiş bir bölgedir. Bunda Yemen'in, İslami ilimlerin zirvesi olan Emevî ve Abbâsî dönemlerinde devletin merkezine uzak olmasının etkisi bulunmaktadır. Belki bundan daha etkili olan bir husus da, Yemen coğrafyasının farklı zamanlarda Haricî İbâzî, Karmatî, Şîî ve Sünnî çevrelerce çeşitli siyasi ve mezhepsel çatışmalara sahne olması ve dolayısıyla da istikrar ve güven ortamının tesis edilememiş olmasıdır. Fakat IV./X. yy. başlarında Basra'dan Hadramut bölgesine gelen Bâ Alevî sülalesinin bölgeyi yurt edinmesi, Hadramut merkezinde bölgenin kaderini sosyal ve dinî açıdan önemli derecede etkilemiştir. Bâ Alevîlerin yoğun gayretleri neticesinde Haricî İbâzî kanadın nüfuzu kırılmış, Sünnî-Şâfiî cenah ise güç ve yaygınlık kazanmıştır.

Bâ Alevîler seyyid sülalesi olmalarının yanında, hem ilmî hem de tasavvufî kimlikleriyle öne çıkan bir ailedir. Ailenin büyüklerinden Fakih Mukaddem Muhammed b. Ali'nin (v. 653/1255), Ebu Medyen el-Mağribî'den (v. 594/1198) hırka giymesiyle birlikte, Bâ Alevî sülalesinde öteden beri sürdürülegelen tasavvufî temâyül artık 'Aleviyye' adıyla özdeşleşerek tarikat formunda kurumsal bir teşekkül sürecine girmiştir. VII./XIII. asır başlarında kurulan Aleviyye tarikatında kurucu Fakih Mukaddem'den sonra öne çıkan ve tarikatın müceddidi sayılan isimlerden biri de Abdullah b. Alevî el-Haddâd'dır.

Abdullah b. Alevî (v. 1132/1720), Aleviyye tarikatında Haddâdiyye şubesinin kurucusu olarak kabul edilmektedir. Küçük yaşlarda görme yetisini kaybetmesine rağmen, bu engeli bertaraf edencesine ilme ve ibadete sarılmış; üstün gayreti ve zekası onu genç yaşta mutlak müctehid seviyesine çıkarmıştır. Öte yandan Abdullah b. Alevî çocuk yaşlarda tasavvufî eğilim göstermiş ve tekâmül yoluna girmiştir. Onun tasavvufî kimliği, Aleviyye tarikatının tarihî ve tasavvufî seyrini önemli derecede etkilemiştir. Bu bağlamda çalışma, Abdullah b. Alevî el-Haddâd'ın hayatı, eserleri ve şahsiyeti konularını ihtiva etmektedir. Çalışmanın amacı, Aleviyye tarikatını, tarikatın önemli simalarından biri olan Abdullah b. Alevî üzerinden Türkiye tasavvuf tarihi çalışmaları dünyasına kazandırmaktır. Çalışmada tarihî veriler, analiz ve karşılaştırma yöntemi kullanılarak betimsel bir anlatımla sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hadramut, Sûfi, Abdullah b. Alevî, Aleviyye.

Tahrifin Tebşirinden Tebşirin Tahrifine Savrulma: Mukâtil b. Süleyman'ın Tefsirinde Kutsal Kitapların Tahrifi İddiası ve Hz. Muhammed'in Tebşiri

Res. Asst. Ayşe UZUN

Ankara Yıldırım Beyazıt University, uznays@gmail.com

Mukâtil b. Süleyman'ın *et-Tefsîrû'l-kebîr* adlı Kur'an tefsiri hakkında yapılan bazı çalışmalar eserin bütünü, bir kısmı da hususi bir meseleyi değerlendirmektedir. Bu yazıda, *et-Tefsîrû'l-kebîr*'de Mukâtil b. Süleyman'ın Kitâb-ı Mukaddes'in tahrifine dair iddiaları tebşirle ilgili açıklamaları çerçevesince incelenmektedir. Onun nazarında tahrif, Hz. Muhammed'in bu kitaplarda müjdelendiği bilgisinin gizlenmesidir. Mukâtil'in tahrife yönelik eleştirisinde tebşir, önemli bir hareket noktası olmakla beraber müfessirin tebşir bağlamındaki yorumları abartılıdır. Söz konusu abartı, Mukâtil'i *et-Tefsîrû'l-kebîr*'de pek çok ayeti tahsis doğrultusunda yorumlamaya sevk etmiştir. Böylece Mukâtil, pek çok manayı içinde barındırabilen ifadeleri tek bir anlamla sınırlandırmak suretiyle tahsis yapmıştır. Bu araştırmada müfessirin tebşirle ilgili vurgularında yaptığı anlam daraltmaları (tahsis) gösterilmiştir. Söz konusu anlam daraltmaları, sıra cümleleri, deyimler, deyimsele ifadeler, kelimeler ve zamirin mercii gibi çeşitli kategorilere ayrılarak ayet yorumları üzerinden incelenmiştir. Mukâtil b. Süleyman tebşirin gizlendiği iddiasını pek çok Kur'an ayetini tefsir ederken dile getirmektedir. Fakat o bu ayetlerden büyük bir kısmındaki ifadeleri, içeriğini daraltacak biçimde yorumlamakta, tefsir literatüründeki adıyla tahsis yapmaktadır. O otuz sekiz ayetin tefsirinde tahrif iddiasını ileri sürerken, elli iki ayetin tefsirinde de tebşir meselesine vurgu yapmaktadır. Bunlar arasından tahsise düştüğü ayet sayısı kırk sekizdir.

Anahtar Kelimeler: Mukâtil b. Süleyman, *et-Tefsîrû'l-Kebîr*, Tefsir, Tahsis, Tebşir.

Matürîdi Kelam Sisteminin Dini Tefekkür Dünyamıza Etkisi

Dr. Lütîfe GÜLAY BİLGİN

Diyanet İşleri Başkanlığı, *bayraktar.gly@gmail.com*

İmam Mâtürîdî, pek çok dini, kültürel medeniyetlerin merkezi olan Mâverâünnehir bölgesinde bulunan Semerkant şehrinde dünyaya gelmiş ve yine o bölgede yaşamıştır. Mâtürîdî mütekellim kimliğiyle bilinen ve alanında takip edilen, sonraki dönemlerde de etkileri devam etmiş bir kelâm ekolünün sistematiğini kurmuştur. Kendi yaşadığı dönemde onun görüşlerini takip eden ve onlar üzerine yorumlarda bulunan çok sayıda kelimacı yetişmiş ve onlar da çok sayıda eserler üretmiştir.

O'nun yaşadığı dönem İslam dünyası için oldukça hareketli değişim ve gelişimlerin olduğu bir dönemdir. İtikadî, felsefî ve siyasi alanlarda tartışmalar yaşanırken aynı zamanda çok çeşitli din mensuplarıyla da karşılaşmıştır. Bu durum İslam dininin temel inanç esaslarına yönelik itirazların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. İşte tam da böyle bir dönemde yetişen Mâtürîdî, ortaya koyduğu eserlerle ve meydana getirdiği Kelâm sistematiğiyle bu yıkıcı akımlarla mücadele etmiştir.

Mâtürîdî'nin dini tefekkür dünyamıza olan katkısı sadece o dönem için geçerli olarak kalmamıştır. Oluşturduğu sistematik bu gün de canlılığını devam ettirmektedir. Bilhassa Ehl-i sünnet geleneğinin en önemli iki temsilcisinden biri olan Mâtürîdî ekolünün ortaya koyduğu akıl, vahiy ilişkisi ve bunlara bağlı olarak tesis ettiği bilgi kuramı bu gün çok daha fazla önem arz etmektedir.

Ancak bütün bu yönlerine rağmen İslam tefekkür dünyasındaki etkisi itibarıyla yeterli araştırma ve çalışmaların yapıldığını söylemek maalesef mümkün değildir. Şüphesiz ki Mâtürîdî'yî daha fazla öğrenmeye ve anlamaya çalışmanın bugünün İslam dünyası için zarureti daha fazladır.

Bu çalışmada Mâtürîdî kelam sistematiğinin bilhassa akıl, vahiy ve bilgi kuramı çerçevesindeki etkisi ve dini düşünce dünyamıza olan katkısı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mâtürîdî, Dini Tefekkür, Akıl, Vahiy, Bilgi Kuramı.

Kur'an'ı Kerim'e Göre Habil ve Kabil Kıssası

Rahime KAYHAN

Milli Eğitim Bakanlığı, r618713@gmail.com

Kur'an kıssaları toplumların hayatına ışık tutmada önemli görevler ifa eder. Bunlardan biri de Hz. Âdem'in iki oğlu arasında yaşanan kıssadır. Kur'an'dan önce gönderilmiş olan kutsal kitaplarda ve Sümer ve Babil gibi eski medeniyetlerin mitolojilerinde bu kıssanın varlığı bilinmekle birlikte bu çalışmada hedeflenen amaç, kıssanın gerçekliğini tartışmak değil, arka planında yer alan mesajlar üzerinde yoğunlaşmaktır. Bu kıssada Kâbil insanın kötülük yönünü, Hâbil ise iyilik yönünü temsil etmektedir. İnsanın kendisiyle ve şeytanla olan mücadelesine dikkat çekilmektedir. Kıssa günümüz insanının muzdarip olduğu birçok psikolojik hastalığı da bünyesinde barındırmaktadır. Kibir, haset, kıskançlık, şiddet ve öfke bunlardan bazılarıdır. Kıssa bu yönüyle muhataplarına karakter eğitimi vermeyi hedeflemektedir. Haksız yere kan dökme, kendini üstün görme ve akrabalar arası ilişkiyi kesme de aynı hedefe hizmet etmektedir.

Kıssanın incelenmesinde temel kaynak olarak Kur'an'ı Kerim'in ilgili ayetleri merkeze alınmıştır. Gerekli görülen yerlerde diğer kutsal kitaplara, hadislerle ve eski medeniyetlerin mitolojilerine de müracaat edilmiştir. Kıssanın bir özeti verildikten sonra incelemesi yapılmış ve alınması gereken dersler belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kıssa, Hâbil, Kâbil.

Kamerin Nûru ve Kurân'da Aya Dair Ayetlerin Tefsirlerinin Değerlendirilmesi

Assoc. Prof. Mustafa KAYHAN

Gümüşhane University, afatsumnahyak25@gmail.com

Son ilahi kitap olarak Kurân, Allah'ın varlığı ve birliğini tanıtmış, unutilan rabbani mesajları yeniden hatırlatmış ve ahiretin varlığını yeni bir seslenişle haber vermiştir. Bu evrensel kitapta yaşadığımız evrenden birçok mevcudat, Allah'ın varlığına ve birliğine delil olarak sunulmuştur. Bu varlıklar, bazen yeryüzünden bazen gökyüzünden tercih edilmiştir. Semadan seçilen bir varlık olarak kamer, tevhidi, nübüvveti ve ahireti tanıtlamak için Kurân'a bir tema oluşturmıştır.

Semadaki cisimler, her zaman insanların dikkatini çekmiştir. İnsanlar, bu varlıkların olağanüstü devinimlerinden bazı neticeler çıkarmaya çalışmıştır. Bazen çok olumsuz bir netice olarak değişik toplumlarda kamere tapıldığı görülmüştür. Bu bağlamda Kurân, insanların aya tapmamalarını, aksine onu yaratan Allah'a ibadet etmelerini emretmiştir. Tarihte bu varlıkların tapınmaya müsait olmadıkları, Hz. İbrahim üzerinden tecrübi bir yolla Kurân'da anlatılmıştır. İnsanlar, bu varlığı gündüz görebildikleri gibi geceleyin semada parlak bir cisim olarak rahatlıkla şahit olmuşlardır. Zira ay, diğer gök cisimlerine nazaran çok daha fazla insanlarla ilişkili ve insanın yararına bir varlık olarak değerlendirilmiştir. Hatta diğer gök cisimlerine nazaran hilal, ilk dördün, dolunay ve son dördün gibi durumlara maruz bırakılmıştır. Bu bakımdan rabbimizin insanlığa gönderdiği son mesajda bu önemli gök cismine değinilmiş ve değişik durumlarından söz edilmiştir.

Kurân, neden kamerle ilgili konulara temas etmiştir? Kamerin hangi yönlerini açıklamıştır? Modern bilimin dile getirdiği kamerin kendine özgü bir ışığının olmadığı ve yansıttığı ışığını güneşten aldığı doğru mudur? Işığını başkasından almıyorsa ayda görülen bu parlaklık nedir? Kurân'ın ayla ilgili verilerinin, modern bilime göre tefsir edilmesi Kurân'a uygun olup olmadığı tespiti çalışılmıştır. Kurân'ın verilerinden hareketle ayla ilgili neler söylenebilir? Kurân'ın verdiği bilgilerin dikkate alınmadığı bir bilimsel verilerin, ayla ilgili ayetlerin tefsir edilmesi, Kurân'ı değersizleştirmek olarak algılanmıştır. Açık ayetlerden ayın kendisine ait bir nûrunun olduğu anlaşılmasına karşın ondaki bu nûrun doğuya ve batıya yani dünyaya ait olmayan ikinci bir kaynak tarafından tetiklenip-tetiklenmediğinin veya nûrunun artırılıp-artırılmadığının henüz bilinmediğini söyleyen M. Alagaş'ın sözü, hangi bağlama işaret etmiştir.

Burada kamerle ilgili konulara Kurân'ın verileriyle ışık tutmak amaçlanmıştır. Ayla ilgili modern bilimin sunumları, aydınlanmanın üstünlüğünü ispatlamayı amaçlamıştır. Kurân'ın ayla ilgili malumatı, hiçbir zaman bu amaca matuf görülmemiştir. Modern bilim ise Kurân'ı hiç kale almamıştır. Zira bu bilim, inançsızlığın öne alındığı bir bilim dinine, insanların imanlarına talip olmuştur. Bu manada bilimin egemenliği, ürettiği bilginin ve teknolojinin kıymetiyle orantılanmıştır. Zira A. Eyim'in de dediği gibi modern dönemde bilim özne ile nesne arasındaki ilişkiden koparılmıştır. Bu, bilimin aşkın hale getirilmesine sebep olmuştur. Zira Nesnel Bilgi'de Popper'in teklif ettiği öznesiz bilgi kuramı, bilimin ideolojik bir hale dönüştürülmesini sağlamıştır. Çünkü bilim söyledikleri, artık tartışılmaz kabul edilen ve saygı duyulan bir etkinlik halini almıştır. Bu, bilimin söylemediği bir şeyin asla doğru olamayacağı gibi bir doğmaya dönüşmüştür.

Burada Kurân'da yirmi yedi ayette kamer sözcüğüne ve özellikle birkaç ayette geçen nûr ve münîr özelliğine temas edilmiştir. Bu ayetleri modern bilimin verilerine göre açıklayan tefsir ve meallerin yanlış olabileceğine işaretle ayın ışığının kaynağına bir yolculuk yapılmıştır. Bu bağlamda ayın ışığının güneşten alınmadığı bilimsel ve geleneksel bilgi kuramlarıyla tespit edilmeye gayret edilmiştir. Çalışmada bilgilerin sentezlenmesine, ardından tahlil edilmesine ve mukayese metoduyla sonuçların ortaya çıkarılmasına gayret edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kamer, Nûr, Münîr, İnşıkak, Husûf.

Kıyamet, Cennet ve Cehennemde Görevli Meleklerle İlgili Ayetlerin Yorumlarının Kurân Mesajı ile Kurân Yolu Tefsirlerinden Mukayesesi

Assoc. Prof. Mustafa KAYHAN

Gümüşhane University, afatsumnahyak25@gmail.com

İslam, insanlığın kıyametten önceki son dini, Kurân ise bu dinin son kutsal kitabıdır. Bu kitapta birçok konuya ilave olarak kıyamet anından itibaren olacıklara ve bunlarda görev üstlenen meleklerle temas edilmiştir. Bu açıdan Kurân'da kıyamet, diriliş, hesap, terazi, mizan, cennet ve cehennem için tayin edilen meleklerle ilgili mevzular açıklanmıştır. Kurân, insanların bilmediği bu hususları, gaybî bilgilerden saymıştır. Bunlar, son yüzyılda yapılan iki çalışmada farklı biçimlerde tefsir edilmiştir.

Varlıkları tasnif edenler, Allah'ın ardından meleklerle ikinci sırada yer vermiştir. Kendisiyle ile insanlar arasındaki iletişimi Allah, melekler vasıtasıyla sağlamıştır. Bu bağlamda tarihte meleklerin ne oldukları, neden yaratıldıkları ve hangi işleri gördükleri daima merak edilmiştir. Allah, kutsal kitaplarında indirdiği mesajlarla bu merakı gidermeye gayret etmiştir. Öyle ki büyük dinler, kutsal kitaplar, felsefi sistemler ve ideolojiler, meleklerle dair bazen tuhaf, bazen gerçeğe çok yakın bazı açıklamalarda bulunmuştur. Bu açıdan melekler ve onlarla ilgili bilgiler, insanlık tarihinde hep ilgi uyandırmıştır.

20.yy'da dünyanın geçirdiği değişim ve dönüşüm, kaydedtiği gelişme ve yükseliş, daha önceki asırlarda pek karşılaşılmayan bir olgu olarak algılanmıştır. Ayrıca evrende önceki yüzyıllarda görülmeyen bireysel, dinsel, toplumsal, ahlaksal ve çevresel sorunlarla karşılaşmıştır. Esed, bu çağda yaşamış, asrın sorunlarına tanık olmuş ve hidayete erdikten sonra da Kurân Mesajı adıyla bir tefsir yazmıştır. Karaman ve arkadaşları da, Kurân mesajını yansıtan bir tefsir kaleme almıştır. Yazarlar, çağın tanığı olarak hem gelişmeleri hem de değişik alanlardaki bozulmaları görmüştür. Bunun etkilerinin yazdıkları eserlere de yansıdığı kanaati bizde hâkim olmuştur. Meleklerle ilgili konulara bu yüzyılda da bigâne kalmayan müfessirler, ilgili ayetleri kendi paradigmaları açısından meallendirmiş ve tefsir etmiştir. Bu paradigmalara göre yapılan açıklamalarda bazen ciddi paradokslarla karşılaşılması kesinlikle kaçınılmaz olmuştur. Özellikle meleklerin varlık alanına çıkarılması ve işlevleriyle ilgili beyanlar meselesi, Kurân'ın ilgilendiği en önemli konulardan addedilmiştir. Burada yaratılışla ilgili Kurân'ın yönlendirmelerine müfessirlerin yaptıkları açıklama ve tefsirleri araştırılmış ve bunlar karşılaştırma yapmak için tertip edilmiştir. Böylece Kurân'ın anlattığı meleklerin varlık alanına çıkışı ve işlevleri, sistematik bir biçimde Karaman ve Esed'in bakış açılarıyla görülmeye gayret edilmiştir.

Bu çalışmada özellikle kıyamet, cennet ve cehennemle ilgili görevleri bağlamında meleklerin vazifelerine odaklanılmıştır. Zira bir dünya yıkılır ve yenisi kurulurken işe koşulan melekler, çok ilginç işler gerçekleştirecekleri Kurân'da anlatılmıştır. Kurulan bu sonsuz evrende açılan cennet ve cehennem ortamlarında meleklerle ilgili çok yoğun ve oldukça esrarlı temaslara tesadüf edilmiştir. Meleklerle ilgili malumat, Kurân Mesajı'ndaki açıklamalar ile Kurân Yolu'ndaki değerlendirilmeler mukayese edilmiştir. Böylelikle meleklerle ilgili Kurânî hakikatlerin daha iyi anlaşılmasına büyük bir katkı verilmiştir. Diğer taraftan Kurân Mesajı'nda ayetlerin meallendirilmesi ve meleklerle ilgili hususların değişik perspektiften açıklanması da dikkatlere sunulmuştur. Zira Esed, meleklerle ilgili ayetlerde alışık olunmayan bir tevil tarzını benimsediği görülmüştür. Bu çalışmada ayetlerdeki veriler ile iki yeni tefsirde ayetlere verilen mealler ve yapılan açıklamalar karşılaştırılmış ve analize tabi tutulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Melekler, Kurân Mesajı, Kurân Yolu, Kıyamet, Cennet, Cehennem.

Fıkıhta Hüküm Bağlamında Niyetin Amele Etkisi- Bütüncül Bir Yaklaşım-

Prof. Dr. Nasi ASLAN
Çukurova University, nasiaslan@cu.edu.tr

Hüküm, epistemoloji/bilginin kaynağı bağlamında Şârî'nin kullara dönük hitabını ifade eder ki buna ilahî hitap veya şer'î bildirim de denir. Bu durum niyetin Şârî'ye dönük tarafıdır. Ancak Şârî için niyet kavramı çok kullanılmaz, daha ziyade “Şârî'in iradesi” ve “murâd-ı ilahî” terimleri kullanılır. Onun ameli konulardaki muradı ise “makâsıd-ı şerî'a” olarak betimlenir ve dinin korumayı hedeflediği “canın korunması, malın korunması, neslin/nesebin korunması, dinin korunması ve aklın korunması” şeklinde beş esası içerir. Bu beş esas bir yönüyle Şârî'in kulların maslahatlarına dönük hükümlerde gözettiği genel kastı ve niyetidir.

Bu çalışmada “niyet” kavramı mükellef /kul ekseninde ele alınacaktır. Bununla birlikte kulun niyetinin murad-ı ilahî ile sıkı bir ilişkisinin olduğu da bilinen bir gerçektir. Burada “Ameller niyetlere göredir” hadisi normatif bağlamda merkezi bir yere sahiptir. Hadisin sıhhati üzerinde görüş birliği olmakla beraber mütevatir olması hususunda ittifak yoktur. Metin ve ahkâm açısından söz konusu hadisin delaleti, anlam yelpazesi olarak çok geniş bir kapsama sahiptir. Bu bağlamda mezkur hadisin teşri'î açıdan genel ilke niteliğinde bir kaynaklığı söz konusudur. Nitekim başta “bir işten maksat ne ise hüküm ona göredir” kaidesi olmak üzere bu hadis, birçok küllî kaideye esas teşkil etmiş, onlarca konu başlığını içeren meselelerin sitematize edilmesi ve hükme bağlanmasında başat rol oynamış ve neticede çözüm üretici anahtar mesabesinde konumlandırılmıştır.

Fıkıhın ameli yönden ibadât, muamelat ve ukûbât olmak üzere üç ana alanı kapsadığını düşündüğümüzde mükellefin bu alanlarda ortaya koyduğu ameliyle ilgili niyetinin tezahürleri farklı farklı olacaktır. Kulun Allah'a yakınlaşma amacı/niyeti ile ortaya koyduğu irade Allah'ın muradı ile mütenasip ise onun ibadeti sahih Allah nezdinde makbul addedilecektir. Mükellefin muamelat alanında Allah'ın emir ve yasaklarını dikkate alarak bu niyetle yaptığı işlemler sahih ve meşru olarak kabul edilecektir. Ukubât/ceza hukuku alanında ise kulun niyeti ve kastı, Şârî'nin iradesi olan emir ve yasaklarıyla olumsuz manada karşı karşıya gelmişse ve bu durum eyleme dönüşmüşse diyanî anlamda kul günahkar, dünyevî olarak da cezaî yaptırımlara muhatap olacaktır. Nitekim suçun oluşmasında, niyet ve kasıt suçun manevî unsuru olduğu gibi failinin de tecziyesinde ana faktör durumundadır. İşte ana hatları çizilen bu hususlar tebliğ sınırları içerisinde tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Fıkıh, Niyet, Amel, Hüküm.

Özgür Düşüncenin Fıkhi Tezahürü: -İctihad Kurumu –

Prof. Dr. Nasi ASLAN
Çukurova University, nasiaslan@cu.edu.tr

Ömer Zahid ASLAN
Çukurova University

Hem ibadet hem de hukuk olmak üzere kulun dünya hayatının bütün boyutlarına ilişkin (gerek değerler alanı gerekse normatif düzlemde) hüküm bağlaması açısından fıkıh İslam medeniyetinde merkezi bir yere sahiptir.

Medeniyet tarihi alanında müktesebatı olan ilim adamları İslam medeniyetinin bir fıkıh medeniyeti olduğunu özellikle belirtirler. Buna göre İslâm medeniyetini ürünlerinden biriyle tanımlamak gerekirse bu hiç şüphesiz fıkıh medeniyeti olacaktır. Zira İslam medeniyetinin her alanında eserler verilmesine rağmen gerek nitelik gerekse nicelik/insanlar arasında yaygınlık ve paylaşım açısından bakıldığında fıkıh alanında yazılanlar, şerhiyle, haşiyesi ile muhtasarıyla son derece fazla ve yaygındır. Ayrıca fıkıhın Müslümanların gerek bireysel hayatı gerekse toplumsal hayatında merkezi bir yere sahip olması bu kanaate ulaşılmasında önemli bir faktör olmuştur. Diğer taraftan fıkıh usulü/metodolojisinin dünya medeniyet tarihinde bir kanun ilminin inşası için yapılan ilk girişim olduğu gerçeği de içtihat kurumunun İslam medeniyetinin önemli dinamiklerinden olduğunu gösterir.

İslam Hukukunun iki karakteristik özelliği vardır. Birisi vahiy kaynaklı olması özelliğidir, diğeri de beşeri karakteridir. Onun beşeri karakterinin temel kaynağı da içtihat içerikli olmasıdır. Vahye dayalı ibadetlerle ilgili hususların büyük kısmı sabite şeklinde olmakla birlikte, hukuk boyutunu ilgilendiren ve maslahatı havi hususların değişime açık ve icthadi içerikli olması onu takâmül ve gelişime açık kılmıştır. Fıkıhın evrenselliği ve dinamizmi de buradan kaynaklanır.

Kur'an-ı Kerimde Allah'ın varlığı birliği ve ortağının olmadığına dair ispat sadedinde dile getirilen evrendeki oluşum ve işleyişe dönük hususlar âyât/belgeler olarak betimlenmiş ve bunların düşünülmesi ve sorgulanmasına sık sık vurgular yapılmıştır. Düşünme ve sorgulamaya davet eden bu hitaplar sadece inanç düzlemiyle sınırlı tutulamaz. Nitekim sebep sonuç ilişkisine vurgu yapan ayetlerde, tefekkür etmiyorlar mı? akletmiyorlar mı? ders almıyorlar mı? vs. şeklindeki düşünmeye dair birçok hitap, fıkıhın özgür düşüncesinin tezahürü olan içtihat kurumunun temel referansları niteliğindedir.

İctihada mebde teşkil edecek düşünme tefekkür ve akıl yürütmeye dair bu genel hitapların yanında özelde de bizzat içtihadı teşvik eden referanslar da mevcuttur. Özellikle Hz. Peygamberin ameli konularda ümmetinin görüş ayrılığını rahmet olarak nitelemesi bunun tipik örneğini oluşturur. Muaz hadisinde onun Kitap ve sünnette hükmünü bulamadığı bir meseleyle ilgili olarak içtihat edeceğini belirtmesi üzerine Hz. Peygamberin memnuniyetini bildirmesi de bu kabildendir. Diğer taraftan hadiste hâkim ya da müctehid yargı/ icthad faaliyetinde bulunurken ister hata etsin ister isabet etsin her iki halde de ecir alacağının vahiy yoluyla bildirilerek teşvik edilmiş olması, içtihadın İslam medeniyetinde mümtaz bir kurum olarak müesses hale gelmesinde önemli bir faktör olmuştur. Ayrıca hadiste içtihada teşvikin yargı erkinin icra edilmesi bağlamında belirtilmiş olsa da doktrin bağlamında İslam medeniyetinde en fazla eserin fıkıh alanında verilmiş olması da bu icthad feyzinin bir sonucu olsa gerektir. İşte fıkıha geniş bir perspektif getiren içtihadın sınırları nedir, nereye kadar olacak tebliğde bu sorulara cevap aranacak.

Anahtar Kelimeler: Fıkıh, Asıl, Fer', Özgür Düşünce, İctihat.

Yeni Dini Akımların Ortaya Çıkmasını Etkileyen Sosyo-Psikolojik Faktörler (Kosova Örneği)

Asst. Prof. Feim GASHİ

Kırklareli University, *feimgashi@klu.edu.tr*

Balkan coğrafyasında soğuk savaşın bitimine kadar yeni dini akımlar gözle görülür yoğunlukta yoktu. Ayrıca bu durumun eski Yugoslavya için de geçerli olduğu bilinmektedir. Ancak soğuk savaştan sonra yeni dini akımlar bu bölgede daha yoğun görülmeye başladı. Özellikle 1999 Kosova savaşından sonra hem doğu hem de batı kaynaklı yeni dini akımların sayıları hızlı bir şekilde artmaya başladı.

Farklı dini akımların her toplum için olduğu kadar Balkan coğrafyası için de bir zenginlik olduğu kanaatindeyim. Ancak yeni dini akımlar hemen hemen her toplumda birtakım sorunları da beraberine getirmiştir. Aynı şeyleri Kosova için de söylemek mümkün. Çünkü bu coğrafyada yeni dini grupların hızlı artışı toplum içerisinde bir ötekileştirme ve ayrılmaya neden olmuştur. Müslümanların Hristiyanları ve Hristiyanların da Müslümanları birbirlerini tebrik ettiği kutsal günlerden, kendi içlerinde bile tebriklerin yok olmaya başladığı günler yaşanmaktadır. İşte bu çalışmanın amacı da böyle bir gerçeğin ortaya çıkmasını etkileyen sosyo-psikolojik faktörleri tespit ederek ortaya çıkartmaktır.

Anahtar Kelimeler: Din, Akım, Sosyoloji, Psikoloji.

Üsküp'te Sultan Murat Caminin Eski ve Meşhur İmamlardan Biri Preşova'lı Hafız Ömer Efendi Bin Hafız İbrahim Efendi? – 1930

Dr. Hatixhe AHMEDİ

Kosova Devlet Arşivleri, *hatixheahmedi@hotmail.com*

Preşova Hocaefendi aileye mensup olan, Darü'l Kurra bir evde yetiştirilmiş bu ocağın çocukları doğumdan itibaren beş yaşına kadar ister istemez kendilerini hafız bulurlarmış. Ama bu ocağın en zekileri ise ünlü *hafız-ı kurra* olmuş, bunlardan biri de şüphesiz Preşovalı hafız Ömer Efendi bin hafız İbrahim efendidir. Hocaade ve Darü'l Kurra bir ailede yetiştirildikten sonra tahsilini Der- Seadet'te devam edebilen ve orada büyük bir lütfе nasb olunmuş ki en yüksek makama yükselebilmiştir. İstanbul'da ilmin yüksek makamına yüceldikten sonra, aile soyunun damarını babasının sanatını de devam ettirebilmesi için, o zaman ki Payitaht'ın en meşhur bestekarlarından Hacı Zekai Dede, Hacı Arif ve Şevki ustalarda da kendisine ders almaya münasip olur. Memleketine döner dönmez imam ve hatiplik vazifesini devam eder ve ayrıyetten İstanbul'da kazanmış sanatını de yayımlar ve ölümüne kadar ünlü ve meşhur osmanlı makamların tanıtmanı, öğretmeni ve bestekarı olur. Döndükten sonra tabii ki Preşova Şehri o zaman ki Kosova Vilayeti'ne bağlı olan ve kaza olduğu halde bu kadar büyük ve dev adamı sığdırmadı ve mecburen Üsküb'e başvurdu, Sultan Murat Camii'nde imamı ve hatibi olarak tayin edildi ve orada ömrünün sonuna kadar vazifesini gurula ve akyüzü ile tamamladı. 1930 yılında vefaat etti ve her insan ki gibi kendi yurdunda defentmesinin vasiyetini bıraktı, bunun bir şahidesi de bugün ki Preşova kabristanlığında hala ayakta kalan kırılı mezar taşı bulunmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Ömer Efendi, Preşova, Hocaefendi Ocağı, İstanbul, Sultan Murat Camii, İmam – Hatib, Üsküp.

Genç Müh tedilerin İslamı Seçmesinde Dini Yayıncılığın Etkisi (Hollanda Örneğ i)

Res. Asst. Ahmet Selim DEMİRYÜREK
Uludağ University, *a.selim66@hotmail.com*

Seküler olsun dini olsun günümüz toplumunda yayıncılığın insanların düşünce dünyası üzerindeki etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Modern toplumda teknoloji, internet ve kitle iletişim araçları ile birlikte zamanın ve mekânın sınırlarını aşındıran yayıncılık faaliyetleri kitlelerin düşünce dünyasını çok hızlı biçimde yönlendirmektedir. Dini, siyasi, ideolojik açıdan düşünce dünyası en fazla yönlendirilen kitlenin ise gençler olduğu söylenebilir.

Değ işimin bu denli hızlı yaş andığı zamanımızda birçok anlam sorunu ile mücadele eden gençlere dini bilgileri sahih kaynaklar ve araçlar üzerinden ulaştırmanın önemi yadsınamaz. Bugün batının çok kültürlü toplumlarında hatırı sayılır bir genç kitle, çeşitli dini kurum, kuruluş grup ve hareketlerin internet, televizyon gazete ve dergi vasıtasıyla yaydığı dini yayıncılığa muhatap olmaktadır. İslam dini özelinde bakıldığında ise dini yayıncılık faaliyetlerine muhatap olan bu gençlerin bazısının İslam'ı seçerek ihtida ettiğ i ve İslam'ı sahih ve doğru kaynaklardan öğrenme çabası içine girdiğ i görülmektedir. İhtida eden gençlerin İslam'ı seçmesinde mevcut dini yayın faaliyetlerinin niteliğ i önemli bir sorunsaldır. Bu açıdan araştırma Hollanda örneğ inde gençliğ e yönelik İslami yayın faaliyetlerinin mevcut durumunu genç müh tediler üzerinden anlama girişimidir.

Araştırmada öncelikle Hollanda'da gençliğ e yönelik dini yayıncılık faaliyetlerinin genel bir panoraması çıkarılmış daha sonra Nitel araştırma kapsamında sahadan elde edilen bulgular aktarılmıştır. Sahayı tanıyan gözlemciler tarafından yapılan çalışmada yarı yapılandırılmış mülakat tekniğ i ile yaş ları 18 ila 28 arasında değ işen Hollandalı 15 genç müh tedi ile derinlemesine mülakat yapılmış elde edilen bulgular söylem analizi tekniğ iyle tahlil edilmiştir.

Genç müh tedilerin İslam'ı seçmesinde dini yayıncılığın etkisi araştırmanın ana konusudur. Alt problemler olarak öne çıkan başlıklar ise gençliğ e yönelik İslami yayıncılığın niteliğ i, yeterliliğ i, eksiklikleri ve olması gerekenleri, genç müh tedilerin ilmi ve fikri geliş imde İslami yayıncılığın katkısı, dini yayıncılıkta en etkili yayın organları, İslami yayıncılığın diğ er din ve dini grup yayıncılığ ı arasındaki konumudur.

Anahtar Kelimeler: Dini Yayıncılık, Müh tedi, Gençlik.

Tayyip Okiç'e Göre İslamiyet'te Eğitim ve Sosyal Hayatta Kadın

Asst. Prof. Tahsin KULA
Dicle University, tahsinkula@hotmail.com

1.Tayyip Okiç'e Göre İslamiyette Eğitim Öğretim ve Sosyal Hayatta Kadın

Günümüzde müslüman kız/kadınların bir kısmı halen sosyal hayattaki varlığının meşruiyetini sorgulamaktadır. Hatta İslam dünyasının bazı yörelerinde kadınların eğitim ve öğretimi ve sosyal hayatta ki pozisyonları halen tartışılmaktadır. Kadınlarla ilgili tartışmaların temelinde kız çocukların karma eğitim sistemi içinde okuyup okuyamayacağı, modern (pozitif bilimlerle) bilimlere yönelmesinin uygun olup olmayacağı gibi konular da vardır. Bunun için de sadece ilmiyal eksenli bir cevap itikadi açıdan yeterli olsada psikolojik destek açısından eksik olmaktadır. Asr-ı saadetteki müslüman kadınlardan sosyal hayatta ki hayatlarından örneklerin verilmesi bu eksikliği kapatması açısından hem ruhen tatmin ediyor hem de iş ve mesleğine olan bağlılığı ve sahiplenmesi daha da perçinleşiyor. İşte bu çalışmamızda Prof Dr. Tayyip Okiç'in "İslamiyet'te Kadın Öğretimi" çalışmasından yola çıkarak hem asr-ı saadette ki uygulamaları tekrar hatırlatmak hem de günümüz de okuyan ve çalışan kadınlara örnekler sunarak psikolojik destek sağlamaktır. Konu "Eğitim ve Öğretim Hayatında Kadın" ve "Sosyal Hayatta "Kadın" başlıkları altında değerlendirilecektir.

2.Eğitim ve Öğretim Hayatında Kadın

Eğitim ve öğretim hayatında kadın başlığı altında şu konulara değinilecektir. Birincisi kadınların eğitim ve öğretiminin islami temelleri nelerdir? Bunun asr-ı saadetteki uygulamaları nasıldı ve sonra ki dönemlerde uygulamaları nasıl olmuştur. İkincisi ise kadınlar dini ilimlerden başka pozitif ilimlerle ne kadar ilgilenmelidir. Bu konuda cinsiyete dayalı bir farklılık var mıdır? Üçüncüsü günümüzde dini eğitim veren bölümlerden başka bölümlerde okuyan kadın ve sanatla uğraşmak isteyen kadınların dayanaklarına ihtiyaç vardır. Dördüncüsü ise eğitim ve öğretimin temeli olan "motivasyon"un sağlanmasında örnek kişilere ihtiyaçtır. Bunun asr-ı saadette yaşamış sahabe kadınlarını örnek vererek sağlamaktır. Konu şu alt başlıklarla değerlendirilecektir.

2.1.Hz Peygamber (sav) döneminde kadınların aldıkları dersler

2.2.Kadın ve İrşad (öğretme)

2.3.Kadın ve kaligrafya (hüsnü hat)

3-Asrı Saadetten Günümüze Sosyal Hayatta Kadın

İslam dini kadının hak ve yetkilerini sınırlamamış tam tersini sorumlulukla birlikte sosyal hayatta diğer kadınlar gibi aktif rol almasını istemiştir. Konu şu başlıklar altında değerlendirilecektir

3.1.Anne olarak

3.2.Eş olarak

3.3.Yönetici olarak kadın

3.4.Savaşlarda kadın

3.5. Sanatta kadın

3.6.Hayırseverlik faaliyetlerinde kadın

Okiç asrı saadetteki kadınların hayatlarından yaptığı anekdotlarla İslam'a göre "meşru olmak" şartıyla kadınların da erkekler gibi eğitim öğretimin tüm imkânlarından istifade edebilecekleri gibi toplumsal hayatta da güçleri ve tecrübeleri nisbetinde istedikleri yerlerde çalışabilirler.

Anahtar Kelimeler: Tayyip Okiç, Kadın, Sosyal Hayat, Eğitim-Öğretim.

Son Dönem Osmanlı Bilim Tarihinde Modern Psikolojinin Öncülerinden Hoca Tahsin ve Psikoloji Yahut İlm-i Ruh

Asst. Prof. Tahsin KULA
Dicle University, tahsinkula@hotmail.com

Modern psikoloji hem ortaya çıktığı yerler açısından hem de alanla ilgili verilen eserler bakımında Avrupa patentli ve Avrupa pozitivist anlayışın bir ürünü olduğu kanısı yaygındır. Dünya düşünce tarihine bıraktığı mimari ve kültürel miraslarla insanları kendisine hayran bırakmış ve yazım eserleri ile silinemeyecek derin izler bırakmış, uzun süre bilgi ve hikmetin merkezi olmuş bir medeniyetin insan ve davranışlarını konu alan bir bilimden uzak durması makul gelmemektedir. Özellikle müstakil olarak psikoloji ile ilgili eserlerin sayısının az olması ve ilgili çevrelerce de yeteri kadar bilinmemesi kültürel mirasımıza sahip çıkma açısından bir eksiğimizdir. Bu eksikliğin telafisi için sayıları az da olsa Osmanlı döneminde psikoloji ile ilgili eserler verenlere hem bir vefa borcu hem de alanla ilgilenen genç bilim adamlarına yardımcı olacağı düşüncesiyle konu ayrıntılı olarak değerlendirilecektir.

Bu araştırmada Dârülfünûn (İstanbul Üniversitesi) ilk müdürü Hoca Tahsin (1811-1881)'nin modern psikolojiye ait görüşlerine yer verilecek ve “Psikoloji Yahut İlm-i Ruh” eseri tanıtılacaktır. Konunun seçilme amacını şöyle ifade edebiliriz.

- 1.Hoca Tahsin Arnavutlu olması ve Sempozyumun da Üsküp’te olacak olması
- 2.Psikoloji ile ilgili Osmanlıca müstakil eserinin olması
- 3.Osmanlı aydını ve entelektüeli olan Hoca Tahsin’in Türk bilim dünyasında özellikle psikoloji bölümünde yeteri kadar bilinmemesi. Eserini Osmanlıca “psiholoji” adıyla yazan ilk kişidir.
- 4.Gerek uygulamaları ve gerekse entelektüel birikimi ile günümüz psikoloji literatürüne katkı sağlayacağını olması.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Hoca Tahsin, İlm-i Ruh, Psikoloji.

Erinlik Çağı Çocuklarda Dini Tutum ve Davranışlar

Fatma DİKİLİTAŞ

Milli Eğitim Bakanlığı, *ulu_fatma@hotmail.com*

Erinlik çağı, çocukluktan ergenliğe geçiş, başka bir ifade ile gençliğe hazırlık dönemidir. Bu ortalama 12- 15 yaş grubunu oluşturmaktadır. Erinlik döneminde dini tutum ve davranışlar, bireylerin gelecek yaşamlarındaki dini yaşantılarının temelini atıldığı dönem olması itibarıyla önemlidir. Ayrıca bu dönem bireyin Allah'a karşı dini sorumluluklarının başlangıcı olması yönüyle de oldukça önem arz etmektedir. Bu çalışmada erinlik çağı öğrencilerinin dini tutum ve davranışları incelenmiştir.

Çalışmada erinlik dönemi dini tutum ve davranışların oluşmasında hangi faktörlerin ne ölçüde etkili olduğunun belirlenmesi ve din öğretimi programlarının geliştirilmesine katkıda bulunacak bulgular sağlanması hedeflenmiştir.

Amaç doğrultusunda hazırlanan anket; 2010-2011 eğitim öğretim yılında Sakarya ili Erenler İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilköğretim okullarının ikinci kademesinde okuyan 300 öğrenciye uygulanmış, 277 uygun görülen anket değerlendirmeye alınmıştır. Anket verileri bilgisayar ortamında SPSS 17.0 istatistik programında değerlendirilmiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde araştırmanın hipotezleri, amacı ve önemi ve konu ile ilgili yapılan çalışmalara yer verilmiştir. İkinci bölümün erinlik döneminin gelişimsel özelliklerini ve erinlik dönemi dini yaşantıyı içerir. Son bölümde ise araştırma ile ilgili bulgular tablolar halinde verilmiş ve yorumlanarak değerlendirilmiştir. Ayrıca değerlendirmeler sonucu ulaşılan araştırma sonuçlarına yer verilmiş ve önerilerde bulunulmuştur.

Araştırma konusunun seçiminde yapılan araştırmaların daha çok ergenlik dönemini bütün olarak ele alması, erinlik dönemiyle ilgili sınırlı sayıda araştırma yapılması belirleyici olmuştur.

Araştırma sonucunda; erinlik dönemindeki bireylerin dini tutum ve davranışlarının yaşlarına, sınıflarına, anne-baba eğitim durumlarına göre farklılaştığı sonucuna varılmıştır. Erinlik döneminde dini tutum ve davranışların incelendiği bu çalışmada öğrenciler en fazla dini tutum ve davranışlarında öğretmenlerinden, ailelerinden ve arkadaşlarından etkilendiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin ailelerinin eğitim düzeyi çocuklarının dini tutum ve davranışlarına direkt yansımıştır, ailenin eğitim düzeyi düştükçe, erinlerin dini tutum ve davranış düzeyleri düşmüştür.

Araştırmadan ulaşılan diğer önemli sonuç; katılan öğrenciler üzerinde şu anki dini tutum ve davranışları üzerinde en fazla etkiyi din kültürü öğretmenlerinin sonrasında ise televizyon ve internetin yaptığıdır.

Anahtar Kelimeler: Erinlik Çağı, Dini Tutum, Dini Yaşantı, Din Öğretimi, Program Geliştirme.

Divan-ı Hikmet'te 'İyi İnsan' Modeli

Prof. Dr. İhsan ÇAPCIOĞLU
Ankara University, ih sancapcioglu@yahoo.com

Prof. Dr. Niyazi AKYÜZ
Ankara University

Ahmet Yesevi (1093-1166), Türklerin İslamlaşma sürecinde etkin rol oynayan şahsiyetlerin başında gelir. Onun öğretilerinde cimrilik, açgözlülük, yalan, riya ve nefsin arzularının peşinden koşma gibi erdemsizlikler yerilirken; hoşgörü, tevazu, dürüstlük, açsözlülük ve sevgi gibi yüksek ahlaki erdemler örnek davranışlar olarak yüceltilir. Yesevi'nin ahlaki öğütlerini içeren *Divan*'ında toplanan hikmetlerin ana teması, ahlaki erdemlerin rehberliğinde nasıl 'iyi insan' olunacağına ilişkin örneklerle dayanır. Söz konusu örnekler etrafında tekrarlanan mesajlarla, yaratıcısıyla kuracağı sürekli ve nitelikli ilişkinin insanı nasıl yücelteceği, bunun gerçekleşmediği durumların ise ona ne tür zararlar vereceği vurgulanır. Bu örnekleriyle Hoca Ahmet Yesevi, İslam'ın her iki dünyada da kurtuluşa rehberlik eden ilkelerini özlü bir biçimde ortaya koyar. Kur'an ve Sünnet'ten beslenen hikmet merkezli bu yaklaşım, kendisiyle, yaratıcısıyla ve içinde yaşadığı toplumla barışık ve uyumlu bir 'iyi insan modeli' önerir.

Anahtar Kelimeler: Divan-ı Hikmet, Ahmet Yesevi, İyi İnsan.

“Türk Müslümanlığı” Kavramına Yeni Bir Yaklaşım

Prof. Dr. Niyazi AKYÜZ
Ankara University

Prof. Dr. İhsan ÇAPCIOĞLU
Ankara University, ih sancapcioglu@yahoo.com

Din, toplumsal yönü de olan temel kurumlardan biridir. Toplamlar hem manevi hem sosyal ihtiyaçlarını karşıladıkları dine farklı derecelerde de olsa önem verirler. Böylece dinler, kültürün diğer kurumlarına nüfuz ederek, o kurumları dünya, evren, eşya, olaylar, olgular ve insanlar hakkında belli bir tutum almaya yönlendirir. Başka bir ifadeyle dinler, toplumun kültürüne nüfuz ederek, belli bir zihniyet dünyasının oluşumuna katkıda bulunur. Şu hâlde dinler, varlığını kültür içindeki davranış kalıpları ve değer muhtevalarını belirleme yoluyla kurar ve devam ettirirler. Dolayısıyla toplumlar, kültürleri itibariyle birbirinden farklılık gösterir. Bu farklılık, uzun bir yaşam boyunca edinilen toplumsal tecrübelerle beslenirken, aynı zamanda yaşanan coğrafya ve iklim de bu farklılıkta önemli rol oynar. Bununla birlikte dinlerin bazıları milli, bazıları ise daha çok evrensel boyutlar içerir. Bu bağlamda İslam, bütün insanlığa hitap ettiği için evrensel özellikler taşıyan bir dindir. Bu evrensel karakteri, onun bütün toplumlara yayılma hedefini beraberinde getirir. Ancak bütün dinlerde olduğu gibi İslam da farklı kültür ve coğrafyalarda yayılırken karşısına çıkan en büyük engel, Arap kültürü ile diğer kültürlerin farklılığıdır. Örneğin Hristiyanlığın yayılma sürecinde oluşturulan kilise teşkilatında otoritenin milli unsurlarca paylaşımı büyük sorun çıkarmıştır. İslam’da ise, kilise benzeri merkezi bir otorite bulunmamakla birlikte, zamanla kendisini otorite olarak konumlandıran dini yapılanmalar söz konusu olabilmektedir. Örneğin, zaman zaman tartışma konusu olan ‘Arap Müslümanlığı-Türk Müslümanlığı’ ayrımı bu çerçevede değerlendirilmesi gereken tipik örneklerden biridir. Biz de bu tebliğimizde “Türk Müslümanlığı” kavramını anılan çerçevede çeşitli boyutlarıyla değerlendireceğiz.

Anahtar Kelimeler: Türk Müslümanlığı, Din, Toplum.

Resim ve Sembollerle İnsanlığın Toplumsal Yolculuğu

Şehrazat YASTIMAN

Ankara University, azadecicek@gmail.com

Bir toplum sanatsız düşünülemez. Geçmişte olduğu gibi şimdi de toplumsal bir varlık olan insan, sanatla bütünleştiği ölçüde gelecek kuşaklara kendini en iyi şekilde ifade edebilir.

Sanat, kişinin duygularının, düşüncelerinin, yaşamışlıklarının, toplumsal yaşamının dışı vurum araçlarından biridir. Her sanat türü bunu kendine has özelliklerle dile getirir. Sanatla insan, sosyo-kültürel ve psikik özelliklerini eserlerine yansıtır. Resimle ise çizgiyi, sembolleri, boyaları, rengarenk bir dünyayı, taşlar, kayalar, kağıt, kumaş ve objeler üzerinde dans ettirir.

Daha ilk insandan bu yana belki de insanlığın ilk sanat ürünü kayalara ve kaplara çizilen resimlerdir. İnsanoğlunun sosyolojik yürüyüşünü ve geçmişini, korkularını, sevinçlerini, bayramlarını, savaşlarını vs. resimlerden öğrenebiliriz. Belki de geçmişteki sanat eserlerini, sembolleri ve resimleri iyi okuyabilirsek, binlerce yıldır dile gelen resimlerin sessiz çığlıklarını duyabilirsek bugünün toplumsal sorunlarına da ışık tutabiliriz.

Anadolu'dan, sembollerle adım atılan bu yolculuk, taş duvarları süsleyen yaşam biçimlerinden başlayarak gitgide sosyalleşen insanın gizemli serüvenini Göbeklitepe'den bugüne dek taşır. Biz bu tebliğimizde Neolitik dönem Göbeklitepe'den Çatalhöyük'e, Stonehenge'den Mayalara, Mısır, Hint ve Çin sanatına, rönesansdan günümüz Türkiye çağdaş resmine kadar bütün bu çizimlerin toplum hayatı ile ne kadar iç içe olduğunu, özellikle de Göbeklitepe'nin sembol ve resimlerinin din sosyolojisi açısından önemini ve çağdaşları üzerindeki etkilerini göstermeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Resim, Sembol, Göbeklitepe, Sosyoloji.

Ebu Ubeyde ve Mecazu'l Kur'an Adlı Eserinin Mukaddimesi

Dr. Nurten KULA

Milli Eğitim Bakanlığı, nurtenkula@hotmail.com

“Mecâzü'l-Kur'ân”, Kur'ân-ı Kerîm'in filolojik yorumuna dair bilinen ilk eserdir. Bu eser ilk olma hasebiyle Arap filolojisi açısından çok değerlidir.

Mukaddime'de Ebû Ubeyde Ma'mer b. Müsennâ'nın doğumu, nesebi, ilmi konumu, hocaları, tefsiri yazma sebebi, tefsirin râvileri, kaynakları, tefsirine karşı çıkanlar ve tefsirde ele aldığı konular hakkında bilgi verilmektedir.

Kur'ân'ın bazı isimleri, sûre ve âyet tanımlarıyla beraber, müellifinin “Mecâz”dan neleri kastettiği ve tefsirinde öncelikli maksadının neler olduğu açıklanmaktadır.

Eserde, bütün sûrelere yer verilmekle beraber bazı âyetlerin mâna, üslûp veya îrab bakımından anlaşılmasında güçlük çekilen garib kelime ve terkipler açıklanmıştır. Özellikle lugavi açıdan tefsir çalışmalarına temel kaynak olup Arap dili ve belâgatı açısından önemli olan konular ele alınmıştır.

Fuad Sezgin'in, Mecâzü'l-Kur'ân'ın beş yazma nüshası üzerinde çalışmak suretiyle tahkik ve neşrettiği bu eserin mukaddimesi, çalışmamızın temel kaynağını teşkil etmektedir.

Mecâzü'l-Kur'ân'ın tefsir usûlü mahiyetindeki mukaddimesi, tefsir çalışmalarına yol gösterici olması bakımından bu alandaki çalışmaların ilk örneklerindendir. Nitekim kaleme alındığı dönem ve sonrasında ilim ve kültür dünyasına büyük katkılar sağlamış, birçok önemli çalışmaya kaynak olmuştur.

Bu Makalede, Ebû Ubeyde'nin hayatı ve kaleme aldığı Mecâzü'l-Kur'ân'ın, Mukaddimesi ele alınıp incelenecektir.

Anahtar kelimeler: Tefsir, Mecaz, Filoloji, Ebû Ubeyde, Mecâzü'l-Kur'ân. **Anahtar Kelimeler:** Fonetik, Müzikal, Psikolojik Etki, İ'caz.

Âyet Fasılalarında Mana Bütünlüğü

Dr. Nurten KULA

Milli Eğitim Bakanlığı, *nurtenkula@hotmail.com*

Kur'ân-ı Kerim, çeşitli zaman aralıklarıyla farklı sebep ve ihtiyaçlara binaen yirmi üç yıllık bir zaman içerisinde gelen son ilahî kitaptır. Ancak âyetlerin farklı zamanlarda indirilmiş olması, aralarındaki bütünlüğe engel olmamıştır. Hatta âyetler arasında öyle bir anlam ilişkisi ve irtibatı vardır ki, onlardan birini yerinden oynatmak veya lafızları birbirinin yerine koyarak yer değişikliğine gitmek asla mümkün değildir. Buradan Kur'ân-ı Kerim'in eşsiz bir düzen ve bütünlüğe sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Kur'ân'da, bilhassa âyet fasılalarında ulvî bir ahengin bulunması, bir şiir veya güzel bir seci'den daha fazla dinleyenini etkilemesine sebep olmaktadır. Bununla birlikte, insanları Allah'a iman etmeye ve kulluğa yönlendirmesi, O'nun mânâ bütünlüğü cümlesindendir.

Kur'ân-ı Kerim, kendine has anlatım tarzıyla âyet fasılları önemli bir yer tutmaktadır. Âyetlerin muhatabı insan olduğu için bu fasıllar insanı hep belli noktalara yönlendirmektedir. Bunlar, insanın yaratılış amacına uygun olarak yapılmıştır. Bu yapılırken zihinleri uyarmak için bir takım mânâ hedefler de gözetilmiştir.

Makalede, fasılların mânalarını tespit etmek için âyetin sonundaki ilgili kelimelerin anlamlarını ortaya koymak amacıyla klasik sözlük eserleri kullanılmaktadır. İlâveten kavramların âyetlerdeki anlamlarını daha ayrıntılı görmek ve algılayabilmek maksadıyla tefsir kaynaklarından yararlanılmaktadır. Bunların yanında konu ile ilgili güncel eserler ve akademik çalışmalara da yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kur'ân, Ayet, Mana Bütünlüğü.

Değerlerin Öğretmenlerin Tükenmişlikle Başa Çıkmaları İle İlişkisi

Mehmet Vehbi POLAT

Milli Eğitim Bakanlığı, *mvpolat@hotmail.com*

Öğretmenlik en stresli mesleklerden biridir. Mesleğin stresinden kaynaklı olarak ortaya çıkan tükenmişlik ve tükenmişlikle birlikte ortaya çıkan fizyolojik ve psikolojik sorunlar öğretmenliğin niteliğini zayıflatmaktadır. Öğretmenlerde gözlenen tükenmişlik duygusal, düşünsel ve fizyolojik boyutlarda hissedilen tükenmişlikle karakterizedir. Yüksek iş stresi insanlarda iş doyumsuzluğu, iş devamsızlığı ve işten ayrılma gibi sonuçlara neden olmaktadır.

Bu bağlamda öğretmenlere dönük eğitimsel girişimlerde, kendi özünün farkına varmasını sağlayacak, sabrı; zorluklara karşı zorunlu bir katlanma gibi görmeyip çözüm yönünde irade ortaya koymayı gerektiren bir eylem olarak görmesine yardımcı olacak, dışsal motivasyon yerine içsel motivasyonu harekete geçirecek etkinliklere yer verilmesi, öğretmenlerin olumlu başa çıkmalarına katkı sağlayacaktır.

Bu araştırmada, Altındağ Hacıbayram Ortaokulunda görev yapan öğretmenlere Prof. Dr. Öznur ÖZDOĞAN tarafından geliştirilen “Değer Odaklı Manevi Güçlenme ve Bakım Programı” uygulanmış, ardından öğretmenlerin başa çıkma ve sabır düzeylerini ne şekilde etkilediği sorusuna yanıt aranmıştır.

Bizim bu çalışmada öncelikli hedefimiz, manevi ve ahlaki değerlerimiz ile Anadolu bilgelğinde yer alan zengin birikimle, zorlu koşullarda görev yapan öğretmenlerimizi stres ve tükenmişliğe götüren bilişsel, duyuşsal ve davranışsal yönelimleri azaltarak, onların sabır ve şükür düzeylerini geliştirerek olumlu başa çıkmalarına katkıda bulunmaktır.

Ülkemizin en kıymetli varlığı olan beşeri varlığımızı emanet ettiğimiz öğretmenlerin yaşadıkları stresi azaltma ve tükenmişlik belirtileri esnasında uygun başa çıkma davranışları geliştirmelerini amaçlayan bu çalışma, manevi değer ve erdemlerimizin alana sunduğu katkıyı göstermek açısından da önemlidir.

Çalışmada hem psikolojinin ve din psikolojisinin kullandığı metod ve teknikler kullanılmasına dikkat edilmiş, hem de katılan deneklerin başa çıkma, sabır ve şükür düzeylerini en iyi şekilde ortaya koyabilecek ölçme araçları ön testte ve son testte, deney ve kontrol grubuna uygulanmıştır.

Uygulamacının sunum içerikleri, sunum esnasında katılımcıların aktif dönüt ve değerlendirmeleri, sesli ve görüntülü kayıtlar ve oturum esnasında alınan notlar aracılığıyla çözümlenmekte ve oturumlar oluşturulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik, Tükenmişlik, Değerler, Manevi Güçlenme, Başa Çıkma.

Teknoloji Kullanmanın Muhafazakâr Kadınların Hayat Tarzına Etkisi Üzerine Nitel Bir Araştırma

Funda ELDEMİR

Ankara University, *funzeh@hotmail.com*

Teknoloji ile hayat tarzı arasındaki ilişki tarih boyu hep var olagelmıştır. Bu çalışmanın amacı da teknoloji kullanmanın muhafazakâr kadınların hayat tarzının nasıl etkilediğini anlamaktır.

Bu amaçla eğitimli ve orta üst gelir düzeyine sahip on sekiz muhafazakâr kadınla derinlemesine mülakat yapılmıştır. Katılımcıların ifadeleri dikkate alınarak teknoloji kullanımının etkileri analiz edilmiştir.

Teknoloji kullanmanın etkileri arasında dini bilgiyi öğrenme, öğretme, yaşama dini yaşam geleneğini değiştirmesi sayılabilir.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji, Muhafazakâr Kadın, Yaşam Tarzı.

Bir Kavram Olarak Sivil Toplum, Sivil Toplumun Gelişimi ve Türkiye’de Sivil Toplum Kuruluşları

Res. Asst. Muhammet Talha SAĞLAM
Uludağ University, talhasaglam@uludag.edu.tr

Kökleri Aristoteles’in “politike koinonia” kavramına kadar giden sivil toplum kavramı tarih içerisinde değişmiş ve dönüşmüştür. Sivil toplum günümüzde devlet denetiminin veya baskısının ulaşamadığı veya belirleyici olmadığı alanlarda bireylerin devletten izin almadan, sorgulanma korkusu taşımadan ve ekonomik ilişkilerin baskısından büyük ölçüde bağımsız hareket ederek tutum belirleyebildikleri, gönüllü ve rızaya dayalı ilişkilerin ve kurumların oluşturulabildiği bir toplum olarak tanımlanmaktadır.

Dünyada bugün anladığımız şekliyle sivil toplumun önemli hale gelmesi 1970’lerin ortası ve özellikle 1980 sonrasına tekabül etmektedir. Küreselleşmenin etkisiyle sivil toplum ve onun örgütlü hali olan sivil toplum kuruluşları çok daha görünür ve etkili olmaya başlamıştır. Türkiye tecrübesi açısından da 80’ler özellikle 90’lı yıllarla birlikte sivil toplumun gelişiminde önemli ivmelenmeler yaşanmıştır. Devlet dışı organizasyonlar olarak kabul edilen sivil toplum kuruluşları, özerklikleri tartışılmakla birlikte pek çok büyük ulusal ve uluslararası projeyi hayata geçirebilmektedir. Tüm bunlar sivil toplum kuruluşlarını günümüz toplumunun önemli bir parçası hale getirmektedir.

Araştırmada bu önemli parçanın daha iyi anlaşılması adına sivil toplumun günümüze değin gelişim serüveni ve Türkiye’ye yansımaları gösterilmeye çalışılmaktadır. Bunun yanında sivil toplumun örgütlü hali olan sivil toplum kuruluşlarının Türkiye’de yıllar içerisinde varlıklarını nasıl devam ettirdikleri, özellikle Osmanlı tecrübesiyle birlikte ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma yürütülürken geniş bir literatür gözden geçirilmiş, özellikle günümüz sivil toplum kuruluşlarına dair zengin istatistik verilerden faydalanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sivil, Sivil Toplum, Sivil Toplum Kuruluşları, Sivil Toplum Kuruluşları Ve Türkiye, Türkiye’de Sivil Toplum.

Kuşatıcı Bir Din Dili Sorunu ve Geç Farkedilmiş Bir Sorumluluk Sınavı Olarak Gençliğin Kimlik Krizleri

Dr. Fatma ÇAKMAK
Harran University, *sosyoloji84@hotmail.com*

Gençlik çağı kuşkusuz temel kimlik ve aidiyetlerin şekillendiği en önemli kişilik gelişim aşamalarından biridir. Eğitim süreçleriyle birlikte gelişen ve bireyin diğer tüm aidiyetleriyle bütünleşerek öne çıkan kimlik olgusu, son kertede kendini bulmakta ve sosyal hayatta etkinlik kazanan rol ve temsillerle görünür olmaktadır. Gençlik çağının kendine has biyo-fizyolojik olgunlaşma etaplarının yanı sıra, toplumlar açısından hayati öneme sahip olan gencin “sosyal kimliği”nin inşası sürecinde ortaya çıkan aidiyet ve referans problemleri de çeşitli krizler üretmektedir. Bu bağlamda ilgili süreçte ortaya çıkması muhtemel ve toplumun tüm değer alanlarıyla çatışarak yol almaya çalışan yeni varlık keşiflerinin ortaya çıkardığı bunalımlar kendi alt başlıklarına göre tasnif edilerek çözümlenmek durumundadır. Nitekim bireyin toplumsallaşma ve değer algısını edinme sürecinde karşılaştığı aktörlerle, içinde yaşadığı toplumsal evrenin bütün etaplarında muhatap alındığı din dilinin genel sorunları doğrudan dini kişiliğin oluşumunda etkili olmaktadır. Bu bağlamda sipariş kimlikler, dijital profiller, sanal roller altında kendisine bir varlık alanı bulmaya çalışan günümüz gençliğinin; içinde yaşadığı toplumun insan yetiştirme mekanizmasından, bu mekanizmayı meydana getiren yöntem ve birikimin niteliğinden, bu niteliğin problemlerinden bağımsız bir kimlikle buluşabilmesi olanaksızdır. Bu bağlamda Türkiye’de mevcut formal veya informal eğitim biçimlerinin, birey yetiştirme ve insan kaynağı üretme süreçlerinde etkili olan kamusal dilin dini kuşatıcılığı temsil etmedeki zaafiyetinin gençlerdeki temel kimlik krizleriyle birleşerek oluşturduğu yıkımlar ve onların dini aidiyet algılarında meydana getirdiği tahribatlar konuyu “ihmal” edilmiş bir alan olarak öne çıkarmaktadır.

Bu çalışmada, Türkiye’de özellikle toplumsal hafızayı kuşatıcı bir din diliyle buluşturma noktasında karşılaşılan sorunların gençlerin kimlik krizlerini nasıl tetiklediği üzerinde durulmaya çalışılacak ve kuşatıcı bir din dilinin imkansızlığı meselesinin gençlere bakan yönü muhtemel çözüm önerileriyle birlikte tartışılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Din Dili, Gençlik, Din, Dijitalleşme, Eğitim.

Suriyeli Mültecilerin Dini Entegrasyonu ve Sorunlar

Res. Asst. Mehmet Emin SARIKAYA

Ankara Yıldırım Beyazıt University, eminsarikaya.93@gmail.com

2011 yılında ülkelerindeki iç savaştan kaçarak ülkemize sığınan yaklaşık 4 milyon Suriyeli mülteci bulunmaktadır. Suriyeli mültecilerin büyük çoğunluğu sınır kentlerimizde yaşamaktadır. Sınır kentlerimizden biri olan Gaziantep, ağırladığı mülteci sayısı ile diğer illerimize oranla ön sıralarda yer almaktadır. Suriyeli mültecilerin neredeyse tamamı Müslüman olup yerli halk ile benzer inançları paylaşmaktadır. Buna rağmen yerli halk ve mülteciler arasında iletişim/ dil problemi dini ritüellerin icrasında mekan ve şekil farklılığını ortaya çıkarmaktadır. Mültecilere ait olan ‘etnik mescit’ler olarak tanımladığımız yerli halktan ayrı olarak sadece mültecilerin gittiği ibadet mekanları oluşmuştur. Bununla birlikte dini ritüellerin gerçekleştirilmesinde mülteciler, kendi din görevlilerini tercih etmektedirler. Aynı zamanda din eğitimi noktasında mültecilerin çocuklarını Suriye’de tercih ettikleri usullere göre ve Suriyeli din adamları aracılığı ile eğittikleri gözlemlenmektedir. Bu eğitim, adı geçen *etnik mescit*lerde Arapça olarak verilmektedir. Bu mescitler Suriyeli mültecilerin yoğun olarak yaşadığı mahallelerde apartman altlarındaki boş mekanlara kurulmaktadır. Bu mescitlerde kılınan Cuma namazları ve vaazlarına mülteci toplum tarafından oldukça özen gösterilmektedir. Bildirimiz mültecilerin dini entegrasyonunu ve muhtemel sorunları sosyolojik bir bakış açısı ile ele alacaktır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Mülteci, Entegrasyon, Dini Entegrasyon.

Ehl-i Sünnet'in Temel İlkeleri

Dr. Fatih KURT

Diyanet İşleri Başkanlığı, *fatihkurt25@hotmail.com*

İtikadi İslam Mezhepleri içerisinde değerlendirilen Ehl-i sünnet, İslam düşüncesi, itikadı ve inancının ana caddesidir. Bu doğrultuda Ehl-i sünnet veya Sünni olarak adlandırılan ana caddenin temel ilkeleri, Kur'an ve sahih hadisler doğrultusunda şekillenmiştir. Bu metot aynı zamanda, Hz. Peygamberin sahabilerinin genelinin de temel anlayış biçimiyle uyushmaktadır. Bu doğrultuda Ehl-i sünnet, İslami itikadın ana çatısı olduğu gibi, Müslümanların büyük çoğunluğunun da benimsediği metot olmuştur. Ehl-i Sünnet'in Eş'ariyye, Maturidiyye ve Selefiyye gibi kendi içerisinde alt birimleri bulunmakla birlikte, bunlar arasındaki ayrılık, temel inanç konularında olmayıp, tali boyutta ve lafzi niteliktedir. İtikadi İslam Mezhepleri içerisinde değerlendirilen Ehl-i sünnet, İslam düşüncesi, itikadı ve inancının ana caddesidir. Bu doğrultuda Ehl-i sünnet veya Sünni olarak adlandırılan ana caddenin temel ilkeleri, Kur'an ve sahih hadisler doğrultusunda şekillenmiştir. Bu metot aynı zamanda, Hz. Peygamberin sahabilerinin genelinin de temel anlayış biçimiyle uyushmaktadır. Bu doğrultuda Ehl-i sünnet, İslami itikadın ana çatısı olduğu gibi, Müslümanların büyük çoğunluğunun da benimsediği metot olmuştur. Ehl-i Sünnet'in Eş'ariyye, Maturidiyye ve Selefiyye gibi kendi içerisinde alt birimleri bulunmakla birlikte, bunlar arasındaki ayrılık, temel inanç konularında olmayıp, tali boyutta ve lafzi niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Kur'an, Sünnet, Ehl-i sünnet, Bidat, Akaid.

5. ULUSLARARASI DİL VE EDEBİYAT SEMPOZYUMU

Kutadgu Bilig'in Toplumsal Yapıyı Oluşturmadaki Bilgi Alanları

Prof. Dr. İsmet ÇETİN
Gazi University, icetin@gazi.edu.tr

Toplumsal yapı, toplum parçalarının karşılıklı bağımlılık ilişkisi taşıyan, birbirlerini tamamlayan unsurların bir arada olma hâlidir. Her yapı elamanı, bir başka yapı elamanına bağlıdır ve birbirini tamalar. Dolayısıyla toplumsal yapı çeşitli kurumların birlikteliğidir ve bunları birbirine bağlayan ortak değerlerdir. Toplum ve kişi hayatının hâlde ve gelecekte arzu ettiği hayat tarzını yaşayabilmesi için kolektif bilinçle oluşturdukları prensipler manzumesi olan değerler, yine toplumun kolektif bilgi ve bilinçle oluşturduğu temeller üzerine kurulurlar. Bunlar, yaşadıkları geçmiş ve hal ile gelecekte yaşayacakları hayata kılavuzluk edecek millî ve yerli kodlar ile bu kodlara uygun düşünçleme unsurlardır.

Kutadgu Bilig, kaleme alındığı dönem itibarıyla Türklerin İslamiyet'i kabul ettikleri ilk dönem eserlerindendir. Karahanlıların siyasî sınırları dikkate alındığında Bugünkü Moğolistan içlerinden Kuzey Afganistan, Aral Gölü'nden Doğu Türkistan sahasına uzanan geniş bir alana ve bu alanda birbirinden farklı kültürleri yaşayan toplumlar bulunmaktadır. Bu geniş coğrafyada farklı toplumların bir arada yaşayabilmeleri ancak ortak değerler çevresinde toplanmalarıyla mümkün olmuştur.

Siyasetnâmeler, dönemin aydınları tarafından zaman zaman yeni bir idarî sistemin kurulması, zaman zaman da mevcut idarî sistemin daha da iyileştirilmesi için başta yönetici kesim olmak üzere ilgililere tavsiyede bulunulması maksadıyla kaleme alınan eserlerdir.

Yöneticiden yönetilene kadar her kesimle ilgili bilginin bulunduğu ve toplum kesimlerinin nasıl yönetilirse daha mutlu olacaklarının yollarını gösteren Kutadgu Bilig, yerli ve millî kodlar yanında dönemin zihniyetine uygun, daha kapsayıcı bir alan olarak İslâmî temeller üzerine kurulmuştur.

Bildiride, Kutadgu Bilig'in alt yapısını oluşturan bilgi alanları ve eserde işlenmesi üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kutadgu Bilig, Toplumsal Yapı, Bilgi Alanları.

Akbaba ve Tef Dergilerinde 27 Mayıs 1960 Darbesi

Prof. Dr. Serdar SAĞLAM

Ankara Hacı Bayram Veli University, serdar.saglam@hbv.edu.tr

Bu tebliğ metninde Akbaba ve Tef mizah dergilerinde 27 Mayıs 1960 darbesinin ne şekilde yansıdığı incelenmektedir. Akbaba mizah dergisi 1922-1977 tarihleri arasında, Tef ise 1954-1961 yılları arasında çıkmıştır. Çalışmada, haftalık olarak yayımlanmış bulunan her iki derginin 1960 yılına tekabül eden nüshaları esas alınmaktadır. Her iki derginin 27 Mayıs ile doğrudan ve dolaylı olarak ilgili olan nüshalarında yer alan yazı ve karikatürlerin sayısal dökümüne ilişkin içerik analizi ile bu yazı ve karikatürler üzerinde söylem analizi uygulanmaya çalışılmaktadır. Ayrıca karikatürlerde dönemin olayları ve aktörlerinin ne şekilde ele alındığı ve değerlendirildiği üzerinde durulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akbaba Mizah Dergisi, Tef Mizah Dergisi, 27 Mayıs 1960 Darbesi, Mizah, Karikatür.

Kutadgu Bilig’de Tören Yemekleri

Prof. Dr. Ayşe YÜCEL ÇETİN
Gazi University, ayucel@gazi.edu.tr

İslamî Türk edebiyatının ilk örneklerinden olan Kutadgu Bilig, döneminin önemli bir siyasetnamesi olmasının yanı sıra kültürel hayat, sosyal yapı, insan ilişkileri, yönetim, yöneten-yönetilen ilişkileri gibi hayatın birçok yönüne dair bilgilere yer vermektedir.

Eser, yazıldığı dönem itibarıyla Türklerin İslamî kültür dairesine girmelerinin ilk dönemlerine rastlaması bakımından kültürel geçişleri yansıtmayı, çeşitliliği göstermesi bakımından da kıymet taşır. Sosyal kabuller, pratikler ve sosyal hayatın önemli bir göstergesi olan toplu tören yemekleri hakkında bilgilere de vermektedir. Ziyafet genel adlandırmayla ifade edilen özel yemekler, yemeklere davet, yemek adabı, davet edilenlerin statüsü gibi birçok hususlarla ilgili bilgiler yer almaktadır. Eserde hayatın geçiş safhaları, doğum, düğün ve ölüm için verilen yemekler ile statü belirleyen unvan yemekleri ile ilgili hususlara yer verilmiştir.

Bildiride Kutadgu Bilig’de yer alan yemek, özel tören yemekleri/ziyafetler, yemek adabı, bunların fonksiyonları örneklerle ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kutadgu Bilig, Yemek, Ziyafet, Tören Yemekleri.

Baba-Oğul Çatışmasında Yalnızlaşan Öksüz Bir Karakterin Romanı: Aylak Adam

Assoc. Prof. Kemal EROL

Van Yüzüncü Yıl University, lameklare@gmail.com

Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatının önde gelen yazarlarından Yusuf Atılgan (1921- 1989), eserlerinde döneminin toplumsal ve kültürel değişim – dönüşümüne dikkati çeker. İlk romanı Aylak Adam (1959)’la bireysel yozlaşma, yabancılaşma konusuna geniş bir yer verir. Romanda insanın kendi özüne, içinde yaşadığı sosyal çevreye yabancılaşmış bireyi işler. Romanlarında psikolojik ve kültürel yabancılaşma ile yalnızlık temasını başarıyla işleyen Atılgan, modern anlatımın üstün örneklerini de vermiştir. Yusuf Atılgan Türk romanına yapısal, tematik, tip ve karakter bakımından büyük yenilikler getirmiştir. “Bireyin yalnızlığı” ve “yabancılaşma” sorunu yazarın Aylak Adam adlı romanının merkezî konularını oluşturur. Atılgan, Aylak Adam’ına tutunamayan, aylak, düzene dâhil olmak istemeyen, işlevsiz kalmış sistemi sorgulayan insan tipini getirmiştir. Bu yönüyle yazar, kendi kişiliğini yabancı rolündeki roman karakterine uyarlamış bir aydındır.

Aylak Adam adlı roman, dört ayrı bölüm hâlinde yazılmıştır. Kitabın söz konusu bölümleri, mevsimlerin isimlerinden oluşmaktadır. Bireyin kendine ve topluma yabancılaşmasını konu edinen eser, başkahramanı C’nin içinde bulunduğu arayış üzerine yazılmıştır. Bir adı bile bulunmayan kahramanın sadece C. olarak anılması, kendisini ait hissetmediği dolayısıyla iletişime bile geçmediği toplumdan düşünsel ve duygusal olarak kopuk olmasına dayanır.

Tarama ve inceleme modelinde ele aldığımız bu çalışmada alan yazını tarama ve metin çözümlemesi yöntemine bağlı kalınmıştır. Amaç, yabancılaşma sorunu bağlamında Yusuf Atılgan’ın Aylak Adam adlı eserini genel özellikleriyle tanıtmak; romanı yabancılaşma sorunsalı, kültürel yozlaşma ve bireysel yalnızlık temaları temelinde incelemek ve psikososyal değerini ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Yusuf Atılgan, Aylak Adam, Yabancılaşma, Yalnızlık.

Üsküplü İshak Çelebi'nin Gazellerinde Ontolojik Metafor Olarak “Aşk”

Assoc. Prof. Nagehan UÇAN EKE

Muğla Sıtkı Koçman University, nucaneke@gmail.com

Bir edebî eserin esas manası, içerisinde barındırdığı metaforlarda gizlidir. Öyle ki, edebî-bilimsel inşalar olarak metaforlar; bir çağın, bir kültürün, bir ortamın yansımasıdır ve onları kullananların faaliyetlerini ve düşüncelerini ifade eder. Her ne kadar esas niyeti bu olmasa da metafor, bir entelektüel iklim yakalar ve bizatihi kendi de bir bellek biçimidir. 20. yüzyıldaki artan metafor çalışmaları ve bilhassa George Lakoff ve Mark Johnson tarafından 1980’de yayınlanan, Yavuz Demir tarafından da 2007’de “Metaforlar – Hayat, Anlam ve Dil” adıyla Türkçeye tercüme edilen “Metaphors We with Live by” isimli eserle ortaya koydukları ve “Çağdaş Metafor Teorisi” olarak anılan teori, günümüzde metafor kavramını, disiplinlerarası uygulamalarla biliş/zihin (cognition) ve bildirişim (communication) çalışmalarının merkezine oturtmuştur. G. Lakoff ve M. Johnson bu teoride, kavramsal metafor (conceptual metaphor), yönelim metaforu (orientational metaphor) ve varlıksal metafor (ontological metaphor) olmak üzere en çok üç tür metafor üzerinde yoğunlaşmışlardır. Bunlar arasından araştırmanın yönemsel modelini teşkil edecek olan “ontolojik (varlıksal) metafor”, soyut bir varlığı somut bir varlık ya da madde, töz (substance) olarak gösteren metafordur ve bu tür metaforlarda bir şeyin ontolojik statüsü değişir ve bir şey, başka bir şeyin anlamını taşımaya başlar.

Osmanlı İmparatorluğu’nun Rumeli’deki önemli kültür merkezlerinden biri olan Üsküp’te 15. yüzyılın ikinci yarısında dünyaya gelmiş olan Üsküplü İshak Çelebi’nin gazelleri, bu çalışmanın örneklemini teşkil etmekte ve hedef alan “aşk”ın yeniden tanımlanmasında kullanılan kaynak alanlar tespit edilerek değerlendirilmektedir. Böylelikle bu kaynak alanların bilgisinde gizli olan ve özelde Üsküplü İshak Çelebi’nin, genelde ise bir geleneğe tabi olan Klasik Türk şairinin “aşk”ı yüklediği anlamların günümüz okuru tarafından da daha net bir biçimde görülür ve anlaşılır hâle gelmesine katkı sağlanmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Şiiri, Üsküplü İshak Çelebi, Ontolojik Metafor, Aşk.

Halk Edebiyatının Son Temsilcilerinden Elbistanlı Sırrı ve Şiirleri

Prof. Dr. Hikmet ATİK

Necmettin Erbakan University, *nevahik@hotmail.com*

Asıla adı Sırrı Yinanç olan ve halk edebiyatının son temsilcisi olarak kabul edebileceğimiz şairimiz 1934 yılında Elbistan'da doğmuştur. Orta öğretimini Elbistan'da tamamladıktan sonra Sivas Öğretmen okulunu bitirmiştir. Daha sonra girdiği Konya Selçuk Eğitim Enstitüsü Türkçe Öğretmenliği'nden 1956 yılında mezun olmuştur. Bu tarihten itibaren Anadolu'nun bir birçok şehrinde öğretmenlik ve idarecilik yapmıştır.

Şiire ve edebiyata meraklı ve ilgili olan Sırrı Yinanç görev yaptığı dönemlerde daima şiir yazma alışkanlığını sürdürmüştür. Öğretmenlik mesleğinde de çok başarılı ve sevilen biri olmuş her zaman vatanını ve milletini seven öğrenciler yetiştirmek için fedakârca çalışmıştır. Bu fedakâr çalışmalarının karşılığı olarak 1986 yılında Kahramanmaraş'ta yılın öğretmeni seçilmiştir.

1986 yılında emekli olan şair 1989 yılında vefat etmiştir. Ömrü boyunca 400 den fazla şiir kaleme almış olan şair, şiirlerinde halk edebiyatı geleneğine uygun olarak hece vezni ile şiirler yazmıştır. Bu şiirleri iki büyük defterde toplamıştır.

Şiirlerinde kâh Karacaoğlan kâh Dadaloğlu'nun izleri yanında onun kendine has üslubu ile duygularını, aşklarını, öfkelerini ve tepkilerini dile getirdiğini görmek mümkündür.

Onun samimâne kaleme almış olduğu şiirlerden hareketle Türk halk edebiyatının son temsilcileri arasında zikredilmesi mümkündür.

Bu tebliğimize bazen Sırrı bazen da Gariban mahlasını kullanarak şiirler yazan şairimizin hayatı, şiirleri ve şiir anlayışı ile ilgili bilgiler vermeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Sırrı, Edebiyat, Halk Edebiyatı, Şiir.

Trakya Ağzında Bir Sözcük: Aydamak

Asst. Prof. Fatma Sibel BAYRAKTAR
Trakya University, fatsibayraktar@gmail.com

Trakya bölgesi denince aklımıza üç devletin sınırları arasında dağılmış bir coğrafya gelmektedir; Yunanistan, Bulgaristan ve Türkiye. Bu bölge ağızları büyük Türk Dünyasının nadide bir parçası olarak dil özellikleri bakımından ölçünlü Türkçeden kimi zaman ayrılır. Bu ayrılış ses ve biçim farklılıklarının yanında söz varlığı olarak da kendisini belli etmektedir.

Biz bu çalışmamızda bölgeye has olan bir fiili inceleyeceğiz: ayda-. “hayvanları sürmek, sevk etmek” anlamına gelen bu fiil, ölçünlü dilde mevcut değildir. Başka bölge ağızlarında da rastlanmaz. Ancak Trakya bölgesinde farklı siyasi coğrafyalarda olmasına aldırmadan üç devletin bünyesindeki Türk ağızlarında yaygın olarak bulunmaktadır. “sür-” fiilinden farklı bir kullanım alanı olan bu sözcük ile el arabası ile at arabasının kullanımlarını farklı birer işleyiş olarak sözlüklerde yerini almaktadır.

Bu çalışmanın evreni ayda- fiilinin ilk kez nerede görüldüğü, kullanıldığı ağızlar ve varsa yakın uzak lehçeler, Türkiye’de görüldüğü bölgeler olarak sınırlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Trakya Ağzı, Sözcük, Aydamak.

Oğuz Türkçesi Metinlerinden Salsal-name'nin Paris Nüshası

Prof. Dr. Nadir İLHAN

Kırşehir Ahi Evran University, nadirilhan@ahievran.edu.tr

Büyük Selçuklu Devleti ve Anadolu Selçuklu Devletini de kuran Oğuzlar, XIII. Yüzyıldan itibaren kendi ağız özelliklerine dayalı olarak Eski Oğuzca veya Eski Anadolu Türkçesi de denilen edebî yazı dillerini geliştirmişlerdir. Anadolu sahasında yazı diline dönüşmeden önce Harezm, Maverai'n-nehir ve Horasan bölgelerinde de Oğuzcanın yaygın kullanıma sahip olduğu bilinmektedir.

Kaynaklarda varlığında bahsedilen ancak günümüze ulaşmayan Oğuzcanın ilk eserlerinden biri olarak söz edilen Salsal-nâme'nin 1571'de yazılan nüshası ile İbni Yusuf tarafından tekrar nazmedildiği söylenen Paris nüshası eserin günümüze ulaştığını göstermektedir.

Kültür Bakanlığı Yazmalarında, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda kayıtlı olan eserle ilgili olarak yazmalar kataloğunda “Eser, basit bir aruz vezniyle yazılmış nazm şeklinde hikâyedir. ...” bilgisi yer almaktadır. Kültür Bakanlığı Yazmalarında, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda yer alan metnin baş ve son kısımları eksik olduğu için eserde istinsah tarihi ile ilgili herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Kültür Bakanlığı kataloğunda yer alan “Eserin kağıt ve yazı likleri en geç 13. yy.da yazıldığını göstermektedir.” sözlerden bu nüshanın National Biblioteque'de bulunan Paris nüshasından daha eski olduğu anlaşılmıştır.

Eserin National Biblioteque'de bulunan Paris nüshası 49 varak olup Suppliment Turc 1207'de kayıtlı olan eksik bir Hafız Divanına 73b varak numarasıyla numaralandırılmış olarak eklenmiş 97a varak numaralı sayfada tamamlanmıştır. National Biblioteque'de bulunan Paris nüshası ile ilgili Aldo Galota'nın Turcica'daki yazısında hikâyenin 1571'de İbni Yusuf tarafından tekrar nazmedildiği bilgisi verilmiştir. Ancak nüshanın sonundaki temmet kaydında eserin Ahmed bin Ali bin Haydar ed-Duri tarafından yazıldığı bildirilmiştir. Eserin vezni de nüshanın son sayfasında;

Fa'Ölâtün fa'Ölâtün fa'Ölât
Bize Allah vire Öakibet necât

Ten sarâyın cân tutdukça makâm
Vir salavât mustafaya ber-devâm

mısralarında gösterilmiştir.

Eserde, Hz. Ali'nin yendiği devin isminin salsal olması, insanın yaratılışındaki temel madde olan balçığa işaret olmalıdır. Eser kuruluş devri metni olması dolayısıyla Eski Türkçe döneminin bir kısım özelliklerini içermekte, Oğuz Türkçesinin dil özellikleri de yansıtmaktadır. Bu özelliğiyle de karışık dilli eserler diye adlandırılan eserlerde görülen bir kısım özellikleri de taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Oğuz Türkçesi, Salsal-Name, Eski Türkçe.

Ahmed Şem’î’nin “Hülâsatü’l-Ahlâk” Adlı Eseri ve Ahlaka Dair Görüşleri

Assoc. Prof. Ahmet DOĞAN

Kırşehir Ahi Evran University, adogan.f@gmail.com

Assoc. Prof. Seval YİNİLMEZ AKAGÜNDÜZ

Kırşehir Ahi Evran University, sevaöyinelmez@gmail.com

“Hülâsatü’l-Ahlâk”, Enderûn-ı Hümâyûn’da Osmanlı Türkçesi, Arapça, Farsça ve Ahlak İlmi derslerini yürütmekle vazifeli olan Ahmed Şem’î tarafından kaleme alınmış bir eserdir. Saray içerisinde kurulmuş bir mektep olan Enderûn-ı Hümâyûn’un son öğretmenleri arasında yer alan Ahmed Şem’î’nin ders kitabı olarak hazırladığını beyan ettiği “Hülâsatü’l-Ahlâk”, bu eğitim kurumunun II. Meşrutiyet’le birlikte kapatılmasından sadece bir yıl öncesinde basılmıştır. II. Abdülhamit Dönemi’nde İstanbul Asr Matbaası’nca 15 Safer 1323 (30 Mart 1907) senesinde Arap harfli olarak neşr edilen eser, o dönem bu konuda yayınlanan hemen bütün eserler gibi öğrencilerin dinî ve ahlaki dinamikler çerçevesinde yetiştirilmesini gaye edinmiştir.

Eserin yazarı olan Ahmed Şem’î’nin bizzat kendi ifadesiyle “Hülâsatü’l-Ahlâk”, o dönem idadî (lise) ve âlî (yüksek okul) derecedeki öğrenciler için ahlak eğitimi konusunda pek çok ders kitabı yazılmış olmasına rağmen rüşdî (ortaokul) seviyedeki öğrenciler için yeterli derecede ders kitabı mevcut olmamasına binaen yazılmıştır.

Güzel ahlak sahibi olmak adına olumlanan ve sahip olunması beklenen değerlerin yanı sıra olumsuzlanan ve uzak durulması istenen davranış ve huyların işlendiği Hülâsatü’l-Ahlâk’ta bu bağlamda faziletler (iyi değerler) ve reziletler (kötü değerler) başlıklarıyla kategorize edilen kavramların ortaokul düzeyinde bulunan öğrencilere kazandırılmaya çalışıldığını söyleyebiliriz. Eser bu anlamda II. Abdülhamid Dönemi eğitim anlayışını yansıttasının yanı sıra odönem rüştiyelerindeki ahlak eğitimine ilişkin bilgi vermesi açısından da ayrıca önem arz etmektedir.

Bu bildiride, ortaokul seviyesindeki öğrencilerin temellük etmesi adına -büyük ölçüde geleneksel ahlak kitaplarında işlenen- ahlaka ilişkin değerler manzumesinin sadeleştirilerek bir ders kitabı hâline dönüştürüldüğü Hülâsatü’l-Ahlâk’ta Ahmed Şem’î’nin bu konuya dair görüşleri eserin yazıldığı dönem de göz önünde bulundurarak irdelenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ahmed Şem’î, Hülâsatü’l-Ahlâk, Değer, Ahlak Eğitimi.

Cevad Kâzım'ın “Gönül Yaşlarım” İsimli Eseri

Asst. Prof. Ramazan BÖLÜK
Munzur University, ramazanboluk@gmail.com

Bu bildiride hemen hemen tüm edebî türlerde eser veren Cumhuriyet dönemi şairlerinden Cevad Kâzım'ın *Gönül Yaşlarım* adlı şiir kitabının latin harflerine çevirisi ve tanıtımı yapılacaktır.

Cevad Kâzım, henüz kendisi hakkında detaylı bir monografi çalışması yapılmamış Cumhuriyet dönemi şairlerindendir. Kendisi hakkında en ayrıntılı bilgi “Şehid Yolunda” isimli İstiklal Harbi hatıralarında yer almaktadır. Eserlerinde konuşma dilini şiire taşıması, aruzdan ziyade hece ölçüsünü kullanması ve seçtiği izlekler onun “Millî Edebiyat” dönemi şiirlerinin öne çıkan özelliklerini yansıtmaları bakımından önemlidir. Milli mücadele döneminde yaşayan ve aynı zamanda bir asker olan Cevad Kâzım eserlerinde açık ve somut bir dil tercih etmesi ile de Millî Edebiyat dönemi şairlerinden olarak değerlendirilebilir.

Tanıtımını yapacağımız *Gönül Yaşlarım* adlı eser 1928 yılında İstanbul'da Sebat Matbaası tarafından basılmıştır. 136 sayfadan oluşan eserde Gönül Yaşlarım bölümünde 44, İntifâh bölümünde 9, Gül ve Kelebek bölümünde 2 şiir olmak üzere toplam 55 şiir yer almaktadır. Dil unsurları bakımından şiirlerinde seçtiği kelimeler anlam yönünden sade ve anlaşılır, halk tabirlerine yakın bir görünüm arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cevad Kâzım, Millî Edebiyat, *Gönül Yaşlarım*.

Makedonya Türklerince Söylenen Türkülerde Kullanılan İkilemeler

Asst. Prof. Levent DOĞAN
Trakya University, *ldogan@trakya.edu.tr*

Gonca GÜLVODİNA
Trakya University, *gncgulvodina@gmail.com*

Bu çalışmada Balkan coğrafyasının önemli bir parçası olan Makedonya Türkleri tarafından yakılan türkülerde yer verilen ikilemeler incelenmiştir. Söz konusu türküler yazılı iki kaynaktan tespit edilmiş ve türkülerde kullanılan ikilemeler çeşitli açılardan irdelenmiştir.

İkileme türü dünya dillerinde az sayıda örneği bulunan bir tür olmasına rağmen Türk dilinde sıkça kullanılan bir dil bilgisel ögedir. Bu sebeple ele aldığımız türkülerde de çokça örneğinin olduğu saptanmıştır. Çeşitli dil bilgisel anlamlara sahip ikileme türü araştırmamızda anlam, şekil, kuruluş ve görev bakımından sınıflandırılmıştır. İncelenen türkülerdeki ikilemelerin yorumlanmasına ve dil bilgisel açıdan değerlendirilmesine sonuç bölümünde yer verilmiştir.

Araştırma bulgularına göre çalışmada değinilen ikilemelerin halk edebiyatı sözlü kültür unsurları içinde yer alan türkülerde sıklıkla başvuru alan bir dil bilgisel öge olduğu saptanmıştır. Çalışmada ele alınan ikilemeler dil bilgisel kullanımlarının yanı sıra yerel ağız özelliklerini de ihtiva eden bir tür olarak karşımıza çıkmıştır.

Anahtar **Kelimeler:** Makedonya, Türküler, İkilemeler,
Sınıflandırma.

Edilgen Çatılı Cümlelerin Toplumun Düşünce Yapısına Etkisi

Assoc. Prof. Yusuf AVCI

Çanakkale Onsekiz Mart University, yavci@comu.edu.tr

Sema ÇİÇEK

Çanakkale Onsekiz Mart University, sema.cck@windowslive.com

Başka kültürlerin etkisi altında kalan ve kimliklerinden uzaklaşmaya başlayan toplumlar kültürel olarak da yozlaşmaya başlar. Kültür yozlaşmaları bir süre sonra dildeki bozulmaları da beraberinde getirir. Farklı toplumların kültürel değerleri yavaş yavaş Türk toplumunun içine girdiği ve bozulmaların da yavaş yavaş olduğu göz önüne alındığında farkındalığın algılanamadığı gözlemlenmektedir. Edilgen çatılı cümle kullanımı bu yozlaşma sonucu artış gösteren bir kullanım şeklidir. Çalışmamız, kültürel yapının bozulmasıyla daha fazla kullanılmaya başlanan edilgen çatılı cümlelerin toplum üzerindeki olumsuz etkileri üzerinedir. Edilgen çatılı cümle kullanımının yaygınlaşması sonucu toplumun kültürel yozlaşmaya daha meyilli hale geldiği görülmektedir.

Çalışmanın verilerini toplumun farklı yaş gurubu ve eğitim düzeyindeki 273 kişiye uygulanan anket sonuçları oluşturmaktadır. Anket sorularının 3 tanesi demografik özellik taşıırken 14 tanesi ise edilgen çatı kullanımıyla ilgilidir. Edilgen çatılı cümle kullanımının toplumu pasifleştirip pasifleştirmedeği sonucuna odaklı yorumlar getirilerek hazırlanan farklı sorulara verilen cevaplar tablolar halinde hazırlanmış ve yorumlanmıştır. Çalışmamızın sonucunda edilgen çatılı cümle kullanımının hareketli bir özelliğe sahip Türk toplumunun aktif yapısına uygun bir kullanım olmadığı söylenebilir. Aktif olma ve insanı ön plana çıkartmanın ayırıcı özellik olduğu Türk dilinde, pasiflik ve öznenin geri plana atılmasına sebep olan edilgen çatının kullanımı insanları da zamanla pasifize etmektedir. Dil ile ilgili bir unsurun sosyal yapıyla değerlendirildiği bu çalışma dil-toplum açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Yapı, Edilgen Çatı Kullanımı, Edilgen Çatının Olumsuz Etkileri, Aktif-Pasif İnsan.

Art as the Agent of Patriarchal Ideology: Construction of the Ideal Woman in Ovid's *Pygmalion and Galatea*

Lec. Ebru UGUREL OZDEMİR
Aksaray University, ebruugurel@gmail.com

Since archaic times woman has always been considered a bodily entity without any sense of soul and identity. Because of her association with the immanent nature of being – like a slave or an animal – woman has been a toy in the hands of male authority. Based on the idea that she is the source of evil woman is believed to be the one who is to be kept under the repressive forces of patriarchal power. Because woman is regarded as a material embodiment, man declares his superiority over her by claiming his (given) reasonable stance in life. In other words, assuming to be the representative of God on earth and thus to have the right to sovereign woman, man always attempts to shape her in accordance with the ideal female image that masculine domain dreams to possess. In this regard, in the mythological story, *Pygmalion and Galatea*, Pygmalion, as the sculptor, creates a woman who is totally different from those whom he hates in real life; this (man)made woman whom he names Galatea is amenable to her creator in every respect. Thus, his art becomes an instrument of the ideology that supports patriarchal power to construct woman for the purpose of the satisfaction of male ego and pleasure. In this study, the conventional portrayal of femininity is discussed with reference to the philosophical definitions; the dualist philosophy which causes woman to be treated as an object is examined within Ovid's tale of *Pygmalion and Galatea*. The ideological power of Pygmalion's art is discussed with reference to Althusser's notion of ideology.

Key Words: Traditional Philosophy, Ideology, Althusser, *Pygmalion and Galatea*

Breaking the Gender Dualism through the Jungian Archetype: Interpretation of Anima/Animus in Hansel and Gretel

Lec. Ebru UGUREL OZDEMİR
Aksaray University, ebruugurel@gmail.com

Constituting an essential part of children's literature, fairy tales have instructional and informative function for children's identity development. As a genre, the fairy tale focuses on the phantasmatic characters and themes with the purpose of fostering the imaginative power of children. No matter how child-oriented fairy tales seem to be, they are indeed the reflections of the expectations of the society. Put it differently, fairy tales serve a function in transferring cultural values that are determined via ideological assumptions. Gender roles, to illustrate, are normalized through the tales and children are dictated to internalize them as the norm. Albeit regarded as the representative of civilization and equality, the Western culture does lead the drive for the categorization between man and woman through masculine and feminine codes in children's literature. However, the unconscious mind indeed enables individuals to subvert the traditional gender perception through overcoming the binary dualism between man and woman, feminine and masculine. In this paper, the relationship between gender roles and fairy tales are discussed, and the Western views on sex/gender construction are analyzed within *Hansel and Gretel*, and the deconstruction of feminine and masculine roles are discussed with reference to the Jungian concepts of anima and animus.

Key Words: Fairy Tales, Sex-Role Stereotypes, Western Culture And Ideology, *Hansel and Gretel*.

Storytelling – a Form of Cultural Women’s Activism

Dr. Marijana KLEMENCHICH

International Balkan University, *marijana.klemenchich@ibu.edu.mk*

Women in Macedonia realize how important it is to share the stories about the lives of women, and they started to publicly gather and tell their stories, which are a form of cultural activism. One of these important events that are held in Macedonia, which promotes the stories of women is the PichPric event – evening of storytelling, moderated by Ana Vasileva and Rumena Buzarovska, which is realized completely on a voluntary basis by the creative team and participants. The event is part of the promotional activities for the festival of Feminist culture and action “First, so feminine”, which is supported by the European Union. The content of the activities related to the festival for Feminist culture and action Firstly, so female is raising feminist awareness through the promotion of women from the cultural and social life in Macedonia with the help of the continuation of the tradition of oral women art, which is usually outside the established canonized history. Storytelling and the stories of the women emphasize the important role of women in history and today and the importance of the women’s writing as well.

Key Words: Storytelling, Women’s Stories, Cultural Activism, Women’s Writing, Women’s Tradition.

Nâzikî Mecmuasında Yer Alan Duaların İncelenmesi

İmran TEKELİ

Gazi University, *imranazak1453@gmail.com*

Mecmua cem kökünden gelip toplama eser, her konuya ait bilgiden bahseden antoloji ya da koleksiyon demektir. Bu çalışmada, Berlin Kraliyet Kütüphanesi Wilhelm Pertch Katalogu Ms. Diez. A. Oet. 82 numaralı Nâzikî Mecmuasında bulunan dua metinleri yazıldığı dile ve konusuna göre sınıflandırılmış ve incelenmiştir. İnsanlar türlü durumlarda; yaşadıkları zorlukları aşmada, yaşama sevinçlerinin yok olmasını engellemekte, kendilerine yapılan bir kötülüğü ortadan kaldırmakta duaya başvurmuştur. Bazen de kötü niyetli insanlar, sevmedikleri kişi ya da kişilere zarar vermek için duaları kötü niyetlerine alet olacak şekilde kullanmıştır. Dua kelimesi de zaten Arapça çağırmak; yardım dilemek, bir şey istemek anlamına gelmektedir. Şairin biyografisini oluşturmada ve psikolojisini anlamada Nâzikî'nin bizzat kendisinin tertip ettiği anlaşılan mecmuadaki her türlü metni değerlendirmenin yararlı olacağına inanılarak bu çalışma oluşturulmuştur. Yapılan bu çalışma ile mecmuayı tertip eden ve bir 17. yüzyıl şairi olan Nâzikî'den hareketle hem 17. yüzyıl insanının ve özelde bir şairin ruh dünyasına, beklentilerine ulaşılmaya çalışılacak hem de Nâzikî'nin biyografisini oluşturmak amacıyla yeni bir adım atılacaktır. Böylelikle bugün için edebiyat dünyasının ve edebiyat tarihinin karanlıkta kalan bir yüzü daha aydınlığa kavuşacaktır.

Anahtar Kelimeler: Divan Edebiyatı, Nâzikî, Mecmua, Dua.

Köktürkçe Ders Materyalleri Üzerine: Ders Kitapları

Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM

International Balkan University, mdursunerdem@gmail.com

Asst. Prof. Ümit Özgür DEMİRCİ

Düzce University, umitdemirci41@gmail.com

Gerek ülkemizde gerekse yurtdışındaki Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde lisans ve lisansüstü düzeyde *Orhon Türkçesi*, *Köktürkçe*, *Eski Türkçe*, *Tarihî Türk Şiveleri* vb. isimlerle okutulan derslerin içeriğini Bengü Taşlar oluşturmaktadır. Türkoloji bölümlerinde gelenekselleşmiş biçimde bu derslerin işleniş biçimi, Bengü Taşlardan alınan cümle örneklerinin incelenmesi oluşturmaktadır. Bu dersler umumiyetle Bengü taşları, Köktürk yazılı tıpkıbasımından okuma, Türkiye lehçesine tercüme, yazıtlardaki sözcüklerin incelenmesi biçimindedir. Sözcükler incelenirken kelimenin anlamı, kökeni ve eklerin doğru tespiti; sözcüğün kök/gövde biçiminin tarihî ve çağdaş lehçelerdeki seyri, sözcükteki yapım ve çekim eklerinin tarihî ve çağdaş lehçelerdeki biçimleri verilmektedir. Özellikle bu dersler, lisansüstü (yüksek lisans ve doktora) düzeyinde ise, Bengü taşlardaki sözcükler, yapım ve çekim ekleri çok daha ayrıntılı biçimde incelenmektedir. Hatta lisansüstü düzeydeki bir derste yazıtlarda problemli olan kelimelerin okunma ve anlamlandırma tartışmaları da verilmektedir. Böylece lisansüstü eğitimle Türk dilinin ilmine talip olmak isteyen öğrencilerin daha iyi yetişebilmeleri için önemlidir. Son zamanlarda ülkemizde *Orhon Türkçesi*, *Köktürkçe*, *Eski Türkçe*, *Tarihî Türk Şiveleri* vb. isimlerle okutulan dersler için ders kitapları hazırlanmaya başlanmıştır. Bu bildirimizde, bu amaçla hazırlanacak ders kitabının özellikleri nasıl olmalıdır, bunlar vermeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Köktürkçe, Ders Kitapları, Türk Dili.

Büyük İskender ve Zerdüştlere Kutsal Kitabı “Avesta”

Prof. Dr. Sevin ARSLAN
Çağ University, alilsevin@hotmail.com

İran’ın ulusal dini olarak gelişme gösteren “Zerdüştlük”, Güneş’i mukaddes olarak gördüğü için tanrılaştırmış, Güneş’e ilişkin kavramlar etrafında yeni bir inanç ağının ortaya çıkmasına olanak sağlamıştır.

Zerdüştlük; tasavvufta “sıcaklık-soğukluk”, “aydınlık-karanlık”, “sevgi-tiksime”, “iyilik-kötülük” ve “tinsel ölümsüzlük” benzeri zıt kavramların çıkışına da öncülük etmiştir. Aynı şekilde “Yeni-Platonculuk”un Tanrı’yı arınmış engin bir ışık (nur) şeklinde görmesi, yaratılış olayını özden dışa taşan (*emanatio*) bir hareket şeklinde nitelemesi bu İran öğretisinden ilham alan düşüncelerdir.

Zerdüştlük inancının kutsal kitabı “Yeni Platonculuk” ile özdeşleştirilen Avesta’dır. Perslerin, Zerdüş’t’e bağlı bulunduğunu ortaya konulduğuna inanılan Avesta’nın metni, M.S. IV. yüzyılda ancak belirlenebilmiştir. Tamamı 12 000 öküz derisine yazıldığı tahmin edilen “Avesta”; M.Ö. 356—323 yılları arasında yaşayan ve M.Ö.336-323 yılları arasında tahtta hüküm süren Makedonya kralı Büyük İskender tarafından, M.Ö. 334 yılının ilkbaharında çıktığı Doğu Seferi sırasında M.Ö. 331 yılında ele geçirdiği İran’da Persepolis (*Parsa*) kentinde yakılmıştır. Bu konuda yapılan kimi araştırmalarda ise Persepolis Kütüphanesinin yakılması sırasında Avesta’nın tamamının yakıldığı yâda Büyük İskender tarafından Paganist dine aykırı olan bazı kısımlarının bizzat Büyük İskender tarafından seçilerek alınıldığı kitabın tamamının yakılmadığı yolunda günümüzde çeşitli spekülasyonlar bulunmaktadır.

343 yılında Makedonya Kralı II. Philip tarafından, 13 yaşındaki oğlu İskender’i -Bu çocuk daha sonra hareketleri ve fetihleriyle adını tarihe altın harflerle yazdıracak Büyük İskender’dir- eğitmesi için görevlendirilen Aristoteles, 8 yıl boyunca İskender’e dersler vermiş hem de İskender’in generallerini eğitmiştir.

Bu bildiri kapsamında Avesta’nın yakılması meselesi doğu uygarlığını geri bıraktırılması sorunu Yeni Platonculuk ve Aristoteles mantığı açısından irdelenecek, çıkarımlarda bulunulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aristoteles, Avesta, Büyük İskender, Platon, Zerdüştlük.

Ortaöğretimde Yabancı Dil Olarak Almanca Derslerinin Teknoloji Odaklı Eğitim Dersleri İle Ortak Çalışma İmkanları

Lec. Dr. Harun GÖÇERLER
Namık Kemal University, hgocerler@nku.edu.tr

Günümüzde, çağdaş toplumlar arasında sosyal ve ekonomik çerçevede gelişmiş bir ülke olabilmeyi ön koşulu, sadece bilgisayar kullanmayı bilen değil, kendini bilgi toplumuna hazır olarak geliştirmeyi bilen bireylerin yetişmesidir. Bilgiye erişim, teknolojik gelişme yabancı kalmama, yeni teknolojileri eğitim sistemimize adapte etme gibi konularda Türkiye’de özellikle 2000’li yılların başından itibaren hız kazanan bir çok çalışma yapılmaktadır. Bunların içerisinde en öne çıkanı ise FATİH Projesi olmuştur. Şüphesiz eğitim sistemimizde önemli bir yeri olan bu proje, bir çok çalışmayı ve tartışmayı da beraberinde getirmiştir.

Bu çalışmanın öncelikli amacı, bilişim teknolojileri ve yazılım derslerinde ve bilgisayar bilimi gibi derslerde yabancı dil olarak Almanca öğretimi dersleri ile ortak çalışma zemini oluşturulması yönünde tespitler yapmak ve öneriler sunmaktır. Bir diğer amaç ise, Türk eğitim sistemi içerisinde öğrencilerimize teknolojinin etkin kullanımını kazandırmayı hedefleyen projelerden olan FATİH Projesi aracılığı ile sınıflarda kullanıma sunulan etkileşimli tahtaların, Almanca derslerinde etkili kullanımına yönelik önerilerde bulunmaktır. Bu sayede Almanca derslerinde öğretilen özellikle kelime bilgisine dayalı konuların kalıcılığının artırılabilceği ve bunun yanında öğrencilerin dinleme-anlama becerilerinin geliştirilebileceği savunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Almanca Öğretimi, FATİH Projesi, Disiplinlerarası Çalışma, Dil Dersleri, Akıllı Tahtalar.

Pend-Nâme Şerhlerinden Hareketle Dinî-Ahlakî Eserlerin Şerhlerinde Başvurulan Kaynaklar

Asst. Prof. Gülçiçek AKÇAY

Trakya University, gulcicekkorkut@hotmail.com

Klasik Türk edebiyatının önemli bir çalışma sahası olan metin şerhi meselesine bakıldığında şerh edilen metinlerin büyük çoğunluğunun, dinî-tasavvufî ve ahlakî eserler olduğu görülür. İranlı şair Ferîdüddîn Attâr'ın Farsça *Pend-nâme* adlı eseri de Türk edebiyatı içerisinde çeşitli şerh yöntemleriyle defalarca değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sırasında şarihlerin yararlandığı kaynaklar ve mahiyetleri de bugün edebiyat araştırmacısının ilgilendiği konulardandır. Bildirimizde çeşitli yüzyıllara ait *Pend-nâme* şerhlerinden *Sa'âdet-nâme* (Şem'î), *Müfid* (Abdurrahman Abdî Paşa), *Şerh-i Pend-i Attâr* (İsmail Hakkı Bursevî), *Berg-i Dervîşân* (Mustafa Refî'a) *Rûhu's-Şurûh* (Kilisli Mustafa Rûhî) ve *Mâ-hazar* (Mehmed Murad Nakşibendî) adlı eserlerde atıf yapılan kaynakları çeşitli özelliklerine göre sınıflandırarak tanıtacağız. Böylece klasik Türk edebiyatı alanına giren dini- ahlaki metin şerhlerinin ortak kaynakları hakkında genel bir hükme ulaşabileceğiz.

Anahtar Kelimeler: Pend-nâme, Şerh, Feridüddin Attâr, Ahlak, Şerh Kaynakları.

Mecmâ-i Tıp Adlı Eserdeki Söz Varlığı

Dr. Mücahit AKKUŞ

Hitit University, *mucahitakkus01@hotmail.com*

Osmanlı döneminde yazılmış tıp kitapları söz varlığı açısından değer taşımaktadır. Bu metinlerde Türkçenin kullanımı önemli bir konu olarak ortaya çıkmaktadır. Hastalık isimleri, bitki isimleri, ilaç isimleri ve bunun gibi birçok terimin kullanım sıklığı burada önem kazanmaktadır. Bunların yanında tıp metinleri içerisinde günlük hayatta kullanılan diğer kelime yapılarının da ele alınmış biçimi incelemeye değerdir.

Bu çalışmada 17. yüzyılda yazılmış olan Mecmâ-i Tıp adlı eser incelenecektir. Türkçenin Arapça, Farsça, Latince vd. dillere göre hangi oranda kullanıldığı tespit edilecektir. Sayısal verilerle bu durum desteklenecektir. Manzum olarak yazılmış olan bu eserde tıp ile ilgili söz varlığı ortaya konacaktır. Örnekler verilerek çalışmanın önemi belirtilecektir.

Anahtar Kelimeler: Mecmâ-i Tıp, Söz Varlığı, Osmanlı.

A Jungian View of J.R.R. Tolkien's The Lord of the Rings

Assoc. Prof. Ana KECHAN

International Balkan University, *a.kechan@ibu.edu.mk*

A literary hermeneutic model based on the theories of Carl Gustav Jung, called archetypal interpretation or Jungian interpretation, has steadily been present on the literary scene since the 1950's and, in the second half of the 20th century, rivaled even the more prominent hermeneutic models. Its popularity has not abated in the 21st century, in which a revival of Romantic ideas, named neoromanticism, popularized once again the interest in Jung's theory of archetypes. Jung was primarily interested in the images in literary works, i.e. the symbols and archetypes, and hence, a Jungian interpretation of a literary work analyzes these archetypal images and insists that the archetypes define the form and the function of a literary work, whereas the meaning of a text is sculpted by the cultural and psychological myths. A prime example of a literary work abounding in archetypal content is the mythological creation of J.R.R. Tolkien, The Lord of the Rings. We have written extensively about the actualizations of specific archetypes in the trilogy, so for the purposes of this essay, we are going to give a more general look at the trilogy through the prism of Jung's ideas on individuation and the four psychological functions.

Key Words: Carl Gustav Jung, Individuation, Archetypes, J.R.R. Tolkien, The Lord of the Rings.

Author- Reader Relationship: From Analogue (Print) to Digital Books

Asst. Prof. Sanja Adjaip VELIČKOVSKI
International Balkan University, *sanjaadzaip@yahoo.com*

Asst. Suda NURKOVIĆ
International Balkan University

Digital technologies have infiltrated all the aspects of our everyday lives, and we increasingly see the analog technologies taking a step back in retreat, and causing changes in the way we relate to books and reading in general. With personal computers, and e-readers like Kindle, as well with the ever-larger screens on our digital phones, there is a tangible trend today towards accepting the digital screen as the medium where we do our reading. Digital is thus becoming the medium through which we see, understand, and interact with the world. It is almost as the Marshal McLuhan's prophecy come true, we already communicate, consume culture, and 'make' friends, etc. through the computer and the Internet, using these technologies, as they were extensions of ourselves.

However, the transition from analogue (print) to digital has become the transition that had very real effects on the ways we experience reading, in a more theoretical sense. Even if this transition has been taking place for past twenty (20) years, slowly permeating every aspect of our encounter with a text, we hardly noticed that it has changed the Author-Reader relationship, forever. And this change has resonated in the very core of the different levels of human communication.

In this paper I will discuss the possibility of addressing, and considering, the connection between the author and the reader as a special communication system, and accordingly attempt to examine that connections between the writer as the author, and the reader as a user, regardless of the medium the text is presented in (in an analogue or in digital form). It is important to point out here, that in this type of communication system, there is a need for consideration of the existence of an experiential field (in the system), which could be seen as based on the symbiotic and experiential harmony between the two communicators, in this case, between the author and the reader (user), in which the meanings of the separate processes are overlapping.

Key Words: Author, Reader, Analogue, Digital, Book.

James Wright's Poetry in the 1960s

Asst. Prof. Lidija DAVIDOVSKA

International Balkan University, *lidijadav@yahoo.com*

This paper illustrates and analyzes the immanent and experiential poetic model of James Wright's poetry published in the 1960s as a continuation of his poetics in the 1950s when it was in its inception. First, the paper explains the model in which the immanent agent of this poetry narrates its story, producing concrete and often colloquial language and a Bakhtinian-like chronotope, in this case, the Midwest. This narrative and often linear, experiential language inevitably exposes an array of voices, the inevitable heteroglossia with which the poetic agent enters into dialogue, thus sometimes revealing the "dialogization" of language as the main theme of the poem. As American poetry and culture of the late 1950s and 1960s begin to place their trust in the individual and its concrete experience, the poem adopts a more metonymic mode which does not rely so heavily on the metaphoric re-creation of reality as a verbal construct of the Self, but rather on a combination of givens found in reality while exploring their intrinsic symbolism. Wright's poetry is abundant with "natural", Frostian, metaphors that cluster and "nest" on the dominant metonymic structure, thus creating the illusion of reality transferred to the poem without artistic recreation. The presence of the human consciousness as a discovering agent that finally discovers its place in the larger Order of Nature, becomes the only way to create values in poetry. Therefore, it is "Nature" rather than culture that becomes the primary place of dwelling for poetry. As is evident in Wright's poetry, it was going back to the familiar creative grounds of Emerson's philosophy that resolves the Romantic Subject-Object dualism for mainstream American poets with transcendence in "Nature", and a Panentheistic belief in Oneness.

Key Words: James Wright, American Mainstream Poetry, Metonymic Poetry, Immanence, Experience.

Balkan Savaşları'ndan II. Dünya Savaşı'na Kadar Olan Dönemde Kuzey Yunanistan'da Azınlıklara Yönelik Dil Politikaları

Assoc. Prof. İbrahim KELAĞA AHMET
Trakya University, *ikelaga@hotmail.com*

Bildirimizde Balkan Savaşları'ndan II. Dünya Savaşı'na kadar olan dönemde (1913-1939) Yunanistan'ın kuzeyinde yaşayan azınlıklara yönelik devlet tarafından uygulanmış olan dil politikaları ele alınacaktır.

Balkan Savaşları'nın sona ermesinin ardından Bükreş Antlaşması'yla, Epir bölgesi ile Makedonya'nın büyük bir bölümünü ve izleyen yıllarda Batı Trakya'yı da sınırlarına dahil eden Yunanistan, topraklarını neredeyse iki katına çıkarmayı başarmıştır. Yunanistan'ın bu yeni hakimiyet alanında Türkler, Arnavutlar, Ulahlar, Yahudiler, Ermeniler, Slav-Makedonlar gibi farklı etnik kökenden ve dinden azınlık gruplar bulunmaktaydı. Yunancadan farklı bir dil konuşan bu azınlık gruplarının entegrasyonu ve mümkünse asimilasyonu için Yunanistan Balkan Savaşları'nın hemen ardından hareket geçmiştir. Bu entegrasyon sürecinde eğitim kurumları yürürlüğe konan dil politikalarının uygulama sahası haline gelmiştir. Anadili Yunanca olamayan etnik azınlıkların küçük yaştaki çocuklarının hızlı bir şekilde Yunanca öğrenmelerini sağlamak üzere özellikle Makedonya bölgesindeki yerleşimlerde 2 yıl süreli ana okullarında yoğun bir Yunanca programı uygulanması benimsenmiştir. O günün koşulları için (1913) şaşırtıcı sayılabilecek bir hızla Yunanca öğretim materyalleri hazırlanmıştır. Uygulamaları ve aksaklıkları yerinde denetlemek üzere bölgede görevlendirilen müfettişlerin hazırladığı raporlar doğrultusunda amaca yönelik olarak güncellenen bu dil politikaları istikrarlı bir şekilde sürdürülmüş ve ülke bütünlüğü için tehlikeli olarak değerlendirilen azınlık grupları için ana dilinin kullanılmasını yasaklamaya kadar varan ek önemler alınmıştır. Uygulanana dil politikaları 4 Ağustos 1936 tarihinde başlayan Metaksas'ın diktatörlüğü döneminde ivme kazanarak devam etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yunanistan, Dil Politikaları, Makedonya, Azınlıklar.

Kosova Türk Çağdaş Edebiyatında Dil, Yazım ve Anlatım Sorunları

Dr. Taner GÜÇLÜTÜRK

Priştine Yunus Emre Enstitüsü, tanergucluturk@hotmail.com

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Yugoslavya (Kosova ve Makedonya) Türklerine tanınan eğitim, yayın basın ve kültürel haklar ardından gelişen çağdaş Türk edebi yaratıcılığı çerçevesinde nazmın ve nesrin değişik türlerinde eserler yaratılmıştır. Ancak Kosova çağdaş Türk edebi yaratıcılığı söz konusu olunca, bu yaratıcılık sürecinde başta dil, yazım ve anlatımda değişik sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu edebiyatın iç ve dış etkiler yüzünden yazım-imla, fonetik, morfolojik, sentaks, semantik, frazeolojik sorunları barındırdığı görülmektedir. Kimi yazarlar kendilerini geliştirdikçe dil, yazım ve üsluptaki bu sorunları da aşmışlardır. Ancak hâkim olan bu sorunsal günümüzde de kimi eserlerde güncelliği ve geçerliliğini korumaktadır. Yaratıldığı çok dilli ortamın etkisi, Kosova Türklerinin edebi dilden başka Kosova Türk ağızlarıyla konuşmaları, aynı zamanda Türkiye'de dönemin Nurullah Ataç'ın öncülüğünü yaptığı öztürkçecilik akımının Balkanlara etkisi gibi etmenler dil, yazım ve anlatım unsurunu etkileyen başlıca faktörler olmuştur. “*Kosova Türk Çağdaş Edebiyatında Dil, Yazım ve Anlatım Sorunları*” adlı tebliğimizde başta edebi tahlil, edebi tenkid yanı sıra çağdaş dil, yazım ve anlatım araştırma metodolojileriyle irdelenecektir. Birinci el kaynaklar değerlendirilerek, interdisipliner olarak planlaştırılan bu çalışmamızın amacı, eleştirel-analitik bir yaklaşımla Kosova Türk çağdaş edebi eserlerinin dil, yazım ve anlatım nitelikleri ve sorunlarını incelemektir. Bilhassa çağdaş dil ve edebiyat bilimlerinde kullanılmakta olan eleştirel yaklaşım, betimleme-inceleme, edebiyat kuramı ve karşılaştırmalı-yapısal metodları da tercih edilecektir.

Dil, yazım ve anlatım başlıkları altında irdelenecek bu konu çerçevesinde önemli sorunsal olgular örnekleriyle birlikte tespit edilip sunulacaktır. Çalışmamız yayınlandıktan sonra Kosova'da Türkçe edebi yaratıcılıkla uğraşacak yazarların bir kılavuz olarak da değerlendirecekleri, bundan sonraki yaratıcılık süreçlerinde dikkat edip değerlendirecekleri bilimsel bir makaleyi de oluşturacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kosova, Kosova Türk Çağdaş Edebiyatı, Dil, Yazım, Anlatım.

Çağatayca Sıradışı Bir Hal Eki Kullanımı

Asst. Prof. Feyzi ÇİMEN
İstinye University, fcimen@istinye.edu.tr

İsim hâl eklerinin birbirinin yerine kullanılması, Türk dili tarihi içinde bilinen bir durumdur. Bu kullanımları kesin bir sonuca bağlamak zor olsa da şekil ve işlev olarak hâl eklerinin birbirine yakın olması (çeşitli fonksiyonlarla isimleri fiillere bağlamak gibi), yan ve üst katman etkisi, mahalli dil özelliklerinin müstensih tarafından esere yansıtılması, eklerin oluşma biçimleri, ek kısaltması gibi muhtemel sebepler ilk akla gelenlerdir.

Farklı farklı metinlerde ve ağız derlemelerinde daha önce tesadüf edilmeyen hâl eki kullanımlarına rastlanmaktadır. 1882 yılında istinsah edilen geç dönem Çağatayca bir Kelile ve Dimne tercümesinde sıradışı bir hâl eki kullanımı vardır. Bu eserde Çağataycada yaygın bir kullanım olan akkuzatif ekinin genitif ekinin yerine kullanılmasının yanında tersi olarak genitif ekinin de akkuzatif ekinin yerine kullanıldığı görülmektedir. Böylece akkuzatif=akkuzatif, akkuzatif=genitif; genitif=genitif, genitif=akkuzatif denkliği ortaya çıkmıştır.

Bu bildiride bu kullanımın bireysel bir müstensih tercihi mi, ek kısaltması veya başka bir gramer olayı mı yoksa bir ekin fonksiyonunun kesinleşmemesinden kaynaklanan nöbetleşe kullanım mı (veya ek nöbetleşmesi) olduğu hususu irdelenecektir. 15212 kelimelik hacimli bir metin olan söz konusu metinde yüzlerce defa geçen bu eklerin örnekleri incelenerek ve genel Çağatayca gramerleri göz önünde bulundurularak bu gramer olayının bir sebep ve sonuca bağlanmasına çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çağatay Türkçesi, Şekil Bilgisi, İsim Hâl Ekleri, Akkuzatif, Genitif.

Tanzimat Edebiyatı'nda Üstat-Talebe İlişkisi

Asst. Prof. Mehmet Ali GÜNDOĞDU
İstinye University, mgundogdu@istinye.edu.tr

1839 yılı Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra Osmanlı kültür ve edebiyat hayatında esaslı bir yenilik hamlesi başlar. Yüzyıl boyunca eskinin devamı olan klasik bir edebiyat zayıflarken, Batı etkisinde gelişen yeni bir edebiyat giderek kuvvetlenir. Hem eskiden izler taşıyan hem de Batı merkezli pek çok yenilik içeren böyle bir kültür ve sanat hamlesinin ortaya çıkmasında muhakkak ki farklı tecrübelerin nesilden nesile aktarımı son derece önemli bir rol oynamıştır. Üstat-talebe ilişkisi bağlamında döneme baktığımız zaman adeta zincir şeklinde devam eden sanat-kültür halkaları hemen göze çarpar.

Bu dönemde yeni Türk edebiyatını başlatan kişi olarak görebileceğimiz Şinasi üzerinde dönemin entelektüel paşalarının emeği ve bazı Fransız yazarların katkısı vardır. Yeninin en ateşli savunucusu Namık Kemal üzerinde ise Şinasi başta olmak üzere Leskofçalı Galip ve Şeyh Ahmet Efendi'nin büyük etkisi görülür. Üstatlarından aldıklarını kendinde sentezleyerek yeni bir şekle kavuşturan Namık Kemal, Tanzimat'ın ikinci nesli diyebileceğimiz Recaizade Mahmud Ekrem ve Abdülhak Hamid'i yetiştirir. Hem ortaya koyduğu çok sayıdaki eserleriyle hem de talebelerine yazdığı yüzlerce mektubuyla Namık Kemal yeni bir edebiyat ekolünün mimarlığını yapar. Onun talebeleri de bir sonraki neslin üstatları olurlar. Üretken bir mizaca sahip olan Abdülhak Hamid yeni tarz ve şekilleri ısrarla deneyerek kendisinden sonrakilere geniş bir yol açar. Ortaya koyduğu yetkin eserlerle “Şair-i Azam” unvanını alır. Atomdan yıldızlara kadar her güzel şey şiirin konusu olabilir diyen Recaizade Mahmud Ekrem, yetkin örnekler ortaya koyamasa da bir sonraki nesille Tanzimat'ı birbirine bağlayan köprü vazifesini deruhte eder; Servet-i Fünuncular tarafından “Üstat Ekrem” unvanıyla anılır. Tevfik Fikret, Galatasaray'dan Recaizade Mahmud Ekrem'in öğrencisidir. Onun şiir tarzını geliştirerek benzer temalarla yetkin şiir örnekleri verir. Tevfik Fikret de kendisinden sonrakilere üstatlık yapar. Ahmet Haşim Galatasaray'dan onun öğrencisidir. Tevfik Fikret'in yeni tarzını devam ettirerek üstat-talebe halkasını cumhuriyet dönemine kadar getirir.

Şinasi'den Ahmet Haşim'e kadar uzanan bu zincir halkasında üstatlar talebelerini hangi yönde ve ne kadar etkilemişlerdir? Bu ilişkiler nasıl ve hangi vasıtalarla devam etmiştir? Talebeler üstatlarına ne kadar sadık kalmışlar; nasıl muhalefet etmişler, hangi noktalarda yeni bir çizgiye kaymışlardır? Yeni Türk edebiyatı bu ilişkilerde nasıl şekillenmiş ve Cumhuriyet dönemine ulaşmıştır? Sunumda esnasında bu sorulara cevap verilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tanzimat Edebiyatı, Şiir, Namık Kemal, Şinasi, Recaizade Mahmut Ekrem.

Eski Anadolu Türkçesi Özellikleri Gösteren Meçhul Bir Mesnevi: Yusuf'un Ahmediyye'si

Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL
Amasya University, mfkoksal@gmail.com

Kütüphaneler, hâlâ edebiyat tarihimizin bilinmeyen yadigârlarını gizlemeye devam ediyor. Alan araştırmalarının artışı nispetinde yeni eserler, bilinmeyen müellifler, yeni nüshalar ortaya çıkmaktadır. Bu tebliğimizde bu tür eserlerden biri tanıtılacaktır.

Şahsî kütüphanemizdeki yazmalar arasında Mec.50/6 numarada kayıtlı risaleler mecmuasının 61b-120a sayfalarında bulunan eser, Yûsuf adlı bir müellife ait olup “Risâle-i Ahmediyye” başlığını taşımaktadır. Mesnevi nazım şekliyle ve aruzun mefâilün mefâilün feülün kalıbıyla kaleme alınan Ahmediyye'nin tespit edebildiğimiz bu yegâne nüshasının son beyitleri yarıklık dolayısıyla okunamaz durumdadır.

Mevcut hâliyle yaklaşık 1650 beyitten müteşekkil eserin ilk bölümünde Hz. Âdem'in yaratılışı, cennetten kovulması, tövbe etmesi, Hâbil-Kâbil meselesi ve Hz. Âdem'in ölümünden sonra peygamberimizin nurunun diğer peygamberlere intikali anlatılmakta, bilahare peygamberimizin doğumu ve mucizeleri ve Hazret-i Peygamber'in vefatından bahsedilmektedir. Bölüm başlıkları Farsça olan eserde bazı başlıkların yerinde hadis metinleri mevcuttur.

Konu itibarıyla “mevlid” de diyebileceğimiz Ahmediyye'nin yazılış tarihi belli olmamakla beraber dili tamamen Eski Anadolu Türkçesi özellikleri taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yûsuf, Ahmediyye, Mesnevi, Mevlid, Eski Anadolu Türkçesi.

Drina Köprüsü Üzerine Bir Tahlil Denemesi

Sezen CANATAN

Milli Eğitim Bakanlığı, *sezencnt@gmail.com*

Drina Köprüsü adlı eseriyle Nobel Edebiyat Ödülü kazanan İvo Andrić Yugoslav yazarlardan biridir. Eserde anlatılan olaylar Vişegrad kasabasında geçer. Sokollu Mehmet Paşa da Vişegradlıdır. Eğitim görmek amacıyla Enderun Mektebine götürülmüştür. Çocuklar mektebe devşirme usulüyle seçiliyordu. Önce Müslüman Türk ailelerin yanına yerleştiriliyor daha sonra saraylarda eğitim görüyorlardı. Bu eğitimden başarıyla geçenler Osmanlı yönetiminde üst düzeyde görev alabiliyordu. Yaşadığı yeri ve oradan ayrılışını unutmayan Sokollu, Drina Köprüsü'nü yaptırarak Vişegrad'a gödül borcunu ödemiştir. Yazar romanda iki yakayı birleştiren, bununla birlikte doğu ile batı kültürü arasında bağ kuran Drina Köprüsü'nü başkahraman olarak seçmiştir. Drina Köprüsü'nün hem birleştirici hem de ayırıcı özelliği vardır. Köprünün sağ kıyısında Müslümanlar yaşarken sol kıyısında Hristiyanlar yaşamaktadır. Köprü iki topluluğun da ortak mekânıdır. Yaşanan olaylar değişmiştir ama köprü hep aynı kalmıştır. İvo Andrić gerçek bir hümanisttir. Bu özelliği esere de yansıtmıştır. Eser ne yenilikçileri ne de gelenekçilerin tarafını tutar. Her insanı anlamaya çalışır. Bu çalışmada Drina Köprüsü romanı “Olay örgüsü, tema, zaman, mekân, dil ve üslup” başlıkları altında değerlendirilmiştir. Kişiler ile mekân arasındaki etkileşim irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Drina Köprüsü, Roman, Ivo Andrić.

Kutadgu Bilig’de Bar- Fiilinin Farklı Bir İşlevi Üzerine

Prof. Dr. Funda TOPRAK

Ankara Yıldırım Beyazıt University, fundatoprak25@hotmail.com

Yazıldığı 11. Yüzyıldan beri önemini hiç yitirmeyen Kutadgu Bilig Türkçenin edebi dil olmasında en önemli basamak taşlarından biri olarak görülür. Bir dilin edebi dil olması, o dildeki sözcüklerin sayısıyla değil semantik açıdan kullanım çeşitliliğiyle ilgilidir. Sözcükler dilde kullanıldıkça gelişir yeni anlamlar ve kullanım çeşitliliği de kazanır. Kutadgu Bilig de bu açıdan bakıldığında hem şairi Yusuf Has Hacıp’in edebi becerisini hem de dönemin dilinin gelişmişliğini gösterir. Kutadgu Bilig’de sözcükler hem çok anlamlı hem de çok fonksiyonlu kullanılabilmektedir. Bu çalışma Kutadgu Bilig’de geçen Türkçenin en yaygın fiillerinden bar- “varmak, gitmek, ulaşmak” fiilinin tezlilik fiili fonksiyonunda kullanılabildiğini göstermek üzere hazırlanmıştır. Bilindiği gibi tezlilik fiili Türkçede ber- ~bir- “ver-“ fiilidir. Bu yapı zarf fiil ekleriyle başka bir fiile bağlanır ve çabukluk, anilik, tezlilik anlamlarını fiile kazandırır: *geliver, görüver, yapiver* örneklerinde olduğu gibi...

körü bar-: görüver- KB Dizininde birleşik fiil olarak yer almayan bu birleşik fiil Reşit Rahmeti Arat tarafından anlamlandırılırken “dikkat et-“ şeklinde verilmiştir. Örneklerin büyük kısmı *körü bar* –fiilinde yoğunlaşmaktadır. Bu fiillerin görüver- şeklinde anlamlandırılmasının daha uygun olacağını düşünmekteyiz çünkü aşağıdaki örnekte görüldüğü üzere *körü bar-* fiili *kılu bir-* fiiliyle birlikte paralel bir mısra düzeni içerisinde kullanılmıştır. Arat, bu beyti anlamlandırırken dikkat et- anlamını hiç kullanmamış hatta *kılu bir-* tezlilik fiilini de göz ardı etmiştir. Arat’ın ve bizim aşağıdaki beyti anlamlandırmamız şöyledir:

Kılu birse erdi meniñ işlerim

Körü barsa erdi içim taşlarım (KB:425)

“(benim) içimi ve dışımı görüverseydi, benim işlerimi yapıverseydi”

Kutadgu Bilig’de tıpkı kör- fiilinde olduğu gibi bak- fiilinde de aynı yapı görülmektedir. az sayıdaki örnekte **baka bar-** “dikkat ediver, görüver, bakıver” anlamını bulmak mümkündür. Reşit Rahmeti Arat **baka bar-** fiilini de “dikkat edersen” şeklinde anlamlandırmaktadır.

baka bar-: dikkat ediver, görüver, bakıver

Baka barsa ters iş bu begler işi

Tapınsa telim terk yaranmaz kişi (KB:4753)

“dikkat ediver, bu beylerin işi ters bir iştir, insan hizmet etse de (onlara) yaranamaz”

Yukarıda örneklendirilen çekimlerinin yanısıra Kutadgu Bilig’de bar- fiili çıkıp bar-, keçip bar-, kodu bar-, turup bar- vb. çekimlerde de tezlilik fonksiyonuyla kullanılmıştır. Bu çalışmada sadece ver- fiilinin değil bar- fiilinin de tezlilik fonksiyonuyla kullanıldığı gösterilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kutadgu Bilig, Bar- Fiili, Türkçe, Dil.

İsmet İbrahim Bey'in Biladiyesi

Prof. Dr. Beyhan KESİK
Giresun University, b_kesik@hotmail.com

Bir yazarın gezip gördüğü yerlerden edindiği bilgi ve izlenimlerini anlattığı eserlerin genel adı olan seyahatnameler Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında çokça rastlanan bir türdür. Üç kıtaya hükmeden Osmanlı Devleti'nde savaş, memuriyet, iş bulma, sürgün, eğitim ve hac gibi maksatlar neticesinde insanlar seyahat etmiş ve bunların bir kısmı da gezip gördüğü yerlerdeki izlenimlerini aktarmıştır. Bundan başka çeşitli yolculuklar, hac kervanı menzilleri ve esaret hayatları da seyahatname türündeki eserlere konu edilmiştir. Bu tür denince akla gelen ilk ürün, Evliya Çelebi'nin on ciltten oluşan büyük eseridir. Türk edebiyatında seyahatnamelerin dışında şehirleri konu alan şehrengizler, müstakil kaside ve gazeller de kaleme alınmıştır. Bunların yanında şehir ve yer adlarının tevriyeli bir şekilde kullanıldığı bilâdiyeleri unutmamak gerekir.

Bu türdeki eserlerden biri de Halep kadısı olarak atanan İsmet İbrahim Bey'in manzum olarak kaleme aldığı ve Kartal'dan başlayarak Pendik, Hersek, Vezirhanı, Söğüt, Eskişehir, İnönü, Seyitgazi, Bardaklı, Hüsrevpaşa, Bayat, Bolvadin, Şahin Kayası, İshaklı, Akşehir, Erdek, Ilgın, Kadın Hanı, Lâdik, Konya, Karapınar, Ereğli, Hortu, Ulukışla, Şekerpınarı, Ceyhan Irmağı, Kurtkulağı, Payas, Beylan, Karamurt ve Halep gibi yerleşim yerlerini andığı eseridir.

Bu çalışma ile İsmet İbrahim Bey'in bilâdiyesi üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Seyahatname, Yerleşim Yeri, Hac, Yolculuk.

Kamil Harezmi-Divan-ı Kamil

Asst. Prof. Nursel DİNLER

Trakya University, nurseldnler@gmail.com

Yirminci yüzyıla iki büyük yazı dili ile ulaşan Türk dili, kabaca 15-20. yüzyıllar arasında, batıda Osmanlı Türkçesi, doğuda Çağatay Türkçesi ile temsil edildi. Çağatay Türkçesi, 1475 yılında Osmanlı idaresi altına giren Kırım hariç bütün Kuzey-Doğu Türklüğünün ortak yazı dili oldu.

Çağatay Türkçesi üzerinde çeşitli sınıflandırmalar bulunmakla birlikte bugün en fazla kabul gören sınıflandırma Janos Eckmann'a aittir:

1. Klasik Öncesi Dönem (15. yy başları-1465)
2. Klasik Dönem (1465-1600)
3. Klasik Sonrası Dönem (1600-20. yy başları)

16. yüzyılda Ali Şîr Nevâyî ile en parlak dönemini yaşayan Çağatay Türkçesinin 17. yüzyıldaki son önemli temsilcisi Ebûlgazi Bahadır Han'dır. Bahadır Han'dan sonra 19. yüzyıl sonuna kadar geçen süre Çağatay Türkçesi için Fuat Köprülü'nün tespiti ile gerileme ve çöküş dönemidir. Buna rağmen 19. yüzyılın sonuna kadar adından söz edilecek temsilciler bulunmaktadır. Çeşitli tarihî gelişmelerin sonucunda Çağatay Türkçesinin yazı dili mirası bugün Özbek Türkçesi ve Modern Uygur Türkçesinin üzerindedir.

19. yüzyılın başlıca edebî merkezleri Hive ve Hokant'tır. Bu yazıda konu edilen Dîvân-ı Kâmil'in yazarı Kâmil Harezmi Hive'de yetişmiş şairlerdendir. Kâmil'in eserleri; üç yazma nüshası olan bir divanı, başka şairlerin gazelleri üzerine yazılmış 284 muhammesi içine alan Muhammesât-ı Kâmil'i, Fahreddin Ali eş-Şaff'nin Letâ'ifü't-tevâ'if adlı eserinin Çağataycaya yaptığı çevirisidir.

Bu bildiride Kâmil Harezmi'nin Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmut Efendi 3303 numarada kayıtlı olan divanı tanıtılacaktır. Tarihî Çağatay Türkçesinin ve günümüz Özbek Türkçesinin standart özellikleri bellidir. Ancak Çağatay Türkçesinden Özbek Türkçesine evrilmiş süreci çok net olarak ortaya konabilmiş değildir. Üzerinde çalıştığımız Kâmil divanı metin-inceleme-indeks olarak hazırlanacak ve geçiş döneminin dil özellikleri ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çağatay Türkçesi, Dîvân-ı Kâmil, 19. Yüzyıl Doğu Türkçesi.

Ahmet Hamdi Tanpınar’ın Romanlarında “Yüzleşme”

Hatice BİLDİRİCİ

Milli Eğitim Bakanlığı, haticebildirici@gmail.com

Bu çalışmada “Yüzleşme”, insanın kendisi ile karşı karşıya gelerek sorgulamalar yoluyla asıl gerçeğini kavrama ve onu kabullenme çabası ve süreci olarak ele alınmıştır. Yüzleşme ile oluşan farkındalık, bireysel ve toplumsal ilerlemenin ilk adımı olarak değerlendirilebilir. İnsanın kendini tanımasında, bireysel ve toplumsal kusur ve ihtiyaçlarını idrak etmesinde sanat ve edebiyat aracılığıyla “yüzleşme” ortaya çıkabilir.

Burada Türk edebiyatının ve düşünce dünyasının önemli şahsiyetlerinden biri olan Tanpınar’ın yüzleşme algısı, yarattığı roman kişilerinin yüzleşme tutumları üzerinden değerlendirildi. *Mahur Beste*, *Huzur*, *Sahnenin Dışındakiler*, *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*, *Aydaki Kadın* adlı eserlerindeki özellikle ana karakterlerin kendileriyle, geleneksel değerlerle ve toplumsal değişimle yüzleşmeleri ele alındı.

Tanpınar; kurguya dayalı edebî metinlerinde, genel anlamda insanın ve özel anlamda Türk insanının -bilhassa Batılılaşma ekseninde- kendini kandırma veya olana değil olmasını istediğine inanma temayülünü bazen doğrudan bazen de dolaylı yoldan vurgulamıştır. Çalışmada, bu vurguları ve eserlerin temaları ile bu vurgular arasındaki bağları ortaya çıkarmak hedeflenmiştir.

Çalışma nitel bir desenle anlamaya dönük olarak betimlenmiştir. Roman ve öykülerindeki yüzleşme temasına dair bulguların yorumlanması yoluyla Ahmet Hamdi Tanpınar’ın edebiyata, psikolojiye sunduğu katkıyı disiplinler arası bir yaklaşımla açıklamak ve edebî metnin “yüzleşme” bağlamında insanın ve toplumun gelişimine etkisini değerlendirmek yeni araştırmalara ışık tutması açısından önem arz etmektedir. İlgili alan yazında” yüzleşme” değişkeni ile ilgili yapılmış çok az çalışmaya rastlandığından, çalışmanın litaretüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tanpınar, Yüzleşme, Disiplinler Arası.

İbn Haldûn'un Mukaddime'sinde Dil ve Üslûp

Prof. Dr. Mehmet Faruk TOPRAK
Ankara University, ftoprak@ankara.edu.tr

Modern tarihçiliğin, sosyolojinin ve iktisadın öncülerinden kabul edilen 14. Yüzyıl düşünürü, devlet adamı ve tarihçisi Abdurrahman b. Muhammed b. Haldûn (1332-1406), kısaca *el-İber* adıyla bilinen mufasssal tarih kitabına giriş olarak kaleme aldığı *Mukaddime* adlı eseriyle tanınır. İbn Haldûn, bu eserine başlarken tarih ilminin önemine, tarih yazımında takip edilen usullerin araştırılmasına, tarihçilerin düştükleri hatalara, sahip oldukları asılsız kanaatlere ve bunların sebeplerine temas etmiş; tarih, toplum, siyaset, iktisat, zanaat, edebiyat, sağlık bilimleri vb. hakkında yararlı bilgileri içeren bu güzide eser, dil ve üslûp özellikleriyle de dikkati çeker. Akıcı, anlaşılır bir dille eserini kaleme alan İbn Haldûn, giriş kısmından itibaren seçili cümleler kurarak yazılarını belagatla süsler. Bu bölümde, cümlelerin sonundaki الجبروت / الملكوت / النعوت / المسكوت / يفوت / لا يفلو kelimeleri, buna güzel bir örnektir. İbn Haldûn, kitabın konusunu oluşturan bilim dallarına ait terimler ihdas etme (العمران), bazı arkaik kelimeler kullanma (البيهوت), fiilleri alışılmışın dışında kullanıp anlam yükleme (أسجل); ayrıca sık sık mecaz, kinaye ve istiare kullanma (تشدد إليه الركائب والرحال) yoluyla eserini tekdüze bir kitap olmaktan çıkarıp zevk ve beğeniyle okunacak bir kitap haline getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: İbn Haldûn, Dil ve Üslûp, Belagat, Mecaz, Kinaye.

Üsküp'ten Kadim Bir Ses: Abdulfettah Rauf'un “Hilal” Dergisinde Yer Alan Şiirleri Üzerine

Asoc. Prof. Ertuğrul KARAKUŞ
Kırklareli University, ekarakus7984@hotmail.com

Abdulfettah Rauf, Balkan Türkleri edebiyatında “neoklasik dönem şairi” ve “Balkanlar’ın Âkif’i” gibi sıfatlarla anılan, yaşadığı dönem sebebiyle kıymeti çok geç dönemlerde bilinmeye başlanan etkili bir şairdir. Sosyalist Yugoslavya döneminde en verimli olabileceği yılları hapis hâlinde geçiren, henüz kitap hâlinde şiirleri yayımlanmamasına rağmen bölgenin en çok tanınan şairleri arasında yer alan A.Rauf’un şiirleri, müsveddeler hâlinde elden ele dolaşmış ve bazı dergilerde peyderpey yayınlanmıştır.

“Hilal” dergisi ise Makedonya’da Türkçe, Arnavutça ve Makedonca olarak ve resmi statüde yayınlanan bir dergidir. Şairin 1987-1991 yılları arasında bu dergide bazı şiirleri yayınlanmış ve böylece şiirler daha geniş topluluklara ulaşma imkânı bulmuştur. Bu şiirler, denemin şartlarına ve derginin yayın politikasına göre seçilmiş olduğundan, bu seçimde yer alan etkenleri de içeren müstakil bir incelemeye tabi tutulmuştur.

Bildirimize de konu olan bu şiirlerin, “Hilal” dergisinin de yayın politikasına uygun olarak genellikle dinî içerikli olduğu görülmektedir. Özellikle “kandil” ve “gençlere nasihat” gibi konuların ağırlıklı olarak dikkat çektiği şiirlerde en dikkat çekici unsur, dönemine göre dikkat çekici sayılabilecek bir oranda yüksek olan kelime hazinesidir. A.Rauf’un, özellikle Sosyalist Yugoslavya dönemini ağır bir şekilde eleştiren şiirleri bulunmasına rağmen, “Hilal” dergisinde yer alan şiirlerde derginin resmi kimliğiyle de ilgili olarak bu hiciv içerikli şiirlere yer verilmediği de görülür.

Anahtar Kelimeler: Abdulfettah Rauf, Hilal Dergisi, Makedonya Türk Edebiyatı, Balkan Türk Edebiyatı.

Reklam Filmlerinde Kültürel Kodların Kullanımı: Ramazan’da Hacivat Karagöz Örneği

Furkan KURT

Yunus Emre Enstitüsü, furkan.kurt@yee.org.tr

1789’la birlikte keşiflerin yol açtığı uluslararası ticaret ağı, teknolojideki gelişmelerle birlikte günümüze kadar hızını artırmıştır. Üretimin önce komşu ülkelere daha sonra da deniz aşırı ülkelere pazarlanma ihtiyaçları, ticari hamlelerin yenilenmesine böylece satıcıların-firmaların farklı fikirlere ihtiyaç duyduğu ortaya çıktı. Özellikle dünya çapında isim yapmış firmalar araştırma ve geliştirme çalışmalarında farklı ivmelerle hareket etmek zorunda kalmışlardır. Mallarını hangi kesime sattıklarından ziyade daha geniş bakış açılarıyla “halk” a sattıklarını fark eden firmalar “halk” üzerinde araştırmalara yönelmişlerdir. Bu da “halk bilimi”nden yani “folklor”dan faydalanmaları gerektiğini ortaya koymuştur. Yapılan araştırmalar ile küresel düşünüp yerel hareket etmeleri sonucuna vararak milletlerin ve toplumların “kültürel kodları”ndan faydalanmaları gerektiğini dolayısıyla çalışmalarına milletlerin kültürel kodlarının belirlenerek bunların en iyi biçimde ürünlerinde ve bu ürünlerin satışında kullanmayı hedeflemişlerdir. Bilindiği üzere Ramazan Türkiye’de Müslüman tebaa için önem arz eder. Hatta Ramazan’ın hem öncesindeki hem de sonrasındaki zaman aralıkları ülkenin farklı şehirlerinde dahi farklı gelenek ve uygulamalarla canlılığını korur. Bu çalışmada ise Türkiye’de Ramazan ayı içerisinde yayınlanmış üç reklam filmi incelenmiştir. Filmlerin neden “Hacivat ve Karagöz” merkezli seçildikleri çalışma içerisinde açıklanmıştır. Türkiye’deki kültürel kodların yerel ve uluslararası firmalar tarafından nasıl reklam malzemesi olarak kullandıkları irdelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Kod, Hacivat ve Karagöz, Kültürün Pazarlanması, Kültür, Reklam.

Kırk Vezir Hikayelerinde Metin İçerik Karşılaştırması (Uppsala ve Konya Nüshaları)

Asst. Prof. Serhat KÜÇÜK
Kocaeli University, *serhatkucuk19@gmail.com*

Hasan KORKUTAN
Kocaeli University

Kırk Vezir Hikayeleri, hayal gücü yüksek olan Doğu insanının kıvrak zekasını ve olaylar karşısındaki muhakeme gücünü yansıtmaları bakımından Doğu Anlatı Geleneğinin Edebiyatımızdaki en özgün örneklerinden biridir. Türk Edebiyatında Kırk Vezir Hikayelerine 15. yy'dan itibaren rastlıyoruz. Kırk Vezir Hikayelerindeki asıl amaç, yalnızca okuyucuda estetik bir zevk uyandırmak değil, bunun yanı sıra yaşamın özü ve bilgelik sırlarını sunarak, insanın hayata karşı tefekkür etmesini sağlamaktır. Bu bakımdan eser, didaktik bir nitelik ihtiva eder.

Elimizde bulunan yazma nüsha Konya Kütüphanesi'nde şu kayıtlarla yer almaktadır Muhammed b. Bâli, Kitâb-ı Güzide 104 Yk. , 13str. , 200x145-170x100 mm D.K.By 865/1-3, Harekeli Nesih, 1063 H. Konusu: İslam dini akâidi, kelim, peygamber inancı 178 varaktır. Yazma üç bölümden oluşmaktadır. 108a'ya kadar Kitab-ı Güzîde Akâid'ül İslâm yer almaktadır. Bu eser üzerine Dr.Serhat KÜÇÜK'ün giriş-metin-sözlük şeklinde yayınlanmış bir çalışması bulunmaktadır. 108b'den 122a'ya kadar Kıssa-i İblis yer almaktadır. Bu yazma üzerinde Dr. Serhat KÜÇÜK'ün henüz yayınlanmamış bir çalışması bulunmaktadır. 122a'dan 178b'ye kadar Şah Hikâyeleri yer almaktadır. Bu eser üzerine de halen sürdürülen bir çalışma mevcuttur.

Bu çalışmada, elimizde bulunan yazma Konya nüshası ile Uppsala British Library'de Carolina Rediviva Kütüphanesinde Vet. 38 numaralı nüshasının çevirisinin içerik bakımından karşılaştırması yapılmış olup ortaya çıkan sonuçlar tasnif edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kırk Vezir, Hikâye, Konya, Uppsala, Edebiyat.

Kırk Vezir Hikâyelerinde Metin İçerik Karşılaştırması (İstanbul ve Konya Nüshaları)

Asst. Prof. Serhat KÜÇÜK
Kocaeli University, *serhatkucuk19@gmail.com*

Yunus Alperen ÖNCEL
Kocaeli University, *y.alperenoncel@gmail.com*

Cansu PANCAR
Kocaeli University, *cansupancar9gmail.com*

Kırk Vezir Hikâyeleri, Edebiyatımızdaki Doğu Anlatı Geleneğini temsil etmesi bakımından oldukça özgün bir eserdir. Kurmaca ve gerçeğin yoğrulduğu hikâyelerde, Doğu insanının anlatım zarafeti, hikemi düşünce tarzı ile vücut bulmuştur. Kırk Vezir Hikâyelerinin Dünya ve Türkiye'deki çeşitli kütüphanelerde yetmişten fazla nüshası mevcuttur. Elimizde bulunan yazma nüsha Konya Kütüphanesi'nde şu kayıtla yer almaktadır D.K.By 865/1-3, 104 Yk. , 15 str. , 200x145-170x100 mm Harekeli Nesih, 1063 H. Konusu: İslam dini akâidi, kelam, peygamber inancı 178 varaktır. Yazma üç bölümden oluşmaktadır. 108a'ya kadar Kitab-ı Güzide Akâid'ül İslâm yer almaktadır. Bu eser üzerine Dr.Serhat KÜÇÜK 'ün giriş-metin-sözlük şeklinde yayınlanmış bir çalışması bulunmaktadır. 108b'den 122a'ya kadar Kıssa-i İblis yer almaktadır. Bu yazma üzerinde Dr. Serhat KÜÇÜK 'ün henüz yayınlanmamış bir çalışması bulunmaktadır. 122a'dan 178b'ye kadar Şah Hikâyeleri yer almaktadır. Bu eser üzerine de halen sürdürülen bir çalışma mevcuttur. Bu hikâyelerde ilk eşini kaybeden şahın, yeni bir kadınla evlenmesi, bu kadının şahın oğluna iftira atması sonucu gelişen olaylar konu edilir. Bu çalışmada, elimizde bulunan yazma Konya nüshası ile İstanbul Topkapı Sarayı Revan Kitaplığı 1080 numara ile kayıtlı nüshanın içerik bakımından karşılaştırması yapılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar tasnif edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kırk Vezir Hikâyeleri, Şah Hikâyeleri, Eski Anadolu Türkçesi, Anlatı Geleneği, Çerçeve Hikâye.

Doğu Makedonya İştîp Bölgesindeki Yörük Masallarındaki Motifler

Mr. Rabie RUSİD

Yunus Emre Enstitüsü, *rabia-rusid@hotmail.com*

Bu çalışma, İştîp şehrine bağlı olan Yörük köylerinde derlenen 50 masal içinden seçilen 40 masal üzerine kurulmuş ve bu 40 masal çeşitli açılardan incelenmiştir. Masalların Antti Aarne-Stith Thompson'un "The Types of the Folktale" adlı eserindeki tip numaraları verilmiş ve masallar motif sıralarına göre özetlenmiştir. Çalışmaya Thomson'un beşli tasnifi (hayvan masalları, asıl halk masalları, fıkralar, zincirlemeli masallar ve sınıflamaya girmeyen masallar) uygulanmıştır.

Masallar hakkında derleme çalışmam dışında Yörükler hakkında genel bilgiler, Yörüklerin tarihine genel bir bakış, yaşayış tarzları vs. gibi konular incelenip aynı zamanda masallar hakkında genel bilgiler, masalları derleme sırasında edilen gözlemler, Makedonya'da masallar hakkında daha önceden yapılmış olan çalışmalar değerlendirilmiştir. Bu makalede Yüksek lisans "Makedonya Cumhuriyeti İştîp Yöresinde Yaşayan Yörük Masallarında Motif ve Tip Araştırması" konulu tezimde ele alınan 40 masalın motifi incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Folklor, Tip, Motif, Halk Edebiyatı, Yörük Masalları.

Yabancılarla Yönelik Türkçe Kurslarının Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi

Dr. Gülşen YILMAZ

State University of Novi Pazar, *gulsendanaci7@gmail.com*

Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretilmesi amacıyla gerek yurt içinde gerekse yurt dışında yabancılarla yönelik kurslar açılmaktadır. Bu araştırmanın amacı bu kurslara katılan öğrencilerin Türkçe kursları hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda katılımcılar Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretildiği kurslarda öğrenim gören öğrencilerden oluşturulmuştur. Çalışmada araştırma modeli olarak nitel araştırma modellerinden tarama modeli kullanılmıştır. Katılımcılardan görüşme yoluyla elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Öğretimi, Yabancı Dil Öğretimi.

Türk-Alman Gençlik Alt Kültürü Örnekleri Bağlamında Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretimi

Res. Asst. Oktay ATİK

Namık Kemal University, okatik@nku.edu.tr

Yazın dersleri hedef kültürün öğrenenlere tanıtımı açısından yabancı dil derslerinde önemli bir role sahiptir. Yazınsal metinler aracılığıyla öğrenciler hem hedef dilin kültürünü tanıyabilir hem de çeşitli dilsel üsluplar aracılığıyla ortaya çıkan dil kullanımlarının da farkına varabilirler. Medya ve iletişim alanlarındaki gelişmelerle birlikte ortaya çıkan Dijital Yerliler adlı kuşak, okumaya yönelik eğilimleri ve ilgi alanları bağlamında kendilerinden önceki kuşak ile farklılıklar göstermektedir. Yabancı dil öğretiminde hedef kitleyi özellikle bu yeni dijital kuşağın gençlerinin oluşturduğu dikkate alınacak olursa yazın derslerinde irdelenecek eserlerin kültür öğrenimi bağlamında bu genç kuşağın ilgi alanlarıyla uyumluluk göstermesi zorunluluk halini almıştır denebilir. Buradan hareketle çalışmada gençlik alt kültürlerinin yazınsal metinler aracılığı ile yazın derslerindeki işlevselliği irdelenmeye çalışılacaktır. Bu bağlamda çalışmada gençlik alt kültürü özelliklerini taşıyan Türk-Alman yazını metinlerinden örnekler sunulacaktır. Gençlere kendi alt kültürel değerlerini sunan yazınsal metinlerin ele alındığı yazın derslerinin hem hedef kültürdeki yaşlılarının da kültürel özelliklerini tanımalarına katkı sağlaması hem de ders ortamlarında önemli bir etken olan isteklendirmeyi de artırması bakımından çalışmanın önem taşıdığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Yerliler, Türk-Alman Yazını, Gençlik Alt Kültürleri, Kültür Aktarımı.

Necip Fazıl Şiirinde Korku ve Nesneleri

Kemal ŞAMLIOĞLU
Ankara Hacı Bayram Veli University

Türk şiirinde önemli bir yere sahip olan Necip Fazıl Kısakürek'in şiir dokusu ve karakteri genel hatlarıyla incelendiğinde, şairin metafizik bir çerçeveye sahip ürperti, korku ve vehimlerin bir üslup özelliği gösterdiği fark edilecektir. Bu bildirinin amacı bir olgu değerindeki korkunun şiir planında ne tür nesnelerle eşleştiğini tespit edebilmektir. Denilebilir ki, siyasî fikirlerinden darbeler dönemine sıkışmış bir yaşam dönemecine kadar Necip Fazıl'ın aksiyon içeren hayatı, birtakım korkular üretirken bazen seküler bağlamlı bazen de uhrevî bağlamlı korku nesneleri edinmiştir. Söz konusu anlamsal yüklenişlerin onun şiirinde takip edilen imge ve ifade edişler silsilesi, bir korku kültürü oluşturur. Bu ise bir kültür durumudur. Çünkü Necip Fazıl şiirsel malzemeyi daima estetik plana taşıyabilmiş bir sanatkârdır. Dolayısıyla şiirlerindeki korku, birtakım somut ve soyut nesnelerle olgusal ilişki içindedir. Haliyle Necip Fazıl şiirinin ferdiyetçi değer dizgesinde bu korku kültürü önemli bir özgünlük belirtisidir.

Anahtar Kelimeler: Necip Fazıl, Şiir, Korku.

Cümle Çözümleme Tekniklerinin Türkçeye Uyumluluklarına İlişkin Bir İnceleme

Fahri AKDOĞAN

Belgrad Yunus Emre Enstitüsü, *fahri03@gmail.com*

Cümle çözümleme teknikleri alan yazında oldukça az yeri olan konulardan bir tanesidir. Bunun nedenlerinden en önemlisi bu konunun yalnızca dilbilgisi uzmanları tarafından ele alınmasının oldukça yetersiz olması gerçeğidir. Bu noktada çok disiplinli çalışmalar yapılmasına ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Bu konuda verilen eser sayısının özellikle Türkçe cümle çözümleme teknikleri noktasında oldukça az sayıda olduğu gözlemlenmektedir. Verilen eserlerde de incelemeler genellikle tek dil üzerinde yapılmakta ve karşılaştırmalı çalışmaların oldukça az sayıda olduğu fark edilmektedir. Çalışmamız bu eksiklikleri göz önünde bulundurarak konuyu karşılaştırmalı olarak ele almaya gayret etmiştir. Yaşayan dillerde kullanılan cümle analiz metotlarını tespit ederek, bu metotların örneklerle anlatımını yapmak amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Farklı dillerde kullanılan metotların incelenmesi yapılarak bu metotların hali hazırda Türkçedeki cümle çözümleme teknikleri arasında yer alıp almadığı belirlenmiş ve bu doğrultuda karşılaştırmalar yapılmıştır. Her dilin kendine özel bir dil bilgisi yapısına sahip olmasından kaynaklı olarak bazı metotların Türk dil ailesine oldukça ters düşen morfolojik yapıları bulunduğu tespit edilmiştir. Çalışmamızın, hangi çözümleme yöntemlerinin Türkçe dilbilgisi yapısına daha uygun olduğu ve hangilerinin uyumsuz veya karmaşık olduğunu tespit etmek noktasında bir katkı sunabileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Cümle, Çözümleme, Türkçe, Uyumluluk.

Türkçeden Arnavutçaya Çeviriler Üzerine

Assoc. Prof. Spartak KADIU
Tiran University

Bilindiği gibi dille ilgili beceriler daha çok sanatlı dil örneklerinden yola çıkılarak kazandırılmaya çalışmaktadır. Bunun gerekçesi ise sanatlı dili kullananların dilin yapısını ve yazılı metin kompozisyonunu oluşturmada gösterdikleri üst düzey başarıdır.

Tercüme sanatların en gücü. Başka bir yerde, başka bir çağda doğan düşüncenin kendi dilimize aktarmasıdır. Tercümenin en büyük faydası insana kendi dilinin imkanlarını tanıttırmasıdır.

Bilindiği gibi en yalın anlatımıyla, çeviri her şeyden önce bir anlam iletmesidir. Dil dışı gerçeklik hep aynı kalmasına rağmen, bir dilden diğerine geçerken yapılan çevirilerde karşılaşılan zorluklar, her dilin dış dünya gerçekliğini farklı bir biçimde algılamasından kaynaklanır.

Çeviri aslında biçimlerin dönüşüm işlemidir. Her dönüşümde olduğu gibi çeviri kaynak metin ile erek-metin arasında anlamsal tam bir eşdeğerlik diye tanımlanabilecek olan bir değişmeyen korunmasını gerektir. Aynı dilde gerçekleştirilen çeviri daha önceki bir sözcenin yeniden düzenlenişleriyle yetinir. İki farklı dil arasındaki bir çift bağıntılar kuralı girişimi içinde bir dilden öbürüne geçişi gerçekleştirmeyi dener. Çıkış diliyle, varış dili arasında her zaman kısmı bir eşbiçim eksikliği vardır.

Çevirmek varış diline ulaşacak olan kültürel ayrımı da ortaya koymaktır. Dildeki ayrıma zaman ve uzamdaki ayrım da eklenir. Çeviri, çevresiyle birlikte ele alınan çevrilecek metin ile bu çevirinin hedeflediği toplumun düşünyapısıyla dile getirilen gerkesinimler arasında kurulan ilişkiye bağlıdır.

Eskiden Türkçe eserleri Türkçeden değil başka bir dil aracılığıyla Arnavutçaya çeviriliyordu. Son on yıl yeni çeviriler yapılmıştır. Bu çeviriler Türkçeden Arnavutçaya çevrilmiştir. Bu çalışmamızın amacı genel bir bakışı ve karşılanan zorlukları ele alınmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Arnavutça, Tercüme, Türkçe.

Türkçenin Anlatım Teknikleri Çerçevesinde Gözlemlenen Dil Birliklerinin Yapısı

Assoc. Prof. Xhemile ABDÛ
Tiran University

Bilindiği gibi insanın doğuştan her türlü cümleyi kurabilecek tarzda dil şifreleri ile donatılmış olduğu varsayımı kabul edilmiştir. Bu varsayım sonucunda da bu 'her türlü cümle'yi kurabilmenin yolu bu cümlelerle karşılaşmayı ve bunları sık sık ve benzer tarzda oluşturmayı gerekli kılmaktadır.

Dildeki bu anlatım kalıpları çeşitlidir ki ve bunlarla ilgili birer çalışma gerçekleştirmek imkansızdır.

Türkçenin özellikle eylemler açısından son derece zengin olduğudur. Türkçede eylemlere ekleyerek yeni yapılar türettiği iki işlek ek '-me' ve '-mek'tir. Bu tür yapılar, cümle birlikleri içerisinde çok yaygın olarak kullanılmakta ve bunların özellikle vurgulanarak kullanılanları gözümüze çarpmaktadır. '-me' ve '-mek ekleriyle türetilmiş sayısız isimler, ismin cümlecik yapıları, tamlama şekilleri ve yan cümleler bir anlatım şekli doğrultusunda iç içe girmek ve karmaşık cümlelerde bunların fark edilmesi zorlaşmaktadır.

Yabancı dil öğrenmenin ana dil ile olan bağlantısını ele alan örnekler, fiilin türetilmiş isimlerin kullanımı bakımından çeşitlilik göstermektedir. Yabancı dil konusunda örneğin '-me' ve '-mek' ekiyle türetilmiş birçok yapıların başka dil yapılarıyla uyumlu bir tarz içerisinde kullanıldığı görülmektedir.

Bu tarz dil imkanlarının başarılı bir şekilde kullanılmasını ve bunların zamanla alışkanlık haline getirilmesini sağlamak için, metodlarda bunlara bol bol yer vermekten geçer. Başlangıçta zor olan bu dil birliklerinin yapısı, zamanla bilinç altına yerleştirilecektir.

Dil edinimi dilin kurallarını öğretmekten yola çıkmaz ama kurallı dil bütünlüklerinin kullanılabilmesi için yapılan çeviriler ile karşılaşmakta ve bu tür dil birliklerinin yapısı kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, Anlatım Teknikleri, Dil Birlikleri.

Ahmet Hamdi Tanpınar ve Alberto Manguel'in Beş Şehir'i

Assoc. Prof. Adem POLAT
Kafkas University, a.polat1981@hotmail.com

Türk Edebiyatı'nda Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Beş Şehir* adlı eseri, gerek üslup özelliği gerekse de, Anadolu'ya bakışı itibariye önemli bir yere sahiptir. Tanpınar, İstanbul, Bursa, Konya, Erzurum ve Ankara'yı anlatırken varolan şartlar noktasında ele adığı Anadolu insanını, tarih, uygarlık ve folklor ekseninde geniş bir kültür çerçevesiyle anlatır. Tanpınar'ın gözlemlerinin kaynağı olan Anadolu, yine yerli düşüncelerin toplumsal doku ve tarih fikriyle ele alınır. Hâlbuki Kanadalı eleştirmen Alberto Manguel'in 2016'da yayınlanan *Tanpınar'ın İzinde Beş Şehir* adlı eseri, Tanpınar'ın kurguladığı beş şehir üzerinden güncel zamanlarda bazı tespit ve değerlendirmeler yaparken büyük yanlışlara düşen bir eserdir. Bu bildiri, Tanpınar'ın şehirlere bakarken neyi gördüğünü, Manguel'in ise neyi göremediğini karşılaştırmalı şekilde ele almayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla Tanpınar'ın anlattı şehirler, kendi gerçekliklerini yaşarken Manguel'in anlattığı şehirler, yazarın zihninin ürettiği bir göreceli gerçekliğin ürünü olarak görülebilir.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Hamdi Tanpınar. Alberto Manguel. Five Cities.

Batı-Dışı İmkânsızlık: Ahmet Hamdi Tanpınar

Assoc. Prof. Adem POLAT
Kafkas University, *a.polat1981@hotmail.com*

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Türk edebiyatındaki yeri, şüphesiz sanatkârane anlatım ve edebi üretim noktasında tartışılmaz konumdadır. Tanpınar, özellikle nesir alanında yaptığı çalışmalarıyla anlatı türünde Huzur, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Beş Şehir, Mahur Beste gibi önemli eserlere imza atmıştır. Bunun yanı sıra edebiyat tarihi açısından orijinal çözümleme ve tespit örneklerini bulabileceğimiz metinler de kaleme almıştır. Fakat Tanpınar'ın Batı ile olan kültür ilişkisi her bakımdan hocası ve üstadı Yahya Kemal'den farklıdır. Çünkü Tanpınar Batı'yı sadece ilham kaynakları için bir öykünme modele olarak görmez. O, neredeyse çoğu sonuç cümlesini batılı bir olgu ve mesele üzerinden temellendirmeyi dener. Bu bildirinin amacı da, Tanpınar'ın edebiyat düşüncesine yön veren batılı metinlerin etki alanını sorunsallaştırmaktır. Böylelikle Doğu ve Batı olarak belirginleşmiş ayırımların edebiyatımızda Tanpınar bakımından ne tür batıllı yansımaları kapı araladığını görmek, Tanpınar'ın durduğu yeri görmek açısından faydalı olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Tanpınar, Batı, Yahya Kemal, Valéry, Klasik Düşünce.

Fuad Sezgin'e Göre Arap Őirinin Kaynakları Asliyeti

Prof. Dr. Yakup C VELEK

Ankara Yildirim Beyazit University, *yakup.civelek@gmail.com*

Prof. Dr. Fuad Sezgin'in, Arap Dili Belağatı ve Edebiyatı alanında da sunduğu önemli katkılarının içinde Arap dil edebiyatının ana omurgasını oluşturan Arap őirinin orijini konusunda sunduğu deĒerli bilgi ve deliller başta gelmektedir.

Sezgin'in 17 ciltlik k llyatını ‘‘Geschichte des arabischen Schrifttums’’ adlı eseri Arapça'ya ‘‘ﺗﺎﺭﯨﺦ ﺍﻟﺘﺮﺍﺋ ﺍﻟﻌﺮﺒﯩ’’ adıyla çevrilmiştir. Bu k llyatın bir cildini, Klasik Arap şiiri, kaynakları, asliyeti, şiir teorileri gibi pek çok konuya ayıran Sezgin, burada 2 binden fazla Arap őairini, őiirlerini, konuyla ilgili yazma kaynakları belirtmiştir. Burada, Brockelmann'ın hatalı aktardıĒı bilgileri tashi  etmiş, eksik olanları da tamamlamıştır. Ayrıca Arap dili konusunu da müstakil bir ciltte ele almış ve burada İslam  ncesi Cahiliye döneminde Arap dilinin asaleti, dilbilim konularına temas etmiş ve konuyla ilgili yazma ve basılı kaynakları aktarmıştır.

TebliĒimizde, Fuat Sezgin'in Arap -İslam Bilim Tarihindeki (ﺗﺎﺭﯨﺦ ﺍﻟﺘﺮﺍﺋ ﺍﻟﻌﺮﺒﯩ), Arap şiiri, doĒuŐu asliyeti, bu konudaki tartışmalar çerçevesinde, kendi yorum ve deĒerlendirmeleri ele alınacak ve onun bu şekilde Arap Diline yaptıĒı büyük katkılardan söz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Fuad Sezgin, Arapça, şiir, Kaynak.

Eski Türkçede “Umut ve Umutsuzluk” Deyimleri Üzerine

Asst. Prof. Ümit Özgür DEMİRCİ
Düzce University, umitdemirci41@gmail.com

Aysun SOYER
Düzce University

Eski Türkçede “umut ve umutsuzluk” anlamlarında kullanılan *bodug tut-*, *elgin yu-*, *köñülü çök-*, *köñülü çök- bat-*, *köñülü karını çök- bat-*, *köz tut-*, *közi tongıt-*, *sab ber-*, *telmire köz*, *umug ber-*, *umug ınag üz-*, *umug tut-*, *umugı üzül-*, *umunç kes-*, *üdik kelür-*, *vade ber-* deyimleri karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada hem deyimlerin hem de deymi oluşturulan kelimelerin Eski Türkçede ve tarihî lehçelerde görüldüğü şekiller verilmektedir.

Çalışmamızda bu deyimleri oluşturan kelimelerin seyirleri ve kazandıkları anlamlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Bildiri hazırlanırken Serkan Şen tarafından hazırlanan *Eski Türkçenin Deyim Varlığı* adlı eser temel kaynak olarak alınmış, sırasıyla Karahanlı, Harezmi-Kıpçak, Çağatay, Osmanlı Türkçesine kadarlık süreçte tespit edilen deyimlerin ve deyimleri oluşturan kelimelerin kazandıkları anlamlarla birlikte yapısal değişikliğe uğramış olanlar verilmeye çalışılmıştır. Karahanlı lehçesi için *Dîvânü Lugati't-Türk*, *Kutadgu Bilig*, *Atabetü'l-Hakayık* ve *Karahanlı Türkçesi Sözlüğü*; Harezmi lehçesi için *Nehcü'l-Ferâdis*, *Mukaddimet'ül-Edeb*, *Kıssasü'l-Enbiyâ*, *Kutb'un Husrav u Şirin'i* ve *Harezmi Türkçesi Sözlüğü*; Kıpçak lehçesi için *Gülistan Tercümesi* ve Türk Dil Kurumu tarafından neşredilen *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*; Çağatay lehçesi için *Çağatay Türkçesi Sözlüğü*; Batı Türkçesi için *Tarama* ve *Derleme Sözlükleri* taranmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eski Türkçe, Umut, Umutsuzluk, Deyim.

Peyami Safa'nın Üslup Özelliklerinin Tespiti Üzerine Bir İnceleme

Assoc. Prof. Yusuf AVCI

Çukurova University, aozbek17@hotmail.com

Ayşe ÖZBEK

Milli Eğitim Bakanlığı, aozbek17@hotmail.com

Çağımız, yaşam boyu öğrenmeyi, düşünen, sorgulayan, üreten, duygu ve düşüncelerini dille aktarabilen bireyler olmayı gerektirmektedir. Çalışmamızda dilin kültür taşıyıcı yönü üzerine kurulan edebi eserler ve üslup kavramları hakkında bilgiler verilmiştir. Özgün üslûbuyla edebiyatımızda yer edinmiş bir yazar olan Peyami Safa'nın Fatih-Harbiye adlı romanının ilk elli sayfasında yer alan cümleler anlam merkezli bir yaklaşımla incelenmiş ve elde edilen verilerin üslûba olan katkısı öncelikli olarak değerlendirilmiştir.

Bu çalışma, dilin en gelişmiş şekilde kullanıldığı ürünler olan edebi eserlerin üslûp özelliklerinin incelenmesi amacına yönelik olarak oluşturulmuştur. Yaptığımız literatür taraması sonucunda gördük ki; usta yazarlarımızın üslûp özelliklerinin eğitimde değerlendirilmek üzere anlam merkezli bir yaklaşımla milli üslûp değerleri çerçevesinde incelenmesi konusunda yapılan çalışmalar yeterli değildir. Yazarın duyuş ve düşünüşünü eserlerinde en iyi yansıtan cümle unsurunun oluşum örgüsünü anlam merkezli bir yaklaşımla ele alan incelemelere rastlamıyoruz.

Peyami Safa'nın romanlarının içerik, düşünce, ideoloji, kelime zenginliği, klasik dil bilim ve modern dil bilim anlayışlarıyla yaygın olarak incelendiği görülür. Yazarın üslûp özellikleri, özgünlüğü, dil ve düşünceye hâkimiyetini gösterir. Özgün bir üslûp, düşünce yönü ve düşünceye uygun tür seçimiyle kelime tercihlerinin uyumuyla sağlanabilir. Türk edebiyatında kalıcılığı yakalamış bir yazar olan Peyami Safa ve Fatih-Harbiye üslûp yönüyle incelendiğinde duyuş ve düşüncelere yön veren unsurun üslûp olduğu sonucuna ulaşılır. Edebi eser- üslûp ilişkisinin sağlamlığı cümle yapısının sağlamlığı ile ölçülür. Peyami Safa'nın Türk düşünce sistemine uygun kurallı, etken çatılı fiil cümleleri ile edebiyatımızda ebediliği yakaladığı görülmektedir.

Türk düşünce sistemine uygun üslûp sahibi yazarların yakaladıkları kalıcılığın temel unsurunu tercih edilen kelime ve eklerin anlam derinliği oluşturur.

Türkçe ve edebiyat derslerinde üslûp sahibi usta sanatçıların eserlerinin anlam merkezli bir yaklaşımla sezdirilerek işlenmesi, üslûp incelemelerinin kesinlikle eğitimin her kademesinde önemle ele alınması gerekir.

Anahtar Kelimeler: Edebi Eser-Üslûp İlişkisi, Anlam Merkezli Cümle İncelemesi, Fatih-Harbiye'de Üslûp.

Çingene Dilinden Türkiye Türkçesine Geçen Bazı Söz ve Söz Öbekleri Üzerine

Halime ARIĞTEKİN
Kocaeli University, *h4536190@gmail.com*

İlk varoluş yerleri Hint coğrafyası olan Çingeneler, buradan ayrıldıklarından beri çeşitli milletlerle etkileşim kurmalarına karşın Hint ataları ile ortak noktaları olan nadir topluluklardandır. Çingeneler, göçebe bir topluluk olmakla birlikte dünyada genel olarak Hindistan, Pencap, Sind, Karaçi (Pakistan) bölgeleri, Kuzey Hindistan, İran ve Anadolu tarafları ve Gümölcüne, Dimetoka (Yunanistan) taraflarında; Türkiye’ de ise Keşan (Edirne), Hayrabolu, Malkara, Çorlu (Tekirdağ), Kırklareli ve üst taraflarında yaşamlarını sürdürmüşlerdir. Göç ettikleri yerlere hitaben çeşitli adlar verilmiş, Türkiye’ de ise Çingene veya Kıptî olarak isimlendirilmişlerdir. Osmanlı sınırları içinde yaşayan ve Mısır’dan geldiklerine inanılan Çingenelere, Kıptî denmiştir. Dilimizde Çingeneler için birçok kavram kullanılmaktadır. “Çingene, Roman, Kıptî” bunlardan bir kaçıdır. Bu kelimelerin birçoğu yabancı kaynaklı etimolojiye dayanmaktadır. Çağatay Türkçesinde “Çığay” olarak adlandırılan Çingene sözcüğü, fakir ve yoksul anlamlarının yanı sıra Osmanlı Türkçesinde “Çığan” insafsız, zalimce anlamında “Çığanlık” sözcüğü cimrilik anlamında kullanılmıştır. Çingenelerin, varoluşlarından günümüze kadar gelen süreçte kullandıkları diller, Çingenece veya bünyesinde Hint-Avrupa, Hint-İran, Hint-Ari dil ailelerini de barındıran Romani-Domari Dilini kullanmışlardır. Bu çalışmanın amacı, geçmişten günümüze Çingene Dilinden Türkiye Türkçesine geçen bazı sözcükler ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çingene, Çingene Dili, Çığay, Roman, Türk Dili.

Romanlarda Hibrit Kimlik ve Kurgu-Hatıra Bağı: Kuzey Makedonya Roman Türü Örneği

Res. Asst. Seyhan Murtezan İBRAHİMİ

Uluslararası Balkan University, smurtezanibrahimi@gmail.com

Geçmişten günümüze kadar insanoğlu siyasi, ideolojik, ekonomik veya farklı nedenlerden dolayı büyük sayıda göçler vermiştir. Göç, kimlik oluşum sürecini doğrudan etkileyen bir süreçtir. Kavimler göç ederken dil, kültür, örf ve adetlerini beraberlerinde gittikleri yere taşırken her yeni coğrafyadan da kültürlerine etki eden yeni öğeler katmışlardır.

Kimlik, kavram olarak çok çalışılan bir konu olmakla beraber, özellikle de son dönemde artan insan hareketliliklerinin de etkisi ile alandaki önemini korumaktadır. Küreselleşen dünyada kimlikler kültür ile etkileşim şansı bulurken, göç edilen yerde kimlik oluşum süreçleri, yeni aidiyetler, özümseme içselleştirme konusunda zorluklar yaşamıştır.

Göçle birlikte ortaya çıkan bu kimlik sorunu tam da bu noktada hibrit kimliğinin ortaya çıkma sürecinin başlamasına neden olmuştur. Chambers'ın tanımıyla da hibrit kimlik bir olgu olmanın dışında tarihsel değişimlere bağlı olarak toplum yapısındaki değişimler sonucu ortaya çıkmıştır. İnsanlar yeni evlerindeki topluma kendilerini kabul ettirmeleri, kendilerini oraya ait hissetmeleri ihtiyacı sonucu hibrit kimliğini oluşturmuş, varlıklarını sürdürebilmiştir. Bu süreçte de çok kültürlü bir toplumun oluşumunda önemli rol oynamıştır.

Dünyada pek çok kültürün bir arada yaşadığı bölgelerden biri Balkanlardır. Balkanlar tarih boyunca birçok imparatorluğun himayesi altında kalmış ve kanlı çatışmalara şahit olmuş olsa dahi farklı kültüre, kimliğe, dile, dine ait topluluklar aynı ülke içinde yaşatmayı başarmıştır. Bu ülkelerden biri de Makedonya veya yeni kimliği ile Kuzey Makedonya'dır.

Çalışmamızda Kuzey Makedonya roman türü örneğinde 'hibrit kimlik' oluşumu incelenmektedir. Bununla birlikte, tek yönlü bir yolculuk olan göçün, terkedilen ve geri dönülemeyecek olan yuvalarla ilgili olan hatıraların romandaki hikayenin kurgusuyla olan bağı incelenmektedir.

Araştırmamızda incelemeye aldığımız romanlar, birçok bileşenden oluşan kimliğe sahip olan Luan Starova'ya aittir. Starova, zorunlu göçle Arnavutlukta Makedonya'ya göç etmiş, kimliğinin bileşenlerinden birini Türk kimliği, bir diğerini Arnavutlukta doğmuş olmasına rağmen Makedonya edebiyatı temsilcisi ünvanı oluşturmaktadır. Romanlarda aynı zamanda kimlik bunalımı ve aidiyet sonucunda oluşan hibrit kimlikler tespit edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kimlik, Hibrit Kimlik, Roman, Kurgu – Hatıra, Kuzey Makedonya.

Menâkıb-ı İskender Adlı Eserin İmlâ Özellikleri Üzerine Bazı Değerlendirmeler

Şerife ÖZDEMİR

Düzce University, *serifeozdemir199@gmail.com*

İskendernâme adından da anlaşılacağı gibi büyük İskender'in hayatını, yaptığı savaşları, fetihlerini anlatan, tarihten, rivâyetlerden ve destanlardan derlenerek hazırlanmış geniş bir manzum hikâyeyi konu edinmektedir. Türk edebiyatında bilinen İskendernâme türünün ilk örneğini 1390 yılında Ahmedî vermiştir. Yurt içi ve yurt dışındaki çeşitli kütüphanelerde manzum, mensur, manzum ve mensur karışık olan pek çok İskendernâme nüshâsı mevcuttur. Mensur şeklinde yazılmış Menâkıb-ı İskender adlı eserin 26a/50b varakları arası yüksek lisans tezi olarak yapılan bu çalışma, Almanya Milli Kütüphanesi'nde Ms. Or. Quart. 1826 Staatsbibliothek, Berlin'de Menâkıb-ı İskender adına kayıtlıdır. Harekeli nesih hatla, 25x17 cm. 17,5x10,5 cm. ölçüsünde yazılmıştır. Eser toplam 264 varaktan oluşmaktadır. Elimizdeki mevcut Menâkıb-ı İskender'in her varığında 13 satır bulunmaktadır. Çalışma yaptığımız varaklar arası esas alındığında eserin yazarı, yazılış tarihi, yazıldığı yer ve yazıldığı dönem hakkında net bilgilere ulaşamamıştır. Elimizdeki eserin imlâ özelliklerinden anlaşıldığı kadarıyla Eski Anadolu Türkçesine ait olduğunu düşündüğümüz mensur bir İskendernâme örneği olduğu anlaşılmaktadır.

Bu bildiride elimizdeki yazma Menâkıb-ı İskender'in 26a/50b varakları arasındaki imlâ özelliklerinden yola çıkarak eserde bulunan imlâ farklılıkları, ikili kullanımlar, hatalı, eksik ve tertipsiz yazımlar tespit edilerek ele alınmış ve elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eski Anadolu Türkçesi, İskendernâme, İmlâ Özellikleri.

Şeyyâd Hamza'nın Yûsuf u Zelîhâ Mesnevisi Üzerine Yapılan Çalışmaların Bugünkü Durumu

Dr. Şenol KORKMAZ

Millî Eğitim Bakanlığı, *senolkorkmaz78@gmail.com*

Dr. Türkan KORKMAZ BULUT

Marmara University, *turkankorkmaz88@gmail.com*

Şeyyâd Hamza bugünkü bilgilerimize göre H. 749 (M. 1348) tarihinde hayattadır. Gerek bu tarihe ait olan kızı Aslı Hatun'un mezar taşının bulunması (Meriç 1935: 63) gerekse de bu tarihte yaşanan bir veba salgınının tarihlendirerek şiirinde işlenmesinden onun hayatının önemli bir bölümünü 14. yüzyılda yaşamış bir şair olduğu anlaşılmaktadır (Akar 1986: 8). Bu bilgilerden Şeyyâd Hamza'nın Akşehir çevresinde yaşamış olduğu düşünülmektedir. Adının önündeki "Şeyyâd" kelimesi çokça tartışmaya sebep olmuşsa da Fakîrî'nin çok bilinen ve Osmanlı mesleklerini şiir şeklinde anlatan eseri *Risâle-i Ta'rifât'da*, şayyâd kelimesi "Naralar atarak, mübalağalı olarak Ali ve Hamza cenklerini anlatan kimse." olarak tanımlanmaktadır (Demirci & Korkmaz 2008: 12). Bundan başka 13-14. yüzyıllarda Mevleviler arasında yüksek sesle manzumeler okuyan kimselere de "şeyyâd" denildiği bilinmektedir (Tavukçu 2010: 104-105). Bu kişilere genelde meddâh, şeyyâd, kıssahân, fâkih, şehnâme-hân vb. adlar verilmiştir.

Şeyyâd Hamza'ya ait bilgilerimiz eserleri ve yukarıda bahsedilen bir iki belgeyle sınırlıdır. Eserlerinde genelde dinî-tasavvufî konuları işlemektedir, din dışı çok az şiiri vardır. Eserlerinde son derece akıcı, duru ve canlı bir Türkçe kullanılmaktadır. Bütün bu özellikler Şeyyâd Hamza'yı yaşadığı dönem açısından ve Anadolu'da Türkçe ilk eser veren kişilerden birisi olması dolayısıyla çok önemli kılmaktadır. Şeyyâd Hamza'nın başta *Yûsuf u Zelîhâ* mesnevisi olmak üzere eserleri bugüne kadar çeşitli araştırmalara konu olmuştur. Şeyyâd Hamza'nın günümüze ulaşmış başlıca eserleri şunlardır:

1. Yûsuf u Zelîhâ (Destân-ı Yûsuf)
2. Dâstân-ı Sultân Mahmûd
3. Ahvâl-ı Kıyâmet
4. Miraçnâme
5. Vefât-ı Hz. Muhammed
6. Münferit Şiirler: Yaklaşık 15 şiir günümüze ulaşmıştır.

Bu bildiride Şeyyâd Hamza'nın *Yûsuf u Zelîhâ (Destân-ı Yûsuf)* mesnevisi üzerine yapılan çalışmalar ele alınacaktır. Eser üzerine yapılan çalışmalar kitaplar, tezler, makaleler, bildiriler ve diğer çalışmalar şeklinde incelenecektir. Böylece Şeyyâd Hamza'nın *Yûsuf u Zelîhâ (Destân-ı Yûsuf)* mesnevisi çalışmalarının bugünkü durumu ortaya konacaktır. Bildirinin genel metninde tespit edilen çalışmalar, bildiriye alfabetik olarak da eklenecektir.

Anahtar Kelimeler: Şeyyâd Hamza, Yûsuf u Zelîhâ, Mesnevi,

Kutadgu Bilig’de Yer ve Coğrafya Adları Üzerine

Asst. Prof. Esra KİRİK

Kahramanmaraş Sütçü İmam University, *esrakirik@gmail.com*

Kutadgu Bilig, XI. yüzyılda Yûsuf Has Hacib tarafından kaleme alınan, Türk dilinin tarihine ışık tutan önemli eserlerden biridir. Eser zengin söz varlığı bakımından ilgisinin dikkatini çekerken; yer ve coğrafya adlarının zenginliğiyle de incelenmeye değerdir. Eserde geçen şehir ve ülke adları ile coğrafyaya dair unsurların incelenmesi, Kutadgu Bilig’in kelime ve kavramlar dünyasına bir katkı mahiyetinde düşünülmektedir.

Eser üzerine daha önce adbilimiyle ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, Kutadgu Bilig’de özel adlar, bitki ve hayvan adları üzerine hazırlanmış birkaç makale bulunmaktadır. Müstakil olarak yer adlarıyla ilgili yapılmış bir çalışma tespit edilememiştir. Tarihî sözlüklere kaynaklık eden bu eserin yer adları bakımından da incelenmesi gerekmektedir.

Çalışmada Reşit Rahmeti Arat’ın yayınladığı Kutadgu Bilig Metin I ve II yayınından, Kemal Eraslan, Osman Fikri Sertkaya ve Nuri Yüce’nin ortaklaşa hazırladığı Kutadgu Bilig İndeks’i temel alınacaktır. Eserde kullanılan yer ve coğrafya adları tespit edilerek sınıflandırılacak; eserdeki kullanımlarıyla örneklendirilerek, kullanım sıklıkları belirlenecektir. Her bir adın karşıladığı kavrama ilişkin bilgiler verildikten sonra eserdeki işlevine ayrıntılı değinilecektir. Adların Güncel Türkçe Sözlük’teki anlamlarına da yer verilecek; varsa anlam değişmesine uğramış adlar belirtilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kutadgu Bilig, Sözvarlığı, Yer Adları Bilimi, Coğrafya Adları, Anlambilimi.

Reyhani: Mardin’de Müziğin ve Dansın Otantik Bileşimi

Prof. Dr. Işıl ALTUN
Kocaeli University, *isilaltun@hotmail.com*

Asst. Prof. Çiğdem AKYÜZ ÖZTOKMAK
Ankara Hacı Bayram Veli University, *cigdem.akyuz@hbv.edu.tr*

Mardin’de bin yıllardır süregelen kültürel aktarımın bugüne taşıdığı değerlerden biri de reyhani’dur. Ritüel kökenli bir dans ve müzik olarak reyhani, Mardin tarihinden bugüne kalan; güncel şartlara adapte olabilmış ve yeniden yorumlanmış geleneksel bir folklor verisidir. Reyhani hem bir halk dansının hem de müziğinin ismidir. Dans, kadınlar ve erkekler tarafından icra edilebilir ve hasat sonrası Tanrı’ya şükretmenin, iyilik ve güzellik için dua etmenin, sevdiğine bağlılık yemini etmenin gösterisi şeklinde tasarlanır. Reyhan bitkisine nispetle bu isimle anıldığı rivayet edilen reyhani, aynı zamanda müziğinin dokusu ile dinleyenlere ve izleyenlere rehabet vermesi bakımından da reyhani bitkisinin rahatlatıcı kokusu ile ilişkilendirilir. Ruh kelimesi ile bağlantısı, Hz. İsa’nın çarmıha gerilmesi anlatısında yer alması ve Kuran’ı Kerim’de cennet tasvirinde zikredilmesi, reyhani bitkisine kutsiyet atfedilmesini ve dolayısı ile dansa ve müziğe teolojik anlamlar yüklenmesini doğurur.

Bu çalışmada bir dans ve müzik olarak Mardin şehir merkezinde icra edilen reyhani, geleneksel yönleri ve güncel durumu ile ele alınmış; beden folkloru ve beden müziği gibi çağdaş yaklaşımlar bağlamında irdelenmiştir. Konuya ilişkin bilgiler, Mardin ilinde gözlem ve görüşme metotları ile derlenmiş, analiz edilmiş ve gerekli kavramsallaştırmalara ulaştırılmıştır. Reyhani dansı ve müziğinin Mardin’in tanıtımına sağlayabileceği katkılar üzerinde durulmuş ve söz konusu katkılara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Reyhani, Mardin, Beden Folkloru, Beden Müziği

Balkanlarda Türkçenin Öğretimi (Devlet politikaları, Zorluklar, Kolaylıklar, Yöntemler, Teknik ve Altyapı)

Assoc. Prof. Adriatik DERJAJ

State University of Tirana, *adriatikderjaj@yahoo.com*

Assist. Prof. Alban FOÇI

State University of Tirana

Balkanlarda türkçenin öğretimi günler geçtikçe daha da artmakta. İster münferid olarak türkçeyi öğrenenler ister yerli ve yabancı – özel ve devlet kurumlarında türkçe öğrenenelerin sayısı da dolayısıyla artış görmektedir. Bunun yanı sıra Balkanlarda anadili türkçe olanlar dahi, ölçünlü türkçeyi öğrenmek-öğretmek arzusunda ve türkçenin öğretimine katkı yapmaktalar.

Balkan deyince, akla ilk olarak birlik ve beraberlik singeleri gelir, örneğin; balkan yemekleri, ballan kültürü, balkan türkizmaları, balkan coğrafyası, balkanlardan gelen rüzgâr/kar/soğuk, balkan türkçeleri, vb. Hatta bu birliğe “balkan dilleri”ni sıralayanlar bile vardır!!

Halbuki, Balkanların teferruat, ayrımcılık, farkındalıklık vb özellikleri çok daha fazladır ve dolayısıyla çok daha etkindir. Bunun en belirgin örneği coğrafi terimleri olarak kullandığımız Batı Balkanlar ve Doğu Balkanlar terimlerimizdir. Balkan dilleri sözcük öbeğinde ise Arnavutça ve Yunanca da dahildir ki, bu dillerin slav dilleriyle hiç bir ilişkisi yoktur.

Çalışmamızda Balkanlarda Türkçe öğretimi ile ilgili fark ettiğimiz sorunlarını geniş bir panorama ile verdikten sonra, Balkan Yarımadasının en güzide ülkesi olan Arnavutluk’ta Türkçenin öğretimi ile ilgili devlet politikaları, zorluklar, kolaylıklar, yöntem, teknik ve altyapı özellikleri üzerine bilgi vereceğiz.

Anahtar Kelimeler: Balkanlar, Türkçe, Öğretim.

Halk İnanışları Üzerine Üsküp Örneği

Asst. Prof. Levent DOĞAN
Trakya University, ldogan@trakya.edu.tr

Feyhan RUŞİD

Yunus Emre Enstitüsü, fezhan_ru@windowslive.com

Eski Türkler İslamiyet'i kabul edene dek geniş sahalara yayılmış ve birçok farklı din ve kültürlerin etkisi altında kalmıştır. Kökü yüzyıllar öncesine dayanan dini inanış ve kültürlerin kalıntısı olarak değerlendirilen batıl inanışların birçoğu ise İslam inancının dışında olmasına rağmen nesilden nesile aktararak günümüze dek yaşatılmıştır. Eskiden beri bu tarz inanışlar insanların hayatlarını etkilemiş ve onları şekillendirmiştir. Halk inanışlarının tanımı ile ilgili herhangi bir bilimsel açıklama olmamakla birlikte bu tür inanışlar insanların yaşamını etkilemeye ve toplumların kültürel ve tarihsel yapısına göre birtakım değişiklikler göstererek yaşatılmaya devam etmektedir.

Sıra dağ veya dağlık anlamına gelen Balkanlar, farklı dil, din ve medeniyete mensup milletlerin yanı sıra Orta Asya'dan gelip Balkan coğrafyasına yerleşen Avarlar, Vardarlar, Peçenekler ve Kumanlar gibi Türk boylarının IV. yüzyıldan itibaren yurt edindiği bölgedir. Bin yılı aşkın bir süre zarfında Balkanlarda yaşayan farklı topluluklar kültür ve yaşam tarzı konusunda etkileşim içinde olmuşlardır. Dolayısıyla Türklerde görülen bir uygulamanın Makedon, Boşnak veya Arnavut toplumlarında da görülmesi olağan bir durumdur. Tabi ki, aynı durum Türk toplumları için de geçerlidir. Farklı coğrafyalarda benzer kültürel unsurların var olmasının da tesadüf olmadığı günümüzdeki uygulamalardan anlaşılabilir.

Çalışmada Üsküp'te yaşayan Türk, Makedon, Boşnak ve Arnavutlar arasında canlı tutulan halk kültürünün önemli öğelerinden biri olan halk inanışlarına yer verilmiştir. Üsküp yöresinde derlenen halk inanışları konularına göre sınıflandırılmış ve toplumlar arasında devam eden inanışlara ilişkin benzer inanış ve uygulamalar değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Halk İnanışı, Türk, Makedon, Arnavut, Boşnak.

Üsküp'teki Gâzi Baba: Âşık Çelebi ve Hayatıyla İlgili Bazı Mülâhazalar

Asst. Prof. Kenan ÖZÇELİK

Ankara Yıldırım Beyazıt University, ozcelikkenan@hotmail.com

16. yüzyıl Türk edebiyatının önemli şahıslarından birisi ve aynı zamanda Rumeli'de bir Osmanlı kadısı olarak görev yapmış olan Âşık Çelebi 926/1520 yılında Rumeli sınırları dahilindeki Vulçitrın'da doğmuştur. Kendi verdiği bilgilere göre, soyu Hz. Peygamber'e dayanmakta (seyit) olup Yıldırım Beyazıt devrinden itibaren Osmanlı devletinde önemli görevlerde bulunan bir aileden gelmektedir. Eğitim hayatı İstanbul'da başlamış, Taşköprizâde, Ebussuud gibi meşhur hocalardan dersler almıştır. Bir müddet Bursa'da bulunduktan sonra da ömrünün sonunda kadar devam edecek olan kadılık hayatı başlamıştır. Mesleki hayatı tamamıyla Rumeli'de geçer: Silivri, Piriştine, Serfice, Narda, Niğbolu, Rusçuk, Kıratova ve son olarak da Üsküp kadı olarak görev yaptığı yerlerdir. 979/ 1572'de Üsküp'te vefat eden Âşık Çelebi'nin mezarı Üsküp'te olup Gâzî Baba Türbesi olarak bilinmektedir. Âşık Çelebi, Türk edebiyatına Meşâ'irü's-şu'arâ adlı eşsiz bir biyografi kaynağı yanında Arapça ve Farsça'dan tercüme yoluyla önemli eser de kazandırmıştır. Bu bildiride Âşık Çelebi'nin hayatı ile ilgili tashih edilmesi gereken bazı hususlara dikkat çekilecek ve bu konulara dair öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Üsküp, Gâzi Baba, Âşık Çelebi, Türk Edebiyatı, 16. yüzyıl.

İdeal Kadın Karşısında İnci Aral

Lec. Fatma ÜÇLER

Kocaeli University, fatma.ucler@kocaeli.edu.tr

İnci Aral (1944) Türk edebiyatında roman ve öyküleriyle çeşitli ödüller kazanmıştır. Yazar, romanlarında insanı, kadını detaylı bir şekilde inceleyip anlatır. Özellikle kadını, bir kız çocuğu, bir sevgili, eş ve bir anne olarak yazarın eserlerinde buluruz. Erkek egemen sanatta, klasik sanatta kadın genel olarak idealize edilmiş bir şekilde karşımıza çıkar. Kadın, beden ve ruhen olması istenen bir formda anlatılır, çizilir, resmedilir. İnci Aral ise anıroman olan *İçimden Kuşlar Göçüyor* adlı romanında kadını hayatın içinden çıkarıp romana dâhil etmiştir. Buradaki kadın idealize edilmemiş, eksik ve kusurlarıyla gözler önüne serilmiş bir kadın tipidir. Eserde İnci Aral'ın kendisi, annesi, kız kardeşi, kayınvalidesi, kadın doktorlar ve kadın arkadaşları güncel hayatın içinden kesitlerle sunulmuştur. Bu kadınlar istenmeyen yönleriyle de anlatılmıştır. Merhametli ve kardeşler arasında adil olması istenen anne tipinin bu özelliklerden uzaklığı ideal kadın tipinin karşısında olmasının örneklerinden biridir. Eserin anı roman olması, yazarın eserde kendini ve kendine dair olanları yalın bir şekilde anlatması, ideal kadın yerine gerçek kadını özellikle, kendi aracılığıyla koyması açısından ilgi çekicidir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, İnci Aral, Otobiyografik Roman.

5. ULUSLARARASI TARİH VE SANAT ARAŞTIRMALARI SEMPOZYUMU

Intellectual Cosmopolitanism in Islamic History

Assoc. Prof. Hayrettin YÜCESOY
Washington University, yucesoy@wustl.edu

Abbasid geographers like to call Baghdad the navel of the world, Ottoman scholars frequently referred to Istanbul as the “center of the world,” the Safavid intellectuals celebrated Isfahan as “half of the world,” and the Kuregeni intellectuals of India admired Akbarabad (or Agra). The expression of love for the city is also true for Damascus, Cairo, Cordoba, and many others. Such scholarly pride of the city surely resulted from the wealth, power, and prosperity, which these cities afforded their citizens, but also it was a consequence of the civic, urbane, and cosmopolitan culture these cities nourished. Their world-cities inspired and stimulated scholars to engage with other scholars from near and far to produce knowledge and address questions extending beyond their own cultural horizon. Appreciating that scholarly activity required a global horizon, these scholars developed a cosmopolitan scholarly ethos through dedicated reflection, travel, translation, wide reading and observation whose distinguishing character was the ability and willingness to address questions that resonated in world history. Their ability to pose questions and provide answers which resonate with scholars beyond their own worlds and respond to questions and challenges coming from beyond their own cultural universes still remain as relevant.

Key Words: Islam, History, Cosmopolitanism, Ottoman.

Cosmopolitan Imageries in Ottoman Art and Literature

Assoc. Prof. Hüseyin YILMAZ
George Mason University, hyilmaz@gmu.edu

The Ottoman reunification of much of the former Roman territories of the ancient world revived, expanded, and intensified cultural exchange, social mobility, scholarly interaction, and economic activity among numerous linguistic, confessional, and ethnic communities within and around the its imperial boundaries. In major Ottoman cities around the Mediterranean, from Sarajevo to Cairo, cosmopolitan urbanite societies emerged with diverse, yet syncretic and symbiotic, cultures, institutions, lifestyles, and public spaces. The cosmopolitan fabric of Ottoman urbanite society produced an *haute culture*, shared by the ruling elite, and created its distinct forms of art and literature. This presentation aims to examine artistic representations of cosmopolitanism in Ottoman visual and literary media. Ottoman painting and poetry is replete with imageries regarding multiple constituents of elite culture and society. As reflected in arts and literature, this presentation will argue that diversity in Ottoman elite culture was cherished, not condemned. Despite instances of occasional social conflict, diverse paths in faith, manners, and consumption continued to flourish as part of the mainstream elite culture and identity.

Key Words: Ottoman, Art, Literature, Imageries.

Literary Movements in the Early Modern Islamic World: Reception of New Style (Tarz-i Nev) by the Ottoman Literati

Senior Preceptor Himmet TAŞKÖMÜR
Harvard University, taskomur@fas.harvard.edu

This talk takes the reception of the New Style (*Tarz-i Nev*), commonly known as Indian Style (*Sebk-i Hindi*) in the Ottoman World. The New style was one of the most successful literary movements, which dominated the literary landscapes of Mughal India, Iran, Central Asia and the Ottoman Empire from the early seventeenth century onwards. Although, the literary scholars have explored the Ottoman literary figures who experimented with the new style, the reception of the Iranian and Indian literature of the early modern era in the Ottoman Empire is yet to be explored. This paper particularly focuses on literary commentaries and circulation of the literary texts, which facilitated the creation of new modes of expressions, artistic creation and a new attitude to the material world, which were both local and cosmopolitan at the same time.

Key Words: Ottoman, Literary Movements, Islamic World.

Salonica: A Showcase for Ottoman Cosmopolitanism?

Assoc. Prof. Cengiz ŞİŞMAN
University of Houston, sisman@uhcl.edu

By the nineteenth century, the Ottomans began to integrate into the new global system, and Salonica was perhaps the most receptive center of this global integration. Similar to Shanghai in the Far East, which grew in importance in the nineteenth century as Europe recognized its favorable location and economic potential, Salonica gained a new international popularity after the 1774 Turko-Russian Treaty that granted new privileges to European and Russian merchants and diplomats. By the end of the nineteenth century, Salonica was the engine of Ottoman modernization thanks to the shared economic, cultural and political activities of Muslims, Jews, Christians, and Dönmes who effectively created a cosmopolitan, progressive and revolutionary city. Next to Istanbul and Izmir, Salonica was the empire's most important port city, supporting a major fishing industry, overseas commerce, and military and commercial arteries penetrating deep into the Balkan Peninsula. In 1859, Sultan Abdülmecit paid a visit to the "empire's most important and prosperous European city." After 1869, Governor Sabri Mehmet Pasha carried out ambitious modernization projects in Salonica. "The Europeanization of space" was achieved through demolishing the city walls, expanding the residential area, and draining pestilent swamps on the outskirts that had contributed negatively to the public health of the city. The Orient Express (with the support of Baron de Hirsch) and steamships connected Salonica to Europe, so that one could get to Paris in two weeks in the 1860s and in only three days in the 1880s. New neighborhoods were established with large boulevards, lights, pavement, and horsedrawn (later, electric) tramways. The houses and public places were furnished with gas lighting and running water. Despite all the economic and political hardship around it in those years, Salonica continued to experience a period of relative prosperity and peace. Cafes, restaurants, bars, and hotels were filled with locals and tourists, all dressed in European styles. Hundreds of surviving photographs from the early 1900s testify to the wealth, elegance, and conspicuous consumption in the city. With the increased urban population (from 70,000 people to 150,000 people), this cosmopolitan Balkan city survived until it fell to the hands of Greeks in 1912.

After examining the cosmopolitan nature of Salonica, the paper will discuss whether the city could be a showcase for the "Ottoman Cosmopolitanism" as reflected in other major Ottoman urban centers.

Key Words: Ottoman, Salonica, Urban, Balkan.

Dünden Bugüne Balkanlarda Bir Başkent: Edirne ve Edirne’de Yaşam

Asst. Prof. Sabri Can SANNAV

Trakya University, sabricsannav@trakya.edu.tr

Edirne’nin, ilkçağda Orta Asya’dan göç edip buraya yerleşen Traklar tarafından kurulduğu bilinmektedir. Daha sonraları, Büyük İskender zamanında Roma İmparatorlarından Hadrianus tarafından yeniden kurulmuşçasına imar edilen şehir, onun adına izafeten Hadrianapolis olarak anılmıştır. Bir aralar Bulgar egemenliğine geçmiş ve 1361 yılında I. Murat zamanında Lala Şahin Paşa tarafından fethedilene dek Bizans egemenliğinde kalmıştır. 1453 yılında İstanbul’un fethine kadar 92 yıl boyunca Osmanlı İmparatorluğu’nun payitahtı olan kent, daha sonraki yıllarda “Paşa Sancağı” adıyla Rumeli Beylerbeyliği’ne bağlı bir vilayet olarak kalmıştır. İmparatorluğun üniversite kenti olarak tanınan XII yy.’ da Avrupa’nın en büyük beşinci şehri haline gelmiştir. Edirne tarih boyunca kültür olaylarının yoğun yaşandığı bir şehir olmuştur. Mimarî yenilikler bu kentin yapılarıyla gelmiş; hat ve süsleme sanatının en güzel örnekleri burada verilmiş, çok sayıda medresesi yoğun tartışmalara tanık olmuş, tıp tarihine geçen ilk uygulamalar burada başlamıştır. Kimliğini asıl Osmanlı döneminde bulan ve imparatorluğun ikinci kenti olan Edirne, tarih boyunca kültürel mirasımızın en yoğun olarak hissedildiği bir şehir olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Edirne, Lala Şahin Paşa, Selimiye Camii.

XIX. Yüzyılda Manastır’da Kurulan İki Gayrimüslim Vakfı

Mumin OMEROV

Uludağ University, *alokoc_mumin@hotmail.com*

Manastır şehri Osmanlı hâkimiyetine girmesinin akabinde farklı din, örf ve adetleri olan çok kültürlü yapıya asırlarca ev sahipliği yapmıştır. Bu şehrin mimari, sosyal ve ekonomik olarak gelişmesinde vakıfların önemli katkıları olmuştur. İslam toplumunda yaygın olan vakıf kurma geleneğinden, aynı topraklarda ikamet eden gayrimüslimlerin etkilenmemesi düşünülemez. Bu etkileşim sonucu Müslümanlar ile aynı veya farklı mahallelerde yaşayan gayrimüslimler de bazı vakıflar kurmuştur. Osmanlı Devleti gayrimüslimlere eğitim ve inanç alanında pek çok hak tanıdığı gibi sosyal ve kültürel alanlarda da vakıf kurmalarına izin vermiştir. XIX. asırda Manastır şehrinde Müslümanların yanı sıra gayrimüslimlerin de iki vakıf tesis ettiği tespit edilmiştir. Hacı Yorgi vakfı Aya Dimitri kilisesinin bakım ve onarımını üstlenirken, Destpina Hanım vakfı ise sağlık ve din alanında hizmet sunmuştur. Mezkûr vakıfların mallarının nasıl işletileceği, vakıfta kimlerin görev alacağı, çalışanların maaşları ve benzeri konular hakkında vakfiyelerde detaylı malumat verilmiştir. Bu veriler ışığında XIX. yüzyılda Manastır’ın sosyo-kültürel ve ekonomik hayatı hakkında bilgi verilecektir.

Anahtar Kelimeler: XIX. Yüzyıl, Manastır, Vakıf, Gayrimüslim.

Osmanlı'da Mühendislik Eğitimi

Prof. Dr. Mehmet KAYA

Bandırma Onyedli Eylül University, *mehmetkaya75@hotmail.com*,

Assoc. Prof. Fatma BÖLÜKBAŞ KAYA

İstanbul University -Cerrahpaşa

Bu çalışmanın amacı Osmanlı İmparatorluğu döneminde mühendislik eğitiminin hangi kurumlarca ne şekilde gerçekleştirildiğini inceleyerek mühendislik eğitiminin tarihi gelişimi hakkında bilgi vermektir. Türkler tarafından açıldığı bilinen mühendislik eğitimi veren ilk kurum 11. yüzyılda Selçukluların Bağdat'ta kurduğu Nizamiye Medresesidir ve bunu 1463'de Osmanlıların İstanbul'da kurdukları İstanbul Medresesi izlemektedir. Ancak Osmanlılarda mühendislik eğitimi alanındaki asıl gelişmeler 18. yüzyıldan itibaren görülmektedir. Sanayi Devrimi öncesinde dünyadaki değişimi fark eden Osmanlılar, önce askeri, sonra sivil alanda eğitim reformları başlatmışlardır. Bu reformların ilki mühendislik alanında yapılmıştır. Osmanlı döneminde modern askerî teknik eğitime ayrılmış ilk kurum, 1775'te Tersane-i Amire'de kurulmuş olan *Hendesehâne*dir ve bu kuruma 1781 yılından itibaren Mühendishâne denilmiştir. Mühendishane-i Bahr-i Hümayûn (İmparatorluk Deniz Mühendishanesi) Osmanlı İmparatorluğu döneminde, 1773 yılında III. Mustafa zamanında tersane ve donanmanın geliştirilmesi ve de tersane halkının eğitilmesi amacıyla açılmış teknik okuldur. III. Selim'in (1789-1807) zamanında başlatılan "Nizâm-ı Cedid" hareketi çerçevesinde humbaracıların, lağımçıların ve topçuların eğitimini sağlamak amacıyla 1793 yılında "Mühendishâne-i Cedide" adı ile yeni bir Mühendishâne daha kurulmuştur. Bu kurum 1806'da "Mühendishâne-i Berrî-i Hümayun" (İmparatorluk Kara Mühendishanesi) adını almıştır. Bu kurumları, 1863'te Derviş Paşa'nın halka açık Fizik dersleri vermesiyle öğretime başlamış olan Darülfünun izlemiştir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Mühendislik, Mühendishâne, Reform.

Sinema ve Kimlik İnşası: Milli Sinema Örneği

Serkan YORGANCILAR

Gazi University, serkanyorgancilar@gmail.com

Ayhan SELÇUK

Gazi University

Görsel sanatlar içerisinde günümüz toplumlarını en çok etkileyen sanatların başında hiç şüphesiz sinema gelmektedir. Sinema, ilerleyen teknolojik aletler sayesinde güçlendirilmiş görsellikler ve gerçek üstü etkilerle izleyicileri kendi yaşadıkları evrenin dışına taşıyarak ona yeni bir dünyanın kapılarını açmaktadır. Her ne kadar sinema eğlence sektörü için büyük ekonomik döngüler yaratan profesyonel bir iş alanı olarak görülebilsen de bu yön sinemanın sadece bir tek yönünü göstermektedir. Gerek izleyicilerden toplanan hasılatlarla gerekse yapım aşamasında harcanan büyük paralarla sinema elbette gelişmiş endüstrinin önemli bir parçasıdır. Ancak sinemaya sadece ekonomik girdi ve çıktılar kapsamında değerlendirmek sadece resmin bir kısmını görmektir. Çünkü sinema kültürel yaşamın birçok evresini etkileyen hatta kimi zaman ise şekillendiren toplumsal bir işlevi olan da bir olgudur. Görüntü, konuşma, ses, müzik ve yazı gibi birbirleri ile ilgili iletişim tekniklerini kullanan sinema bütün bu teknikleri kullanan bir anlatım aracına dönüşür ve toplumsal hayatı etkiler.

Kültür, sanat, politika, estetik ve etik gibi konular nasıl toplumsal yapıyı ilgilendiren konularsa sinemada aynı biçimde toplumsal yapıyı ilgilendirmektedir. Sinema yapımcısı/yönetmeni ortaya koyacağı ürünü/eseri seyirciler için üretmektedir. Dolayısıyla sinema yapımcısından tüketicisi olan izleyiciye kadar toplumsal bir etkileşimden söz etmek mümkündür. Sinema eserinin ortaya çıkış süreci, inşa ediliş evresi ve sonuç olarak seyirciyle buluşma evreleri toplumsal ilişkileri de içerisine almaktadır. Bu açıdan düşündüğümüzde sinema ve toplum arasında karşılıklı bir etkileşimden söz etmek mümkündür. Hem sinema toplumu etkiler hem de ortaya konulan eser olarak sinema toplumdan etkilenir. Sinema eserinin üreticisi içerisinde yaşadığı toplumsal ilişkilerden ve olaylardan etkilenebildiği gibi eserinde konu olarak toplumsal yaşamın sorunlarını, toplumsal tipleri, duyuş ve düşüncelerini de işleyebilir. Sinema ile söylenmeyen/söylenemeyen birçok konu, politik ve dini konularda dâhil olmak üzere, beyaz perdeye yansıtılabilir.

Bu anlamda sinema kimi zaman sadece sanatsal bir üretim olmanın dışında politik, siyasi ve dini fikirlerin yayılmasında/kitleselleştirilmesinde araç olarak kullanılmıştır. Sinemanın bu şekilde kullanımına sadece ülkemizde değil başta Amerikan sineması olmak üzere tüm sinema endüstrisinde rastlanılmaktadır. Ülkemizde de 1970’li yıllarda sinemanın sadece bir sanat dalı olmadığını, sinemanın toplumsal ve ahlaki konular da beyaz perdeye aktarması gerektiğini yüksek sesle dile getiren ana akımlar olmuştur. Yeşilçam sinemasına paralel bir evrende gerek Milli Sinema gerekse Ulusal Sinema böyle bir çaba ve arayışın ürünü olarak değerlendirilebilir. Biz bu çalışmamızda genel bir sinema tarihi ve teorileri üzerinden Milli Sinemayı okumaya çalışacağız. Milli Sinemanın sembol yönetmeni Yücel Çakmaklı’nın 1970’te beyaz perdeye yansıttığı “Birleşen Yollar” isimli sinema filmi üzerinden bir değerlendirmede bulunacağız.

Anahtar Kelimeler: Sinema, Kimlik, Milli Sinema.

Geçmişten Günümüze Mimaride İç ve Dış Arasındaki Sınırın Dönüşümü

Res. Asst. Zühal KARAMİŞ

Nuh Naci Yazgan University, zkaramis@nny.edu.tr

Res. Asst. İpek YILDIRIM

Nuh Naci Yazgan University, iyildirim@nny.edu.tr

Mimarlık nesnesinin üretimi, her zaman bulunduğu çağın dinamiklerinden etkilenmiştir. Mimari tasarıma zemin oluşturacak bilginin sınırlarını çizmek gittikçe zorlaşmıştır. Özellikle Sanayi Devrimi ile başlayan bu süreçte, mimarlığı anlama ve anlamlandırmada yararlanılan bilginin ne olduğu, nasıl kullanıldığı büyük önem kazanmıştır. Mimari nesnenin kullanıcısıyla en çok diyalog kuran elemanı cephesi/kabuğudur. Bu diyalog dolaylı veya dolaysız olarak gerçekleşir. Kabuk, iç ve dış arasında bir arayüzdür. Bu nedenle ara yüzün nasıl kullanıldığı önem arz etmektedir.

Çalışmanın amacı, bir iletişim aracı olan mimari cephenin, tarihsel süreçte hangi verilere odaklanarak şekillendiği ve çeşitlendiğini ortaya koymaktır. Böylece günümüzde gelinen noktadaki dönüşüm görülmüş olacaktır. Çalışmanın yöntemini, literatür araştırması ve Sou Fujimoto yapıları üzerinden gerçekleştirilen inceleme ile bina kabuğunun iç ve dış arasında kurduğu ilişkinin analizi oluşturmaktır.

Tasarıma yön verecek her türlü veri, çeşitli bağlamlar içerisinde seçilip elimine edilerek mimar tarafından özgün bir yaklaşım geliştirmede kullanılabilir. Günümüz mimarlık ortamında, yer ve bağlam odaklı olmaktan çok, her yerde kullanılabilen bağlamdan kopuk, iç ve dış arasında belirgin sınırlar çizen kabuk tasarımları ile karşılaşılacaktır. Yapılan analizler ile çalışma sonucunda, Sou Fujimoto yapılarının mevcut uygulamaların aksine, iç ve dış arasındaki katı sınırları eriten yaklaşıma sahip mimari ürünler ortaya koyduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mimari, Kabuk, Geçirgenlik, Arayüz, Dönüşüm.

Türkiye-Arnavutluk İlişkileri Dâhilinde Tekke Ve Zaviyeler Kanunu ve Bektaşî Tekkesinin Arnavutluk'a Taşınması

Prof. Dr. Selma YEL

Gazi University, *selmayel@gazi.edu.tr*

28 Kasım 1912'de Osmanlı Devleti'nden ayrılarak bağımsızlığını ilan etmiş olan Arnavutluk, bağımsızlığını ilan etmesinin hemen ardından İtalya'nın işgal ve baskılarına maruz kalmıştır. Birinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinin akabinde ayaklanarak İtalyanların ülkedeki etkisini kıran Arnavutlar, Fan Noli liderliğinde bağımsızlık mücadelesine başlamıştır. Mustafa Kemal Paşa da aynı tarihlerde Anadolu'daki İstiklal Savaşı'nın liderliğini üstlenmiş olup, bu sürece Hacı Bektaş'ta bulunan Bektaşî tekkesi yürekten destek olmuştur. Mustafa Kemal Paşa, daha Anadolu işgalden kurtarılmadan önce, her iki ülkede de savaş ve direniş devam ederken, tarihten gelen dostluğun bir gereği olarak Selahattin Saip Bey başkanlığında bir askerî heyeti Arnavutluk'un askeri mücadelesine yardım için göndermiştir. Bu mücadele ve yardım sonucunda Arnavutluk 1921'de günümüzdeki sınırlarını elde etmiştir.

Türkiye, 29 Ekim 1923'de cumhuriyeti ilan ederken, 21 Ocak 1925 tarihinde Ahmet Zogu'nun Cumhurbaşkanlığında Arnavutluk Cumhuriyeti ilan edilerek, parlamento oluşturulmuştur. Birbirlerine benzer tarihi olayları yaşayan Arnavutluk ve Türkiye arasında 1925'te kabul edilen 677 sayılı Tekke ve Zaviyeler Kanunu sonrasında da bir tür yardımlaşma süreci yaşanmıştır. Çünkü yürürlüğe giren kanunla, Bektaşî tekkelerinin kapatılmasına karar verilmekle birlikte, mevcut şeyhlerinin yerlerinde oturmalarına müsaade edilmiştir. Ancak söz konusu Bektaşî tekkesi şeyhlerinin bir kısmı yine de Türkiye'den ayrılmayı tercih etmişlerdir. Bunlardan birisi Bektaşî Tarikatının büyük dedesi Salih Niyazi Dede olup, 1931 yılında Türkiye'yi terk ederek Tiran'a gitmiştir. Daha sonra da Bektaşîliğin merkezini Arnavutluk'a taşımak istemiştir.

28 Eylül 1929'da Arnavut Bektaşîler, Arnavutluk'taki Prishta Tekke'sinde Baba Kamber liderliğinde büyük bir konferans düzenleyerek, tarikatın ilk modern anayasasını teşkil etmeye çalışmışlardır. Böylece, Bektaşîliğin merkezinin Türkiye'den, Arnavutluk'a taşınmasına zemin hazırlanmıştır. Bu durum, Bektaşîlik tarikatının, Türk – Osmanlı tesirinden çıkarak, Arnavut tarikatına dönüşümüne sebep olmuştur. Yeni kurulmuş olan Arnavut Devleti, Bektaşî İslam'ı çok hoşgörü ile karşılamış olup, bu tarihten itibaren Bektaşîliğin merkezi Tiran olmuştur. İlgili çalışmada, Atatürk dönemi Türkiye-Arnavutluk ilişkileri bağlamında, Bektaşîlik ve Bektaşîlik merkezinin Tiran'a taşınması ve bu taşınmanın geçmişten günümüze yansıyan sonuçları tartışılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Arnavutluk, Tekke, Bektaşîlik, Türkiye.

Patlamış Mısır Krizi! Türk Sinema Sektörünün Muktedir Aktörleri

Res. Asst. Mehmet Fatih VURAL
Ardahan University

Res. Asst. Selvi GÖÇMEN
Bursa Uludağ University, gocmenselvi@gmail.com

Bu çalışmanın temel amacı, bir örgütsel alan tanımlamasıyla Türk sinema sektöründe varlık gösteren aktörlerin çatışan zihni şablonlarının ve alan hâkimiyetini sürdüren muktedir aktör 'Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın regülasyonlarının kurumsal teori bağlamında incelenmesidir. Bir örgütsel alanda krizin varlığı aynı zamanda o alanda kurumsal bir girişimi doğurmaktadır. Bu girişimin kurumsal girişimcilik olarak kabul edilebilmesi için ise değişimi de beraberinde getirmesi, kurumsal bağlamda örgütlenmeye ilişkin alandaki mantığın dayattığı zihni şablonları veya davranış repertuarlarını kırarak nitelikte olması beklenmektedir (Greenwood ve Suddaby,2006; Battilana vd.,2009). Türk sinema sektörüne, Nisan 2016'da Mars Entertainment Group (MEG)'ü bünyesine katarak giren Güney Kore menşeli bir grup aynı yıl itibarıyla Türk sinema sektöründeki etkisini günden güne artan ölçüde hissettirerek varlığını sürdürmüştür. Türk sinema sektörü gibi bir alanda sinema salonlarının yüzde 45'ine sahip olan MEG, alanın etkili ve önemli bir aktörü olarak ön plana çıkarken yanı sıra 2018'in sonlarına doğru "*patlamış mısır krizi*"nin meydana gelmesinde büyük ölçüde başrol oynamaktadır. Krizin, MEG'in Türk sinema sektöründeki hâkimiyetiyle alanda yer alan bir diğer aktör olan "Ana Akım Yapımcılar"ın gelirlerini düşürmesi ve onların varlığının veya devamlılığının tehlikeye atıldığı iddiasıyla yaşandığı belirtilmektedir. Bununla birlikte, MEG kendi faaliyetlerini, birkaç yıl içerisinde Türkiye'yi dünyanın önde gelen sinema geliri sağlayan ülkesi statüsüne ulaştırabilecekleri düşüncesiyle savunmaktadır. Ana akım yapımcılar ise alan hâkimiyetini yitirmelerini Türk sinema sektörünün sürekliliği açısından bir tehdit olarak gördüklerini dile getirmektedirler. Türk sinema sektörü gibi bir örgütsel alanda aktörlerin bu denli çatışmaları, alanı regüle etme kabiliyetine sahip bir başka aktör olan Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın müdahalesi neticesinde son bulmaktadır. Alanda muktedir aktör olan Kültür ve Turizm Bakanlığı Ocak 2019'da yürürlüğe koyduğu kanun ile alanı regüle ederek patlamış mısır krizini ortadan kaldırmakta neticede alana yerleşik zihni şablonlarda ve davranış repertuarlarında önemli bir kırılıma neden olarak kurumsal değişim yaratmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Patlamış Mısır Krizi, Türk Sinema Sektörü, Kurumsal Girişimcilik, Kurumsal Değişim.

Üsküp'lü Ahmet Bedi Triniç Azərbaycan'da

Prof. Dr. Asgerzade LUTVIYYE

Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi, *asgerzadelutviyye@yahoo.com.tr*

Ahmed Bedi Recep oğlu Triniç 1893`yılında Albaniya`nın (şimdiki Makedoniya) Skopje – Üsküp kentinde, arnavut ailesinde dünyaya gelir. Küçük yaşından babasını kayb eden Ahmet`in annesi ikinci defa evlenir. İkinci eşi ailesini Serbiya`nın İskut kasabasına göçürürken Ahmet ve ablasını anne babası yanına alır. Balkan savaşı`nın (1912) başlanması sebebiyle aile İstanbul`a göç edir. Balkan göçmeni gibi Ahmet hükümet bursu ile tahsil alır. I. Cihan savaşı`nda Ahmet Triniç asgeri okula yazılır. Triniç`in de olduğu asgeri birlik Dardanel`den Suriya`ya, ordan da Bitlis`e gönderilir.1916-1917` yılında Rus`lar tarafından esir alınan Ahmet ilk önce Tiflis`e, sonra ise Kostroma Guberniyası`nın Narıhta şehrindeki esir kampüsüne gönderilir. Ahmet burada Azərbaycan türkləri ile irtibat kurur. Ekim 1917`yılında bolşevikler darbe ile iktidarı ele geçirdiyi zaman, Triniç bu drumdan yararlanarak milliyetce Laz olan arkadaşı Zyugdi ile birlikte esir kampüsünden kaçarak Bakü`ye gelir.

Ahmet Bedi Triniç Bakü`de çeşitli makamlarda; Azərbaycan Konservatuvarı, Azərbaycan-Türk Tiyatrosu, Azərbaycan Yayınevi`nde müdür olarak görev yapmış Triniç 1936 `yılında tutuklanır. soruşturması bitse de mahkemeye çıkarılmayan Triniç cezaevindeki hücresindeipten asılı bulunur.

Stalin repressiyalarının kurbanı olmuş bu şahısların ismini anmağa kimse 70 yıllık bir zaman diliminde cesaret etmedi. Uzun yıllar bu kişiler hakkında belgeler KGB` arşivlerinde haps edilerek halka kapalı tutuldu. 1991`de Azərbaycan yeniden bağımsızlığına kavuştu. Bağımsızlığın verdiği fırsattan yararlanarak represses kurbanlarını araştırmak için arşivlerin kapısı aralandı. Kim haklı, kim haksız sorularına cevap KGB arşivlerinde uzun yıllar gizli tutulan belgelerde arandı. Kafamızı yıllardır meşkul eden soruların cevabı bulundu. 1937-39` repressiyalarında mahv edilenlerin suçsuz olduğunu, milli düşünce sahiblerinin kasıtlı olarak yok edildiğini öğrendik. 1956` yılından sonra bir çoklarının suçsuz olduğu kanıtlanarak, beraat etse de, Üsküplü Ahmet Bedi Recep oğlu Triniç bu ağır suçu 1990`a kadar taşıdı. O vakit, bazı kaynaklarda “Ahmet Bedin”, bazlarında “Ahmet Efendi” gibi geçen Üsküp`lü Ahmet Bedi Recep oğlu Triniç kimdir?

Tüm bu soruların cavabı KGB arşivlerinde saklanan “Triniç” klosöründe saklı. Bildiride, “Triniç” klosöründe saklanan gizlinlere anahtar salaraq bulduğumuz hakikatleri, geldiğimiz kanahatleri paylaşacağız.

Bildiride Ahmet Bedii Triniç`in kimliğini ve O`nu repressiyaya götüren nedenleri incelemeğe alacayık.

Anahtar Kelimeler: Üsküp, Azərbaycan, Ahmed Bedii.

Osmanlı'da Kadın, Suç ve Ceza

Prof. Dr. Selda KILIÇ

Ankara University, seldakayak@yahoo.com

Osmanlı kadının toplumdaki yeri daima tartışma konusu olmuştur. Şemseddin Sami, Kadınlar isimli Risalesinde *“Kadınların Dünya’da insanların yarısı olduklarından dolayı, sadece kadın olmalarından kaynaklanan önemden başka, erkekleri yetiştiren, yani insan topluluğunu terbiye eden ve biçimlendiren de yine kadınlar olduğundan, önemlerinin pek çok olması gerekir. Kadınların doğası ve önemi pek güç anlaşılmış ve kendilerine hiçbir zaman gerektiği gibi davranılmamıştır desek, abartmış olmayız. Kadına hiçbir zaman gerçek bir bakışla, yani insan gözüyle bakılmamıştır; kadın kâh erkeklerin esiri, malı, mülkü ve kâh onların eğlencesi, ziyneti sayıla gelmiştir.”* demektedir.

Bu noktadan hareketle Osmanlı Belgelerinden hareketle Osmanlı da kadına yöneltilen suçlar ve kadına verilen cezaların neler olduğu bu çalışma da ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Kadın, Suç, Ceza.

Kızıltepe (Dunaysır) Ulu Camii'nin Mimari Olarak İncelenmesi ve Değerlendirilmesi

Assoc. Prof. Mustafa GÜLER

Harran University, *mguler63@hotmail.com*

Günümüzde Mardin'in Kızıltepe ilçesinde bulunan, Kızıltepe (Dunaysır) Ulu Camii, Anadolu'daki ilk devir camileri oluşturan 12. yüzyıl camilerinden biridir. Kızıltepe Ulu Camii'nin inşasına, Artukoğlu Yavlak Arslan tarafından başlanmış, kardeşi Artuk Arslan tarafından da, H.601/M.1204 tarihinde bitirilmiştir.

Mimari olarak, Kızıltepe Ulu Camii, harim ile kuzeyindeki avludan oluşmaktadır.

Kızıltepe Ulu Camii'nde harim, mihraba paralel enine üç sahnın ile iki sahnın genişliğindeki mihrap önü biriminden oluşmaktadır. Harimin kuzeyindeki avlunun ise, bugün sadece duvar kalıntıları ve yer yer izleri bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kızıltepe, Ulu Camii, Mimari.

Palmet Motifi Şeklinde Yapılmış Bir Grup Bayrak ve Sancak Alemi

Asst. Prof. Gül GÜLER

Harran University, *gulguler67@hotmail.com*,

Alem, bir yolun ve dinin işareti olarak kullanılır, aynı zamanda bayrak ve sancak anlamını da içermektedir. Alem, bayrak ve sancakların üstlerinde her ikisinin de sahip olduğu manevi gücü temsil etmektedir. Alemin, tarikatlarda bulunan sancakların tepelerinde de kullanıldığı ve her tarikatın sembollerinin alem olarak yapıldığı görülmektedir.

Çalışmamızda, Türkiye'deki Ankara Etnografya Müzesi, İstanbul Türk İslam Eserleri Müzesi, İstanbul Harbiye Askeri Müzesi, Konya Mevlâna Müzesi ve Nevşehir Hacıbektaş Müzesi'nde bulunan yaklaşık 12 tane palmet motifli bayrak ve sancak alemi incelenerek ve değerlendirilecektir.

Çalışma kapsamında, palmet motifi şeklinde yapılan alemlerin, tipolojisi, kaç farklı çeşitte yapıldığı, üzerlerindeki yazı ve süslemeleri, yapıldığı malzeme ve yapım teknikleri, tarih ve dönemleri incelenip değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Palmet Motifi, Bayrak, Sancak, Alem.

XVIII. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Timar Sistemi: Üsküp Örneği

Lec. Bünyamin PUNAR

Türk Hava Kurumu University, bpunar@thk.edu.tr

Ağırlıklı olarak zirai bir ekonomiye sahip olan Osmanlı İmparatorluğunun anlaşılması en güç kurumlarından biri timar sistemi olmuştur. Sistemin hem askeri hem de mali/iktisadi yönünün çok geniş olmasından ileri gelen bu sorun 1950’lerden 1990’lara kadar başta Ömer Lütfi Barkan olmak üzere çeşitli araştırmacıların katkılarıyla çözüme kavuşturulmuş görünmektedir. Ancak Ayn Ali ve Koçibey gibi XVII. yüzyıl yazarlarının söylemleri etkisinde oluşan bu çözüm literatürü güncel birkaç istisna dışında tarihsellikten uzak bir görünüm çizmektedir. Zira en az beş asır yürürlükte kalan timar sistemi XVI. yüzyıldaki zirve hali ve XVII. yüzyıldaki bozulma söylemine sıkıştırılmış ve böylece sistem XVII. yüzyılın başlarında anlatılan haliyle donuk bir resim gibi sunulmuştur.

Oysa timar sistemi XIV. yüzyılda ortaya çıkışından itibaren belli bir raddeye kadar nitel olarak gelişmiş ve nitel gelişimini tamamlayıp durgunluk, hatta zeval, dönemine girdiğinde bile nicel olarak genişlemeye devam etmiş görünmektedir. Dolayısıyla tarihsel süreç içerisinde oldukça dinamik bir görünüm çizen sistemin kaldırılması XIX. yüzyılı bulmuştur. Şu hâlde sorulması gereken sorular şunlardır: Osmanlı timar sistemi XVI. yüzyıldan sonra bozulmaya başladıysa bu çöküş neden ve nasıl XIX. yüzyıla kadar sürdü? “Bozulan” bir sistem neden bu zamana kadar korundu ve hatta genişletildi? Osmanlı mali gelirleri içerisinde timarın kapladığı alan bu zaman zarfında hangi yönde ve ne kadar değişti? Osmanlı ordusu içerisinde timar yiyen askerlerin oranı ve etkinliği ne kadar değişti?

Osmanlı eyaletlerinin en önemlisi ve en büyüğü olup direk merkezden yönetilen Rumeli eyaletinin orta ölçekli tipik bir sancağı olan Üsküp bu sorulara üretilecek cevaplarda iyi bir örnek olacağından bu bildiri bu sorulara Üsküp üzerinden yaklaşacaktır. Zaman olarak hem literatürde sıkça başvuru XVII. yüzyıl kaynaklarının etkisinden sıyrılmak hem de II. Viyana’dan sonra sistemin başına neler geldiğine dair ipuçları yakalamak için XVIII. yüzyıl başlarındaki birincil kaynaklar XVI. yüzyıl kaynaklarıyla kıyaslanarak kullanılacaktır. Böylece Üsküp örneği üzerinden timar sisteminin anlatımına bir tarihsellik kazandırılmaya çalışılarak günümüz timar literatürünün en büyük eksikliği kısmen giderilmeye teşebbüs edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Timar Sistemi, XVIII. Yüzyıl, Üsküp, Mali Tarih, Askeri Tarih.

Askerî Zaferden Diplomatik Yenilgiye Bir Örnek: 1897 Dömeke Meydan Muharebesi ve Sonrasında Meydana Gelen Gelişmeler

Asst. Prof. Sabri Can SANNAV

Trakya University, sabricsannav@trakya.edu.tr

Cem TURAN

Trakya University

1821’de başlayan Yunan İsyanı, 1830’da Yunanistan’ın bağımsız bir devlet olmasıyla sonuçlanmıştır. Yunanlılar bağımsızlıklarını kazanmakla yetinmemişler ve sonraki süreçte giderek zayıflamakta olan Osmanlı Devleti’nin topraklarından pay almak için her fırsatı değerlendirmişlerdir. 1864 yılında İngiltere’nin Yunanistan’a Yedi Adaları vermesi Yunanlıları Osmanlı Devleti’nden toprak kazanımı noktasında daha da umutlandırmıştır. Gelişen olaylar neticesinde büyük devletlerin gücünü iyiden iyiye arkasında hisseden Yunanistan 1866’da Girit İsyanının başlamasında önemli rol oynamış ve Osmanlı Devleti Girit’e muhtariyet vermek mecburiyetinde kalmıştır. Girit’i müstakil olarak kendisine bağlayamayan Yunanistan Osmanlı topraklarda bir takım çete faaliyetlerinde bulunmaya başlamıştır. Yeni kurulan Yunanistan krallığı ile yaşanan bu tür olaylar neticesinde Osmanlı Devleti Yunanistan’a savaş ilan etmek zorunda kalmıştır. Yunanistan ve Osmanlı Devleti arasında yaşanan Dömeke Meydan Muhaberesi sonucunda Yunanlılar kesin bir mağlubiyete uğrasa da bu mağlubiyetlerini Batılı Devletlerin de yardımıyla diplomasi masasında adeta zafere dönüştürebilmişlerdir. I. Ve II. Balkan Savaşlarına ve I. Dünya Savaşı’na az bir süre kala yaşanan bu gelişmeler savaşların sadece cephede değil değişen dengeler ekseninde diplomasi masasında da değiştiğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir. İmparatorlukların dağılma sürecine girdiği bir zaman diliminde gelişen bu olaylar silsilesinin incelenmesi, dönemin şartlarının ve devlet politikalarının satranç tahtasındaki yerlerinin analiz edilmesi, Osmanlı’yı paylaşma emellerinin nasıl sahneye konulduğunun anlaşılması konularının önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dömeke, Meydan Muharebesi, Yunan, Osmanlı.

Makedonya'dan Anadolu'ya Göç Eden Türklere Yönelik Yardım Kampanyasına İstanbul Yahudi Cemaati'nin İlgisi (1923-1924)

Prof. Dr. Selma YEL
Gazi University, selmayel@gazi.edu.tr

M. Abdullah KAYMAK
Türk Tarih Kurumu, m.abdullahkaymak@hotmail.com

Milli Mücadele'nin başarıya ulaşması ve devletin bağımsızlığının Lozan Barış Antlaşması ile dünyaya kabul ettirilmesi, Balkanlarda baskı ve şiddete maruz kalan Türklerin Türkiye'ye göçünü hızlandırmıştır. Bu göçlerin yapıldığı coğrafyalardan biri Makedonya olmuştur. Bölgede Müslümanlara yönelik olarak yürütülen olumsuz politikaların yanı sıra Türkiye ile Yunanistan arasında yapılan mübadele antlaşmasının bir sonucu olarak Makedonya topraklarından Anadolu'ya yaşanan bu göç hareketi, hem muhacirler hem de Türk idareciler için maddi sıkıntıları beraberinde getirmiştir. Yeni sona eren savaşın getirdiği ekonomik zorluklarla mücadele eden Türk devleti, yurda gelen göçmenler için kaynak arayışına yönelmiştir. Buna karşılık Türk kamuoyu tarafından bu göçmenler için yardım kampanyası başlatılmış, basın yoluyla ülke çapında duyurulmuştur.

1923 yılının sonlarında Makedonya'dan Türkiye'ye gelen göçmenler için başlatılan yardım kampanyasına maddi durumu iyi olan İstanbul Yahudi Cemaati mensuplarının da katılmasına yönelik olarak cemaat içinden çağrılar yapılmıştır. İstanbul'daki Yahudi gazetelerinin de destek olduğu bu çağrılarda; Yahudilerin 1492 yılında İspanya'dan çıkarılırken Türklerin kendilerine kucak açtığı, şimdi Türkiye'ye gelmek zorunda kalanlara da aynı şekilde muamele yapılması gerektiği üzerinde durulmuştur. Yahudilerin, yaklaşık dört asır önce Türklerin gösterdiği alicenaplığa bu zor zamanda karşılık vermesinin çok önemli olduğu vurgulanmıştır. Bu yardım kampanyası için yapılan destek çağrılarına İstanbul Hahambaşılığı da kayıtsız kalmamıştır. İstanbul Hahambaşısı Hayim Moşe Berecano, cemaatin ileri gelenlerini toplamış, yardım çağrısına destek olmuştur. Bu toplantıda bir yardım komitesi kurulurken yardımın toplanması ve Kızılay'a ulaştırılması için bir de sandık meydana getirilmiştir.

Yukarıda sözü edilen konu bağlamında göçmenlere yönelik yardım kampanyası ve İstanbul Yahudi Cemaati'nin bu kampanyaya ilgisi hakkında hazırlanacak tebliğde arşiv belgelerinin yanı sıra başta İkdâm gazetesi olmak üzere Tasvir-i Efkar, Atı ve Söz gazetelerinde konuya yönelik olarak çıkan haberler irdelenecektir. Ayrıca konuyu ele alan eser ve makaleler incelenerek, Cumhuriyet'in ilk günlerinde Türk Devleti'ni yakından etkileyen göç meselesinin farklı bir boyutu ele alınmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Makedonya, Balkanlar, Yahudi, Hahambaşılık.

Makedonya’da Türk Basını ve Türk Varlığına Katkıları

Prof. Dr. S. Esin DERİNSU DAYI
Atatürk University, sdayi@atauni.edu.tr

Osmanlı Devleti’nin 1878 tarihinde Berlin Antlaşması ile kaybetmesine rağmen Makedonya’da bugüne kadar varlığını sürdüren ve genellikle “*Evlâd-ı Fatihan*” denilen Türkler vardı. Makedonya’daki bu Türk varlığı, Balkan Savaşları, I. ve II. Dünya Savaşlarında milli ve dini kimliklerinden dolayı çok acı çekmiş; yok sayılmışlar, baskı ve zulüm görmüşler; ama milli ve dini kimliklerini, kültürlerini yaşatma mücadelesinden asla vazgeçmemişlerdir. Bunu sağlamanın ilk adımı ise Türk dilini yaşatmak için öğrenmek, öğretmektir. Bunun için yazılı ve sözlü araçlar olarak eğitim-öğretim, yazılı ve sözlü edebiyat ile yazılı, sözlü ve görsel basındır.

Basın hayatının başlangıç ve sürekliliği için önce toplumun eğitim-öğretim seviyesinin, fikri, siyasi ve sosyal teşkilatlanmasının maddi ve manevi açıdan yeterli seviyede olması gereklidir.

Tebliğimizde; Makedonya’daki Türkçe basının Türk varlığının yaşamasına nasıl bir etki ve katkı sağladığı konusu, kronolojik tarih çerçevesinde kültürel, fikri, siyasi, eğitim-öğretim ve sosyolojik boyutları açısından ele alınarak değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türk Varlığı, Makedonya, Üsküp, Basın, Kültür.

“Bezbojnik” Gazetesi ve Ateizm Propagandası

Assoc. Prof. Vefa KURBAN
Ege University, vefa_rzayeva@yahoo.com

Sovyetler Birliği kurulduktan sonra iktidara gelen Bolşevikler kendilerini ateist ilan ettiler. Dini inanç üzerine cezai ve idari yaptırım uygulayarak tüm ülkede baskı kurmaya başladılar. 1918 yılında dini, eğitimden ve devletten ayıran bir kanun yayınladılar. Bu süreçte kiliseler, sinagoglar ve camiler toplu olarak kapatıldı, din adamları hapse atılarak ortadan kaldırılmaya çalışıldı. Din karşıtı propaganda yapılmaya başladı. 1925 yılında “Savaşçı Allahsızlar Birliği” adı altında bir teşkilat kuruldu. Komünist Parti toplumun dini hayatı üzerine tekeline kurmuş oldu.

1922 yılında bütün basın ve yayını kontrol altında tutmak amacıyla Genel Edebiyat Komitesi kuruldu. Bu süreçte ülkeden beyin göçü gerçekleşti. Tüm ülkede din karşıtı yayınlar yapılmaya başladı. Bunların başında ise “Bezbojnik” (Allahsız) isimli gazete geliyordu. Bu gazete 1922-1941 yılları arasında ateizm propagandası yapmak ve din karşıtı düşünceleri savunmak amacıyla yayınlandı. Gazete aynı zamanda Marksist ve Leninist düşünceleri de savunmakta idi. Bu tür yayınların devletin yürüttüğü güçlü ateizm propagandası doğrultusunda çok büyük etkisi vardı. Bundan dolayı da gazetenin tirajının bazı zamanlarda 500 bini geçtiği de görülmektedir. Çalışmada Sovyetler Birliğindeki bu süreç ele alınmış ve din karşıtı yayınlardan olan “Bezbojnik” incelenmiştir.

Çalışmanın amacı Sovyetler Birliği’nde din karşıtı çalışmaları ortaya koyup yayınları incelemektir. Çalışma Azerbaycan Devlet Arşivi ve Mirza Fethali Ahundov adına kütüphane arşivlerinde yer alan Rusça ve Azerbaycan Türkçesinde yazılmış olan Sovyet yayınları incelenerek analiz yapma yöntemiyle yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bezbojnik, Ateizm, Basın, Gazete.

ABD İstihbarat Belgelerinde İslam ve Panislamizm Propagandalarının Türk Kurtuluş Savaşındaki Etkileri

Prof. Dr. Esat ARSLAN
Çağ University, esat@cag.edu.tr

Birinci Dünya Savaşı öncesinde Mihver Ülkelerinin lideri Almanya'nın Müttefiklere karşı kullandığı en önemli argümanlardan biri "Pantürkizm", diğeri "Panislamizm" idi. Kuşkusuz, Birinci Dünya Savaşının diğeri bir deyimle "Büyük Savaş"ın temelinde sömürge yarışında geç kalmış güçlü bir Almanya'nın "Küçük Asya" (*Asia Minor, Anadolu*) ve Orta Doğudan başlamak üzere doğuya doğru yayılma emelleri büyük ölçüde etkili olmuştur.

Tanzimat sonrası "Yeni Osmanlılık" düşüncesine bel bağlayan "Yeni Osmanlılar", Kanun-i Esasinin 1876'da ilanının ardından açılan "Meclis-i Mebûsan" da Müslüman olmayan milletvekillerinin ulusal davalarından vazgeçmediklerini aksine bu hususu bir millî dava olarak kullanılması eğilimlerin gördükleri zaman "Vahdet-i İslam" (*İslam Birliği, İslamî Devletler Birliği*) düşüncesinde birleşmek zorunda kaldılar. Bir başka deyişle o zamana kadar inandıkları ve gerçekleşmesine uğraştıkları uyrukların birleştirilmesi demek olan "İttihad-ı Anasır" siyasetini bırakarak II. Abdülhamit'in batılıların ötekileştirmeye çalıştıkları ve ısrarla vurguladıkları 'Vahdet-i İslam' (*İslâm Ümmeti Birlik ve Beraberliği*) da bütünleşen "Panislamist" düşüncüyü samimi ve bir korunma önlemi olarak "İslam Birliği" görüşünü benimsediler.

Benzer politika Türk Kurtuluş Savaşında da bilinçli ve planlı bir şekilde kullanılmıştır. Bu bağlamda yayımlacı işgal güçlerini en çok korkutan da Kemalist Propagandanın Filistin ve Mısır'daki etkileridir.

Bu bildiri kapsamında ABD istihbarat belgelerinde birinci el kaynak niteliğindeki İslam ve Panislamizm propagandalarının Türk Kurtuluş Savaşındaki etkileri irdelenecek ve günümüze ışık tutacak çıkarımlarda bulunulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İslam, Mustafa Kemal Atatürk, Pantürkizm, Panislamizm, Türk Kurtuluş Savaşı.

İslam Kültüründe Seramik Keşkül-ü Fukaralar

Asst. Prof. Güler YILMAZ

Van Yüzüncü Yıl University, guler_0636@hotmail.com

Kalenderi dervişleri, Rum Abdalları ve Bektaşî dervişleri gibi çeşitli tarikatlar tarafından kibri yok etmek için kullanılan dilenme taslarına keşkül denmektedir. Keşkül; Farsça çanak, Arapça fakir, Türkçe yoksul çanağı ve Kamus-ı Osmani’de ise; dilenci çanağı anlamına gelmektedir. Keşkül ile dilenme geleneği Hint kökenli olduğu bilinmektedir. Hindistan’da dilenme bir meslek olarak görülürken, İslam toplumunda dilenmek bir geçim yolu olarak kabul görmeyip hatta hoş karşılanmamıştır. Ancak, dilenme, gerçek dervişlerin tasavvuf yolunda aşmaları gereken bir basamağı oluşturmaktadır. Çeşitli tarikatlar müritlerin kibirlerini, gururlarını ve nefislerini terbiye ederken müritlerini dilendirilmiştir. Dervişler, müritler ellerine keşkülleri alıp halkın arasında “Şey’en lillah (Allah rızası için)” diyerek dolaşmışlardır. Müritler ellerindeki keşküllerin içindeki yiyecekleri tekkeye getirmişlerdir. Bu şekilde tekkedeki insanların ihtiyaçları karşılanmış olurdu.

Keşkül-ü fukara yapımında Hindistan cevizi, maden, ahşap, seramik gibi değişik malzeme kullanılmıştır. Bu çalışmada ise, seramik keşküller ele alınmıştır. Türkiye’deki araştırmalarda metal keşküller ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Ancak, pişmiş topraktan yapılmış keşkül-ü fukara çalışması bulunmamaktadır. Amacımız işlevselliğinin yanı sıra motif ve ikonografik konuları da üzerinde barındıran bu seramik keşkülleri bilim dünyasına tanıtmaktır. Göz şeklinde ağzı, gemi şeklinde gövdeleri bulunan seramik keşküllerin uç kısımlarında halkalar mevcuttur. Kabin gövde şekli, işlevsellikteki dini anlayışla yakınlığı dikkat çekmektedir. Seramik keşküller; yazı, insan-hayvan figürleri, bitkisel ve geometrik gibi geniş bezeme repertuarına sahiptir. İncelenen örneklerin tümü sırlı olup, süslemesinde sır altı bezeme tekniği kullanılmıştır. Örnekler 18.yüzyıl ile 20. yüzyıla tarihlendirilmektedir. Bu çalışma ile, farklı dönemlere ait seramik keşküllerdeki üslupsal farklılıklar ve benzerlikler vurgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Keşkül-ü Fukara, Seramik, İslamiyet’te Dilene, Derviş Kabı, Kültür.

Diplomat ve Seyyahların Gözünden Serez

Asst. Prof. Hüseyin Baha ÖZTUNÇ

Tokat Gaziosmanpaşa University, *bahaoztunc@gmail.com*

Çalışmanın konusunu Osmanlı Devleti'nde Selânik vilayetine bağlı bir yerleşim merkezi olan Serez oluşturmaktadır. Yapılacak olan çalışmada Serez'e yabancı devlet temsilcileri ve seyyahların gözünden bakılmaya çalışılacaktır. Konsolos ve seyyahların üzerinde durdukları konular arasında; şehrin yerleşimi, tarihi, iklimi, ticari faaliyetleri, nüfusu, incelenecek başlıklar olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca bu kişilerin karşı karşıya kaldığı sorunlar, şehirde meydana gelen olumsuz durumlarla ilgili değerlendirmeleri de araştırma konusu içerisindedir.

Çalışmanın amacı; İngiltere başta olmak üzere yabancı devletlerin Serez'de bulunan konsolos ve konsolos vekillerini tespit etmek. Dışişlerine yolladıkları raporlarda hangi konulara ağırlıklı olarak değindiklerini ortaya çıkarmak dönemlerinde bahsettikleri konularla ilgili varsa Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'ndeki belgelerle bir karşılaştırma ve sonuç ortaya çıkarmaktır. Bu amacı gerçekleştirmek adına yapılacak çalışmanın ana kaynağını İngiltere'nin Serez'de bulunan vice-konsolosunun raporları, Fransa, İngiltere ve diğer devletlerden buraya gelen seyyahların çalışmaları ve Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'nde bulunan çeşitli tasniflerdeki belgeler oluşturmakla birlikte, literatürdeki ikinci el kaynaklardan da istifade edilecektir. Böylelikle Osmanlı Devleti'nde önemli bir yerleşim birimi olan Serez'e yabancıların bakış açısı ve değerlendirmelerinde öne çıkan başlıklar ortaya konulmuş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Rumeli, Serez, Konsolos, Seyyah, Sosyo-Ekonomik Yapı.

Osmanlı Elçisi Vezir Mustafa Paşa'ya H. 1149 / M. 1737 Tarihinde Elçilik Hizmeti İçin Verilen Malzemeler

Dr. Mustafa CAN

Gazi University, mustafacan@gmail.com

Osmanlı Devleti'nde, XVIII. yüzyılın sonlarına doğru sürekli diplomasinin benimsenmesinden önce özel olarak elçilikle görevlendirilen bir sınıf bulunmamaktaydı. Bu durumun nedeni ise elçilik vazifesinin Osmanlı toplum yapısı ile doğru orantılı olarak biçimlenmiş olmasıydı. Herhangi bir grubun tekelinde olmayan elçilik vazifesi ile gönderilen kişiler, yapılacak olan işin gerekliliğine göre farklı meslek, unvan ve toplumsal statülere sahiplerdi. Bu şekilde elçilik vazifesi ile görevlendirilen kişilere, gittikleri yerlerde teşrifat açısından sorun yaşamamaları için bazı geçici rütbe ve salahiyetler verilirdi. Ayrıca elçilerin memuriyet şerefleri ile orantılı bir maiyete sahip olmaları ve bu maiyetin gereği gibi teşkil edilip, teçhiz edilmesi için hiçbir maddi fedakârlıktan kaçınılmazdı. Sırf bu ihtiyaçları karşılamak amacıyla Topkapı Sarayı'nda Elçi Hazinesi adıyla anılan bir hazine dairesi bulunmaktaydı. Hazine defterlerindeki kayıtlara göre buradaki bazı kıymetli eşyalar, döndüklerinde geri alınmak şartıyla elçi ve maiyetlerine verilirdi. Elçilerin ihtiyaç duyacakları çadır vb. gibi malzemeler mehterhane-i âmireden; yolculuk esnasında lazım olacak olan meşale ücreti vb. gibi ihtiyaçları da, elçilerin yazılı talebi üzerine nakit olarak başmuhasebe tarafından karşılanırdı. Elçiler, mehterhaneden aldıkları eşyaları da, Elçi Hazinesi'nden emaneten aldıkları malzemeler gibi görevlerinin sonunda tekrar teslim etmek zorundaydılar.

Elçilikle görevlendirilen kişilere verilen malzemelere dikkat edildiğinde, elçilik görevinin diploması sahası dışındaki yüzü hakkında bilgi edinmek mümkündür. Bu bildiriye de H. 1149 / M. 1737 tarihinde İran'a elçi olarak gönderilen Vezir Mustafa Paşa'ya elçilik hizmeti için verilen malzemeler hakkında bilgi verilecek ve böylece Osmanlı elçilik faaliyetlerine farklı bir perspektiften bakılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Mustafa Paşa, Elçilik.

H. 25 Şaban 1189 / M. 21 Ekim 1775 Tarihli Mihmandar Masraf Defteri Üzerine Bir Değerlendirme

Dr. Mustafa CAN

Gazi University, *mustafacan@gmail.com*

Mihmandar kelime anlamı olarak misafir karşılayan ve ağırlayan anlamına gelmekte olup, mihmandar tarafından gerçekleştirilen görev mihmandarlık olarak adlandırılmaktadır. Diplomasi boyutunda ise yabancı devletlerden gelen elçi vb. resmi misafirlerin karşılanması ve ağırlanması manasını içeren mihmandarlığın devletlerarası ilişkilerde uygulanan çok eski bir gelenek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda İslam ve Türk-İslam diplomasi geleneğinde de görülen mihmandarlık, Osmanlı devlet geleneği içerisinde de devam ettirilmiştir. Osmanlılarda yabancı devletlerden gelen hükümdar, veliaht, elçi vb. gibi devlet adamları ile bunların maiyetlerinden oluşan misafirlere, sınırdan girdikleri andan ülke topraklarından çıkışlarına kadar hizmetlerini görmek ve onlara gerekli kolaylığı sağlamak amacıyla mihmandar tayin edilirdi. Mihmandarlar maiyetlerine tayin edildikleri misafirlerin rahat ve güvenli bir biçimde yolculuk yapmalarını sağlama ve İstanbul'da bulundukları süre içerisinde de ihtiyaçları ile ilgilenmekle görevliydi. Bu bağlamda kendilerine hazineden avans olarak bir miktar para da verilen mihmandarlar, misafirler için gerek yolculuk esnasında gerekse İstanbul'da yaptıkları harcamaları en ince ayrıntısına kadar kaydederek defterini tutarlardı. Bu kendilerine hazineden verilen avansın hesabının görülmesi için gerekli bir durumdu. Bu şekilde tutulmuş kayıtlardan birisi de İran elçisine İstanbul'da kaldığı süre içerisinde mihmandarı eliyle yapılan, 25 Şaban 1189 / M. 21 Ekim 1775 tarihli harcama defteridir. İran elçisi ve maiyeti için yapılan harcamaların en ince ayrıntısına kadar tutulduğu bu defter, Osmanlı medeniyeti ve kültür tarihi açısından da önemli bilgiler ihtiva etmektedir.

Bu çalışmada İran elçisi mihmandarının 25 Şaban 1189 / M. 21 Ekim 1775 tarihli masraf defteri üzerine bilgi verilerek Osmanlı kültür tarihine katkı sağlanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İran, Osmanlı, Mihmandar, Masraf Defteri.

Grafik Tasarımın Mekân ve Çevre Estetiği Üzerindeki Etkisi

Lec. Begün ERBAŞ

Okan University, begun.erbas@okan.edu.tr

İnsanoğlu doğası gereği sosyal bir varlıktır, yaşamını sürdürmeye başladığı ilk günden bu yana, toplumsal bir etkinlik ve önemli bir gereksinim alanı olan iletişim, insanlık tarihinin gelişimine paralel bir şekilde gelişme göstermiştir. Tarihi süreç içinde insanlar, çevresiyle iletişimi sağlamak amacıyla her durum için farklı iletişim araçları kullanmışlar ve geliştirmişlerdir. Geçmişte ve günümüzde grafik tasarım en önemli iletişim kaynakları arasındadır. Grafik tasarımın temeli Paleolitik dönemdeki insanların yaptıkları resim, işaret ve çeşitli çizimlere dayanır. Günümüzde verilerin fazlaşması, çabuk tüketilmesi, giderek karmaşık hale gelmesiyle, bilginin aktarım tasarımı daha çok önem taşımaktadır. Karmaşık ve düzensiz olan bilgiyi planlı ve anlaşılabilir biçime dönüştüren bilgilendirme tasarımının, kendi içinde pek çok farklı uygulama alanı vardır. Mekânsal ve çevresel grafik tasarım bu uygulama alanları içerisinde yer almaktadır.

Grafik tasarım ürünleri bir kentin vazgeçilmezlerindendir. Kent yaşamında yer alan yönlendirme-bilgilendirme grafikleri, tabelalar, billboardlar, afişler, brandalar, piktogramlar, kent haritaları, bina ve araç giydirmeleri vb. gibi birçok grafik ürün insanların sürekli olarak iç ve dış mekânlarda karşılaştığı tasarımlardır. Bundan dolayı grafik tasarım insanlar arasındaki anlamlı bir iletişim sağlamada, bir toplumun bilgilendirilmesinde, insan yaşamını kolaylaştırmada, sosyalleşmeyi canlı tutmasında, estetik bilinç oluşturmada önemli ve etkin bir unsurdur. Grafik tasarım ürünleri, toplumun problemlerini yansıtan, kültürel-sanatsal ve tasarım birikimlerinin iletilmesine katkı oluşturan, çevresel ve içerisinde barındırdığı toplum ile bütünleşmesini sağlayan, kent ve çevre birlikteliğinin anlam kazanmasına yardımcı olan bütünsel bir yapıya sahip olmalıdır.

Bu çalışmada, çevrede ve mekanlarda yönlendirme, bilgi verme, tanımlama, tercüme etme ve mekân duygusunu artırma gibi işlevleri olan çevresel grafik tasarımın, amacı, kapsamı, uygulama alanları ve bu alanlardaki nitelik ve estetik arayışı örneklerle incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Grafik Tasarım, Mekân, Çevre Estetiği.

Osmanlı Şehrinin Oluşumu-Bilecik Örneği

Dr. Refik ARIKAN

Bilecik Şeyh Edebali University, refik.arikan@bilecik.edu.tr

Osmanlı Devleti, kuruluşundan itibaren pek çok alanda olduğu gibi şehircilikte de kendine özgü bir yapı oluşturmuş ve nihayetinde “Osmanlı Şehri” olarak tanımlanan bir kavram ortaya çıkmıştır. Osmanlı Şehri açıklanırken Bursa’dan başlayarak örneklemeler yapılsa da Bilecik ilk Osmanlı şehrinin oluşumuna dair en eski örnekleri barındırması bakımından önemi haizdir.

Söğüt-Domaniç hattına yerleşen Osmanlılar uzun süre bu sınırlar dâhilinde yaşamış ve çevresindeki diğer teşekküllerle iyi geçinme ya da problem çıkarmama üzerine bir siyaset takip etmişlerdir. Ertuğrul Bey’in vefatı ile Osman’ın Bey olması bu politikada değişiklikleri beraberinde getirmiş ve çevredeki Bizans teşekkülleri ile mücadele başlamıştır. 1299 yılında Bilecik’in fethi, Osmanlıların gelişiminin önünü açmış ve fütuhat hareketi kısa sürede Yarhisar, İnegöl ve Yenişehir’i içine alacak şekilde genişlemiştir. Bu fetihler Bursa ve İznik gibi iki önemli merkezin yolunu açsa da bunu mümkün kılmak ancak 25-30 yıl sonra mümkün olabilmıştır. Bu süre zarfında Bilecik merkez olmak üzere fethedilen yerler “şenlendirilmeye” başlanmıştır.

Fethedilen yerlerin mamur hale getirilmesi ve Türk-İslam nüfusun buraya taşınması anlamına gelen şenlendirme Osmanlı Şehir kavramı içerisinde önemli bir yere sahiptir. Konuya Bilecik özelinde baktığımızda zikredilen iki unsurunda uygulama dâhilinde olduğu görülür. Bilecik kabristanında tespit ettiğimiz 1423 tarihli mezar taşı buradaki erken yerleşime örnek olurken yine kuruluş dönemine ait mimari eserler de imar faaliyetlerine şahitlik etmektedir. Bilecik bu özelliği ile Osmanlıların kendilerine has şehir kültürünün ilk örneği kabul edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Şehri, Bilecik, Şenlendirme, Osmanlı Mimarisi.

Peşte Ziraat Müzesi

Dr. Halim DEMİRYÜREK

Bilecik Şeyh Edebali University, halim.demiryurek@bilecik.edu.tr

Macarlar, 1896 senesinde bulundukları coğrafyayı vatan yapımlarının bininci senesi münasebetiyle genel bir sergi tertiplemişler ve ardından da burasını ziraat müzesine dönüştürmeye teşebbüs etmişlerdi. Müze için inşa edilecek binanın planı Macaristan'ın meşhur mühendis ve mimarı Ignatz Alpart tarafından çizilmiş ve meclis tarafından yapım masrafları için iki milyon, binanın teşkilat ve tefrişatı için ise dört yüz bin kron meblağ tahsis edilmişti. 1907 senesinde Avusturya-Macaristan İmparatoru tarafında resmi açılışı gerçekleşen müze Roma tarzı mimaride yapılmıştı. Ziraat nezaretine bağlı olup bir müdür, bir müdür yardımcısı ve veznedar vazifesini de gören bir kâtip ile idare edilmişti. Bunlardan başka bir kâtip; iki muhafız; üçer kâtibe ile yirmi iki hademesi vardı. Senelik bütçesi yüz yetmiş bin kron olup her ayda vuku bulan masraf hesap cetveli tarzında tertip edilen bir muhtıra ile aybaşında nezarete bildiriliyordu. Peşte Ziraat Müzesi arıcılık, ipekçilik, büyük ve küçükbaş hayvancılık, sütçülük, bağcılık, orman, balıkçılık, ziraat ve maden gibi pek çok şubeden oluşuyordu. Bu çalışma söz konusu müze ve müzeyi teşkil eden şubeleri ayrıntılı olarak ele almayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Macaristan, Ziraat, Müze.

Bir Meteor Vak'ası: Sırbistan-Çaçak

Altay BAYATLI

Trakya University, altaybayatli@hotmail.com

Sultan II. Abdulhamid Han döneminde, Osmanlı coğrafyasından 1878 yılında “Berlin Anlaşması” ile bağımsızlığını alan Sırbistan, 1882’de krallığını resmen ilan eder. Balkanlar açısından Sırbistan’ın Osmanlı açısından önemi çok büyük idi. Sırbistan’ın bağımsızlığından sonra Belgrad’da kurulan Osmanlı Sefaretinden oraya dair birçok haber ve olayın ivedilikle İstanbul’a aktarıldığını bilmekteyiz.

Bu çalışmamızda T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivlerinden elde ettiğimiz bir belge doğrultusunda Sırbistan Belgrad Sefaretinden, İstanbul’da bulunan Hariciye Nezaretine gönderilen bir belgeyi inceleyeceğiz. Dönemin “Odiyak” ve “Korispondanis Balkanik” isimli gazetelerinde haber yapılan enteresan bir konunun Osmanlı’nın Hariciye Nezareti’nin ilgisini çekmesi sonucu Belgrad Sefiri Yusuf Ziya Paşa’dan bilgi ve tercüme istenmektedir.

Bu çalışmada, “Sırbistan’da meydana gelen yer sarsıntısından sonra gök taşları düştüğüne dair çeşitli gazetelerde çıkan yazıların tercümeleri ile takdimi” künyeli belgenin dönemin fenni bilimlerine nasıl ışık tuttuğu hakkında incelemelerde bulunacağız.

Anahtar Kelimeler: Göktaşı, Meteor, Sırbistan, Belgrad, Çaçak, Çaçka.

Order and History, Interpretation of Cold War and Present History

Assoc. Prof. Shener BILALLI

International Balkan University, *ibusener@gmail.com*

Cold War will change the history of humanity. This is the phenomena that will infect and effect upon entire humanity, the cold war also can treat like a reason of changes in the real politics and in the history of mankind. With the Cold war the new economic and political concepts will start to be seen like single solution for the salvation of the humanity.

In this period USA and Soviet Union will start to play the super power game upon the nations and states, in the same period the smaller and weak states will start to redesign their future plans and strategies base on one of be polar blocks.

In this research, we will focus more on Interpretation of the Security and Chaos by the Super Power states, and how they are dealing with their security and chaotic problems.

Key Words: History, Cold War, USA, Order.

16. ve 17. Yüzyıllarda Balkan Şehirlerinden Viyana'nın Batısına Esir Olarak Götürülen Türklerin Yaşam Standartları Örneğinde Almanya'nın Entegrasyon Politikalarının Değerlendirilmesi

Dr. Latif ÇELİK

Almanya IKG Enstitüsü, *alp-media@arcor.de*

Osmanlı Devleti'nin Balkan toprakları Hristiyan Avrupa ile devasa bir ilişkilere sahip olan bölgedir. Barış dönemlerinde Orta Avrupa'yı bu topraklardan kontrol eden Osmanlı Devleti, savaş zamanında da öncelikle Balkan şehirlerini savunmak zorunda kalmıştır. İkinci Viyana Kuşatması sonrası ard arda kaybedilen savaşların akabinde Viyana'nın batısına esir veya tutsak olarak götürülen Osmanlı vatandaşlarının önemli bir bölümünün Balkan kökenli olduğu bilinen bir gerçektir.

Bu esirlerden geriye kalan izlerin günümüzde ancak kilise kayıtları, şehir arşivleri, saray kronikleri ve mezar taşları üzerinden elde edilen bilgilerden Türk esirlerin ancak asimilasyonu kabul etmeleri ile hayata tutunabildiklerini fark edilmektedir. Detaylı bilgilere sadece kilise kayıtlarında ulaşılması ise, din değiştirmenin çaresiz esirlerin önüne koyulan tek seçenek olduğu gerçeğidir. 1699 sonrası mağlubiyetin insan unsuru bağlamındaki bilançosunu ortaya koyamayan Osmanlı Devleti, kayıp insanların kimliği ve esaret sonrası hayatları ile ilgili bilgilere de ulaşamamıştır.

Makalede, Baviera, Kuzey-Ren Westfalya ve Hannover bölgelerine getirilen Türk esirlerin günümüzde ortaya çıkan izlerini takip ederek Türklere yönelik integrasyon tartışmaları değerlendirilecektir. Türk esir ve tutsakların din değiştirmeleri, vaftiz törenleri, sosyal yaşantıları topluma kabulü incelenerek, aktüel entegrasyon-uyum politikaları hakkında değerlendirmeler yapıp, tartışmalarının daha insancıl düzleme çekilerek Müslüman Türk göçmenlerin toplum ve siyasetçiler nezdindeki sosyo-kültürel konumları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Türk Savaş Esirleri, Esir Türkler, Entegrasyon-Uyum, Osmanlı, Macaristan, Almanya.

Fransız Ressam Eugène Fromentin ve Oryantalist Gelenek

Assoc. Prof. Eylem GÜZEL

Van Yüzüncü Yıl University, eyl2@hotmail.com

18. yüzyılın sonları ve 19. yüzyılda Osmanlı-Batı ilişkilerinde belki de en belirleyici düşünce tarzı olan Oryantalizm, aslında Doğu ve Batı'nın varoluşları kadar eski bir tarihe dayanmaktadır. Genel olarak ise Oryantalizm'in 1798'de Napolyon'un Doğu seferi ile başladığı, "Şark Sorunu" ile devam ettiği ve Birinci Dünya Savaşı sonunda Oryantalizm'in çekim alanı olan Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanması ile sona erdiği kabul edilmektedir. Fransızca "Orientalisme" sözcüğünden türetilmiş olan Oryantalizm, başlangıçta doğu insanının, din, dil ve tarih açısından incelenmesi anlamında kullanılmışsa da, 19. yüzyılın ortalarına doğru Doğu dünyasını konu alan bir resim türünü belirtmek için de kullanılmaya başlanmıştır. Üslup açısından farklılıklar gösteren bu resim türünün ortak özelliği, ele alınan konulardır. 19. yüzyılda büyüdü Doğu kavramına kapılarak bir yandan Romantik, öte taraftan Oryantalist bir anlayışla hareket eden Batılı sanatçılar, genelde Doğu özelde de Osmanlı İmparatorluğu'nu ziyaret ederek burada gördüklerini kendi bakış açılarıyla resimlerinde yansıtmışlardır. Bu sanatçılardan biri olan Fransız oryantalist ressam ve yazar Eugène Fromentin, 1820'de La Rochelle'de dünyaya gelmiştir. Sanatçı, Osmanlı topraklarına yapmış olduğu yolculuklar sonrasında, eserlerine Kuzey Afrika topraklarını ve insanlarını detaylı bir biçimde yansıtmıştır. Bu makalede, sanatçının yapmış olduğu çalışmalarındaki Oryantalist etkiler üzerinde durulacak ve sanat anlayışındaki sembolizm ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eugène Fromentin, Gravür, Oryantalizm, Oryantalist Resim Sanatı.

Balkan Sorunu ve Türkistan Gelişimcilerinin Ona Olan İlgisi

Prof. Dr. Kahramon RAJABOV

Özbekistan Cumhuriyeti Bilimler Akademisi, *kahramon-62@mail.ru*

Balkan sorunu 150-200 yıl boyunca dünyanın en keskin siyasi sorunlarından biri olmuştur. Balkan yarımadasında yaşayan onlarca halklar (onlar genelde hristiyan ve islam dinlerine itimat etmişler), Osmanlı Türk sultanlığına ait olan zamanlarda bu topraklarda barış ve huzur olup, türlü milletli halklar bir devlette sakin ve barış içinde yaşamışlar. Ama Avrupa'daki imperyalistik devletler (İngiltere, Rusya, Almanya, Fransa) ve Amerika'nın karışması neticesinde XIX. yüzyılın 60-70. yıllarından Balkan krizi başladı. Özellikle XX.yüzyılın başlarında yaşanan Balkan savaşları, Birinci dünya savaşı ve Türkiye'ye karşı olan başka ülkeler yürüten savaşlar (meselâ, Türk-Yunanlar savaşı) sonucunda Balkan'da yaşayan bir çok milletler Osmanlı Türk devleti sayısından çıkıp, kendi devletlerini kurdular. Osmanlı Türk sultanlığı parçalanıp, ancak onun merkezi kısımlarında Türkeli Cumhuriyeti kuruldu.

XX. Yüzyılın başlarında faaliyet yürüten Türkistan gelişimcileri, özellikle Mahmuthoca Behbudi, Abdurauf Fitrat, Osman Hoca, Munavvarkarı ve başka bir çok insan, kardeş ülke – Türkiye'de gerçekleşen siyasi olayları dikkatle izlediler. Onlardan bazıları bu vakitte İstanbul'da eğitim alıyor, başkaları ise hac ziyaretine gitmek için İstanbul'da belli bir süre oturuyorlardı. Özellikle Behbudi 1899 – 1900' ve 1914-1915'lerde İstanbul'da olduğunda, Semerkant'ta yayınlanan "Oyna" dergisi için yazan "Seyahet hatıraları"nda Balkan sorunu hakkında da söylemiş. O Birinci dünya savaşında Türk askerlerinin gösteren kahramanlık örnekleri, Genç Türkler yolbaşısı Enver Paşa ve yoldaşlarının faaliyeti doğrusunda Türkistan'lı öğrencilere ilk defa bilgi vermiştir.

Birinci dünya savaşı sonuna erip, Avrupa'nın siyasi haritası yeni anlam taşımasına rağmen, Balkan sorunu güncel kaldı. İlk olarak Sırbistan, sonra Yugoslavya devletleri, Balkan topraklarında kendi hakimiyetini kurdu. XX.yüzyıl 80-90.yıllarında Doğu Avrupa'da sosyalizmin krizi sonucunda bu sorun daha da keskinleşti. Bu problem XX. yüzyılın sonu ve XXI.yüzyılın başlarında sadece siyasi mesele değil, belki Balkan bölgesinde milli ve dini maceraların güçlenmesi neticesinde, keskin küresel soruna döndü. Son yıllarda Türkeli Cumhuriyeti yönetimi Balkan sorununu çözülmesini, burda yaşayan Türk milletine ve müslümanlara karşı soykırım siyasetinin durdurulmasını talep eden ifadelerle çıkıyor.

Anahtar Kelimeler: Balkan Sorunu, Birinci Dünya Savaşı, Osmanlı, Türkeli Cumhuriyeti, Gelişimciler.

XX Yüzyıl Batı Bilim, Sanat ve Edebiyatının Türk Medeniyeti İçinde Harmanlanmasında Ali Bey Hüseyinzade'nin Rolü

Assoc. Prof. Elza SEMEDLI

Hazar University, esemedova@khazar.org

Türk medeniyeti asırlardan beri çeşitli coğrafyaların farklı iklimlerinde yöresel kültürler, edebiyatlar, diller, dinler, mimariler, güzel sanatlar arasında zenginleşmiş ve katmanlaşarak geniş coğrafyalara yayılmıştır. Bu geniş coğrafya içerisinde yetişen büyük fikir adamları, şair ve yazarlar, devlet adamları, mimarlar, ressamlar ve değerli bilim insanları kendi çalışmaları ile bu medeniyetin zenginleşmesine, harmanlaşmasına ve ortak Türk- İslam medeniyetinin ortaya çıkarak yayılmasına katkıda bulunmuşlar. Dil tarihi tahminen 5000 yıl öncesine kadar götürülebilen Türk milletinin kültür tarihinin yaşı da bundan daha genç değildir. Antropoloji ve arkeoloji biliminin verilerine esasen insanlık tarihinin izlerini sürdüğümüz Güney- Batı Avrupa, Kuzey Afrika ve Asya coğrafyalarının çoğunda bugün Türk dil, tarih ve medeniyetinin izleri bulunmaktadır.

Tarih ortaklığı ve sosyo-kültürel bağlara sahip olan toplulukların etkileşimde bulunmaları, birbirlerinin gelenek- göreneklerinden, yaşam tarzlarından ve rutinlerinden, aynı zamanda da bilim, sanat ve edebiyatlarından esinlenerek kendi bilim ve kültürlerini zenginleştirmelerinin doğu ve batı toplumları için dönüşümlü bir süreç olmuştur. Hunlardan itibaren doğu kültürü ile temasta olan batı bozkır kültürünün zorunlu kıldığı at, demir kültürü, ekonomik faaliyetler, devlet kuruculuğu, ordu teşkilatı, dini hoşgörü, yaygın adalet, üniversal ülkücülük gibi değerlerle tanışmış, VI-VIII yüzyıllara mahsus sistemli alfabe, dil ve üslup çalışmalarıyla sonraki dönemlerde batılı bilim adamlarını şaşırtmayı başarmış, orta asırlara ait mükemmel mimarisi, bilimi, felsefesi, edebiyatı ile doğu batının dikkat merkezinde olmuş, İbn Rüşd, İbn Sina, Farabi, Firdevsi, Sadi, Mevlana Rumi, İmam Gazalilerin eserleri tercüme ve tefsir yoluyla öğrenilmiş ve kendi bilim, edebiyat ve kültürleri içinde harmanlanmıştır. Kanalizasyon sisteminin bile dönemin meşhur Avusturya ve Fransa saraylarında mevcut olmadığı, bu ülkelerin meşhur müzelerini gezenlerin dikkatini çekmiştir. XVIII -XX yüzyıllarda ise bu dönüşümsel kültürel etkileşim ve gelişimin batıdan doğuya doğru yayıldığı görülmektedir. Batının bilim ve teknolojiye elde ettiği başarı ve gelişim, doğu toplumlarının bu gelişimin gerisinde kalması dönemin aydınlarını ciddi anlamda rahatsız etmiş ve XIX yüzyılda başlayan avrupalasma süreci Ali Bey Hüseyinzade'nin “Türkleşmek, İslamlaşmak ve Muasırlaşmak” şiarıyla genişleyerek devam etmiştir.

Bu çalışmada Ali Bey Hüseyinzade'nin “avrupalaşmak” şiarıyla doğu toplumlarını aydınlatma, kendi kimlik ve kültürlerine sahip çıkarak, Avrupa'yı taklit etme değil, onun teknoloji, bilim, edebiyat, sanat ve kültüründen yararlanmaya nasıl teşvik ettiği incelenecektir. Çalışmanın amacı, XX yüzyılın evvellerinde hem Türkiye hem de Azerbaycan'da yaptığı çalışmalarla bu aydınlatma sürecinin ve kültür alış-verişinin boyutlarının Ali Bey Hüseyinzade'nin kaleminden ve yaklaşımından inceleyerek bu unsurların Türk kültürü içinde nasıl harmanlandığını tartışmaktır.

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden kaynak tarama tekniği kullanılarak, Ali Bey Hüseyinzade'nin kendi döneminde Azerbaycan'da Hayat, İrşad, Füyuzat qazete ve dergilerindeki yayınları ve Türkiye'de yayınladığı makale ve eserleri incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Ali Bey Hüseyinzade, Avrupalasma, Kültürel Etkileşim.

Güney Kafkasya'nın Türk ve Müslüman Ahalisi 18. Yüzyılın İkinci Yarısı – 19. Yüzyılın Başlarında

Assoc. Prof. İrade MEMMEDOVA

Azerbaycan Milli İlimler Akademisi, irade.mammadli@gmail.com

Güney Kafkasya'nın İpek Yolu üzerindeki coğrafi konumu, verimli toprakları, yeraltı ve yüzey zenginlikleri nedeniyle her zaman komşu ve büyük devletlerin dikkatini çekmiş, komşu devletler tarafından saldırıya uğramıştır. 18. Yüzyılın ikinci yarısı – 19. yüzyılın başlarında Güney Kafkasya'da Azerbaycan hanlarının büyük Azerbaycan devleti kurma fikrinin sona ermesi, ayrı ayrı hanlıkların yöneticilerinin sadece kendi hanlığını koruma düşüncesi ve birbirilerine taviz vermemeleri, diğer taraftan Kaçarlar İranı ve Rusya'nın bu yerlere işgal amaçlı yürüyüşleri, diğer taraftan Gürcistan'ın Rusya himayesini kabullenmesi durumu daha da zorlaştırmıştı. 1802 tarihinde imzalanan Georgiyevsk Antlaşması Rusya'nın işgalci politikasını örtbas etmekten başka bir şey değildi ve asıl amaç Güney Kafkasya'yı tamamen işgal etmektir. Bu dönemde İran, Rusya İmparatorluğu ve Osmanlı Devleti için Kafkaslar sadece ekonomik değil aynı zamanda stratejik olarak da önemliydi.

18.Yüzyılın ikinci yarısı – 19. Yüzyılın başlarında Güney Kafkasya'da meydana gelen siyasi, askeri, sosyal ve ekonomik durum buranın nüfusunun say, etnik, dini, sosyal yapısını ciddi şekilde etkiledi. Güney Kafkasya'daki mustakil Azerbaycan hanlıkları, Kartli Kahetiya Çarlığı söz konusu toprakları ele geçirmeye çalışan komşu devletlerin saldırısına maruz kalmış, kendi aralarındaki savaşlar ve komşu devletlerin saldırısı nedeniyle nüfus yerdeğişimine, demografi yapının değişimine neden olmuştur. 19. Yüzyılın başlarında Güney Kafkasya'da Osmanlı Devleti, Rusya İmparatorluğu, Kaçarlar İranı arasında rekabette Osmanlı ve Kaçarlar hanedanının kuzeyden gelen tehlike karşısında birleşememesi yüzünden Rusya Türkmençay (1828) ve Edirne Antlaşmaları (1829) ile Güney Kafkasya'nın işgalini sonuçlandırmıştır.

Günümüzde Azerbaycan, Gürcüstan ve Ermenistan devletlerini kapsayan Güney Kafkasya'nın 18. Yüzyılın ikinci yarısı ve 19.yüzyılın başlarında Türk ve Müslüman nüfusunun araştırılması burada Ermenilere ait hiç bir devlet veya devlet kurumunun olmadığını, Ermenilerin bu topraklara gelme bir halk olduğunu, onların Rusya İmparatorluğu tarafından Türkmençay ve Edirne antlaşmaları gereğince söz konusu bölgelere göç ettirildiğini ortaya koymaktadır.

18.Yüzyılın ikinci yarısı – 19. Yüzyılın başlarında Güney Kafkasya'daki Türk ve Müslüman ahaliyi yansıtan çok sayıda kaynaklar vardır. Bu makalede araştırılan konu Rusya arşiv belgelerine (Rusya Devlet Askerî Tarih Arşivi, Rusya İmparatorluğu Dış Politika Arşivi vb.) binaen araştırılacak ve diğer kaynaklardaki bilgiler ile de mukayise edilecektir.

Çalışmanın amacı Rus arşiv belgelerine dayanarak 18.Yüzyılın ikinci yarısı – 19. Yüzyılın başlarında Güney Kafkasya'da Türk ve Müslüman nüfusun say, sosyal, dînî vb. yapısını, sosyo-ekonomik hayatı, uğraşlarını göstermek, aynı zamanda bu dönemde Türk ve Müslümanların bu bölgede üstünlük oluşturdıklarını, Ermenilerin ise Güney Kafkasya'ya gelme halk olduğunu göstermektir.

Konunun araştırılmasında analiz, sentez, karşılıklı mukayese yöntemleri, tarihî, istatistik, coğrafi yaklaşım, demografik durumun değerlendirilmesi, demografik tablolar vb. kullanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Güney Kafkasya, Türk ve Müslüman Ahali, Rus Arşiv Belgeleri, Etnik ve Dînî Yapı, Sosyo-Ekonomik Hayat.

Azerbaycan ve Doğu Anadolu'da Ermenilerin Türk-Müslüman Ahaliye Yönelik Soykırımları (Alman Arşiv Belgelerine Göre İncelenme)

Assoc. Prof. Güntekin NECEFLİ

Azerbaycan Milli İlimler Akademisi, guntekin.cemil@gmail.com

Birinci Dünya Savaşı sırasında ve ondan sonra Ermeni çetelerinin Azerbaycan ve Doğu Anadolu'da sivil Türk-Müslüman ahaliye yönelik soykırımları dünyanın bir çok arşivlerine, hem de Alman Dışişleri Bakanlığı Siyasi Arşiv (*Politisches Archiv des Auswärtigen Amts*) belgelerine de yansımıştır. Bu çalışmaya temel teşkil eden onlarca belgede; insanlık dışı işkenceler, dahası sivil Türk-Müslüman halkına yönelik acımasız Ermeni vahşeti olduğu gibi yansımıştır.

Alman İmparatorluğu Diplomatik ve konsolosluk misyonları Osmanlı Devleti'nde iyi temsil edilmişlerdi. Savaş sırasında Türkiye'deki Alman temsilciliklerinin faaliyetleri siyasi ve askeri açıdan son derece önemliydi. İstanbul'daki Büyükelçi Johann Heinrich von Bernstorff dahil, diğer Alman temsilcilikleri 1916-1918 yıllarda Osmanlı Devleti'nin geniş arazilerinin Rus kuvvetleri tarafından işgali sonucunda, Ermeni çetelerinin Erzurum, Erzincan, Trabzon ve çevresinde Türklere mezalim yaptıklarını Alman Dışişleri Bakanlığına bildirmekteydi.

Brest-Litovsk barış antlaşması (3 Mart 1918) Rusya ve Merkezi Avrupa ülkeleri arasında diplomatik ve konsolosluk ilişkilerinin yeniden başlamasını belirledi. Kafkasya üzeri Alman delegasyonun başkanı Baron Friedrich von Kress Kressenshtayn oldu. Tiflis'te görevine başlayan Friedrich von Kress, Ermeni çete başkanı Andronikin Karabağ'da sivil Türk-Müslüman ahali mahv etmekte olduğunu, general Hans von Seeckt, Ermeni çetelerinin Salmas ve Urmiye bölgesinde Türk-Müslüman halkı katletmeye başladıklarını Alman Dışişleri Bakanlığına gönderilen telegraf'ta bildirmekteydi.

Rus kuvvetlerinin Türkiye'nin topraklarına dahil olmasından hemen sonra Osmanlı Devleti'nin Van bölgesinde Ermeni isyancılar ile Türk-Kürt nüfus arasında ciddi çatışmalar oluştu. Çatışma sonucunda Osmanlı Devleti Ermeni nüfusunun bu bölgeden tehciri hakkında bir kararname yayınladı. Bu durum Alman misyonunun çok sayıda raporları için bir zemin oluşturmuş oldu. Ermeni-Türk sorununda Kayzer hükümeti "Sadece insanlığa riayet edilmesi ve toplumun düşüncesine dikkat prensiplerinden" dolayı Ermenilerin çıkarlarını savunuyordu. Aynı zamanda, Alman hükümeti Türk Hristiyan tabaalarının haklarının ve onların savunulması için uğraşıyordu.

Dışişleri Bakanlığı ve yerlerdeki konsolosluk ve diplomatik temsilciliğinin Alman diplomatlarının 1915-1918 yıllarda Doğu Anadoluyla ve 1918-1919 yıllarda Azerbaycanla ilgili verdiği raporlarda yukarıda kısa bir özeti verilmeye çalışılan bu tarihsel gerçekler hakkında somut deliller bulunmaktadır. Aynı zamanda İstanbul'daki Alman Büyükelçiliği Ermenilerin karışıklık, ayaklanma, darbe ve isyana girişimleri hakkında bilgilendirilirdi. Takdim olunan raporlarda Ermenilerin Müslümanlara karşı yaptıkları vahşetler hakkında bilgilerin mahsusi dikkat çekmediği ile ilgili malumatlar yer almaktadır. Bu raporlar Avrupa'da hala ilmi açıdan incelenmemiştir. Çalışmanın amacı ise belgeler ve diğer birinci el kaynaklar ışığında Doğu Anadolu ve Azerbaycan'da yaşanan olumsuzlukların karşılaştırmalı olarak kamuoyuna aktarılmasıdır. Çalışma karşılıklı mukayese ve analizler yapma yöntemiyle yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Alman Dışişleri Bakanlığı, Azerbaycan, Doğu Anadolu.

XX. Yüzyılın İlk Yarısında Türkiye'deki Tatar Aydınlarının Faaliyeti

Assoc. Prof. Milyauşa GAIĞANOVA

Tataristan Cumhuriyeti İlimler Akademisi, *mgaynanova@gmail.com*

20 yüzyılın başlarında, İstanbul ve Kazan, Türk dünyasının eğitim, okuma, yazma, matbaacılık, etnik, ulusal ve Türk kimliğinin oluşum merkezleriydi. Bu şehirler arasında çok yakın ideolojik ve kültürel bağlar olduğu bellidir. Bu bağlar insanlar arasında gazete, dergi materyallerinde olan bilgi öğrenim vasıtasıyla ifade edilmiştir.

19. yüzyılın sonunda pek çok Tatar köylüsü yeni bir hayata başlamak ümidiyle Osmanlı Devleti'ne göçettikleri bilinmektedir ve ayrıca çok Tatar gençleride eğitim görmek için geldikleride bellidir. Din, dil yakınlığı sebebinden, 20 asrın başında Türkiye'ye birçok Tatar ziyahılarından oluşan büyük göç olmuştur. Şunada dikkat edilmelidirki, göç eden Tatar ziyahıları (Musa Akyığıtzade, Yusuf Akçura, Sadri Maksudi ARSAL, Reşit Rahmeti Arat, Akdes Nimet Kurat v.d.) tarih açısından Türklerin milli kimliğinin oluşumunda ve Türkiye'nin devlet olarak oluşumunda büyük etkisi olduğu kabul edilmelidir. Hatta bazıları, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk cumhurbaşkanı olan Atatürk'ün yakın çevresinde olup kültürel ve politik danışmanları olarak çalıştıkları bellidir. Bu insanların katkı ve etkileri yalnızca ülkenin siyasi ve idari yaşamında değil, aynı zamanda bilimsel ve eğitim alanlarında da önemliydi.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra, milli eğitim okullarının inşaatı başlamıştı ve amacı Türklerin milli kimliğini artırmak olan gazete, dergilerde yayınlanmıştır.

Konferans raporunda, Tatar aydınlarının Türkiye'deki 20 yüzyılın ilk yarısında eğitim faaliyetinin konusu ortaya koyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dünyası, Tatar Ziyahıları, Türkiye, Milli Kimlik.

19. Yüzyılın Sonları ve 20. Yüzyılın Başlarında “Makedonya Meselesi” ve Büyük Devletler

Prof. Dr. Tofiq MUSTAFAZADE

Azerbaycan Milli İlimler Akademisi, *tofiq.mustafazade@mail.ru*

Makedonya'nın birkaç yıl Osmanlı Devleti'ne bağlı olduğu malumdur. 1874 itibarıyla, Makedonya bölgesi Selanik eyaleti'ne dahil edilmiştir. Sonra sadece Manastır Eyaleti ondan ayrıldı. 1875'te Uskup veya Kosova Eyaleti kuruldu. Bu Eyalet, Makedonya bir kısmını ve Eski Sırbistan'ı kapsamaktaydı. 1893'te bir grup Bulgarca konuşan aydınlar İç Makedon Devrimçi Örgütü'nü kurdu. “Devrimci” mücadile yükümlülüklerini yerine getirmek için terörizm ve bazı kişilerin mallarına el koyma yöntemi kullanıldı. 1901'de Osmanlı ajanları Milan'ın 20 yaşındaki bu örgüt üyesini ele geçirdi, ikincisi işkenceye dayanamayıp silah arkadaşlarını ele verdi. 80 kişi tutuklandı, 9 kişi infaz edildi. İMDÖ'nün kalan üyeleri 1901'in sonunda Samokov şehrinde, kadın seminerindeki ABD'li öğretmen Elen Stoun'u ve Bulgar öğretmen Katerina Stefanov Silka'yı rehin alarak 100 kilo altın karşılığında serbest bırakıldılar.

1902 sonbaharında, Bulgaristan'ın teşvikiyle Makedonya'nın kuzeydoğusunda isyan başladı, ancak kısa süre sonra bastırıldı. 1903'te büyük güçlerin Osmanlı Devleti'ne baskısı arttı. Rus ve Avusturya-Macar büyükelçileri, Sultan II. Abdulhamid'den Makedonya topraklarında reform yapılması talebinde bulunuyorlar. Bunun etkisiyle 1903 yılının yazında Makedonlar Bitola eyaletinde ayaklandılar. Kısa vadede, Kruşovo ve Malko-Tirnovο cumhuriyetleri beyan edildi. 1908'de Revel şehrinde, Rus Çarı II Nikola ve İngiliz Kralı Edvard arasındaki görüşmede Makedonya'da özel bir rejim uygulanması kararına varılır ki, bu da fiilen bu eyaletin Türkiye'den kopması anlamına geliyordu. 1912 yılının sonbaharında başlayan ve 1913 baharında sona eren Birinci Balkan Savaşı'ndan sonra dünkü müttefikler, “Osmanlı Mirası” üstünde, özellikle de Makedonya uğruna kendi aralarında savaşmaya başladılar ve Makedonya toprakları Yunanistan, Sırbistan ve Bulgaristan arasında bölüştürüldü.

Çalışmanın amacı Rusça ve diğer dillerdeki kaynaklara dayanarak 19. Yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında “Makedonya Meselesi” ve buna büyük güçlerin yaklaşımını ortaya koymaktır.

Konunun araştırılmasında analiz ve karşılaştırılmalı mukayese yöntemleri kullanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Makedonya Meselesi, Büyük Devletler, Osmanlı Devleti, Kosova Eyaleti, İç Makedon Devrimci Örgütü, Üsküp.

1897 Osmanlı-Yunan Harbi Yenilgisinden Sonra Yunanistan’da Yapılan Ordu Düzenlemeleri (1897-1912)

Asst. Prof. Bülent AKYAY
Trakya University, *b.akyay@gmail.com*

Yunanistan’ın Osmanlı Devleti’ne karşı resmen girdiği ilk savaş olan 19. yüzyıl sonundaki 1897 Osmanlı-Yunan Harbi yenilgiyle sonuçlanmıştır. Bu yenilgi Yunan toplumunu sosyal, ekonomik ve askerî açılardan olumsuz etkilemiştir.

Yunan ordusunun 1897 harbinde sergilediği başarısızlık askerî alanda çözülme yaratınca Başbakan Theotokis hükümetleri döneminde (1899-1901, 1903-1904, 1906-1909) bir reform programı gündeme gelmiştir. Bu yüzden evvela 1904’te yeni bir Ordu Teşkilatlanma Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanun çerçevesinde yeni silah alımları yapıldığı gibi 1908 yılında yeni haki renkli üniforma da kabul edilmiştir. Yunanistan’ın millî hedeflerinin gerçekleştirilmesinde askerî çözüme inanç ve savaşa hazırlıksızlık yönündeki kamuoyu farkındalığının da etkisiyle Atina’da 1909 Gudi askerî darbesi yaşanmıştı. Bu tarihten sonra Yunan siyaset sahnesinde önemli değişiklikler olmuş, ordu reformu daha da hızlanmıştır.

1910 yılında Eleftherios Venizelos yönetiminde iktidara gelen yeni hükümet Yunan ordusunun eğitimi için Fransız askerî misyonunu ülkeye davet etmiştir. Bir önceki Ordu Teşkilatlanma Kanunu tekrar ele alınmış ve gözden geçirilmiştir. Fransız askerî misyonunun danışmanlığında ana formasyon olarak üçgen piyade tümeni benimsenmiş ve daha önemlisi ülkenin 1897 yılında olduğundan daha büyük sayıda askeri seferber etmesi ve donatması imkânını veren seferberlik sistemi revize edilmiştir. Bu sayede Yunan ordusu 125 bin askeri, 140 bin millî muhafız ve ihtiyatla beraber savaşa sürebilmiştir. Neticede Balkan Savaşlarında bu reformlar Balkan İttifakı üyesi Yunan devletini başarıya ulaştırmıştır.

Bu çalışmada 1897’de hezimete uğramış Yunan ordusunun, bu tarihten 1912’de I. Balkan Harbi’ne girişine kadar olan süre zarfında, yapılan reformlarla yeniden teşkilatlanması, donatılması ve yenilenen askerî gücü ele alınacaktır. Çalışmanın amacı Yunanistan’da yapılan söz konusu ordu düzenlemelerinin başta askerî yönleri olmak üzere siyasî ve sosyal yönleri üzerinde durmak ve 1912-1913 Balkan harplerinde Yunanistan’ın kazanan taraf haline gelmesindeki etkilerini tespit etmektir. Çalışmada esasen Yunan tarih kaynaklarından edinilen bilgilerin analiz edilmesi yöntemi uygulanacaktır. Çalışma aynı zamanda Osmanlı Devleti’nin 1912-1913 Balkan harplerindeki yenilgisinin sebeplerini ele alan Türk tarih literatürüne, diğer taraftan, Yunan tarafından bakılmak suretiyle, Yunan ordu düzenlemelerinin etkisi noktasında bir katkı da sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Yunan, Ordu, Savaş.

XIX. Asır Niş Sancağında Eğitim-Öğretim Müessesleriyle Birlikte İlk Islahhanenin Kuruluşu

Dr. Mead OSMANİ

Priştine Tarih Kurumu, *mead_o@hotmail.com*

Mithat Paşa'nın Balkanlarda diğer sosyo-kültürel projeleri arasında yer alan Islahhane, ilk önce Niş'te kurulmak üzere kısa süre kabul görüp Sofya ve Rusçuk'ta yayılmıştır. Zira kimsesiz çocukların perişan olmalarını mani olmakla birlikte onlara birer meslek öğretmek için ve faydalı fertler olarak topluma kazandırılmalarını amaçlayan bu kurumlar ahali, memur ve eşraf tarafından da desteklenmiştir. Mithat Paşanın görevde iken Balkanlar'da açılan Islahhanelerin süksesı, kısa zamanda Devlet'in neredeyse her tarafında ses getirerek başarılı olmuştur. Hükümet de Islahhanelerin kurması için destek verince mahalli idareler tarafından bulunan kaynaklarla birlikte vilayetlerde ıslahhane yapmaya karar vermiştir.

Bu çalışmada Niş Sancağında XIX. asırda bulunan eğitim-öğretim kurumlarıyla birlikte Osmanlı Devleti'nde ilk Islahhanenin kuruluşu ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mithat Paşa, Balkanlar, Niş Sancağı, Islahhane.

Rumeli'nin Sosyal ve Ekonomik Hayatında Vakıfların Rolü – Mustafa Paşa Vakfiyesi Örneği

Agron İSLAMİ

Priştine Tarih Enstitüsü, *agron.islami@gmail.com*

Osmanlı Devleti'nde birçok hizmetler ifa etmiş ve sayısızca ifade edilen vakıf kurumlarının anlaşılması hususunda birinci el kaynaklar büyük ehemmiyet taşımaktadır. Bu kaynakların başında vakfiyelerdir.

Vakfiyeler gerek ilgili olduğu vakıfların ilk belgeleri olması, gerek konu hakkında en derin bilgiyi vermesi gerekse bizzat vakıf kurucusu tarafından kaleme alınmış olması münasebetiyle büyük ehemmiyeti taşımaktadır. Başka hiç bir belge bulunmasa bile, bir vakfiye başlı başına ilgili olduğu vakıf hakkında yeterli bilgiyi verebilmektedir. Bu sayede, biz bir vakfın kuruluş, amacı, etkinlik, sahası, mülkleri, mülklerinin yerleri, vakf edilen mallarının nitelik ve niteleceği, vakıf kurumlarını, kurumlarda çalışan personeli, personerlin maaş ve sayıları, onların görevleri, vakfın bulunduğu yerlere katkısı bir çok konuda fikir sahibi olabiliriz.

Elde almış olduğumuz Hixhrî 920 tarihli Mustafa Paşa'nın vakfiyesi de yukarıda bahsedilen bilgileri vermektedir. Mustafa Paşa, din, kültür gibi sahalarda faaliyet gösteren bir çok mülkler bahş etmiştir. Onun vakıf kurumları başta Üsküp olmak üzere, Kalkandelen, Avlonya, Mora ve Hersek sancağında bulunmaktaydılar.

Anahtar Kelimeler: Rumeli, Sosyal Hayat, Vakıf, Mustafa Paşa Vakfiyesi.

16. Yüzyılda Karadağ Sahilleri

Admir ADROVIĆ

Univerzitet Crne Gore, *adrovic.adi@gmail.com*

Karadağ kıyıları Adriyatik'in güney kısmındaki 293 kilometrelik küçük bir bölgeyi kapsamaktadır. Karadağ sahilleri, Adriyatik'in çıkışında bulunduğu ve çevresinde yüksek ve sarp dağlarla sağlam bir korunma altında olduğu için tarihte stratejik olarak büyük önem taşımıştır. Bu yüzden de kendine "Adriyatik'in hakimi" demek isteyen buralara sahip olmak zorunda idi. 15. yüzyılın sonunda ve 16. yüzyıl boyunca bu bölge için Avrupa'nın iki gücü mücadele etmiştir: Osmanlı İmparatorluğu ve Venedik Cumhuriyeti. Günümüzdeki Karadağ sahili, iki gücün sürekli savaşması ve ikisinin de geri çekilmek istememesi sebebiyle tarih boyunca hep bölünmüş olarak kaldı. 1482 senesinde Nova ve Risan'ın alınmasıyla Osmanlılar, Adriyatik'in Karadağ kıyılarında kendi varlığını teyit etmiş ve 1571 senesinde Ülgün ve Bar'ı alarak Karadağ kıyısının büyük kısmına sahip olmuşlardır. Venedik'in elinde Kotor, Perast ve Budva şehirleri kalmıştı. 16. yüzyıl boyunca süren Osmanlı-Venedik çatışmalarında Osmanlı deniz üslerinin önemi, sadece askeri değil aynı zamanda korsan üslerininde bulunmasından anlaşılabılır. Ayrıca Akdeniz'in bu bölümünde gerçekleşen ticaret büyük ölçüde Osmanlı, Venedik ve Dubrovnik arasındaki ilişkileri etkiledi. Osmanlı İmparatorluğu bu bölgelerde 1880'e kadar hakimiyetini sürdürdü ve bu tarihten sonra kesin olarak çekilmiş oldu.

Anahtar Kelimeler: Adriyatik Denizi, Deniz Üsleri, Kaleler, Korsanlar, Nova, Ülgün, Bar, Osmanlılar, Venedik, Ticaret.

Atatürk Döneminde Erzincan'a İskan Edilen Balkan Muhacirleri

Assoc. Prof. Erdem YAVUZ

Erzincan Binali Yıldırım University, erdemyavuz_erk@hotmail.com

Anadolu'ya göçler, Osmanlı'nın son dönemindeki gibi yoğun olmasa da, Cumhuriyet döneminde de yaşanmıştır. Cumhuriyet dönemi Anadolu'ya yapılan göçlerin ortak özelliği, büyük acıların yaşanmasının ardından yapılan zorunlu göçler olmasıdır. Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren Balkanlardan yoğun bir şekilde kitlesel göç hareketinin yaşandığı bilinmektedir. Bu göçlerden ilki Lozan Antlaşması gereğince 1923'de uygulanan nüfus mübadelesi kapsamında yapılan göçler, diğeri de 1924'de başlayıp 1930'lu yıllarda kitlesel olarak Bulgaristan ve Romanya ağırlıklı olmak üzere Balkanlardan Türkiye'ye yapılan göçlerdir.

Türkiye ile Yunanistan arasında 1923 yılında Lozan Antlaşması'nın (24 Temmuz 1923) ek protokolü gereğince uygulanan nüfus mübadelesinde, 400-500 bin civarında mübadil Türkiye'ye göç etmek zorunda kalmıştı. Türkiye'ye gelenlerin büyük bir çoğunluğu Doğu Trakya ve Batı Anadolu'da Rumların boşattıkları yerlere iskân edilmişlerdi.

Bunun dışında Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki bazı şehirlere de mübadillerin iskân edildiği bilinmektedir. Bu dönemde Erzincan'da mübadillerin iskân edildiği şehirlerden biri olmuştu. Dâhiliye Vekili ve Mübadele Vekâleti Vekili Recep Bey'in meclise sunduğu raporlardan, Erzincan'a iskân edilen mübadiller hakkında geniş bilgilere ulaşılmaktadır.

Mübadele ile Erzincan'a iskân edilen mübadillerin dışında, 1920'li yılların sonuna doğru Erzincan'a Balkan muhacirlerinin de iskân edildiği anlaşılmaktadır. 1930'ların başından itibaren ise özellikle Bulgaristan ve Romanya'daki Türklerin, Türkiye'ye göç etme arzusunda oldukları görülür. 1934- 1935 yılları arası Bulgaristan ve Romanya'dan, Türk Hükümeti'nin denetim ve kontrolü altında kitlesel göçler başladı. Bu dönemde Erzincan'a yerleşen muhacirlere 272 adet ev ve 11. 805 dönüm toprak verildi.

Bu çalışmanın amacı; incelenen dönem aralığında çeşitli sebeplerden dolayı Erzincan'a farklı dönemlerde yaşanan göç hareketlerini incelemektir. Çalışmada, göç hareketlerinin yaşandığı dönemlerde, dünyanın ve Türkiye'nin mevcut siyasi, sosyal, iktisadi vb. gibi şartlarının yanı sıra Erzincan'ın kendine has şartları ele alınmıştır. Bununla birlikte gerek göçmenler gerekse yerli halk üzerinde etki bırakan bir takım temel sorunlar da çalışmada ele alınan diğer konulardır.

Anahtar Kelimeler: Atatürk Dönemi, Muhacir, İskân, Erzincan.

Tunceli’de Faaliyet Gösteren Halkevleri ve Halkodaları

Assoc. Prof. Erdem YAVUZ

Erzincan Binali Yıldırım University, *erdemyavuz_erk@hotmail.com*

Halkevleri, Atatürk devrimlerini halka benimsetmek, halkın eğitim seviyesini yükseltmek, Cumhuriyetin kültür etkinliklerini, Milli Eğitimin yanında yürütmek ve halkı homojen bir topluluk haline getirmek amacıyla teşkilatlandırılmış kurumlardır. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte, yeni rejimin halka anlatılması ve düzenli bir şekilde bilgi verilmesi gerekiyordu. Yeni ve eski rejim arasında bir köprü vazifesi gören Halkevleri, dönemin önemli kurumlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Halkevleri, yetişkinler eğitimi düşüncesinin gelişmiş bir uygulaması olarak ortaya çıkmıştır.

Halkevlerinde şu çalışma şubeleri vardır: 1) Dil, Edebiyat, Tarih 2) Güzel Sanatlar 3) Temsil 4) Spor 5) İhtimaî Yardım 6) Halk Dershane ve Kursları 7) Kütüphane ve Neşriyat 8) Köycülük 9) Müze ve Sergi. Halkevleri sözü edilen çalışma alanlarında 1951 yılına kadar faaliyetlerde bulunmuştur. Demokrat Parti’nin iktidara gelmesi ile 8 Ağustos 1951 tarihinde yürürlüğe giren 5830 sayılı yasa ile kuruluşa ait bütün mallarına el konularak Halkevleri kapatılmıştır.

Bu çalışmanın amacı; arşiv kayıtlarından elde edilen bilgilere göre Tunceli’de faaliyet gösteren Halkevleri ve Halkodaları ile idare heyetlerini tespit etmek, bölgedeki eğitim ve kültür başta olmak üzere siyasi, sosyal, ekonomik, sağlık, spor gibi diğer birçok alanlardaki faydalarını ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: CHP, Halkevi, Halkodası, Tunceli.

Trakya Aleviliği, Meriç İlçesi Alevi Köyleri Örneği

Özge ÖZTÜRK

Milli Eğitim Bakanlığı, *trh.ozge@gmail.com*

Kültür sahiplenildiği ve yaşatıldığı sürece ne kadar güçlü bir kavramdır. En kutsal, en dokunulmaz kavramlara kültürün dokunması, onları yeniden şekillendirmesi engellenemez. Ve bu son derece doğaldır da. Bu keyfiyet, Türk Aleviliğinin ortaya çıkışında da başat rol oynamıştır. Aleviler açısından özellikle Osmanlı Devleti zamanında ciddi kırılmalar yaşanmış, Osmanlı-Safevi mücadelesi halk nazarında Sünni-Şii mücadelesi olarak terennüm ettirilmiş ve Alevilikle ilgili önyargılar günümüze kadar sürüp gelmiştir. Ne yazık ki yakın tarihimizde bile bu önyargıların ne kadar tehlikeli boyutlara gelebileceğini gösteren örnekler vardır.

Ülkemizin sosyal yapısı etnisite ve inanç bakımından çeşitlidir. Bu bağlamda monizm, toplumsal gerçeklikle uyumaz. Dolayısıyla modern sosyoloji doğrultusunda toplumumuzun sosyal gerçekliğine uygun tanımlamalara yönelmek; birbirini kabullenmiş, birbirleriyle bütünleşmiş bir ülke olmamızı sağlayacaktır. Bu durum ülkemizin içinde ve dışında toplumumuzun etnisite ve inanç farklılıklarını suiistimal etmek isteyen odaklara karşı da bir zırh olacaktır. Önyargılarla beslenen bilgisizlik her şeye sebep olabilir. Bu nedenle yüzyıllardır var olan Aleviliği doğru anlamak ve doğru anlatmak birlikte yaşama kültürümüze katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmanın odak noktası olan Trakya Alevileri bağlamında Meriç ilçesi Alevi köylerinde saha araştırması yapılmıştır. Yan yana olan Umurca ve Nasuhbey köylerinde bir Alevi babası vardır ve Alevi ibadetleri, Nasuhbey köyündeki Cemevinde yapılmaktadır. Bölgedeki Alevi gelenekleri, yaşayış, yola girmek, “birlik”, “aşure”, “nevruz” zamanı yapılan ibadetler, bu ibadetlerde okunan dualar, “bolluk” ritüeli detaylı olarak anlatılmıştır. Bu köylerden daha uzak mevkide bulunan Akıncılar köyünde Alevi babası yoktur, nüfus az ve yaşlıdır. Dolayısıyla Alevi kültürü-inancı unutulmaya yüz tutmuştur. Ancak Umurca ve Nasuhbey köylerindeki Alevi kültürü-inancı da çok canlı değil. Zira sayısı az olsa da genç nüfus ve hatta orta yaş grubu Alevilikle ilgili tatmin edici bilgilere sahip değil. Ekonomik sorunların tetiklediği göçler, Aleviliğin daha çok sözlü kültürle aktarılması Trakya’daki Alevi kültürünü olumsuz etkilemektedir. Daha geniş boyutta kültürel belirsizlik, kültürel kimliksizleşme olgularını da dikkate almak gerekir.

Anahtar Kelimeler: Trakya, Alevilik.

Osmanlı Döneminde Balkanların İlim Merkezi Olarak Üsküp ve Üsküp'te Müdürrislik ve Kadılık Yapmış Divan Şairleri

Lec. Cüneyt NUR

Trakya University, cuneytnur@trakya.edu.tr

Üsküp tarihin farklı dönemlerinde farklı devlet ve imparatorlukların hâkimiyetlerinde kalarak bünyesinde çok çeşitli kültür ve medeniyetleri barındırmış kadim Balkan şehirlerinden biridir. Geçmişten günümüze kadar Üsküp'te hüküm süren her devlet, mensubu bulunduğu kültür ve medeniyetinin tezahürü olan ve bir anlamda müesses nizamın devamını sağlayan eğitim ve adalet sistemini kurmuştur. Hâkim devletlerin kültür ve medeniyetlerinin buralarda kök salıp yerleşmesi, ancak bahsi geçen alanlarda tesis edilen sağlam müesseseler sayesinde mümkün olabilmektedir. Bu müesseselerin ayakta kalmasını sağlayan ise ilgili alanlarda iyi yetişmiş ve yeni nesiller yetiştirmek suretiyle görevlerini hakkıyla ifa eden ehil kişilerdir. Makedonya'da hâkimiyetlerini en uzun sürdürmüş devletler içerisinde Bizans Devletinden sonra Osmanlı Devleti'dir. Osmanlı Devleti, Balkanlardaki 500 yılı bulan uzun hâkimiyetlerinin daha ilk yıllarından itibaren Üsküp'e hem idarî hem de ilmî bakımdan çok büyük bir ehemmiyet atfederek burayı sadece Balkanların değil aynı zamanda İmparatorluğun en önemli sancak ve ilim merkezlerinden biri haline getirmiştir. Burada özellikle şua tezkirelerinde verilen bilgiler ışığında Balkan coğrafyasının en önemli şehirlerinden biri olan Üsküp'ün Osmanlı dönemindeki bir ilim ve kaza merkezi olarak önemi ve buradaki ilim ve kaza müesseselerinde müdürrislik ve kadılık yapmış, fakat daha çok şair kimlikleriyle tanınmış belli başlı şahsiyetler üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Balkanlar, Makedonya, Üsküp, Müderris, Kadı, Divan Şairi.

Hat Sanatıyla Verilen Mesajlar: Süleymaniye Örneği

Assoc. Prof. İsmail Hakkı NAKİLCİOĞLU
Afyon Kocatepe University, *inakilci@yahoo.com*

Hat sanatı ya da hüsn-i hat, hem kaligrafik ortamda kendini gösteren yüksek bir estetik üründür hem de güçlü mesajlar içeren bir uygarlık dilidir. Öncelikle hat, sanatçının Kur'an harflerine karşı duyduğu saygı ve hissin görkemli bir nişanesidir.

Süleymaniye Camii ve Külliyesi, mimarîsiyle bütünleşen yazılarıyla birlikte Kanunî çağının simgesi olmuştur. Göz alıcı mimarlık örneklerinin ve gelenekli sanatların doruğa ulaştığı 16. yüzyılın yazı zevkini gözler önüne seren bu harika hat eserleri incelenirken dikkat edilmesi gereken nokta, Süleymaniye Camisi'ndeki yazıların rastgele seçilmiş olmadığıdır.

Bu bildiride, Süleymaniye Camii örneğinden hareketle, ağırlıklı olarak hat sanatı vasıtasıyla tüm insanlığı verilen bireysel ve toplumsal mesajlar üzerinde durulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hat Sanatı, İletişim Mesajı, Hattat Karahisari, Süleymaniye Yazıları.

Kaligrafik İletişimin Görsel Sanat Harikası: Süleymaniye’de Karahisârî Yazıları

Assoc. Prof. İsmail Hakkı NAKİLCİOĞLU
Afyon Kocatepe University, *inakilci@yahoo.com*

Yaşadığı dönemde, kendi isminden kinaye “Şemsü’l-Hat” (Hattın Güneşi) diye anılmış olan Hattat Karahisârî ve evlâtlığı Hasan Çelebi, hat sanatının en seçkin eserlerini Süleymaniye Camii’nde sergilemişlerdir.

Bu bildiride, Süleymaniye Camii’nin iç ve dış mekânlarını yüzyıllardır süslemeye devam eden kaligrafik yazılardan seçkin örnekler ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hat Sanatı, Kaligrafik İletişim, Hattat Karahisari, Süleymaniye Yazıları.

İtilaf Devletlerinden Son Uyarı: İstanbul-Ankara Yakınlaşması, Bilecik Görüşmesi

Assoc. Prof. Taner BİLGİN

Bilecik Şeyh Edebali University, taner.bilgin@bilecik.edu.tr

Anadolu’da başlayan Milli Mücadele hareketinin güç kazanması ile birlikte İtilaf Devletleri bu durumdan rahatsız olmuştu. Bu amaçla önce İstanbul’u işgal etmiş ve ardından da İzmir’den Bursa’ya kadar olan bölgenin Yunan ordusu tarafından işgal edilmesini sağlayarak Sevr Antlaşmasını Osmanlıya imzalattırmayı başarmıştı. Fakat TBMM’nin antlaşmayı tanımaması üzerine, son bir ikazda bulunmak ve ölü doğan Sevr’i savaş yapmadan TBMM Hükümetine imzalattırmak amacıyla Dâhiliye Nazırı İzzet Paşanın başkanlığındaki bir heyeti Mustafa Kemal ile görüşmek için görevlendirdi. 5 Aralık 1920 tarihinde İstanbul Hükümeti ile Ankara Hükümeti arasında Bilecik istasyon binasında yapılan bu görüşme olumsuz sonuçlandı. Böylelikle İtilaf Devletlerinin savaş yapmadan Sevr’i, TBMM Hükümetine imzalattırma planı sonuçsuz kaldı.

Anahtar Kelimeler: İtilaf Devletleri, Sevr, Bilecik, TBMM.

Yunan İdaresinin İlk Yıllarında Batı Trakya Türklerinin Eğitimi

Asst. Prof. Nilüfer ERDEM
İstanbul University, *nerdem99@hotmail.com*

Batı Trakya bölgesi, üç asır süren Osmanlı çöküş döneminin sonunda ilk Türk cumhuriyetinin kurulduğu topraklardır. Osmanlı belgeleri bölgenin nüfusunun çoğunlukla Müslüman Türklerden oluştuğunu ortaya koymaktadırlar. Meriç ile Mesta Karasu nehirleri arasında kalan günümüz Batı Trakyası Lozan Antlaşması ile Yunanistan'a bırakılmıştır. Bildirimizde, Yunan idaresinin ilk yıllarında Batı Trakya Türklerinin eğitiminin arz ettiği manzara, arşiv belgelerinin ve bölgede yayınlanmış gazetelerin ışığında ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Lozan Antlaşması sonrasında Batı Trakya Türklerinin eğitimi, Osmanlı Devleti'nden kalan kadrolarla devam ettirmeye çalışılmıştır. Ne var ki Yunan idaresinin ilk yıllarında eğitimli pek çok Türk bölgeyi terk etmiştir. Bu sebeple eğitimde yer alan kadrolar, genellikle formasyonsuz öğretmenlerden teşkil etmiştir. Diğer taraftan Yunan idaresi tarafından Batı Trakya Türklerinin eğitimi denetlemek üzere bir müfettiş görevlendirilmiş, bu müfettiş tarafından okullarda kullanılacak tüm materyaller denetlenmiştir. Yunan idaresi 1931 yılından itibaren Türk okullarında mutlaka Yunancanın öğretilmesi ve Yunancayı öğretecek bir öğretmenin bulundurulmasında ısrar etmiştir. Bölgeye yerleştirilen Rum mübadillerin, bunun yanında bölgeye sığınan Yüzelliliklerle Türkiye firarilerinin Batı Trakya Türklerinin eğitimi üzerinde etkileri olmuştur. Osmanlı döneminde Batı Trakya'da ortaöğretim kurumları olarak faaliyet gösteren rüştiye ve idadiler 1923 öncesinde kapatılmış ve bölge Türkleri 1952 yılına kadar herhangi bir orta öğretim kurumuna sahip olmamışlardır.

Sonuç olarak Lozan Antlaşması sonrası Batı Trakya Türklerinin eğitiminin bölgenin aldığı göçlerden ve Türkiye'yle Yunanistan arasındaki ilişkilerden etkilendiği söylenebilir. Türkiye'de Cumhuriyet kurulduğundan itibaren yetişmiş insan gücünü arttırmaya dönük faaliyetler gerçekleştirilirken, bölge Türkleri deyim yerindeyse “kendi yağları ile kavrulmaya çalışmışlar” ve yetişmiş insan gücü eksikliği çekmişlerdir. Diğer taraftan Yunanistan, Batı Trakya Türklerinin eğitimi üzerindeki denetimini peyderpey arttırmıştır.

Anahtar Kelimeler: Batı Trakya, Yunanistan, Batı Trakya Türkleri, Batı Trakya Türk Azınlığı, Lozan Antlaşması.

Makedonya’da Osmanlı Dönemi Evlad-ı Fatihan Teşkilatı

Prof. Dr. Levent KAYAPINAR

Ankara University, *leventkayapinar@hotmail.com*

Bugünkü Makedonya topraklarının da içinde yer aldığı Balkan toprakları 14. asrın sonuna kadar fethedildikten sonra Anadolu’dan Müslüman Türkler bölgeye getirilerek iskân edilmişlerdir. İskân edilen bu Türkler arasında şehirli zümreler olduğu kadar yarı konar göçer Yörükler de bulunmaktadır. Balkanlardaki bu konar göçer Türkler, Osmanlı döneminde ilk önce Yörük teşkilatı içinde yarı askeri statüde istihdam edilmişlerdir. Balkanlarla ilgili bu Yörükler hakkında 1526 yılı ile 1641 yılları arasında 12 adet Yörük defteri tanzim edilmiştir. Bu Yörüklerin Tanrıdağ (Karagöz-Rodop), Naldöken, Selanik, Vize, Kocacık ve Ofçabolu olarak daha çok bulundukları yerlerin adlarıyla tasnif edilmişlerdir. Oluşturulan bu Yörük teşkilatı 1683 yılındaki II. Viyana kuşatmasından sonra reforma tabi tutulmuş ve evlad-ı fatihan teşkilatına dönüştürülmüştür. Oluşturulan bu evlad-ı fatihan teşkilatı için de Osmanlı arşivinde kayıtlar mevcuttur. Bu bildiride bölge ile ilgili tutulmuş tahrir defterlerinden, Yörük defterlerinin yardımıyla 1726 yılında düzenlenen ve içinde bugün Makedonya’nın Doyran, Ustrumca, Radovişte, Tikveş, Pirlepe, Manastır, İştip şehirlerinin bulunduğu evlad-ı fatihan defterlerinden Makedonya’daki Müslüman Türklerin durumu ve evlad-ı fatihan teşkilatının özellikleri tespit edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Makedonya, Osmanlı, Evlad-ı Fatihan.

Osmanlı Döneminde Makedonya Bölgesinde Mihaloğulları Akıncıları

Prof. Dr. Ayşe KAYAPINAR

Namık Kemal University, akayapinar66@hotmail.com

Tarihi Makedonya, bugün üç ülke arasında taksim edilmiş bulunmaktadır. Bunlar, Bulgaristan, Yunanistan ve Kuzey Makedonya Cumhuriyetidir. Balkanlar'ın bir parçası olan tarihi Makedonya bölgesinin fethini müteakiben bölge askeri, idari ve demografik olarak Osmanlı Devleti'ne dahil edilmiştir. Balkanlar'ın fethinde önemli rol oynayan akıncı uçbeyleri ve onlara bağlı Müslüman Türk akıncılar, Makedonya'nın fethiyle burada yerleştirilen teşkilatlardan birisi olmuştur. Balkanlar'da akıncı teşkilatına dair sınırlı kaynaklara sahip olmakla beraber günümüze kadar ulaşan ve Mihallu akıncılarının yerleştiği yerleri ve sayısını tespit eden 1586 yılına ait ve tam olması sebebiyle çşsiz bir kaynak teşkil eden bir akıncı defterine sahibiz. Bu defter, Edirne'de yerleşmiş Gazi Mihal Bey'in soyundan gelen ve Bulgaristan'ın Plevne kentine yerleşmiş olan Gazi Ali Bey'e bağlı akıncıların yerleştikleri nahiyeleri, köyleri ve sayılarını tespit etmektedir. Gazi Mihaloğlu Ali Bey'e izafeten bu akıncılar Mihallu olarak adlandırılmıştır. Niğbolu, Silistre, Kırkkilisa, Çirmen, Paşa ve Vidin livâlarının yanı sıra bugünkü Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin bir kısmının Osmanlı döneminde dahil edildiği Köstendil ve Üsküp livalarındaki köylere yerleştirilmiş Müslüman Türk akıncılar da 1586 tarihli akıncı defterinde kaydedilmiştir.

Bu çalışmamızda Makedonya eksenli Mihallu'ya tabi Müslüman Türk akıncılar, akıncı sayıları, barış döneminde icra ettikleri meslekler, akıncı köyleri ve onların lokalizasyonu incelenecektir. Makedonya bölgesine yerleştirilen Müslüman Türk akıncılar, Anadolu kökenli askerlerdi. Akıncıların yerleştiği bölgeler, mensupları Anadolu kökenli bir başka teşkilat olan Yörük teşkilatı ile yerleştirildikleri yerleşim birimleri açısından paralellik göstermektedir. Makedonya akıncılarının Makedonya Yörükleri ile aynı yerleşim birimlerine yerleştirilip yerleştirilmediği sorusu ve Makedonya'da Müslüman Türk varlığının oluşumuna katkısı irdelenecek konular arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Makedonya, Mihaloğulları, Akıncılar.

Sanatçı Mektupları, Yaratıcılık ve İlham

Prof. Dr. Melihat TÜZÜN
Trakya University, *melihattuzun@gmail.com*

Mektup, birçok alanda olduğu gibi sanatta da dönemine ilişkin, ait olduğu kişinin bireysel yaşam deneyimlerini, duygu ve düşüncelerini bize iletmede önemli kaynaklardan biridir.

Sanat tarihine baktığımızda birçok sanatçının gerek ailesiyle, gerek arkadaşları ve gerekte meslektaşları ile mektuplaştıklarını sanatları ve yaratım süreçleri üzerine bizlere pek çok ipuçları verdiklerini görürüz.

Rönesans'tan bu yana sanatçı mektupları üzerine pek çok bilgi ve belge günümüze ulaşmış, bunlar kitap olarak yayınlandığı gibi (örn. “Mikelanj’ın Mektupları, Vincent van Gogh Theo’ya Mektuplar) bazıları sanatçı hakkında yazılan kitaplarda metni destekleyici ve güçlendirici belge olarak yer almıştır. Örneğin Michel Foucault, Rene Magritte’nin aynı adlı eseri üzerine yazdığı “Bu bir Pipo Değildir” kitabının arka sayfalarına Rene Magritte’den kendisine gelen iki mektubu koymuştur. Rene Magritte bu mektuplarının birinde gören ve görülebilir olarak betimlenen düşünce, özgün resim yapma araştırmaları üzerine durmuştur.

Cezanne’nin, 20. Yy damgasını vuran ve Kübizm’in çıkış noktası olan “Doğa silindir, küre, koni gibi biçimlerle, perspektif kurallarına göre yorumlanmalı;” sözlerini Emile Bernard’a yazdığı mektuplardan öğreniyoruz.

Sanat, resim ve görme üzerine kitaplarıyla tanıdığımız John Berger’in, kızı Katya Berger Andreadakis ile Tiziano’nun 1990’lı yıllarda Venedik’te açılan bir sergisi ve eserleri üzerine mektuplaşması ve bunu kitap olarak yayınlamaları ise sanat üzerine mektuplara oldukça iyi bir örnektir. Bu kitapta, bir sanatçının eserleri karşısında etkilenen ve onları ruhunda duyarak, onlarla bütünleştiğini hisseden bir izleyici olarak Katya ve babası John, resim sanatından, varoluşun sonsuz gizemine ve gündelik hayata uzanan konuları mektuplar aracılığıyla tartışmışlardır.

Bu bildiride, Rönesans’tan günümüze ulaşan, sanatçıların özellikle ressamların mektupları, onların sanat üzerine düşünceleri, yaratıcı süreçleri ve sanat üzerine mektuplar üzerinde durulacaktır. Mektubun sanat tarihinde önemi, sanatçıyı, sanatı ve sanat eserini anlamadaki rolü vurgulanarak sonuca ulaşılabacaktır.

Anahtar Kelimeler: Rönesans, Sanatçı, Yaratıcılık, İlham.

T.Ü. İlhan Koman Heykel ve Resim Müzesi; Seçilmiş Eser Çözümlemeleri

Prof. Melihat TÜZÜN

Trakya University, *melihattuzun@gmail.com*

“İlhan Koman Heykel ve Resim Müzesi”, Trakya Üniversitesinin kuruluşunun 20. yılı olan 23 Eylül 2002 tarihinde “Çağdaş Resim ve Heykel Müzesi” adıyla kurulmuş, 2011 yılında Üniversite Senatosunun karar ile adını almıştır. Aynı yıl, Eski Gar Binası, Lozan Anıtı ve Meydanı, Milli Mücadele ve Lozan Müzesi’nin de bulunduğu, Güzel Sanatlar Fakültesi Karaağaç yerleşkesindeki tarihi köşke taşınmıştır.

Müze koleksiyonunda, adını aldığı dünyaca ünlü Edirneli heykeltıraş İlhan Koman başta olmak üzere, sanat tarihinde yerini almış, pek çok önemlisanatçının eserleri yer almaktadır. Tamamen bağış yoluyla elde edilen müze koleksiyonu, 650 eser sayısını geçmiştir. Bu eserler arasında Burhan Doğançay, Adil Doğançay, Burhan Yıldırım, Basri Erdem, Bahattin Odabaşı, Devrim Erbil, Mehmet Pesen, Onay Akbaş, Numan Pura, Mustafa Plevneli, Güngör D.Arıbal, Fehim Huskovic, Nikolay Alexiev, Orhan Benli, Hakan Esmer, Halim Çeliker, Habib Gerez, Mustafa Aslier, İsmail Avcı, Hayri Esmer, Hasan Pekmezci, Atilla Atar, Tülin Onat, Hatice Bengisu, Süleyman Saim Tekcan vb. gibi önemli sanatçıların heykel, resim ve baskiresim eserleri bulunmaktadır.

Bu bildiride, müze koleksiyonunu oluşturan ve Türk plastik sanatlarında önemli yeri olan sanatçıların, müzede bulunan eserleri görsellerle açıklanacak, koleksiyonun üniversite ve Türk plastik sanatları açısından önemi üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Müze, Sanat, Heykel, Resim, Baskiresim.

Ahmed Rüstem Bey'in (Alfred Rüstem Bilinski) Çetine Sefareti ve Makedonya (1911-1912)

Assoc. Prof. Ö. Kürşad KARACAGİL
İstanbul University, o.karacagil@istanbul.edu.tr

Aslen leh asıllı olan Ahmed Rüstem Bey (Alfred Rüstem Bilinski), 18 Nisan 1862 tarihinde babası Nihad Paşa'nın görev yaptığı Midilli adasında dünyaya gelmiştir. Eğitim hayatına İzmir'de İngiliz mektebinde başlamıştır. Orta öğretimini İstanbul Kadıköy'de bulunan Fransız Frerler mektebine (Saint-Joseph) devam eden Rüstem Bey, yükseköğrenimini ise babasının da bir süre eğitim aldığı Avusturya'nın Lümburg şehrinde tamamlamıştır.

Ahmed Rüstem Bey'in Osmanlı hariciyesindeki ilk görevi 20 Nisan 1881'de, babası Nihad Paşa'nın da komiserlik vazifesinde bulunduğu, Bulgaristan'da fahri Fransızca tercümanlığıdır. 1900 senesine kadar sırayla Atina, Paris, Londra, Bükreş ve Washington sefaretinde değişik görevlerde bulunan Rüstem Bey, Londra'da yayınlanan bir gazetede II. Abdülhamid aleyhinde açıklamalarda bulunmuş, bunun tespit edilmesi üzerine görevden hariciyedeki görevinden ayrılmak zorunda kalmıştır. Kendisi 1908 senesine kadar Kahire'de gazetecilik yapmış, II. Meşrutiyetin ilanı ile birlikte İstanbul'a dönmüştür. 1909-1911 seneleri arasında Washington ve Paris sefaretlerinde değişik vazifeler almıştır. Rüstem Bey, 1911 senesinde Çetine ve 1914 senesinde Washington sefirliklerinde bulunmuştur.

Rüstem Bey, İtilaf devletlerinin İstanbul'u işgaliyle birlikte Anadolu'ya geçerek Mustafa Kemal Atatürk'ün en yakınında bulunan insanlardan biri olarak milli mücadeleyi desteklemiştir. Türkiye ve Türkler lehine Fransızca, İngilizce ve Almanca olmak üzere birçok kitap ve makale kaleme alan Rüstem Bey, Eylül 1934 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir.

Birincil kaynaklardan istifade edilerek hazırlanacak bildiriye, Balkan Savaşları öncesinde Karadağ'ın Başkenti Çetine'de Osmanlı Devleti'nin sefiri olarak görev yapan Ahmet Rüstem Bey'in sefaretteki faaliyetleri yanında Balkanlar ve Makedonya'daki durumla ilgili olarak Hariciye Nezaretine yolladığı raporlar değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Rüstem Bey, Çetine, Makedonya.

Gelenekselden Günümüze Kukla Tiyatrosunda Kostüm

Asst. Prof. Melahat ÇEVİK

Van Yüzüncü Yıl University, melahat.cevik@yyu.edu.tr

Kuklalar tarihi ve güncel konularıyla büyüü bir dünya yaratırlar. Sanılanın aksine, sadece çocuklar için değıl yetişkinler içinde gösteriler düzenlenmiştir. Çocuklar için kukla gösterisi ağır basar; çünkü bu sunumlar eğlendirici olduğı kadar öğreticidir de. Modern kuklacılar her nesneyi oyun amacı için dönüştürebilirler, bu nedenle uygulamada geniş bir yelpaze sunmuşlardır. Ayrıca kuklayı oynatırken dil zenginliğı oluşturlar.

Geleneksel kuklalar hemen hemen her kültürün özelliklerini yansıtır. Bu nedenle dünyanın her yerinde geleneksel hikâyeler, efsaneler, masallar ele alınıp ve sahnelenmiş haliyle bunlar geleneksel kostümle sunulmuştur. Kuklanın bu geleneksel yanı; çıktığı yer hakkında bize muhakkak bir fikir verir. Bulunduğı toplumun görünüşü, dili gibi kültürel özelliklerini, kısaca özünü sunumda görebiliriz. Metinler; halk söylenceleridir dilden dile taşınmış, günümüzde ise çoğı kayıt altına alınmıştır. Eğer metinler anonim ise o gün hakkında bilgi sahibi oluruz, Bu nedenle oldukça zengin tarihi belgelerdir.

Her kukla türünün kendine özgü uygulama yöntemleri vardır. Kukla tiyatroları gerekliliğine göre; büyük ve küçük sahneleri kullanabilmektedir. Eğer oyun küçük kuklalarla gerçekleşiyorsa küçük sahne ya da perde tercih edilir. Ancak insan boyutlu kuklalar ve oyuncuyla karma bir oyun sergilenecekse, sahne boyutları ve kostüm boyutları da değışir.

Çalışmanın amacı ise gelenekselden günümüze kukla tiyatrosunda; gelişim aşamaları ve kostüm uygulama yöntemleri irdelenmiştir. Çalışma; geçmiş uygulamalar ve günümüz eserleri üzerine kıyaslama yöntemiyle yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kukla, Kostüm, Sahne.

II. Abdülhamit'in Balkan Politikasıyla İttihat ve Terakki'nin Balkan Politikasının Mukayeseli Analizi (Makedonya Örneği)

Prof. Dr. Hale Fatma ŞİVGİN

Ankara Hacı Bayram Veli University, *sivgin@gazi.edu.tr*

Osmanlı Devleti, Berlin Anlaşması ile Balkanlarda toprak kaybına uğramış elinde kalan son Balkan topraklarında da Hristiyanlar için ıslahat yapma taahhüdünde bulunmuştu. Avrupa devletleri de Hristiyan tebaa lehine ıslahat yapması için II. Abdülhamit'i baskı altına almıştı. Konunun uluslararası görüşmelere bırakılmasını doğru bulmayan Sultan Abdülhamit siyasi baskıları azaltabilmek için Avrupa devletleri tarafından önerilen ıslahat tasarıları yerine kendi projelerini sunmuştu. Bir dış müdahaleye imkân vermemek içinse Avrupa devletlerine karşı ılımlı bir siyaset izliyordu.

Reformlar konusunda Abdülhamit'in en büyük savunucuları Almanya ve oyun dışında kalmak istemeyen İtalya idi. Fransa ise Osmanlı Devleti'nin yıkılması durumunda kendi çıkarlarının da zarar göreceğini düşünüyor, bu yüzden İngiliz Başbakanı Edward Grey'in "Haçlı Seferleri" politikasına karşı çıkıyordu. Reform yapılması konusunda Abdülhamit'e baskı yapan devletlerin başında İngiltere, Avusturya ve Rusya geliyordu. Abdülhamit bütün bu müdahalelerden son derece rahatsız oluyordu.

Balkanlar, Sultan Abdülhamit için daimî ve esaslı gailelerden biriydi. II. Abdülhamit'e göre, Balkanlardaki statükonun bozulması ve İngiltere'nin konuya müdahil olması, buradaki sorunu çözümsüz hale getirecekti. II. Abdülhamit'in Balkan siyaseti, bir yandan büyük güçlere karşı ılımlı bir politika takip ederken, diğer taraftan Yunanistan, Bulgaristan, Sırbistan, Romanya gibi küçük Balkan devletleri arasındaki mevcut ihtilafları çözmemek hatta derinleştirmek üzerine kuruluydu. II. Meşrutiyet döneminde çok önemli değişimler meydana gelmiştir. İttihat ve Terakki, İttihad-ı Anâsır politikası çerçevesinde sosyal, siyasi ve kültürel yaşamı özgürlükçü bir biçimde yeniden düzenleyerek, parlamenter sistemi getirmiştir. Ancak bu politika, imparatorluk sınırlarının hızla küçülmesine yol açmıştır. İttihat ve Terakki, Balkan milletleri arasındaki ihtilafları Sultan Abdülhamit'in izlediği politikanın aksine çözmeye çalışmış ancak beklediği neticeyi alamamıştır. Balkan milletleri Türkler aleyhine birleşmeye ve ittifaklar kurmaya başlamışlardır. Ancak meşrutiyetle gelen dostluk ve kardeşlik havası kısa sürmüş, Balkan Savaşı'na giden süreç hızlanmıştır.

Bu çalışmada II. Abdülhamit ile İttihat ve Terakki'nin uyguladığı Balkan Politikaları Osmanlı arşiv vesikaları ışığında karşılaştırmalı bir biçimde incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: II. Abdülhamit, İttihat ve Terakki, Balkanlar, Meşrutiyet, İttihad-ı Anâsır.

The Methods Used in Music Education at An Early Age

Asst. Prof. Vahdet ÇALIŞKAN

Trakya University, vahdetcaliskan@trakya.edu.tr

Beyond being the art of expressing our feelings and thoughts, music which is a universal language has been a factor in the mental and physical development of people as a means of teaching and education. Music education at an early age, which is the stage where the personality foundations of individuals are formed, fosters learning by influencing the physical, mental, emotional and social development as well as musical development. The methods used in music education at an early age such as the approach of Carl Orff which has a high opinion of using music, drama, dance, rhythm and improvisation; the method of Dalcroze's 'Eurhythmics', which means good rhythm and aims teaching and learning music through movement; the method of Kodaly which is based on singing; and the main language approach of Suzuki highlight the importance of music education in the preschool period starting from the mother's womb. These child-centered methods enable children to express themselves freely, and to follow a process specific to the methods which allow the emergence of a certain musical behavior and the development of non-musical skills.

Key Words: Music, Education, Eurhythmics, Carl Orff, Suzuki.

Tarih İlimine İlişkin Konuların Yanlış Veya Eksik İşlenmesinin Türk Toplumsal Hayatında Yaratacağı Olumsuzluklar

Prof. Dr. İsmail ÖZÇELİK
Kırıkkale University, iozcelik6@gmail.com

Tarih ilmî esas itibarıyla vesikaya bağlı olarak beşerî geçmişi inceleyen ve mazideki olaylara ne zaman, neden ve nasıl sorusunu soran bir ilimdir. O hâlde tarih ilminin tanıkları belgelerdir. Zaten tarih, vesikaların yorumlanması ile anlam kazanır. Türk Tarihi üzerinde yapılan bazı tartışmalar ve milli birliğe zarar vermektedir. Türkiye’de uzun yıllardan beri ve günümüzde, özellikle siyasiler başta olmak üzere, çeşitli dernek, vakıf, sendika ve farklı akım ya da ilim adamı olamayan amatör araştırmacı ve görüş sahiplerinin tarihe ilişkin bazı konularla ilgili görüş, değerlendirme, yorum ve iddialar serdettikleri sıkça görülmektedir.

Bunlardan ilk akla geleni günümüzde Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi karşıtlığı üzerinde süren tartışmalardır. Bunun yanında başka örnekler de vardır. Akademik açıdan araştırılan tarih konularının gerçek olmayan olaylar ve oluşlar şeklinde kurgulanması mümkün olmamakla birlikte bu çevreler de “tarihin gerçekleri yansıtmadığı” savı ile iddialı bir şekilde başlık ve ifadeler kullanmaktadırlar. Gerçek tarihi kendilerinin yazdığı iddialarıyla kurguladıkları bir dizi bilgilerle sözde “popüler tarih” veya “gayri resmi tarih” adı altında “resmi tarih” dedikleri tarih konularına ve çalışanlara gerçeği yansıtmadıkları ve yazmadıkları yolunda eleştirirler yapmaktadırlar.

Bu şekilde ne yazık ki yayın yapan dergi, broşür, televizyon dizisi, ticari amaçlı “kaldırım kitabı”, hatta tarihi roman vs. üzerinden toplum olarak Türk tarihi üzerine doğru yanlış, olumlu olumsuz bir dizi tartışmayla karşı karşıyayız. Eski zamanlarda meydanlarda yapılan savaş ve mücadeleler, bugünlerde televizyon ekranlarına, internet ortamına, gazete köşelerine ve elektronik ortamlarla sosyal medyaya taşınmış durumdadır.

Türk Tarihinin bütünlüğünü zedeleyen tartışmaların nedenleri düşünüldüğünde; Öncelikle Tarih ilmi bir sosyal ilim olması ve konularının beşeriyete ait olması nedeniyle sosyolojinin genel kuralı olan; “Sosyal olay çok nedenlidir”, ilkesi ile “sosyal olayın değişkenliği” ve yine, “Sosyal olayın karmaşıklığı” noktalarından hareketle tarihte cereyan eden olayları düşünürken bu ilkeleri ve siyasi kavgaı göz aradı etmemek gerekir.

Bu çalışmada Tarih ilminin yanlış algılanma ve kasten de olsa kullanılma yollarını irdeleyerek, bu şekilde elde edilecek verilerin topluma vereceği zararlar ele alacak ve bu konuda çakılanların dikkatini çekmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tarih, Metodoloji, Birlik, Toplum Hafızası, Ülke.

Ali Galip'in Sivas Kongresini Engelleme Çabaları

Prof. Dr. Yüksel KAŞTAN

Akdeniz University, kastanyuksel@hotmail.com

İtilaf Devletleri ile İttifak Devletleri arasında 1914 yılı Ağustos ayında başlayan I. Dünya Savaşı, İttifak Devletleri'nden Bulgaristan'ın 28 Eylül'de Osmanlı Devleti'nin 30 Ekim'de, Avusturya- Macaristan İmparatorluğu'nun 3 Kasım'da ve son olarak Almanya İmparatorluğu'nun 11 Kasım'da imzalamış oldukları ateşkes antlaşmaları ile son bulmuştur. Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan birkaç gün sonra İtilaf Devletleri donanması Çanakkale Boğazı'na gelmiş ve 13 Kasım'da İstanbul fiilen işgal edilmiştir. Ayrıca İngilizler Musul, Urfa, Antep, Maraş, Batum ve Kars'ı; Fransızlar Dörttyol, Mersin, Pozantı, Adana'yı; İtalyanlar Antalya, Kuşadası, Fethiye, Bodrum ve Marmaris'i işgal etmiştir. Bu işgaller sonrasında İzzet Paşa Sadrazamlıktan çekilmiş ve yerine Damat Ferit Paşa Sadrazam olmuştur.

Her ateşkes antlaşması sonrasında yapılması gereken barış antlaşması için, 18 Ocak 1919'da Paris'te galip ve mağlup devletlerin temsilcilerin katılımıyla görüşmeler başlamıştır. Barış görüşmelerine otuz iki devlet katılmıştır. Konferansta esas olarak İtilaf Devletleri kendi aralarında savaş öncesi ve savaş sırasında imzalamış oldukları gizli anlaşmalara ilke olarak uyma kararı almışlardır. İngiltere ve Fransa ABD'nin bu görüşmelerde aktif olmaması için uğraşırken ABD ile ters düşmemek için Wilson İlkeleri'nde yer alan savaş tazminatı yerine savaş onarımı, sömürgeciliğin yerine de manda sistemini ortaya koymuşlardır. ABD buradaki tutumlardan dolayı konferans sonrasında Avrupa devletleri ile ilişkilerini alt düzeye indirmiştir.

Konferansta Almanya, Avusturya- Macaristan ve Bulgaristan ile yapılacak olan barış anlaşmalarının taslakları hazırlanırken Osmanlı Devleti'nin durumu Rusya'nın 1917 yılında savaştan çekildiği için daha ileriye bırakılmıştır. Konferansa katılan Ermeni temsilcileri ilk defa burada Doğu Anadolu'da bir bağımsız Ermeni Devleti kurulması fikrini dile getirmişlerdir. İngiltere ve Fransa'nın İzmir ve çevresine Yunanlıları asker çıkarması teklifi kabul edilmiştir. Bunun üzerine Yunan ordusu 15 Mayıs 1919 tarihinde İzmir'i işgal ederek üç koldan iç bölgelere doğru ilerlemeye başlamıştır.

16 Mayıs 1919 tarihinde Samsun ve havalisinde çıkan isyanlar nedeniyle Osmanlı Padişahı VI. Mehmet Vahdettin tarafından 9. Ordu Müfettişi olarak görevlendirilen Mustafa Kemal İstanbul'dan Bandırma vapuru ile ayrılmış ve 19 Mayıs 1919 tarihinde Samsun'a ulaşmıştır. Mustafa Kemal daha önceki planları çerçevesinde iç bölgelere hareket etmiş 28 Mayıs tarihinde Havza Bildirgesi'ni, 22 Haziran'da Amasya Genelgesini yayınlamıştır. Bu genelge doğrultusunda bölgesel olarak Erzurum Kongresi toplanmış ve toplantıda ulusal kararlar alınmıştır. Daha sonra Eylül ayında ulusal çapta Sivas Kongresi düzenlenecektir. İşte bu sırada böyle bir ulusal kongrenin düzenlenmesini önlemek amacıyla İstanbul Hükümeti Elazığ Valisi Ali Galip Bey'i görevlendirmiştir.

Bu çalışmada başta Nutuk olmak üzere bu faaliyetler üzerine yazılmış olan Türkçe ve Almanca kaynaklar kullanılmıştır. Araştırma nitel araştırma deseni içerisinde doküman analizi tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular içerik analizine tabi tutularak değerlendirilmiştir. Çalışma Almanca kaynaklarında kullanılması açısından alana katkı sağlayacak niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Milli Mücadele, Sivas Kongresi, Elazığ, Ali Galip, İngiltere.

Doğanın Temsili ve Döngüsüne Bakış Bağlamında Belgesel Film: Honeyland ve Kamilet Üzerine Bir İnceleme

Asst. Prof. Özlem ARDA

İstanbul University, ozlemarda@istanbul.edu.tr

Belgesel film, toplumsal alanda birçok işleve sahiptir. Var olanın kayıt altına alınmasında başat bir rolü olan belgesel film, bu sayede, temsili olarak kültürel, toplumsal olgu ve olayların aktarılmasında büyük bir işlevi yerine getirir.

Her tür canlının birbirleri ve çevreleriyle olan ilişkilerini inceleyen doğa bilimi, denge üzerine kurulmuştur. Günümüzde, ekolojinin kapsamında olan olumlu ya da olumsuz birtakım konular mevcuttur. Bu bağlamda, küresel ekolojik sorunlar, lokal sorunları da beraberinde getirmektedir. Diğer yandan her coğrafyanın kendine özgü dinamikleri var olmaya ve ekolojik dengeyi koruma adına çeşitli edimler gerçekleştirilmektedir. Belgesel film, temsili olarak bu edimleri kayıt altına almakta ve yaşamsal döngüye sanatsal anlamda katkı koymaktadır.

Honeyland adlı belgesel filmin yönetmenleri Tamara Kotevska, Ljubomir Stefanov ve *Kamilet* adlı belgesel filmin yönetmeni İlky Nişancı derinlemesine mülakat tekniği ile belgesel filmde doğanın temsili ve döngüsüne olan katkının nasıl gerçekleştirildiğine dair betimsel veriler elde edilmektedir.

Doğanın temsili ve döngüsünün kayıt altına alınması hem kültüre yapılan bir katkıdır hem de ekolojik okumalara olanak sunan bir araç olabilmektedir. Gelinek noktada, küresel ekolojik sorunlar ve bu sorunların yansılara lokal çözümler ortaya konulmaktadır. Belgesel filmin bu noktada işlevi, özellikle gerçekleştirildiği ülkenin ekolojik yapılanmasını betimlemesidir. Bu bağlamda çalışmada, bir Makedonya belgeseli olan *Honeyland* ve Türkiye’den *Kamilet* adlı belgesel film benzer konuları, doğanın temsili ve döngüsüyle olan ilişkisinin betimlenmesidir. Çalışmanın amacı ise; doğanın temsili ve döngüsüyle olan ilişkinin belgesel filmlerde nasıl gerçekleştirildiğinin analizinin ortaya konulmasıdır. Çalışma, film yönetmenleri ile yapılan derinlemesine mülakat tekniği yanında karşılaştırmalar üzerinden analizler yapma yöntemiyle gerçekleştirilecektir. Doğanın temsili her kültürde benzer özellikler gösterebildiği; ancak belgesel filmde çeşitli farklılıkların film dili olarak şekillendiği, doğanın temsili farklı bakışlarla ortaya konulduğu ve bu sinematografik edimin diğer disiplinlerle yakın bağlantı içerdiği tespit edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Belgesel Film, Ekoloji, Doğa, Honeyland, Kamilet.

Birinci Dünya Savaşında Bulgar Komutasında Görev Almış Binbaşı ve Daha Üst Rütbeli Türk Subaylarına ve Türk Devlet Adamlarına Verilen Bulgar Nişanları

Res. Asst. Dr. Ökkeş NARİNC
Namık Kemal University, onarinc@nku.edu.tr

Osmanlı Devleti 2 Ağustos 1914 tarihinde Almanya ve Avusturya-Macaristan ile gizli ittifak anlaşması imzalamış, bu anlaşma ile I. Dünya Savaşında tarafını belirlemiş olsa da savaşa resmi olarak 11 Kasım 1914 tarihinde katılmıştır. Bulgaristan ise savaşa 6 Eylül 1915 tarihinde İttifak Devletleri safında dâhil olmuştur. I. Dünya savaşının iki müttefiki Osmanlı Devleti ve Bulgaristan arasındaki ittifak ise 19 Ağustos 1914 tarihinde Sofya’da Bulgar Başbakanı Vasil Radoslavov ile Talat ve Halil Beyler arasında imzalanan Dostluk ve İttifak Antlaşması ile ilk şeklini, 3 Eylül 1915 tarihinde imzalanan sınır belirleme anlaşması ile de son halini almıştır. İki komşu Devletin imzaladığı bu anlaşmalar daha geniş ele alındığında sınırlar açısından tüm İttifak Güçlerini birbirine bağlamaları bakımından da önem arz etmektedir. İki müttefik devletin savaş hattında birbirlerine karşı desteği ise Romanya’nın 27 Ağustos 1916 tarihinde savaşa girişi sonrasında gerçekleşmiştir. Romanya savaşa girdikten sonra Bulgaristan’ın Sırlara karşı askeri harekâta bulunduğu Makedonya cephesinden bir kısım askerlerini Romanya’ya karşı Dobruca cephesine kaydırma zorunluluğu ve askeri desteğe ihtiyaç duyması sonrasında, Alman Komuta karargahının Enver Paşa ile yaptığı görüşmeler sonrasında karara bağlanmıştır. bu karar çerçevesinde Dobruca cephesine 15, 25 ve 26’ncı tümenlerden oluşan 6. Kolordu, Makedonya cephesine ise 46’ncı, 50’nci tümenlerden oluşan 20’nci Kolordu ve 177’nci Alay gönderilmiştir. Bu çalışmada Bulgar komutası altında İtilaf Kuvvetlerine karşı mücadele veren Türk subaylarına ve Türk subaylarının Bulgaristan’a destek vermesine karar veren Osmanlı Devlet adamlarına, destekleri ve gösterdikleri kahramanlık sonrasında, Bulgar Çarlığı tarafından verilen Nişanlar ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Birinci Dünya Savaşı, Türk Subayları, Bulgar, Nişan.

Balkanlar da Türk Cami Vakıflarına Dair Yeni Bir Kaynak: Evkâf-ı Ümem Tarihi

Prof. Dr. Ali Fuat ÖRENÇ
İstanbul University, *aforenc@gmail.com*

Prof. Dr. Rifat GÜNALAN
İstanbul University, *rifatgunalan@gmail.com*

Osmanlı Devleti, Rumeli'ye ayak bastıktan itibaren Balkanları bir vatan olarak görmüş ve ihya etmeye çalışmıştır. Asırlar boyunca Balkan coğrafyasında sayısız vakıf eserleri meydana getirilmiş ve bu coğrafyadaki Müslim veya Gayrimüslim bütün unsurlara hizmet edilmiştir. Bu coğrafya insanların vakıflar eliyle hayat standartları yükseltilmiştir. Osmanlı'nın yıkılışından sonra asırlar boyunca oluşturulan Türk vakıf eserlerinin akıbeti hakkında muhtelif çalışmalar yapılmıştır ve yapılmaktadır. Bu Türk vakıf eserlerinin zaman içerisinde yok olanları, ihmal edilenleri ve amacı dışında kullanılanları doğal olarak hep tartışma konusu olmuştur. Balkanlardaki Türk medeniyet izinin en önemli delilleri olan vakıflara dair çalışmaların artması bu tartışmaların azalmasında önem kazanmaktadır. Tarafımızca hazırlanıp sunulacak tebliğde, bilim dünyasının henüz yeterince keşfetmemiş olduğu Evkâf-ı Ümem Tarihi adlı sekiz ciltlik, altı bin sayfalık Osmanlıca el yazması külliyat eser içeriğinden, Osmanlı döneminde bütün Balkan coğrafyasında ihya edilmiş olan vakıf camilerin tamamının bir listesi çıkarılarak bu camilerin vakfedeni, vakfiye tarihi, kitabeleri, mimarları ve mimari özellikleri ile yüzyıllar içerisinde geçirmiş oldukları tamir ve yenilemeler ortaya konulmuş olacaktır. Böylece Balkan coğrafyasındaki Türk vakıf camilerinin güvenilir bir envanteri oluşturulmuş ve ayrıca bugün var olmayan ya da unutulmuş vakıf camileri de tespit edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Balkanlar, Cami, Vakıf, Evkâf-ı Ümem.

Rusya'nın Balkanlarda Müslüman Halka ve Yeniçerilere Yönelik Propagandası

Assoc. Prof. Yaşar ZORLU
Erciyes University, yzorlu@erciyes.edu.tr

Mısır'ın Napolyon tarafından 1798 yazında işgali üzerine Osmanlı Devleti, yüzyıllardır bir İslam memleketi olan Kırım'ı işgal eden Rusya ile -İngiltere'nin de dâhil olduğu- ittifak antlaşması yapmak zorunda kaldı. Ancak Rusya, söz konusu ittifak antlaşması devam ederken de Balkanlarda Osmanlı memleketlerini ilhak etme politikasını sürdürdüğü gibi, gayr-i müslim halkı Osmanlı Devleti'ne karşı kışkırtmanın yanında Balkanlardaki Müslüman ahali ve yeniçerilere yönelik propaganda faaliyetini sürdürdü. III. Selim iktidarını asıl tedirgin eden de işgal girişimlerinden daha çok ittifak antlaşmasına rağmen Rusların, Müslüman ahaliye ve yeniçerilere yönelik propagandaları oldu. Zira Rus generali Mikelson, Rumeli kazalarının kadılarına ve zabitanına hitaben gönderdiği yazılarında Rusya ile Osmanlı arasındaki ittifak gereği, devlete karşı isyan edenleri bastırmak amacıyla “padişah-ı İslam efendimizin” diye andığı III. Selim'in emriyle Osmanlı topraklarına girdikleri yönünde manipüle eden bilgileri yaydı. Mikelson, ahaliye yönelik de çeşitli hileleri içeren bildiriler dağıtarak propaganda faaliyetini sürdürdü. Napolyon'un Mısır'ı işgalinde ahalinin şuur ve iz'anlarını yanıltıcı sözlerle karıştırdığı gibi Mikelson da, Balkanlarda Müslüman halkı, özellikle Rumeli ayanlarını ve Nizam-ı Cedid askerine muhalefet eden Yeniçerileri-Bektaşileri gaflete düşürdü. Yürüttüğü propaganda ile devlet ile Balkanlardaki ahali arasında fitne ve nifak tohumu atmış oldu. Bu çalışmada, Osmanlı Devleti'ne karşı sürekli düşmanlık gösteren Rusya'nın, Balkanlarda özellikle Müslüman ahaliye yönelik propagandası ve Nizam-ı Cedid askerine, dolayısıyla III. Selim iktidarına karşı Yeniçerileri kışkırtması olayı, nitel yaklaşım çerçevesinde doküman analizi yöntemiyle incelenmektedir. Çalışmada özellikle o dönem kaleme alınan Asım Tarihi'nin konuya dair kayıtları değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Balkanlar, Rus Propagandası, Osmanlı Devleti, Nizam-ı Cedid.

Harput'da Ulu Camii (Bey Pınarı) eşmesi

Ayetullah KILIÇ

Van Yüzüncü Yıl University, *kelepce_1983@hotmail.com*

Bu çalışmada, Elazığ İli, Merkez İlçesi Harput Mahallesi, Şefik Gül Kültür Evi (Gülşen Evi) bahçesinde yer alan Harput Ulu Camii eşmesi, sanat tarihi yönünden incelenmiştir. Çalışmaya kaynak taraması ile başlanmıştır. Bu kapsamda Harput'un tarihi ve coğrafyası, çeşme mimarisinin gelişimi, Harput Ulu Camii eşmesi'nin detaylı olarak araştırılmış yeri, tarihçesi, planı, malzemesi, teknik ve süslemeleri, restorasyon süreci, restorasyon sürecinde tenkit edilen hususlar, öneriler ve sonuç ile sınırlandırılmıştır.

eşme, geçmişte yaşayan insanların su ihtiyacını gideren en önemli mimari öge olduğu için Türk-İslam kentlerinde en önemli mimari eserleri arasında yer almaktadır. Bu sebeple suyu aziz bilen Osmanlı, su medeniyetinin kimi mütevazı, kimi şaşaalı yansımaları olan çeşmelerle şehirlerini süslemiştir. Harput'ta da çok sayıda çeşme günümüze ulaşmıştır. Camii Kebir mahallesinde Ulu Camii bahçesi bitişğinde yer alan Yuvarlak kemerli Eyvan biçimli Harput Ulu Camii eşmesi de bunlardan biridir. Bu makalede Harput Ulu Camii eşmesi, tarihsel gelişimi, üslubu, mimari özellikleri karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Elazığ, Harput, eşme, Restorasyon, Harput Ulu Camii eşmesi.

Balkanlardaki Geleneksel Osmanlı Rumeli Meskenleri ve Fiziki Ortam İlişkisi

Asst. Prof. Yüksel HOŞ
Trakya University, yukselhos@trakya.edu.tr

Balkan yarımadasında uzun süren Osmanlı hâkimiyeti süresince Türk kültürü, doğal ortam ile iç içe gelişmiş ve hem de farklı formlarda yarımadada en güzel örnekleri ile Geleneksel Osmanlı Rumeli Meskenlerini oluşturmuştur. Bu farklılıklar, bölgeye, yöreye, iklim ve doğal yapı unsurları ile yaygın yapı geleneğine göre değişiklik göstermekle birlikte Türk veya Osmanlı meskenleri olarak da adlandırılabilir. Ancak bu dönem Türklük kavramı farklı bir zemine oturduğu ve devletin adı Osmanlı olduğu üzere Osmanlı Rumeli meskenleri denmesi, genel kabule uygun hem de daha makul bir adlandırma olacaktır. Sahada görülen organize Türk yerleşme kültürünün ilk nüveleri 14.yy'da Ofçabolı (Ovcepole) gibi kırsal mekânlara yerleşen Yörüklerle başlamış, bununla aynı dönemde fethedilen Edirne şehrinde ise modern manada bir şehircilik, var olan Bizans altyapısı üzerinde kendi üslubunu bularak şekillenmiş ve asırlar süresince eklenen yapı kültürü birikimi ile son halini almıştır. Bu eserlerin, günümüzde dağıldığı ülkelerdeki hâkim otoritelerce söz konusu yapılar, "Geleneksel Bulgar, Yunan, Arnavut evleri" şeklinde tarif ve sınıflandırmalar içerisine alınmıştır. Eserlerin inşasının söz konusu olduğu dönem ve o dönemde merkezden taşraya yayılmış yapı kültüründe başlıca etki, idari açıdan söz konusu toprakları idare eden Osmanlı dönemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumda söz konusu yaklaşım, milliyetçi bakışın bir tezahürüdür. Sırbistan'ın Jagodina şehrindeki Veljka Petrović konağının ilk sahibinin bir Türk olması, Kraljevo'da Gospodar Vasin Konak ve Filibe'deki Lamartine evinin de benzer durumda olmaları gibi örneklerden hareketle bir evi Türk ya da Sırp, Bulgar, Yunan, yapmamalıdır. Yapılar el değiştirebilir ancak dönem, Osmanlı idaresi dönemidir ve evler Rumeli Türk meskenleri olarak adlandırılabilirken Rumeli Osmanlı eserleri olarak da adlandırılabilir ve birçok kültür, din ve etnik grubun kendisini içerisinde addedebileceği bir ortam isim altında tanımlanmalıdır ve milliyetçi bakıştan uzak bilim insanlarınca da bu nazarla konuya yaklaşılmaktadır.

Sahadaki meskenler, kimi yerde taş, kimi yerde kerpiç, ahşap, kâgir yapılardan oluşmakla birlikte çatıları itibarı ile sac, ahşap şindra, taş, kiremit örtülü olabilmektedir. Tüm bu çeşitlilik, Anadolu'dakinden farklı bir varyant ile karşımıza çıkmakta ve Balkanların neden bu çeşitliliğe ev sahipliği yaptığına yönelik de çalışmada açıklanmaya ihtiyaç duyan bir izahı hak etmektedir. Yerleşme coğrafyası, kültür coğrafyası ile iç içe geçmiş bir konudur. Bu bağlamda çalışma, bu iki konuyu da ihtiva eden Beşeri Coğrafya Anabilim dalı perspektifinden izah edilecek ve bu yapısal çeşitlilik ve sebepleri üzerinde durulacaktır.

Çalışmanın amacı, Balkanlardaki Yapısal çeşitliliğin a) Coğrafi dinamiklerini, b) Kültürel dinamikleri ortaya koymak ve Rumeli Osmanlı meskenlerinin yapısal çeşitliliğinin coğrafi parametrelerini vurgulamaktır. Çalışma mekânsal dinamiklerin analizi, tarihsel stratigrafi ve örneklem tekniği yanında yine mekânsal karşılaştırmalar ve iklim-fiziki yapı-kültür üçgeni üzerinden analizler yapma yöntemiyle yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Rumeli, Yerleşme, Osmanlı, Mesken, Coğrafya.

1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'nın Dünya Basınına Yansımaları

Assoc. Prof. Güven ARIKLI

Kıbrıs İlim University, guvennarikli@gmail.com

Dr. Melahat ARIKLI

Kıbrıs İlim University, guvennarikli@gmail.com

Kıbrıs sorunu, 1791 yılında hazırlanan ve Kıbrıs'ın içinde yer aldığı 1796 yılında ise yayınlanan ve adına Megali İdea adı verilen haritanın yayınlanması ile tarih sahnesinde yerini almıştır. II. Dünya savaşı sonrasında ise Ortadoğu ve Akdeniz'e hakim olmak isteyen ülkeler tarafından kontrol alınmaya çalışılmıştır. Kıbrıs Barış Harekâtı pek çok kaynakta Türk milletini birbirine kenetleyen bir zafer olarak yorumlanmaktadır. Dönemim siyasi ortamı düşünüldüğünde ABD ve Avrupa'nın onaylamadığı bir harekât olmasına karşın eşsiz bir dayanışma ve inanç örneği sergilenerek zaferle sonuçlandırılan harekât, yakın tarihimizin en önemli olaylarından biri olarak kabul görmekte, süreci ve sonuçları bakımından bugün hâlâ üzerine düşünülen araştırmalar yapılan bir konu olma özelliğini taşımaktadır (Alasya, 1988). Kıbrıs, Doğu Akdeniz'in ortasında stratejik bir adadır. Bu durum Kıbrıs'ı önemli bir yer haline getirmiştir. Tarih boyunca, milletlerin ulusal savunması ve bu ulusal davalar için her zaman bir mücadele olmuştur. Ulusal dava, hem milletler hem de devletleri için kalıcı bir sorun olan davanın adıdır. Stratejik, jeopolitik ve ekonomik çıkarlar aynı zamanda bir dava olayı ulusal dava seviyesine getirebilmektedir. Ancak fiili ulusal eyleme maruz kalan olaylar veya olgular uluslar ve devletlerin varlığı ve ortadan kalkmasıyla yakından ilişkilidir (Özersay, 2002). Bu çalışmada Kıbrıs Barış Harekâtına ilişkin dünya basının özellikle Avrupa ve Amerika gibi devletlerin basın yoluyla haber söylemleri ele alınarak incelenmiştir. Çalışmanın Kuzey Kıbrıs barış hareketinin uluslararası kamuoyunda oluşturduğu tepkilerin milletler antlaşmasıyla uyumluluğuyla değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs Barış Harekâtı, KKTC, Dünya Basını.

Memlûklerin Kiralık Fedaileri Moğol ve Haçlılara Karşı İsmâîlî Suikastçılar

Res. Asst. Maşallah NAR

Ankara Yıldırım Beyazıt University, masallahnar@gmail.com

Memlûkler 1250 tarihinde Eyyubi idaresinde bulunan kölemen unsurların otoriteyi ele geçirmeleri neticesinde tarih sahnesine çıkarken, Fatımî devletinde ortaya çıkan Nizârî-Musta'î bölünmesinin dolaylı bir mahsulü olarak teessüs eden Alamut merkezli Nizârî İsmâîlî devleti ise 1256 yılında Moğollar eliyle tarih sahnesinden çekilmiştir. Moğollar İran coğrafyasında bulunan İsmâîlî unsurlara karşı oldukça sert ve acımasız bir tavır takınmış, kendini İsmâîlî olarak izhar etme cüreti gösteren hiç kimseye hayat hakkı tanımamıştır. Bu oldukça katı tavır neticesinde İran coğrafyasında bulunan İsmâîlîler ya takiyye silahını kuşanarak Sûfî unsurlar arasında kamufle olmaya çalışmış ya da İran coğrafyasından kaçarak hayatta kalabilecekleri yeni yaşam alanları arayışına girmişlerdir. İsmâîlî cemaatinin hem kemiyet hem de güç açısından önemli yerleşim noktalarından biri olan Suriye'de ise durum biraz daha farklı cereyan etmiştir. Sünnî İslâm'ı temsil eden Eyyubî mirasını devralan ve sünnî akide üzere devam eden Memlûkler de İsmâîlîlere karşı siyaseten oldukça sert ve müsamahasız bir siyaset izlemiş olmalarına karşı, İlhanlıların yaptığı gibi onları bütünüyle yok etmek gibi bir ihtirasa kapılmamışlardır. Kuruluşu itibarıyla köle unsurlara istinat eden, hem işleyiş hem de paradigma açısından kölelik müessesine büyük önem veren Memlûkler, maslahatlarına hizmet edebilecek bütün beşerî unsurları istihdam etme yoluna gitmişlerdir. Etkili oldukları 12. Ve 13. Yüzyıl boyunca savaşçılık meziyetlerine sürekli atıfta bulunulan, suikast mesleğinde oldukça mahir İsmâîlî fedailer, Memlûklerin askerî amaçlarına hizmet edecek bazı önemli görevler üstlenmiş ve Memlûk ordusunda tavzif edilmişlerdir. 12. Ve 13. Yüzyılda Müslüman dünyasını kasıp kavuran ve o dönem Memlûklerin en büyük düşmanı konumunda bulunan Haçlı ve Moğol yetkililere karşı Memlûkler eliyle tertip edilen suikast planlarında İsmâîlî fedailer kullanılmıştır. Bu tebliğin temel amacı Memlûkler ve İsmâîlîler arasında cereyan eden bu ilişkilere dair tarihsel bir çerçeve sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Memlûkler, İsmâîlîler, Suriye, Moğollar, Haçlılar.

Osmanlı Dönemi Kosova Para Vakıflarının Sosyo-Ekonomik Açidan Değerlendirilmesi

Prof. Dr. Mehmet BULUT

İstanbul Sabahattin Zaim University, *mehmedtugrul@gmail.com*

Res. Asst. Mehmet TUĞRUL

Ankara Yıldırım Beyazıt University, *mehmedtugrul@gmail.com*

Arnavutluk, uzun mücadeleler silsilesi neticesinde Osmanlı hakimiyetine girmiş ve aynı şekilde bu hakimiyetten çıkmıştır. Balkanların coğrafi açıdan en engebeli yerlerinden olan Arnavutluk, bölgenin Adriyatik’e açılan kapısı olmasının kazandırmış olduğu stratejik önem nedeniyle tarih boyunca mücadelelere sahne olmuştur. Her ne kadar uzun mücadeleler neticesinde Osmanlı hakimiyetine girmiş olsa da Arnavutluk, tarihinin en parlak dönemlerini bu dönemde yaşamıştır. Yaklaşık 500 yıl süren siyasi istikrar ülkenin kalkınmasını ve bayındır hale gelmesini sağlamıştır. Osmanlı yönetiminin uyguladığı tımar sistemi yerel üreticilerin refahını arttırmış, şehir merkezlerinde kurulan pazarlar ve inşa edilen çarşı, bedesten, han gibi yapılar zanaatkarların serpilmesine ve sosyo-ekonomik hayatın canlılık kazanmasına yol açmıştır. Balkanların imarında baş rolü oynayan vakıf müessesesi vesilesi ile inşa edilen cami, medrese, mektep, kervansaray, han, çeşme, hamam, bedesten vb. yapılar bölgenin sahip olduğu sosyo-ekonomik potansiyelin ortaya çıkmasına birinci derecede katkıda bulunmuştur. Bu çalışmada, Osmanlı döneminde kurulmuş olan para vakıflarının bugünkü Arnavutluk sınırları içerisinde bulunan şehir ve diğer yerleşim yerlerinin sosyo-ekonomik hayatına katkıları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Arnavutluk, Vakıf, Sosyal, Ekonomik, Para Vakıfları.

Yugoslavya Döneminde Makedonya'nın Eski Reisu'l-Uleması: “Hâcî Hâfız Bedri Efendi Hamid” (1905 - 1980)

Süleyman BAKİ
International Balkan University

Reisu'l-Ulema Hafız Bedri Efendi, Üsküp'ün eski mahallelerinden olan Kurçeşme Mahallesi'nde, Osmanlı Devleti'nin bir vatandaşı olarak 7 Mayıs 1905 yılında Sultan II. Abdülhamid devrinde dünyaya gelmiş olup Üsküp'lü bir aileden gelmektedir. İlk eğitimine mahalle camiinde başlayan Bedri Efendi, 1928'de Mısır'daki el-Ezher Üniversitesi'ne kaydını yapmıştır. Bu zaman çerçevesinde birçok âlimden dersler almış olup Mehmet Akif Ersoy, Mustafa Sabri Efendi gibi Türk âlimlerden de dersler almıştır.

1936 senesinde Kahire'den döndükten hemen sonra Sultan Murad Camii'nde Cuma, Ramazan ve Bayram vaizliği görevine tayin olmuş olup vaazlarını genellikle Türkçe olarak vermiştir. Bu görevinin yanı sıra Gazi İsa Bey Medresesi'nin Ekim ayında yeniden eğitime açılmasından sonra medresenin ilk müderris (hoca) kadrosunda yer almıştır. Hafız Bedri Efendi, medresede Arapça, Kelam ve Akaid derslerini vermiştir. Bunların akabinde daha pek çok görev yapan âlim, II. Dünya Savaşı başlayınca bu görevlerinden ayrılır.

Hafız Bedri Efendi, çok zor dönemlerde 42 yıllık (1938-1980) Üsküp Ulema Meclisi ve Evkaf Meclisi yöneticilik dönemi ile Makedonya İslam Birliği Başkanlığı ve Yugoslavya İslam Birliği'ndeki vazifelerinin ağır mesuliyeti sonucunda kalp krizi geçirerek 9 Temmuz 1980 tarihinde vefat etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Makedonya, Yugoslavya, Hafız Bedri Efendi, Üsküp.

5. ULUSLARARASI EKONOMİ, HUKUK VE SİYASET SEMPOZYUMU

Kent Güvenliğinde Komşu Kollama Projesi

Uğur GÜLCÜ

Akdeniz University, ug.gulcu@gmail.com

Antalya 1980'lerden itibaren devletin de katkılarıyla turizm alanında atağa geçmiş, her yıl yeni turistik tesisler açılmış, artan işgücü ihtiyacının büyük bir kısmını ise içgöçle gidermiştir. Hızlı nüfus artışıyla beraber birçok sorun ortaya çıkmış, plansız yerleşimlerden sonra ilk sıraları asayiş ve trafik problemleri yer almıştır.

İl Emniyet Müdürlüğü, Toplum Destekli Polislik uygulamasıyla asayiş problemlerinin çözümünde kent sakinlerinin de katılımını amaçlayan çeşitli projeler uygulamış, bu sayede polis-halkla ilişkilere önem vermiş, mahalle polisliği ile yeni kamu yönetimine uygun şekilde halkın beklenti ve şikâyetlerine göre şekillenen yeni güvenlik yönetim anlayışı benimsemiştir.

Kentteki artan nüfusun kent kültürüne uyumu, benimsemesi ve sorunlarda aktif olarak görev alması amacıyla 2011 yılından itibaren TDP tarafından Antalya'da "Komşu Kollama Projesi" uygulanmaya başlanmıştır. Bu proje ile; suçları oluşmadan önlemek, suç korkusunu azaltmak, kente yeni göçerlerin kente uyumunu artırmak, anne-babanın uzun saatler çalışmaları ve çocuklarının zamanlarının büyük kısmını evden uzakta geçirmeleri nedeniyle birbirinden uzaklaşmaya ve yabancılaşmaya başlayan komşuluk ilişkilerini tekrar canlandırmak hedeflenmiştir. Komşuluk ilişkilerinde zayıflama ve ev dışında çok zaman geçirme, hırsızlık olaylarındaki artışın iki önemli sebebidir, hırsızlık olayları komşuluk ilişkilerinin güçlü olduğu dönemlere göre artış göstermiştir.

Çalışmanın amacı: Antalya Emniyet Müdürlüğü'nün uygulamış olduğu Komşu Kollama Projesi'nin Antalya'da toplumsal yabancılaşmayı azaltmada, kentsel güvenliğin sağlanmasında ve polis-halk kaynaşmasını artırmada ne gibi katkılar sağladığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Çalışmanın yöntemi: Projeye ait tüm belge ve istatistikler TDP Şube Müdürlüğü'nde bulunmaktadır. Projeye ait başvuru belgeleri, görüşme tutanakları, uygulama evreleri ve istatistikler incelenecek, bilgilerin tasnifi yapılarak analiz edilecektir. Suçun önlenmesi ve azaltılmasındaki etkileri suç istatistikleriyle karşılaştırılmak suretiyle araştırılarak bir sonuca ulaşılabacaktır.

Bulgular: Halkın istek ve beklentilerine göre şekillenen güvenlik yönetim anlayışı ve ikamet yerlerindeki komşuluk ilişkilerinin artması toplumsal dayanışma ve suçun önlenmesinde son derece etkili sonuçlar ortaya koymuştur. Projenin uygulandığı apartmanlarda hırsızlık olmamış, il genelinde ise her yıl yaklaşık %25 civarında düşüş görülmüştür.

Sonuçta güvenliği sağlamak sadece güvenlik görevlilerinin değil, tüm kurum ve bireylerin ortak katılımıyla sağlanabilen bir süreçtir. Emniyet Müdürlüğü, yaptığı projelerle suçun önlenmesinde halkı da ortak etmiş, bunda başarı kaydetmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kent Güvenliği, Komşu, Emniyet, Halk.

Demokrat Parti Döneminde Sivas (1950 – 1960)

Dr. Esra Müjgân KARATAŞ

Millî Eğitim Bakanlığı, *dr.esramujgan@gmail.com*

Türkiye gerçeğinde demokrasinin kurumsallaşarak yerleşmesi, “birçok denemeden sonra” çok partili katılımcı demokrasiye geçişle mümkün olmuştur. Bu bağlamda 7 Ocak 1946’da kurulan Demokrat Parti, 14 Mayıs 1950 seçimlerinde, YSK kayıtlarına göre, %55,2 oy ile ciddi bir başarı elde etmiş ve 27 yıllık CHP İktidarına son vererek 10 yıl boyunca ülke yönetiminde söz sahibi olmuştur. 1950 genel seçimlerinde yakaladığı başarı ivmesi 2 Mayıs 1954 seçimlerinde de devam etmiş, toplam oyların %58,4’ünü almıştır ki bu oy oranı Türkiye Genel Seçimleri tarihinde bugüne dek kırılmamış bir rekor olma vasfını korumaktadır. 27 Ekim 1957 seçimlerine giden süreç iktidarı zayıflatıp, muhalefeti güçlendirmiş, sonuç itibarıyla ciddi oy kaybına uğrayan Demokrat Parti %48,6 oyla seçimi birinci sırada tamamlasa da iktidarının sonlarına doğru yol almıştır. Genel seçimler merkezli çerçevesini çizdiğimiz DP İktidarı, dış politikanın yansıması, ülke çapında hayata geçirdiği bir dizi sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik alandaki icraatı ve bu icraatın zaman içinde elde edilen farklı sonuçları ile Türk Siyasi Tarihi içinde özel bir öneme sahiptir.

Sivas, coğrafi konum itibarıyla İç Anadolu Bölgesi’nde yer alan ve Türkiye’nin 814.578 km²’lik yüzölçümü içinde, günümüz itibarıyla yüz ölçümü gereği 2. büyük ildir ve stratejik konum olarak da büyük bir ehemmiyeti haizdir. Onun bu vasfına en kıymetli vurgu, kurtuluşa giden yolda, Amasya Tamimi’nin “Anadolu’nun her yönden en güvenilir yeri olan Sivas’ta Millî bir Kongre’nin acilen toplanması kararlaştırılmıştır.” Maddesiyle yapılmış, zikrolunan kongrede kurtuluş rotası çizilerek Misak-ı Millî dünya kamuoyuna buradan ilan edilmiştir.

Bu çalışmada, DP İktidarı’nın ülke genelinde hayata geçirdiği sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik icraatın, Sivas’taki yansımaları değerlendirilecektir. Coğrafi, jeopolitik ve tarihsel açıdan kendine has bir öneme sahip olan Sivas ili bağlamında yapılacak çalışmada, ağırlıklı olarak Arşiv Belgeleri kullanılacak, elde edilen veriler süreli yayınlar ve telif -tetkik eserlerle desteklenip, analiz ve sentez yöntemi ile yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Demokrasi, Demokrat Parti İktidarı, Sivas, İcraat.

Çocuk İşçiliği İle Mücadele ve Çocuk Dostu Şehirler

Lec. Sinan DERMAN

Okan University, sinan.derman@okan.edu.tr

Çocuk işçiliği, gelişmekte olan her ülke de olduğu gibi, Türkiye için de önem taşıyan bir konudur. Türkiye özelinde çocuk işçi sayısının iki milyona yaklaşması sorunun önemini daha da artırmaktadır. Özellikle çocuk işçiliği ile mücadele de kayıt dışılığın daha da arttığı gözlemlenmektedir. Çıraklık adı altında çocuk emeğinin sömürüldüğü ülkemizde her 10 çocuktan 8'inin kayıt dışı çalıştığı çalışma örgütlerinin raporlarında tespit edilmektedir. Sorunun temelinde eğitim seviyesi, göç, ekonomik ve sosyal gelişmişlik gibi nedenlerin bulunduğu açıktır. Bu sorun ile mücadele de kırdan kente göç ve tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş sürecinde yerel yönetimlerin çocuk dostu şehirleri kurmasının önemini çalışmamızda vurgulamaktayız. Yerel yönetimlerin bu geçişte güçlendirilmemesi sokaklarda ve değişik sektörlerde çalışan ve emeği sömürülen çocuk işçilerin artmasına sebebiyet verecektir.

Türkiye özelinde 2018 yılı Çocuk İşçiliği ile Mücadele yılı olarak ilan edilmiştir. 2018 mücadele yılını geride bıraktığımız ve ülkemiz özelinde çocuk işçiliği ile mücadele de çocuk dostu şehirlerinin yapılması bir zorunluluktur. Çocuk dostu şehirlerin yerel yönetimlerle birlikte çocuk emeğinin ekonomik istismarını engelleyici rolü olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, İşçilik, Türkiye, Ekonomi.

Housing Sector Bubble and Economic Uncertainty in the UK

Assoc. Prof. Dervis KIRIKKALELİ

European University of Lefke, dkirikkaleli@eul.edu.tr

Dr. Melike TORUN

Istanbul University – Cerrahpasa

Assoc. Prof. Alper OZUN

University of Oxford

This study aims to shed some light on the UK's housing sector by investigating the housing sector bubble and the causal link between UK Housing price index and economic policy uncertainty in the UK, using generalized sup Augmented Dickey-Fuller (GSADF), Granger causality, Toda Yamamoto causality, Fourier causality and wavelet coherence tests.

This study aims to answer the following questions which has not been investigated in the literature to our best knowledge (i) is there any bubble in the UK's housing sector between 1998-10 and 2017-02? If yes, why? (ii) Is there any linkage between economic policy uncertainty and housing sector price index? Our findings reveal that there are some significant bubbles in the housing sector in the UK which are (i) between May, 2001 and March, 2005; (ii) between July, 2006 and January, 2008; (iii) between July, 2013 and January, 2017. From the end of 2006 to the beginning of 2010 and from the beginning of 2012 to the end of 2014, it is shown that housing price in the UK causes economic policy uncertainty.

Surprisingly, we detected significant correlation between economic policy uncertainty and housing sector price index in the UK from the beginning of 2007 to the end of 2008 at high frequency. It is worth to mention that the consistency of the findings from wavelet coherence is confirmed by the outcomes of Granger causality, Toda Yamamoto causality, and Fourier Toda Yamamoto causality tests.

Key Words: Housing, Economic, UK, Bubble.

Kafkasya Üniversiteleri Birliği'nin Bir Kurumsal Girişimci Olarak Tezahürü

Res. Asst. Mehmet Fatih VURAL
Ardahan University

Res. Asst. Selvi GÖÇMEN
Bursa Uludağ University, gocmenselvi@gmail.com

Bu çalışmanın motivasyonu; Kafkasya Üniversiteler Birliği (KUNİB)'nin kurumsal teori argümanları çerçevesinde incelenmesine ve bu takdirde konuya ilişkin yeni bir bakış açısı kazandırılarak özgün nitelikte bir eserin de ortaya koyulabileceği düşüncesine dayanmaktadır. KUNİB, Türkiye bağlamında yepyeni bir girişimdir. Elbette öncelikle bu girişimi gerçekleştiren bireysel/organize aktörlerin varlığı ön plana çıkmakla birlikte onların alanda yarattığı değişim dikkate değer bulunmaktadır. Konuya kurumsal teori argümanları çerçevesinde bir bakış açısı getirmek tam da bu noktada önemli bir hal almaktadır. Bu çerçevede mevcut kurumsal yapıyı/işleyişi değiştirmeye, ona yön vermeye veya yepyeni bir kurum yaratmaya yönelik kaynakları harekete geçiren bireysel/organize aktörler kurumsal girişimci olarak tanımlanmaktadır (Battilana vd., 2009: 68). Yani kurumsal girişimci alanda sahip olduğu kaynakları harekete geçirerek bir değişime veya dönüşüme öncülük edebilmekte ya da yeni bir girişimle alana katkılarını sunabilmektedir. Bu bilgiler ışığında ise, 2009'da kurulan KUNİB'in bir kurumsal girişimcilik tezahürü olabileceği düşüncesi akla gelmektedir.

KUNİB, Türkiye'den Ardahan, Artvin Çoruh, Atatürk, Kars Kafkas, Iğdır Üniversiteleri ile Akhaltsikhe (Ahıska) Devlet Üniversitesi (Gürcistan) ve Nahçıvan Devlet Üniversitesi (Nahçıvan) rektörleri tarafından imzalanan bir protokolle kurulmuştur. "Uluslararası bir akademik iş birliği kuruluşu" olarak da atfedilen bu birliğin temel amacı, Kafkasya coğrafyasındaki paydaş ülkelerin ortak mirasa sahip olması dolayısıyla bu ülkelerdeki (13) üniversitelerle (113) birlikte çeşitli alanlarda ortak bilimsel çalışmalar yapmaktır. İlk kez Mevlâna Değişim Programıyla farklı ülkelerden gelen öğrencilere aynı üniversitede eğitim alma olanağı sunan KUNİB, söz konusu program için 'Türk eğitim sisteminin Erasmusu'dur metaforunu kullanmaktadır. Ayrıca her yıl çeşitli ülkelerde düzenlenen eğitim, fuar ve sempozyumlarla da yayılımını sürdürmektedir (KUNİB,2019). Neticede tüm bunlar, KUNİB'in bir kurumsal girişimcilik tezahürü olabileceği düşüncesine dayanak oluşturulmaktadır. Birliğin hem alana yepyeni bir girişimle sağladığı katkılar -Mevlana Değişim Programı- hem de uluslararası bir akademik işbirliği kuruluşu izahıyla alandaki mevcut kurumsal yapıyı veya işleyişi değiştirmeye yönelik çabası bu düşüncüyü destekler niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Teori, Kurumsal Girişimcilik Tezahürü, Kafkasya Üniversiteleri Birliği.

Bilge Liderlik Modeli Çerçevesinde Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli

Prof. Dr. Bilgehan GÜLTEKİN
Ege University

Assoc. Prof. Tuba GÜLTEKİN EGE
Dokuz Eylül University, *tgultekin@hotmail.com*

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Dr. Devlet Bahçeli'nin toplumda prestij kazanması ve saygın bir yer edinmesinde kilit faktör, “Bilge Lider” olarak Türk siyasetinde edindiği yerdir. “Bilge Liderlik Modeli Çerçevesinde Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli” başlıklı bildiride, Devlet Bahçeli örneğinde, bilge liderliği belirleyen kategoriler, siyasal iletişim açısından irdelenecektir.

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Dr. Devlet Bahçeli'nin bir bilge lider olarak toplumda kabul görmesi ve desteklenmesinde iletişim üstünlüklerinin önemi vardır. Bu nedenle, bildiride ayrıca, Devlet Bahçeli'nin, siyasal iletişim açısından iletişim üstünlükleri ikna edici iletişim perspektifinde açıklanacaktır. Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin siyasal felsefesi ve siyasal duruşu da, ileri alan liderliğini şeklinde yeni bir siyasal liderlik ekolü sunmaktadır. Devlet Bahçeli'nin bilge liderliği, siyasal anlaşmazlıkların giderilmesi ve çatışmaların engellenmesinde barış iletişimi formülleri sunmaktadır. Bir sağduyu ve bilge lider olarak Türk siyasetinde kazandığı belirleyicilik, aynı zamanda Türk Dış Politikası açısından da bilge liderlik modeli sunmaktadır. Siyasal duruş açısından, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli; geleneksel çizgiyi, geleceğe dönük vizyonla birleştiren, milli değerleri gelecek nesillere de taşıyacak bir ufuk çizen, siyaseti; sanat, kültür, edebiyat açısından çeşitlendiren, anlam zenginliği katan bir ilerici alan liderliğine sahiptir. Bu bildiride, araştırma betimsel tarama modelindedir ve Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli örneğinde bilge modeli oluşturulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Devlet Bahçeli, Alan Liderliği, Siyasal İletişim, Bilge Liderlik, Siyasal Liderlik.

Çocukları Televizyonun Olumsuz Etkilerinden Korumaya Yönelik Düzenlemeler ve RTÜK’ün Yaptırım Kararları

Assoc. Prof. Yalçın YILMAZ

Marmara University, yalcin.yilmaz@marmara.edu.tr

Özel televizyon yayıncılığı, kamu yararının ön planda görüldüğü bir yayıncılık politikası yerine reyting ölçümlerine endeksli bir politikayı uygulamaktadır. Televizyon kanallarının yayınlarında toplumun ve ailenin, sosyal ve kültürel değerlerini yozlaştıracak, bireylerin ruhsal ve fiziksel sağlığını etkileyecek zararlı gıda reklamı, şiddet, alkol, uyuşturucu ve cinsellik gibi unsurların çok fazla kullanılması, çocukların korunmasına yönelik düzenlemeleri ve denetimleri önemli kılmaktadır. Çocukların yaşına, gelişimine, ailesel ve çevresel faktörlerine, izledikleri program içeriklerine bağlı olarak televizyondan etkilenme düzeylerinin farklılaştığı da görülmektedir. Ülkemizde televizyonlarda yayınlanan programlarda ve özellikle reklamlarda, çocukların korunmalarına yönelik çeşitli kurumların uygulamaları mevcuttur. Kitle iletişim olgusuyla birlikte ortaya çıkan düzenleyici ve denetleyici faaliyetler günümüzde devlet denetimi, öz-denetim, kamuoyu denetimi ve eş-denetim (ortak denetim) olarak farklı boyutlarla ele alınmaktadır. Televizyonun olumsuz etkilerinden çocukları korumak gibi bir denetim görevi, öncelikle düzenleyici kurumların yerine getirmesi gereken bir sorumluluktur. Bu kapsamda görev yapan kurumlardan biri Radyo ve Televizyon Üst Kurulu’dur. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu’nun web sitesinde çocuklara yönelik şu ifadelere yer verilmektedir; “Üst Kurulun müeyyide kararlarının önemli bir bölümünün konusunu, çocuklar için zararlı yayın içerikleri oluşturmaktadır. Bu durum Üst Kurulun çocukların zararlı yayın içeriğinden korunması konusundaki hassasiyetinin bir göstergesidir.” Çalışmamızda, RTÜK’ün çocukları televizyonun olumsuz etkilerinden korumak amacıyla bir yıl boyunca almış olduğu yaptırım kararları incelenmiş ve çocukların ekran başında karşılaşabileceği tehditler tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Televizyon, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), TV Programları, Reklamlar.

The Role of the Newspaper *Hak ve Özgürlük* in Shaping Turkish Identity in Bulgaria (1991- 1995)

Lec. Dr. Emine ALPAY

Trakya University, *eminedogan@trakya.edu.tr*

This article examines the role of the publications of the newspaper *Hak ve Özgürlük* – Rights and Freedom -, which was published between the years of 1991 and 1998 in Turkish as an official media organ of the political party The Movement for Rights and Freedoms – MRF, in the construction of Turkish Identity in Bulgaria after the collapse of Communist Regime. After the dissolution of the Ottoman Empire Bulgaria has become the country where the biggest number of Turks live in Balkans. Bulgarians after founding their national state has faced several regime changes that effect its population and their identity deeply. Turks, having directly been affected by these changes, have spent a vigorous effort to construct their identity as a national minority in Bulgaria. Throughout this process a newspaper published by the political party MRF, which is known as the Turkish political party in Bulgaria, has supplied content to promote Turkish identity. The issues of the newspaper published between the years of 1991 – 1995 has been received in the archives of the Turkish National Library in Turkey. In order to find out the effect of the newspaper’s publications, the content has been analysed in a detailed way. Therefore, the study is conducted by using document analysis technique to analyse the content. As a result of this analysis it has been reached that the newspaper content has played significant role in shaping Turkish identity in Bulgaria after the collapse of Communist Regime.

Keywords: Turkish identity, Bulgaria, *Hak ve Özgürlük* the newspaper

Repercussions of Dunning Kruger Effect on TV Debate Programmes

Asst. Prof. Yalçın YILMAZ
Marmara University

Assoc. Prof. Gözde YILMAZ
Marmara University, gozde.yilmaz@marmara.edu.tr

News debate programmes on television are fictitious stages where individuals suffering from Dunning Kruger Effect appear regularly. Dunning Kruger Effect refers to a cognitive bias where individuals with little or no knowledge in a subject rate themselves more knowledgeable than the others. Their illusory superiority is sourced from their inability to recognize their lack of knowledge and competence. As a specific genre of television broadcast, news debate programmes represent fertile grounds for these people to use argumentation tricks to silence their opponents rather than to arrive at the truth. Because of their limited time, participants and topics, in these debate programmes various argumentation tricks are used by participants consciously or unconsciously. Within the scope of this study, we will focus on eristic argumentations used by participants suffering from Dunning Kruger Effect in these debate programmes with different formats. This study will analyze the discussions in 3 Turkish national television's news debate programmes to reveal the eristic arguments used by participants suffering from Dunning Kruger Effect.

Key Words: Television Debate Programmes, Dunning Kruger Effect, Eristic Argumentation.

Türkiye'nin Vazgeçilmezliği: Jeo-Starejik Konum, Enerji Koridoru ve Güvenlik

Prof. Dr. Nurgün KOÇ

Karabük University, nurgunkoc@karabuk.edu.tr

Prof. Dr. Bedriye KOÇ

Karabük University, bedriyekoc@gmail.com

Sanayileşme ile başlayan sömürgecilik hareketlerinin 21. yüzyılda geldiği post-modern görünümünde en önemli motivasyonu enerji kaynaklarına çeşitli şekillerde sahip olmak ya da kontrol etmek arzusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda özellikle petrol ve doğalgaz dikkati çekmektedir. Çevresinde Dünya enerji kaynaklarının yaklaşık olarak %70'i bulunan Türkiye, bu yönüyle de stratejik konumunu güçlendirmektedir.

Rusya- Türkiye Doğal Gaz Boru Hattı (Batı Hattı), Mavi Akım Gaz Boru Hattı, Doğu Anadolu Doğal Gaz Ana İletim Hattı (İran – Türkiye), Bakü- Tiflis- Erzurum Doğal Gaz Boru Hattı, Türkiye-Yunanistan Doğal Gaz Enterkonneksiyonu, Trans- Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi, Türk Akım Gaz Boru Hattı Projesi olarak yedi adet boru hattın Türkiye'den geçmesi enerji güvenliğini sağlama konusundaki konumun ne kadar önemli olduğunu gözler önüne sermektedir.

Her ne kadar çevresindeki ülkeler kadar yüksek hacimli enerji potansiyeline sahip olmasa da Rusya, Azerbaycan, İran gibi ekonomilerinin büyük bir kısmını enerji ihracına bağlamış ülkelerin, bu ihracatı güvenli ve istikrarlı bir şekilde yapabilmeleri açısından istikrarlı bir ülkenin varlığı olarak Türkiye'nin önemi her geçen gün daha da artmaktadır. Yaşanan çeşitli politik krizlere bağlı gelişmeler sonucu petrol ve doğalgaz ihraç eden ülkelerin bu durumu zaman zaman silah gibi kullanarak Avrupa'nın çeşitli ülkelerine, Ukrayna'ya, Belarus'a vb. gaz akışını kesip soğukta bırakmak gibi siyasi hamleler yaptıkları görülmüştür. Fakat Türkiye içinde bulunduğu tüm koşullara rağmen hiçbir zaman oportünist davranmamış, uluslararası sözleşmelerin arkasında durarak, üzerine düşen taahhütlerini her zaman yerine getirmiştir. Bu da Türkiye'nin uluslararası kredibilitesini artıran önemli bir husus olarak dikkat çekmektedir.

Enerji kaynaklarına ulaşım dünyada önemli çatışma alanlarından birini oluşturmaktadır. Türkiye ise dünyanın önde gelen enerji havzalarının ortasında adeta kilit noktasında olan görünümüyle dikkat çekmektedir. Çalışmanın amacı Türkiye'nin gerçekleştirmiş ve gerçekleştirmesi planlanmış enerji projeleri aracılığıyla doğu ile batı dünyası arasındaki barış ve iş birliği sürecine olan katkılarını, jeo- stratejik konumunun avantajlarını ve dezavantajlarını irdelemektir.

Anahtar Kelimeler: Enerji, Strateji, TANAP, Petrol.

21.Yüzyılda Akdeniz ve Kıbrıs'ın Artan Jeo Politik, Jeo Stratejik Önemi

Assoc. Prof. Hasan CİCİOĞLU

Doğu Akdeniz University, sy19602000@hotmail.com

Doğu Akdeniz de Kıbrıs adasının ve bölgenin Jeopolitik önemini açıklamaya geçmeden önce, “jeopolitik” ve “strateji” kavramlarını açıklamak gerekmektedir. Zira son zamanlarda oldukça sık kullanılmaya başlanan bu iki kavram aynı sıklıkta da yanlış ve bilinçsiz bir şekilde kullanılmaktadır. Bilindiği üzere, insanoğlunun bitmeyen jeopolitik güç ve egemenlik mücadelesinin hayati öneme haiz olan su yolları üzerinde yoğunlaşması, yüzyıllar boyu dünya ve özellikle Avrupa’yı besleyen Akdeniz’in aynı zamanda büyük savaşları beslemesine de yol açmıştır. Yenidünyanın keşfedilmesiyle zenginleşen Avrupa, kısa bir süre için Akdeniz’i unutmuş olsa da, Avrupa- Uzak Doğu deniz yolunu 7.000 mil kısaltan Süveyş Kanalı’nın açılmasıyla, Akdeniz, tekrar ve daha kuvvetli bir biçimde hatırlanmış ve yeni mücadelelere sebep olmuştur. Çünkü Süveyş Kanalı’nın açılmasıyla birlikte Akdeniz, iç deniz yolu olmaktan çıkarak “transit deniz yolu” haline dönüşmeye başlamış ve o tarihlerden bu yana hiçbir zaman jeopolitik önemini kaybetmemiştir. Her zaman küresel rekabet halindeki güçlerin bir mücadele sahnesi olmuştur. Akdeniz’in stratejik öneminin giderek artmasına paralel bir şekilde Kıbrıs da çok daha fazla önemli bir ada haline gelmeye başlamıştır. Aslında Akdeniz havzası gibi Kıbrıs da Avrupa ve Okyanus ötesi devletler için hayati su yollarının ve dolayısıyla deniz ticaretinin kontrolünü sağlayan bu jeopolitik konumu nedeniyle, tarih boyunca hegemonya mücadelelerine ve emperyalist güç merkezlerinin çatışmalarına sebep olmuştur. 21.Yüzyılla birlikte Akdeniz havzasının öneminin artmasına paralel olarak Kıbrıs’ın da önemi artmaya devam etmektedir. Bunun nedeni açıktır. 20 yüzyılın başlarında petrolün ve 21 yüzyılda doğal gazın dünya gündemine girmesiyle birlikte Doğu Akdeniz’in önemi daha çok artmış ve karmaşık bir sorunlar yumağına dönüşmüştür. Bu noktada Kıbrıs ve çevresi, petrol ve doğal gaz kaynaklarından oluşan bir enerji biriktirme ve aktarma merkezi haline dönüşmeye başlamıştır. Doğal olarak tüm küresel güçler gözlerini bu bölgeye, genelde ise Ortadoğu’ya çevirmişlerdir. Bu mücadelede zaman içinde aktörler değişmiş olsa da sahne hala Doğu Akdeniz’de Kıbrıs adası ve çevresi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu bildiride, küresel güçlerin hedefi haline gelmiş bu bölge ile ilgili çatışma noktaları ve sebepleri ile çatışan taraflar, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs merkezli tartışılmaya çalışacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Kuzey Kıbrıs, Türkiye, Akdeniz, Su Yolları, Doğalgaz, Petrol, Ortadoğu.

Geçici Yönetim: Örgüte Etkileri ve Diğer Esnek Çalışma Sistemleri Arasındaki Farklar

Prof. Dr. Şermin ŞENTURAN

Zonguldak Bülent Ecevit University, serminsenturan@beun.edu.tr

Lec. Güler ERTAŞ

Doğuş University, gertas@dogus.edu.tr

Emel TÖRE

Beykent University, emel.tore@vakifbank.com.tr

Bir şirkette, örgütte veya projede değişimin gerçekleştirilebilmesi ya da beklenmeyen açıkların kapatılabilmesi için bir yöneticinin belirli bir süre için görevlendirilmesi “geçici yönetim” olarak tanımlanır. İnsan kaynakları kısa süreli problemlerin çözümü için bu yönteme ihtiyaç duyabilir. Geçici Yönetici “işletmenin problemlerinin hızla çözümü için, üç aydan dokuz aya kadar kısa bir zaman için görevlendirilen yönetim konusunda deneyimli kişidir”. Yönetim kurulu düzeyinde veya ona yakın düzeyde çalışan, yetkili proje yöneticisi ya da başarıları kanıtlanmış profesyonel deneyimli yöneticilerdir. İşletmede değişimi gerçekleştirecek çeşitli durumları yönetmek için proje yönetimi, liderlik, teknik veya fonksiyonel yetenekler gibi artıları olan kişiler olarak kendilerine görev verilir.

Çeşitli sektörlerde geçici yöneticiler görülebilir. Birçoğu teknik becerilerinin yanı sıra, yönetici vasıflarını da taşımaktadırlar. Çoğunlukla kıdemli birim yöneticileri veya daha üst düzeyde yetkilere sahip yöneticilerdir. Proje bazında çalışırlar. Üstlendikleri görevi zaman ve bütçe kısıtları dahilinde yerine getirmeyi iyi bilirler. İşletmenin amaçlarını kendilerinden beklendiği şekilde gerçekleştirmekte ustadırlar. Başarılı sonuçlara en kısa sürede ulaşmaya odaklanmışlardır. Bu çalışmada geçici yöneticilerin örgüt açısından yararları ve dış kaynaklardan yararlanma, danışmanlık gibi diğer esnek çalışma sistemleri arasındaki farklar ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Geçici Yönetim, Liderlik, Danışmanlık, Süreksiz İşe Alma.

Kobilerin Demografik Yapısı, Karşılaşılan Zorluklar ve Önerilen Çözümler

Prof. Dr. Şermin ŞENTURAN

Zonguldak Bülent Ecevit University, serminsenturan@beun.edu.tr

Lec. Güler ERTAŞ

Doğuş University, gertas@dogus.edu.tr

Emel TÖRE

Beykent University, emel.tore@vakifbank.com.tr

Bu çalışma demografik yönden odaklanılan KOBİ'lerin yaşadığı zorlukların genel analizini yapmak ve varlıklarını sürdürebilmeleri için yaratılan çözüm yollarını değerlendirmek amacıyla üretilmiştir.

Bilindiği üzere, Türkiye'de olduğu gibi gelişmekte olan diğer ülkelerde de faaliyet gösteren Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler (KOBİ'ler) bir ülke ekonomisinin can damarlarıdır ve ekonomi çarkının dönme mekanizmasını bu grup oluşturur. Dolayısıyla ölçek yapıları yönünden ironik görünse de en büyük önemin KOBİ'lere atfedilmesi gerekir.

Değişkenlik gösteren çevresel koşullar ve yönetim anlayışları çerçevesinde önemi gittikçe artan Türkiye'deki KOBİ'lere yönelik teorik ve ampirik çalışmalar bu araştırma kapsamında ayrıca incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kobi, Kobi Yapısı, Sorunlar, Çözümler.

Case of Sejdic and Finci vs Bosnia and Herzegovina

Nikolina KUNIC

Trakya University, *ninakunic@yahoo.com*

In this paper we will discuss the issue of discrimination of "other" peoples in Bosnia and Herzegovina, whose human rights are violated by the highest legal act of a state, the Constitution of Bosnia and Herzegovina. Based on the discrimination of certain national minorities in Bosnia and Herzegovina, resulted from the decision of the European Court of Human Rights in Strasbourg on the basis of the appeal of Roma, Dervo Sejdic, and Jewish, Jakob Finci (both citizens of Bosnia and Herzegovina). During the work, the main point is on the basic problems of discrimination in Bosnia and Herzegovina, linking it to the very decision of the Court. The topic is very important for society in Bosnia and Herzegovina because it is inadmissible that in a 21st century one European country deny certain rights to national minorities through the highest legal act of a state and thus violates the European Convention on Human Rights. At the same time, the current problem of the implementation of the European Court of Human Rights is blocking the path of Bosnia and Herzegovina to further EU integration.

Key Words: Sejdic, Finci, Bosnia and Herzegovina, Constitution, European Human Rights Court.

Kentsel Yaşama Alternatif Bir Katılım: Kendin-Yap (DIY) Şehircilik

Res. Asst. Arzu MALTAŞ EROL

Karamanoğlu Mehmetbey University, arzumaltas@kmu.edu.tr

Kentsel mekânda yaşanan gelişmeleri ya da ortaya çıkan problemleri kontrol altına alabilmek, bunlara ilişkin süreci yönetebilmek büyük oranda belli bir plan, proje ya da tasarım gerektirmekte; dahası bu süreçte karar verici ve yönlendirici konumunda bir de otorite bulunmaktadır. Ancak kimi zaman kentsel gelişmeler kendiliğinden yaşandığından, kentsel mekâna yapılan müdahaleler de her zamanlı planlı bir biçimde gerçekleşmemektedir. Bu çalışma da kendiliğinden gerçekleşen kentsel gelişmelerden hareketle, kentsel mekânda gerçekleşen değişimler ya da sorunlar karşısında belli bir plan ya da projeye veya bir otorite ya da kuruma bağlı kalmaksızın alternatif çözüm yolları sunan kendin-yap şehirciliğini (do-it-yourself urbanism-DIY) konu almaktadır. Düşük maliyetli, esnek ve anlık çözüm yolları üreterek son yıllarda dikkat çekmeye başlayan DIY şehircilik, kentsel mekânı kullananların gündelik yaşamlarını kendilerinin değiştirebilme gücünden beslenerek, Lefebvre'in kent hakkı kavramına de atıfta bulunmaktadır. Çalışmada, kullanıcıya çevresini özelleştirme imkânı tanıyarak, sorumlu otoritelerce yapılması gereken fakat yapılmayan; eksik veya başarısız sonuçlanan uygulamalar karşısında harekete geçme ve kısa süreli çözümler sunma imkânı tanıyarak kentsel süreçlere dahil olabilmeyi sağlayan DIY yaklaşımı ve bu kavramın kentsel yaşamdaki uygulamalarına ilişkin literatür taraması yapılacaktır. Literatür doğrultusunda “kullanıcıların kendisinin yaptığı” uygulamalar üzerinden değerlendirme yapılarak, mekânın üretiminde oynadığı roller; kentsel yaşama katılım biçimi ve kent hakkı çerçevesinde değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kendin Yap (DIY), Şehircilik, Kent Hakkı, Katılım.

Sanat Pazarlamasında Sosyal Medya Kullanımı: Müzeler Üzerine Bir Araştırma

Res. Asst. Fuat EROL

Karamanoğlu Mehmetbey University, ferol@kmu.edu.tr

Asst. Prof. Nezahat EKİCİ

Karamanoğlu Mehmetbey University, nezahatekici@kmu.edu.tr

Sanatın pazarlamayla tanışması, ekonomik dar boğazların olduğu dönemlerde, özellikle 1980'lerde, sanat organizasyonlarının finansal kaynak bulmakta zorlanması sürecinde gerçekleşmiştir. Kamu desteklerine daha az bağımlı olmak, izleyici katılımına yönelik stratejiler geliştirebilmek ve eğlence sektörüyle yarışabilmek vb. motivasyonlarla sanat organizasyonlarının pazarlamayla olan birlikteliğinin temelleri atılmış, izleyen süreç içerisinde bu birliktelik çok sayıda yeni uygulama ve stratejilerin kaynağına dönüşmüştür. Günümüze gelindiğinde ise sanat ve pazarlama birlikteliği, dijitalleşen dünyanın sağladığı olanaklar doğrultusunda daha farklı mecralara taşınarak; sanal sanat galerileri, dijital müze deneyimleri, çevrimiçi (online) bienaller, sanat eserlerinin alım-satımında Blockchain teknolojisinin kullanılması gibi yeniliklerle buluşmuştur. Bilhassa çalışmanın da temel öznesi olan müzecilik uygulamaları da, bu bağlamda farklı bir noktaya taşınmıştır.

Bu çalışmayla, Türkiye'deki müzelerin sosyal medya kullanımları amaç, kapsam ve düzeyleri açısından incelenerek, bir durum tespiti yapılması amaçlanmaktadır. Zira günümüzde müzeler; sanata yönelik farkındalık yaratmak, duyuruları etkin şekilde gerçekleştirmek, sanat topluluklarıyla etkileşime geçmek, ilişki ağını genişletmek, daha zengin bir deneyim sunmak, bilgi/eğitim sağlama olanaklarını geliştirmek gibi amaçlar doğrultusunda dijital dünyanın araçlarından faydalanmakta, özellikle sosyal medya bu noktada oldukça öne çıkmaktadır. Bu bağlamda Türkiye'deki iki devlet ve iki vakıf müzesi olmak üzere toplam dört müze üzerinden gerçekleştirilecek araştırmada örnek olay yöntemi kullanılarak doküman analizi gerçekleştirilecektir. Analiz neticesinde elde edilen bulgu ve sonuçların, ilgili literatür ve uygulamadaki çeşitli örnekler doğrultusunda değerlendirilmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sanat Pazarlaması, Müze Pazarlaması, Dijital Dünya, Sosyal Medya.

Mahallenin Geleneksel Temeli ve Hukuki Durumu Üzerine Bir Değerlendirme

Asst. Prof. Şerife PEKKÜÇÜKŞEN

Karamanoğlu Mehmetbey University, serifepotuk@yahoo.com

Mahalle, şehir içinde belli sınırlarla ayrılmış, insanların bir arada yaşadıkları, tüzel kişiliği olmayan ve yöneticileri demokratik yollarla iş başına gelen bir birimdir. Kanunen içinde ihtiyaç ve önceliklerinin benzerlik gösterdiği insanların komşuluk ilişkisine vurgu yapılarak tanımlanan mahalle, Türkiye'nin kendine özgü bir yönetim birimi olarak hem idari bir organizasyonu hem de güveni, dayanışmayı çağrıştıran sembolik anlamıyla bir kültürel öğeyi ifade etmektedir. Ülkemizde mahalle kurulumu nüfusun artması ve yerleşim alanının genişlemesi sonucu yeni bir mahalleye ihtiyaç duyulması şeklinde gerçekleşirken, büyükşehir yasasındaki değişikliklerle büyükşehir sınırları içindeki köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılıp bunların mahalleye dönüştürülmesi mahalle sayısını artıran bir düzenleme olarak hayata geçmiştir.

Tarihi toplumsal kültürel bir birikimin ürünü olarak geleneksel mahalle, coğrafi tasarım ya da bir planlama ürünü olmaktan çok, etnik, dini veya kültürel bir birleşmeyi yansıtmaktadır. Ancak küreselleşme dinamikleri ile geleneksel mahalle yapısı ve mahalle çağrışımı özellikle büyük kentler için değişmiştir. Devlet yönetimini kolaylaştıran ve katılımı sağlayan bir mekanizma olması yönüyle idari organizasyon olarak mahalle varlığını devam ettirse de zaman zaman siyasi söylemlere malzeme olmakta ve muhtarlıkların kaldırılması tartışılmaktadır.

Çalışma Türkiye'ye özgü bu yönetsel birimlerin nereden beslendiğini idari bir birim olmanın dışında taşıdığı anlamları ele almayı ve bu zeminde mahalle kurumunu tartışmayı amaçlamaktadır. Mahallenin işlevi/işlevsizliği, birimin geleneksel temelleri ile birlikte değişim olgusu göz önünde bulundurularak değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Mahalle, Geleneksel Mahalle, Değişim.

Dünyada ve Türkiye’de Bağımsız Denetim: Bağımsız Denetimin Geleceği

Mustafa ARSLAN

Ankara Hacı Bayram Veli University, *musarslan1979@gmail.com*

Küreselleşen dünya ekonomisiyle birlikte firmaların finansal bilgilerinin doğruluğu ve tutarlılığı hem devlet hem de yatırımcı açısından önem arz etmeye başlamıştır. Dünyada yaşanan skandallar ve Avrupa Birliği’ne uyum süreciyle birlikte bağımsız denetim alanında reform yapılması gereken bir konu haline gelmiştir. Özellikle 2000’li yılların başlarında küresel piyasalarda yaşanan muhasebe ve denetim skandalları sonrasında bağımsız denetim ve bağımsız denetimin gözetimine yönelik çok önemli düzenlemeler yapılmıştır. Türkiye’deki bağımsız denetim piyasasının gözetim ve denetiminin gelişim sürecini, Kamu Gözetimi ve Muhasebe Standartları Kurumunun kuruluşuna kadar ki zaman aralığında incelenmesi hususunda çalışma hazırlanmıştır.

Bağımsız denetimin gelişimine ilişkin başta ABD ve AB ülkeleri olmak üzere diğer ülkelerdeki uygulamaların gelişimi ve SPK, TCMB, Hazine Müsteşarlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) gibi kurumların kendi yetki ve sorumluluk alanlarıyla ilgili ayrı ayrı yapmış oldukları düzenlemeler, 2011 yılında “Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu’nun (KKGK) kurulması, ardından Muhasebe ve Denetim standartlarının geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalar ve ayrıca yasal çerçeveyi oluşturan Yeni Türk Ticaret Kanununda yapılan düzenlemelerle Ülkemizde Bağımsız denetimin gözetimi ile ilgili oluşan yeni ortam ele alınmıştır.

Bağımsız denetim, günümüzde önemi gittikçe artan ve mali piyasalarda güven ortamının sağlanması ve sürdürülebilmesi için gerekli olan şeffaflığın sağlanmasında kritik bir role sahiptir. Bu nedenle bağımsız denetimin etkinliği ve uluslararası standart ve etik kurallara uygun olarak gerçekleştirilmesi uluslararası ve ulusal mali piyasalar açısından önem arz etmektedir.

Ticaret Kanunu’nuzun özünü oluşturan sürdürülebilir, şeffaf ve hesap veren işletme yapılarının oluşturulabilmesinde, finansal raporlama ve bağımsız denetimden beklenen faydanın sağlanabilmesi için geç kalınmış değildir.

Her alanda uluslararası uygulamaların esas alındığı söylenen bu ortamda, bağımsız denetimin, kamu gözetiminde de uluslararası genel kabul gören uygulamalar esas alınmalıdır.

Kaynaklarımızın etkin kullanımı ancak, meslek örgütümüzün ve meslektaşlarımızın birikimlerinin dikkate alınarak, yapılması gereken iş birliği ile mümkün olabilir. Bu sağlanmadığı takdirde en büyük zararı ülkemiz görecektir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Stratejik Plan, Yeni Mali Yönetim.

Çerçeveleme Etkisinin Satın Alma Kararları ve İrrasyonel Kararlar Üzerine Etkisi

Lec. Dr. Sezen GÜNGÖR

Namık Kemal University, *dr.sezengunor@gmail.com*

Lec. Özge HABİBOĞLU

Namık Kemal University

Karar verme sürecinde bireylerin karşılaştıkları problemler, rasyonel tercihin değişmezlik ilkesinin aksine, farklı tercihlere yol açar. Bu farklı tercihlerin nedenlerinden birini Kahneman ve Tversky (1983) çerçeveleme etkisi olarak tanımlar. Bu etkiye göre bireyler kendilerine sunulan seçenekler arasında tercih yaparken zihinsel muhasebe sürecine girerler ve çerçeveleme etkisi tercihlerde kazançlar alanındaki riskten kaçınma ve zararlar alanındaki risk aramalarını tetikler. Ayrıca bireylerin işlem sonuçlarını organize ettiği zihinsel muhasebe süreci, tüketici davranışlarındaki bazı anormallikleri de açıklar.

Bu çalışmada bir grup katılımcıya bir gıda ürünü, iki farklı versiyonda hazırlanmış ambalajı ile sunulacak ve bunlardan hangisini yemeyi tercih edecekleri sorulacaktır. Ardından çerçeveleme etkisine duyarlılıklarını ölçmek için Kahneman ve Tversky (1983) tarafından hazırlanan rasyonel tercihin baskınlık gerekliliğini ihlal eden tercihleri ortaya koyacak problemler yazılı olarak katılımcılara verilecektir. Son olarak katılımcılardan başlangıçta yaptıkları ürün seçiminin sebepleri yazılı olarak istenecektir.

Sonuçlarda çerçeveleme etkisine duyarlılık ile satın alma tercihinin pozitif yönlü ilişkisi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çerçeveleme, Satın Alma, İrrasyonel Kararlar.

Bireysel Yatırımcıların Benzeşim Ön Yargılarının Sosyal Sorumluluk Projesi Yatırımları ile Birlikte Ele Alınması

Lec. Dr. Sezen GÜNGÖR

Namık Kemal University, dr.sezengunor@gmail.com

Finansal kararlarda etkili olduğu düşünölen benzeşim ön yargısı, “aşına olunanı tercih etme eğilimi” şeklinde tarif edilebilmekte ve bireylerin kendilerine daha tanıdık gelen yatırım alternatiflerini tercih etmeleri olarak tanımlanabilmektedir. Benzeşim ön yargısına sahip bireysel yatırımcıların yatırım kararı sürecinde, kendi özel yaşantılarında kullandıkları ürün ve hizmetleri üreten şirketler yöneltmeleri olasıdır. Tanıdıkları ve hoşlandıkları markalara yatırım yapma kararı verebilirler ve bu karar sırasında şirketin diğler finansal karakteristiklerine çok fazla dikkat etmezler. Ayrıca bu tip yatırımcılar ESG (Environmental, Social and Governance-Çevresel, Sosyal ve Yönetimsel) değlerleri ile örtüşen şirketlere veya hemşericilik anlayışı ile hareket ederek kendi doğdukları, büyüdükleri bölgelerle ilişkisi olan şirketlere yatırım yapmada öncelikli davranabilirler.

Bu çalışmada bireysel yatırımcıların Borsa İstanbul (BİST) Gıda, İçki, Tütün piyasasında yer alan firmaların hisse senetlerine yatırım yapma tercihleri benzeşim eğilimi açısından ele alınacaktır. Ayrıca firmalarla ilgili bazı sosyal sorumluluk projeleri verilerek tercihlerindeki değışimler gözlenecektir. Sonuçta literatür tarafından kabul görmüş benzeşim eğiliminin ESG ile birlikte ele alınmasının yatırım tercihlerinde değışim yaratacağı ön görölmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bireysel Yatırımcı, Benzeşim, Ön Yargı, Sosyal Sorumluluk.

Factors Affecting the Interest-Free Bond Issuance in Turkey and the World

Prof. Dr. Rasim YILMAZ

Namık Kemal University, rasimyilmaz@nku.edu.tr

Interest-free Bond /Islamic bond (Sukuk) constitutes about 15% of Islamic finance assets in 2015. Sukuk is the most rapidly expanding Islamic finance sector in the last few years based on growth rates, whereby sukuk sector is expected to give momentum to the Islamic finance in the near future. The share of Turkey in the sukuk market is about 3%. In Turkey, sukuk is mainly issued by the government and participation banks. It is argued that liquidity shortage in the international financial markets led Turkish government to sukuk market as an alternative funding source. The main of this article is to determine the factors that affect sukuk issuance in both in Turkey and the world. For this end, factors that impact sukuk issuance are analyzed in the article.

Key Words: Islamic Finance, Sukuk, Interest-Free Bond, Participation Banks.

Mesleki Etik İlkeleri Açısından Halkla İlişkiler Mesleğine Yaklaşım

Saim ALTAY

Namık Kemal University, saimaltay@nku.edu.tr

Lec. Senem ALTAY

Namık Kemal University, senemaltay@nku.edu.tr

Toplum yararı gözetilerek ortaya konulan çalışmalar doğrultusunda halkın, hedef kitle gruplarının ve çalışanların desteğini, güvenini ve sempatisini kazanmak günümüzde hemen hemen tüm kurum ve kuruluşların hedefleri arasındadır. Halkla ilişkiler faaliyetleri açısından bugünkü çalışma kültüründe iç ve dış hedef kitlesine gereken duyarlılığı göstermeyen, onları hesaba katmadan çalışmalarını organize eden kurum ve kuruluşlar başarısız olurlar. Elbette ki halkla ilişkiler faaliyetlerinin başarısı hedef kitlenin talep, istek ve şikayetleri ile de sınırlandırılmaz. Halkla ilişkiler çalışmalarının başarısı ve mesleğin geleceği bu konuda eğitim almış, deneyimli personelin stratejik metodlar çerçevesinde yöğurdukları politikaları ortaya koymaları ile mümkün olabilmektedir.

İşletmenin ürettiği mal ve hizmetlere ilişkin olumsuz bir kamuoyu varsa bunu olumluya dönüştürmeyi ya da kâr elde etmek amacı ile insan onurunu, toplum sağlığını ve geleceğini hiçe sayan politikalar benimsenmesi halkla ilişkiler mesleğine gölge düşürmektedir. Mesleğin uygulayıcıları tarafından da zaman zaman yöneticilerin bireysel çıkarları, farklı çalışma prensipleri, ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi etmenlerden doğan baskılar, medya patronlarının ve çalışanlarının yine işin ehli olmayan kişilerden oluşması ve zaman zaman sektörün farklı ideolojilere teslim olması doğrultusunda ortaya çıkan etik dışı davranışlar eleştirilmektedir. Halkla ilişkiler uzmanları örgütün tepe yönetimi ile omuz omuza çalışsa da, müşterilerin ve toplumun yararı için doğru ve gerçekçi bir yaklaşım ile görevlerini yerine getirmekle yükümlüdürler.

Her meslekte olduğu gibi halkla ilişkiler mesleğinde de insan haklarına uygun davranma, doğruluk, dürüstlük, kamu yararını gözetme, hesap verebilirlik, adil ve tutarlı olma şeklindeki etik ilkeler mesleğin ana çizgisini oluşturmaktadır. Bu çalışmada tüketici kitlelerinin farkındalık sürecinin giderek çeşitlendiği bir dönemde kurumsal imaj yönetimi açısında da halkla ilişkiler faaliyetleri yerine getirilirken tüm meslek gruplarında olduğu gibi halkla ilişkiler mesleğinde etik ilkelerin önemi ve bu ilkelerin halkla ilişkiler çalışmalarının gelişimine olumlu yansımaları vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Etik, Etik İlkeler, Halkla İlişkiler.

The Relationship Between Free Market Economy and Democracy: The Consequences of The Level of Economic Development on The Type of Democracy

Assoc. Prof. Kire SHARLAMANOV

International Balkan University, *sharlamanojk@gmail.com*

In the analysis of socio-economic formations and political systems are separately compiled, socio-economic formations like capitalism and socialism and political systems like democracy, authoritarianism and totalitarianism. Conventional analyzes of the relationship between socio-economic formations and political systems indicate the natural and immanent relationship between capitalism and democracy on the one hand and the socialism and the dictatorship of the proletariat on the other. Yet in modern society we are witnessing the mixing of certain principles of the dictatorship of the proletariat with elements of capitalism in China as well as the emergence of authoritarian tendencies and in the most developed capitalist socio-political formations. Hence, the question of the relations between capitalism and democracy, their principles, compatibility, and contradictions arises. This paper will deal with the analysis of the economic assumptions for the development of democracy as a political system, as well as the relation between the degree of development of the economy and the type of democracy that develops in a particular country.

Key Words: Free Market, Democracy, Economic, Development.

The Relative Impact of User-Generated Content and Firm-Generated Content on Consumer Decision-Making Process

Veronija NOLCHESKA

University St. Kliment Ohridski, *veronija.nolceska@gmail.com*

Social media paved a way to a significant shift in the way companies and brands communicate with their customers. Recognizing the power of authenticity and credibility user-generated content embodies, marketers are increasingly including UGC campaigns in their strategies to tap into consumer trust. Recent research shows that consumers trust user-generated content, such as online word-of-mouth and peer review, more than they trust information found on company official site or other content created by firm. The aim of this study is to examine the relative impact of UGC and FGC on consumer purchasing decision and to reveal which type of content has greater effect on each stage of the decision-making process. Based on information processing and source credibility theory, taking in consideration dimensions such as content volume, valence and vividness, and source trustworthiness and expertise, the study will explore the informative and persuasive effect of UGC and FGC, respectively. Quantitative data, gathered by self-completion questionnaire from a purposive sample of 115 active social media users, will be processed and analyzed in SPSS 23. Revealing the impact of USG vs. FGC on consumer purchasing decision and highlighting the most dominant and effective content dimensions, this paper will provide valuable insights for social media marketers.

Key Words: User-Generated, Firm-Generated, Consumer, Makin Process.

From European Citizenship to Sovereign European Union – Reality or Paradox?

Assoc. Prof. Biljana CHAVKOSKA

International Balkan University, *bcavkoska@yahoo.com*

European citizenship was regulated with the Treaty of Maastricht thus giving new rights and obligations for the citizens of the Member States. Recently, European Union adopted several important directives for regulating the freedom of movement of the EU nationals and third country nationals. The primary goal of the Amsterdam Treaty was to bring Europe closer to the citizens through adopting legal instruments such as the antidiscrimination clause, the horizontal clause for gender equality, fight against racism and respecting social rights stipulated in the European Social Charter of the Council of Europe. This article aims to analyze the benefits of introducing European citizenship for the citizens of the European Union such as the influence on strengthening the sovereignty of the European Union. The major question is to analyze what was changed with the introducing of the European citizenship for the EU citizens vis a vis third country nationals. The third country nationals legally residing on the territory of the Union and working in one of the Member State are important part for fulfilling the employment gape and raising the GDP of the country.

Key Words: European Citizenship, Sovereignty, Third Country Nationals, Non Discrimination Law.

Western Balkans and its Future Euro-Atlantic Integration Challenges

Asst. Prof. Mevludin IBISH

International Balkan University, *mevludinibis@yahoo.com*

The region of the Western Balkans is one of the most complex regions in terms of cultural, political, warfare and power-sharing developments. Its negative historical background from the '90s played a crucial role in changing its image and bringing new political environment and great instabilities. The end of communism with the fall of the Berlin wall and the process of the dissolution of Yugoslavia opened a new wave of national identifications as well as religious determination within the communities that lived together for decades. The process of democratization through the means of national identity as a channel towards its political and state independencies will challenge the Yugoslavian concept of brotherhood and will redefine the political and state structures.

Once new state formats have been established through different channels of legitimacy and international agreements, the question of Euro-Atlantic integration became very crucial and has been seen as a new political challenge for the domestic political elites. The integration process pushed for new and more advanced democratic requirements imposed via different intergovernmental structures, while states responded with different results in different political contexts.

In this paper, I would like to analyze the internal political structures in the Western Balkan states and identifying the main obstacles that exist in the processes of Euro Atlantic integration. Of course, in order to come to a certain analytical light, on one hand, we will discuss issues of internal state integration processes, economic instabilities, the development of political parties, corruption, the responsiveness of state institutions and the existing political culture and on the other hand we will analyze the EU and NATO institutional approach towards the Western Balkan states.

Key Words: Western Balkans, Euro-Atlantic Integration, Democratic, Political Parties, Development, Political Culture and Etc.

Globalization: Cultural and Economic Cooperation or Loss of Identity and Diversity?

Assoc. Prof. Viktorija KAFEDJISKA

International Balkan University, *viktorija.kafedziska@ibu.edu.mk*

Thanks to global media and communication, we obtain information from all over the World and easily recognize the signs of global culture. This globalization has led to a fusion of knowledge, morals, and cultures; namely, it has led to the creation of a global world culture, which has emerged precisely because of the modern forms of communication.

Those who consider the globalization to be a positive process that, in a historical sense, is connecting people and cultures, also claim that it has enabled the disappearance of the economic borders and has connected the economies all over the World. Consecutively, this has led to a mixture of people who, by seeking a safer economic future, actually dislocated and shared their cultures and traditions on other sides of the World.

This interconnection would not have been possible without the existence of strong media corporations, which turned the World in a global village – just as Marshall McLuhan has once predicted. In the media circles, the radically higher potential than the printed or electronic media and the epochal role of the internet cannot be overlooked. By offering encyclopedias, dictionaries, and books with just one click, the internet not only offers knowledge and entertainment to almost everyone, but it also speeds up globalization significantly.

On the other hand, many people consider the globalization to be an expansion of the western cultures and their values and the idea of giving even more power to the West has met a firm opposition from some countries. The most prominent example is probably China, but also other smaller countries, which believe that the West hegemonizes the weaker through the process of globalization. Therefore, the resistance towards the globalization is in fact fear of losing your own values and substituting them with foreign ones.

Key Words: Globalization, Economy, Culture, Media, Identity.

Rebirth of Nationalism in Modern World, Neo-Nationalism

Ömer Cem ULUTAŞ

International Balkan University, *omerulutas_1994@hotmail.com*

History of politics has encountered and experienced a lot of ideologies and doctrines so far. All these ideologies have affected humankind history profoundly; they directed policies and course of events for nations. Nationalism has one of the biggest roles in shaping those policies. In our modern world, nationalism gained a new type of interpretation and this new type is called as Neo-Nationalism today. In addition, it poses a big threat against the world order. New dangers are increasing day to day and, in societal level, there is an obvious tension among people. These issues are coupled with several social, economic and psychological reasons. On the other hand, supranational order is regarded as divided. Many states have become more sceptical and have had a lot of doubt in the supranational order. This movement is seen as disintegration of the unity and which means that every state will end up with their own survival in their own lands in a way which they would like to have sufficient resources and means only for their own survival. In this paper, firstly, historical development of nationalism will be analysed and from the general to the specific, reasons behind these rising nationalist tendencies with their potential outcomes and their solutions will be put together.

Key Words: Nationalism, Rebirth, Modern World.

Civic Participation, The Essence of Democracy

Natalija SHIKOVA

International Balkan University, *natalijashikova5@gmail.com*

The assumptions for greater democratization of society are connected with the right of all citizens to participate in the political life of their societies and that requires: democratic public culture and representative institutions; appropriate civic education and awareness; valuable pluralism; taking into consideration other people's opinions and facts; putting your own view in a critical relationship with others; defining and defending own priorities. Although democracy is basically understood through having a fair election process, democracy is more than that. The idea of democracy is not simply an idea of the rule of the majority, but a reflection of the idea that every person, whether a minority or majority, has basic rights, including the right to participate in public life. That means democracy is a process that gives an ability of each individual, directly or through elected representatives, to participate in the creation of a decision from which she is directly concerned. The study will examine the general understanding of democracy analyzing the principle and practice of civic participation in public life.

Key Words: Democracy, Participation, Civic.

Political Participation and Voters Engagement on Social Media in Montenegro

Asst. Prof. Sanja Adjaip VELIČKOVSKI
International Balkan University, *sanjaadzaip@yahoo.com*

Asst. Suda NURKOVIĆ
International Balkan University

The rapid diffusion and social embedding of digital media, its hyper-accelerated growing complexity, together with the widespread use of social media, has changed the ways we organize our political and civic life. As research has shown, social media users are more civically and politically active than non-users.

Although political web sites and blogs attract those who are already politically active, it is possible that many individuals, especially those who are relatively uninterested in politics and who would choose not to watch a broadcast of a political debate or directly follow political actors on social media, might instead encounter information about the debate serendipitously, while using social media for other purposes, such as entertainment or catching up with friends.

In this paper we will present the results of the research that examines the extent to which Montenegrin mature population uses social media for their engagement in online and offline political participation. The research is based on a quantitative analysis of the results obtained through an online survey (N=210), and on the comparative analysis of from secondary sources, mainly data from similar researches in United States.

From the results of our research it is interesting to mention that the gender of participant was proven to have a statistically significant impact on online forms of voters participation and political engagement.

Key Words: Political Participation, Voters, Social Media.

Research and Development Expenditures and Economic Growth in The EU and EU Candidate Countries

Res. Asst. Kristina VELICHKOVSKA

International Balkan University, *kristina.velickovska@gmail.com*

At the present time, advancement in information and technology has become a fundamental creator of competitive advantage of companies and countries on the world market (Lucas, 1988, 1993). Therefore, R&D investments are of high importance and priority for growth process of economy.

The aim of the paper is to investigate this empirical relationship between research and development (R&D) expenditures and economic growth in selected EU and EU candidate countries in the period of 2003–2017 for the purpose of making a comparison between developed and developing countries in the era of technological revolution. For this purpose, a multiple regression model is constructed, which shows the increase in real GDP growth rate when there is a 1% increase in R&D expenditure as a percentage of GDP. The achieved results from the analysis can be beneficial to the policy makers in the innovation areas.

Key Words: Economic Growth, Regression Models, Research and Development Expenditures, EU Member States, EU Candidate Countries.

Experiencing Flipped Classroom, as Innovative Pedagogical Learning in Economics and Finance

Assoc. Prof. Violeta MADZOVA

International Balkan University, *vmadzova@gmail.com*

Assoc. Prof. Snezana BILIC

International Balkan University, *snezana.bilic@yahoo.com*

Flipped learning is a pedagogical approach in which the conventional notion of classroom-based learning is inverted, so that students are introduced to the learning material before class, with classroom time then being used to deepen understanding through discussion with peers and problem-solving activities facilitated by teachers.

The phrase ‘flipped learning’ came into general use in the early mid-2000s when it was popularized by chemistry teachers Jon Bergman and Aaron Sams (Bergmann and Sams 2012) and the founder of the Khan Academy, Salman Khan (TED 2011).

One of the core objectives of flipped learning is to move students away from passive learning and towards active learning where students engage in collaborative activity, peer learning and problem-based learning. Within this context, the role of the professor shifts from lecturer towards facilitator and coacher by empowering students to take control of their own learning. The use of technology further enriches the flipped learning process and promotes skills that are essential for 21st-century learning.

While the Universities from United States and United Kingdom have conducted many surveys which have documented measurable improvements in students’ motivation and better grades as a result of using the flipped approach, there are still modest examples in implementing and thus, reporting certain impact of flipped approach in teaching and learning of the economics and finance courses, especially in the Universities from Western Balkan countries. Even more, there are cases which reported that students who expect the conventional mode of lecture-based teaching have found the sudden implementation of a new flipped model disorientating and not successful. In addition, there is an evidence that some professors have found the shift in their role from presenter to facilitator as very challenging and time consuming one.

The aim of the research paper is to test if the flipped learning method can be successfully implemented among the students in the field of economics and finance, assessing their readiness to accept innovation in learning, quantifying their improvement in class attendance, final exam results as well as their ability for team work. For that purpose, the two phases survey is conducted over the 100 students who learn economic and finance courses within International Balkan University which results are more extensively presented in the final research paper.

Key Words: Flipped Classroom, Learning, Pedagogical Innovation, Survey.

The Process of Metamorphosis: from Entrepreneur through Entrepreneurial Manager to CEO

Assoc. Prof. Natasha KRALEVA

International Balkan University, *nkraleva@yahoo.com*

One of the biggest mistakes a manager can make is to not change their management style and manage the business in the same fashion when it has 5, 50, 500 or 5000 employees. The entrepreneurs live with the ideas of what their small businesses will look like in the future. Once the first employees join the business, the entrepreneur becomes an entrepreneurial manager, besides being an entrepreneur. Once the business starts growing and developing, it gains a pyramidal/hierarchical structure. More managers are hired and the business goes through a lot of changes.

The paper presents an authentic model of metamorphosis of an entrepreneur to a CEO. It also outlines the main characteristics of the different phases a business goes through as well as what are the main differences between an entrepreneur, an entrepreneurial manager and a CEO. Furthermore, it discusses the five key business dimensions which present the difference between an entrepreneurial and a managerial style.

Key Words: Metamorphosis, Entrepreneur, Manager, CEO.

Kuzey Makedonya'nın Polog Bölgesindeki KOBİ'lerin Finans Kaynakları

MSc Erkan YUSUFI

Aziz Kiril ve Metodiy Üniversitesi, *erkanjusufi@gmail.com*

Günümüzde KOBİ'ler, sürekli inceleme ve araştırmaya konu olan daha ilgi çekici ve daha yaygın bir yönetim şekli haline gelmektedir. Küçük ve orta ölçekli işletmeler tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi Kuzey Makedonya'da da ulusal ekonominin gelişmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Küçük işletmelerin ortaya çıkışı, modern piyasa ekonomisinin ortaya çıkışı ile yakından ilgilidir. Küresel faktörler, küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ'ler) sayısındaki artış ve bu organizasyon biçiminin avantajları, bu işletmelerin yönetimini öğrenme ilgisine doğrudan etkilemektedir.

Küçük ve orta ölçekli işletmeler, sahipler için daha büyük fırsatlar yaratma, insanları istihdam etme, bir ülkenin yerel, bölgesel ve ulusal durumunu geliştirme ve iyileştirme açısından giderek daha önemli bir faktör haline geliyor. Bu makale, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin Polog bölgesindeki küçük ve orta ölçekli işletmelerin finansman kaynaklarının inceleyerek ve finansman kaynaklarının seçimini etkileyen faktörleri analiz edecektir.

Anahtar Kelimeler: KOBİ'ler – Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmeler, Alternatif Finansman Kaynakları, Organizasyonla İlgili Faktörler, Ekonomik Faktörler.

Economy of The Central and Eastern European Countries (CEEC)

Asst. Prof. Luljeta SADIKU

International Balkan University, *luljeta.sadiku@yahoo.com*

Assoc. Prof. Dr. Murat SADIKU

International Balkan University

Assoc. Prof. Dr. Nimete BERISHA

International Balkan University

Corruption and shadow economy are two problems that almost all societies and nations are facing, although there is a qualitative difference between developed and less developed economies. Measures how to combat corruption and shadow economy, are issues that are increasingly on the national and international agendas of politicians and policymakers, although the expected outcomes are deficient, especially for developing countries. Thus, this paper intends to compare and contrast the level of corruption and shadow economy with special focus to the Central and Eastern European Countries (CEEC), as well as to estimate their relationship. The researchers hypothesize that corruption and the shadow economy are substitutes in high income countries while they are complements in low income countries. This hypothesis will be tested for a cross section of 13 CEEC countries over the period 1998 and 2015.

Key Words: Corruption, Shadow Economy, Relationship, CEEC.

Türk Cumhuriyetlerinin Bölgesel Ekonomik İşbirliği İş Düzenleme Sistemi Bağlamında (Azerbaycan ve Türkiye Örneğinde)

Assoc. Prof. Mubariz MAMMADLI

Azerbaycan Devlet İktisat University, *mubariz.mammadli@unec.edu.az*

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra bağımsızlık kazanan Türk cumhuriyetlerinde işletme ortamının benzerliği entegrasyon için olumlu bir ortam oluşturdu. Bir devletten ayrılan bu ülkeler, BDB ülkeleriyle aynı yasama dayanan iş sistemi oluşturdular. Eski Sovyet cumhuriyetlerinde iş organizasyonu neredeyse aynı özelliklere sahiptir. Ancak, Türkiye Cumhuriyeti'nde iş organizasyonu ve yönetimi, eski Sovyet coğrafyasında yer alan Türk cumhuriyetlerinin iş düzenleme sisteminden farklıdır. Tabi bunun da kendi sebepleri var. Türkiye ile diğer Türk cumhuriyetleri arasında derin tarihsel, dini, milli, kültürel ve birçok bağın olmasının yanı sıra, bu ülkelerin de çok farklı ekonomik sistemleri vardır. Türk cumhuriyetlerinin bağımsızlıklarının 28. yılında uluslararası ekonomik sisteme entegre etme girişimlerine rağmen, ülkeler iş düzenleme sisteminde hala birçok değişiklik yapmalıdır.

Türkiye ile Azerbaycan cumhuriyetleri arasında çok derin bağlar olmasına rağmen, bu ülkelerin her birinin iş düzenleme sistemlerinde önemli farklılıklar vardır. Bu farklılıkların ortadan kaldırılması, iki cumhuriyetin ekonomik entegrasyonu için çok önemli ve bölgesel ekonomik entegrasyonu daha yüksek düzeye ulaştırmış olurdu. Türkiye ve Azerbaycan'da iş organizasyonu ve yönetim sistemini uyarlama deneyimi, diğer Türk cumhuriyetleri için de çok faydalı bir örnek olacaktır.

Bu çalışmada, Azerbaycan ve Türkiye'deki iş düzenleme sisteminin birleşme sorunu teorik bir bakış açısıyla incelenecektir. Her iki ülkede de iş düzenlemelerinin tek bir sisteme getirilmesi için teklifler yapılacaktır. Bu tekliflerin pratik olarak uygulanması, Türkiye ile Azerbaycan arasındaki mevcut ekonomik işbirliğini olumlu yönde etkileyecektir. Sonuç olarak, iş sisteminin iki Türk devleti arasında birleşmesi, diğer Türk cumhuriyetlerinde uygulanabilir ve bu da söz konusu ülkelerin bölgesel ekonomik işbirliğine yeni bir ivme kazandıracaktır.

Her iki ülkede de işletme düzenlemesindeki temel farklılıklar şu alanlardadır: Yargı-hukuk sistemi, vergi sistemi, ticaretin devlet düzenlemesi, mülkiyet sisteminin oluşumu, gümrük sistemi, lojistik vb.

Eğer istenilen Azerbaycanlı işadamları Türkiye'ye yatırım yaparsa veya Türkiyeli işadamları Azerbaycan'a yatırım yaparsa, söz konusu işadamlarının ülkelerindekine benzer bir iş ortamı onların işlerini kolaylaştıracaktır. Yani, ülkelerin iş sistemi düzenlemelerine uyum sağlanması, karşılıklı yatırımı artıracak, ekonomik entegrasyonu kolaylaştıracak ve hızlandıracaktır.

Azerbaycan ile Türkiye arasındaki ilişkiler iş sistemi tanımlaması ile daha geniş gelişecektir. Her şeyden önce, iki ülkedeki iş düzenleme sisteminin yasal çerçevesini ayarlamak gerekmektedir. Vergi, gümrük, sigorta, banka, emlak ilişkileri alanında uyarlamaların yapılması da önemlidir. Bu uyarlamalar, hem yatırımlar sırasında hem de sınır ötesi ticarete, her iki ülkedeki yatırımcılar için daha uygun bir iş ortamı yaratacaktır.

Konunun araştırılmasında analiz, karşılıklı mukayese yöntemleri kullanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İş Ortamı, İş Düzenleme Sistemi, İş Organizasyonu Ve Yönetim Sistemi, Bölgesel Ekonomik Entegrasyon, Türk Cumhuriyetlerinin Bölgesel Ekonomik Entegrasyonu.

The Nexus Between Public Debt and Economic Growth: Case of The Republic of North Macedonia

Asst. Prof. Liza Alili SULEJMANI

International Balkan University, *liza.a.sulejmani@gmail.com*

Considering the relevance of the nexus between public debt and economic growth in the last decades, the main aim of this paper is to investigate the nexus between public debt and economic growth in the Republic of North Macedonia.

Further, the empirical analysis is covering the time period 2000q1 – 2017q2, firstly data has been analyzed regarding their stationarity by using Augmented Dickey Fuller test. Later, co-integration technique has been employed in order to determine the long run relationship among public debt and economic growth, while Granger Causality has been used to determine the causal relationship among these two variables in the case of the Republic of Macedonia for the time spin 2000 – 2017.

Finally, this paper will contribute to the existing literature rather than solving the long-lasting debate regrading the effects of public debt on the economic growth of developing countries such as the Republic of North Macedonia and will also highlight relevant suggestions for the policymakers regarding the public debt policy of this country.

Key Words: Public Debt, Growth, Co-Integration, Granger Causality.

Avrupa Birliği'nin Yeni, Dijital Tek Pazarda Telif Hakları Yönetmeliği Üzerine Bir Değerlendirme

Prof. Dr. Gülcan SEÇKİN

Ankara Hacı Bayram Veli University, *gulcan.seckin@hbv.edu.tr*

Uzun yıllardır üzerinde tartışmaların devam ettiği “telif yönetmeliği” Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi'nde kabul edilmiş ve üye ülkelerin en geç iki yıl içinde kendi mevzuatlarını, yeni yönetmeliğe uygun hale getirmesi kararlaştırılmıştır. Yeni Telif Yönetmeliği'ni destekleyen ve yönetmeliğin biçimlenme sürecine müdahil olmak için çaba sarfedenler Avrupa Haber Ajansları Birliği, belli başlı büyük medya kuruluşları, gazeteciler ve gazetecilik adına kazanımlar için Uluslararası Gazeteciler Konfederasyonu gibi geleneksel medya ve yeni medya alanıyla ilgili kurum ve kuruluşlardır. Öte yandan Google Avrupa, Facebook, Youtube gibi platformlar kaygılarını dile getirmiştir. İnternet kullanıcıları, özellikle gençler, öğrenciler, akademisyenler, teknolojistler, içerik üreten sayısız kullanıcı, yönetmeliğe karşı çıkmıştır.” İçerik üretimi ekonomisi ve dijital ekonomi için zararlı sonuçlar doğurabileceği, haber, bilgi, kültür, sanatın üretim ve paylaşımında, kişisel yaratıcılığa sansür, engel anlamına geldiği”, yönünde tartışmalar sürmektedir. İnternet özgürlüğü için kara gün olarak kabul edilmiş, eleştiriler yükselmiş ve protestolar düzenlenmiştir. Yönetmeliğin 15. ve 17. Maddeleri özellikle büyük tepki toplamıştır. Sosyal medyada “internetinikoru” etiketleri milyonları bulmuştur. Bu çalışmada yönetmeliğin ne gibi düzenlemeler getirdiği, olası etkilerinin neler olabileceği, tekelleşme, bilgi ve ifade hürriyetini sınırlama, sansür gibi kurumları güçlendirme olasılığı, telif haklarının önemi gibi düzlemler üzerinden sonuçlarının neler olabileceği konu edilecektir. Avrupa'dan sonra, başka yerlerde yeni kısıtlayıcı yönetmeliklere örnek mi olacaktır, tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Dijital, Pazar, Yönetmenlik.

Future of Work with The Industry 4.0

Assoc. Prof. Ayhan GÖRMÜŞ
Namık Kemal University, agormus@nku.edu.tr

The industrial revolution may be qualified by technologic progressions that develop production process. In this sense, the first industrial revolution starting with the usage of water and steam power in the production process continued with the second and third industrial revolutions that were used electricity and microchip in the production process. Today, the last point that production technologies have reached is named as Industry 4.0-the fourth industrial revolution. It is a composition of the usage in the industry of several advanced technologies like artificial intelligence, nanotechnology, quantum computing, synthetic biology and robotics. Additionally, it suggests that Industry 4.0 will create better prospects in today's production process, including mass customisation, flexible production, increased production speed, higher product quality, decreased error rates, optimised efficiency and better customer proximity. In fact, the industrial revolutions mean far more than technologic improvements in reality. In this line, every industrial revolution brings with foreseeable and unforeseeable changes in social, economic, environmental and political systems. Undoubtedly, among foreseeable changes, skill-mix needed by Industry 4.0 and the future of work take part in the top. Also, there is a high risk of being unemployed or underemployed for lower-skilled workers in case of the lack of coherent active and passive employment policies, since low-skill and routine jobs are more likely to be substituted by advanced technologies and robots in the next ten to twenty years. However, the effect of Industry 4.0 on the future of work is still ambiguous and its success or failure is closely related to relationships of workers, unions, employers and public authorities each other. In this regard, the paper aims to present a literature review to debate the possible effect of Industry 4.0 on the future of work.

Key Words: Industry 4.0, Technologic Progressions, Future of Work, Employment Policies.

The Relationship Between Unemployment and Economic Growth in OECD Countries: Panel Data Analysis

Res. Asst. Elçin KARAŞ AYDIN
Fırat University, *ekaras@firat.edu.tr*

Economic growth and unemployment are the most important determinants of the economic success of countries. Therefore, economic growth and unemployment issues are seen as an important problem that has persisted for many years. Many policies have been implemented to reduce unemployment. the most important of these policies is to increase economic growth. The law of Okun, a generally accepted theory, also supports this view. According to the Okun's law, low unemployment rate is observed in the years when the growth rate is high. In the years when the economic growth rate is low, high unemployment rate arises. This study examines the relationship between economic growth and unemployment in 20 OECD countries. The study covers the period between 2000-2017. The data used in the study were obtained from the OECD-Stat database. For this study, the bootstrap panel Granger causality test developed by Konya (2006) is employed. The bootstrap panel granger causality test considers the cross-sectional dependence and slope heterogeneity problems between countries simultaneously.

Key Words: Economic Growth, Unemployment, Panel Data Analysis.

An Empirical Analysis of The Relationship Between Public Expenditure and Economic Growth in Turkey

Res. Asst. Elçin KARAŞ AYDIN
Fırat University, *ekaras@firat.edu.tr*

The relationship between public expenditure and economic growth is an important issue that has been examined for many years. There are many theoretical and empirical studies examining the relationship between public expenditures and economic growth in the literature. The relationship between these two variables in the literature is discussed with Keynes and Wagner approaches. According to the Keynes approach, the increase in public expenditures affects economic growth. In the Wagner approach, it is revealed that the increase in economic growth increases public expenditures. The aim of this study is to analyse the relationship between public expenditures and economic growth in the Turkish economy. This relationship is carried out within the framework of the Wagner approach, which argues that public expenditures are endogenous variable, and the Keynes approach, which argues that public expenditures are exogenous variables. In the period between 1972-2019 years the relationship between public spending and economic growth in Turkey was analyzed by linear econometric methods and non-linear econometric methods. The data used in the study was obtained from the TÜİK database.

Key Words: Public Expenditure, Economic Growth, Econometric Analysis.

Philosophical Construction of Classical Economics and its Weberian Critic

Asst. Prof. Lutfu SIMSEK

Namık Kemal University, lsimsek@nku.edu.tr

Classic economics as discipline was constructed on the base of empiricist/rationalist tradition. Descartes, Hobbes, Locke and especially Hume have their influence on the philosophical foundations of classic economics. This concept of science in general conceives its subject as law governed and rational structure and this structure can be studied by empirical research. Using this empirical data laws of society can be found with induction. Causal explanation and empirical observation lies in the heart of this understanding. Weber on the other side thinks, in the social science in order to ascertain cause of an action you have to understand meaning attached to it by social agent. He separates *aktuelles verstehen* from *erklarendes verstehen* where scientists should search for the meaning of an action. Structure of society shapes action of the individual. This is again atomistic individualism of the classical economy. In our paper we will try to give a clear understanding of philosophical foundations of classic economics and then turn to Weberian critic of positivist science to evaluate its meaning for contemporary economics as a social science

Key Words: Classical Economics, Weberian, Philosophical.

Rethinking Eco-Tourism Through 2030 Sustainable Development Goals

Assoc. Prof. Seda H. BOSTANCI

Namık Kemal University, shbostanci@nku.edu.tr

With the rising tourism alternatives, widespread of global tourism and mass tourism marketing approach, today tourism issue is investigated much more through economic and social perspective. The usage of mass tourism without planning causes threats to cultural and natural values and higher environmental pollution. In 1992, the United Nations Conference on Sustainable Development which took place in Rio, have the aim for respecting the local characteristics and the values of indigenous people in tourism processes and developing approaches that would not harm the environment. The type of tourism, which takes into account the sustainability of natural resources and is adapted to nature and local values, is called eco-tourism. Eco-tourism is not a comfortable type of tourism. In general, it is an experience tourism designed to minimize resource consumption in hotels, and also to get visitors to participate in agricultural activities such as producing their own foods. The aim of this study is to reconsider this tourism type, which has various ties with sustainability approaches, on the agenda of 2030 sustainable development goals. With this approach, the issues related to the sustainable development targets related to eco-tourism will be discussed with various examples.

Key Words: Eco-Tourism, 2030, Sustainable Development.

İslâm İktisadî Düşüncesine Göre “Sonsuz İhtiyaçlar-Kıt Kaynaklar” Paradoksu

Asst. Prof. Veli SIRIM

Namık Kemal University, *velisirim@yahoo.com*

Batılı iktisadî yaklaşıma göre insanların ihtiyaçlarıyla bu ihtiyaçları karşılayacak mal ve hizmetler arasında bir uyumsuzluk vardır. İnsan ihtiyaçlarının sonsuz, buna karşılık bu sonsuz ihtiyaçları karşılamak için kullanılan kaynakların kıt olduğu varsayılmaktadır. Kaynaklar sınırlı olduğu gibi, üretimde kullanılan üretim faktörleri de sınırlıdır. Bu faktörler emek, sermaye, doğal kaynaklar ve girişimci olarak sıralanabilir. Sonsuz ihtiyaçları karşılayan kaynakların sınırlı oluşu “Kıtlık kanunu” şeklinde ifade edilmektedir.

İhtiyaçların sonsuz kabul edilmesi halinde, üretim organizasyonun da buna göre kurgulanması gerekecektir. Böyle bir anlayışla üretim yapıldığında ise, kaynakların israf edilmesi söz konusu olacaktır. Netice olarak, günümüz dünyasında kitlesel üretim anlayışı kitlesel tüketimi ortaya çıkarmıştır. Kitlesel tüketim anlayışı ise günümüz tüketim toplumunu meydana getirmiştir.

Bu tebliğde, ihtiyaçlar ve bu ihtiyaçları karşılayacak kaynakların kıtlığı meselesi İslam iktisadi düşünce yapısı perspektifinden değerlendirilecektir. Bu bağlamda, İslam’ın koyduğu kurallar çerçevesinde üretim ve tüketim ilkeleri ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: İslam İktisadı, Sınırsız İhtiyaçlar, Kıtlık Kanunu.

Taşıyıcı Anneliğin Türk Medeni Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi

Asst. Prof. Ahmet TÜRKMEN

Kırklareli University, ahmetturkmen@klu.edu.tr

Dünyada taşıyıcı annelik yoluyla çocuk sahibi olma konusunda farklı sistemlerin benimsendiği görülmektedir. Türk hukukunda ise taşıyıcı annelik kesin olarak yasaklanmıştır. Mevzuata göre üremeye yardımcı tedavi uygulanacak eşlere sadece kendilerine ait üreme hücreleri uygulanabilmektedir. Herhangi bir şekilde donör kullanılması, donör kullanılarak embriyo elde edilmesi, adaylardan alınan yumurta ve sperm ile elde edilen embriyoların başka adaylarda, aday olmayanlardan alınanların da adaylarda kullanılması ve uygulanması yasaktır. Türk hukukunda taşıyıcı anneliğin yasaklanması çeşitli sebeplerle çocuk sahibi olamayan kişilerin yurtdışında taşıyıcı anneliğin yasal olduğu ülkelere yönelmesine yol açmaktadır.

Türk kanunlar ihtilafı kurallarına göre taşıyıcı annelik sözleşmeleri Türk kamu düzenine aykırı olduğundan bu sözleşmelerden doğan ihtilaflara Türk hukuku uygulanacaktır. Türk hukukunda çocuğu doğuran kişinin ana olduğu bir varsayım/kesin karine olarak kabul edilmektedir (TMK m. 282/1). Bu durumda çocuğu doğuran kişi ile çocuk arasında doğumla birlikte soybağı kurulmaktadır. Buna karşın doktrinde genetik bağa üstünlük tanıyanlar, çocuğa genetiğini veren kişinin çocuğun annesi olarak kabul edilmesi gerektiğini savunmaktadırlar.

Türk hukukunda taşıyıcı anneliğe dair sözleşmeler emredici hukuk kurallarına, ahlaka ve kişilik hakkına aykırı olduğu için kesin hükümsüzlük yaptırımına tabidir ve kural olarak sözleşmeden doğan edimlerin yerine getirilmesi istenemeyeceği gibi, varsa yerine getirilmiş edimlerin sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca iadesi de gerekir. Ancak Türk Borçlar Kanunu'na göre hukuka veya ahlaka aykırı bir sonucun gerçekleşmesi amacıyla verilen şey geri istenememektedir. Çalışmada taşıyıcı annelikten doğabilecek sorunlar Türk medeni hukuku bakımından değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Taşıyıcı Annelik, Soybağı, Aile Hukuku.

Eğitim – Çevre Kalitesi İlişkisi: OECD Ülkeleri Üzerine Bir Analiz

Assoc. Prof. Durmuş Çağrı YILDIRIM

Namık Kemal University, dcyildirim@nku.edu.tr

Sürdürülebilirlik olgusunun öneminin anlaşılması ile birlikte hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler kendilerine yeni ekonomik kalkınma modelleri geliştirmeye başlamışlardır. Bu doğrultuda, ülkelere en büyük rehberliği sürdürülebilir kalkınma hedefleri göstermektedir. Özellikle 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH), ülkelerin 2015 yılından itibaren 15 yıllık süreçte ekonomik, sosyal ve çevresel alanlarda sürdürülebilirliği yakalayabilmeleri için nasıl bir yol izleyeceklerini 17 temel hedef etrafında özetlemektedir. 2030 SKH içerisinde enerji konusu önemli bir başlık olarak yer almaktadır. Enerji kullanımı, tüketimi ve karbon emisyonu, doğrudan çevreye etki eden aynı zamanda ekonomik ve sosyal hayatı etkileyen önemli değişkenlerdir. Sürdürülebilirlik alanında yapılmış çoğu araştırmada görüleceği üzere eğitim seviyesi, sürdürülebilirlik davranışı ve tutumlarına pozitif etki edebilmektedir. Bu bağlamda eğitim, enerji tüketimi ve karbon emisyonu arasındaki ilişkilerin ve etkilerin anlaşılması, çevre kirliliği ile mücadele politikaları için yol gösterici veriler sağlayabilir. Bu çalışmanın amacı OECD ülkelerinde eğitim, enerji tüketimi ve karbon emisyonu arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Amaç doğrultusunda çalışmada 32 OECD ülkesinin 1995-2014 yılları arasında eğitim seviyesinin, enerji talebi, enerji yoğunluğu, karbon emisyonu ve karbon yoğunluğu üzerine etkileri panel veri metodoloji ile araştırılmıştır. Sonuç olarak, eğitim, enerji talebi, enerji yoğunluğu, karbon emisyonu ve karbon yoğunluğu serileri arasında uzun dönemli bir koentegrasyon ilişkisinin olduğu ve eğitim seviyesinin uzun dönemde ilgili değişkenler üzerinde negatif ve anlamlı bir etkisinin mevcut olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Enerji Tüketimi, Karbon Emisyonu, PMG, MG.

Ekonomik Sosyal ve Çevresel Boyutta Enerji Sürdürülebilirliği Üzerine Bir İnceleme: Türkiye Örneği

Assoc. Prof. Durmuş Çağrı YILDIRIM

Namık Kemal University, *dcyildirim@nku.edu.tr*

Assoc. Prof. Seda YILDIRIM

Namık Kemal University, *sedayil1@gmail.com*

Sürdürülebilir kalkınma ekonomik, sosyal ve çevresel alanlarda sağlanacak sürdürülebilir politikalar ile gerçekleşecek bir gelişme sürecidir. Günümüzde ülkeler ekonomik büyümelerini çevreye duyarlı ve toplumsal faydayı gözetken strateji ve uygulamalar çerçevesinde planlamaya çalışmaktadırlar. Bu noktada enerji konusuna yaklaşımlar da sürdürülebilir kalkınmanın 3 temel boyutuna göre ele alınmalıdır. Tek bir boyut içerisinde yapılacak enerji politikaları istenen sürdürülebilirliği sağlayamaz. Bu çalışma ile enerji konusunda Türkiye'nin ekonomik sosyal ve çevresel alanlardaki sürdürülebilirlik derecesi incelenecektir. Çalışmada güncel veri kaynaklarından derlenecek bilgiler doğrultusunda bir yargıya ulaşılabilecek olup, Türkiye'nin 3 boyutta enerji sürdürülebilirliğine ilişkin genel bir profil verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir Kalkınma, Enerji, Yenilenebilir Enerji.

Leadership in the Balkans

Assoc. Prof. Korhan ARUN

Tekirdag Namik Kemal University, *korhanarun@gmail.com*

Some nations are related to their history, geography or economy. However, the Balkans are driven by their Leaders, not their history. In that sense, it is important to determine the leadership types of Balkan Nation leaders. In this paper, Western Balkans; Albania, Bosnia and Herzegovina, Kosovo, Montenegro and Serbia are addressed to show the differences or relatedness of the leadership styles. To reach that purpose, qualitative research methods will be used. The artifacts of social communication will be examined as systematically and objectively identifying special characteristics of messages. This technique is content analysis. Proportions and frequency distributions of the key variables are helpful. However, these descriptive statistics do not necessarily reflect the nature of the data or variables. So, the latent meaning will be also defined. Key Variables in Leadership Theories are characteristics of leaders, characteristics of followers, and characteristics of the situation. To analyze content, criteria of selection will be characteristic of the leaders. Because other key variables are relative and time stamp can be biased if the founding or at present leaders are not acting at the same time zones. Key characteristics of the leaders are Traits (motives, personality), Values, integrity, and moral development, Confidence and optimism, Skills and expertise, Leadership behavior, Influence tactics, Attributions about followers, and Mental models (beliefs and assumptions). With the basis of the key characteristics, major leadership approach will be defined. These approaches to leadership will be the trait approach, the behavior approach, the power-influence approach, the situational approach, and the integrative approach.

Key Words: Leadership, Balkans, Nation.

The Affects of The Trumpist Policies on Turkey's Foreign Trade

Asst. Prof. Özgül UYAN

Istanbul Aydın University, ozguluyan@hotmail.com

Donald Trump, the president who took office in 2017 of the United States that is one of the leading actors of global trade, included narrowing his country's foreign trade deficit and reducing the budget deficit among its priorities. However, Trump was supposing that the current trade agreements were against the U.S. Therefore, the Trump administration begun following protectionist policies that change the balances in regional and global trade. In this context, the U.S. withdrew from the Trans-Pacific Partnership trade pact, also provided radical changes in NAFTA. With the U.S.'s imposition of additional customs duties on steel and aluminum, the industrial exporter countries started to take a retaliation decision since they could not compromise. Thus, the door of trade wars in the world was cracked open. The Trumpist policies of the U.S. hadn't only affected trade, but also affected financial markets by fluctuating the stock exchanges and local currencies in China, Japan and South Korea. International credit rating agency Fitch Ratings pointed out that the growth of trade wars would be costly to global trade. In 2018, the U.S. had a record-breaking trade deficit in its major markets such as Mexico, the European Union and China, and The Commerce Department reported the widest foreign trade deficit in the last decade. Turkey has also got its share from the protectionist policies of the U.S. The U.S. president stated that he decided removing Turkey from "The Generalized System of Preferences" program which allows some products of the developing countries duty-free entry into the country. The U.S. has a considerable share in Turkey's exports and the most exported product group is the iron and steel. Therefore, the stability of trade relations with the U.S. is significant for Turkey. In this study, it is aimed to put forward the changing structure of the trade volume between the U.S. and Turkey. In this respect firstly, the protectionist trade policies implemented by Trump administration worldwide were discussed. Then, the importance of the U.S. in Turkey's overall foreign trade volume was explained. Finally, the developments and changes which occurred during the last 5 years in the dynamics of the trade volume between the U.S. and Turkey were investigated. In this study, secondary data gathered from the institutions such as Turkish Statistical Institute, Turkish Exporters' Assembly, Republic of Turkey Ministry of Trade, World Trade Organization, and the U.S. Department of Commerce were used and compiled.

Key Words: Foreign Trade Policies, Import Export Management, International Trade, International Trade Finance, Protectionism.

The Incentives On The Service Exports For Financing Of The Health Tourism Sector In Turkey

Asst. Prof. Özgül UYAN

Istanbul Aydın University, ozguluyan@hotmail.com

People's high-quality and low-cost service expectations, the problems in countries' health systems, aging population, increased rehabilitation facilities and special surgical operations, bring the travels for treatment and/or care to the agenda. Developed countries turned providing the health services from the developing countries that can offer the services in compliance with their accreditation and quality criteria, and the services having relatively higher quality, cheaper cost and shorter waiting periods. This method made an exchange possible in favor of both the patient exporter country and the service exporter country. Thus, "health tourism" sector, which refers to a planned patient mobility, has emerged; it has been ensured that people can provide the services such as medical treatment, thermal service, SPA, elderly and disabled care by travelling and accommodating in the places other than their residence. The sector has been included in the scope of service export. Health tourism is one of the fastest growing industries in the world today. Turkey has become the centre of attraction of both foreign patients and international investors in the health tourism sector in recent years thanks to the different geographical and cultural characteristics as well as the service quality. The incentives provided to the sector were effective in this rise. Health tourism in Turkey has been promoted within the scope of foreign exchange earning services. The certain portion of the expenses related to the activities in the health tourism sector of resident health organizations and medical tourism companies in Turkey have been financed by the "Support and Price Stabilization Fund" for entering into foreign markets, improving competitiveness and branding. In this context, the certain incentives have been given to the businesses in the fields such as overseas advertising, opening a unit abroad, certification, providing international patients, and counseling. Turkey has many provinces that might come into prominence in medical, thermal, SPA-Wellness, the elderly and the disabled tourism in case the technical and financial barriers can be overcome. In addition, the patient's travel expenses other than medical treatment, and contribution of service exports to employment make health tourism sector significant for the economy of Turkey. Hence in this research it was aimed to investigate the incentives on the sector's financing needs for the health tourism sector to generate economic value added in Turkey, and to reveal the deficiencies. In this study, secondary data obtained from the institutions such as Turkey Ministry of Trade, Turkey Ministry of Health, Turkish Statistical Institute, and the Organisation for Economic Cooperation and Development were compiled and interpreted.

Key Words: Turkey, Health Tourism, Incentives.

Education as A Solution to Avoid Middle Income Trap: An Evaluation from the Perspective of Turkey

Asst. Prof. Simla GÜZEL

Namık Kemal University, simlaguzel@nku.edu.tr

Ortalama bir gelir seviyesine ulaşp bu düzeyde uzun süre kalnıp, yüksek gelir seviyesine ulaşlamaması olarak ifade edilen Orta Gelir Tuzağı, gelişmekte olan ülkeler için ekonomik ve sosyal gelişimin önünde önemli bir engel olarak görölmektedir. Orta Gelir tuzağına yakalanmış olan ülkeler, düşük gelir seviyesinden kurtulma konusunda başarı göstermiş ancak zengin ülkelerin başardığı sosyo-ekonomik seviyeye ulaşmamışlardır. Bu ülkelerin ortak özellikleri; tasarruf eksikliğine dayalı sermaye ve yatırım yetersizliği, üretim sektöründeki verimsizlik, istihdam piyasasında esnekliğin olmaması, teknolojik yetersizlikler, Araştırma-Geliştirme faaliyetlerinin yetersiz olması ve beşeri sermayenin zayıf olması şeklinde sayılabilir.

Bu çalışmada, eğitimin Orta gelir tuzağından çıkıştaki rolü Türkiye açısından değerlendirilmektedir. Eğitim bir beşeri sermaye kaynağı olup, bireylerin gelir seviyelerini artırmanın yanında nitelikli işgücünün oluşmasını sağlama, toplumsal farkındalığı artırma, daha sağlıklı ve uzun bir yaşama sahip olma, suç oranlarını düşürme, ekonomik büyüme ve gelişim için uygun ortam hazırlama gibi etkilere de sahiptir. Türkiye’de de son yıllarda eğitim açısından iyileşmeler yaşansa da, orta gelir tuzağından çıkma konusunda başarı göstermiş olan ülkelerle karşılaştırıldığında eğitim konusunda hala bazı eksikliklerin olduğu görölmektedir. Türkiye açısından, ortalama eğitim süresinin düşük olması, okul öncesi eğitim konusundaki eksiklikler, üniversite mezun oranlarının düşük olması, öğrencilerin elde ettikleri bilgileri kullanabilme becerilerini ölçmeyi amaçlayan PISA konusunda yeterli başarıyı gösterememe, devletin bütçeden eğitime ayırdığı payın düşük olması gibi sorunlar göze çarpmaktadır. Bu doğrultuda, bireylerin nitelik ve yapabilirliklerinin artırılması, rekabet gücü yüksek üretim tekniklerinin kullanılması açısından eğitimin geliştirilmesinin orta gelir tuzağından çıkmada oldukça etkili bir faktör olduğu düşünüldüğünde, eğitim açısından gelişme sağlanacak politikaların oldukça önemli olduğunu söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Orta Gelir Tuzağı, Eğitim, Türkiye.

Sembollerin Kültürel, İdeolojik ve Politik Açıdan Yansıması

Asst. Prof. Gökmen KANTAR

Namık Kemal University, gokmenkantar06@gmail.com

Semboller, sosyal ve kültürel hayatımızın odak noktasında yer alan, insanın kimliğini oluşturan, toplumsal yaşama katkı sağlayan, birçok sosyo-kültürel faaliyetleri kapsayan ve bunu yansıtan yaşamsal hayatın tamamıdır. Toplumlar geliştikçe sembollerin etkisi artar, sosyal kimlik, mensubiyet, konumlama ve politik etiketleme için daha çok kullanılır. Kültürel kimlikte semboller, ideolojik yapının temelini oluşturur. Yirminci yüzyıla kadar terim olarak kullanılan kültür, kuramsal olarak “Frankfurt Okulu” tarafından ele alındı. Günümüzde çok sık kullanılan ideoloji kavramı ise terim olarak karmaşık bir yapıya sahip olduğu için tek bir tanımı yoktur. Genel olarak ideoloji kavramı, düşüncenin alt yapısını, oluşma biçimini ve konularını inceleyen bilim dalı olarak ifade edilmekle birlikte; siyaset, ahlak, felsefe ve dini alanlarda teorik düşünce geliştirme iddiasında bulunan disiplin olarak da açıklanır. Bu açıdan kültür ve ideolojik unsurlar, politikanın, dinin, sosyolojinin, tarihin, coğrafyanın temel öğeleridir. Toplumdaki siyasal kanaatin algılanabilmesi için toplum kültürünün, açıklanması ve anlaşılması gerekir. Sembollerin, politik liderler tarafından kullanılması, taraftarlarını etkiler ve insanlar üretilen ideoloji çerçevesinde toplanır. Sosyal hayatta İnsan, semboller aracılığıyla iletişime geçer; kültürünü, ideolojisini ve politik görüşünü toplumsal alanda ifade eder. Her toplumun siyasal, sosyal ve ekonomik kimliğindeki semboller, ideolojik ve kültürel açıdan farklılık arz eder. Bu çalışmada sembollerin, tanımı yapılarak; kültür, ideoloji ve politik yansıması incelenerek, elde edilen bulgular kuramsal açıdan karşılaştırılmalı olarak değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, İdeoloji, Sembol ve Politik Sembol.

Düşük Karbonlu Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme Çağında Refah Ölçümlerinin Değerlendirilmesi

Dr. Senem K. DIŞKAYA

Marmara University, *senemdis@hotmail.com*

Ekonomik refah geleneksel olarak GSYİH ile ölçülmektedir. Gelir, harcama ya da üretim temel alınarak hesaplanan GSYİH’da refahın, tüketim düzeyiyle yüksek düzeyde bağlantılı olduğu görülmektedir. Ekonomik büyüme, bu şekilde tüketim artışı ile özdeşleşirken kaynakların sürdürülebilir şekilde kullanılması ikincil derece önemde görülebilmektedir. Buna ek olarak, tüketime dayalı ölçüm, bazı kısıtları olduğu için toplumun refah düzeyiyle ilgili yanılgı oluşturabilmektedir. Toplumdaki gelir dağılımı düzeyi görülmemekte, bazı ürünler nedeniyle meydana gelen artış sosyal refahta negatif etki oluşturmakta, ekonomik büyümeyle birlikte kaynakların aşırı kullanımının artışının oluşturduğu negatif dışsallıklar ele alınmamaktadır. Bu kısıtlar nedeniyle oluşturulan Sürdürülebilir Ekonomik Refah Endeksi (ISEW), Ekonomik Refah Ölçümü (MEW), Gerçek İlerleme Göstergesi (GPI) gibi alternatif ölçümlerde endüstriyel üretim ve tüketim nedeniyle oluşan ve GSYİH’nın refah değerini azaltan çevre tahribatı gibi konular da değerlendirilmeye başlanmıştır. Bu çalışmada ekonomik büyümeye paralel olarak gelişen endüstriyel üretim sonucunda meydana gelen negatif dışsallıklar incelenmektedir. Fosil enerji ve nükleer enerjiye dayanan ekonomik büyümenin, yüksek oranda verilen sübvansiyonlar olmadığında ve atık, kirlilik, küresel ısınma gibi nedenlerle sürdürülebilir olmadığı görülmektedir. Yenilenebilir enerji ise, güncel olarak yaygınlaştırılamadığı ve sürdürülebilir şekilde kullanılamadığı için ekonomik büyümenin katalizörü olarak etkin kullanılamamaktadır. Bu bağlamda sürdürülebilir büyümenin desteklenmesi ve kaynakların korunması için, ekonomik büyüme ölçümünde GSYİH’nın yanı sıra üretim ve tüketimden kaynaklanan çevresel ve sosyal dışsallıkların maliyetlerinin değerlendirilmesi gereklidir. Sürdürülebilir düşük karbonlu büyüme hedefi konularak, gerekli teknoloji desteğiyle iç piyasa ve ihracata yönelik yatırımların teşvik edilmesi, çevresel koruma ile bütün sektörlerde enerji ve su tasarrufunun artırılması bu yönde önemli bir adımdır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Büyüme, GSYİH, Düşük Karbon Ekonomisi, Negatif Dışsallıklar.

Liberalizmin Ekonomik Güvenlik ve Askeri Güvenlik İlişkisine Etkisi

Dr. Senem K. DIŞKAYA

Marmara University, senemdis@hotmail.com

Geleneksel devlet çıkarları, askeri güvenlik ve ekonomik refah çevresinde tanımlanmaktadır. Devlet merkezli ekonomik güvenlik; refah ve gelir dağılımı adaletinin artırılması, verginin etkin şekilde alınarak ulusal kaynakların ekonomik büyüme için kullanılması, üretim için gerekli enerjinin sağlanması, istihdam oluşturma, makroekonomik dengelerden ödün vermeden çeşitli risklere cevap verebilme düzeyleriyle değerlendirilebilir. Askeri güvenlik ise, genel olarak bir devletin sınırlarını ve ulusunu koruma kapasitesine yönelik asker gücü ve silahlanma kapasitesi ile ifade edilmektedir. Bir ülkenin ekonomik ya da askeri kapasitesi, devletlerarası güç dengeleri ve küreselleşme gibi nedenlerle ulusal güvenliğin sağlanmasında yeterli olmayabilir. Bu nedenle, ülke içi dinamiklerin yanı sıra sistemsel değişimler ve uluslararası ilişkilerde etkili olan paradigma da dikkate alınmalıdır. Bu çalışmada, ekonomik güvenlik ve askeri güvenlik arasındaki ilişki, Soğuk Savaş'ın sonuna doğru etkili olan liberalizmin etkisiyle birlikte incelenmiştir. Ekonomilerin birbirlerine bağımlılıklarının arttığı bu süreçte, liberalizm diğer ticari yapılara olan bağımlılığı artırdığından piyasaların değişim ya da krizlere dayanıklılığını azaltmıştır. Devletler daha önceki yaklaşımlarını liberal politikaları izlerken de uygulamışlar, teknoloji ve bilgi paylaşımını kısıtlamaya devam ederken teknolojiyi buna sahip olmayanlara karşı asimetrik bir güç kaynağı olarak, ekonomik araçları ise askeri araçlar yerine diğer ülkelerin içişlerine müdahale etmede kullanabilmişlerdir. Ekonomik güvenlik ve askeri güvenlik arasındaki ilişki incelendiğinde, askeri güvenlik, ekonomik kaynak gerektirdiği için yüksek düzeyde ekonomik güvenliğe bağımlıdır. Yüksek savunma harcamalarının, kaynaklar kalkınma yerine daha çok orduya aktarıldığında, iktisadi kalkınma üzerinde negatif etki oluşturma riski bulunmaktadır. Bununla birlikte savunma endüstrilerinin, askeri sanayi endüstrisi bulunan ülkelerde çarpan etkisi ile yatırım, istihdam, ihracat ve gelir artışına neden olduğu görülmüştür. Bu bağlamda, silah sanayisinde ithalata bağımlı bir ülkenin üretim kapasitesini, yüksek teknoloji yatırımları ve buna yönelik nitelikli beyin gücünü artırması hem askeri güvenliği hem ekonomik güvenliği artırıcı bir etkidir.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Güvenlik, Askeri Güvenlik, Küreselleşme, Liberalizm.

Reklam Sloganlarında Kutsallara Yapılan Atıfların Söylem Analizi Açından İncelenmesi

Assoc. Prof. Aşina GÜLERARSLAN ÖZDENGÜL
Selçuk University

Lec. Eyüp Erdal YÖRÜK
Selçuk University, eedal@selcuk.edu.tr

Muammer ÖZTÜRK
Selçuk University

Teknolojinin gelişmesi ile beraber artan rekabet ortamında, ürün ve hizmet üreten işletmeler pazar payını korumak ve/veya genişletmek için arayışlarını arttırmışlardır. Bu arayışların başında ürün farklılaştırma gelmiştir. Fakat üretilen mal ve hizmetler gelişen teknoloji sayesinde çok kolay ve hızlı bir şekilde taklit edilebildiğinden ürün farklılaştırma çabaları rekabet açısından yeterli gelmemiştir. Piyasanın işlevsel açıdan ikame mallarla dolu olması yüzünden, işletmeler rekabette ön almanın diğer bir yolu olan marka farklılaştırılması ve marka sadakati yaratma stratejileri üzerine yoğunlaşmışlardır.

Bir ürünü tanımlayan ve temsil eden markanın da hatırlanabilirlik açısından tek başına yeterli olmadığı aşıkardır. Yapılan bir araştırmaya göre bir tüketici günde ortalama 8000 mesaja maruz kaldığı tespit edilen bir tüketicinin reklamı yapılan her markayı aklında tutması mümkün görünmemektedir.

Bu bağlamda reklamı yapılan marka ile ilgili anlatılmak isteneni kısa ve etkileyici biçimde tüketiciye duyuran ve onların belleğinde yer etmesinde etkili olan sloganların önemi ortaya çıkmaktadır. Markalar da slogan tespiti yaparken bazen insanların hayatında önemli bir yer olan kutsalları çağrıştıran ifadeler kullanarak farkındalıklarını arttırmak ve tüketici belleklerinde yer edinmek istemektedirler. Çünkü kavram olarak kutsal kişilerin davranışlarını her alanda etkilediği gibi tüketim alanında da etkiler. Reklam sektörü de kutsal faktörünü bazen doğrudan bazen de dolaylı olarak kullanmaktadır.

Bu çalışmada akılda kalıcı olmak ve tüketiciyi etkilemek için hedef kitlenin kutsal kabul ettiği bazı kavramlara atıfta bulunarak kullanıldığını varsaydığımız 10 markanın reklam sloganı amaçlı örneklemeye seçilerek Van Dijk modeline göre eleştirel söylem analizi yöntemiyle incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Reklam, Slogan, Kutsal.

Legal Arrangements of the Occupational Safety and Health in the Republic of North Macedonia

Asst. Prof. Nikola DACEV

International Balkan University, *dacevn@yahoo.com*

Occupational safety and health in general is concerned with preserving and protecting human and facility resources in the workplace. The analysis in this paper are focused on helping people by preventing them from being injured or becoming ill due to hazards in their workplaces. According to the statistical data for the last couple of years there is a fairly high rate of fatal accidents at work in the Republic of North Macedonia. What is more concerning is that some of the accidents at work are not reported because the workers do not have a regulated employment status. The main reason for that is the content and non-implementation of the legal arrangements of the occupational safety and health. The analysis will be made more specifically to the Law on safety and health of the Republic of North Macedonia as the basic legal framework that regulate this matter. The main goal is to detect the shortcomings and provide necessary amendments to the legal framework for the occupational safety and health in order to increase the protection of workers in their workplaces. Some of the recommended amendments are the following: extension of protection to those categories of workers not covered by the legal acts; appropriate regulation of the employer's liability for the damage that the worker has suffered at the workplace and in relation to the work; adoption of provisions regulating the work under drugs that may adversely affect the physical and mental capability of the worker; introduction of provisions that oblige the occupational safety officer to cooperate with the authorized healthcare institution for performing health examinations of the workers; strengthening the supervision by the State Labor Inspectorate.

Key Words: Macedonia, Safety, Health, Legal Arrangements.

Türkiye’de Sürdürülebilir Enerji Kaynaklarının Çevresel Açıdan Önemi

Asst. Prof. Ayşe ÖZGÜVEN

Van Yüzüncü Yıl University, ayseozguven@yyu.edu.tr

Assoc. Prof. Elif BABACANOĞLU

Van Yüzüncü Yıl University, elifbabacaoglu@yyu.edu.tr

Türkiye’de endüstrinin ve teknolojik gelişmelerin giderek hızlanması ile birlikte enerji ve elektriğe olan talep hızla artmakta ve ekonomiye büyük yük getiren yüksek maliyetli ithal enerji kaynaklarına bağımlı olmakta ve hava kirliliği ülkede büyük bir çevresel sorun haline gelmektedir. Türkiye, enerji ithal eden bir ülkedir, enerji ihtiyacının yarısından fazlası ithalat tarafından karşılanmaktadır. Enerji üretimi ve tüketiminin hızlı bir şekilde ilerlemesi yerel, bölgesel ve küresel düzeyde pek çok çevresel sorunları beraberinde getirmektedir. Küresel çevre sorunları ile ilgili olarak, Türkiye’nin karbondioksit (CO₂) emisyonları, enerji tüketimi ile birlikte artmıştır. Enerji tüketiminin artması nedeniyle, çevre kirliliği gelecekte ülke için ciddi bir sorun haline gelmektedir. Yerel yönetim sera gazı emisyonlarını azaltarak çevrenin korunmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, yenilenebilir enerji kaynakları, Türkiye’deki sürdürülebilir enerji gelişimi ve çevre kirliliğinin önlenmesi için en verimli ve etkili çözümlerden biri gibi görünmektedir. Güneş, jeotermal, rüzgar, biyokütle gibi yenilenebilir enerji kaynakları son zamanlarda ülkeler tarafından tercih edilen alternatif enerji kaynaklarıdır. Türkiye’nin coğrafi konumu, bu yenilenebilir enerji kaynaklarının çoğunun kapsamlı kullanımı için birçok avantaja sahiptir. Özellikle hidroelektrik, biyokütle, jeotermal, güneş ve rüzgar enerjisi hükümetler ve özel sektörler tarafından dikkate alınmalı ve ciddi şekilde desteklenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Çevre Sorunları, Türkiye, Sürdürülebilir Gelişme, Yenilenebilir Enerji.

The New Dynamics in Western Balkans and the Changing Role of Turkey

Asst. Prof. Dr. Mevludis IBISH
International Balkan University

Res. Asst. Büşra DİLLİOĞLU
International Balkan University, *busradillioglu@gmail.com*

Turkey's relationship with Balkan countries has its own roots through shared values of common history, culture, and language. The presence of Turks and related communities further strengthen the bond between Turkey and the Balkan region. Building its policy over these connections, Turkey continued to be present via different forms and actions and promoted common humanitarian, economic and democratic support for the development of the Western Balkan region. Turkey's activism with regard to the region was systematically intensified over the last two decades by means of soft power mechanisms and diplomacy. The last political changes that occurred in the Western Balkan region reflected through Euro-Atlantic integration processes, reconciliation of old antagonisms, democratization efforts, changes of political elites and migration developments created a new political perspective that urges Turkey to re-adjust its foreign policy and its determinants. The aim of this paper is to make an assessment of Turkish Foreign Policy toward the region and analyze the strength and weaknesses of the Turkish position in the Western Balkans, It also aims at reconsidering new approaches that will strengthen the presence of Turkey in the Balkans.

Key Words: Turkey, Western Balkans, Foreign Policy, Interdependence, Soft Power.

Vergi Hukukunda İhbar Müessesinin Yeri

Assoc. Prof. Hayriye IŞIK

Namık Kemal University, hisik@nku.edu.tr

Vergi, devletin kamu hizmetlerini karşılamak üzere elde ettiği gelirler içinde en büyük paya sahip olan finansman kaynağıdır. Vergi tahsilinin verimli olması, hukuk ilkelerine bağlı bir vergi sistemine ve kurallara uygun davranan mükelleflere bağlıdır. Zamanında ve doğru biçimde vergi beyanında bulunmak mükelleften beklenen davranış olduğu gibi, toplumun diğer üyelerinin de bunu gözetmesi kamu menfaati sağlayacaktır.

Türk Vergi Hukukunda yer alan müesseselerden biri olan ihbar müessesesi, mükelleflerin vergi karşısındaki davranışlarını kontrol edebilme açısından etkili bir yöntemdir. Vergi idaresi-mükellef ilişkisi haricinde üçüncü kişi ya da kişilerin gözlemleri, bilgileri, aktarımları vergi kayıp ve kaçaklarını engelleme ve azaltabilme imkanını sağlamaktadır.

Mükellef beyanının esas alındığı vergi sisteminde, vergi incelemesi ile beyan edilen bilgilerin doğruluğu tespit edilmeye çalışılmakta, ihbar müessesesi vergi incelemesine başlanılmasının bir basamağını oluşturmaktadır. Yapılan ihbar mükellef nezdinde varsa vergi kaybını tazmin etme, cezaya maruz kalma ile sonuçlanabilirken, ihbarı yapan açısından ise hazinenin vergi kaybını önlemede aracı olması sebebiyle ikramiye kazanmasına imkân sağlamaktadır.

İhbar müessesesi ve ikramiyesine ilişkin usul ve esaslar 1931 tarih ve 1905 Sayılı "Menkul ve Gayrimenkul Emval ile Bunların İntifa Hakları ve Daimî Vergilerin Mektumatı Muhbirlerine Verilecek İkramiye Hakkında Kanun" ile düzenlenmiştir. Bu çalışmada ihbar ve ihbar ikramiyesine ilişkin yasal koşullar incelenmekte ve vergi denetiminde etkinliği açısından elde edilen sonuçlara yer verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Vergi, İhbar, İhbar İkramiyesi.

Genç Olmanın Bir Başka Avantajı: Genç Girişimci Mali Teşviki

Assoc. Prof. Hayriye IŞIK

Namık Kemal University, hisik@nku.edu.tr

Ekonomik büyüme ve kalkınmayı sağlamak için kullanılan maliye politikası araçlarından biri teşvik politikasıdır. Ekonomik istikrarın sağlanması, sanayileşmenin hızlanması, gelir dağılımının düzenlenmesi, bölgesel eşitsizliklerin giderilmesi, istihdamın artırılması, sürdürülebilir büyümenin sağlanması konusunda teşvikler ülkenin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik koşullara göre yapılandırılmaktadır.

Nüfus ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiye dair süregelen tartışmalarda bazı görüşler, nüfus artışının büyüme üzerinde olumsuz etkileri üzerinde yoğunlaşırken, bazıları da tam tersine olumlu olduğu yönündedir. Son yıllarda ise bu tartışmaların daha çok nüfus-yaş yapısındaki değişimler ve bunun sosyo-ekonomi üzerindeki etkileri üzerinde ivme kazandığı görülmektedir.

Genç nüfusa sahip olan Türkiye'de genç girişimcilerin devletçe desteklenmesi yönünde adımlar atılmaya başlanmıştır. Genç nüfusun ekonomik hayata girişimci olarak teşvik edilmesi, genç fikirlerin ve dinamizmin ekonomiye canlılık kazandırması, istihdama ve büyümeye katkı sağlaması yolunda olanak sağlayacak uygulamalardan biri 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun mükerrer 20.maddesi ile düzenlenen Genç Girişimcilerde Kazanç İstisnası ile 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 81. maddesine eklenen hüküm ile sigorta prim teşvik uygulamasıdır. Bu çalışmada mevcut hükümlerden yola çıkarak, gençlerin girişimci olmasına fırsat sağlayacak teşvik kapsamı analiz edilmeye çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Mali Teşvik, Vergi İstisnası.

Economic Effects in Hungary Within Integration in European Union

Assist. Prof. Amir IMERI

International Balkan University, *amirimeri@yahoo.com*

Assist. Prof. Mustafa Raza RABBANI

Kingdom University

Eastern European Countries after the breakup of the Soviet Union have expressed widely interest in European Union integration, this includes Hungary as well. The study is going to analyze the economic development of Hungary before and after the membership in European Union. It is discussed whether economic cooperation between Hungary and European Union members have changed, that is increased or decreased after joining European Union. The paper provides a comprehensive and contemporary comparative analysis of the economic performance, the economic structure and the trade relations between Hungary and European Union countries, allowing us to detect basic trends and developments. We will compare the economic performance of Hungary and other European Union members, looking at aggregate figures from integration in European Union such as foreign trade, Foreign Direct Investment, Gross Domestic Product and its structure, level of structural unemployment and employment, inflation and level of income.

Key Words: European Union membership, Foreign Trade, Foreign Direct Investment, Gross Domestic Product, Unemployment.

Sırbistan’da Yunus Emre Enstitüsü Faaliyetleri Kapsamında Yerel Algılarının İncelenmesi

Fahri AKDOĞAN

Belgrad Yunus Emre Enstitüsü, *fahri03@gmail.com*

“Soft Power” olarak adlandırılan yumuşak güç kavramı literal olarak bir devletin diğer devletlerle olan ilişkisinde politik araçlardan ziyade kültürel ve sosyal araçları kullanabilme potansiyelini vurgulamaktadır. Bu kavram bugün, kültürlerarası ilişkilerde, kültürel diplomasi çalışmalarında, akademide ve devletlerarası ilişkilerde potansiyeli en çok tartışılan ve kullanılan bir model haline gelmiştir. Türkiye açısından bu modellemenin en önemli temsilcilerinden birisi Yunus Emre Enstitüsü olmuştur. Enstitü; Türk dili, kültür-sanat, akademik işbirlikleri ve sosyal proje alanlarında faaliyetler yürütmekte ve daha sosyal ve daha katılımcı olabilme ve daha geniş kitlelere ulaşabilme potansiyelini içinde barındırmaktadır. Politik arenadan uzak kültürel ve sosyal politikalar geliştirebilen ve bunu kültürel diplomasi ile birleştirebilen bir saikle hareket edebilmektedir. İşbirlikleri oluşturma ve paydaş bulmada diğer kurumlara göre daha rahat hareket edebilme imkanına sahip olan Enstitünün, yerelde sosyal beklentilerin neler olduğunu ve bulunduğu ülkelerdeki toplumların Türkiye algısının nasıl olduğunu gözlemleyebilme ve ölçebilme açısından geniş bir bilgi kaynağına sahip olduğu söylenebilir. Bu araştırmanın amacı, Belgrad modelinde Yunus Emre Enstitüsünün 2018 yılında gerçekleştirdiği kültürel, sanatsal ve akademik etkinliklere katılan filoloji öğrencileri ile enstitülerde Türkçe eğitimi alan kişilerin Türkiye algılarının incelenmesidir. Araştırma evreni 60 kişi ile sınırlı tutulmuştur. Araştırmada 3’lü Likert ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Yunus Emre faaliyetlerinin katılımcılar üzerinde nasıl bir etki bıraktığı incelenerek, Türk kültürüne karşı ne tür bir algının olduğu ortaya çıkarılmak istenmiştir. Soruların oluşturulmasında uzmanlardan yardım alınmış ve yönlendirme olmamasına dikkat edilmiştir. Bu araştırmanın Sırbistan’da/Belgrad’da Türkiye algısına dönük ilk verileri ortaya çıkarması ve evrenin daha geniş tutulacağı araştırmalara katkıda bulunması düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sırbistan, Yunus Emre Enstitüsü, Yerel Algı.

A Discuss Conceptual on The Elimination and Possibility of Revocation in Non-Commercial Sales Between Cash and Prepaid Sales

Prof. Dr. Mustafa KARA

İstanbul Rumeli University, drmkara@hotmail.com

Assoc. Prof. Ozan CAN

Kırıkkale University, ozancan@06gmail.com

Assoc. Prof. Recep YÜCEL

Kırıkkale University, akademik71@gmail.com

In the trade equation in company policies, producer, consumer goods and services are three different and important variables. However, goods and services are lackluster and change hands among other variables. The consumer is in a state of weakness in terms of protecting and guaranteeing their rights from these variables. Based on these views; In the Turkish Commercial Code, the Law on Consumer Protection is regulated in detail in the right of withdrawal, defective goods and services and consumer contracts. When the consumer is viewed in the same law, there is no doubt about the relevance of the withdrawal provisions introduced in favor of the consumer. However, in terms of the legal debate that should be made, a proposal will be made in this study to bring the right of withdrawal between the prepayments and non-commercial sales.

Key Words: Consumer, Consumer Contract, Revocation, Advance Sales.

Uluslararası Hukuk Bağlamında Bulgaristan’da Yaşanan Hak İhlalleri Üzerine Bir İnceleme: 1949-1989

Prof. Dr. Sibel TURAN

Trakya University, *sibelturan1@gmail.com*

Sinem BASTIK

Trakya University, *sinembastik@trakya.edu.tr*

1877-88 yılında Osmanlı Devleti ile Rus Çarlığı arasında yapılan 93 Harbi sonucunda Bulgaristan’da Türkler yaklaşık 500 yıl sonra azınlık konumuna düşmüştür. Bulgaristan’da yaşayan Müslüman azınlığın hakları Ayastefanos sonrasında yapılan Berlin Antlaşması dahil çeşitli uluslararası ve ikili antlaşmalarla güvence altına alınmıştır. 1920 yılında kurulan Milletler Cemiyeti’nin garantörlüğüne alınan azınlık hakları, İkinci Dünya Savaşı sonrasında oluşturulan Birleşmiş Milletler kurucu yasasında ve 1948’de ilan edilen İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nde de yerini almıştır. Soğuk Savaş döneminde komünist bir yönetim ile idare edilen Bulgaristan’da yaşayan azınlığın sahip olduğu temel hak ve hürriyetlerin, yapılan uluslararası antlaşmalara rağmen ihlal edildiği bilinmektedir. Uluslararası hukukun ve Bulgaristan’ın kendi iç hukukunun verdiği güvenceye rağmen Soğuk Savaş döneminde Bulgaristan’da yaşanan hak ihlalleri bugün halen daha bir tartışma konusudur. Uluslararası toplumun azınlıkların yaşadığı hak ihlalleri konusunda nasıl bir tutum sergiledikleri bildirinin temel konusu olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Hukuk, Bulgaristan, Azınlık, İnsan Hakları, Uluslararası Toplum.

Hayat Sigortası Sözleşmelerinde Tüzel Kişilerin Lehtar Olarak Atanabilmesi

Oğuz YOLAL

Selçuk University, *oguzyolal@gmail.com*

Lehtar, hayat sigortası sözleşmesine taraf olmamakla birlikte, rizikonun gerçekleşmesi hâlinde kural olarak sigorta bedelini sigortacıdan isteme hakkına sahip olan kişidir. Sigorta ettiren, lehtarı, sigorta sözleşmesinin yapılması esnasında atayabileceği gibi, sigorta sözleşmesi kurulduktan sonra da atayabilir. Hayat sigortası sözleşmesinde, sigorta bedelini tahsil yetkisi, aksi kararlaştırılmamışsa, atanmış olan bu lehtara ait olacaktır. Lehtar olarak tüzel kişilerin atanıp atanamayacağına ilişkin 6762 sayılı mülga Ticaret Kanunu'nda açık bir hüküm mevcut değildi. Zira mülga Ticaret Kanunu m. 1329/1 hükmünde üçüncü bir şahsın lehine yapılan hayat sigortası sözleşmesinden doğan hak ve menfaatleri sigortacıdan talep ve tahsil yetkisinin doğrudan doğruya o kimseye ait olacağı düzenlenmişti. Anılan fıkra da geçen “kimse” ibaresinden hareketle tüzel kişilerin lehtar olarak atanıp atanamayacağı tartışmaları başlamıştı. Mevcut Türk Ticaret Kanunu bu tartışmalara son vermiş ve TTK m. 1493/1 hükmünde tüzel kişi lehine hayat sigortası sözleşmesi yapılabileceğini açıkça düzenlemiştir. Nitekim anılan maddenin gerekçesinde de tüzel kişinin de lehtar olarak atanabileceği belirtilmiştir. Tüzel kişilerin lehtar olabileceğine ilişkin düzenlemenin isabetli olduğu söylenebilir. Zira uygulamada banka kredilerinde, banka, kredi borçlusuna hayat sigortası sözleşmesi yaptırmasını ve lehtar olarak da bankayı atamasını istemektedirler.

Anahtar Kelimeler: Hayat Sigortası Sözleşmesi, Lehtar, Tüzel Kişi.

Tekirdağ İlinde Süt İşleme Sektöründe Soğuk Zincir Yönetimi

Prof. Dr. Ahmet KUBAŞ
Namık Kemal University

Melda KONDAL
Namık Kemal University

Asst. Prof. Hasan Selçuk ETİ
Namık Kemal University, hseti@nku.edu.tr

Tekirdağ ili özellikle büyükbaş hayvan varlığı bakımından ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Özellikle süt hayvancılığı açısından bakıldığında kültür+melez büyükbaş hayvan varlığı oranı yaklaşık olarak %100'e yakın bir düzeye ulaşmıştır. Ayrıca Tekirdağ ili hayvan hastalıklarından arı bir bölge olduğu için ilgili kuruluşlar tarafından kontrol tam olarak sağlanmaktadır.

Süt sektöründe faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekte işletmeler faaliyet göstermektedir. Bu işletmeler daha çok Malkara ilçesinde yoğunlaşmaktadır. Özellikle sütün temel besin kaynağı olduğu düşünülürse, çiğ sütün kalitesi süt ve süt ürünlerinin kalitesini doğrudan etkilemektedir. Toplumun kaliteli süt ve süt ürünleri tüketmesi toplum beslenmesi açısından oldukça önemlidir. Tekirdağ'da elde edilen süt ve süt ürünlerinin kalitesi oldukça yüksektir.

Süt sektöründe işletmelerin kuruluş düzeni ve yeri de çok önemlidir. Ayrıca sütün taşınmasından, fabrikada işlenmesine kadar hijyen kurallarına uygun teknoloji ve sistemlerin kullanılması gerekmektedir. Yoğurt, ayran, tereyağı, krema, peynir, kaşar, süt tozu gibi birçok besin kaynağının üretiminde kullanılan çiğ sütün kalitesinin korunması oldukça önemlidir. Sektörde soğuk zincir uygulamaları süt ürünleri kalitesini artırmada önemli rol oynamaktadır. Tekirdağ ilinde beyaz peynir üreten 7 süt işletmesinde de teknoloji kullanımı gelişmiş ve süt ürünleri üretiminde belli bir kaliteye ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Süt, Süt Ürünleri, Tekirdağ, Süt Sektörü, Hayvancılık.

Michel Foucault'un Bilgi ve Güç Odaklı Söylem Anlayışı

Asst. Prof. Gökmen KANTAR

Namık Kemal University, gokmenkantaro6@gmail.com

Çağımızın en önemli fikir adamlarından biri olan Michel Foucault, felsefeden edebiyata, sosyolojiden sanata uzanan geniş bir yelpazede adalet, tıp, psikiyatri ve cinsellik açısından yeni bir entelektüel kavrayış önererek, düşünce dünyasını kökten sarstı. Bu yeni kuramsal düşünce, klasik epistemoloji ve ontoloji anlayışını eleştirerek; kendisini ortaya koydu. Klasik epistemolojinin özne-bilinç eksenli bilgi felsefesi Foucault'da yerini söylem ve iktidar eksenli bir bilgi felsefesine bıraktı. Zira artık tek gerçek, tek bilim ve tek düzen yerine iktidarın merkez kavram olduğu çok boyutlu bir söylem, düzen ve gerçeklik vardır. Bilgi ve gerçek ile iktidarın ilişkisi, söylemler arasındaki iktidar etkileri bu yeni epistemolojik/ontolojik tarzın ve Foucault'nun arkeolojik ve soy bilimsel yönteminin ana hatlarını oluşturur. Bu çalışmada amaçlanan da Foucault'nun klasik epistemoloji ve ontolojigeleneğini söylem, düzen ve gerçeklik kavramları ekseninde nasıl yeniden şekillendirdiğini ortaya koymaktır. Ayrıca bilgi, gerçeklik ve iktidar arasındaki ilişkilerin, Foucault düşüncesinde oynadığı rolü Foucault'da tarihsel çözümlemesi yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi, Güç, Söylem, M. Foucault.

Van Meyveciliğinin Ekonomiyeye Katkısı

Prof. Dr. Ahmet KAZANKAYA

Van Yüzüncü Yıl University, *akazankaya@hotmail.com*

Asst. Prof. Adnan DOĞAN

Van Yüzüncü Yıl University, *adnandogan@hotmail.com*,

Van dünya üzerinde 42 derece 40 dakika ve 44 derece 30 dakika Doğu boylamları ile 37 derece 43 dakika ve 39 derece 26 dakika Kuzey enlemleri arasında, Türkiye üzerinde ise Doğu Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Murat-Van Bölümü'ndeki Van Gölü kapalı havzasında yer alır. 380 mm yıllık yağış, 120 günü açık, 200 günü bulutlu ve 45 günü ise kapalı gün özelliği ile Türkiye'nin en fazla güneş alan illerinden biridir. Kapladığı alan 2100000 hektar olup bunun ancak %17 si tarımsal üretime uygundur. Toplam tarım arazisinin % 1,2'si meyvecilik ve bağcılık ve % 0,4'ünde ise açıkta sebze üretimi yapılmaktadır. Bahçe bitkileri üretimi açısından değerlendirildiğinde; ceviz, badem, fıstık ve üzüm yetiştiriciliği için uygun ekolojik faktörler olması, elverişli tarım arazisi varlığının fazla olması, geç turfanda üretimine uygun olması, çalışacak genç nüfusu ve işgücü miktarının fazla olması, kurutmalık ürünler için güneşli gün sayısının fazla olması, birçok hastalık ve zararlı yönüyle bölgenin nispeten ari durumda olması ve örtü altı için sıcak su kaynaklarına sahip ilçelerin bulunması güçlü yönlerinin olduğunu ortaya koymaktadır. 43000 dekar arazide yıllık 25000 ton civarında meyve üretimi gerçekleşmektedir. Bunun 11249 tonu elma, 5732 tonu ceviz, 2448 tonu armut, 1958 tonu kaysı ve 1241 tonu vişne üretimi olarak gerçekleşmektedir. Son on yıl içerisinde meyvecilik açısından önemli artışlar meydana gelmiştir. Üretim elma da 5000 tondan 7000 bin tona, ceviz de 4000 bin tondan 5000 bin tona, armut da 1470 tondan 2150 tona, kaysıda 890 tondan 990 bin tona ulaşmıştır. Van'ın toplam sebze tüketimi yaklaşık 400000 ton, toplam sebze üretimi 700000 ton, sebze üretiminin İl ihtiyacını karşılama oranı (%) 18 dir. En fazla üretim sırasıyla domates 35.474 ton, salatalık 6.060 ton, fasulye 5.473 ton, beyaz lahana 5.292 ton, karpuz 4.326 ton ve kavun 2.552 ton olarak gerçekleşmiştir.

Anahtar Kelimeler: Van, Meyve, Sebze, Üretim

Digital Platforms: Regulatory Challenges for Turkey

Deniz Ece DALGIÇ

Tekirdag Namik Kemal University, *dedalgic@nku.edu.tr*

Platforms are intermediaries that operate in multilateral markets and facilitate direct interaction between different user groups. Digital platforms are platforms that combine multiple different groups, such as buyers/users of various features and vendors/service providers, online. Digital platforms reveal a new model of industrial and social organization. They contribute to innovative activities and spread across various sectors. The rapid increase in the number of online businesses, provides many benefits for consumers and companies, and this brings many opportunities for Turkey.

However, although these platforms have started to operate in emerging markets, it is observed that policy makers and regulators in these markets are not prepared to properly assess the opportunities and potential risks created by these platforms.

In this study, it is discussed how traditional regulatory approaches and competition rules in Turkey clashes with the functioning of digital platforms and the emerging market realities. Furthermore, policy recommendations are put forward for reviewing the existing regulatory schema and adapting it to the digital platforms which create new market dynamics in the economy.

Key Words: Regulation, Digital Platforms, Online Platforms, Regulation Policy, Competition Policy.

Mobil Alışveriş Sitelerini Kullanma Niyetinin Anlık Satın Alma Davranışı Üzerindeki Etkisi

Res. Asst. Dr. Aytaç GÜT
Namık Kemal University, *agut@nku.edu.tr*

Res. Asst. Sevi BALOĞLU
Namık Kemal University, *sbaloglu@nku.edu.tr*

Asst. Prof. Hasan Selçuk ETİ
Namık Kemal University, *hseti@nku.edu.tr*,

Mobil teknolojilerin hızlı gelişimi ve mobil cihazların günlük hayatın önemli bir parçası haline gelmesinin etkisi ile birlikte mobil ticaret, geleneksel ticaret algılarını değiştirmeye başlamıştır. İşletmeler mobil uygulamalar sayesinde iki yönlü ve sürekli bir ulaşılabilirlik elde edebilmekte ve pazarlama iletişimi çabalarını günlük hayatın içine kadar çekebilmektedirler. Bu süreç dolayısıyla tüketicilerin satın alma davranışları ve mobil alışveriş niyetlerini de etkilemektedir. Bu değişimin en önemli etkilerinden biri mobil ticarete yaşanan anlık satın alma davranışlarında görülen artış eğilimi olduğu düşünülmektedir. Mobil tüketim harcamalarının yaklaşık %40'ının anlık kararlar ile yapıldığı tahmin edilmektedir.

Bu araştırmada, genişletilmiş teknoloji kabul modeli ve yeniliklerin yayılması teorisi mobil alışveriş uygulamalarının kullanım niyetini belirlemek için kullanılmıştır. Modele, algılanan eğlence, algılanan risk ve yenilikçilik değişkenleri eklenmiştir. Mobil anlık satın alma davranışı, mobil alışveriş uygulamalarından satın alma niyeti, memnuniyet ve algılanan risk ile ölçülmeye çalışılmıştır. Çalışmanın ana kütlesini mobil alışveriş uygulaması kullanan bireyler oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında kolayda örnekleme yöntemi kullanılmış olup, veriler bırak-topla anket yöntemiyle toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS paket programı ile çözümlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anlık Satın Alma Davranışı, Mobil Alışveriş, Mobil Ticaret, Satın Alma Niyeti.

Devlet Bütçelerinde Görünmezleri Görünür Kılmak: Sosyal Bütçeleme ve Bir Tahlil

Asst. Prof. Gamze Yıldız ŞEREN KURULAR
Namık Kemal University, gyseren@nku.edu.tr

Asst. Prof. Simla GÜZEL
Namık Kemal University, simlaguzel@nku.edu.tr

Bütçeler bir ülkenin gelecek planlarını inşa eden ve gerek harcama gerek gelir politikalarına yön veren belgelerdir. Bu kapsamda bu belgeler ile alınacak kararlar o ülkede yaşayan insanların yaşam standartları üzerinde de son derece etkili birer faktöre dönüşebilmektedir. Sosyal koruma ise toplam kamu harcamalarının önemli bir unsuru olmakla beraber devam eden siyasi güçlüklerle karşı karşıya kalmaktadır. Sosyal bütçeleme, ulusal finansal planlama ve sosyal politika arasındaki önemli kesişimdeki karar alma sürecini destekleyen bir bütçelemedir. Gelişim durumlarına göre değişim arz etmekle beraber ülkeler GSYİH'nın % 5 ila 30'unu ulusal sosyal koruma sistemleri aracılığıyla yeniden dağıtmaktadırlar. Burada dikkat çekilmek istenen toplumda görünmez olan (dezavantajlı kesim) insanların görünür kılınması adına bütçeden ayrılan payların “fark yaratacak” bir seviyeye çekilmesi yolu ile üretilecek sosyal politikaların bütçelere yansıtılmasının önemidir. Bu noktada hükümetlerin ekonomik ve politik önceliklerini yansıtan politik ifadeleri olan kamu bütçeleri; eşitsizlikleri ortadan kaldıracak ve kamu kaynakları yolu ile bunlarla mücadele edecek önemli bir kamu eylem aracıdır. Sosyal bütçeleme de hükümeti insan hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği taahhütlerinden sorumlu tutmak için önemli bir seçenektir ve hükümetler söz konusu taahhütleri kamu kaynaklarının dağıtımı, üretimi ve kullanımı üzerinden sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Devlet, Bütçe, Sosyal Bütçeleme.

Son Düzenlemeler Doğrultusunda Vergi İnceleme Süreçlerinde Yeni Esaslar

Dr. Burhan DÜZ

Maliye Bakanlığı, *burhanduz@gmail.com*

Mükellef hakları ve mükellef hukukunun korunması konusunda çok önemli adımlar atıldı. Vergi incelemelerinde uygulanacak süreçler daha kurallı hale getirilerek net bir şekilde tanımlandı. Bu yeni düzenlemelerle özetle vergi incelemelerinde uygulanacak esaslar belirlendi; inceleme elemanlarının kararname, tüzük, yönetmelik, genel tebliğ ve sirkülere uymaları öngörüldü; tam ve sınırlı inceleme ayrımı getirildi; incelemelere süre sınırlaması getirildi; özelleştirme sistemi yeniden düzenlenerek, özelleştirme ceza yanında faiz açısından da koruma sağlaması sağlandı. Ayrıca Rapor Değerlendirme Komisyonları ihtis edilmiştir.

2010 yılında 6009 sayılı Kanunla yapılan düzenlemelerle, 01.01.2011 tarihinden geçerli olmak üzere; vergi incelemelerinde yeni bir sisteme geçilmiştir. Yapılan bu düzenlemelerden sonra en son 25 **Ekim 2016 tarihli Resmî Gazete’de** yayımlanan ve aynı gün yürürlüğe giren “Vergi İncelemelerinde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”.

Vergi İncelemelerinde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “Vergi inceleme görevinin verilmesi” başlıklı 6. maddesinde yapılan değişiklikle; vergi incelemesinin, sadece inceleme görev yazısında belirtilen konu ve döneme ilişkin olarak yapılacağı, inceleme konusu ve dönemi ile ilgili olmayan herhangi bir hususa ilişkin mükelleften bilgi ve belge talebinde bulunulamayacağı açıkça hükme bağlanmıştır.

Mükellef hakları ve mükellef hukukunun korunması konusunda çok önemli adımlar atıldı. Vergi incelemelerinde uygulanacak süreçler daha kurallı hale getirilerek net bir şekilde tanımlandı. Bu yeni düzenlemelerle özetle vergi incelemelerinde uygulanacak esaslar belirlendi; inceleme elemanlarının kararname, tüzük, yönetmelik, genel tebliğ ve sirkülere uymaları öngörüldü; tam ve sınırlı inceleme ayrımı getirildi; Çalışmanın amacı ise Vergi İncelemelerinde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”; “Rapor Değerlendirme Komisyonlarının Oluşturulması İle Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”; “Vergi Denetim Kurulu Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik” olmak üzere üç temel yönetmelikle vergi inceleme görevinin verilmesi, defter ve belgelerin alınması, inceleme tutanakları, inceleme tutanaklarında yer alacak unsurlar, vergi inceleme raporlarının düzenlenmesi ve yetki hükümlerinde önemli bazı değişiklikler yapılmıştır. Çalışma tarihsel dokümantasyon tekniği yanında karşılaştırmalar üzerinden analizler yapma yöntemiyle yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Maliye, Vergi, Mükellef.

Estimating the Effect of Municipal Environmental Indicators on Life Satisfaction: Evidence from Turkey

Asst. Prof. Hakan YAŞ

Trakya University, *hakanyas@trakya.edu.tr*

The municipalities in Turkey have a great extent statutory tools on coping with the environmental issues. Solid waste management, environmental health, and environmental management are among these responsibilities written merely down in the Municipal Law. In addition to these and according to the same Law mayors also have a responsibility, which is also a power, that is to take proper measures for tranquillity, well-being, health and happiness of the inhabitants. The municipalities necessarily, thus, have to provide the life satisfaction of their inhabitants through their several facilities.

This proceeding aims to estimate the effect of environmental factors, for which the municipalities are responsible, on life satisfaction. In this regard, we use both the indicator values of well-being index for provinces and the environmental statistics released by the Turkish Statistical Institute (TÜİK) by the year 2015 and 2018, respectively. Secondary, we also incorporated the environmental expenditures of the municipalities announced by the Ministry of Treasury and Finance into the model employed in the study. We employed the multivariate linear regression to estimate the effect of independent environmental variables on our dependent variable “the life satisfaction”. The initial results of our estimation indicate that some environmental factors have a positive effect on the life satisfaction of the inhabitants in the case of Turkey.

Key Words: Environmental Management, Environmental Indicators, Life Satisfaction, Municipalities in Turkey, Multivariate Linear Regression.

The Evaluation of Personal Values in the Context of Generations and Political Preferences

Asst. Prof. Sedef ZEYREKLİ YAŞ
Trakya University, sedefyas@trakya.edu.tr

Personal and social values have attracted the attention of philosophers since Antiquity, and various researchers have examined these values from different perspectives until today. In order to measure the values, the researchers developed many scales. The Schwartz Value Survey (SVS), consisting of 57 questions, was developed by Shalom H. Schwartz. This study aims to examine the intergenerational difference of personal values and to reveal the relationship between political preferences and values. We formulated the primary hypotheses of the study as “Personal values vary across generations” and “Personal values affect political preferences”. In this context, we applied the Schwartz Value Survey to people living in Trakya Region (Edirne, Tekirdağ, Kırklareli, Çanakkale, İstanbul) of Turkey by simple random sampling method. In the direction of Schwartz's suggest, we cleaned 565 questionnaires collected and analysed 410 questionnaires remained after the clearance process. As the result of the analyses, we found that personal values vary across generations. We can also set forth that personal values influence the voting party and hence political preferences.

Key Words: Schwartz Value Survey, Political Preferences, Generations.

Türk Siyasal Hayatında Büyük Türkiye Partisi

Assoc. Prof. M. Serhan YÜCEL

Bilecik Şeyh Edebali University, mserhanyucel@gmail.com

Türkiye’de 12 Eylül 1980’de yapılan askerî darbe ile 43. Cumhuriyet Hükümeti devrilmiş, Başbakanlıktan uzaklaştırılan Süleyman Demirel’in, 1982 Anayasasının yürürlüğe girmesiyle on yıl süreyle siyaset yapması yasaklanmıştır. Diğer taraftan 12 Eylül yönetimi, 16 Ekim 1981’de 2533 sayılı kanun ile bütün siyasi partileri feshetmiştir. Yeni siyasi partilerin kurulmasına 1983’ün Mayıs’ında başlanmış, 16 Mayıs 1983’te Cumhurbaşkanı Kenan Evren’in açıktan destek verdiği Milliyetçi Demokrasi Partisi (MDP), 20 Mayıs 1983’te de Turgut Özal’ın Genel Başkanı olduğu Anavatan Partisi (ANAP) kurulmuştur. Siyasetten uzak kalmak istemeyen Süleyman Demirel de 12 Eylül yönetimi tarafından kapatılan genel başkanı olduğu Adalet Partisi’nin siyasi mirasını ‘kaptırmamak’ için -yasaklı olmasına rağmen- perde arkasından destekleyeceği yeni bir siyasi parti kurmaya karar vermiştir. Parti ismi olarak önce Hür Demokrasi Partisi üzerinde durulduysa da Demirel’in meşhur sloganı ‘Böyük Türkiye’den esinlenilerek “BTP” isminde karar kılınmıştır. Emekli Orgeneral Ali Fethi Esener’in Genel Başkanlığını yaptığı partinin kurucuları arasında Hüsamettin Cindoruk, Mehmet Gölhan, Mehmet Dülger, Baki Tuğ, Refaaddin Şahin, Vehbi Parlar, Necip Güngör Kısaparmak, Oğuz Gökmen, Hasan Türkay, Rüştü Naiboğlu, A. Rıza Akdemir ve Orhan Keçeli gibi Süleyman Demirel’e yakınlığı ile bilinen isimler yer almıştır. Ancak BTP’ye eski Adalet Partililerden yoğun katılım olunca askerî yönetim (Millî Güvenlik Konseyi-MGK), BTP’nin faaliyetlerini, 31 Mayıs 1983’te durdurmuştur. Sonrasında da MGK, 26 Temmuz 1983’te 79 No’lu Kararıyla BTP’yi kapatmış; yasağa rağmen siyaset yaptıkları gerekçesiyle Süleyman Demirel ve AP’nin bazı eski yöneticilerini Zincirbozan’da zorunlu iskâna mahkûm etmiştir. Bu bildiride yalnızca 11 gün faaliyette bulunan Büyük Türkiye Partisi’nin Türk Siyasal Hayatındaki rolü irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Büyük Türkiye Partisi, Süleyman Demirel, Ali Fethi Esener, 12 Eylül, Siyasal Partiler.

Batı Akdeniz Bölgesinde Görev Yapan Muhasebe Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Örgütsel Adalet Algılarının Örgütsel Güven Üzerine Etkisi

Asst. Prof. Ahmet YILDIRIM

Süleyman Demirel University, ahmet.yildirim@sdu.edu.tr

Asst. Prof. Oğuzhan ÇARIKÇI

Süleyman Demirel University

Bu araştırmanın amacı, Batı Akdeniz Bölgesindeki illerde görev yapan Muhasebe Meslek Dersleri öğretmenlerinin örgütsel adalet algısı ile örgütsel sessizlik davranışı arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkide örgütsel güvenin aracılık rolünü incelemektir. Bu amaçla, Batı Akdeniz Bölgesinde yer alan Antalya, Isparta, Burdur illerinde Anadolu Meslek Liselerinde görev yapan muhasebe meslek dersleri öğretmenleri üzerinde bir araştırma yürütülmüştür. Araştırma ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışma olup, konuya ilişkin bulguların toplanabilmesi amacıyla örneklem grubunda yer alan katılımcılara anket uygulaması gerçekleştirilmiştir.

Geliştirilen araştırma modeli kapsamında temelde iki araştırma sorusuna cevap aranmıştır. Bu sorular aşağıdaki gibidir;

- Örgütsel adalet algısı ile örgütsel sessizlik davranışı arasında, örgütsel adalet algısı ile örgütsel güven arasında, örgütsel güven ile örgütsel sessizlik davranışı arasında ilişki var mıdır?

- Örgütsel güvenin, örgütsel adalet algısı ile örgütsel sessizlik davranışı arasındaki ilişkide aracılık rolü var mıdır?

Araştırma kullanılan anket ölçekler ise şunlardır.

- Örneklem grubunun örgütsel adalet algılarını belirlemek üzere Niehoff ve Moorman (1993) tarafından geliştirilen ve Yıldırım (1996) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan "Örgütsel Adalet Ölçeği",
- Van Dyne (2003) tarafından geliştirilen ve Erdoğan (2011) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan "Örgütsel Sessizlik Ölçeği",
- Daboval, Comish, Swindle ve Gaster tarafından (1994) geliştirilen ve Altuntaş ve Baykal tarafından Türkçe 'ye uyarlanan (2010) Örgütsel Güven Ölçeği kullanılmıştır.

Örgütsel adalet kavramı; literatürde örgütlerle ilgili olarak yöneticilerin adaletli ya da adil olma durumunu tanımlamak için kullanılmaktadır. Çalışanlar örgütlerinde adil olmayan davranışlarla karşılaştıklarında, örgüt için önemsiz olduklarını hissetmeye başlarlar ve karşılaştıkları problemlerde sessiz kalmayı tercih ederler. Brinsfield'a (2009) göre çalışanlar, örgütsel amaç ya da süreçlere ilişkin ümitsizlik duygusuna kapıldıklarında ve hiçbir şeyi değiştiremeyeceklerine inandıklarında işleriyle ilgili doyumсузluk yaşamakta ve sessizleşmektedirler. Literatürde, örgütlerde çalışanlar açısından adalet algısının sonuçları ile bu sonuçlardan bir tanesi olan sessizliğin çalışan üzerindeki etkileri artarak bilimsel çalışmalara konu olmaya başlamıştır.

Örgütler, bireylerarası ilişkilerin yoğun olarak yaşandığı yapılardır. Bu ilişkiler içinde güven, örgüt ortamında farklı boyutlarda karşımıza çıkmaktadır. Örgütsel güven, örgütte karar alıcıları etkileme imkânı olmasa da, örgütün kendisinin yararına çabalayacağına veya en azından zararına olmayacak şekilde davranacağına güven duyması ve kontrol

edemeyeceği davranışlara karşı savunmasız kalmaya gönüllü olmasıdır. Örgüt içerisinde ve bireyler arasında güven ortamının oluşması ve/veya oluşturulması, çalışanlar arasındaki işbirliği ve iletişim düzeyini arttıracaktır. İşbirliğine ve uyuma dayanan bir örgüt kültürü oluşturmak, güvenen ve güven veren çalışan davranışlarının oluşmasında önemli bir role sahiptir. Hoy ve Tarter (2004) örgütsel adalet ve güven kavramlarının birbirleriyle çok yakından ilişkili olduğunu, güvenin adaleti, adaletin de güveni doğurduğunu ifade etmektedir.

Eğitim örgütleri açısından eğitim çalışanlarının örgütsel süreçlere dair örgütsel adalet algıları, örgütsel süreçlere dair sessizlik düzeyleri ile örgütsel güvenin yordayıcı rolü önemiyet arz etmektedir. Söz konusu araştırma konuları literatürde daha önce otel çalışanları, farklı sektörlerde faaliyet gösteren işletmeler, kamu kurumları, üniversiteler gibi gruplara ve organizasyonlara yapılmış ancak muhasebe alanından uygulamanın yapıldığı bir örnek çalışma yok denecek kadar azdır. Ayrıca eğitim örgütlerinin çalışanları olan öğretmenlerin adalet algıları ve sessizlik düzeyleri ve örgütsel güven algıları bağımsız olarak ve farklı değişkenler bağlamında birçok araştırmaya konu edilmesine rağmen, bu değişkenlerin birlikte incelenmesinin yapıldığı çalışmalara da literatürde çok az rastlanmaktadır. Bu açıdan eğitim örgütlerinde muhasebe meslek dersleri öğretmenlerinin örgütsel adalet algılarının, örgütsel sessizlik düzeyleri üzerindeki etkisi ve örgütsel güvenin aracılık rolünün tespiti literatüre katkı yapacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Adalet, Örgütsel Sessizlik, Örgütsel Güven, Muhasebe Meslek Dersleri Öğretmeni.

Küresel Çağda Nasıl Bir Gençlik?

Prof. Dr. Kudret BÜLBÜL

Ankara Yıldırım Beyazıt University, kudretbulbul@yahoo.com

19. yüzyıl bizim ve medeniyetimiz için adeta bir *çöküş*, 20. yüzyıl *kayıp çağ* idi. 21. yüzyıl ise bizim gibi imparatorluklar bakıyyesi toplumlar için *fırsatlar* çağıdır. ‘Küresel çağda nasıl bir gençlik?’ sorusuna, ilk akla gelecek şekilde, en kolay verilebilecek cevap herhalde “donanımlı” gençliktir. Nitelikli bir eğitim almamış, iyi bir dil becerisi olmayanın rekabette fazla şansı olmadığı az çok herkes tarafında görülebilir. Burada önemli olan zamanlamadır. Hayatta er ya da geç herkes gerçeği görür. Ama hedefine ulaşanlar gerçeği vaktinde görenlerdir. Donanımları açmak gerekirse, bunlar tekdüze değil, çok boyutlu ve her çağa uygun olup başlıcaları; *akademik, kültürel*, hem kendi dilini hem de en az bir yabancı dil olmak üzere *dil ve sivil toplum donanımlarıdır*.

Artık hiçbirimiz kendi mecrasında yaşamıyor. Gittikçe artan oranda farklı kimlik ve kültürlerle daha fazla iç içeyiz. Küresel çağda ihtiyaç duyduğumuz gençlik, çatışmacı değil, diyaloga açık ve herkesle konuşabilen bir gençliktir. Uyumlu olmak demek ilkelerinizden taviz vermeden, kendi kimliğinizi ve kişiliğinizi gizlemeden, yapmanız gerekeni gönül rahatlığı ile yaparak, çekinmeden insanlarla birlikte olabilmektir. Elbette kendi kimliğinizi ve kişiliğinizi gururla taşıyacaksınız. Küresel gelişmeleri sadece gösterildiği, medyada ifade edildiği şekliyle değil, bir tarih şuuruyla değerlendirmek gerekir. Mevlana’nın pergel metaforunda anlattığı gibi, pergelin sabit ucu yere sağlam basan ayağınız yani kimliğiniz, kişiliğiniz ve âdiyetiniz; açabildiğiniz kadar açabileceğiniz diğer ayağınız ise dünya ile iletişim ve diyalog kuracağınız tarafınızdır.

Said Halim Paşa, iki tür aydından bahseder: “*Kendini iyi tanıyan fakat Batı’yı tanımayan eski aydınlar ile kendini tanımayıp Batı’yı iyi tanıma iddiasında olan yeni aydınlar*”. Paşa’ya göre her iki aydın tipi de zararlıdır. Ama kıyaslama yapmak gerekirse, kendisini tanımayıp Batı’yı tanıdığını sanan aydınlar daha zararlıdır. Onlar olsa olsa Atilla İlhan’ın deyimiyle, “*Batı’nın manevî ajanlarıdır*”.

Türkiye’nin medeniyet sınırları, siyasal sınırlarını fersah fersah aşar. Oysa pek çok ülkenin kültürel sınırları siyasal sınırlarının bittiği yerde biter. Medeniyet sınırları siyasal sınırlarını aşan bir ülke olmak, doğal olarak o ülkeye de, o ülke gençliğine de daha fazla sorumluluk yükler. Ülkenize ve size, sadece ülke coğrafyasında değil, o coğrafyayı fazlası ile aşacak şekilde anlam yüklenmektedir çünkü. Türkiye’nin küresel bir ligde oynayabilmesi için küresel düzeyde kaynak kullanması gerekiyor. İnsan kaynakları da buna dâhil. Sadece yerli doğal ve insan kaynakları ile bir noktaya kadar ilerleyebiliriz. Futbol takımları gibi. Ya da geçmişte Osmanlı Devleti’nin, bugün ABD’nin yaptığı gibi.

Sonuç olarak gençlerimizin küresel düzeyde rekabet edebilir olmaları gerekiyor. Mesleğinde iyi olmanın yanı sıra yabancı dil, etkili iletişim becerisi, çalışkanlık, dürüstlük, âdil ve ahlaklı olma, ülkesinin değerleri ile birlikte evrensel değerlere sahip olma bu küresel rekabette taşınması gereken niteliklerden bazılarıdır.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Gençlik, Medeniyet, Değerler.

Reel Efektif Döviz Kurunda Kalıcılık ve Doğrusal Dışılık: Türkiye Örneği

Assoc. Prof. Emrah İsmail ÇEVİK
Namık Kemal University, eicevik@nku.edu.tr

Asst. Prof. Nüket Kırıcı ÇEVİK
Namık Kemal University, eicevik@nku.edu.tr

Bu çalışmada Türkiye özelinde reel efektif döviz kurunun bütünleşme derecesi doğrusal ve doğrusal olmayan birim kök testleri ile araştırılacaktır. Reel döviz kurlarının bütünleşme derecesinin doğru bir şekilde belirlenmesi hem teorik hem de uygulama açısından büyük önem taşımaktadır. Teorik açıdan, reel döviz kurunun durağan olması tek fiyat kanununun ya da onun toplamsal eşdeğeri olan satın alma gücü paritesi hipotezinin sağlandığını göstermektedir. Uygulama açısından ise reel döviz kurunun durağan olması şokların kurlar üzerindeki etkisinin geçici olduğunu göstermektedir. Satın alma gücü paritesi hipotezinin geçerli olması mal piyasalarının çok iyi entegre olduğunu ve buna bağlı olarak ülkeler arasında arbitraj imkanı olamayacağını göstermekte ve reel döviz kurunun uzun dönem değeri için bir çıpa vazifesi görmektedir. Bu nedenle, satın alma gücü paritesi hipotezi, döviz kurlarının ileriye yönelik hareketleri için basit bir önerme olmasına rağmen, literatürde çok fazla ilgi görmüş ve çok sayıda çalışmada hipotezin geçerliliği ampirik olarak araştırılmıştır. Çalışmada 1994-2019 dönemi için aylık veriler kullanılmıştır. Doğrusal birim kök testi sonuçları reel efektif döviz kurunun durağan olmadığını göstermektedir. Diğer taraftan doğrusal birim kök testlerinin seride yapısal kırılmalar olması durumunda ya da serinin doğrusal olmayan özellik göstermesi durumunda düşük gücü sahip olduğu bilinmektedir. Bu nedenle reel efektif döviz kuru serisi doğrusallık testi yapılmış ve test sonuçları reel efektif döviz kurunun doğrusal yapıda olmadığını göstermektedir. Markov-Switching ADF birim kök testi sonucu ise reel döviz kurunun bütünleşme derecesinin rejimlere göre farklılık gösterdiğini belirtmektedir.

Anahtar Kelimeler: Satın Alma Gücü Paritesi, Birim Kök, Markov-Switching ADF.

İşçi – İşveren İlişkisinden Doğan Hak Uyuşmazlıklarının Barışçıl Bir Çözüm Yolu: Arabuluculuk

Assoc. Prof. Mehmet Nusret BEDÜK
Yalova University, menubed@hotmail.com

Genel olarak iş uyuşmazlıkları, işçi-işveren arasındaki iş ilişkisinden doğan, tarafların ekonomik, sosyal hak ve menfaatlerine ilişkin olarak ortaya çıkan uyuşmazlıklardır. Uyuşmazlık konusu mevzuat, toplu iş sözleşmesi veya iş sözleşmesinden kaynaklanan bir hakkın ihlal edilmesine ilişkin ise, bir hak uyuşmazlığından söz edilir.

Hak uyuşmazlıklarında taraflar, esas olarak yargısal yollara başvurur. Arabuluculuk ise, tarafların başvurabileceği alternatif uyuşmazlık çözüm yollarından biridir. 6325 sayılı Kanun'da tarafların ancak üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıkların çözümü için arabuluculuğa başvurabileceği öngörülmüştür. Buna karşın 7036 sayılı Kanun'da, arabulucuya başvuru, dava şartı olarak kabul edilmiştir. Bu çalışmamızda, arabulucuya başvurulmasının zorunlu tutulmasındaki amacın, iş yargısının dava yükünü azaltmak veya yargıya alternatif, uyuşmazlık çözüm yolu sunmak olmadığı, aslında arabuluculuğun hak uyuşmazlıklarının çözümünde birçok avantajı olan, barışçıl bir çözüm yolu olduğu açıklanmaya çalışılacaktır.

Esasında arabuluculuk, tarafların sorunlarını kendilerinin çözmesini amaçlayan, gönüllülük esasına dayanan, dostane bir çözüm yolu olup, yargılama faaliyeti değildir. Uyuşmazlıkların çözümünde yargısal yolların yanında yer alan ve tarafların talep etmeleri hâlinde işlerlik kazanan, esas itibarıyla ilişkilerin koparılmadan sürdürülmesini ve adil bir karardan ziyade, her iki tarafı da tatmin edecek bir çözüme ulaşılmasını hedefleyen, alternatif uyuşmazlık çözüm yoludur. İş uyuşmazlıklarında arabulucuya başvurma, kanunen zorunlu, fakat süreci devam ettirme veya süreçten vazgeçme serbesttir. Dava açıldığında hâkim, uyuşmazlık hakkında objektif hukuk kurallarına göre karar verirken; taraf menfaatlerini, kararı benimseyip benimsemeyeceklerini ve aralarındaki husumetin bitip bitmeyeceğini dikkate al(a)maz. Yargı kararı hukukidir, fakat çoğu zaman tarafları tatmin etmez. Arabuluculuk ise, taraflara menfaat temelli bir çözüm sunar. Arabuluculuk faaliyetiyle uyuşmazlıklar, yargısal yollara başvurulmadan; kısa zamanda ve az masrafla çözüme kavuşur. Zorunlu arabuluculuk, iş hukukundaki emredici hükümlere, işçiyi koruma ilkesine, hak arama özgürlüğüne, kanuni hakim güvencesine ve arabuluculuk yönteminin iradi olması ilkelerine aykırı değildir.

Anahtar Kelimeler: Hak Uyuşmazlığı, İş Uyuşmazlığı, Zorunlu Arabuluculuk.

**5. ULUSLARARASI EĞİTİM
BİLİMLERİ VE
UYGULAMALARI
SEMPOZYUMU**

John Dewey'in Demokrasi ve Eğitim Anlayışının Atatürk Dönemi Eğitim Politikasına Yansımaları

Asst. Prof. Nursel GÜLCÜ
Akdeniz University, nur.gulcu@gmail.com

Çağdaş devlet olmanın en önemli öğelerinden biri kültürlü ve eğitilmiş bireylerden oluşan bir toplum oluşturmaktır. Bu şekilde toplum dünyadaki değişime ayak uydurabilir. Diğer taraftan eğitim sistemi, yalnızca birikmiş kültürü yeni kuşaklara aktarmakla kalmaz aynı zamanda hataları değerlendirerek doğru olan yeni öğeler bulunmasını sağlar.

Atatürk'le birlikte genç Cumhuriyet'in öncelikli hedefi de böyle bir toplum ortaya çıkarmak olmuştur. Bu noktada Atatürk şöyle demiştir: “En mühim, en esaslı nokta eğitim meselesidir, Eğitimidir ki, bir milleti ya hür, bağımsız, şanlı, yüksek bir cemiyet halinde yaşatır ya da bir milleti esaret ve sefaletle terk eder. Atatürk'ün 1924 yılında davetiyle Türkiye'ye gelen John Dewey'de hazırlamış olduğu raporda “Eğitim, demokrasinin işlemesi için ön koşuldur diyerek öğrenci yetiştirme de demokratik eğitim verilmesinin önemini vurgulamıştır.

Dewey'e göre, demokratik toplumun temelini, bireyin kendi yaratıcı politikasını toplumsal yaşama gönüllü olarak katılmasıyla ve toplumun iyiliği için çalışarak ortaya çıkarması olarak görmektedir. Atatürk'ün demokrasiye ilişkin olarak “Demokrasi prensibi, hâkimiyete istismak eden vasıta ne olursa olsun esas olarak milletin hâkimiyete sahip olmasını ve sahip kalmasını icap ettirir.” sözleri de John Dewey'in demokratik anlayışıyla önemli benzerlikler göstermektedir.

Çalışmanın Amacı: John Dewey'in eğitim ve demokrasi anlayışını ve eğitim ile ilgili hedeflerini, Atatürk Dönemi eğitim çalışmalarında ve eğitim politikasındaki yansımalarını ve benzerliklerini ele almayı amaçlamaktadır.

Yöntemi: John Dewey'in Demokrasi ve Eğitim Kitabı, John Dewey'in 1924 tarihli raporu incelenerek, Atatürk dönemi, eğitim politikalarındaki, demokrasi ve eğitim anlayışıyla karşılaştırması yapılacaktır. Bununla ilgili Atatürk Dönemi arşiv belgelerinden, süreli yayınlardan, kaynak eserlerden yararlanılacaktır. Doküman analizi yönteminden kullanılacaktır.

Bulgular: John Dewey'e göre yeni nesil, dünyaya geldikleri sosyal grubun amaçlarından ve alışkanlıklarından habersiz olduklarından, eğitim, amaçların ve alışkanlıkların farkına varma da, aktif olarak ilgi göstermede ve aradaki uçurumu kaldırabilecek tek güçtür. “Aynı zamanda demokrasinin eğitime bağlılığı da tartışma götürmeyen bir olgudur. Halkın oyları ile iş başına gelen bir hükümetin, onu iş başına getiren ve kurallarına uyan insanlar eğitilmiş olmadıkça başarılı olabilmesi mümkün değildir.” sözleriyle de demokrasi ve eğitimin önemini ortaya koymaktadır.

Atatürk'ün de Cumhuriyet Dönemi eğitim politikası ve hedefleri değerlendirildiğinde önceliğinin halkın eğitimi olduğu, ekonomik kalkınmanın temelinde öncelikle eğitim ve kültürel kalkınmaya önem verdiği görülmektedir. Öncelikle Cumhuriyet, demokrasi ve bu çerçevede yapılan inkılapları halka mal etmek isteyen Atatürk, çağdaş bir devlet olabilmenin ana unsurunu, öncelikle halkın eğitilmesi olarak görmüştür. Bu noktada John Dewey'in eğitim ve demokrasi anlayışı Atatürk Dönemi eğitim politikasında programlı çalışmalarla ifade edilmiştir diyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, John Dewey, Demokrasi, Eğitim.

The Kid said “I wish the school to be ours.”

Lec. Rana YURTDAS
Çağ University, ranayurtdas@gmail.com

Prof. Dr. Ayperi DİKİCİ SİĞİRTMAÇ
Çağ University

Anasınıfında olan ve birinci sınıfa başlayacak çocuklarda gidecekleri okulla ilgili büyük bir merak oluşmaktadır. Birinci sınıfa yönelik birtakım beklenti içine girmektedirler. Bu nedenle anasınıfı çocuklarının birinci sınıf beklentileri nelerdir? Sorusu bu araştırmanın temelini oluşturmaktadır.

Bu çalışma, Adana ili Çukurova ilçesindeki yarı özel bir anaokulunda birinci sınıfa başlayacak olan 20’si kız 25’i erkekten oluşan 45 anasınıfı çocuğu ile yapılmıştır. Nitel araştırma desenlerinden olgu bilim (fenomenoloji) deseniyle yürütülen bu çalışmada veri toplama yöntemleri olarak yarı- yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Çocuklara, “Hayalindeki birinci sınıfı çizmeni istiyorum.” Yönergesi verilerek resim çizmeleri istenmiştir. Böylece çocukların resimleri üzerine konuşup ne anlatmak istedikleri, neyi nasıl anlamlandırdıklarını görmek adına etkin bir yol gerçekleştirilmiştir. Çocuklar ile bireysel olarak görüşülmüştür. Böylece olguyu, duygu ve düşüncelerini açık uçlu sorularla rahat bir şekilde ifade etmeleri sağlanmıştır. Çizdikleri resimler üzerine konuşmaları da aynı şekilde görüşmelerden ayrı zamanlarda ve bireysel olarak gerçekleştirilmiştir. Süreç dört ay boyunca sürmüştür. Toplanan görüşme verileri içerik analizi yöntemi ile analiz edilirken, resimler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir.

Araştırmadaki görüşmenin içerik analizi ve resimlerin betimsel analizi sonucunda çocukların birinci sınıftan beklentilerine yönelik birtakım bulgulara ulaşılmıştır. Bunlar çocuklar açısından olumlu ve olumsuz birtakım ifadeler içermektedir. Elde edilen verilere yönelik günlük akış ve program, fiziksel ortam, sınıf yönetimi, akran ilişkileri gibi temalar ortaya çıkmıştır. Resim bulguları da aynı şekilde bu tema ve alt temaları desteklemektedir.

Araştırmanın sonucunda ise çocukların iç mekânda rahat olmayı bekledikleri, iç ve dış mekânda birtakım materyallere sahip olmayı bekledikleri, günlük akış ve programla ilgili olarak çocukların derslerinde zorlanmayı beklemedikleri, hayvan bakımı, sebze yetiştirme gibi olanaklara sahip olmayı bekledikleri ve son olarak sınıf yönetimi ile ilgili olarak fikirlerinin alınmasına ihtiyaç duydukları gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: anasınıfı, birinci sınıf, beklenti, olgu bilim(fenomenoloji).

Mimarlık-Tasarım Eğitiminde Çok Kültürlülük Aracı Olarak Sanat

Res. Asst. İpek YILDIRIM

Nuh Naci Yazgan University, iyildirim@nny.edu.tr

Res. Asst. Zühal KARAMIŞ

Nuh Naci Yazgan University, zkaramis@nny.edu.tr

Çalışma, birçok düşünür, sanatçı ya da tasarımcı tarafından sınıflandırılan sanatın; genelde tasarım özelde ise mimarlık eğitimi ile etkileşimini konu etmektedir.

Çalışmanın amacı; resim, heykel, müzik, gösteri sanatları ve diğer tüm sanat dallarının mimarlık eğitimi ile ilişkisini ve bu etkileşimin kuramsal ve uygulamalı olarak nasıl oluştuğunu, sanatın mimarlık bilgisine dönüşüp dönüşmediğini analiz etmek ve böylece tasarım eğitiminin çok kültürlü yapısını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda tasarım eğitimi veren kurumlar arasında belirlenen Karadeniz Teknik Üniversitesi, Başkent Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi temel tasarım eğitimi stüdyolarındaki çalışmalar üzerinden analiz yapılmıştır. Çalışmanın yöntemini literatür incelemesi, gözlem ve görüşme oluşturmaktadır.

Sanatın tasarım ve mimarlık eğitimi ile ilişkisini ele alan bu çalışma sonucunda, temel sanat/tasarım stüdyoları ile öğrencilerin sanat ile tanıştığı ve burada resim, heykel gibi sanat dallarından estetik, biçim, form yönüyle kuramsal anlamda, sanat dallarına ait ürün ya da eserlerin çalışma konusu olacak şekilde projelere konu edilmesi ile de uygulamalı anlamda, farklı yöntemler ve tasarım kültürleriyle sanattan yararlanılabildiği ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Tasarım, Mimarlık, Mimarlık Eğitimi, Çok Kültürlülük.

Lisans Öğrencilerinin İkinci Üniversite (Açıköğretim) Eğitimine Yönelik Algıları: Yalova Üniversitesi Örneği

Prof. Dr. Ersin KAVİ
Yalova University, *ersinkavi@gmail.com*

Dünyadaki gelişmeler paralelinde Türkiye’de de açıköğretim veren kurumlar son yıllarda yaygınlaşmaya başlamıştır. Anadolu Üniversitesi tarafından ilk olarak 1982 yılında açılan Açıköğretim Fakültesinden sonra, 2010 yılında Atatürk Üniversitesi, 2011 yılında ise İstanbul Üniversitesi açıköğretim fakültelerini açmıştır. Şu an itibariyle 3,5 milyondan fazla öğrenci açıköğretim fakültelerinde eğitim öğretim görmektedir. Bununla birlikte, 2001-2002 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi bünyesinde örgün bölümde okuyan ve halen bir yükseköğretim programına kayıtlı olan ya da mezunlara yönelik olarak ikinci öğretim olanağı veren “İkinci Üniversite” uygulaması başlatılmıştır. Atatürk ve İstanbul üniversiteleri de açıköğretim fakültelerinde bu uygulamayı baştan itibaren uygulamaktadır.

Bu çalışmada da Yalova Üniversitesi’nde örgün öğretim gören 1125 fakülte öğrencisinin kendilerine uygulanan anket ile ikinci üniversite okumaya yönelik algıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda öncelikli olarak ikinci üniversite okuyanlar ve okumayanlar ayrıştırılmıştır. Okuyanlara yönelik olarak memnuniyetlerini belirlemeye, okumayanlara da neden okumayı tercih etmediklerini anlamaya yönelik sorular sorulmuştur. Ayrıca, okumaya başlamış ve yarıda bırakmış olanlar da ayrıca değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Açıköğretim, İkinci Üniversite, Yalova Üniversitesi.

Anxiety Prevalence Among High School Students

Haris HODŽIĆ

International Balkan University, *harishodzic2013@gmail.com*

Anxiety nowadays is considered to be a common problem worldwide. A large number of people experience some type of anxiety. Children and adolescents suffered from various types of anxiety disorders which had interfered with adolescents daily function and affect children and adolescent social function.

The literature surrounding the topic of anxiety, the relation of anxiety and age, but also the prevalence of anxiety, the implications of anxiety, and the importance of the school setting and interventions have been reviewed. As previously mentioned, anxiety has a huge impact on students in academic, personal, and social areas of life.

There are few studies that have been conducted specifically at the changes in anxiety levels that happen within the high school years. The aim of this research is to determine the prevalence of anxiety in student's grades 9-12.

Anahtar Kelimeler: Anxiety, Student, School, Prevalence.

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Karbon Ayak İzinin Belirlenmesi

Prof. Dr. Mustafa YEL
Gazi University

Res. Asst. Dr. Sultan ÇIKRIK
Gazi University, sultanaltunsoy@gazi.edu.tr

Bu araştırmanın amacı, biyoloji öğretmen adaylarının karbon ayak izini belirlemektir. Araştırma, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Tarama modeline göre tasarlanmış olan araştırmanın çalışma grubunu, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Biyoloji Eğitimi Ana Bilim Dalında 1, 2, 3 ve 4. sınıflarda öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmuştur.

Veri toplama aracı olarak küresel ölçekte bir kuruluş olan Dünya Doğayı Koruma Vakfı (*World Wide Fund, WWF*) tarafından hazırlanan karbon ayak izi hesaplama anketi kullanılmıştır. Ankette “gıda” alanında dört, “seyahat” alanında altı, “ev” alanında sekiz ve “genel” alanında ise altı soru olmak üzere toplam 24 soru yer almaktadır. Veri analizi sürecinde, öğretmen adaylarının karbon ayak izi hesaplama anketine verdikleri cevaplar <https://footprint.wwf.org.uk/#/> web sitesinde yer alan hesaplama aracına girilmiş ve karbon ayak izi sonuçları hesaplama aracının hesaplamasına dayalı olarak elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Biyoloji, Karbon Ayak, İz, Öğretmen Adayı.

İlköğretim Öğretmenlerinin Öğrenme-Öğretme Süreçlerinde Teknoloji Kullanımına İlişkin Tutumları

Assoc. Prof. Mehmet Arif ÖZERBAS
Gazi University, mehmetozzerbas@gmail.com

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim öğretmenlerinin öğrenme-öğretme süreçlerinde teknolojik araç gereç kullanımına ilişkin tutumlarını belirlemektir. Araştırma tarama modelinde yürütülmüştür. Çalışmanın evrenini, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında, Ankara ilinde çalışan 292 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Yavuz (2005) tarafından geliştirilen, 5 faktörden ve 19 maddeden oluşan “Teknoloji Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. (TTÖ) ölçeği iki bölümden oluşmaktadır. Ölçeğin birinci bölümü kişisel bilgiler formu; ikinci bölümü ise; öğretmenlerin eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin tutumlarını incelemek amacıyla 5’li likert şeklinde hazırlanan, 13 tane olumlu, 6 tane de olumsuz madde bulunmaktadır. Ölçme aracı ile toplanan verilerin analizinde SPSS yazılımları kullanılmıştır. Verilerin çözümlemesinde aritmetik ortalama, standart sapma, yüzde, frekans gibi tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Normal dağılım varsayımını kontrol etmek için Kolmogorov-Smirnov sınaması kullanılmış ve puanlarla ilgili betimsel istatistikler elde edildikten sonra karşılaştırılacak grupların varyans homojenliğini kontrol etmek için Levene testinden faydalanılmış ve puanların dağılımının normal olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin “Teknoloji Tutum Ölçeği” ’nden elde edilen puanların; *Cinsiyete* ve Kurum düzeyi iki alt gruptan oluşmasından dolayı parametrik testlerden olan bağımsız t testi kullanılmıştır. Diğer değişkenlerin iki alt gruptan fazla oldukları için analizlerinde ise tek yönlü ANOVA kullanılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda şu sonuçlara elde edilmiştir: Cinsiyet değişkeninde ölçeğin bütün boyutlarında kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre öğrenme-öğretme süreçlerinde teknoloji kullanımına ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür. Kurum değişkenine göre öğrenme-öğretme süreçlerinde teknolojik araç kullanma ilişkin tutumlarına ilişkin ölçeğin bütün boyutlarında özel okullarda görev yapan öğretmenlerin daha olumlu bir tutum sergiledikleri bulunmuştur. Yine genç öğretmenlerin (0-10 yıl) diğer tecrübeli öğretmenlere göre ölçeğin bütün boyutlarında olumlu bir tutum sergiledikleri görülmüştür. Branş değişkeninde ise öğretmenlerin öğretmenlik branşları (Okulöncesi, İlkokul, Fen, Matematik, Sosyal Bilgiler ve Türkçe) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuç olarak öğretmenlerin öğrenme- öğretme süreçlerinde teknolojik araçlarının kullanılmasına yönelik genelde olumlu bir tutum sergiledikleri söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji, Teknolojiye Karşı Tutum, İlköğretim Öğretmenleri, Öğretmen Ve Teknoloji.

Değerlerin Kuşaklar Arası Değişimine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Assoc. Prof. A. Faruk LEVENT
Marmara University

İlkay ALP
İstanbul Sabahattin Zaim University, alpilkay@yahoo.com

Gelişen teknolojinin bütün nimetlerinden yararlanarak büyüyen günümüz öğrencileri, kendilerinden önceki kuşaklara göre sosyal, kültürel, davranış ve eğitim yönünden farklılıklara sahiptirler. Dijital yerlilikten, dijital vatandaşlığa uzanan yolda, bu yeni kuşağı anlayabilmemiz, öğrencilere etkili bir eğitim sağlayabilmemiz ve yeni neslin ihtiyacı olan değerleri tespit edebilmemiz için bugünün öğrencilerin özelliklerinin neler olduğunu ve hangi davranışları sergilediklerinin bilinmesi büyük önem arz etmektedir. Günümüzde okullardan; yeniliklere açık, takım çalışmasına yatkın, problem çözme becerileri gelişmiş, işbirlikçi, nitelikli ve geleceğini planlayabilen bireyleri yetiştirmesi beklenmektedir. Okulların bu misyonu gerçekleştirebilmeleri için sürekli gelişmeye ve ilerlemeye açık olması, öğrenme ortamlarını çağın gereklerine uygun olarak yenilemeleri gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı değerlerin kuşaklar arası değişimine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesidir. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseniyle yürütülen bu çalışmanın verileri, yüz yüze görüşme yoluyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma kapsamında İstanbul ili Üsküdar ilçelerinde bulunan iki özel okulda farklı kademelerde görev yapmakta olan 14 öğretmen ile görüşmeler yapılmış ve elde edilen veriler nitel araştırma yöntemleri doğrultusunda kodlanarak temalar altında toplanarak içerik analizine tabi tutulmuştur. Verilerin analiz işlenmeleri devam ettiği için araştırmaya ilişkin bulgular ve bu bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar ve geliştirilecek öneriler bildiri kabul edildiği takdirde kongrede katılımcılarla paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Değerlerin Kuşaklar Arası Değişimi, Dijital Kuşak, Öğretmen.

Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarının Eğitim Bilimleri Alanındaki Tezlere Yansımaları

Res. Asst. Yasemin SÖNMEZ

Gazi University, yaseminsonmezsonmez@gmail.com

Lec. Dr. Fatma SÖNMEZ ÇAKIR

Gazi University

Yeni ve gelişmekte olan teknolojik araçlar insan yaşamının neredeyse her alanında kendini göstermekte ve yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmektedir. Bu teknolojilerden olan artırılmış gerçeklik (AG) uygulamalarının birçok alanda kullanılmasının yanında sosyal hayatın en önemli destekleyicilerinden biri olan eğitim alanındaki uygulamaları da son derece revaçtadır. AG ile gerek zaman gerekse maliyet yönünden ulaşılması mümkün olmayan yaşantılara sanal ortamlar aracılığıyla ulaşılma imkânı sağlanmaktadır. Çalışmanın amacı AG uygulamalarının eğitim bilimleri alanındaki doktora ve yüksek lisans tezlerine yansımalarını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda YÖK Tez Tarama veri tabanında ve Proquest veri tabanında bulunan, eğitim bilimleri alanında yazılmış ve tam metin erişime açık olan tezler taranmıştır. 2013-2019 yılları arasında yayınlanmış olan bu tezler ‘hangi eğitim alanında olduğu’, ‘katılımcıların hangi eğitim kademesinde olduğu’, ‘çalışmanın yöntemi’, ‘çalışmanın amacı’, ‘çalışmanın sonucu’ gibi faktörler açısından nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. İnceleme sonucunda eğitim bilimleri alanında yapılan çalışmaların alanları, yöntemleri, amaçları ve sonuçları hakkında bilgi verilmeye çalışılmış; çalışmaların daha az olduğu alanlar belirlenerek, bu alanlarda yapılabilecek çalışmalara yönelik önerilerde bulunulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Artırılmış Gerçeklik, Eğitim Teknolojileri, İçerik Analizi.

İnsan Kaynakları Yönetimi İşlevlerinden Seçme Sürecine İlişkin Analitik Bir Bakış

Prof. Dr. Bekir BULUÇ
Gazi University, *buluc@gazi.edu.tr*

İnsan kaynakları yönetimi işlevlerinden biri olan seçme, “kapsamlı bir süreç olup, çalışmak için örgüte başvurular arasından, önceden belirlenen ölçütlere uygun, en iyi potansiyele sahip ve var olan iş gereklerini en iyi karşılayabilecek adayı belirleme görevlerini kapsar (Açıkalın 1994)”. Her örgütün bir personel politikası vardır. Bu politikaların oluşmasında örgütün temel amaçları ve bunların açık seçik olarak belirlenmesi çok önemlidir. Seçme sürecinde göz önünde bulundurulması gereken bazı temel sorular vardır. Bunlar; örgütün ne tür personele ihtiyacı bulunduğu, bu personelin nasıl ve nereden sağlanacağı gibi önemli sorulardır. Buna bağlı olarak verimlilik ve kaliteye önem veren örgütler için nitelikli insan kaynağının seçilmesi günümüzde oldukça önemli bir hale gelmektedir.

Bu çalışmanın amacı, örgütlerin şimdi ve gelecekte ihtiyaç duyacağı insan kaynaklarını seçmede kullandıkları sistemleri analiz ederek, etkili bir seçme sisteminin oluşturulmasına yönelik öneriler geliştirmektir. Çalışmada seçme süreci; iş analizi, insan kaynaklarının planlanması, seçme sürecinin gerçekleştirilmesi ve süreçte karşılaşılan engeller açısından ele alınarak değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonuçlarına göre etkili bir seçme sisteminin oluşturulmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnsan Kaynakları Yönetimi, Seçme, Eğitim Örgütleri.

Lisansüstü Eğitimde Okul Etkililiğinin Değerlendirilmesi

Prof. Dr. Bekir BULUÇ
Gazi University, *buluc@gazi.edu.tr*

Son yıllarda Türk Eğitim Sistemindeki tartışmaların odağında bulunan konuların başında okullar ve okulların etkililiği bulunmaktadır. Okullar ve okulların etkililiği toplumun her kesiminde çok sayıda insanı ilgilendirmektedir. Buna bağlı olarak genelde eğitim sistemi, özelde ise her kademedeki okul düzeyinde sürekli bir iyileştirme ve geliştirme çabası içerisinde bulunulduğu görülmektedir. Bu bağlamda lisansüstü eğitim ve lisansüstü eğitim kurumların etkililiği önemli hale gelmektedir.

Bu araştırmanın amacı, lisansüstü eğitim gören öğrencilerin algılarına göre okul etkililiğinin değerlendirilmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu lisansüstü eğitim gören 537 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veriler Hoy & Ferguson (1985) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Buluç (2017) tarafından yapılan “Okul Etkililiği Ölçeği” ile toplanmıştır. Verilerin analizinde istatistiki işlemlerden frekans (f), Yüzde (%), bağımsız t testi ve tek yönlü varyans analizi tekniklerinden faydalanılmıştır. Araştırma sonuçları okul etkililiğinin istenen düzeyde olmasa bile çok da yetersiz bir durumda olmadığını göstermektedir. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin okul etkililiğine ilişkin görüşleri orta düzeydedir. Yine bazı demografik özelliklere göre okul etkililiği ile ilgili görüşler arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Bu bulgular doğrultusunda okul etkililiğinin geliştirilmesine yönelik bazı öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Etkililiği, Lisansüstü Eğitim, Yükseköğretim.

Ailem ve Öğretmenlerim: Bazı Balkan Ülkelerinin Öğrencilerinin Gözünden

Asst. Prof. Gökhan ILGAZ
Trakya University, gokhani@trakya.edu.tr

Asst. Prof. Menekşe ESKİCİ
Kırklareli University

Bu çalışmanın amacı Bulgaristan, Yunanistan, Hırvatistan, Karadağ ve Türkiye’deki öğrencilerin ailelerinin ve öğretmenlerinin onlarla olan ilgilerine ilişkin algıları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Çalışma ilişkisel tarama modeline dayalıdır. PISA 2015 çalışmasına katılan öğretmenleri ve ebeveynlerine yönelik algılarına ilişkin sorulara eksiksiz cevap veren 26033 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğrencilere öğretmenleri ile ilgili olarak “Öğretmenlerim, bana diğer öğrencilerden daha az seslendi.”, “Öğretmenlerim, diğer öğrencilere göre bana daha zor not verdi.”, “Öğretmenlerim bana olduğumdan daha az zeki olduğumu düşündükleri izlenimini verdi.”, “Öğretmenlerim disiplin konusunda, diğer öğrencilere göre bana daha sert davrandı.”, “Öğretmenlerim benimle başkalarının önünde dalga geçti.” ve “Öğretmenlerim başkalarının önünde bana onur kırıcı sözler söyledi.”; aileleriyle ilgili “Ailem, okulumdaki faaliyetlerle ilgilenir.”, “Ailem, eğitim çabalarımı ve başarılarımı destekler.”, “Ailem, okulda zorluklarla karşılaştığımda bana destek olur.” ve “Ailem, kendime güvenmem konusunda beni cesaretlendirir.” soruları sorulmuştur. Öğrencilerin verdiği cevaplar veri olarak kabul edilmiştir. Verilerin analizinde sıralama ölçeklerine ilişkiyi belirlemek için kullanılan Goodman-Kruskal’ın Gamma (γ) katsayısı hesaplanmıştır. Analiz sonuçlarına göre genelde değişkenler arasında çok düşük düzeyde, negatif yönlü anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ailelerin öğrenciler ile ilgilenme düzeylerinin öğretmenlerin onlar ile ilgilenme düzeyleri ile doğru orantılı olduğu şeklinde yorumlanabilir. Soruların içeriğine bakıldığında zaman öğretmenlerin öğrencilere yönelik davranışlarının olumsuz yönlü olduğu ailelerin davranışlarının ise olumlu yönde olduğu görülmektedir. Aradaki ilişki katsayısının negatif yönlü çıkması ailelerin öğrencileriyle ilgilenmesinin öğretmenlerin öğrenciler ile ilgilenme düzeylerini doğru orantılı olarak etkilediği şeklinde yorumlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Öğretmen, Öğrenci, İlgi, PISA 2015.

Öğretmen Adaylarının Okuma Kültürünü Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma

Res. Asst. Dr. Pınar BULUT
Gazi University

Asst. Prof. Yasemin KUŞDEMİR
Kırıkkale University, yaseminkusdemir@kku.edu.tr

Res. Asst. Elif Büşra UZUN
Gazi University

Okuma kültürü, bireyin yazılı ve görsel kültür ürünleri kullanabildiği, okuma becerisinin toplumda bir yaşam becerisine dönüştürebildiği bir süreçtir. Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının okuma kültürünün belirlenebilmesidir. Araştırma 2019 yılında Kırıkkale il merkezinde, Şubat ve Mart aylarında gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya 140 sınıf öğretmeni aday (kız:111; erkek:29), 160 Türkçe öğretmeni aday (kız:105; erkek:55) katılmıştır. Verileri toplayabilmek için *Okuma Kültürü Ölçeği* kullanılmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının okuma kültürü, ölçeğin “bireysel gelişim okuma ilişkisi”, “temel okuma becerisi”, “görsel okuma” ve “kitap seçimi” alt boyutlarında ele alınmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının cinsiyeti, kitap okuma sıklığı ve kitap okumasını etkileyen faktörler de bir değişken olarak incelenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde bilgisayar destekli istatistik programı kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından %21’i her gün; %25’i hafta bir; %26’sı ayda bir; %10’u en son üç ay önce; %3’ü en son altı ay önce kitap okuduklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının okuma kültürüne ilişkin puanlarının orta düzeyde olduğu; cinsiyet değişkenine göre kızlar lehine anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Okuma kültürü düzeylerinin kitap okuma sıklığına göre de anlamlı farklılık gösterdiği ve bu farklılığın her gün kitap okuyan öğretmen adayları lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayı, Okuma, Kültür.

Analysis of The Effect of Mathematics Worksheets Developed Based on Multiple Intelligence Theory on Mathematical Achievements and Attitudes of Eighth Grade Students

Assoc. Prof. Cemil İNAN

Mardin Artuklu University, *cemilinan@artuklu.edu.tr*

Serdar ERKUŞ

Mardin Artuklu University

Serhat DAĞHAN

Mardin Artuklu University

As the intelligence fields and learning styles of the students are different. Teachers should take individual differences between students into account when organizing the learning environment. Thus, the learning environment should be developed based on the different learning styles and intelligence fields of the students. The aim of the present study was to investigate the effect of mathematics worksheets developed based on Multiple Intelligence Theory on mathematics achievements and attitudes of eighth grade students. In the study, pretest – posttest quasi-experimental design with control group, a quantitative research method, was used. The study sample included 59 students (27 in experiment and 32 in control groups) attending the eighth grade in a public middle school at Bağlar district in Diyarbakır province, Turkey during the 2018-2019 academic year. The achievement test developed by the authors and the attitude scale developed by İnan (2013) were used to collect the study data. The achievement test and attitude scale were applied to the students in experimental and control groups both before and after the application. The data were analyzed with SPSS (SPSS) software. In data analysis, descriptive statistics, and dependent and independent t-test were used. The study findings demonstrated that the mathematics worksheets developed based on the Multiple Intelligence Theory improved the mathematics achievements and attitudes of the students.

Key Words: Mathematics, Students, Worksheets, Multiple, Eight.

The Impact of Mathematics Worksheets Developed Based on Critical Thinking Applications on Mathematical Achievements and Attitudes of Fourth Grade Students

Assoc. Prof. Cemil İNAN

Mardin Artuklu University, *cemilinan@artuklu.edu.tr*

Serdar ERKUŞ

Mardin Artuklu University

Serhat DAĞHAN

Mardin Artuklu University

The aim of the present study was to investigate the effects of critical thinking-based mathematics worksheets on the mathematical achievements and attitudes of fourth grade students. In the study, pretest-posttest experimental-control group quasi-experimental design, a quantitative research method, was used. The study sample included 68 students (35 in experimental and 33 in control group) attending fourth grade in a primary school at Bağlar district in Diyarbakır province, Turkey during the 2018-2019 academic year. The achievement test developed by the authors and the attitude scale developed by İnan (2007) were used to collect the study data. The achievement test and attitude scale were applied to the students both in experimental and control groups before and after the application. The study data were analyzed with SPSS (SPSS) software. In data analysis, descriptive statistics, and dependent and independent t-test were used. The study findings demonstrated that the mathematics worksheets developed based on critical thinking applications improved the mathematical achievements of the fourth-grade students, however did not have an impact on their attitudes towards mathematics.

Key Words: Mathematics, Critical Thinking, Students, Fourth.

Okul İçindeki Stres Kaynakları Ve Başa Çıkma Yollarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Assoc. Prof. A. Faruk LEVENT

Marmara University, faruk.levent@marmara.edu.tr

Esin METLİLO

İstanbul Sabahattin Zaim University, metliloesin@gmail.com

Bu araştırmanın amacı okul içindeki stres kaynakları ve başa çıkma yollarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesidir. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseniyle yürütülen bu çalışmanın verileri, yüz yüze görüşme yoluyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma kapsamında Kosova'nın Prizren şehrinde bulunan ilköğretimde düzeyindeki okullarda görev yapmakta olan 10 öğretmen ile görüşmeler yapılmış ve elde edilen veriler nitel araştırma yöntemleri doğrultusunda kodlanarak temalar altında toplanarak içerik analizine tabi tutulmuştur. Verilerin analiz işlenmeleri devam ettiği için araştırmaya ilişkin bulgular ve bu bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar ve geliştirilecek öneriler bildiri kabul edildiği takdirde kongrede katılımcılarla paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Stres Kaynağı, Başa Çıkma Yolları.

Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Türkçe Ders Kitaplarına Yönelik Okuma Becerisi Odaklı Bir Değerlendirme

Asst. Prof. İzzet ŞEREF

Tokat Gaziosmanpaşa University, izzet.seref@gop.edu.tr

Bu çalışmanın öncelikli amacı, güncel Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda okuma becerisi kazanımlarının hangi dikkatlerle oluşturulduğunu ortaya koymaktır. Daha sonra bu kazanımlarla Türkçe ders kitaplarındaki okuma etkinliklerinin uygunluk oranını tespit etmek hedeflenmektedir. Araştırmanın kapsamını 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki 5, 6, 7 ve 8. sınıf okuma kazanımları ile hâlihazırda kullanılan Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır. Çalışmada, nitel araştırma deseni tercih edilmiştir. Araştırmanın verileri doküman incelemesi tekniği ile toplanmıştır. Sonuç olarak 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki okuma becerisi kazanımlarında önceki programlardan farklı olarak biçimbirimlerin bağlamdaki işlevinin vurgulandığı saptanmıştır. Öğrencilere ilgili yapının metnin bağlamında hangi işleve sahip olduğunun kavratılması gerektiği üzerinde durulduğu görülmüştür. Ancak Türkçe ders kitaplarındaki okuma etkinliklerinde aynı dikkatin kısmen uygulandığı anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Dersi Öğretim Programı, Türkçe Ders Kitapları, Okuma Becerisi, İşlevsel Dil Öğretimi.

Travma Sonrası Büyüme Konusunda Türkiye’de Yazılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Res. Asst. Zeynep ŞİMŞİR

Necmettin Erbakan University, *zey.simsir.93@gmail.com*

İnsanların üstesinden gelmekte zorlandığı, başa çıkma mekanizmalarının yetersiz kaldığı ve psikolojisini derinden etkileyen travmatik olaylar, yaşamımız boyunca karşılaşma ihtimalimiz olan deneyimlerdir. Travmanın ardından ortaya çıkan psikolojik hasarlar psikoloji tarihinde, bilim insanlarının ve psikologların üzerinde sıklıkla durduğu konulardan biridir. Ancak pozitif psikoloji akımının ivme kazanması ile birlikte acı deneyimlerin ardından ortaya çıkan pozitif değişimi ifade eden “travma sonrası büyüme” konusu literatürde kendine yer bulmaya başlamıştır. Bu araştırmanın amacı Türkiye’de travma sonrası büyüme konusu üzerine yazılan lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Tezlerin incelenmesinde, Sözbilir ve Kutu (2008) tarafından geliştirilen “Makale Sınıflama Formu” ışığında 12 araştırma sorusu oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında konu üzerine 2004-2017 yılları arasında yazılan tam erişime açık 38 tezin yayın türü (yüksek lisan-doktora), yayın yılı, tezlerin yazıldığı üniversite ve enstitü, yayın dili, araştırma deseni, araştırma yöntemi, örneklem özelliği (katılımcıların hangi travmatik yaşantıyı geçirdiği), katılımcı sayısı, veri toplama aracı ve hangi analiz yönteminin kullanıldığı incelenmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiş, yüzde ve frekans tabloları oluşturulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre yapılan tez çalışmaları büyük çeşitlilik göstermiş; farklı yöntemler, farklı katılımcılar, farklı veri toplama araçları...vb. kullanılmıştır. Araştırma sonuçları alanyazın ışığında tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Travma Sonrası Büyüme, Pozitif Psikoloji, Türkiye’de Yürütülen Tezler, Betimsel Analiz.

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğrencilerinin Osmanlı Türkçesi Derslerine Yönelik Görüşleri

Assoc. Prof. Mehmet Celâl VARİŞOĞLU
Tokat Gaziosmanpaşa University, *varisoglu@gmail.com*,

Bu çalışma, üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde lisans düzeyinde okuyan öğrencilerin Osmanlı Türkçesi derslerine yönelik görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Çalışmanın verileri Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde, farklı sınıflarda öğrenim gören ve yaşları 19 ila 26 arasında değişen 184 öğrenciden (123 kız, 61 erkek) toplanmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme tekniğiyle seçilen öğrenciler, araştırmaya gönüllü olarak destek vermişlerdir. Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Formda katılımcılara Osmanlı Türkçesi ile ilgili çeşitli sorular sorulmuş; katılımcıların verdikleri cevaplar içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Araştırma sorularına göre gruplandırılan veriler, yüzde ve frekans değerleriyle sunulmuştur. Araştırmanın sonunda öğrencilerin Osmanlı Türkçesi derslerinde işlenen konuları beğenip beğenmedikleri, bu derslerdeki hislerinin olumlu mu olumsuz mu olduğu, hangi konularda zorlandıkları, ne tür yöntem ve etkinlikleri önerdikleri gibi konular çerçevesinde görüşleri değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Dili ve Edebiyatı, Osmanlı Türkçesi, Görüş.

İlkokul Öğrencilerinin Yazdıkları Hikâyelerde Çizgi Film Karakterleri

Dilara AKYAR

Gazi University, *dilarakyar96@gmail.com*

Nesibe DENİZ

Gazi University

Asst. Prof. Pınar BULUT

Gazi University

Çizgi filmler günümüzde hala çocukların en çok izledikleri yayınların başında gelmektedir. Çocukların bilişsel, duyuşsal, psikomotor gelişim özellikleri dikkate alınarak hazırlanan nitelikli çizgi filmlerin çocuklar üzerinde olumlu etkileri olacaktır. Çocuklar okudukları kitaplarda yer alan karakterlerle özdeşim kurmakta ve onlardan etkilenmektedirler. Aynı şekilde çocuklar izledikleri çizgi filmlerdeki hayali kahramanları/karakterleri de model almaktadır. Bu durumun çocuk için olumlu ya da olumsuz birçok etkisi vardır. Bu araştırmanın amacı ilkokul 4.sınıf öğrencilerinin en çok izledikleri çizgi film karakterlerini hikâye edici metinlerde ne kadar ve nasıl kullandıklarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda öğrencilerden çizgi film karakterlerine yer vererek hikâye edici metin yazmaları istenmiş ve yazılan metinler araştırmacılar tarafından incelenmiştir. Araştırma tarama türünde desenlenmiştir. Araştırmanın verilerini ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin çizgi film karakterini kullanarak yazdıkları hikâye edici türdeki metinler oluşturmaktadır. Dolayısıyla araştırmanın veri toplama yöntemi doküman analizidir. Araştırma kapsamında veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırmanın verileri üç araştırmacı tarafından ayrı ayrı analiz edilmiş, daha sonra analizler arası uyuma bakılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çizgi Film, Çizgi Film Karakterleri, Hikâye Edici Metin.

Beni Nereden Tanıyorsun? Bana Nasıl Bakıyorsun?: Gözlem Tekniğine Dair Nitel Bir Çalışma

Asst. Prof. Şükran CALP

Erzincan Binali Yıldırım University, demetsukran_calp@hotmail.com

Assoc. Prof. Alper KAŞKAYA

Erzincan Binali Yıldırım University

Çocuklukları tanımak, onları ilgi ve yetenekleri doğrultusunda geleceğe hazırlamak için oldukça önemlidir. Nerede ve hangi düzeyde olursa olsun etkili bir eğitim yapabilmek için, öğrencileri tanımaya ihtiyaç vardır. Okul döneminde çocuğu tanımak işi öğretmene düşmektedir. Eğitim işinin ana malzemesi olan çocuklar iyi tanınırsa gelecekte ortaya çıkabilecek olası problemleri sağıaltmak çok daha kolay olacaktır. Öğretmenler çocuklara uygulayacağı programları düzenleme ve yöntemleri belirlemede isabetli kararlar alabilmek için de onları derinlemesine tanımaya çalışmalıdır.

Öğrencilerini iyi tanıyan ve bireysel farklılıkların bilincinde olan bir öğretmen, ilgi, ihtiyaç ve özelliklere göre tasarlanmış kaliteli eğitim ortamları oluşturabilir. Benzer şekilde kazandırılacak bilgi, beceri ve değerlerin düzeyi, uygulanacak yöntemler, seçilecek materyaller ya da başka bir sürü eğitimsel içerik de çok daha verimli bir şekilde işe koşulabilir.

Bireyi tanıma genel olarak, bir insanın hangi özelliklere ne ölçüde sahip olduğunu bilmek demektir. Bireyi tanımada kişi hakkında bilgiler toplamak ve bu bilgileri anlamlı olacak biçimde değerlendirmek gerekmektedir. Testler, anekdotlar, derecelendirme ölçekleri, görüşmeler, ev ziyaretleri, psikodrama ve daha birçok bireyi tanıma tekniği bu amaç için kullanılabilir.

Bu çalışmada öğretmenin öğrencilerini tanımada sıklıkla başvurduğu etkin bir teknik olan “gözlem” üzerinde durulmaktadır. Gözlem, başkaları hakkında bir görüş edinmek, onları tanımak ve değerlendirmek için başvuru olan bir tekniktir. Gözlemler rastgele incelemeler değil planlı ve sistemli incelemelerdir. Çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının öğrencileri tanımak maksadıyla gözlem yaparken öğrenciyle ilgili nelere dikkat ettiğini ve hangi gözlem kayıt yöntemlerini kullandıklarını belirlemektir. Bu amaçla Okul Deneyimi dersini almakta olan Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden staj için gittikleri okullarda her hafta bir ilkokul öğrencisini seçmeleri ve onu tanımak maksadıyla gözlem yapmaları, gözlem sonuçlarını rapor etmeleri istenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuş, uygun kod ve kategoriler oluşturulmuştur. Çalışma sonuçlarının, bireyi tanıma tekniği olarak “gözlem”in ne derece etkili kullanıldığı ve öğrencilerin doğru yollarla ve derinlemesine gözlenmesinin ne kadar önemli olduğuna dair farkındalık oluşturacağı umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nereden, Nasıl, Gözlem, İnsan.

Üniversite Öğrencilerinin Zorbalık Davranış Düzeylerinin İncelenmesi

Assoc. Prof. Mustafa KALE
Gazi University, mustafakale66@gmail.com

Bu araştırma, farklı üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin birbirlerine karşı gösterdikleri zorbalık davranışlarının düzeylerini incelemeyi amaçlamıştır. Bu genel amaç kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Üniversite öğrencilerinin zorbalığa ilişkin görüşleri arasında okudukları;

1. Üniversitelere göre anlamlı fark var mıdır?
2. Fakültelere göre anlamlı fark var mıdır?
3. Bölümlere göre anlamlı fark var mıdır?
4. Öğretmenlik programlarına göre anlamlı fark var mıdır?
5. Sınıf düzeyine göre anlamlı fark var mıdır?

Araştırma genel tarama modellerinden, ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Üç devlet üniversitesinin eğitim fakültelerinde okuyan öğrenciler araştırma evrenini oluşturmaktadır. Bu evren içerisinde random yöntemlerle seçilen A üniversitesinden 237, B üniversitesinden 197 ve C üniversitesinden 123 öğrenci olmak üzere toplam 557 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Smith ve Hoy (2005) tarafından geliştirilen Bully Index ölçeğinin, üniversite öğrencilerine yönelik olarak, Kale (2019) tarafından yapılan Türkçeye uyarlanmış “Student Bullying (Öğrenci Zorbalık)” ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin Cronbach’s Alpha güvenirlik katsayısı .94 bulunmuştur. Ölçek tek faktörlü (Student Bullying) bir yapıda ve toplam varyansın %72’sini açıklamaktadır. Ölçek de yer alan 8 maddenin faktör yük değerleri .56 ila .83 arasında değişmektedir. Toplanan verilerin normal dağılım gösterip göstermediği test edilmiş ve normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Tüm sorular Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlara bakıldığında her soru bazında en az iki grup arasında zorbalık düzeylerine ilişkin anlamlı ($p < .05$) farkın olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bully Index, Öğrenci Zorbalık, Üniversite Zorbalık.

Zorbalık İndeksi (Bully Index) Ölçeğinin Üniversite Öğrencilerine Yönelik Türkçe'ye Uyarlanması

Assoc. Prof. Mustafa KALE
Gazi University, mustafakale66@gmail.com

Bu araştırmanın genel amacı, Smith ve Hoy (2005) tarafından geliştirilen Bully Index ölçeğinin üniversite öğrencilerine yönelik olarak Türkçe'ye uyarlamasını yapmaktır. Bully Index ölçeği 2 faktörlü (Student bullying, Teacher protection) bir yapı altında ve 13 maddeden oluşmaktadır. 8 Madde Student Bullying (1,2,5,6,8,9,10,12), 5 madde de (3,4,7,11,13) Teacher Protection faktörlerine aittir. Ölçek 6'lı (Kesinlikle Katılıyorum, Katılıyorum, Biraz Katılıyorum, Biraz Katılmıyorum, Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum) likert tipinde bir ölçektir. Orijinal ölçeğin güvenirlik analiz sonuçlarına göre student bullying faktörünün Cronbach's Alpha değeri .96 ve teacher protection faktörünün ise .73 olduğu (Smith ve Hoy, 2004) görülmektedir. Bu ölçek üniversite öğrencilerine yönelik olarak uyarlanacağı için sadece Student Bulling faktörü dikkate alınmış ve ölçek tek faktörlü olarak uyarlanmıştır. Teacher protection faktörü üniversite öğrencilerine yönelik olarak uygun olmayacağı değerlendirilerek ölçek kapsamına dahil edilmemiştir.

Uyarlama çalışmaları yapılırken öncelikle bir dil uzmanı tarafından, ölçeğin İngilizce versiyonundan Türkçe'ye çevirisi gerçekleştirilmiştir. Yapılan çeviri 5 uzman tarafından kontrol edilmiş uygun olduğu teyit edilmiştir. Ayrıca üniversitede görev yapan bir Türk dili uzmanı tarafından Türkçe ifadelerin uygunluğu kontrol edilmiştir. Ölçeğin pilot çalışması Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesinde okuyan 242 lisans öğrencisine uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı .94 bulunmuştur. Bulunan bu değer oldukça yüksek ve orijinal ölçek güvenirlik katsayısı ile de uyumludur. Açıklayıcı faktör analizine uygun olup olmadığını görmek için hesaplanan KMO değerinin .921 ve p değerinin .000 olduğu bulunmuş, ölçeğin AFA yapmaya uygun olduğu anlaşılmıştır. Ölçek tek faktörlü (Student Bullying) bir yapıda ve toplam varyansın %72'sini açıklamaktadır. Ölçek de yer alan 8 maddenin faktör yük değerleri .56 ila .83 arasında değişmektedir. Ölçeğin tek faktörlü olarak, geçerlilik ve güvenirlik analizleri sonucunda uygulanabilir olduğuna karar verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bully Index, Ölçek Uyarlama, Öğrenci Zorbalık.

Veli Görüşleri Doğrultusunda Liselere Geçiş Sınavının Değerlendirilmesi

Asst. Prof. Hasan BAKIRCI

Van Yüzüncü Yıl University, hasanbakirci09@gmail.com

Esra KILIÇ

Van Yüzüncü Yıl University

2013-2014 eğitim-öğretim yılında itibaren ortaokuldan liseye öğrenci geçişlerinden Temel Öğretimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sınavı kullanılmaktadır. 2017-2018 eğitim-öğretim yılında ise TEOG sınavından vazgeçilerek, aynı eğitim öğretim yılının Haziran ayında Liselere Geçiş Sınavı (LGS) uygulanmaya başlandı. İlk kez uygulanan bu sınav hakkında sınava giren öğrenci velilerin görüşlerini belirlemek önemli hale gelmiştir. Çünkü öğrencilerinde bu sınavdaki başarılarında velilerin önemli bir yeri bulunmaktadır. Bundan dolayı bu çalışmanın amacı, 2018 yılında ilk defa uygulanan Liselere Geçiş Sınavı (LGS) hakkında eğitim sürecinin bir parçası olan velilerin görüşlerinin belirlenmesidir. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımına dayanan özel durum çalışması yöntemi kullanılmış ve veriler yarı yapılandırılmış mülakatlar yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Van ili İpekyolu ilçesinin bir ortaokulun sekizinci sınıflarında öğrenim görmekte olan yedi öğrenci velisi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılmıştır. Mülakatlar ile elde edilen veriler, ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınarak veri kaybının önlenmesi sağlanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde nitel veri analizinin içerik analizi süreci izlenmiştir. Araştırma sonucunda veliler, LGS'nin öğrencilerin ders çalışma sürelerini artırdığını, öğrencileri çalışmaya güdülendirdiğini, öğrenci devamsızlığını azalttığını, ayırt edici bir sınav ve şans faktörünün az olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanında okulun önemini daha iyi anlaşılmasını sağladığını, öğrencilerin muhakeme etme becerilerine katkı sağladığını, öğrencileri ezberden uzaklaştırdığını, kitap okuma sürelerini artırdığını ve okuduğunu anlamaya yönelik olduğunu ifade etmişlerdir. Veliler, LGS'nin sınırlılıklarını ise şöyle ifade etmişlerdir: Sınavda yer alan soruların zor ve çok uzun olması, üç yanlışın bir doğruyu götürmesi, sınavın tek gün olması, değerlendirmenin sürece yayılmaması ve kaygıya neden olması şeklinde sıralamışlardır. Bu konuda nicel çalışmalar başvurularak daha fazla öğrenci velisine ulaşılması sağlanması ve LGS hakkında daha net veli bilgisine ulaşılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Veli, LGS, Sınav, TEOG.

Oyunlaştırma Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Nesibe DENİZ

Gazi University, *nesibedenizz@gmail.com*

Dilara AKYAR

Gazi University, *dilaraakyar96@gmail.com*

Oyun çocukların yanı sıra yetişkinlerin de hayatında önemli bir yere sahiptir. Eğlenirken öğreten oyunlar bireyi çok yönlü geliştirmektedir. Oyunlaştırma kavramı oyun kavramı ile karıştırılmamalıdır. Oyunlaştırma, oyunun bileşenlerinin oyun dışı alanlarda kullanılması anlamına gelmektedir. Oyunlaştırma günümüzde eğitim de dahil olmak üzere pek çok farklı alanda kullanılmaktadır. Bu çalışmanın amacı Türkiye’de, oyunlaştırma konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda tezler türleri, yapıldıkları yıllar, araştırma modelleri, veri toplama araçları ve çalışma grupları kapsamında incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu YÖK Ulusal Tez Veri Tabanı’nda yer alan, Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde yapılmış, tam metin erişimi olan lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Çalışmada 10 farklı üniversitede yapılmış olan 13’ü yüksek lisans, 6’sı doktora olmak üzere toplam 19 tez incelenmiştir. Oyunlaştırma kavramı literatüre 2010 yılında girmiştir, bu nedenle 2010 yılı itibari ile yapılan lisansüstü tezler incelenmiştir. Araştırma tarama modelinde desenlenmiştir. Veriler doküman analizi yoluyla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Oyunlaştırma, Lisansüstü Tezler, İçerik Analizi.

8. Sınıf Öğrencilerinin Geri Dönüşüm Konusunu Günlük Hayata Uygulayabilirliği

Seda BİŞKİN UYGAR
Van Yüzüncü Yıl University

Assoc. Prof. Hüseyin ARTUN
Van Yüzüncü Yıl University, huseyinartun@gmail.com

Bu araştırmanın amacı 8. sınıf Fen Bilimleri dersinde yer alan geri dönüşüm konusunu gören öğrencilerin, öğrendikleri bu bilgileri günlük hayatta uygulayıp uygulayamadıklarına bakmak ve uygulama da sıkıntısı yaşadıklarında bunun sebeplerini tespit etmektir. Çalışmanın başında öğrencilerine geri dönüşüm konusu anlatılmıştır. 7. sınıfta geri dönüşüm konusunu öğrenen öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin yüksek olduğunun farkında olan araştırmacılar bu bilgilerin öğrenciler tarafından günlük hayatta ne kadar uygulanabildiğini gözlemek istemişlerdir. Araştırmanın örneklem grubunu Ağrı'nın Patnos ilçesinde Atatürk Ortaokulu 8/A şubesinde öğrenim gören 23 öğrenci oluşturmaktadır. Bu çalışma nitel araştırma olarak tasarlanmıştır. Çalışmada öğrencilerin geri dönüşümü günlük hayatlarına nasıl uyguladıklarını görebilmek adına hazırlanmış 10 adet açık uçlu araştırma sorusu sorulmuştur. Açık uçlu araştırma soruları uzman görüşleri doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin geri dönüşümü tamamen günlük hayata uygulayamadıkları ve uygulayamama nedenlerinin başında ise mahallelerinde geri dönüşüm kutularının olmaması gelmektedir. Geri dönüşüm yaptığını söyleyen öğrencilerin ise atıkları tekrardan ev de malzeme olarak kullanmak, metal eşyaları hurdacıya satmak ile geri dönüşüm yaptıkları anlaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin geri dönüşüm konusuna hâkim oldukları fakat uygulama konusunda sıkıntı yaşamalarındaki en büyük etmenin ise geri dönüşüm konusundaki yaşadıkları çevredeki alt yapı yetersizliği olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: 8. Sınıf, Geri Dönüşüm, Günlük Hayat.

Eğitim Yönetimi Doktora Programlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi

Dr. Gülşen YILMAZ

State University of Novi Pazar, *gulsendanaci7@gmail.com*

Asst. Prof. Nagihan TEPE

Samsun University, *nagihan.tepe@samsun.edu.tr*

Lisansüstü eğitim, bireylerin kendi alanlarında ya da ilgilendikleri farklı bir alanda yüksek lisans ve doktora yaparak uzmanlaşmalarına katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda, eğitim kurumlarında görevli olan ya da görev almak isteyen okul yöneticileri, öğretmenler, denetçiler vb. görevlilerin mesleki yeterliklerini geliştirerek, çağdaş eğitim, yönetim ve denetimin ilke ve tekniklerine göre yetiştirmeyi amaçlayan eğitim yönetimi ve denetimi doktora programlarının çeşitli boyutları ile ele alınması önem arz etmektedir. Bu araştırmanın amacı Türkiye ve Amerika Birleşik Devletlerindeki eğitim yönetimi doktora programlarını karşılaştırmalı olarak incelemektir. Bu amaç kapsamında Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye’den seçilen üniversiteler çalışma grubuna dahil edilmiştir. Çalışmada araştırma modeli olarak nitel araştırma modellerinden tarama modeli kullanılmıştır. Bu çalışma aynı zamanda ülkelerarası (crossnational) karşılaştırmalı eğitim araştırması olup, araştırmaya dahil edilen üniversiteler ders içerikleri, öğrenim süresi, öğretim üyelerinin dağılımı, faaliyet süresi, öğrenim aşamaları, öğrenci değişim programlarına katılım durumları, bağlı olduğu enstitünün ya da kuruma ait bir bilimsel dergi olup olmama durumları vb. kriterlere göre incelenerek analiz edilmiştir. Bu araştırma, karşılaştırmalı eğitim modellerinden analitik yöntem olarak da adlandırılan Bereday Modelinde tasarlanmış olup, döküman incelemesi yöntemi ile veriler toplanmıştır. Seçilen üniversitelerin doktora programlarına ilişkin veriler, incelenen üniversitelerin web-sitelerinden ulusal ve uluslararası rapor, belge, yönetmelik ve yönergelerden elde edilecektir. Elde edilen veriler betimsel analiz tekniği ile incelenmiş, frekans ve tablolar ile sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yönetimi Ve Denetimi, Doktora, Karşılaştırmalı Eğitim.

Teacher Education as a Prerequisite for Quality in Education

Asst. Prof. Katerina Mitevska PETRUSHEVA
International Balkan University, *mitevska_kate@yahoo.com*

Education represents one of the most important aspects in every society and plays a major role in its future development, because it enables young people to acquire knowledge and skills needed for life and prepares them to face the challenges of the future.

Today, the most developed countries put significant importance on assuring and maintaining quality in education, and in this direction especially emphasize the importance of teacher's quality.

High-quality teachers and teacher education are central components in assuring quality education and training. Today "High-quality teacher education for high-quality education and training represents the leitmotif of educational policy". (Green Paper on Teacher Education in Europe, 2000)

Based on the abovementioned, this paper focuses on initial teacher education, as one of the prerequisites for teacher's quality.

Through a comparative analysis, the main characteristics of initial teacher education in the countries from the Balkan region as well as some European countries will be discussed. The focus will be put on issues related to the teaching profession, as requirements for admission to Initial teacher education, level of qualification required to enter the teaching profession, different models of Initial teacher education as well as the proportion between a general and professional the component in the programs for Initial teacher education. Reforms in teacher education in these countries will be also discussed, viewed from the the perspective of main tendencies and trends in promoting high quality in initial teacher education.

Key Words: Teacher, Initial Teacher Education, Qualification.

Halk Eğitim Merkezlerinin Toplumsal Gelişime Katkıları: Çorlu Halk Eğitim Merkezi Örneği

Assoc. Prof. Teoman AKPINAR

Namık Kemal University, teomanakpinar@windowslive.com

Lec. Nazlı ÇAĞIL KÜÇÜKGÖKSEL

Namık Kemal University

Son yıllarda halk eğitim merkezlerinde önemli bir gelişim olduğu gözlenmektedir. Halk eğitim merkezlerinde ilerleme kaydedilmiş ve toplumsal fayda yaratmada daha fazla söz sahibi konuma gelmişlerdir. Özellikle belli bir uğraş/meslek edinmek, bilgi ve becerileri geliştirmek, toplumsal hayata daha etkin adaptasyon sağlanmak veya boş vakitleri değerlendirmek gibi çeşitli amaçlarla halk eğitim merkezleri bireyler tarafından tercih edilir hale gelmiştir. Halk eğitim merkezleri genellikle yetişkinlere ve okul dışındakilere yönelmiş bir eğitim sunmaktadır. Bu nedenle, Halk eğitimi kavramı, “yetişkin eğitimi”, “yaygın eğitim” veya “toplumsal eğitim” kavramlarıyla da ilişkilendirilmektedir. Bu çalışmada halk eğitim merkezinde kursa katılanların demografik yapısı, kurslardan memnuniyet dereceleri, yapısal eksiklikler olup olmadığı, kurs süresinin ve kalitesinin ne seviyede olduğu irdelenerek, toplumsal fayda yaratma yanında, bireylere başka ne gibi katkılar sağladığı, kurslara ilişkin eksiklik veya yetersizliklerin olup olmadığı, kursların bireylere özgüven kazandırma ve kişisel gelişimlerine katkı sağlama düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma, Çorlu Halk Eğitim Merkezi’nde kurs almış olan bireylere anket uygulamak suretiyle yapılmış ve elde edilen veriler istatistik programı yardımıyla analizine tabi tutulmuştur. Halk eğitim merkezlerinin yarattığı toplumsal fayda konusuna dikkat çekerek bu merkezlerin toplumsal önemine ilişkin farkındalık yaratmak çalışmanın temel amacıdır.

Anahtar Kelimeler: Halk Eğitim, Sürekli Eğitim, Yetişkin Eğitimi, Yaşam Boyu Eğitim.

Biyoloji Öğretmen Adaylarının Ekolojik Ayak İzi Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi

Res. Asst. Dr. Sultan ÇIKRIK
Gazi University, sultanaltunsoy@gazi.edu.tr

Prof. Dr. Mustafa YEL
Gazi University

Ekolojik ayak izi, tüketim alışkanlıkları ile doğanın ne kadarının kullanıldığını ve tüketilenleri geri kazanmak için ne kadar alana ihtiyaç olduğunu gösteren bir araçtır. Ekolojik ayak izi, bireylerin çevreye karşı ne derece duyarlı olduklarını gösteren bir araç olduğundan bireylerde çevre bilincinin gelişmesine ve duyarlılıklarının artırılmasına katkı sağlamaktadır. Öğretmen adaylarının ekolojik ayak izi konusunda farkındalıklarının belirlenmesi, çevreye karşı bilgi sahibi olmalarında ve sorumluluk duygusu kazanmalarında önemli olabilir.

Bu araştırmanın amacı, biyoloji öğretmen adaylarının ekolojik ayak izi farkındalık düzeylerinin belirlenmesidir. Araştırma, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Tarama modeline göre tasarlanmış olan araştırmanın çalışma grubunu, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Biyoloji Eğitimi Ana Bilim Dalında 1, 2, 3 ve 4. sınıflarda öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak “Ekolojik Ayak İzi Farkındalık Ölçeği” kullanılmıştır. Beşli likert tipte 46 maddeden oluşan “Ekolojik Ayak İzi Farkındalık Ölçeği” gıda, ulaşım ve barınma, enerji, atıklar ve su tüketimi olmak üzere 5 alt boyuttan meydana gelmektedir. Gıda alt boyutunda 8 adet, ulaşım ve barınma alt boyutunda 9 adet, enerji alt boyutunda 15 adet, atıklar alt boyutunda 9 adet ve su tüketimi alt boyutunda 5 adet madde bulunmaktadır. Veri analizi sürecinde, SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, biyoloji öğretmen adaylarının ekolojik ayak izi farkındalık düzeyleri cinsiyet ve sınıflarına göre karşılaştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Biyoloji, Öğretmen Adayı, Ekolojik, Ayak İzi, Farkındalık.

İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Tüketici Davranışlarının İncelenmesi

Asst. Prof. Ahu TANERİ

Niğde Ömer Halisdemir University, ahutaneri@gmail.com

Toplunun varlığını sürdürebilmesi için insanı bulunduğu çağın, ülkenin, coğrafi bölgenin şartlarına hazırlayan, bunun için planlı ve sistemli bir işlevler dizisinin parçası olan okullarda çocuklar, okul yaşantısı boyunca uzun vadeli gözlem yapma, yeni deneyimlerde bulunma ve bazen deneyimlemesi muhtemel ya da mümkün olmayan yaşantılar hakkında ön bilgi, bilgi, fikir ve/veya tecrübe sahibi olma, karar verme, üst düzey düşünme gibi birçok imkânâ sahip olurlar. Bu bağlamda değerlendirildiğinde okul yaşantısının bir alt kümesi sayılabilecek dersler içerisinde öğrenciler kazandıkları ve kazanacakları bilgi ve beceriler doğrultusunda hem planlanan eğitim ve öğretim sürecinde hem de bireysel ve toplumsal yaşantısında ilerleme kaydedecektir. Hayatının her alanında tüketici rolü üstlenen bireylere erken yaşlardan itibaren tüketime ilişkin tutum ve davranışlarında bilinç oluşturulmasına katkı sağlanmaya çalışılmalıdır. Ayrıca onları üretime teşvik etmeli, bireylere üretime ilişkin bilgi ve becerilerin kazandırılması gerekmektedir.

Okul yaşantısı içerisinde pek çok alanda etkileşimde bulunan çocuklar aynı zamanda tüketici davranışları konusunda da birbirlerini gözlemlemekte, birbirlerinden etkilenmektedir. Çocuklar hem halihazırda sürdürdüğü hem de ileriki yaşantılarında, nasıl bir tüketici olacağına karar vermeye ve kendine bir tüketici kimliği oluşturmaya başlamaktadır. Bu nedenle okullarda gerek Hayat Bilgisi dersinde gerekse Sosyal Bilgiler derslerinde tüketimle ilgili konulara yer verilerek çocukların bilinçli bir tüketici olmaları sağlanmaya çalışılmaktadır.

Bu araştırmada ilkokul 4. sınıf öğrencileri ile senaryo tabanlı örnek olay yöntemi ile işlenen ‘Üretimden Tüketime’ ünitesi kapsamında öğrencilerin tüketici davranışlarındaki değişimin öğrencilerin kendi gözüyle incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın, sorularına yeterli ve güvenilir cevap alabilmek, gerekli ölçme değerlendirmeleri yapabilmek için araştırmanın amacına uygun model olarak nitel araştırma yöntemi ve içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara İli Merkez İlçesi’ne bağlı bir devlet okulunda 2014-2015 eğitim- öğretim yılında öğrenim gören 28 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubu seçkisiz atama ile seçilmiştir. Araştırmanın verileri Taneri (2017) tarafından tamamlanan doktora tezi kapsamında geliştirilen ders planı dahilindeki formlar aracılığıyla toplanmıştır.

Araştırmada öğrencilerden dersin işlenişinden önceki tüketici davranışları ile derste öğrendikleri bilinçli tüketici davranışları arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin tüketime ilişkin davranışlarındaki yanlışlarını tespit edebildikleri ve bilinçli tüketici davranışlarını ifade edebildikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler Öğretimi, Tüketici Bilinci.

Atatürk Dönemi'nde Eğitim Politikasında Mustafa Necati'nin Yeri ve Ulusal Eğitim Anlayışı

Asst. Prof. Nursel GÜLCÜ
Akdeniz University, nur.gulcu@gmail.com

Cumhuriyetin kurulması ile birlikte eğitim konusuna ağırlık verilmiş ve bir program dâhilinde hareket edilmiştir. Mustafa Kemal Atatürk verdiği bir demeçte “eğitim politikamızın ana hatları şöyle olmalıdır; bizim izleyeceğimiz eğitim politikasının temeli önce var olan bilgisizliği ortadan kaldırmaktır. Bütün köylere okumak, yazma ve vatanın ulusunu, dinini dünyasına tanıttacak kadar coğrafi, tarihsel, ahlaksal bilgiler vermek ve hesap öğretmek eğitim programımızın ilk hedefidir. Bu hedefe varmak eğitim tarihimiz de kutsal bir aşama oluşturacaktır sözleriyle, eğitimde nasıl bir hedef izleneceğini açık bir şekilde ortaya koymuştur. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde Atatürk Dönemi'nde 20 Aralık 1925'ten 1 Ocak 1929'a kadar Milli Eğitim Bakanlığı yapan Mustafa Necati'nin önemli bir yeri bulunmaktadır. Mustafa Necati, Mustafa Kemal'in yapmak istediği inkılapları kadrosunda en ön sırada olan bir isimdir.

Mustafa Necati'nin bakanlığı süresince tüm eğitim örgütündeki canlılık, içten gelen görev sevgisi, sevgi, saygı, güven ve coşku gibi birçok kavram, Mustafa Necati'nin önder kişiliğiyle bütünleşmek gerçekleştirilmiştir. Mustafa Necati, ulusun gerçeklerini, sorunlarını, sıkıntılarını iyi bilen, bunlara çare arayan ve bununla ilgili birçok çalışma ve fedakârlıkta bulunan milliyetçi ve vatansever bir kişiliktir. Dört yıl gibi kısa sürede eğitime getirdiği yenilikler ve sağladığı başarılarla milli eğitime yön vermiş ve eğitimde büyük devrimler gerçekleştirmiştir. Bu çalışma ile Atatürk Dönemi eğitim politikasında Mustafa Necati'nin yeri ve ulusal eğitim anlayışı çerçevesinde yapmış olduğu çalışmalar ortaya koymayı amaçlanmaktadır.

Çalışmanın yöntemi; Mustafa Necati'nin bakanlık yapmış olduğu 1925 ve 1929 yılları arasında yayınlanmış olan gazete ve dergiler, TBMM tutanakları, Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi'nde bulunan belgeler, Mustafa Necati ile ilgili yazılmış hatıra niteliğindeki yazılar ve dönemin kaynakları incelenecek ve analizi yapılacaktır. Bu çalışma da doküman analizi tekniğinden yararlanılacaktır.

Çalışma ile ilgili bulgular; Mustafa Necati döneminde Milli eğitim birçok alanda çalışmalar yapılarak bu belli bir plan ve disiplin çerçevesinde yapılmıştır. “Heyet-i ilmiye” ve “Talim ve Terbiye” kurullarının kurulmasıyla önemli bir eğitim kadrosu oluşturmuştur. O döneme kadar okullarda hiç değinilmeyen birçok görüş ve yöntem 1926 programıyla uygulamaya konulmuştur. Bu açıdan okullucağa yepyeni görüşler ve ilkeler getirmiştir. Onun döneminde en yeni, en ileri eğitim ve öğretim yöntemlerini eksiksiz uygulamak, çağdaş eğitim ilkelerini gerçekleştirmek, akli kullanarak, ezberciliğin elinden kurtulup araştırmanın, incelemenin, deneme ve iç yapmanın uygulama biçimine dönüştürülmesi öncelikli amaç olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, Mustafa Necati, Eğitim, Ulusal.

Farklı Eğitim Felsefelerine Sahip Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Uygulanan Eğitim Programlarının Değerlendirilmesine İlişkin İzlenimleri

Asst. Prof. Hale KOÇER
Akdeniz University, halekocer@hotmail.com

Tuğçe KARAKURUM
Akdeniz University

1994 yılından itibaren, Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığınca, çocukları merkeze alarak hazırlanan okul öncesi eğitim programlarında değerlendirme ögesinin; çocuğun, programın ve öğretmenin değerlendirilmesini kapsayan çok yönlü bir değerlendirme anlayışını benimsediği görülmektedir. Günümüze kadar 1994, 2002 ve 2006 yıllarında uygulamaya konulan okul öncesi programlarının değerlendirilmesi ve yenilenmesi çalışmalarının sonuçlarında, programın değerlendirme boyutunun daha çok öğretmen tarafından gerçekleştirilen çocuğun değerlendirilmesi boyutunda gerçekleştiği görülmüştür. Halen uygulamada olan ve en son 2013 yılında yenilenen okul öncesi eğitim programının açıklandığı yayınlarda da değerlendirme boyutunun çok yönü yapılması gerektiğine yer verilmektedir. Ancak yapılan açıklamalar ve verilen örnekler, ya yalnızca öğretmenin yapacağı değerlendirme çalışmalarına, ya da öğretmenin çocuğa yönelttiği sorularla, çocuklar yoluyla fakat yine öğretmenin çıkarımları ile yapılan değerlendirme çalışmalarına uygun görülmektedir. Bu çalışmada Türkiye’de faaliyet gösteren resmi ve çocuğu merkeze alan farklı felsefelere sahip özel okul öncesi eğitim kurumlarında (Waldorf, Montessori, Reggio Emilia, Highscope Okulları) çalışan öğretmenlerin, programların çocuk ve öğretmen tarafından değerlendirilmesinin uygulanabilirliğine ve uygulanmakta olan yöntemlerin sonuçlarına yönelik görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilen çalışmada çalışma grubu, resmi bir anaokulunda görev yapmakta olan iki öğretmen, Waldorf okullarında görev yapmakta olan iki öğretmen, Montessori okullarında görev yapmakta olan iki öğretmen, Reggio Emilia eğitim felsefesine uygun faaliyet gösteren okullarda çalışmakta olan iki öğretmen ve Highscope eğitim felsefesine uygun faaliyet gösteren okullarda çalışmakta olan iki öğretmen olmak üzere toplam 10 öğretmenden oluşmuştur. Öğretmenler ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak gerçekleştirilen görüşmelerde, öğretmenlerin gerçekleştirdikleri değerlendirme uygulamalarının sonuçları ve alternatif değerlendirme yöntemlerinin uygulanabilirliğine yönelik görüşleri alınmıştır. Görüşmeler sesli olarak kaydedilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde, ses kayıtları dinlenilerek, içerik analizi ile öğretmenlerin değindikleri çarpıcı unsurlar sınıflandırılmıştır. Araştırma bulguları betimsel analizlerle de desteklenerek literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim Programları, Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi, Eğitim Felsefesi, Alternatif Eğitim Yaklaşımları.

Kuzey Makedonya’da Anadili Olarak Türkçenin Öğretimi Ve Sorunları Üzerine

Assoc. Prof. Osman EMİN

Aziz Kiril ve Metodiy University, *osman_emin@hotmail.com*

Teknolojinin durmadan geliştiği bir dünyada insanlar, birbirleriyle rahat ve hızlı bir şekilde iletişim sağlayabilmelerini, eğitime borçludurlar. Bunun için toplumlar, bireylerine daha iyi bir hayat tarzı sağlamak için, eğitim sistemlerini diğer ülkelerin eğitim sistemleriyle karşılaştırarak sürekli geliştirmek istenmektedir. Her ülke, toplumun çağdaş gelişimlere uyabilmesi için eğitim sistemini geliştirmek zorundadır. Bu gelişim için eğitim politikasını tahlil etmek ve eğitime yönelik yaklaşımları geliştirmek durumundadır. Bunun içinde diğer ülkelerin eğitim sistemleri ile karşılaştırma yapılmadan önce ülkemizde Türkçe eğitim sisteminin gelişimini irdelemek amaçlanmaktadır. Bu bakımdan Türkçe eğitim programlarını ve sistemini karşılaştırmayı uygun görerek amacım eğitim programları arasındaki benzerlikleri, farklılıkları ortaya koymak, sistemi etkileyen faktörlere ulaşmaktadır. Makedonya Cumhuriyeti’nde Türkçe Eğitimin gelişimi açısından 1945 yılından günümüze nasıl bir gelişim gösterdiği Türkçe eğitimin gelişimi ve ilerlemesi için çok önemlidir. Bir ülkenin, başka bir ülkenin eğitim ve öğretim sistemini incelemesi, kendi öğretim programında olmayan ama olması gereken özellikleri tespit etmesi ve bu tespitler ışığında programlarına yön vererek onları iyileştirip geliştirmesi açısından önemlidir. Araştırmanın verileri yazılı kaynaklarda bulunduğu için, tarihsel yöntem kullanılmış, alt problemlere ilişkin veriler yorumlanarak betimlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kuzey Makedonya, Anadil, Türkçe, Öğretim.

Makedonya Cumhuriyeti'nin 2018-2025 Eğitim Stratejisi ve Eylem Planı Çerçevesinin Başat Özel Eğitim Olmak Üzere İncelenmesi

Asst. Prof. Çiğdem Nilüfer UMAR

Çanakkale Onsekiz Mart University, *nildemsu@gmail.com*

Makedonya Cumhuriyeti, son 15 yılda göreceli olarak istikrarlı bir gelişme kaydeden 2,022,547 nüfuslu bir kıta ülkesidir. 2000 yılında düşük-orta ekonominin statüsünden, orta-yüksek bir ekonomi statüsüne ulaşmıştır. Ülke, 188 ülke arasında 2016 yılında insani gelişimi yüksek ülke ifadesiyle 82. sırada yer almıştır. 2025 yılına kadar olan dönemde Makedonya Cumhuriyeti'ndeki kurumların eğitim alanındaki faaliyetlerinin temelini oluşturmak üzere Milli Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından kurulan ve iki ulusal koordinatör tarafından koordine edilen altı çalışma grubunda bünyesinde Makedonya Cumhuriyeti'nin 2018-2025 Eğitim Stratejisi ve Eylem Planı Çerçevesi oluşturulmuştur. Stratejinin hazırlanması sırasında, Makedonya Cumhuriyeti'nde birçok uzman, öğretmen ve profesör, kamu kurumları temsilcileri, STK'lar ve insan kaynakları ve eğitim politikaları geliştirmekle ilgilenen diğer kişiler tarafından destek sağlanmıştır. Stratejinin çalışmaları, çeşitli aşamalarda toplantılar, tartışmalar ve konferanslar yoluyla yürütülen istişare ve katılım süreci ile Avrupa Birliği'nden mali ve teknik destek alınarak geliştirilmiştir. 2018-2025 yılları arasında Makedonya Cumhuriyeti Eğitim Stratejisi, Eğitim sistemindeki koşullardan başlayarak ve belirlenen önceliklere göre bunları kademeli olarak iyileştirmeyi amaçlamaktadır. Makedonya Cumhuriyeti Eğitim Stratejisinde; özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için eğitim altyapısının, müfredatın ve programın ve ders kitaplarının iyileştirilmesi ve uyarlanması; bu gruplardan gelen öğrencilerle çalışan öğretmenlerin ve profesyonel hizmetlerin yeterliliklerinin sağlanması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Makedonya, Eğitim, Eylem Planı, 2018-2025.

Investigation of Teachers' Beliefs To The Concept of Creativity: Turkey, United States and Indian

Asst. Prof. Çiğdem Nilüfer UMAR

Çanakkale Onsekiz Mart University, *nildemsu@gmail.com*

The aim of the present study was to investigate teachers' beliefs about creativity in Turkey, USA and Indian schools. Understanding teacher beliefs regarding creativity begins by exploring implicit beliefs in the general population. What are the implicit beliefs of creativity held specifically by schoolteachers, and are teachers equipped with the specific knowledge and skills necessary to introduce, successfully, creativity into their classrooms? Will the 21st century push for creativity in the classroom fall on fertile ground, or will it be frustrated by factors that could, if properly understood, be addressed as part of teacher education and in-service training? A total of 160 teachers from 3 countries were recruited for the present study. Participants completed the questionnaire online, and participation was voluntary. Participants completed the 32-item questionnaire covering some aspects of beliefs regarding creativity was presented to the respondents as a set of six-point Likert scales. It was determined that teachers' beliefs about creativity differ according to their country and some demographical characteristics. This research has been studied as an example for future large sample intercultural research. It is suggested from the distributions of the data that many teachers still retain some uncertainty about the nature and definition of creativity, and hold implicit views that, if not blocking creativity in the classroom, impede efforts to develop this vital 21st century skill. The findings suggest that the greatest opportunity for correcting misconceptions of creativity, and speeding its appearance as a core part of school education, will be for education authorities and schools to develop the creativity of individual teachers through practical training and development. It was determined that teachers' beliefs about creativity differ according to their country and some demographical characteristics.

Key Words: Teachers' Beliefs, Creativity, Turkey, United States, Indian.

Lise Öğrencilerinin Gençliğin Değer Krizine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Prof. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM

İstanbul Medeniyet University, halil.saglam@medeniyet.edu.tr

Bu araştırma, lise öğrencilerinin gençliğin değer krizine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılında Kocaeli ilinde öğrenim gören 11'i (%73) kadın, 4'ü (%27) erkek olmak üzere toplam 15 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma, maksimum örnekleme yöntemiyle seçilen farklı sınıf, başarı ve sosyoekonomik düzeylerdeki lise öğrencileriyle nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kapsamında yürütülmüştür. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin yaş ortalaması 16.4'tür. Görüşme formundaki soruların kapsam geçerliği için alanla ilgili üç uzmanın görüşüne başvurulmuş ve gelen öneriler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ayrıca, görüşme formundaki soruların anlaşılabilirliğini 3 lise öğrencisi ile görüşülerek kontrol edilmiş ve forma son şekli verilmiştir. Öğrencilerden elde edilen veriler içerik analizi yöntemine tabi tutularak çözümlenmiştir. Araştırmada gençliğin değer krizinde olduğu yönündeki görüşe öğrencilerin %33'ü orta düzeyde, %67'si tam olarak katıldıkları, hiç düzeyinde ise katılımın olmadığı; gençliğin değer krizinde ebeveynlerin çocuk yetiştirmedeki yanlış tutumlarının, teknolojinin ve küreselleşmenin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Değer, Değer Krizi, Gençlik.

Türkiye Yükseköğrenimindeki Gelişmeler: Gazi Üniversitesi Örneği

Prof. Dr. Çiğdem GÜLDÜR
Gazi University, cguldur@gazi.edu.tr

Prof. Dr. Yaşar AYDEMİR
Gazi University, yaydemir@gazi.edu.tr

Yükseköğrenim sektöründeki yoğun rekabet, yükseköğretimin uluslararasılaşması ve eğitimin pazarlanabilir bir hizmet olarak sınıflandırılması, çeşitli kamu ve özel yükseköğrenim kurumlarının yönetiminin, öğrencilerin genel olarak algılanan hizmet kalitesini değerlendirmede daha fazla dikkat göstermesini sağlamıştır. Yükseköğretim kalitesini etkileyen en önemli unsurlardan birisi eğitim müfredatının kalitesidir. Eğitim müfredatı genel anlamıyla program geliştirme, uygulama ve değerlendirme için ortam oluşturan planlama stratejisidir. Müfredatın değerlendirme süreci, etkili bir program geliştirmek ve sürdürmek için kilit bileşendir. Bazı kurumlar bunu sadece akreditasyon standartlarına uygun olmak için yaparlar. Aslında müfredatın gözden geçirilmesi ve güncellenmesi, yükseköğretim kurumlarının sürdürmesi gereken sürekli kalite iyileştirme girişimidir. Bu girişim, Avrupa'daki yükseköğretim sistemlerinin (Bologna Süreci) kalitesini artırmak amacı ile tetiklenmektedir. Müfredatın güncellenmesi; öğretim stratejileri, ders içeriği, değerlendirme yöntemleri ve paydaşlar arasında beklenen program çıktıları ile ilgili iletişimi ve işbirliğini artırmaktadır. Bu bilgiler ışığında hazırlanan çalışmada, Türkiye'de Yükseköğretim kurumları hakkında yapılan çalışmalara yer verilmiş ve Gazi Üniversitesi'nin güncel akademik ortamda daha etkili mesleki eğitim sağlamak için yürüttüğü müfredat güncelleme sürecine genel bir bakış sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Gazi Üniversitesi, Kalite, Müfredat, Yükseköğretim.

6. Sınıf Türkçe Çalışma Kitaplarındaki Etkinliklerin İçerik Düzenleme Yaklaşımlarına Göre İncelenmesi

Seda ŞEKER

Van Yüzüncü Yıl University, *sedaseker05@gmail.com*

Assoc. Prof. Ömer ÇİFTÇİ

Van Yüzüncü Yıl University, *omer041967@gmail.com*

Eğitim ve öğretimde içerik, hedefler doğrultusunda seçilen olgu ve kavramların sistematik bağlarla oluşturduğu bilgiler bütünüdür. İçerik, öğrencinin kazanacağı bilişsel özellikler bakımından oldukça önemlidir. Öğrencinin, hiç kavrayamadığı ve okuduğunda hiçbir anlam veremediği etkinlikleri uygulamaya çalışırken başarılı olması beklenemez. Öncelikle hedeflerle içeriğin tutarlı olması ve aynı zamanda uygulanabilir olması gerekir.

Bir programın içerik boyutunda belirlenen amaçlara ulaşmak için “Ne öğretilim?” sorusuna yanıt aranır. Bu bağlamda bu çalışmada, ne öğretilmesi gerektiğinden yola çıkılmıştır. Öğrencilere öğretilmek istenen içeriğin en doğru şekilde kavratılabilmesi için çeşitli içerik düzenleme yaklaşımlarından yararlanılmaktadır. Bu bağlamda, Türkçe derslerinin en önemli ve hatta tek kaynağı olan Türkçe Ders Kitaplarında içerik düzenlemenin yer alması, istenilen hedeflere ulaşabilmek açısından çok önemlidir.

6. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin içerik düzenleme yaklaşımlarına uygunluğunu ortaya koyabilmek amacıyla yapılan araştırmada öncelikle Türkçe Ders Kitabında yer alan etkinliklerin hangi bilişsel düzeye ait olduğu tespit edilmiştir. Daha sonra bu etkinliklerin hangi içerik düzenleme yaklaşımına uygun olduğu açıklanmıştır.

Çalışmada elde edilen bulgulardan hareketle şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Türkçe Ders Kitabında yer alan etkinlikler birçok bilişsel alana hitap etmektedir. Ancak içerik düzenleme yaklaşımlarına uygunluk olarak yetersiz kalmaktadır.

2. Yapılan incelemede içerik ile hedeflerin uygun olduğu; ancak içeriklerin beceri olarak kazandırılmasında düzenleme yaklaşımlarının yeterli derecede uygulanmadığı tespit edilmiştir.

3. İncelenen kitaplarda içerik düzenleme yaklaşımlarının tümünün kullanılmadığı sadece sarmal ve doğrusal programlama yaklaşımları kullanılarak konuların işlendiği görülmüştür.

4. Türkçe Ders Kitabı için içerik seçilirken içerik temelli eğitim yaklaşımlarının uygulandığı dikkat çekmektedir. Bu stratejilerden sadece birkaçının kullanılması önemli bir sorun olarak dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: İçerik Düzenleme, Ders Kitabı, Etkinlik.

Müzik ve Disleksi

Asst. Prof. Seda ALTUNBAŞ YAVUZ

Erzincan Binali Yıldırım University, seda_a85@hotmail.com

Beyza Nur AKTAŞ

Erzincan Binali Yıldırım University

Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin okuma ve okuduğunu anlama düzeylerini iyileştirmek için birçok yöntem uygulanmaktadır. Bu yöntemlerden biri de müzik eğitimidir. Alan yazın incelendiğinde müzik eğitimi alan çocukların kelime kod çözme, kelime tanıma, okuduğunu anlama ve kendini ifade etme becerilerinin iyi düzeyde olduğu görülmektedir. Bu bağlamda çalışmada sol hemisferdeki kod çözme, kelime tanıma, okuduğunu anlama ve kendini ifade etme alanlarını uyaran temel müzik eğitimi kapsamında yer alan eser okuma çalışmaları ile akıcı okuma teknikleriyle benzerlik göstermektedir. Öğrencinin baskın olan müziksel zekası dikkate alınarak hazırlanan bu çalışma öğrenciyi okumaya karşı motive ettiğinden bireyselleştirilmiş eğitim programıyla uyumludur. Bu çalışmada müziksel zekası baskın olan disleksik öğrencilerin okuma düzeylerinin geliştirilmesinde temel müzik eğitimi kapsamında yer alan ses, ritim ve eser okuma çalışmalarının kullanılması amaçlanmıştır. Çalışma, nitel araştırma yöntemi kapsamında bir durum çalışmasıdır. Çalışma deseni olarak bütüncül tek durum deseni uygulanmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yönteminin kullanıldığı çalışmada okuma güçlüğü yaşayan üç öğrenci belirlenip, Yanlış Analizi Envanteri uygulanarak öğrencilerin okuma ve anlama düzeyi tespit edilmiştir. Daha sonra bu öğrencilere TIMI Çoklu Zeka Envanteri uygulanarak, müziksel zekası baskın olan ve 3.sınıfta öğrenim gören bir öğrenci seçilmiştir. Devam etmekte olan ve sekiz haftayı kapsayacak olan çalışmanın toplam 24 ders saatinde tamamlanması planlanmaktadır. Eğitim sonunda Yanlış Analizi Envanteri tekrar uygulanarak disleksik öğrencinin okuma ve anlama düzeyinde artış olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okuma Güçlüğü, Müziksel Zeka, TIMI Çoklu Zeka Envanteri.

Examining the Activities in Science Textbooks in terms of both *Teaching* and *Measurement Assessment* Methods and Techniques

Prof. Dr. Yılmaz ÇAKICI

Tekirdağ Namık Kemal University, ycakici@nku.edu.tr

M. A. Nadir Bengü GÜDER

Trakya University

Abstract: Textbooks are the main sources of the teaching-learning process in schools. In this context, the aim of this study is to examine the activities in the 4th grade science textbooks in terms of both “teaching” and “measurement assessment” methods and techniques. This research is a descriptive study. For 2017-2018 academic year, elementary 4th grade science textbook prepared by the Ministry of National Education was analysed by using document analysis method. The findings about “teaching” and “measurement assessment” methods and techniques were shown on the tables according to the subjects and distribution in the units. It is remarkable that experimentation, question-answer, discussion and demonstration methods are used in the activities in general. It was also found that the measurement and evaluation techniques frequently used in the activities are performance evaluation and observation techniques. It is necessary to diversify the teaching methods and techniques in order to increase the effectiveness of science teaching and to help students develop with critical, creative thinking skills.

Key Words: Textbooks, Teaching, Measurement, Assessment.

5. ULUSLARARASI FELSEFE, DAVRANIŞ VE SAĞLIK BİLİMLERİ SEMPOZYUMU

Hasta ve Çalışan Güvenliğinde Risk Yönetimi

Lec. Ayşe ERCAN

Çağ University, ayseercan@cag.edu.tr

Çalışma ortamları yapılan işin niteliğine göre çeşitli riskler içermektedir. Sağlık kuruluşları da yapılan işin doğası gereği, içerisinde çok farklı riskler barındırmaktadır. Enfeksiyon riski, kesici delici alet yaralanmaları, kimyasal ve radyoaktif maddeler ile maruziyet, elektrikli aletlerin sürekli kullanımı, kas iskelet sistemi yaralanmalarına neden olabilecek işlerin varlığı gibi çeşitli riskler bir arada bulunmaktadır. Bundan dolayı, hasta ve çalışanlara yönelik güvenlik önlemlerinin alınması büyük önem arz etmektedir. Sağlık Bakanlığı Sağlıkta Kalite Standartları kriterlerinin önemli bir parçasını oluşturan risk değerlendirmesi, hasta ve çalışan güvenliğinin sağlanmasında ciddi bir paya sahiptir.

Bu çalışmanın amacı, hasta ve çalışan güvenliğinde iyileşmelerin yaşanması ve beraberinde de hizmet kalitesinin artması amacıyla, uygun bir şekilde planlanan risk analizi sonucunda, tespit edilen risklerin ortadan kaldırmasının önemini vurgulamaktır. Bu bağlamda, risk analizi sonuçlarına göre yapılması gerekenleri uygulama hususunda, çalışanlara ve yönetime önemli görevler düşmektedir.

Ülkemizde son yıllarda, iş sağlığı ve güvenliği çalışmaları etkinliğinin arttığı fakat istenilen düzeye henüz gelineemediği gözlenmektedir. Hedeflenen düzeye ulaşabilmek için, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemlerinin temel yapısını oluşturan risk değerlendirmesinin önemine ve bu yönde daha fazla bilimsel araştırmalar yapılması gerekliliğine dikkat çekilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hasta, İş sağlığı, Risk, Çalışan.

Affiliative Memory of Cyprus Conflict: The Museum of Barbarism

Lec. Anjelika ŞİMŞEK

Çağ University, anjelikasimsek@cağ.edu.tr

Traumatic historical events such war, genocide and other mass traumas is very important topics not only for history but also for memory studies. The aim of this paper is to explore the issue of traumatic memory transmission, by considering that after private – familial- transmission it moves to public – affiliative transmission. Any group or society exposed to traumatic event would pass it to other generations.

This affiliative transgenerational trauma transmission occurs via a range of memory narratives: music, literature and homologous art flows, also monumental and via museums. The museums become invigorative social institution pledged for altering contemporary memory into institutional commemorative practices. In this paper ‘The Museum of Barbarism’, which located in Lefkosa (North Cyprus) is discussed as a memorial of atrocity of 1963-1974 Cyprus conflict. As living memories of Cyprus Conflict die out of generation that witnessed the event, museums make memory of traumatic past meaningful and memorable for those who have been born after.

Key words: North Cyprus, Trauma Transmission, Commemoration, Cultural Trauma, Museum.

Sporcuların Sportif İmgeleme Düzeylerinin İncelenmesi

Lec. Esra Bayrak AYAŞ

Adıyaman University, esrabayrak86@gmail.com

Assoc. Prof. Eyyüp NACAR

Adıyaman University, enacar@firat.edu.tr

Günümüzde fiziksel çalışmaların yanı sıra zihinsel çalışmaların da önemli olduğu kabul edilen bir olgudur. İmgelemenin başarıyı etkilemesinden dolayı spor psikolojisi bu durumdan faydalanılarak araştırma konuları arasına imgelemeyi almış ve spor psikolojisinin en önemli araştırma alanlarından biri olmuştur.

Bazı araştırmalarla sporcuların özellikle ergenlik döneminde motor beceri gelişimlerini olumlu derecede etkileyen sportif performansın daha üst seviyelere nasıl taşınacağı konusunda çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Ancak bu konuda sporculara destek olurken onların yaş aralık düzeyleri göz önünde bulundurulmalı ki spor yaşantıları için performansı arttırmanın yanı sıra zihinsel becerilerin kontrolü, geliştirilmesi ve çeşitlenmesi açısından imgeleme çalışmaları önem arz etmektedir. Bu nedenden dolayı Sporcuların Sportif İmgeleme Düzeylerinin İncelenmesi çalışmamızın amacını oluşturmaktadır.

Araştırmanın evrenini; Elazığ ilinde profesyonel alanda faaliyet gösteren kadın sporcular oluştururken örneklemini ise, takım ve bireysel spor branşı ile ilgilenen kadın sporcular oluşturmaktadır. Araştırmada sonuçlarını elde etmek için iki bölümden oluşan anket kullanılmıştır. Anketin birinci bölümünde öğrencilerin kişisel bilgilerine yönelik 4 soru, ikinci bölümde ise sporcuların imgeleme düzeylerini belirleyebilmek için Hall ve arkadaşları (1998) tarafından spora özgü olarak geliştirilen, Vurgun ve Dorak (2010) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılmış olan 30 soruluk Sporda İmgeleme Envanteri kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde spss programı kullanılmış ve 0,05 anlamlılık düzeyi seçilmiştir.

Araştırmaya katılan sporcuların öncelikle demografik bilgileri hesaplanmıştır. Daha sonra genel olarak imgeleme ve alt boyutlarının toplam puanları hesaplanarak bu puanlarla yaş, eğitim durumu ve spor yapma yılı değişkenleri ile aralarındaki farkı belirleyebilmek için uygun testler yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda araştırmaya toplamda 198 sporcu katılmıştır. Sporcuların genel olarak imgeleme düzeylerinin yüksek olduğunu sonucuna varılmıştır. Ayrıca sporcuların yaş ve eğitim düzeyleri ile ölçek toplam puanları arasında anlamlı farklılığa rastlanırken, spor yapma yılı ve spor türü (takım sporları, bireysel sporlar) arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Bu farklılığın hangi guruplar lehine olduğuna baktığımızda yaşı küçük olan sporcuların yaşı büyük olan sporculara ve eğitim durumu ilköğretim ve lise olan sporcuların üniversite eğitimi alan sporculara oranla imgeleme düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İmgeleme, Spor, Sporcu.

Sosyal Olarak Kötücül Kişilik Özellikleri: Narsizm, Makyavelizm ve Psikopati

Asst. Prof. Zeynep SET
Namık Kemal University, zset@nku.edu.tr

Kişilik kavramı, bireyin kendine özgü olan ve ötekilerden ayırt edilmesini sağlayan uyum özelliklerini içerir. Kişilik; doğum öncesi, doğum sonrası ve çocukluk çağındaki fiziksel, ruhsal koşullar ve olgunlaşma, öğrenme, toplumsallaşma ile biçimlenir. İnsan kişiliğinin işlevselliğini analiz eden çalışmalar kişilik özelliklerinin insanların sosyal durumlara uyum sağlamak zorunda kalması ile ortaya çıktığını ve insanların kişisel özelliklerinin toplumda statü kazanma, toplum içindeki konumlarını güvence altına alma ve diğer insanlar ile arkadaşlık kurabilme amacı için bir araç olduğunu iddia etmektedir (Buss, 1991: 460). Bazı bireyler, bu amaçlarına ulaşmacı ve vicdanlı olma gibi sosyal açıdan da olumlu özelliklerini kullanarak ulaşıırken, diğerleri daha kendi çıkarları doğrultusunda gerekirse sosyal açıdan olumsuz özellikleri kullanarak ulaşmaktadır (Jonason ve Webster, 2010: 430). Makyavelist kişilik özelliğine sahip bireyler, diğer bireylerin naif kişilik özelliğine sahip olduğunu düşünmekte ve dolayısıyla diğer bireyleri manipüle etmede bir sakınca görmemektedirler. Narsist kişilik özelliğine sahip bireyler ise kendi ruhsal ve bedensel kimliklerine aşırı derecede hayranlık duymakta, kendilerini çok fazla beğenmekte, empati yeteneğinden yoksun ve dikkat çekmeye meyilli bireylerdir. Psikopati kişilik özelliğinde olan bireyler ise toplumsal normları göz ardı ederek, anti-sosyal davranışlar sergileme eğilimindedirler. Paulhus ve Williams bu üç negatif kişilik özelliğini “karanlık üçlü” olarak tanımlamaktadır. Bu her üç kişilik özelliğinin de içinde kişilerarası davranışları doğrudan etkileyen kötü niyet barındırmakta olduğu iddia edilmektedir (Paulhus ve Williams, 2002: 560).

Anahtar Kelimeler: Narsizm, Makyavelizm, Psikopati, Kişilik, Uyum.

İbn Haldûn'un Eğitim Felsefesinde Üç Mesele

Asst. Prof. Murat ERTEN

Muğla Sıtkı Koçman University, muraterten1@gmail.com

Medeniyet, insanî toplumsal yaşamın bir ürünü ve kültürün bir uzantısıdır, her medeniyet kendi insan tipini oluşturur. Toplumsal yaşamın bir uzantısı olarak kazanılan alışkanlıklar insanın ikinci doğasını oluşturur. İnsan başlangıçta doğası gereği cahildir, yaşamda edindiği yeni alışkanlıklar onu eğitir ve giderek insanın fıtratı biçimini alır. İbn Haldûn'un medeniyet tasarısının temel iki formundan hadâret de kendi insan tipini eğitimle inşa eder.

İbn Haldûn'un eğitim felsefesinde temel üç mesele göze çarpar. Bunlar eğitimin hadarî umrana has bir ilim olması, ilim ve sanat eğitimde tekrar metodu ve çocuk eğitiminde üçlü yöntem meseleleridir.

Ona göre bir ilimde uzmanlaşmak, onun ilkelerini, kaidelerini, detaylarını ve problemlerini kavramakla mümkündür ve bir medeniyetin ortaya çıkıp yükselmesini sağlayan ilim ve sanatlar ancak hadâretin olduğu yerde kökleşip serpilir. Bu anlamda eğitimle medeniyet arasında yakın bir ilgi vardır ve eğitim hadarî umran veya şehirli yaşamın bir ürünü ve gereğidir. Eğitimin derinleşip geliştiği felsefe, mantık, pozitif ilimler ve ticaret, iktisat, marangozluk, terzilik ve mimarlık vs. gibi ilim ve sanat alanlarının birçoğu bedevî umranda kendisi bakımından zarurî değilken, bir kısmı ise kemalî seviyeye yükselmeksizin yer bulur.

İlim ve sanatta eğitimi tümel bir yaklaşımla ele alan düşünür tek tek sanat ve ilim konularından ziyade genel olarak eğitim yöntemine eğilir. Dolayısıyla ticaretle kimya, felsefeyle Kur'an eğitimleri arasında yöntem bakımından bir fark yoktur. İlim ve sanatta olgunlaşmanın yolu bilginin tekrar tekrar işlenmesinden ve böylece beceriyi bir alışkanlığa dönüştürmekten geçer. Eğitim bakımından ilimlerle sanatlar arasında da fark yoktur, ilimler de sanatlar sınıfındadır. Örneğin marangozlukta el alışkanlığının edinilmesi ve ustalaşmak için benzer ürünleri tekrar tekrar üretmek gerekirken, felsefe alanında derinleşmenin yöntemi çokça tartışmaya girip akıl yürütme pratiği yapmaktır.

Çocuk eğitimindeyse psikolojik tarafları öne çıkaran düşünür, eğitimde sertliğe yer vermez ve her çocuğun kapasitesine göre bir eğitime tâbi tutulması gerektiğini belirtir. Her çocuğun anlama kapasitesi bir olmadığından, ona göre dönem boyunca ele alınacak konuların tümü üç farklı seviyede özetlenmeli ve konular üç kez tekrar edilmelidir. Birinci seviye özet birkaç ders sürmeli ve yüzeysel bir yapıda olmalıdır. Bu özet her çocuk tarafından anlaşılacak biçimde yapılandırılmalıdır. Bu seviye ile yetinecek çocuklar olduğundan, birinci seviye özet, aynı zamanda her çocukta bulunması gereken temel eğitim seviyesini de belirlemelidir. İkinci seviye özet konuları biraz derinleştirmeli ve birinci seviye özetten fazlasını almaya kabiliyetli çocuklara yönelik olmalıdır. Son ve en derin özetse uzun süreli ve en yüksek seviye eğitimi içermelidir. Özetlerin seviyesi yükseldikçe katılımcı öğrenci sayısı da doğal olarak azalacaktır. En yüksek eğitim en az sayıda öğrenciye verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hadâret, Tekrar Metodu, Sanat Eğitimi, İlim Eğitimi, Çocuk Eğitimi, Üç Aşamalı Eğitim.

Cemil Meriç'te Düşünce Evreleri

Assoc. Prof. Hüseyin ÖZTÜRK

Kırşehir Ahi Evran University, *huseyinozturk46@gmail.com*

Assoc. Prof. Cengiz ÖZMEN

Kahramanmaraş Sütçü İmam University, *cengizozmen001@hotmail.com*

Cemil Meriç, Cumhuriyet dönemi düşünce adamlarımızın önemli şahsiyetlerinden biridir. Osmanlı Devleti'nin Rumeli topraklarında dünyaya gelmiş, Balkan harbi münasebetiyle ailesiyle birlikte Hatay'a göç etmek zorunda kalmıştır. İçinde bulunduğu ortam gereği yalnız ve dostsuzdur. Görme kabiliyetini erken yaşta kaybetmesine rağmen, çalışkanlığından asla taviz vermeyen tecessüs sahibi bir ferttir. Kendi deyimiyile, hayatını Türk irfanına adayan, münzevi ve mütecessis bir fikir işçisidir.

Bu fikirler, hayatın akışı içerisinde zaman zaman değişmesine rağmen düşünmekten, okumaktan ve yazmaktan hiçbir zaman vazgeçmemiştir. Hatta otuz sekiz yaşında gözlerini kaybetmesine rağmen kendisine okuyucular bularak okumaya, kendini yenilemeye ve düşünmeye ve düşündüklerini yazmaya devam etmiştir.

Bu araştırmada Cemil Meriç'in geçirdiği düşünce evreleri incelenmiştir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden Literatür taraması deseni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre; Cemil Meriç'in düşünce evrelerini şu şekilde ifade etmek mümkündür: 1917-1925: Koyu Müslümanlık devri, 1925-1936: Şoven Milliyetçilik, 1936-1938: Sosyalistlik devri, 1938-1960: Araf devri, 1960-1964: Hint devri, 1964'ten sonra ise Sadece Osmanlıyım dediği anlaşılmaktadır. Cemil Meriç'in içinde bulunduğu cemiyetin ve devletin geçirdiği sosyal çalkantıların bıraktığı izler, kendisinde zaman zaman değişik düşüncelerin oluşmasına zemin hazırlamıştır denilebilir.

Anahtar Kelimeler: Cemil Meriç, Düşünce Evreleri, Doğu, Batı.

MEDULA ve SUT Temelli Medikal Muhasebe ve Faturalandırma

Prof. Dr. Mustafa UÇAR

Biruni University, mustafaucar@biruni.edu.tr

Sağlık hizmetleri; kişilerin sağlıklı kalmalarına, hastalanmaları halinde sağlıklarını kazanmalarına yardımcı olmaktır diye kısaca tanımlanabilir. Türkiye’de sağlık hizmetlerinde belgelendirme ve ödemeler son yıllarda daha sistemli ve tekdüze hale getirilmiş ve tek çatı altında toplanmıştır. Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) ve Medula da bu değişimin önemli bir kısmını oluşturmuştur.

Sağlık Uygulama Tebliğinde (SUT) sağlık yardımları Sosyal Güvenlik Kurumunca (SGK) karşılanan kişilere verilen sağlık hizmetlerinin bedellerinin belirlenmesi ve SGK’ya bildirilmesi düzenlenmiştir. Medikal Muhasebe: Sağlık kuruluşundan hizmet alımı sonucu oluşan maliyetlerin SGK’ya fiyatlandırılmasını, fatura edilmesini, faturaların takibini, tahsilini sistematik olarak takip eden muhasebe departmanının gerçekleştirdiği işlemler olarak tanımlanabilir. Özel Sağlık Kurumları ve Hastanelere (ÖSHS) gelen hastaların SGK’ya fiyatlandırılması, fatura edilmesi, faturaların takibi esnasında yapılacak hatalara SGK’ca yüksek tutarlarda ceza kesilmektedir. ÖSHS’ye fatura edilen bu cezalar, ÖSHS’ye hem maddi anlamda ciddi zarar vermektedir hem de toplum nezdinde kurum imajını zedelemektedir. Bu nedenle ÖSHS’ler bu ve benzeri cezalara maruz kalmamak için medikal muhasebe departmanına daha fazla önem vermekte ve burada çalışacak personeli özenle seçmeye dikkat etmektedir.

Türkiye’de Medikal muhasebenin temelinde Medula vardır. Medikal Ulak (Medikal+Ulak), yani sağlık ağı anlamına gelen MEDULA Genel Sağlık Sigortası (GSS) ile sağlık tesisleri arasında, sağlık tesislerinin iç süreçlerine müdahale etmeksizin fatura bilgisini elektronik olarak toplamak ve hizmetlerin ödenmesini gerçekleştirmek için oluşturulmuş bütünsel sistemdir. Medulada, sağlık tesislerince işletilecek üç ana, bir yan süreç bulunmaktadır. Ana süreçler: Hasta Kabul Süreci, Hizmet Kayıt Süreci, Fatura Kayıt Sürecidir. Yan süreçler; Rapor Bilgisi Kayıt, Yardımcı Servislerdir. SGK ile protokollü/sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularına, sundukları sağlık hizmetlerine ilişkin bedellerin ödenebilmesi için Kurum mevzuatı gereği istenilen bilgilerin belirlenen istisnalar hariç olmak üzere MEDULA sistemine girilmesi zorunludur.

Biz bu çalışmamızda SUT ve Medulanın içerdikleri yenilikleri ve özellikle faturalandırma konusunda yapılması ve dikkat edilmesi gereken konuları ele alacağız. Hastaneler, eczaneler, optisyenlik işletmeleri açısından konuyu değerlendirip, karşılaşılan sorunlar ve çözüm yollarını tartışacağız.

Anahtar Kelimeler: Medikal Muhasebe, Fatura Kayıt Süreci, Sağlık Uygulama Tebliği (SUT), Hasta Kabul Süreci, Hizmet Kayıt Süreci.

Dini İfadelerin Edim Sözel Açıdan Sınıflandırılması

Asst. Prof. Abdulhan ÜNLÜSOY

İnönü University, *abdulhan.unlusoy@inonu.edu.tr*

Dil dediğimiz fenomen son derece kompleks ve karmaşık bir yapıdır. Dil fenomeninin gündelik alanda birçok kullanım türüne (hukuk dili, estetik dili, şiir dili, bilim dili gibi) şahit olmaktadır. Bunlarda birisi de din dilidir. Din dili, bünyesinde pek çok ifade türünü barındıran birçok dilsel kategori türünün oldukça sık ve bolca kullanıldığı bir alandır. Dolayısıyla dînî önergelerin sınıflandırılması dînî önergeler açısından zorunludur. Hayatî bir öneme sahip bu işte öncelikle yapılması gereken şudur: Dînî önergelerle gündelik dile ait diğer önergeler arasında bir ayırım yapmak. Dahası bu ayırım yapıldıktan sonra da bu iki türün birbiriyle karıştırılmaması gerekir. Meseleye dînî önergeler açısından yaklaşıldığında bu tür önergelerin diğer tür önergelerden referans bakımından farklı oldukları görülür. Dolayısıyla dînî ifadelerin bu durumun bilincinde olarak kendi söylem türleri içinde ele alınıp incelenmesi gerekir. Böyle yapıldığında dînî ifadeler, mantık kuralları ve gramer kurallarının katı bir şekilde işletilmesinden bağımsız bir şekilde ele alınacaktır. Dilin edimsel kullanımı, söz edimleri teorisinin kabul etmiş olduğu dil anlayışının bir uzantısı olarak dilsel ifadelerin kullanım merkezli incelenmesinin önünü açar. Dînî ifadeler, dilsel ifadeler olmaklık bakımından acaba edimsözel açıdan ele alınabilir mi? Dînî ifadeler edimsözel açıdan ele alınabilirse eğer dilin edimsözel sınıflandırmasında hangi kategoriye girer? Bu ve buna benzer sorulara verilecek cevaplar, bu çalışmanın konusunu oluşturur.

Anahtar Kelimeler: Din Felsefesi, Din Dili, Söz Edimleri.

Migration and Xenophobia in Modern World – Endeavour to Clarify from Psychoanalytical Perspective

Lec. Anjelika ŞİMŞEK

Çağ University, anjelikasimsek@cağ.edu.tr

In the modern world with increased mobility opportunities and unstable political and social situations over the world, migration becomes an important issue for different branches of science. As migration increases relationship among ‘newcomers’ and ‘locals’ changes over time. Our world is fallen in the center of obstreperous xenophobia stream. As a result of this the understanding the ground and dynamics of xenophobia become significant. Refugees/migrants became a ‘chosen foreign’ at the political and social scene of the world. They become as an embodiment of danger. They are seen as a trauma carrier, and this could be explained with a metaphor: yesterday’s victim may be the perpetrator of tomorrow. In this paper it is discussed how the things come to that stage: how the people that lost their homes, chase for serenity and new opportunities, how people under the harrow become terrible and destructive other. On a large scale, it looks like at nowadays migrants symbolize the confrontation with *Uncanny* – the being that we are not familiar with nevertheless the one we know, which human qualities are heavily reduced or completely denied.

Key Words: Migration, Xenophobia, Modern World.

Hemşirelikte Uzmanlaşma ve Branşlaşma

Lec. Ayşe ERCAN

Çağ University, ayseercan@cag.edu.tr

Gelişmiş meslek statüsüne ulaşmak için, meslekle ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip, belirlenmiş olan meslek tanımının gerekliliğini yerine getiren ve alanında uzmanlaşmış meslek üyelerine gereksinim vardır. Bu mesleki süreçte hemşirelik ele alındığında, lisans eğitimleri sonrası, lisansüstü ve doktora eğitimlerini tamamlayarak uzman hemşire unvanına sahip olmalarına rağmen, uzmanlık alanlarına göre istihdam sağlanmaması, meslekte uzmanlaşmalarına engel olmaktadır. Ayrıca, sağlık kuruluşlarının birçok farklı biriminde (acil servis, ameliyathane, dahili ve cerrahi klinikler, yeni doğan, aile sağlığı merkezi vb.) uzun yıllar çalışmalarına rağmen, bu birimlerden herhangi bir uzmanlık unvanı almamaktadırlar. Halbuki, alanlarında branşlaşan hemşireler daha nitelikli ve profesyonel bir biçimde rollerini yerine getirmektedir. Bundan dolayı bu çalışma, hemşirelikte branşlaşma ve uzmanlaşmanın önemini ve gerekliliğini vurgulamak amacıyla planlanmıştır. Bu bağlamda, ülkemizde de hemşirelik alanında uzmanlaşmaya yön verilmesi ve eğitim müfredatlarında gerekli düzenlemelerin yapılması için daha çok araştırma ve yayın yapılmasına gereksinim vardır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Uzmanlaşma, İstihdam, Profesyonel.

Relationship Between SNS Usage and Envy Among Turkish University Students

Assoc. Prof. Gözde YILMAZ

Marmara University, gozde.yilmaz@marmara.edu.tr

Asst. Prof. Emel YILMAZ

Marmara University

Social network sites (SNS) can trigger upward social comparisons by exposing individuals to information about others' achievements, possessions, and positive experiences. These upward social comparisons frequently elicit envy among the users of SNS. Envy as a strong unpleasant emotion includes the desire what others have and has important consequences on well-being and interpersonal relations. University students are thought to be more prone to envious feeling generated by the consumption of social information on SNS because of their regular and heavy usage of SNS. Relationship between SNS use and envy deserve more academic attention in Turkey. This study tries to investigate the relationship between Facebook usage intensity and envy among Turkish university students. Reflections of Facebook envy to interpersonal relations will be discussed.

Key Words: Social Network Sites, Envy, Facebook Envy.

Algılanan Sosyal Kaytarma Davranışı ve Kurumdan Kaynaklanan Sebepler

Asst. Prof. Emel YILMAZ

Marmara University, emelyilmaz@marmara.edu.tr

Genel kanı, bireylerin üstlendikleri görevleri başkalarıyla bir araya gelerek daha etkili ve başarılı sonlandırdıkları ve daha üretken oldukları yönündedir. Bu bakış açısına göre, başkalarıyla çalışmak hem bireyin çalışma potansiyelini artırır hem de bireyi çalışmaya daha fazla teşvik eder. Ancak, yapılan bazı araştırmalar, bireylerin başkalarıyla çalıştıklarında, daha az çaba sarf ettiklerini de ortaya koymuştur. Bu nedenle bir grubun içinde yer almanın ve başkalarıyla çalışmanın her zaman bireyler açısından teşvik edici bir unsur olup olmadığı tartışma konusudur.

İlk olarak Ringelmann, yapılan bir işte görev alan kişi sayısı arttıkça performansta azalma olduğunu gözlemlemiştir. Sadece iş hayatında değil her tür grupta görülebilen bu olgu “sosyal kaytarma” olarak tanımlanmıştır. Buna göre bireyler, bir grup içinde hareket ettiklerinde kimlik belirsizliği yaşadıklarından, yapabileceklerinin en azını yapmaya başlarlar. Oysa bireysel çalıştıklarında daha fazla çaba gösterirler. Performansın bireysel olarak değerlendirilmediği zamanlarda ortaya çıkan bu olumsuz davranış, grup içinde bireyin fark edilmeme durumudur. Bu durumda birey, dâhil olduğu gruba azalan oranda katkıda bulunur ve performansını düşük düzeyde tutar. Diğer çalışanlar da birbirlerinin davranışlarını gözlemleyerek, sosyal karşılaştırma etkisiyle kendi davranışlarını biçimlendirirler. Bu bağlamda grup içinde arkadaşının sosyal kaytarma yaptığını algılayan diğer çalışanlarda da kaytarma eğilimi artar. Bu nedenle sosyal kaytarma davranışı çalışma ortamında bireylerin sergilediği kötü performansı açıklayan önemli bir kavramdır.

Bu çalışmada, işyerinde “sosyal kaytarma”nın nedenleri, sonuçları ve özellikle sosyal kaytarma davranışının kuruma bağlı sebepleri ele alınmıştır. Daha sonra akademik ortamda sosyal kaytarma davranışını kolaylaştıran kurumsal sebepleri anlamak için bir alan çalışması yapılarak, işyerindeki sosyal kaytarma davranışlarını azaltmak ve yönetmek için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Kaytarma, Sosyal Etki Teorisi, Sosyal Karşılaştırma Etkisi.

Kraliçe Arı Sendromu ve Hemşirelik Mesleği

Lec. Melike BAŞ

Selçuk University, melikebas@selcuk.edu.tr

Giriş: Avrupa komisyonunun, 2018 yılı Türkiye raporunda kadınların %37'sinin iş hayatına katıldığı, üst düzey yönetici pozisyonundaki kadınların 2016 yılında %7,6, 2017 yılında ise, %7,8 olduğu bildirilmektedir. Kadınların yüksek pozisyonda görev alması, liderliğin cinsiyet rolü kullanılarak güçlendirilmesine neden olmaktadır. Kadının toplumsal cinsiyete ilişkin rollerinin bastırılması, cinsiyet kimliklerinin tamamen küçümsenmesi ve erkeklerle aynı liderlik yeteneklerini sergileme çabası ortaya çıkmaktadır. Kadın elindeki bu yeti ile, kendini bulunduğu işletmede yüceltme ve bulunduğu iş yerindeki diğer kadınlara ise zarar verme durumunda olacaktır. Bu durum literatüre, “kraliçe arı sendromu” olarak geçmiştir. İlk tanımı 1970’lerde yapılan “Kraliçe arı” terimi, erkek egemen olan kuruluşlarda başarılı olan yalnız kadınların, diğer kadınların gelişimine yardımcı olmaktan ziyade onları engelleyici şekilde davranma durumu olarak tanımlanmaktadır. Bu terim aynı zamanda kadınların egemen olduğu ortamları da içermektedir. Özellikle sağlık ve hemşirelik alanında da karşımıza çıkmaktadır.

Amaç: Bu çalışma, kraliçe arı sendromunun hemşirelik mesleğine yansımalarını değerlendirmek, mesleğe ilişkin yaşanan problemleri belirlemek ve lider hemşirenin pozisyonunda etkinliğini artırmaya ilişkin öneriler sunmak amacı ile planlanmıştır.

Yöntem: İlgili veri tabanlarından bulunan araştırmalar zaman kısıtlaması yapılmaksızın çalışmaya dahil edilmiştir.

Bulgular: Kraliçe arı sendromunun, kadın ağırlıklı bir sektör olan hemşirelik mesleğinde görülmesi farklı nedenlere bağlıdır. Bu nedenler, daha deneyimsiz bir hemşirenin deneyimli olan hemşirenin yerini alma korkusu, diğerlerinden daha iyi olma isteği, mesleğin uzun süren çalışma saatleri, haksız ücret, iş yükünün fazla olması gibi negatif yönlerini görerek bu mutsuzluğu, daha henüz bu zorluklarla karşılaşmamış olan genç hemşirelere yansıtmazdır. Yapılan bir çalışmada, mesleğe yeni başlamış bir hemşire ile görüşülmüştür. Genç hemşire, kendisinden daha yaşlı olan hemşirelerin, başarılı olmalarını istemediklerini belirtmiştir. Yaşlı hemşirelerin, kendilerine kibar olmayan biçimde davrandıklarını ve yardım etmediklerini söylemiştir.

Sonuç: Sağlık hizmeti veren kurumlarda, yaş ve cinsiyet gibi demografik özelliklerin göz önünde bulundurulduğu girişimcilik ve hizmet içi çalışmalar yapılmalıdır. Bu etkinlikler çalışma yaşamına entegre edilmelidir. Yönetici pozisyonundaki kadın çalışanların diğer kadın çalışanları desteklemesi motivasyonu daha çok artıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Kraliçe Arı Sendromu, Hemşirelik, Kadın İstihdamı.

İbn Haldûn-Darwin Benzerlikler-Farklar

Asst. Prof. Murat ERTEN

Muğla Sıtkı Koçman University, muraterten1@gmail.com

Darwin'in 19. Yüzyıl'da ortaya attığı ve bilim dünyasını derinden etkileyen *Evrin Teorisi*, geriye dönük araştırma ve anlama çabaları sonucunda kökleri itibariyle 14. Yüzyıl İslâm düşünürü İbn Haldûn'a değin uzanır. *Mukaddime*'de evrim düşüncesinin ele alındığı üç farklı bölüm mevcuttur ve bundan hareketle İbn Haldûn, bazı araştırmacılar tarafından Darwin'in habercisi sayılmıştır.

İbn Haldûn'un evrim sistematığı, varlık evreninde hiyerarşik bir biçimde yer alan insan dâhil tüm varlıkların evrimleşmesini içerir. Her varlık kendi var oluş bandının iki ufku arasında yer alır. Cansız varlıklardan/*cemâdât* başlamak suretiyle adım adım bitkilere/*nebâtât*, hayvanlara/*hayevân* ve insanlara doğru yükselen etkileşim süreci, insanın melekler âlemine yükselmesi ile son bulur. Varlıkların değişmesi, başkalaşması ve birbirine dönüşmesi konusunu ele aldığı kimya bölümünde düşünür, bir iksir yardımıyla çeşitli madenlerin altın ve gümüşe dönüşmesini mümkün ve bu türden bir dönüşümü mucize ile bağlantılı olarak olağanüstü değil doğa bilimsel faaliyetlerin bir sonucu olarak görür. Tasavvuf bölümünde insanın riyazetle İlâhî ilhamlar almaya başlamasının imkânını tesis eden düşünüre göre gerek keramet gerekse vahiy ile bağlantılı olarak insanın melekler âlemine geçişi de mümkündür. Evrim bölümünde ise geçmişten günümüze kalan devasa eserlerin nasıl meydana geldiğini sorgulayarak, mümkün iki ihtimalden söz eder. Bunlardan birincisi, eski insanların devasa cüsselere sahip oldukları ve devasa yapıları onların inşa ettiğidir. Oysa bu yaklaşım İbn Haldûn'un tarih tezine aykırıdır. Ona göre su suya, mazi hale ve geçmiş insanlar da bugünkü insanlara benzer. İnsan cüssesi bugün ne ve nasılsa, geçmiş insanların cüsseleri de öyledir. O halde devasa binaların yapılması için gereken şeyler, çok sayıda insanın çok çalışmasından ibarettir.

Darwin'se özel olarak hayvan ve insan türleri üzerine yoğunlaşır, bu iki canlı tür arasında tek yönlü bir etkiden söz eder ve evrim sürecine cansız varlıklarla melekler evrenini dâhil etmez. Her iki düşünür de insanlar âleminin aşağı komşusu olan hayvanlar âleminin en gelişmiş üyesi olarak maymunu görürler. İnsanın maymundan geldiği veya onun evrimleşmiş bir türevi olduğu, Darwin'de daha açık bir biçimde görülür. Darwin'in düşüncesi 19. Yüzyılın tüm derinliğinden, o arada Pozitivizm'den, Hegel ve Kant gibi Modern düşünürlerden, daha da geride Fârâbî, İbn Sînâ ve İbn Haldûn gibi Müslüman düşünürlerden, nominalist Hristiyan düşünceden ve Antik Yunan felsefî geleneğinden beslenir. İbn Haldûn ise *Kur'ân*, hadîs ve bu iki ana kaynağın türevleri olan dînî ve tarihî İslâm kaynaklarından beslenir ve ne İslâm filozoflarına ne de Antik Yunan felsefesine derinlikli bir ilgi göstermez. Bu bildiri, işte bu yönleriyle İbn Haldûn'un evrime ilişkin düşüncelerini ele almayı, Darwin'in bilimsel teorisiyle bir karşılaştırmayı ve benzerlikleri ve farkları üzerinden bir sonuca ulaşmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İbn Haldûn, Darwin, Evrim Teorisi.

Disinformation and Social Media

PhD Cand. Sead DZIGAL

International Balkan University, *sead.dzigal@gmail.com*

The paper will examine the issues of social media and viral communication, and how this affects the spread of the disinformation through online media. The paper will also focus on the rapidly changing mechanisms for filtering information, and in that context will offer contrastive analysis between the information filters in the traditional media and the filters in the age of the digital media. The five-filters communication model of Edward Herman and Noam Chomsky will be contrasted with the most common digital filters of information such as algorithms, crawlers and social networking.

Key Words: Disinformation, Social, Media, Digital, Traditional.

Balkanlar: Birlikte Yaşama Tecrübesi ve Felsefesi

Assoc. Prof. Muharrem HAFIZ

İstanbul University, muharremhafiz@outlook.com

Felsefe kendisiyle diyalog kuracağımız başkaları yoksa hakiki manada gerçekleşebilecek bir faaliyet değildir. Monolog yani “salt kendilik” ile ne felsefe yapılabilir ne de yaşam sürdürülebilir. Felsefe bu manada kişinin, kendini, kendi dışındakiler üzerinden anlama çabasının ve bu çaba sonucunda elde edilen tecrübenin öteki yaşamlarla paylaşılmasıdır. Birlikte yaşama tecrübesinin temelinde de bu çoğulculuk yatar. Bu problem aslında eski çağlardan beri varlığını sürdüren “birlikte yaşama” ya da “bir-arada yaşama tecrübesi” üzerine düşünmemizi gerektirir. Bu yönüyle yeryüzünde, bilhassa Anadolu, Ortadoğu, Mezopotamya gibi bazı bölgeler farklı yaşantı dünyalarını bir araya getirici doğasıyla insan tecrübesine eşsiz örnekler sunmuştur. Hiç kuşkusuz bu topraklardan biri de Balkanlardır.

Felsefenin en temel sorunsalı olarak karşımızda duran ve aslında aynı meseleye işaret eden ilişki şekilleri bulunmaktadır. Bunlar bir ile çok, asıl ile görünen, aynı ile başka, varlık ile oluş ya da ben ile öteki arasındaki ilişki olarak ifade edilebilir. Ben ile öteki arasındaki kategorik ikiliğin aşılmasının koşulu, benin karşısındaki varlığın da bir varoluş tecrübesi taşıyan “öteki ben” olduğunun idrakine dayanır. Bu bakımdan ötekileştirme ile birlikte ortaya çıkan şiddet ve çatışmanın, birlik tecrübesi itibarıyla bir kültür durumuna dönüşmesi, benin özü itibarıyla bir benle varoluşsal ilişki içerisinde olma farkındalığını gerektirir.

Felsefe tarihinde Platon’un “Devlet”i ya da Farabi’nin “Erdemli Şehir”i gibi ütöpik yapıtlar da aslında birlikte yaşama tecrübesi dediğimiz karşılıklı ilişkilerin idealizasyonu çabalarının bir ürünü olarak okunabilir. Bu bakımdan kadim anlayış itibarıyla bu âlem değer dünyasıdır ve insan, bu âlemin küçük bir modeli olarak, âlemde canlılık bulan ‘karşılıkların birliği’ni en mükemmel bir biçimde özünde ve dış dünyada etkinlik kazandırabilecek varlıktır. Farklılıkta birliğin tarihsel bir tecrübe olmak itibarıyla reel örneği ise hiç şüphesiz Balkanlardır. Bu bildiride felsefenin en temel sorunsallarından biri olan birlikte yaşama tecrübesi, birbirinden farklı kültürel yapıları ve inanç pratiklerini yüzyıllar boyunca huzur içerisinde bir araya getiren ve bu yönüyle de dünyaya model teşkil eden Balkanlar üzerinden irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Balkanlar, Ben, Öteki, Birlikte Yaşama, Birlikte Var Olma.

Hora Felsefesi

Assoc. Prof. Muharrem HAFIZ

İstanbul University, muharremhafiz@outlook.com

Bugün Kuzey Makedonya dâhil Kosova, Arnavutluk, Bulgaristan ve Balkan ülkelerinin hemen hemen tamamında oynanan oyunların genel adı olarak bilinen ve çoğunlukla horo ya da oro olarak telaffuz edilen “hora” açık daire şeklinde el tutuşarak oynanan dans anlamına gelir. Doğu Karadeniz bölgesinde ise geleneksel halk danslarının genel adı olarak “horon” sözcüğü kullanılmaktadır. Her ikisinin de (hora ve horon) kökeni mekân, bölge, alan, toprak, arazi gibi anlamlara gelen ve Yunanca bir sözcük olan “*khora*”dır. Bu sözcüğün felsefi literatürde teknik içeriğiyle ilk kullanımı Platon’un diyaloglarında karşımıza çıkmakta ve evrenin, yaratılışı itibarıyla bir mekân/mahalde ortaya çıkışı üzerinde durulmaktadır.

Düşünce tarihinde Platon felsefesine yönelik yaklaşım tarzları, çoğunlukla ikili dünya anlayışı çerçevesinde şekil almıştır. Bu çerçevenin oluşmasında, Platon’un olgunluk dönemine hâkim olan varlık merkezli ideaların fiziki dünyaya üstünlüğü anlayışının etkili olduğu söylenebilir. Ancak karşıtlık ekseninde ele alındığında iki şeyin birbiriyle ilişkisi ve iştiraki izah edilemez. Bu bağlamda varlık (idea) ile oluşun (duyular) birbirine tamamen karşıt olup olmadığı meselesi Platon açısından son derece önemlidir. *Timaios* diyalogunda Platon evrenin yaratılışı itibarıyla varlık ile oluşun arasına üçüncü bir tür olan horayı dâhil etmekte ve varlığın sûretleri itibarıyla oluşu içine alan ve onu besleyen başka türlü bir katılımdan bahsetmektedir. Tıpkı hora oyununda olduğu gibi evrende bulunan her şey de bir bakıma kozmik oyuna dâhil olmakta, aynı kalan varlık ile değişime tabi olan oluşun iştirak ve katılımın imkânı ortaya çıkmaktadır. Bu bildiride, felsefe tarihinin en önemli problemlerinden biri olan aynılık ile farklılık arasındaki ilişki, hem Platon’un diyalogları hem de Aristoteles’ten çağdaş döneme kadar horaya dair ortaya konulan yorumlar üzerinden incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Hora, Platon, Varlık, Oluş, İştirak, Evrenin Doğumu.

Kadın Yoksulluğunu Besleyen Unsurlar

Asst. Prof. Handan KARAKAYA
Fırat University, hkarakaya@firat.edu.tr

Kadınlar tarih boyunca farklı kültürlerde ve dünyanın farklı bölgelerinde çeşitli ayrımcılıklara maruz kalmışlardır. Bu ayrımcılıkları besleyen birçok unsurdan söz etmek mümkündür. Ancak tarihin derinliklerinden günümüze kadar kollarını uzatabilen en temel ayrımcılığın ataerkillikten beslendiğini söyleyebiliriz. Ataerkil söylem, kadınları edilgen, itaatkâr, sabırlı olarak tanımlarken, toplumsal yapı içerisindeki erkek egemen iktidar alanını güçlendirmektedir. Bu güçlendirme biçiminin sosyal ve ekonomik sonuçları kadının hayatına yansımaktadır. Kadınlar maruz kaldıkları ayrımcılıkların sonuçlarını farklı şekillerde deneyimlemektedirler. Bu sonuçların en önemlilerinden birisi de yoksulluktur. Kadınlar, sosyal, ekonomik ve kültürel olarak ayrımcılığa uğramalarının bir sonucu olarak dünya üzerinde yoksulluğu erkeklere göre çok daha derin bir biçimde deneyimlemektedirler. Kadınlar eğitim, istihdam gibi fırsatlardan gereği gibi yararlanamamalarının sonuçlarından biri olarak kadın yoksulluğu kavramı ortaya çıkmaktadır. Kadın yoksulluğu, sosyal ve ekonomik olarak yetersiz imkânlar nedeniyle kadının yoksulluğa düşme durumu olarak tanımlanabilir. Bu açıdan bakıldığında Amartya Sen'in yoksulluk yaklaşımı önem kazanmaktadır. Sen'e göre yoksulluk bir "gelir azlığı" ya da "gelir yetersizliği" olarak tanımlanamaz. Yoksulluk, "kapasite ve yapabilme yetersizliği" olarak tanımlanmalıdır. Bu tanım çerçevesinde düşündüğümüzde kadının yapabilme kapasitesini geliştirme fırsatı elinden alındığında, yoksulluğa düşmekten kurtulması zorlaşmaktadır. Bu çalışmada amacımız kadın yoksulluğu ve bu yoksulluğu besleyen unsurları ortaya koymaktır. Kadınlar ataerkil toplumsal yapının ağırlığı altında ezilirken, eğitim, istihdam gibi fırsatlardan erkeklere oranla çok daha az faydalanabilmektedirler. Bu da kadınları toplumda yoksulluğu temsil eden kesimler arasına yerleştirirken, bu yoksulluğun nesiller arası bir mirasa da dönüşmesini sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Yoksulluk, Ayrımcılık, Toplum.

Demografik Yapının Denetim Süreçleri ve Kadın

Asst. Prof. Handan KARAKAYA
Fırat University, hkarakaya@firat.edu.tr

Demografik yapının artışı ve azalışı tarih boyunca sosyal ve ekonomik yapıyla yakından ilişkili olmuştur. Bu noktadan bakıldığında demografik yapı ve demografik yapının izlediği yön birçok açıdan önemli kabul edilerek tartışma konusu yapılmaktadır.

Geçmişten günümüze kadar savaşlar, kıtlık ve doğal afetler nüfusun azalması üzerinde etkili faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında ekonomik, teknolojik ve tıbbi gelişmeler insan ömrünün uzaması ve bebek ölümlerinin azalması noktasında nüfus üzerinde olumlu etkileri olan faktörlerdir. Bu açıdan bakıldığında kadının doğurganlığı siyasal ve ekonomik nedenlere bağlı olarak denetlenmesi gereken bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu denetimin nasıl gerçekleştiği çalışmanın ayrıntılarında kendini gösterecektir. Ancak üzerinde durulması gereken temel noktalardan birisi kadının doğurganlık durumu ve demografik yapı arasındaki ilişkinin biçimini belirleyen etkenlerin neler olduğu konusudur.

Toplumlar açısından azalan nüfus bir sorun olduğu gibi, duruma göre kontrolsüz bir biçimde çoğalan nüfus da bir sorundur. Demografik yapıların tarihi süreçleri incelendiğinde, nüfusun artışının özendirildiği ya da nüfus artışının yavaşlatan politikaların benimsendiğini görmek mümkündür. Demografik yapı tarih boyunca çeşitli sebeplere bağlı olarak kontrol altında tutulmaya çalışılan bir durum olarak kadın hayatını etkisine almış görünmektedir. Birçok kaynakta XIX. Yüzyıla kadar dünya nüfusu artış hızının yavaş ve durağan olduğu ifade edilmektedir. Bu dönemlere kadar yaşlı nüfus toplam nüfusun küçük bir kısmını oluştururken, hastalık, afet ya da savaşlar nüfusun gelişimini etkileyen en önemli faktörler olarak karşımıza çıkmaktaydı.

Dünyanın gelmiş olduğu noktada, sağlık ve beslenme gibi alanlarda kaydedilen mesafe insan ömrünün uzamasına yaptığı katkı ile olumlu bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak aynı hızda büyü gösteremeyen genç nüfus bir sorun durumu olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmanın amacı, nüfusun artması ya da azalması yönünde belirlenen politikaların ekonometrik bir analiz yapılarak kadının hayatına olan etkisini ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Demografik Yapı, Denetim, Toplum.

Ticaretin Toplumsal Cinsiyeti: Kadın Köle Ticareti

Assoc. Prof. Erdal AKSOY

Ankara Hacı Bayram Veli University, erdal.aksoy@hbv.edu.tr

15. yüzyıl sonu 17. yüzyıl başı arasındaki erken dönemde kölelik, törenselliği, askeri gösteriş ve bürokratik uzmanlığıyla eril bir eğilim göstermiştir. Hem erkek köle emeğine güçlü bir talep vardı, hem de erkek köle devletin sadık ve üstün yöneticisi olarak yüceltilmiştir. 18. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde Osmanlı'daki köle ticareti giderek kadınların daha fazla tercih edildiği bir duruma evrilmiştir. Kölelik koşullarında kadınların ilişkiler yelpazesi, Osmanlı Devleti'nde kölelik süresi boyunca onların aktör ve özne olarak oynadıkları rolün altını çizmektedir. Çoğunlukla ev içi işler ve hizmetler köle ticaretinde kadın kölelere olan talebi arttırmıştır. Bu çalışmada Osmanlı Devleti'ne 17. ila 19. yüzyıllar arasında köle ticareti sonucu getirilen kadın kölelerin durumları ele alınacaktır. Köle ticaretinde kadın kölelerin ekonomik değeri nedir? Kadın köleler hangi alanlarda istihdam edilmişlerdir? Kadın köleler esir pazarında mı alınıp satılmışlardır? Getirilen kadın köle sayısı ne kadardır? Kadın kölelerin tercih edilmesinin nedenleri nelerdir? gibi sorulara çalışmada cevap aranacaktır. Çalışmada doküman analiz yöntemi kullanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kölelik, Köle Ticareti, Kadın Köleler, Ticaretin Toplumsal Cinsiyeti.

Political Corruption as a Social Deviation

Assoc. Prof. Bejtulla DEMIRI

International Balkan University, *bejtullademiri@yahoo.com*

Political corruption represents a particular type of cooperation between social groups. Political Corruption is a social deviation, as results of several causes: the environment of political, economic and social system as well as cultural dimensions. The goal of political corruption is to obtain the private reward material or service advantages, however, usually accompanied by considerable social damages. Political corruption often becomes as acceptable social norm in politically deviant societies. This paper analyses political corruption as a deviant social activity, examining the countries that are polluted with corruption, which requires functional policy against corruption and the establishment of institutional framework and conditions for the implementation of the policy. This paper marks that political corruption is very negative social activity. The impact of political corruption has very high destructive effects on political system, and whole society. Also we need to mentions that a political corruption is connected with other social activities such as prostitutions, drugs, alcoholism, crime etc.

Key Words: Social, Deviation, Political Corruption.

Role of the Family Determinants in the Development of Anxiety Disorders in Children and Adolescents: A Systemic Perspective

Assoc. Prof. Katica STOIMENOVSKA

International Balkan University, *stoimenovska_k@yahoo.com*

In this paper, we make a theoretical overview of the role of the family determinants in the development of anxiety disorders in children and adolescents from a family systemic perspective. In this sense, we review the systematic characteristics of the family, the family situation and anxiety in children, the determinants of the anxiety response of the child and the role of concept of the family system in the assessment and therapy of children with anxiety.

Key Words: Family, Anxiety, Children, Systemic Perspective.

Effects of Yoga on The Level of Stress and Anxiety in Female Yoga Practitioners

MSc Jana PETRESKA

International Balkan University, *jana_patreska@yahoo.com*

Melis BILIBANI

International Balkan University

Stress and anxiety have become an indispensable part in the psychological profile of the modern person. The aim of this research is to analyze the possibility of reducing the stress levels and anxiety with long-term practice of yoga techniques (positions - asana, breathing exercises - pranayas and meditation - darana and djana). The study was conducted on a sample of 100 female participants. Half of them (N=50) that created experimental group were females who have achieved the advanced level in practicing yoga in yoga institutes in Bitola and Skopje; and the other half (N=50) created the control group. The control group was consisted of volunteers who do not actively practice any sport. The age range in both groups was between 20 and 75 years. The psychological instruments used in this study were STAI - an anxiety questionnaire and PSS - the most widespread psychological instrument for measuring stress perception. After statistical data analyses, the conclusions are as follows: Yoga practitioners show significantly lower levels of stress than women who do not practice any sport; Females who practice yoga have a significantly lower degree of anxiety than women who do not practice any sport.

Therefore, we can conclude that yoga is not a cure for everything but it certainly offers a great blend of exercise that affects both, mental and physical health.

Key Words: Yoga, Anxiety, Female, Stress.

Self-Compassion, Self-Criticism and Social Anxiety Among Students

Prof. Dr. Emilija Stoimenova CANEVSKA
International Balkan University

MSc. Fatime ZIBERI
International Balkan University, *fa_time_z@hotmail.com*

The self compassion and self criticism are two opposite concepts of self-esteem, both of them cause various disorders and affect mental health in general.

The self compassion and self criticism are two opposite concepts of self-esteem, both of them cause various disorders and affect mental health in general. Meanwhile being self-compassion means being careful, kind it's the opposite of being self critic. These two (Self-compassion, self-criticism) opposite and paradox states of self interfere on the way of person behaves. Sometimes they could be motivators but sometimes obstacles in the students achievements and success. If not properly integrated self compassion and self criticism could trigger anxiety especially social anxiety. Our intention in the research is to see how those two concepts affects and cause social anxiety among students. Through literature we can find relevant research that state that self compassion is negatively related to social anxiety and social evaluation(Werner et.,al, 2012). We conducted the pilot research on 30 IBU students from psychology and 30 IBU students from other study programs. The obtained results are partially conform by the results from the previous research while, still there are places that could be open for further investigation and support.

Key Words: Self-Compassion, Self-Criticism, Social Anxiety.

Emotional Regulation Among Male and Female Adolescents in Prizren Area

Melis BILIBANI

International Balkan University, *melis.blbn@gmail.com*

The main purpose of this study is examining the emotional regulation, of Bosniac adolescents in Prizren, due to the necessity from the context to recognize it and act upon it, in order to support healthier development of the young Bosniac adolescents. Based on the previous literature review, we could strongly state that the concept of emotional regulation is poorly researched in Kosovo, and even further in the region. Namely, although the concept was introduced in former Yugoslavia during 1980's, two decades after its broad recognition among psychologist, psychiatrist and other researchers in the field, till now in the Balkans we are notifying few Doctoral thesis, several master thesis and several diploma works. That is probably due to the fact that it might be still considered as a new component in the field of psychology. The research was conducted on the sample of 182 participants, age between 15 and 18, out of which there were 106 males and 76 females. The data were gathered by using TAS 20 (Toronto Alexithymia Scale - 20), 20 items questionnaire where all items are being rated using five-point Likert scale. Based on the analysis of independent samples, the obtained results pointed statistical significance that males regulate their emotions more successfully than females. The obtained results were not going hand in hand with literature results, still we are aware that cultural and traditional context of the area, as well as the age of the participants have a strong influence.

Key Words: Emotional Regulation, Adolescents, Gender.

Moving Toward Education Based on Well-Being and Satisfaction

Prof. Dr. Emilija Stpimenova CANEVSKA

International Balkan University, *emilijastoimenova@gmail.com*

MSc Jana PETRESKA

International Balkan University, *jana_patreska@yahoo.com*

MA Baha KURULMAZ

International Balkan University

The modern Universities were built on the assumption that they have to support student's educational and professional improvement. Today, contemporary Universities are faced with some tasks more. Namely, Universities as educational institutions have to support student's well being as well as satisfaction from the whole educational process, where University premises, staff and programs, play a crucial role. The Universities in the region are going hand in hand with contemporary trends, and as a support of such a practice, we have conducted research where students from both private and public universities are enrolled in order to figure out are there any differences between them on the level of the life satisfaction.

The research was conducted during the spring semester of academic 2018-2019. The sample included 104 students from both private and public Universities in the Republic of North Macedonia. They filled in the University Life Satisfaction Scale. Performed statistical analysis, show that there is no statistically significant correlation between student age and satisfaction. Those results are confirmed in both public and private universities. Gender as a variable seems that is not playing a role in the results. Aware that the sample is small, coming from different universities, in the further research process, we will have to enlarge the sample, and to introduce some additional questions concerning student perception of the quality of staff, program and premises, in order to gain more clear picture, and further to create next steps for improvement.

Key Words: Educational Process, Student Satisfaction, Age, Gender, Private University, Public University.

Collaborative Teaching and Mentoring: Applying Parallel Teaching in Professional Development

Asst. Prof. Dr. Igballe MIFTARI

International Balkan University, *igballe_bale@yahoo.com*

This paper aims to identify certain common issues in the field of professional development, namely, its' main focus is on the issue of collaborative learning and teaching. The effects of parallel teaching and collaborative feedback are noticeably positive in the recent years of development. Reflective feedback, self-reflections and observations all serve as indicators of overall professional development and of course, provide teachers with insights regarding their teaching methodology. The term collaboration (which might also be found as cooperation), stands for equal treatment and understanding of the individuals in the classroom and implies "working together to achieve a certain, common goal." Participants in the case study are MA students of Faculty of Education, English Language Teaching at IBU, which were engaged in parallel teaching in one of my courses. The procedure was followed by observation, self-reflection and self-criticism. Some of the questions that they responded to were questions such as: "What could I improve?" and "What was lacking in my lesson?" "How did the experience help me improve my theory?" "What did I enjoy in this experience?" etc. Also, statements that followed the experience were such as "I advise you to..." and "I would differently apply the following (in my teaching)..." etc. The experience with the obtained results, student remarks and future recommendations will be presented below.

Key Words: Collaborative Teaching, Parallel Teaching, Feedback, Observation, Self-Reflection Etc.

University Life Satisfaction Scale- P Study

MA Baha KURULMAZ

International Balkan University, *bahakrlmz@gmail.com*

MSc. Fatime ZIBERI

International Balkan University, *fa_time_z@hotmail.com*

This study aims to point on the instrument we used for the first time in order to evaluate the attitudes of students toward university life. The assesment tool as such; its used for the first time in Macedonia. The instrument is consisted of 60 items, Likert Scale based from 1 to 5. The sample was consisted of 107 regular students enrolled in academic 2018-2019 in public as well as private university in Republic of North Macedonia. The age range of the participants was from 18 to 28. The sample is imbalanced on the level of male and female, mainly there are females involved. The most of the participants are domestic while there are some coming from Turkey, Serbia, Kosovo and Montenegro. We preformed descriptive statistics first and then in depth statistical analyses based on the factorial analyses in order to check reliability and validity of the instrument. The obtained results suggested that we have to preform analyses tightenning the age range and just domestic students. Aware of the negative side effects of the research we will continue work further knowing that such instrument is the asset each ad every university has to possess in order to develop quality support for the students.

Key Words: University, Macedonia, Scale, Students.

Anne Görüşlerine Göre Kardeş Kıskançlığının Değerlendirilmesi

Asst. Prof. Sibel ATLI

Van Yüzüncü Yıl University, *sibel.atl@gmail.com*

Durumsal, ilişkisel ve bireysel açıdan bir kişilik değişimi olan kıskançlık kardeşler arasında da görülen duygusal bir durumdur. Ebeveynlerinden daha çok kardeşleriyle vakit geçiren çocukların kardeşlerine karşı hissettikleri olumlu duyguların yanı sıra kıskançlık ve saldırganlık gibi olumsuz duyguları da yaşamaktadırlar. Doğum öncesinden yetişkinlik yıllarına kadar kardeşler arasındaki ilişkilerin profesyonel gözlemcileri annelerdir. Bu açıdan bu araştırmada anne görüşlerine göre kardeş kıskançlığının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya ilişkin veriler nitel araştırma yöntemi ile toplanmıştır. Nitel verilerin analiz edilmesinde, betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma için farklı eğitim seviyelerinde, 0-18 yaş aralığında en az iki çocuğu olan 16 anne ile görüşülmüştür. Veri analizi sonucunda; annenin doğacak çocuk için kardeşi duygusal açıdan hazırlama süreci, doğumdan sonraki süreçte kardeşler arası iletişim, kardeşler arasındaki kıskançlık davranışları, kardeşler arasındaki kıskançlığın nedenleri, kardeşler arasındaki kıskançlık davranışlarına yönelik annelerin tutumları, ebeveynlerin kendi kıskançlık davranışlarını değerlendirmesi olmak üzere 6 ana tema belirlenmiştir. Çalışma sonucunda doğumdan sonraki ilk süreçlerde büyük kardeşte kıskançlık davranışlarının yoğun şekilde gözlemlendiği belirtilmiştir. Yaş aralığının ve anne-baba tutumlarının kardeş kıskançlığı üzerinde önemli etkileri olduğu vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kardeş Kıskançlığı, Anne Görüşleri, Çocuk.

Türkiye'nin Sessiz Konukları Afgan Sığınmacıların Yaşadıkları Problemlerin Antropolojik Açıdan Değerlendirilmesi

M. A. Fırat KOÇ

Hitit University, *kocfiratkoc@gmail.com*

M. S. Damla TAŞKIN

Ankara Yıldırım Beyazıt University

Asst. Prof. Vahdet ÖZKOÇAK

Hitit University

Bu çalışmamızda, Türkiye' ye sığınmacı olarak gelen ve bu kimlikleriyle kabul gören Afganistanlıların, eğitim, sağlık, inanç vb. sosyo-ekonomik durumlarına yönelik analizlerin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Türkiye, 1950' li yıllardan itibaren Avrupa' ya göç veren bir ülke konumundadır. Transit geçiş noktası niteliğindeki ülkemiz, 1980' li yıllardan itibaren özellikle ortadoğuda meydana gelen siyasi kargaşalar ve savaşlar nedeniyle yoğun göç alan bir ülke durumuna gelmiştir. Afganistan'ın Türkiye'ye yönelik gerçekleştirdiği göç dalgaları sırasıyla; 1979 öncesi, 1979-1992, 1992-2001 ve 2001 sonrası olarak dört temel döneme ayrılmaktadır. Post-endüstriyel çağ olarak nitelendirilen günümüz dünyasında Afgan sığınmacılar, dünyanın her yerine “en ilkel”, “en tehlikeli” ve “yasadışı” şekillerde göç etmektedir. Sığındıkları ülkelerin ulusal hukuk mevzuatı ve kültürel farklılıkların da etkisi ile maalesef ötekileştirmeye maruz kalmaktadırlar. Buna ek olarak bazı işverenler tarafından “emek sömürüsü” ne maruz bırakılan sığınmacılar, yeni arayışlara girerek başka göç rotalarına yönelmektedirler. Gerçekleştirilen saha çalışmaları sonucunda hazırlanan raporlarda, sığınmacıların sağlık hizmetlerinden faydalanmaları, temel ihtiyaçlarının karşılanması vb. talepleriyle ilgili problemlerin tam olarak çözüme kavuşmadığı dikkat çekmektedir. Bu durum, hukuki düzenlemelerin yetersizliği ve sığınmacılara yönelik mevzuatın henüz tamamlanmamış olmasıyla açıklanabilir. Tüm bu olumsuzluklara karşın, sığınmacıların can güvenliklerinin ve yaşantılarını huzur ortamında sürdürebilmelerinin sağlanması, tehdit, şiddet ve işkence türü korkulardan uzaklaştırılmaları gibi olumlu icraatlar da göze çarpmaktadır. Sonuç olarak, Türkiye' nin en hızlı şekilde göç konusunda kapsamlı çalışmalar yapmaya yönelik, iyi organize edilmiş bir merkezi sistemi hayata geçirmesi ve bu konuda eğitim almış Antropologların istihdam edilerek, koordine bir şekilde hazırlanacak programları uygulaması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç ve Entegrasyon, Uluslararası Yardım Kuruluşları, Göç Politikası, Antropoloji, Afganistanlı Sığınmacılar.

Elazığ İlinde Çalışan Bireylerin Kadına Yönelik Şiddet Algısı Tutumu

Res. Asst. Semra ÖZKAN
Fırat University, semraozkan@firat.edu.tr

Şiddet genel bir ifade ile kendisinde bulunan gücün ve otoritenin başka bir kişiye/gruba/topluluğa karşı zarar verebilecek şekilde kullanılması olarak tanımlanabilir. Şiddet günümüz sorunları arasında çözülmesi beklenen belki de en önemli sorunlardan bir tanesidir. Toplumsal yaşamın her alanında şiddetin hemen hemen her türüne rastlamak mümkündür. Kadına yönelik şiddet ise şiddet türleri arasında özel bir öneme ve yere sahiptir.

Kadının fiziksel, cinsel ya da psikolojik olarak zarar görmesi ile sonuçlanan ya da sonuçlanma ihtimali bulunan, cinsiyete dayalı her türlü şiddet eylemi kadına yönelik şiddet olarak tanımlanabilir. Ulusal ve uluslararası alanda yapılan araştırma sonuçları, kadına yönelik şiddetin fiziksel, sözel, ekonomik, cinsel, psikolojik ve sosyal şiddet olarak ortaya çıktığını göstermektedir.

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi için uluslararası alanda önemli bir adım olarak Birleşmiş Milletler “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme (CEDAW)”, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda kabul edilerek, kadınlara karşı ayrımcılığın toplumsal yaşamın her alanından kaldırılması karara bağlanmış ve Türkiye bu sözleşmeyi 1985 yılında imzalamıştır. Türkiye’de de Anayasada ve diğer kanunlarda yapılan değişikliklerle kadına yönelik şiddetin önlenmesi amaçlanmıştır. Kanunlarda yapılan değişikliklere rağmen kadına yönelik şiddet istenilen oranda azalmamıştır. 2009 yılında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması sonuçlarına göre; ülke genelinde yaşamının herhangi bir döneminde eşinden veya birlikte yaşadığı kişi(ler)den fiziksel şiddete maruz kalan kadın nüfus oranı %39,3’tür. Bir başka ifadeyle, her 10 kadından 4’ü eşinden veya birlikte yaşadığı kişi(ler) tarafından fiziksel şiddete maruz kalmıştır.

Var olan şiddetin önlenmesinde bireylerin şiddete ilişkin bakış açılarının, algılarının ve tutumlarının belirlenmesi önemlidir. Buradan hareketle bu çalışmanın amacı Elazığ ilinde çalışan bireylerin kadına yönelik şiddet tutumlarının belirlenmesidir. Çalışma, nicel araştırma yöntemi kullanılarak, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan genel tarama modeline göre yapılacaktır. Çalışmanın verileri İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği ile aracılığıyla toplanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Elazığ, Kadın, Şiddet, Çalışan Birey.

Victim-Offender Mediation and Social Work Practices

Res. Asst. Semra ÖZKAN
Fırat University, semraozkan@firat.edu.tr

Since the existence of humanity, there is always been a crime in the social life and people seek the justice against the crime. Since the existence of humanity, people have developed variety sense of justice, which has also been changed with the history of humanity. The restorative justice that emerged in recent years is the result of this change.

In the historical development process of the justice system, there are three different types of justice system: retributive justice, distributive justice and restorative justice. Restorative justice refers to including restored all damages because of the action, all parties has been participate and community based sense of justice.

Restorative justice has variety practices such as mediation, conferencing, and circles. Victim-offender mediation is one of the restorative justice practices. In the victim-offender mediation, the rights of the victim are guaranteed, while the offender takes responsibility for the action, he/she understands victim's experiences and recognizes the consequences of the his/her action. A facilitator, victim and offenders attend the mediation process; in this way all parties has a chance to express themselves. Basic principles are social justice, human rights, collective responsibility and respect for diversities of social work has a major role in the victim-offender mediation.

In this regard of this study will be evaluate the victim-offender mediation in terms of social work practices. The aim of this study discuss the differences and similarities between the social work practices and victim-offender mediation.

Key Words: Victim-Offender, Mediation, Social.

Üniversite Öğrencilerinde Sağlık İnanç Düzeyi: Spor Yapma Durumları Açısından Değerlendirilmesi

Dr. Mustafa VURAL

Ağrı İbrahim Çeçen University, mvural@agri.edu.tr

Elif Tuğçe KAVAS

Sakarya Uygulamalı Bilimler University, etugcekavas@gmail.com

Assoc. Prof. Fikret RAMAZANOĞLU

Sakarya Uygulamalı Bilimler University

Bu araştırma Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu spor tesislerini kullanarak spor yapan öğrencilerin spor yapma durumları açısından sağlık inanç düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya 40 kadın, 80 erkek toplamda 120 spor yapan öğrenci katılmıştır. Araştırmada Ertüzün (2015) tarafından geliştirilen “Spor Sağlık İnanç Ölçeği” ve araştırmacılar tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

Verilerin analizinde ise, normallik testi yapılmış ve sonucunda verilerin normal dağılım göstermediğinden dolayı non-parametrik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi olarak ise $p=0.05$ olarak belirlenmiştir.

Bulgular incelendiğinde araştırma sonucunda katılımcıların spor yaptıkları gün sayılarına göre spor sağlık inanç ölçeği alt boyutlarından fiziksel yarar, öz etkinlik boyutunun anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Katılımcıların spor yapma süreleri incelendiğinde, spor sağlık inanç ölçeği alt boyutlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların boş zaman yeterlik durumları incelendiğinde, spor sağlık inanç ölçeği alt boyutlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Katılımcılar açısından diğer bir demografik özellik olan boş zamanları değerlendirmede güçlük çekme durumlarının spor sağlık inanç ölçeği alt boyutlarından fiziksel yarar boyutunun anlamlı düzeyde farklılaştığı diğer alt boyutlar da ise anlamlı düzeyde fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Üniversite, Öğrenci, Sağlık, Spor Yapma.

Y Kuşığı Gençliğin Yaşlılık ve Yaşlanmaya İlişkin Tutumları: Nevşehir HBV Üniversitesi Örneği

Dr. Hamza KURTKAPAN

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, *h.kurtkapan@hotmail.com*

Türkiye nüfusu giderek yaşlanmaktadır. Bundan dolayı günümüz gençlerinin yaşlılık algılarını belirlemeye ihtiyaç vardır. Geleceğin yaşlıları olan günümüz gençlerinin yaşlılık ve yaşlanma tutumlarını belirlemek, onlara yönelik oluşturulacak sosyal politikalara ışık tutacaktır. Bu araştırmada bir grup Y kuşağı gençliğin yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutumlarını ve bu tutumları etkileyen faktörleri belirleme amacı ile yapılmaktadır. Araştırmada nicel araştırma deseni kullanılmıştır. Betimsel ve kesitsel bu araştırmada kullanılan anket formu, araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ile Otrar (2016) tarafında geliştirilen yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutum ölçeklerinden oluşmaktadır. Veriler SPSS 21.0 programından yararlanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada Y kuşağı gençliğin yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin tutumlarının onların çeşitli demografik ve sosyal özelliklerinden etkilendiği saptanmıştır ($P<0,05$).

Anahtar Kelimeler: Y Kuşağı, Yaşlılık, Nevşehir.

Üniversite Gençliğinin Yaşlı Ayrımcılığı Tutumu: Nevşehir Örneği

Dr. Hamza KURTKAPAN

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, *h.kurtkapan@hotmail.com*

Türkiye nüfusu içerisindeki yaşlı oranındaki artış hızı dikkat çekicidir. Bundan dolayı ülkemizde yaşlılık olgusu her geçen gün daha da önemli hale gelmektedir. Ülkemizde bu hızlı nüfus yaşlanması aile ve toplumda çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Bu sorunlar en çok sağlık hizmetlerini finanse ve organize etmede karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında yaşlıların aile ve yakınları tarafından sağlanan sosyal destek ve barınma gibi alanlarda sorunlarla karşılaşmaktadır. Yaşlı bireylerin karşılaştığı bu sorunlar beraberinde yaşlı ayrımcılığını ortaya çıkarmaktadır. Modern dönemde yaş ayrımcılığına hayatın her alanında rastlanmaktadır.

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin yaş ayrımcılığına ilişkin tutumlarını ve bu tutumları etkileyen faktörleri belirleme amacı ile yapılmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Şubat-Mart 2019 tarihlerinde Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinde kayıtlı lisans öğrencilerine 811 adet anket uygulanmıştır. Araştırmada nicel araştırma deseni kullanılmıştır. Betimsel ve kesitsel bu araştırmada kullanılan anket formu, araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ile yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeklerinden oluşmaktadır. Çalışmada üniversite gençlerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin pozitif bir tutum içerisinde oldukları tespit edilmiştir. Gençlerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının onların cinsiyet, yaşlı ile birlikte yaşama süresinden etkilendiği saptanmıştır ($P<0,05$). Üniversite öğrencilerinin yaşlılara yönelik olumlu tutum ve algı oluşumunu desteklemek için lisans müfredatında yaşlılık, nüfusun yaşlanması ve yaşlı ayrımcılığı konularına daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite, Yaşlı, Nevşehir, Ayrımcılık.

Gençler Neden Egzersiz Yapar Veya Neden Egzersiz Yapmaz? Egzersiz Reçetemiz Yaşam Doyumunun Bir Öngörücüsü Müdür?

Dr. Güzde ERSÖZ

Namık Kemal University, gozde0007@gmail.com

Hasan İRGİ

Namık Kemal University

Bu çalışmanın amacı, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesinde 2018-2019 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin egzersiz yapma ve yapmama nedenleri ortaya koymak ve katılımcıların yaşam doyumunu öngörmeye egzersiz reçetesinin (egzersiz sıklığı, egzersiz süresi, egzersiz şiddeti) rolünü incelemektir. Araştırmaya 250 üniversite öğrencisi ($n_{\text{erkek}}=129$; $X_{\text{yaş}}=23.09\pm2.43$ ve $n_{\text{kadın}}=121$; $X_{\text{yaş}}=22.79\pm2.19$) gönüllü olarak katılmıştır. Nicel ve nitel araştırma yöntemleri birlikte kullanıldığı karma araştırma modeli ile dizayn edilmiş bu çalışmada, katılımcıların yaşam doyumunu düzeyini belirlemek amacıyla “Yaşam Doyumu Ölçeği”; egzersizde bulunduğu egzersiz davranış basamağının belirlenmesi amacı ile “Egzersiz Davranışı Değişim Basamakları Anketi” ve bireylerin egzersiz yapma veya yapmama nedenlerinin belirlenmesi amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan kapalı uçlu anket ve kişisel bilgi formu ile birlikte kullanılmıştır. Verilerin analizine ve bulguların yorumlanmasına geçilmeden önce normallik, doğrusallık, çoklu ve varyans-kovaryans matrislerinin homojenlik varsayımların karşılanıp karşılanmadığı incelenmiştir. Verilerin analizinde betimsel istatistik analizi (ortalama ve standart sapma) ve çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Bireylerin egzersiz yapma veya yapmama nedenlerini incelemek için ise frekans analizi yönteminden yararlanılmıştır. Egzersiz reçetesinin yaşam doyumunu ne düzeyde öngördüğünü belirlemek üzere egzersiz yapan grup ($n_{\text{toplam}}=170$; $n_{\text{erkek}}=99$ ve $n_{\text{kadın}}=71$) egzersiz davranış değişim basamağı dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın bulguları incelendiğinde çoklu regresyon analizi sonucunda, egzersiz sıklığı ve süresi ile yaşam doyumunu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu bulguya göre üniversite öğrencilerinin daha çok sıklıkla ve daha uzun süre egzersiz yapmaları yaşam doyumunu üzerinde olumlu bir etki yaratmaktadır. Katılımcıların egzersiz nedenlerini ve engellerini ortaya koyan anket sonuçlarına göre ise egzersiz yapan gençler daha çok egzersizi eğlenceli buldukları için, sağlık için ve psikolojik rahatlama sağladığı için egzersiz yaptığını; egzersiz yapmayanlar ise zamanları olmadığı, egzersizi yorucu ve sıkıcı buldukları ve egzersizin ağrıya neden olması sebebiyle egzersiz yapmadıklarını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Egzersiz Nedenleri, Egzersiz Engelleri, Yaşam Doyumu, Egzersiz Reçetesi.

Görsel Yönetim Kavramı ve Uygulama Alanları Üzerine Bir İnceleme

Lec. Murat ÖZDEMİR

Namık Kemal University, mozdemir@nku.edu.tr

Görsel yönetim kavramı zaman kaybına yol açmadan, faaliyetlerin daha kolay anlaşılabilmesi, kullanılacak olan araç ve gereçlerin bilinmesi ve iş akışının akılda kalabilmesini sağlayan sürecin oluşturulması olarak tanımlanabilmektedir. Görsel yönetim eyleminin temel amaçlarından biri, faaliyetin olabilecek en yalın görsel hali ile anlatılmak istenen düşüncenin karşı tarafa aktarılması ve kalıcılığını sağlamaktır. Yönetim biliminin temel kaidelerinden olan verimlilik ve etkinlik esasına göre personel yönlendirme ve kitle kontrol uygulamaları, amaca uygun görsel yönetim araçları seçimini ve uygulama alanını kapsamaktadır. Görsel yönetim araçları birçok konu ve alanda uygulanırken, hızlı iletişim sağlamaktadır. Bu çalışmanın amacı görsel yönetim kavramını açıklayarak, literatürde gerçekleştirilen görsel yönetim uygulamaları üzerine yapılan çalışma örneklerini incelemektir. Çalışmanın bir başka kapsamı ise görsel yönetim eyleminin, organizasyon amaçlarına nasıl hizmet edebileceğini irdelemektir.

Anahtar Kelimeler: Görsel Yönetim, Uygulama, Faaliyet, Eylem.

Üniversite Öğrencilerinin Egzersizde Temel Psikolojik İhtiyaçlarını Öngörmede Egzersizde Davranışsal Düzenlemelerin ve Hedef Yöneliminin Rolü

Dr. Gözde ERSÖZ

Namık Kemal University, *gozde0007@gmail.com*

Yaşar ÖZCAN

Namık Kemal University

Bu çalışmanın amacı, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesinde 2018-2019 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin egzersizde temel psikolojik ihtiyaçlarını öngörmede egzersizde davranışsal düzenlemelerin ve hedef yöneliminin rolünü incelemektir. Araştırmada ayrıca fiziksel aktivite düzeyi ile egzersizde temel psikolojik ihtiyaçlar, davranışsal düzenlemeler ve hedef yönelimi ilişkisi araştırılmıştır. Araştırmaya 283 üniversite öğrencisi ($n_{\text{erkek}}=156$; $X_{\text{yaş}}=20.64\pm3.58$ ve $n_{\text{kadın}}=127$; $X_{\text{yaş}}=19.65\pm4.10$) gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcılara kişisel bilgi formu, “Egzersizde Hedef Yönelimi Ölçeği (EHYÖ)”, “Egzersizde Davranışsal Düzenlemeler Ölçeği (EDDÖ)” ve “Egzersizde Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği (ETPİÖ)” ve “Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi (UFAA)” uygulanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistik analizi (ortalama ve standart sapma), hiyerarşik regresyon analizi ve Pearson Momentler Çarpım Korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları incelendiğinde hiyerarşik regresyon analizi sonucunda, içsel ve içe atımla düzenleme ile görev yönelimi yeterlik ve özerklik ihtiyacını pozitif yönde yordarken; dışsal düzenleme yeterlik ihtiyacını negatif yönde öngörmüştür. İlişkili olma ihtiyacı ise içsel ve içe atımla düzenleme ile görev ve ego yönelim tarafından pozitif yönde öngörülmüştür. Katılımcıların fiziksel aktivite düzeyleri içsel ve içe atımla düzenleme ve yeterlik, özerklik ve ilişkili olma psikolojik ihtiyaçları ile pozitif ilişkili bulunmuştur. Sonuç olarak, egzersizi eğlenerek ve zevk alarak, içselleştirerek yapan bireyler ve egzersiz yaparken hedefler koyan kişilerin egzersiz yaptıklarında yeterlik, özerklik ve ilişkili olma ihtiyaçlarını tatmin ettikleri; sağlık, fiziksel görünüm gibi dışsal sebeplerle egzersiz yapan bireylerin egzersizde yeterlilik ihtiyaçlarının azaldığı; egzersizi kendisini başkalarıyla karşılaştırarak yapan, kendi hedeflerinden çok dışsal hedefler koyan bireylerin de egzersizde ilişkili olma ihtiyacını karşıladıkları görülmüştür. Araştırmanın bir diğer sonucu ise egzersizi eğlenerek ve içselleştirerek yapan bireyler ile egzersizde yeterlik, özerklik ve ilişkili olma ihtiyaçlarının tatmin eden üniversite öğrencilerinin daha aktif bir yaşam tarzına sahip olduklarıdır.

Anahtar Kelimeler: Üniversitesi Öğrencileri, Egzersiz, Temel Psikolojik İhtiyaç.

“Trakya Üniversitesi Çocuk Akademisi” Bir Sosyal Sorumluluk Projesi

Dr. Nilgün TABAKOĞLU

Trakya University, nilguntabakoglu@trakya.edu.tr

Asst. Prof. Esma MIHLAYANLAR

Trakya University

Lec. Burak İŞÇİMEN

Trakya University

Asst. Prof. Kerem İŞÇANOĞLU

Trakya University

Res. Asst. Mehpare SAKA

Trakya University

Lec. Hakan AKINCI

Trakya University

Edirne'nin dezavantajlı bölgelerindeki ilkokullarında okul başarı düşüktür, okul devamsızlığı yüksektir, disiplin suçu işleme ve eğitime devam etmeme önemli bir sorun oluşturmaktadır. Bu bölgenin çocukları ve ailelerinde öğrenilmiş bir çaresizlik hakimdir. “Okusan ne olacak” anlayışı okul başarısını etkilemektedir.

Çalışmamızın amacı dezavantajlı bölgelerdeki ilkokul çocuklarına Trakya Üniversitesi imkanlarını tanıtmak, üniversite öğrencileri ile bir araya getirmek, modern STEM eğitimi modeli kullanarak eğitimi sevdirmek onlara unutamayacakları bir deneyim yaşatmaktır. Aynı zamanda Selimiye Camiini, Sultan İkinci Beyazıt Sağlık Müzemizi gezdirerek değerler eğitimi yapmaktır.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın eşi Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayelerinde gerçekleştirdiğimiz “Toplum Kalkınmasında Gönül Elçileri Projesi” kapsamında proje ekibi ve hocalarımız tamamen gönüllük esası ile çalışmışlardır.

İl Milli Eğitim müdürlüğünce Edirne ili dezavantajlı bölgelerinde 11 ilkokul tespit edildi. İlköğretim okullarının 3. ve 4. Sınıflarından her hafta 20 şer öğrenci toplamda 220 öğrenci 11 hafta boyunca eğitim gördü. Eğitimlerimiz Tasarım Beceri Atölyeleri ve değerler eğitimi olmak üzere iki bölümden oluşmuştur.

Tasarım Beceri Atölyelerimizde dört farklı modülümüz mevcuttur. Bu modüller mimarlık, güzel sanatlar, eğitim fakültesi ve gastronomi hocalarımız tarafından tasarlanarak yine hocalarımız tarafından öğrencilere bire bir eğitim ile uygulanmıştır. Mimarlık fakültemiz; küçük ev yapımı, gastronomi; tat, dokunarak anlama çalışmaları hamur mayalama ekmek yapma yoğurt mayalama, güzel sanatlar fakültemiz; Fatih Sultan Mehmet Han defter basımı, Eğitim fakültemiz; dil basacaklarından köprü yapımı çalışmaları yaptırılmıştır. Bütün atölyelerimiz STEM eğitimine uygun bir şekilde tasarlanmıştır.

Atölye çalışmalarından sonra öğrenciler rehber eşliğinde Trakya Üniversitesi Karaağaç yerleşkesi, Şerbet Evi, İkinci Beyazıt Külliyesi Sağlık Müzesi, Selimiye Camii ve Millet Kiraathanesi gezisi yapılmış olup gezi boyunca bir hocamız tarafından değerler eğitimi verilmiştir. Öğrencilere faaliyetler sırasında yiyecek ve içecek ikramlarımız oldu. Öğrencilerden gezi sonunda gün içinde yaşadıklarını anlatan birer mektup alındı.

Sonuç olarak dezavantajlı bölge ilkokul öğrencilerimize çalışırlarsa okuyacakları bir Üniversitenin kendilerini beklediği, yaşadığı şehrin milli ve manevi değerleri gösterilerek büyük işler başarma duygusu oluşturulmaya çalışılmıştır. Çocuklarımızı bulundukları olumsuz etkilerinden uzaklaştırmaya topluma kazanmalarına yardımcı olmaya çalışılmıştır. Öğrenci mektupları bu sosyal sorumluluk projesinin başarıya ulaştığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Trakya Üniversitesi, Çocuk Akademisi, Sosyal Sorumluluk.

Bir Sosyal Sorumluluk Projesi “Geleceğim Sensin”

Dr. Nilgün TABAKOĞLU

Trakya University, nilguntabakoglu@trakya.edu.tr

Prof. Ahmet Hamdi ZAFER

Trakya University

Asst. Prof. Musa Eren İŞKODRALI

Trakya University

Asst. Prof. Zerrin TAN

Trakya University

Lec. Selacan DÖKMECİ

Trakya University

Müzik ve çocuk gelişimi üzerine yapılan son bilimsel araştırmalarda, müzik eğitimi ile beyin gelişimi arasında önemli bir bağlantının olduğu kişilerin sağ ve sol ellerini birbirinden bağımsız daha iyi bir şekilde kullandıkları görülmüştür. Müzik eğitimi yoluyla içsel olarak doyum sağlayan çocuk hem sağlıklı bir ruhsal gelişim hem de düzgün bir kişilik yapısı kazanmaktadır. Buna ilave olarak, müzik ile çocuğun kendine güveninin arttığı, liderlik ve sorumluluk bilincini kazandığı ve genel anlamda olumlu davranışlar sergilediği de açıkça gözlemlenmektedir. Dezavantajlı bölgelerde yaşayan çocuklarda öğrenilmiş bir çaresizlik mevcuttur. Kötü alışkanlıklara eğilim, eğitimi red etme, okula devamsızlık sık görülmektedir.

Amacımız Edirne'nin dezavantajlı ilkokullarında müzik eğitimi ile çocuklarımızı bulundukları olumsuz ortam etkilerinden uzaklaştırmak topluma kazanmalarına yardımcı olmaya çalışmaktır.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın eşi Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayelerinde gerçekleştirdiğimiz “Toplum Kalkınmasında Gönül Elçileri Projesi” kapsamında Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuarı ile beraber 2018 yılında Edirne'nin bu dezavantajlı bölgelerinde bulunan 17 ilköğretim okulunda yetenek taraması yapılmış ve seçilen 55 öğrencimize konservatuvar bünyesinde ses, nota ve temel çalgı eğitimi verilmiştir.

2018 Ocak ayında öğrencilerimiz ile çalışmaya başladık. 31 Mayıs 2018 tarihinde Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuarı Sanat Eğitim ve Gösteri Merkezi'nde oluşturulan koro ve ince sazlar orkestrası olarak “Geleceğim Sensin Konseri” adı altında hünelerini sanatseverlere sergilemiş ve büyük bir başarı elde etmişlerdir.

Kısa süreli çalışmalar meyvesini vermiş ve seçilmiş olan 55 öğrenciden 8 tanesi konservatuvar sınavlarını kazanarak okulumuza kaydedilmiştir.

Yapılan tüm çalışmalar başından sonuna kadar kayıt altına alınmış ve gelişim süreci bizzat yakından gözlemlenmiştir. Bir belgesel niteliği taşıyan bu çalışmalar arşivi daha sonra Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin izlemesi için Ankara'ya sunulmuş ve akabinde 35

çocuk ile birlikte Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’nde bir canlı performans yapılması için davet alınmıştır.

Yerel ve ulusal medyada büyük yankı uyandıran bu konser çocuklara bir fırsat daha sunmuş ve Fransa’nın Strazburg kentinde mevcut Avrupa Parlamentosu’nda bir sunum yapmalarına vesile olmuştur.

“23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı” etkinliği çerçevesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Mustafa Şentop himayelerinde dünya çocukları ve diplomatlara özel bir performans yapmak adına Ankara’ya ikinci kez davet edilmiş olan çocuklar bu zamana kadar edindikleri tecrübeler doğrultusunda performanslarını en üst seviyeye çıkarmışlardır.

Başarılı bir sosyal sorumluluk projesi örneği olarak, Edirne’nin dezavantajlı bölgelerindeki ilkokul çocuklarında düzenli olarak devam eden müzik çalışmaları ile çocuğun güveni artmakta, grup çalışmalarına kolay adapte olmakta ve sosyalleşme kapasitesi genişlemektedir. Çocuklarımızın özgüvenleri, okul devamı ve başarıları artmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Sorumluluk, Çocuk, Geleceğim Sensin.

İletişim Teknolojileri ve Görsel Kültürde Yaşayan İnsanın Düşünsel Değişimi

Asst. Prof. Faruk TEMEL

Erciyes University, faruktemel@erciyes.edu.tr

Tarihsel süreç içerisinde toplumsal ve düşünsel değişim noktaları çeşitli gelişimler doğrultusunda tanımlanmaktadır. Politik ve ekonomik biçimlerdeki farklılaşmalarla birlikte özellikle teknolojik ilerlemeler değişimin mihenk noktasına oturtulmaktadır. Bu manada teknolojinin insanın yaşam biçimine doğrudan etki eden özelliği kültürel yapıya ve insanın düşünce biçimine odaklanmaktadır. Bu çerçevede teknolojik gelişimle paralel olarak değişim gösteren ve tanımlanan iletişim biçimleri de tarihsel açıdan sözlü kültür, yazılı kültür ve görsel kültür şeklinde adlandırılmaktadır. İletişim teknolojileriyle birlikte değişim gösteren kültürel yapılar, yaşam biçimlerini yapılandığı gibi yeni bir insan tipolojisi ve yeni düşünsel yapılar oluşturmaktadır. Bu manada günümüzde iletişim teknolojileri aracılığıyla beslenen görsel kültür ortamında yaşayan insan, sözlü ve yazılı kültür dönemlerine karşılık düşünsel dünyasının sınırlı kılındığı, çerçevesi çizilmiş, anlamın inşa edildiği bir süreç geçirmektedir. İletişim odaklı nitel bir yaklaşımın benimsendiği çalışma; sözlü, yazılı ve görsel kültürde yaşayan insanın düşünsel dünyasına ilişkin farklılıkları ortaya koymayı amaçlarken, diğer yandan iletişim teknolojileriyle inşa edilen görsel kültürde yaşayan insanın düşünce dünyasını tanımlamayı ve sınırlandırıcı unsurları tartışmayı hedeflemektedir. Bu çerçevede çalışma, tarihsel süreç içerisinde ayırım noktalarını belirlemek ve analiz etmekle birlikte, iletişim teknolojilerini kullanan bireylerin görsele odaklanan, söz ve yazıdan uzak durumunu “görüşme yöntemiyle” de irdelerken, iletişim teknolojilerine maruz kalan insan tipolojisini ve düşünsel dünyasındaki değişimi ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: İletişim Teknolojileri, Görsel Kültür, Düşünsel Değişim.

5. ULUSLARARASI BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE UYGULAMALI BİLİMLER SEMPOZYUMU

Sınıf Öğretmenlerinin Derslerinde Teknoloji Kullanım Düzeyleri

Assoc. Prof. Mehmet Arif ÖZERBAŞ
Gazi University, *mehmetozerbasm@gmail.com*

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerin derslerinde teknoloji kullanım düzeylerinin belirlenmesidir. Çalışma 2018–2019 Eğitim ve Öğretim yılında Ankara ili Polatlı ilçesi ilkokullarında görev yapan 145 sınıf öğretmeni ile yürütülmüştür. Araştırma ilişkisel tarama modeline uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerin teknoloji kullanım düzeylerini belirlemek için (Ursavaş,2014) tarafından geliştirilen Teknoloji Kabul Kullanım Modeli ölçeği kullanılarak veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde ise SPSS paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde ortalama, standart sapma, T-testi ve ANOVA istatistik hesaplamaları yapılmıştır. Elde edilen araştırma sonuçlarında cinsiyet değişkenine göre, kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre BT kullanımında daha gönüllü ve sosyal etki altında kalmadan bu teknolojileri kullanma eğilimi gösterdikleri belirlenmiştir. Ayrıca kadın öğretmenler BT'lerin işe uygunluğuna, erkek öğretmenler ise onun sahip olduğu karmaşık yapı ve kullanım kolaylığına odaklandıkları görülmüştür. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin eğitim teknolojilerini kullanma düzeylerinin mesleki kıdem, eğitim durumu ve seminer alıp almama durumuna göre ise farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji, Öğretmen, Teknoloji Kullanım Düzeyi, BİT.

Öğretmenlerin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Tutumlarının İncelenmesi

Assoc. Prof. Behice VARİŞOĞLU

Tokat Gaziosmanpaşa University, *bvarisoglu@gmail.com*

Eğitim Bilişim Ağı (EBA), Millî Eğitim Bakanlığının Yenilik ve Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından geliştirilen, öğrenciler ve öğretmenlerin ücretsiz olarak yararlanabildikleri çevrimiçi bir sosyal eğitim platformudur. Bu platform dersler, içerikler, yarışmalar, uygulamalar, çeşitli eğitsel dosyalar, e-kurs imkânları gibi çeşitli eğitsel içeriklerle yazı, resim, ses ve video gibi farklı türdeki bilgi kaynaklarını barındırmaktadır. Temel işlevi öğretmen ve öğrencilerin teknolojiden yararlanarak etkileşim içerisinde olmalarını sağlamaktır. Bu çalışmada, öğretmenlerin EBA kullanmaya yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada tarama modeli kullanılmış ve uygun örnekleme tekniği ile seçilen ve Tokat il merkezinde devlet okullarında görev yapan farklı branşlardaki öğretmenlerden veri toplanmıştır. Çalışmanın verilerini elde etmede EBA Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde ise Ki-kare ve t testi tekniklerinden yararlanılmıştır. Çalışma sonunda, öğretmenlerin EBA'ya yönelik tutumları cinsiyet, yaş, eğitim durumu, branş, mesleki tecrübe açısından değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, EBA, Eğitim Bilişim Ağı, Tutum.

Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarının FeTeMM’ de Yer Alan Mühendislik Becerilerine İlişkin Görüşleri

Gülşen ERTAŞ
Van Yüzüncü Yıl University

Assoc. Prof. Hüseyin ARTUN
Van Yüzüncü Yıl University, *huseyinartun@gmail.com*

Asst. Prof. Hasan BAKIRCI
Van Yüzüncü Yıl University

Bu çalışmanın amacı, fen bilgisi öğretmen adaylarının fen, teknoloji, matematik ve mühendislik entegrasyonunda yer alan mühendislik basmağı hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan durum çalışması yönteminin kullanıldığı çalışmada 6 (3 kız + 3 erkek) fen bilimleri öğretmen adayları ile yapılandırılmış mülakat uygulanmıştır. Mülakata katılan fen bilimleri öğretmen adayları ile eğitim fakültesinin laboratuvarını da her öğretmen adayı ile ayrı ayrı 10-25 dakika süre ile hazırlanan sorular sorulmuş yanıtlar ses kaydı olarak tutulmuştur. Hazırlanan mülakat soruları iki fen bilimleri eğitim uzmanları tarafından kontrol edilip son halini almıştır. Veriler içerik analizi tekniğı ile analiz edilmiştir. Yapılan görüşme formunda fen bilimleri öğretmen adaylarının Fen, Teknoloji, Matematik ve mühendislik entegrasyonunun mühendislik basamağı hakkında kendilerini yeterli bulmadıklarını yeterince FeTeMM ile ilgili eğitimin verildikten sonra mühendislik basamağı ile kendilerini yeterli hissedeceklerini (öğretmen-öğrenci ilişkisinin) faydalı olacağını dile getirmişleridir. Fen bilimleri öğretmen adaylarına göre FeTeMM’ in mühendislik başmağının kendilerinde “hayal gücünün, el becerisinin, çizim yeteneğinin geliştirdiğini”, “mühendislik basamağı ile teorik olan fen bilimleri konularının uygulamaya katabildiklerini” dile getirmişleridir. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının fen, teknoloji, matematik ve mühendisliğe dayalı fen öğretiminin yapılması hakkında genel olarak olumlu algıya sahip oldukları ve FeTeMM’ in mühendislik başmağının kendilerinde olumlu sonuçlar oluşturduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fen, Öğretmen, FeTeMM, Mühendislik.

Türkiye’de Deniz Lojistik Hizmeti Veren Firmaların Sosyal Medya Kullanımı ve Öneriler

Dr. Mehmet Bilge Kağan ÖNAÇAN
Milli Savunma University, *konacan@dho.edu.tr*

Ufuk SEVERCAN
Milli Savunma University, *usevercan@dho.edu.tr*

Bilişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte, şirketlere sunduğu imkanlarda artmıştır. Bu teknolojiler arasında özellikle internet ve internetteki uygulamalar bir hayli olarak sağlamaktadır. Sosyal medya uygulamaları özellikle pazarlama, reklam, müşteri ilişkileri anlamında pek çok avantajlar sağladığından birçok firma gerek müşterilerine gerekse de paydaşlarına erişim için sosyal medyayı yaygın bir şekilde kullanmaya başlamıştır. Çoğu firma gibi lojistik firmalarının ve deniz lojistik hizmeti veren firmaların da sosyal medya uygulamalarını bu kapsamda kullanmakta olduğu görülmektedir. Bu çalışmada Türkiye’deki deniz lojistik hizmeti veren firmaların sosyal medya kullanım oranlarını tespit ederek bu firmalara sosyal medyayı kullanımlarına yönelik öneriler sunmak amaçlanmıştır. Bu çalışmada Türkiye’de etkinlik gösteren, Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği (UTİKAD) üye listesinde geçen lojistik şirketlerinden özellikle deniz taşımacılığı hizmeti veren 96 firmanın web sayfaları içerik analizi metoduyla incelenmiştir. Çalışma sonunda firmaların sosyal medya kullanım oranlarının genel olarak düşük olduğu ve deniz taşımacılığı hizmeti veren lojistik firmalarında en yoğun kullanılan sosyal medya aracının Facebook olduğu tespit edilmiştir. Belli bir zaman diliminde Türkiye’deki deniz lojistik firmalarının sosyal medya kullanımına ilişkin bir değerlendirme sunan bu çalışmanın, sektördeki uygulamacılara karar verme süreçlerinde, akademisyenlere de yeni çalışmalara altyapı oluşturmada katkılar sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Lojistik, Sosyal Medya, Deniz Lojistik Firmaları, Sosyal Medyanın Faydaları.

Geleceğin Eğitim Paradigmasında Türkiye’de 21. Yüzyıl Becerileri Başlığı Altında Yapılan Araştırmalara Bakış

Assoc. Prof. Demet SOMUNCUOĞLU ÖZERBAŞ
Gazi University, *demetozerbas@gmail.com*

Bu araştırmada 21. yüzyıl becerileri başlığı taşıyan bilimsel araştırmalar ile yeni nesli yetiştirmek için nasıl bir yol izlenmesi gerekir sorusuna cevap aranmıştır. Bu amaçla araştırma kapsamı 2015-2019 yılları arasında bu konuda yapılan lisans üstü tezleri ve Google akademikte bulunan yaklaşık 391 sonuçtan amaç, yöntem, evren örneklem ve sonuçlar gibi belirli kriterler çerçevesinde sınırlandırılmış bilimsel araştırma makalelerinden oluşmaktadır. 21.yüzyılın anahtar becerileri ve alt boyutları bu çalışmanın kriterleri içerisinde yer almaktadır.

Araştırma alt boyutlarına göre geleceğin nesli ve eğitim paradigmasının geliştirilmesine yönelik bulgular tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Türkiye, 21. Yüzyıl, Bilimsel Araştırma.

Occupational Health and Safety – About Stress at The Workplace

Aleksandra Porjazoska KUJUNDZISKI
International Balkan University, *aporjazoska@ibu.edu.mk*

Saranda ALILI
International Balkan University

Work-related stress is defined as the adverse reaction that people experience to the excessive pressures or other types of demand placed on them in the working environment. According to the literature, the occupational stress has become generally recognized as a significant contributor to a staff illness. So, managing and addressing increased stress within the workplace has become a very important issue. A number of factors such as work hours, management style, and interpersonal relationships can affect warning signs, such as tension headaches, heartburn, fatigue and changes in body weight. So, where possible, employers should help employees to find out what the common stressors are, and at the same time to find a way of combating these sources of stress. The aim of this study is to explore factors related to the occupational stress and an attempt to define which of these factors have the biggest influence on the occupational stress and job satisfaction as well. Thus, we have tried to recognize the factors that have the biggest influence on the occupational stress and job satisfaction, by providing a survey among employees in a private company, using online eSurvey Creator software. Survey included closed-ended questions, where a 5 Likert scale was used to determine the level of the satisfaction / dissatisfaction among the employees. Obtained data were analyzed using standard statistical procedure, such as, Analysis of Variance (ANOVA) and multiple regression analysis. Our results provide some indications about occupational stress among employees in the production sector.

Key Words: Health, Safety, Stress, Workplace.

Biyometrik Verilerin Ülke Giriş- Çıkış Noktalarında Kullanılması İle Suç-Geçiş Bölgelerinin Güvenliğinin Sağlanması

M. A. Fırat KOÇ

Hitit University, *kocfiratkoc@gmail.com*

M. S. Elif ÇETLİ

Hitit University

Asst. Prof. Vahdet ÖZKOÇAK

Hitit University

Günümüzde artmakta olan göç hareketliliği, suç olgusunu farklı boyutlara taşımaktadır. Özellikle insan ticareti, kaçakçılık ve terör suçları sürekli artış göstermektedir. Bu tür suçlara karışanlara yönelik analizler, Adli Bilimler açısından çok önemli bir yere sahiptir.

Ülkemiz coğrafik-jeopolitik konumu sebebiyle suç-geçiş bölgesi özelliğine sahiptir. Ülkemizde görülen düzensiz göçmen sayısı oranı yıllar bazında artış göstermektedir. Türkiye Göç İdaresi Genel Müdürlüğü 2019 raporuna göre 2017 yılında yakalanan düzensiz göçmen sayısı 175.752 iken, 2018 yılında bu sayı 268.003 kişiye ulaşmıştır. Düzensiz göçmenlerin uyruklarına bakıldığında, ilk üç sırada Afganistan, Pakistan ve Suriye vatandaşları dikkat çekmektedir. Yine bu rapora göre yakalanan düzensiz göçmen sayısının Mart ve Nisan aylarında en yüksek seviyeye ulaştığı görülmektedir. İnsan kaçakçılarının sayısı 2017 yılında 4.641, 2018 yılında 6.278 kişi olarak belirlenmiştir. Diğer yandan insan ticareti mağduru sayısı 2016 yılında 181 kişi, 2017 yılında ise 303 kişi olarak saptanmıştır. Bu oranlardaki artış, ülkeye giriş-çıkış yapan kişi sayısındaki artışın bir sonucu olarak açıklanabilir.

Bu sonuçlar dikkate alındığında, suç-geçiş bölgesi özelliğine sahip alanlarda güvenlik tedbirlerinin artırılması gerekliliği göze çarpmaktadır. Teknolojik gelişmelerle birlikte biyometrik verilerin adli güvenlik amacıyla kullanımı yaygınlaşmıştır. Kayıt altına alınmış biyometrik veriler sayesinde ülke içerisinde veya ülke dışında oluşabilecek suçlara karışan kişilerin kimlik tespitleri kolay bir şekilde yapılmaktadır. Ülkemizde güvenlik tedbirlerin artmasının en önemli göstergelerinden birisi de; Türkiye Göç İdaresi 2019 Raporu'na göre 2019 yılında yakalanan düzensiz göçmen sayısı ve göçmen kaçakçıları sayısında azalma yaşanmasıdır.

Suç-geçiş bölgesi özelliğine sahip ülkelerin giriş-çıkış noktalarında biyometrik veri kontrollerinin yapılması, güvenlik açısından büyük önem taşır. Bu çalışmanın amacı, suç-geçiş niteliği taşıyan bölgelerde biyometrik verilerin güvenlik amacıyla kullanılması ile bölgedeki suç oranı arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışma istatistiksel veriler ve güncel bilgiler ile karşılaştırmalar üzerinden analiz yöntemiyle gerçekleştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Adli Bilimler, Düzensiz Göç, Suç-Geçiş Bölgeleri, Biyometrik Veri, Adli Güvenlik.

Kemik İçindeki Gözenekli Yapının Üç Boyutlu Lazer Yazıcılar Kullanarak Ti6Al4V Malzemeden Üretilirliği

Arif BALCI
Gazi University

Furkan KÜÇÜKALTUN
Gazi University

M. Fatih AYCAN
Gazi University

Assoc. Prof. Yusuf USTA
Gazi University, yusta@gazi.edu.tr

Kemik, kendini sürekli yenileyebilen dinamik bir yapıya sahip olsa da oluşan hasarın yenilenme kabiliyetinden fazla olduğu durumlarda onarıma yardımcı köprülere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sebeple ortopedik onarıcı tıp alanındaki en önemli konulardan biri kemiğin biyomekanik özelliklerine sahip ürün geliştirilmesi ve üretimi olmuştur. Kemiğin kendine özgün dayanım ve gözeneklilik oranında tamiri veya bütünüyle değişimi için ise gözenekli metal yapılar uygun görülmüştür. Bu yapılar sahip olduğu gözenekler sayesinde, kemik dokunun, yapının içine doğru büyümesine olanak sağlayarak gözeneksiz yapılara göre yük iletimini ve bağlanma kuvvetini artırmaktadır. Ayrıca içerdiği gözenekler sebebiyle metalin dayanımının azalarak, kemik yapının dayanımına yaklaşmasıyla, dayanım farkından kaynaklanan ve protezin kaybına sebep olan gerilme kalkanı etkisi azalmaktadır. Kemiğin katı-boşluk kombinasyonuna benzer ve benzer dayanıma sahip karmaşık gözenekli metal yapıların kontrollü üretimi eklemeli imalat yöntemleri ile mümkün kılınmaktadır. Yapılan çalışmada kemiğin doğal gözenekli yapısının kopyalanıp üretilmesi amaçlanmıştır. Koyun kemiğine ait gözenekli yapının tomografi yöntemiyle taranarak ile kopyalanmış ve eklemeli imalat yöntemlerinden biri olan seçimli lazer ergitme metodu ile biyoyumluluğu yüksek Ti6Al4V malzemeden üretilebilirliği incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gözenekli Yapı, Üç Boyutlu, Lazer Yazıcı.

The Development of Neural Network Models in Civil Engineering Applications

Assoc. Prof. Soner GÜLER

University of Van Yüzüncü Yıl, *gulersoner@hotmail.com*

Asst. Prof. Z. Funda TÜRKMENOĞLU

University of Van Yüzüncü Yıl, *fundaturkmenoglu@gmail.com*

Asst. Prof. Muhammet KURUCU

Firat University, *mkurucu@firat.edu.tr*

Res. Asst. Demet YAVUZ

Ege University, *ddmemetyavuz@gmail.com*

With the development of computer technologies, humanity makes almost all of its operations on these innovative technologies and enables new methods to be found. That is why, the idea of the machine that was put forward in the 1980s as a human being was put forward. The Artificial Neural Networks (ANN) technology accelerated well and a big improvement was observed. The ANN is a sub-topic formed under the concept of Artificial Intelligence (AI) and has become the focus of the researchers interested in this subject. The ANN collect information about the samples, make generalizations, and then make decisions about the samples by using the information they have learned compared to the samples they have never seen before. In this study, the ANN are explained theoretically and applications are given in sub-headings.

Key Words: Artificial Neural Networks, Artificial Intelligence, Civil Engineering.

Digital Communication as an Enterprise Strategy

Dr. Ezgi DİNÇERDEN

Marmara University, ezgidincerden@hotmail.com

Information and Communication Technologies (ICT) enable enterprises, organizations, and individuals to facilitate their business and/or communication processes and activities. Even though using digital communication tools such as Web sites, blogs, social media networks, smart phone applications, etc. by individuals or societies seems easier and low-cost particularly in comparison with big-scale enterprises or organizations, this situation causes several issues especially about establishing infrastructure, providing security, financing and managing Information Systems (IS) from the viewpoint of the enterprises. At this point, the scope of this study is determining utilization of digital communication tools and technologies in terms of enterprise strategies indicated prospective goals and targets of a corporation in the long term although it is hard to follow rapid development of ICT and digital communication tools. Therefore, the study aims to theorize a framework of the effects of today's digital communication depended on ICT systems and discuss its importance as a business strategy with regard to forecasting long-term results towards not only inland but also global markets and competition among other rivals by using these digital technologies. Previous scientific studies and relevant literature were examined besides using business experiences in big-scale companies and also several interviews with corporate managers as study methods in accordance with the aim of the study. Thus, this study might provide contribution to not only disciplines of communications and information sciences but also business world and might support to predict results of forward digital technologies by considering speed of ICT development and advance.

Key Words: Digital Communication, Information and Communication Technologies, Communications, Marketing, Business Strategy.

Big Data Usage in Internet Advertising

İbrahim ATEŞ
Gazi University

Esra Ayça GÜZELDERELİ
Gazi University

Ashhan TÜFEKÇİ
Gazi University, *asli@gazi.edu.tr*

From the beginning of the individual use of the Internet to the present, there have been very large technological innovations and transformations. As a communication tool where it is possible to reach large audiences of users with low costs, the internet is seen as a very attractive advertising medium and the foundations of the internet advertising sector have been laid. Internet advertising, which is the subject of big investments of large capital groups in the world, is also the main activity of Google company which is known all over the world and whose products are used by almost all internet users. From this perspective, it is once again seen how important it is to be a business. As an ever-growing industry, Internet advertising also incorporates a dynamic structure in which all technological developments are rapidly applied. From the first days of the big data concept into our lives, studies on big data have been started in the internet advertising sector. Nowadays, these studies have moved to a very advanced level and have come to the point of creating income from the data. In this study, it was examined how big data concept and its components are used in internet advertising and the possible developments in the world and in our country are discussed. Examples of big data usage applications were given in Internet advertising, and explanations were also given about the methods and tools used in application processes. In this study, it is aimed to explain how internet advertising and big data concepts are used together and to create future assumptions.

Key Words: Big Data, Internet, Adversiting.

Teknolojik Olarak Süper İletkenliğin Sosyal Hayata Etkileri

Tuğçe GÜR
Gazi University

Prof. Dr. Haluk KORALAY
Gazi University

Prof. Dr. Şükrü ÇAVDAR
Gazi University, sukru.cavdar@gmail.com

Süper iletkenlikle ilgili ilk deneysel çalışmalar 1911 yılında Kamerling Onnes'in metalik cıvanın 4,2 K (-269°C)'de süper iletkenliği keşfetmesi ile başlamıştır. Teknolojik olarak ilerleyişi Amerika'da Stony Brook Üniversitesi'nde Kimya Profesörü olarak araştırmalar yapan P. Lauterbur'un MR cihazını kullanımı ile (1972) hız kazanmış ve 1980'li yıllardan itibaren insan sağlığında kullanılmaya başlanmıştır. Süper iletkenlerin sosyal hayata etkisi bulunan diğer önemli kullanım noktası, Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi (CERN)'nde yapılan deney sonuçlarıdır. Dünyadaki bilgisayar iletişiminin kalbi olan *World Wide Web* (www), pek çok ülkeye dağılmış olarak çalışan parçacık fizikçilerinin hızlı ve kolay iletişim kurmalarını sağlamak için, CERN'de bir bilgisayar programcısı olan Tim Berners-Lee'nin "HTML" adlı bilgisayar dilini bulup geliştirmesiyle oluşmuştur. Hali hazırda magnetik trenler uygulamada bulunmasa da Kyoto-Nagoya arası inşaatı devam eden MAGLEV süper iletken trenin deneylerinde saatte 603 km hıza ulaşmıştır. Bu çalışmaların şimdiki ve olası etkileri, ekonomik büyüklükleri analiz edilmiştir

Anahtar Kelimeler: Süper iletkenlik, Küreselleşme, Sosyal Etki.

Küresel Isınmaya Karşı Yeşil Bilişim Kapsamında Alınabilecek Bireysel Önlemler

Dr. Mehmet Bilge Kağan ÖNAÇAN
Milli Savunma University, *konacan@dho.edu.tr*

Küresel ısınma, bugün insanlığın en önemli sorunlarından birisidir ve gün geçtikçe artan bir ivme ile bu sorun büyümektedir. 90 yıllardan itibaren uluslararası boyutta alınan önlemler de yeterli olmamıştır. Küresel ısınmayı tetikleyen en önemli faktör atmosferde bulunan sera gazlarının ve özellikle de CO₂'nin artmasıdır. Buna da enerji üretmek için kullanılan fosil yakıtların sebep olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla enerji ihtiyacı arttıkça CO₂ salımı da artmaktadır. Günümüzde, enerji ihtiyacı gün geçtikçe artan ve küçümsenmeyecek boyutlara ulaşma potansiyeli olan bir sektör de bilişim sektörüdür. Nesnelerin interneti, kripto para gibi yeni teknolojilerle birlikte bilişim için enerji ihtiyacının her geçen gün süratle artacağı da açıktır. Bu kapsamda ülkelerin, firmaların, toplulukların alacağı önlemlerin yanında bireysel olarak alınabilecek önlemler de önemlidir. Bu kavramsal çalışmada küresel ısınmanın önemine dikkat çekilerek küresel ısınmaya karşı yeşil bilişim kapsamında bireysel olarak alınabilecek önlemlerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu maksatla literatürdeki yeşil bilişim çalışmaları ile yeşil bilişimin ilgi alanındaki çalışmalar incelenerek çıkarımlar yapılmış ve bireysel olarak alınabilecek önlemler derlenerek öneriler sunulmuştur. Çalışma sonunda küresel ısınmanın gelmiş olduğu boyut açısından çok kritik bir noktada bulunduğu, küresel ısınmaya karşı alınabilecek her türlü önlemin çok kıymetli olduğu, bireysel olarak alınabilecek önlemlerin de küresel ısınmaya karşı kayda değer bir etkisinin olacağı değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Küresel Isınma, Sürdürülebilir Kalkınma, Yeşil Bilgi Teknolojileri, Yeşil Bilgi Sistemleri, Yeşil BT.

5. ULUSLARARASI TURİZM VE COĞRAFYA SEMPOZYUMU

Dünden Bugüne Türk Lokumu

Lec. Merve BERK

İstanbul Okan University, arslanmerve1989@gmail.com

Lec. Cansu İZGİ

İstanbul Okan Üniversitesi

Geleneksel gıdalarımızın içerisinde yer alan lokum, Türk tatlı kültürümüzde önemli bir yere sahiptir. Lokum, 15. yüzyılda Anadolu'da üretilmiş 17. yüzyıldan sonra ise Osmanlı İmparatorluğu'nun hüküm sürdüğü topraklara ve daha sonra dünyaya yayılmıştır. Başlangıçta bal veya pekmez kullanılan lokumun üretiminde, 18. yüzyıl sonlarından itibaren şeker kullanılmaya başlanmıştır. Türk Gıda Kodeksi Lokum Tebliği'ne göre lokum; şeker, nişasta, su ve sitrik asit veya tartarik asit veya potasyum bi-tartarat ile hazırlanan lokum kitlesine gerektiğinde çeşni maddeleri ilavesiyle tekniğine uygun olarak hazırlanan üründür. Ayrıca tebliğde bildirildiği üzere lokum, çeşide has tat ve kokuda olmalı, yabancı tat ve koku içermemeli, çiğ nişasta tadında olmamalıdır. Lokumun kimyasal özellikleri toplam şeker (sakaroz cinsinden kuru maddede) kütlece en az %75, rutubet (kütlece) en çok %16 olmalıdır. Kültürümüzde önemli bir yeri olan lokum, bölgelerin kendisine ait özel ürünleri ile birleştirilerek yöresel bir ürün haline de dönüşmüştür. Afyon kaymaklı lokum, Safranbolu safranlı lokum, Isparta gül lokumu, Osmaneli ayva lokumu bunlara örnek olarak verilebilir.

Lokumun kalitesi üzerine, üretiminde kullanılan hammadde, pişirme yöntemi, kullanılan ekipman modeli, hijyen koşulları, paketleme ve depolama koşulları etkilidir. Özellikle uygun olmayan depolama koşullarından dolayı ürünün duyu özelliklerinde kayıplar olmaktadır. Kalite kayıplarının önlenmesi için ürünün sorpsiyon izotermi kullanılarak depolama ve paketleme koşulları belirlenebilir. Modifiye atmosfer paketleme kalitenin korunmasında çözüm olarak kullanılabilir.

Son zamanlarda gıda sanayisinde geleneksel ürünlerin farklı tekniklerle ve formülasyonlarla üretilmesi üzerine inovasyon çalışmaları gündemdedir. Lokum üretimi aşamaları genel olarak aynı olsa da üretim teknikleri ve formülasyonlar firmalara göre kısmi farklılık göstermektedir. Lokuma katılan bileşenin özelliği, oranı ve üretim teknikleri son ürünün kalitesini etkilemektedir. Lokum kalitesinin artırılması ve önemli bir geleneksel ürünümüz olan lokumun geliştirilebilmesi için üretimi ve kalitesine etki eden faktörler çok iyi bilinmelidir.

Anahtar Kelimeler: Lokum, Geleneksel Ürün, Kalite, Gastronomi.

Metin Madenciliği Yöntemleri ile Online Otel Yorumlarının İncelenmesi: Bakü Otelleri Örneği

Res. Asst. Engin TENGİLİMOĞLU

Selçuk University, entengilimoglu@selcuk.edu.tr

Prof. Dr. Yüksel ÖZTÜRK

Selçuk University

Yaşanan teknolojik gelişmeler neticesinde online ortamlar tüketicilerin satın alma dışında deneyimlerini de paylaştığı, turizm sektörünü derinden etkileyen platformlara dönüşmüştür. Bu platformlarda her geçen gün daha fazla tüketicinin yorum paylaşması büyük miktarlarda veri oluşmasına ve hem tüketiciler hem de tedarikçiler için değerli bilgiler içeren bu büyük veri yığınlarının analiz edilmesi ihtiyacının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Oluşan ihtiyaç neticesinde büyük veri analiz yöntemleri online yorumlar üzerinde sıklıkla kullanılmaya başlanmış ve geleneksel analiz yöntemleri ile çözümlenmesi mümkün olmayan büyük veri yığınlarının faydalı bilgiye dönüştürülmesi mümkün hale gelmiştir. Bu çalışmada da büyük veri analiz yöntemlerinden veri madenciliğinin doğal bir uzantısı olan metin madenciliği tekniklerinden faydalanılarak booking.com üzerinde yer alan 5 yıldızlı Bakü otellerine ilişkin 3.275 adet İngilizce yorum indirilerek incelenmiştir. Veri ön işleme sürecinin ardından yorumlar kümeleme analizine tabi tutulmuş ve ilgili olduğu konular belirlenerek hangi konularda daha fazla yorum bırakıldığı tespit edilmiştir. Booking.com'un kullanıcılarına olumlu ve olumsuz yorumlar için ayrı alanlar sunması yorumların olumlu ve olumsuz nitelikte ayrı ayrı kümelenmesine olanak tanımıştır. Sonuç olarak olumlu ve olumsuz yorumlar beş küme de toplanmıştır. Olumlu yorumlarda sırasıyla (1) konum, odalar ve manzara (%38) ile (2) çalışanlar (%28) öne çıkarken olumsuz yorumlarda ise (1) kahvaltı, çalışanlar (%63), (2) odalar ve temizlik (%15) ile ilgili konular ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla tüketicilerin online ortamlarda oteller hakkında en çok konuştuğu konuların konum, odalar, çalışanlar ve temizlik olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Metin Madenciliği Yöntemleri, Otel Yorumları, Bakü Otelleri.

İnanç Turizmi Bağlamında Nasreddin Hoca ve Akşehir

Lec. İbrahim BAŞ

Selçuk University, ibrahimbas@selcuk.edu.tr

Giriş: Kutsal mekanlara ziyarette bulunmak, dini toplantılar ve törenlere katılmak ve izleme, ünlü mabetleri görmek ve dini görevleri yerine getirmek için yapılan, aynı zamanda konaklama ve seyahati de içine alan turizm çeşidine inanç turizmi denir.

Kutsal mekanların turistler tarafından ziyaret edilmesi ve bu durumun turizm çeşidi olarak kabul edilmesi Türkiye’de 1995 yılına rastlamaktadır. İnanç turizmi bağlamında yapılan turlar 1995-1998 yılları arasında, tur operatörü, basın mensubu, din adamları ve uzman kişilerin katkılarıyla gerçekleşmiştir. Anadolu’da Müslümanlar, Hristiyanlar ve Museviler için inanç turizmi açısından önemli ziyaret merkezleri bulunmaktadır. Ülkemizde Konya ili, inanç turizmi bağlamında en kapsamlı mekanlardan biridir.

Amaç: Bu çalışma, Akşehir yöresinin bir halk önderi olan Nasreddin Hoca’nın inanç turizmi açısından değerlendirilmesi amacı ile planlanmıştır.

Yöntem: Alanyazınla ilgili veri tabanları taranarak konuya ilişkin çalışmalar değerlendirilmiştir. Çalışmada zaman sınırlaması yapılmaksızın, konu ile ilgili yapılmış olan çalışmalar dâhil edilmiştir.

Bulgular: Ülkemizde Konya ilinde kültür ve inanç turizmi kapsamında uluslararası olarak Hz. Mevlâna’nın Vuslat Yıldönümü Anma Törenleri, Nasreddin Hoca Şenliği, Beyşehir Turizm Şenliği, Hz. Hadimi’yi Anma ve Bağ bozumu Şenlikleri, Ahilik Kültür Haftası etkinlikleri gibi çeşitli kurum ve kuruluşların düzenledikleri etkinlikler yer almaktadır. Konya’nın Akşehir ilçesinde yaşamış bir halk kahramanı olan Nasreddin Hoca, Türk ulusunun hazır cevap oluşunu, güldürüleri ile yansıtmıştır. Nasrettin hoca kendi kültürünü çevresine yayarak, halk kültürü ile kaynaştırmış bir insandır. Türbesi Akşehir’de bulunmaktadır.

Nasreddin Hoca gerek yaşadığı döneme ve gerekse çağlar sonrasına damgasını vuran, toplumsal yergi ustası ve bir halk önderidir. Nasreddin Hoca Akşehir’de yaşamış olup ve Akşehir insanından yola çıkarak bütün insanlığa mesajlar göndermiştir. Her yıl Temmuz ayında Akşehir’de Uluslararası Nasreddin Hoca şenlikleri düzenlenmektedir.

Sonuç: Hoca; Akşehir Gölü’ne çaldığı umut mayasıyla, dünyanın ortasını Akşehir’e taşıyan eşiğiyle, yüzyıllardır ayakta kalan türbesi ile, dilden dile aktarılan ve günümüze kadar gelen fıkraları ile, sert rüzgârlı tekke deresine gerdirmek istediği hasırıyla Akşehir’e aittir.

Anahtar Kelimeler: Akşehir, Nasreddin Hoca, İnanç Turizmi.

Pilgrimage Tourism in the World and Its Potential in Uzbekistan

Dr. Abror JURAEV

Bukhara State University, *ajuraev.bsu@gmail.com*

Being one of the cradles of world civilization, Uzbekistan can become a pearl of pilgrimage tourism destinations, as it is the land of hundreds of holy places of many religions. It is time to create conditions for sustainable development of pilgrimage tourism, so that effective partnerships in sacred places can benefit local communities and encourage their sustainable development and socio-economic empowerment in the long run. Uzbekistan offers variety of pilgrimage tourism routes. In particular, Bukhara, Samarkand, Tashkent, Khiva, Termez and other cities of the country, as well as countryside destinations, have the atmosphere of peace and mental maturity in their historical buildings and surroundings. This article takes a glance at world pilgrimage tourism development indicators and describes its potential in Uzbekistan.

Key Words: Pilgrimage Tourism, Uzbekistan, Sufism, Seven Saints, Education.

UNESCO Geçici Listesindeki Niğde'nin Kalkınmasının Bölgesel Turizm İşletmeleri Bağlamında Değerlendirilmesi

Res. Asst. Gamze ÖZMERTYURT

Niğde Ömer Halis Demir University, gamze_ozmertyurt@hotmail.com

Res. Asst. S. Ece YILMAZ

Niğde Ömer Halis Demir University

Niğde, Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan Kapadokya Havzası'nda bulunan bir ildir. Tarihi süreçte günümüze miras bırakılmış, soyut ve soyut olmayan miras öğelerine ev sahipliği yapmaktadır. Bunu tescillemek adına yapılan girişimler içerisinde uluslararası anlamda yapılan en önemli adımlardan birisi Niğde ili için UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne başvurularak 2012'de Geçici Listeye adının yazdırılması gösterilebilir. UNESCO Dünya Miras Listesi'nde "Niğde'nin Tarihi Anıtları" olarak belirtilen alanlar kent merkezinin sınırları dahilinde gösterilen Alaaddin Tepesi Bölgesi'ndeki eserlerdir. Bunlar; Kale, Alaeddin Camii, Rahmaniye Camii, Sungur Bey Camii, Sokullu Mehmet Paşa Bedesteni, Nalbantlar Çeşmesi, Ermeni ve Rum Kiliseleri vb. yapılarıdır. Bu eserlerden Kale, tarihçesi kesin olarak bilinmemekle birlikte Bizans dönemi, Alaaddin ve Sungurbey Camii'leri Selçuklu Dönemi ve diğer yapılar Osmanlı Dönemi eserleridir. Birçok farklı kültürün etkisinde kalan bu çekirdek bölgede yaşanan mimaride, sosyal hayatta ve yaşam tarzındaki dinamiklik, bölgenin kent gelişimi üzerindeki etkisinin önemini göstermektedir. Tarihi bölgelerin günümüzde öneminin bilinmesi, değerinin korunması ve miras alanı olarak sonraki nesillere aktarılması adına yapılabilecek en önemli girişim bu alanları turizm yoluyla kamuya açmak olabilir. Yaşamaya devam eden bu alanların korunmasında etkili bir araç olan turizm özellikle küçük kentlerde ekonomiyi canlandıran temel faktörlerden birisi olarak görülmektedir. Kent gelişimi adına yüksek bir öneme sahip bu bölgenin kalkınması için turizm işletmelerinin yaygınlaştırılarak bu açığı kapatacak seviyeye ulaşmaları öngörülmektedir.

Niğde önemli tarihi yapılara sahip olmasına rağmen, turizmde yeterli düzeyde faaliyet göstermemektedir. Bölgenin turizm gelirleri diğer illere göre ortalamanın altında kalmaktadır. Bu nedenle, çalışmada Niğde ilinin kalkınmasının bölgesel turizm işletmeleri aracılığıyla nasıl gerçekleştirilebileceğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmada nitel ve nicel analiz yöntemleri kullanılmış olup, Niğde ESOB, Niğde İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nden, Niğde halkı ve esnaflarından çeşitli veriler elde edilerek analizler gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmanın sonuçlarına göre hem tarihi alanlardaki koruma zemininin sağlamlaştırılmasının hem bölgeye ziyaretçi çekmeyi amaçlayarak bölgesel kalkınmayı destekleyen turizm faktörünün Niğde adına tam olarak istenilen amaca hizmet edemediği görülmüştür. Tespit edilen bu sorunun çözümü için kültürel mirasa sahip çıkabilecek nitelikte turizm işletmelerinin artırılması, soylulaştırma çabasından uzak bölgesel kalkınmanın gerçekleştirilmesi, işletmecilere bu konuda düşen görev ve sorumluluklar ile hem bölgeye hem de kültürel mirasa katkı sağlayabilecek etmenleri belirlemenin önem teşkil ettiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: UNESCO, Niğde, Turizm.

The Relationship Between Tourism and Urban Economy: A Case Of Thracian Region of Turkey

Assoc. Prof. Seda H. BOSTANCI

Namık Kemal University, *shbostanci@nku.edu.tr*

Assoc. Prof. Seda YILDIRIM

Namık Kemal University

Tourism is an important industry for many economies and it can support economic development and national income directly. Especially, tourism contributes regional development in a country that city can sustain its financial, economic and social life in the long term through its tourism income. When a city becomes brand city, it can provide many benefits such as high income, qualified population, better life condition etc. In this context, this study aims to investigate the relationship between tourism and urban economy for Thracian Region. The study employs conceptual method and uses secondary data sources as current reports, news, statistics to get conclusion. It is thought to provide a brief framework for tourism and city economy for Thracian Region of Turkey.

Key Words: Tourism, Urban Economy, Thracian Region of Turkey.

Heykel Sanatında Tekstil Atıkları

Res. Asst. Sibel Armağan BENEK
Cumhuriyet University, *kibele_armagan@hormail.com*

Prof. Dr. Nesrin ÖNLÜ
Dokuz Eylül University, *onlunesrin@gmail.com*

Heykel sanatında kullanılan malzemeler, tarihten günümüze çeşitli nedenlerden dolayı, değişerek gelmiştir. Bazen iklim sanatçıya, bir malzemeyi zorunlu kılmıştır. Bazen de dış olaylar örneğin savaşlar, sanatçıya ifade aracı olması bakımından yön vermiştir. Kullanılan malzeme heykel sanatında en önemli unsurlar arsında yer alır.

Bu bildiride heykel sanatında malzeme olarak tekstil atığının kullanımı üzerine durulmuştur. Atık kavramına özellikle değinilmiştir. Çünkü atık nesnenin özellikle, atık tekstillerin sanat objeleri olarak dönüşmesi, hem heykel sanatında malzeme olarak bir alternatif hem de tüketim çılgınlığına karşı, duyarlılık kazandırmak adına görsel bir mesajdır. İçerikte, konunun daha net anlaşılması için, atık tekstil malzeme ile heykel yapan sanatçıların eserlerinden örnekler çoğunluk oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Heykel, Sanat, Tekstil, Atık.

Tourism Development Opportunities in Canakkale

Cagdas INAN

Namik Kemal University, *cagdasinan@gmail.com*

In this study, Tourism development opportunities were examined in Canakkale, which is a province located in the Northwest of Turkey. The study area is mostly rural, and has territory in both Europe and Asia, like Istanbul.

First of all, the tourism potential of the city has been revealed. Various statistics were used for this. The situation of the region in terms of tourism was tried to be determined by SWOT analysis. The data obtained as a result of SWOT analysis were evaluated. Finally, various materials and methods that can increase tourism activities in the region have been emphasized.

Based on the findings of this study, the benefits of tourism planning were discussed.

Key Words: Tourism, Canakkale, Rural, SWOT.

Türkçede Çokluk Kavramı – 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Örneği

Assoc. Prof. Serdar Yavuz
Fırat University, drserdaryavuz@gmail.com

Ayşe Erdoğan
ayse_erdogan1624@hotmail.com

Dil, toplumların veya aynı toplumda yaşayan insanların iletişim kurmalarını sağlayan, zamanla değişebilen bir yapıya sahiptir. Dil, beraber yaşayan insanların anlaşmalarına imkân sağlayan, ortak paydada buluşabildikleri seslerden oluşan bir sistemdir. Dilde yer alan bu sistemlilik varlıkların ifade edilmesinde çeşitli kavramları meydana getirmektedir. Bu sınıflandırma içerisinde yer alan ve dünya dillerinde sayı kategorisini oluşturan çokluk kavramıdır. Çokluk anlamı, bir nesne veya kavramın çok olması, sayı bakımından birden fazla olmasıdır. Dillerde varlıkların sayısal değeri teklik ve çokluk kavramlarını ortaya çıkarmıştır. Dünya dillerinde varlıklar, bir varlığı karşılayan teklik ya da birden fazla varlığı karşılayan belirsiz bir çokluk anlatmaktadır. Türkçede de varlıklar sayısal bir değer olarak teklik veya belirsiz çokluk olmak üzere iki kategoriden oluşmaktadır. Türkçede varlıklara çokluk anlamı kazandıran biçimbirim -lAr çokluk ekidir. Bu ek, Türkçenin eski dönemlerinden itibaren, aynı işlevde bulunan farklı çokluk ekleriyle birlikte kullanılan, günümüzde de işlevini yitirmeyen işlek bir ektir. Günümüzde varlıklara çokluk anlamı katan -lAr eki, çokluk ya da çoğul denildiğinde akla gelen ilk biçimbirimdir ve çokluk kategorisini tek başına karşılamaktadır. Türkçede çokluktan anlaşılan isimlerin -lAr çokluk ekini alarak belirsiz bir çokluğu yansıtmaması olmuştur. Oysa düşünceyi dile getiren cümleler, daha küçük birim olan kelimeler de çokluk anlamını karşılamaktadır. Bazı durumlarda çokluk eki olarak isimlendirilen -lAr ekini almayan bir cümle de çokluk anlamı taşımaktadır. Cümlelerin kazandığı bu sayısal değer, çokluk ekinden bağımsızdır. Sonuç olarak çokluk kavramı bir sayı kategorisinden oluşmaktadır, yapısal çokluğun dışında anlamsal çokluktan da bahsedilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda ortaokul 6. sınıf Türkçe ders kitabında çokluk anlamı taşıyan dilin tüm unsurları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı, Varlık, Sayı kategorisi, Çokluk, -lAr eki, Çokluk anlamı.

Uluslararası Hukukta İnsani Müdahale Kavramı: Balkanlar Örneği

Prof. Dr. Sibel TURAN

Trakya University, *sibelturan1@gmail.com*

Sinem BASTIK

Trakya University, *sinembastik@trakya.edu.tr*

1919 yılında kurulan Milletler Cemiyeti savaş ve tehditlerin ortadan kaldırılmasına yönelik kolektif güvenliğin temelini atmış, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra da saldırgan devlete karşı birlikte hareket etme ilkesi Birleşmiş Milletler tarafından aynen benimsenmiştir. 1970'lerden sonra güvenlik kavramı uluslararası sorunlara ve uluslararası güvenliğe doğru derinlik kazanmıştır. Uluslararası hukukun son yıllarda tartışmalı konularından biri olan İnsani müdahale kavramı da insan hakları temelinde derinleşen güvenlik kavramının içinde yerini bulmuştur. 1970 yılından itibaren dünyanın çeşitli yerlerinde insani müdahale kararları alan BM, 1990'lı yıllarda Balkanlar'da eski Yugoslavya'da yaşanan insan hakları ihlallerinin uluslararası barışı ve güvenliği tehdit ettiği gerekçesiyle kararlar almıştır. 1999 yılında NATO'nun Birleşmiş Milletlerin onayı olmadan Kosova'yı bombalaması tartışmalı olan insani müdahale kavramının yeniden gündeme gelmesine sebebiyet vermiştir. Bu kapsamda uluslararası hukukun insani müdahale kavramı bildirinin ana konusunu teşkil ederken, Balkanlar örneği egemen bir devletin sınırlarına insan haklarını korumak amacıyla müdahale edilmesinin doğruluğu tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Hukuk, Balkanlar, İnsan Hakları, Uluslararası Toplum.

Türkçe Öğretiminde Kullanılan Dil Öğretim Setlerinin Mecazlar Bakımından Karşılaştırılması

Dr. Öğr. Üye. Muhammet Raşit MEMİŞ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, muhammet.memis@omu.edu.tr

Son yıllarda gerek yurt içinde gerekse yurt dışında Türkçe öğrenmek isteyen veya buna ihtiyaç duyan insanların çoğalması ve buna bağlı olarak Türkçenin yabancı dil ve ikinci dil olarak öğretiminin hız ve önem kazanması neticesinde Türkçe öğretim sürecinde kullanılmak üzere birçok dil öğretim seti hazırlanmıştır. Büyük oranda akademisyenler ve/veya okutmanlar tarafından hazırlanan bu setler üzerine yapılan incelemelerde sözü edilen kitapların birçok yönden sorunlu olduğu ve birbirine denk olmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda çalışmada “*Yabancılar için Türkçe öğretim setlerinde yer alan metinlerdeki mecazların setlere ve seviyelere göre dağılımı nasıldır?*” araştırma sorusu doğrultusunda Türkçenin yabancı ve ikinci dil öğretiminde kullanılan kitaplardaki mecazlar, bunların kullanım sıklığı ile mecazların setlere ve seviyelere göre dağılımlarının tespit edilmesi ve karşılaştırılması amaçlanmıştır. Nicel araştırma yöntemlerinden tarama modelindeki çalışmada betimsel analiz temel alınmış ve veriler doküman incelemesi aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın evreni Türkçe öğretim sürecinde kullanılan tüm öğretim setleri olup Yedi İklim, Yeni Hitit, Gazi ve İstanbul yabancılar için Türkçe öğretim setleri örneklem olarak seçilmiştir. Gerçekleştiren incelemeler sonucunda, Türkçe öğretim setleri arasında mecazların sayısı, sıklığı, seviyelere ve setlere göre dağılımı bakımından bir standardın ve eş değerliğin olmadığı belirlenmiştir. Setler arasındaki sözü edilen farklılıkların istatistiksel olarak da anlamlı bir farka işaret ettiği görülmüştür. Araştırma sonunda ulaşılan bu sonuçtan hareketle hem mecazların öğretimi konusunda hem de Türkçe öğretim setlerinin hazırlanışı sırasında yapılması gerekenlerle ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretim seti, mecaz, dil düzeyleri, yabancılar Türkçe öğretimi.

User Data in Adaptive Learning Systems

Neslihan ADEMİ

International Balkan University, *neslihan@ibu.edu.mk*

Suzana LOSHKOVSKA

Ss. Cyril and Methodius University, *suzana.loshkovska@finki.ukim.mk*

The rapid development and the popularity of Internet and mobile technologies drive researchers to focus on the usability of the technology in the education in many different ways in both formal and informal settings. Learning systems are examples of those technologies which help tutors and learners in sharing course information, delivering course materials, applying quizzes. In a learning system it is crucial to consider the individual traits to take the attention of the learner and increase the engagement level. Adaptive learning systems are suggested to address demographic variability of the learners by customizing the learning environment according to the differences in their skills and characteristics. They accommodate learner/user differences in a diverse population by evaluating user data within a user model. One key feature of any adaptive learning system is the user model that represents information about each user. The success of the user model depends on the methods of user data collection and evaluation in a wide range. The paper overviews the existing studies on user modeling in adaptive learning systems focusing on the user data and characteristics.

Keywords: Adaptive learning systems; user model; learner model; user data; user characteristics.

Contributions of Gümüşhanevi Convent to the Human Resources: from the Ottoman to the Present*

Kenan AYDIN**

It is a known fact that the Ottoman Empire, which was able to gain domination over 3 continents starting from its establishment until the 19th century, fell into a decline in this century by experiencing the culmination of its economic dissolution and had material and moral reasons for this. Ahmet Ziyâüddîn Gümüşhanevî, who emerged as a scientist, a mentor, a scholar, an actionist and a man with a cause, determined the source of this dissolution - the economic dissolution was based on the change of mentality and the mentality on the moral dissolution- then, by means of the dervish convent he had established, he started to produce solutions and put those solutions into practice. He was aware that the socioeconomic downfall caused by this dissolution, whose origin dated back to earlier periods, would not recover in the short run, and as the most effective solution against this he provided spiritual and ethic guidance. The biggest investment is the investment made in people. In this context, Gümüşhanevî is known to be practically a life mentor to his followers with his teachings blended in the light of the Quran and Hz. The Prophet (s.a.v) and in accordance with the application of the circumcision of the Sunnah in the current life; and to be wise among his followers and from the Ottomans to the present to be a person who have raised very important personalities that brought vitality to the socioeconomic life of Turkish society, especially to the academic, political and national industrial fields. Although there are data about those personalities, the absence of a monographic study that looked into those personalities all together has led to the occurrence of this paper. Hence, this paper will examine the contributions of Gümüşhanevî Dervish Convent to the human resources from the Ottoman to the present.

Keywords: Ahmet Ziyâüddîn Gümüşhanevî, Gümüşhanevî Dervish Content, Human and Spiritual and Ethic Guide, Human Resource, and Human Development.

* This paper has been taken from the Thesis "The contributions of Gümüşhanevi Dervish Convent in Islamic Economics in Turkey " written at Ankara Beyazıt University at the Department of Social Policy of Social Sciences Institute

** Ankara Yıldırım Beyazıt University, Institute of Social Sciences, Master of Arts Program in Social Policy.

Ana Destekçiler / Main Supporters

